

Lectura Aurea & peregrina Illustris utriusq[ue] iuris monarche domini Bald. de Ubaldis de Perusio. super. ff. nouo nouiter

<https://hdl.handle.net/1874/461455>

17 # 5

Lectura Aurea et peregrina Illustris utriusque iuris monarche domini Bal. de Obaldis de Perusio. super. ff. no. uo nouiter reperta a pprio originali extraxit Incipit.

De noui operis nunciatione. Rubrica.

In glo. ibi affinis Glo. sentit hic continuationem Rubricae In eundem modum. i. utrobi qz tractatur de iure pectorio. Sed alio modo tractatur in superioribus cōcemenibus ultimas uoluntates. Sed hic in cōcemenibus actus uiuentium.

Hoc edic.

Licet nunciatus nouum opus ius nunciandi nō habeat tñ processus operis impeditur donec nunciatio remittatur que dñ remitti causa cognita eate nus quatenus denunciante ius denunciandi constat si habere. b. d. istud pñ. notabile et uile. gl. uobis ponit casuz. Iure. i. iuste secundum glo. et nota istam expositionem. Deinde qz iniquum esset qz denunciatio iniqua esset irre missibilis iō ponit hic remediuz. Eatenus ista aduerbia possunt intelligi causatiue qñtatiue et temporaliter scōz glo. Nota qz nunciatio lz nunciator ius nunciandi non habuerit. Nota qz lz nunciatio ista quādo nūcia tor nō habeat ius nūciandi teneat a pñ. tamē ex post facto dñ remitti quatenus appareret ex post facto ius nūcia di nō haberi. In glo. pphetizat. dic qd edictum pōt considerari dupliciter Uno modo quo ad interpretationē et tunc caue tibi. qz tunc glo. non dicit ueruz. Alio modo quo ad situationē. et tunc farcor qd dicit gl. qz istud edic tum est. j. l. pector. iij. Rñso. In gl. edicto quodcuqz ergo remouetur pducum in esse. id pōt a principio p biberi ne pducatur in esse. In glo. i. iuste. Nota p compromissis que fiūt de iure quia continent iustici am. et tene menti. In glo. iuria. uide similem. s. d. mī no. l. ait pñ. s. pñtetur. In gl. pñt. ille. l. obstant quia in duobus hic iuriscō. fauet nūciantī ibi edificanti. Ibi pōt tamen. alibi tamen ut dicitur glo. qz siue quis in terroretur siue nō dñ dicere causam ut. l. non solum. s. si cum iure. j. eo. dic aut consideramus nūciantem prout fit parti et dicit uerū hic glo. Aut dum postea coraz iudice introducitur ad demolitionem operis facti et tūc expo nenda est cā ut i contra. Dico cām libelli nō nūciant di qz ex quo nūciantio spernitur et si nō habebat causam opus dñ demoliri ut. j. c. l. s. si quis. In glo. deinde. Flo. qz quotiens duo sic se habet qz unū sequitur ad ali ud uno posito ponitur et aliud. Dic qz duo remedia sunt ad nūciaf. remittendā unū ē per satisfactionem ali ud est per cognitā ueritatem. Prima pars est qz licet non apparuerit iniuste edificatum poterit interim edifi cari. Secundū remedium stat i iudice cognoscente. quia quatenus est iustū remittit cognita ueritate ecōtra ad n edificandum et si offeratur satisfactio qñ nunciatus dicit hodie cōstat hodie agatur. nāz tunc tribus mensibus cōf sandum est ab opere et nō ultra. ut. l. c. l. si. hoc no. j. e. l. s. et post opis. In glo. que incipit ut i arbitratorē. et signa hoc qd tibi dixi quia facit ad totaz materiā. In glo. magna dicit qz duplex est iusticia una ueritatis et illa cōstans et finalis. quedam que nō est cōstans uel finalis qz probatur cōtra nūcia. remissio nūciantionis anteq in opere sit processum. nā si esset processuz i opere suppo sita nūciantioe secus ut. j. c. l. s. et si is. coram iudice coram quo est cā exprimenda. ut no. in. l. solum. s. si cuz iure. parti autem non est cā exprimenda nisi petatur ex primi. ut no. s. c. l. sup uerbo nūcia. Et no. paria mul

lam causam exprimere et friuolam exprimere. ut. l. ii. s. circa. d. excep. do. quod facit ad materiam ap. extrajudi cialiu et ad appel. ab interlocutoriis et hoc prestita uile dicere qz prestita satisfactioe d opere demolendo si ap paruerit iniuste edificatū sub isto clipeo satisfactiois pos sit edificari donec per iudicē fuerit declaratum sup ope re procedendū nō esse sed demol. Nota quedā per mīti ppter inec. litis qz postq fuerit declarata prohibē tur. facit. l. miles. s. si. de adul. ubi rex. notabilis. aut de structur si cōstat qz non habet ius edificandi libere quā do est declaratum ipsum edificare posse. Vel dic ter tio hic exponit ista uerba eatenus quatenus quantitati ue siue mesuratiue respectu opis et facit ad l. s. exēplū. l. de edifi. pñtis. l. an in totū. qd. i. qñ. calumniari. No. ergo de dubio satisfandū sed ubi est certa calumnia non est satisfandū. dicit Inno. in. c. i. extra de offi. ui ca. qz expressa calumnia habetur pro ineptitudine. Idē potest probari ex dictis Inno. in. c. constitutus. extra d filiis presbi. Non recepta per nūciantē nam si recipe ret satisfactioem non opicularetur. l. ulet. l. eo. In nullo uidetur hñ. in nullo. l. interim. Vel dic quarto ista expositio est quasi eadem cum illa Vel dic quinto nisi quia differt in modo edificandi facit ad illos qui pos sunt altiare clusurā molendinorum usqz ad certaz quan titatem et ultra non. Sexto ista sexta lectura refert ista uerba eatenus quatenus ad satisfactioem. s. ut ope retur eatenus quatenus. Nota istam lecturaz quia licet quis pñtatur simpliciter demoliri ista uerba si ap paruerint intelliguntur eatenus quatenus et. facit. l. isti chuz. qui meus erit de l. i. l. sum edificium. Nota qz ista oratio iste habet ius nunciandi et iste non habet i nunciandi est equiuoca. Similiter et ista iste habet ius edificandi et iste non. Nam interdum quis habet ius. i. facultatem respectu principii Sz non effectuale respec tu finis. Similiter quis habet facultatem edificandi quia satisfactioe sed non respectu finis quia non habet i. Idē in similibus iste habet ius appel. quantum ad interponē dam appel. non respectu finis quo ad uictoriā reponā dum. l. cum quedā de iurisd. om. iu.

Hoc autem

Hoc edictum quatenus est prohibitorium futura con cernit contra preterita uero puidetur per interdictum quod ui aut clam. et sic ista interdicta diuiduntur tēpor. sunt et alie differentie ut in glo. b. d. Remediumqz p bitorium. Hoc est hic exponit quid est dictum fu tura. Ibi sunt supple et iō competet ne fiant ut sequi tur. Transeunduz Nota qz agēs ex aliquo interdicto dñ illud interdictum pponere qz est eo casu prodicium et non aliud et facit ad statutū qz quis dñ proponere statu tum competens et non aliud. Olim super isto uerbo ē quedam gl. que dicit qz istud uerbū significat preteritū proprie nisi iungatur cum aliqua dictione que significet futura uerbi grā Nam olim erit ut. l. nec emptio. de con traben. emp. Restituef. i. destruetur.

Nunciatio

Glo. sumat et diuidit. s. et b. d. Nunciatio si regit pectoris additionē et fieri potest nomine pprio et alieno et quoli ber die etiam feriato et contra quemlibet etiam absente inuitum et ignorantem hoc dicit usque ad. s. etiam ope ris. Necessaria quia qd propria auctoritate potest fieri de necessitate non requirit iudiciariam auctoritatē facit. s. de condi. insti. l. que sub condi. s. si. et uide qd no. s. qd cum eo. l. si seruus. ubi omnino uide. Nota pro testationes extrajudiciales ualere quia de natura prote stationum que fiunt a parte parti non requiritur index Si quis tamen uile habere auctoritatem iudicis est bo nū consiliū. ut. l. mulier fundus. de lege cōmissaria. Ite nunciatio iste uer. cū glo. sua quotidie allegatur. In

glo. in his in quibus est necessaria p̄oris aditio excludū
tur ferie ita dicit glo. hic no. 3a. de arc. dicit q̄ nūciatio
que fit cū p̄ore potest fieri tempore feriato ob messes.
Sed nō tempore feriato i honorem dei. ista facit ad. q.
Dominus potest repellere emphi. propria auctoritate.
Ponamus q̄ uult expellere auctoritate iudicis quia nō
uult uenire ad rixas cūz aduersario nūquid iudex pote
rit dare licentia die feriato uidetur q̄ sic. q̄ q̄d possuz
facere p̄ me id possum facere die feriato iudicis auctori
tate secundū glo. hic. In p̄rium quia gl. sentit q̄ quādo
uolo aliquid facere p̄ iudicem debeo diebus fe. facit q̄d
no. in. s. multis insti. d. liber. p̄t dici secundum doctrinā
p̄dictam q̄ ea que fiunt d̄ plano possunt fieri tēpore fe
riato ob messes. secus i feriis i honorem dei z in rep̄ti
nis que equiparantur feriis inductis i honorem dei. ut
no. i. c. sepe. d. uer. signi. i. de iuxta p̄dicta 3a. tangit uerū
uerba generalia statuti recipiant restrictionez z dicit q̄
aut statutum aliquid d̄ nouo disponit z tunc restringitur
ad p̄sonas abiles. Aut dispositionez per ius cōmune ex
tendit. puta q̄ dicit q̄ de publico criē quilibet de popu
lo possit accusare. z tunc nō debent restringi unde etia
mulieres admittuntur secundum eum. de materia isti? re
strictionis tractat Bar. in. l. i. d. sa. san. eccle. S3 posito q̄
hoc esset ueruz q̄ comprehendentur p̄sone inabiles d3
intelligi nisi esset inabilitas supueniens de iure naturali
ut infans z pupillus. facit. j. d. uerbo. ob. l. mulier. extra
de rescrip. c. sciscitatus. In glo. ignorātes pro gl. op
time facit istud q̄ dicitur d̄ absente. ut. l. cum quidam. i.
prin. d. acqui. here. q̄ absenti nō succurritur ergo nec mi
nor z sic glo. uera. Docto. dicit q̄ si minor fuit in dolo
nō restituitur alias sic. z hac occasione sumpta tractant
utrum minor possit post didicita testificata restitui ad p
bandum p̄ novos testes uetra capitula. dicunt ipsi q̄
aduersus dolum uerū de preterito nō restituitur minor
Sed aduersus dolum p̄sumptum de preterito bene re
stituitur. Sed si esset dolus d̄ futuro nō datur ei restitu
tio ne aperiatur uia i delictis. Alii cōtra q̄ hec presum
ptio cessat i minore. de quo per Buil. i. l. i. de edē. z hic
per Bar. Do. Bar. opposuit i quodam p̄uato exāme
q̄ minor qui ex certa scientia negat ueritatem i iudicio
est i dolo. z tamen restituit. ut. s. de mino. l. si ex cā. s.
nūc uideñ. ergo minor restituit cōtra dolum uerum ista
fuit oppositio quā fecit. ego dicebā sibi ita soluendo q̄ i
illo. s. nūc uideñ. nō p̄supponitur dolus. q̄ poterat cē q̄
nō ita bene nouit ueritatē. Ista fuit una responsio fugi
tiua. nam ibi uidebā q̄ nō posset p̄endere ignorantia
z tamen restituitur. Dic q̄ illa negatio non est p̄prie de
licti nec puniatur tanq̄ delictum. facit. l. cum qui. in. p̄n. d.
iurciuran. Sed quid si respōdetur cū iuramento for
te nō posset restitui. istud ē difficilius p̄rium quod fiat i
hac materia z in p̄uato exāme. Bar. fecit hoc p̄rium.

In operis Vticulosus nūciās possessio
nem amittit. h. d. no. z ē singu
laris casus. facit. j. d. acqui. pos. l. clam possidere. s. si. cūz
l. se. z uide. j. de ui z ui ar. l. iii. ubi illud quod fit. j. tri
duum d̄ fieri incontinenti. In p̄rium est. l. duos. s. si. l.
eandem. s. si. co. ti. de duobus reis. ubi q̄ tunc d̄ fieri
incontinenti cū fit cum p̄mum p̄t.

Sed et is Donec satisfaciatur quis iuri non
p̄t petere d̄ iure suo aliquid d̄
clarari. h. d. uerbi grā. Ille cui nūciatum ē nouuz opus
d3 satisfacere iuri demoliedo opus z attentatū in pristi
num distrabendū si ille petit declarari sibi cōpetere ius
edificandi non d3 audiri nisi opus sit destructū. z idem
dicerem i reuocatione attentatorum q̄ si appellatus ali
quid innouauit p̄us est reuocandū per uiam attentari q̄
audiendum super cōfirmatione p̄nunciati. facit ad mare

riam reconuentionis ubi ē datus ordo p̄cedendi sup p̄i
mo. z aduertant canoniste z rex. notabilissimus.

Potest autem Quid uel quale sufficit
ergo nūciatio genera
lis ne opus nouum facias l3 non sit declarata per specie
uel qual. facit ad denunciationē iudicorū q̄ debeant de
nunciare maleficia taliter qualiter sciūt z non aliter.

Et post Controversia partium p̄t committi
p̄ partes in pretoris arbitrium tāq̄
in arbitramētū. h. d. tex. cum glo. ego dico q̄ posset cō
mitti ut in p̄cedendo p̄cederuz ut arbitrator z in iudici
do ut iudex uel ecōtra. z tūc iste. s. est notabilis z quot
tidie allegat. Bar. reprobat casum glo. q̄ qui remittit
se arbitramento non cōmittit se iurisdicōi tunc possumus
dicere q̄ cōmittunt se. i. p̄munt stare ei q̄d diffinitur
p̄ pretorem cognita ueritate. fm autem intellectum gl.
coll. nobile q̄ dispositio legis uel statuti non impedit uo
luntariū cōpromissum p̄m. z tene menti. Bar. tractat
hic utrū si aliquis est uassallus alicuius tñi possit p̄oro
gare iurisdictionem in aliū sine domini uolūate tene q̄d
in his que p̄iudicarent domino pura in sportulis uel
i aliquo interesse tñi nō possent alias sic. Itē facit ad
q̄. nos bēmus q̄ clericus nō p̄t p̄rogā iurisdicōem i ali
um sine consensu episcopi. ut. l. i. d. iudi. inodo hic dicit q̄
licet non possit prorogari tanq̄ in iudicēz potest tamen
tanq̄ in arbitratorem quod declara. sic p̄ istam glo. quia
non potest prorogare in ordinarium sed tanq̄ in arbitra
torem sic cum arbitramēta sint species trāsactionis q̄
sub p̄bitione prorogationis non cōtinēt.

Inde queri Firmum z ratuz debet ha
beri per iudicēz quod est
inter ipsas partes concorditē ordinatum. h. d. exceptio
etiam uidebatur quod non quia ex quo pretor non con
sensit uidebatur auctoritas iudicis sperni. tamen contra
rium est ueruz. etiam si denuntiatio fuerit facta per pre
torem. Anteposita. i. prelata. Quid enim. p̄ora
rationem z interrogatiue lege Quibus hic concludit
Debet. i. p̄tor uiuus. quia hoc non est contra iurē
tionem pretoris mortui siue edicti. facit ad. q̄. statutum
est q̄ arbiter habeat pronunciare infra mensem. pone q̄
partes interiz uenerunt ad concordia an habeat postea
aliquid pronunciare dic q̄ pro sua cautela debet pronū
tiare se habere ratum q̄d inter partes fuit gestum. de
hoc est casus. ff. fam. her. l. si. ex hoc dicit But. in. l. equis
simum. ff. de usufru. q̄ licet iudex studere debet ne male
ficia cōmittantur. tamen non debet studere ad pacēz ni
si prius facta punitione criminis. z ex ista glo. etiam ha
bes de quibus delictis possit fieri concordia z d̄ q̄d si.

Opus Omnis forme mutatio dicit noui ope
ris factio. h. d. z tene menti. s. Del sic
omnis qui mutat faciez operis nouum opus facere uis
tur. tene menti. s. ad constitutiones ecclesie que dicit q̄
non possint fieri noua fortilitia sine auctoritate p̄clidis
p̄uincie. s. que dicantur noua. z adde. j. ca. s. si quis edifi
cium. noua forma dat nouum esse z nouā denominatione
nem facit. Faciem. i. formā seu figuram.

Hoc autem Nūciatio noui operis nō
pertinet ad illum qui non in
solo l3 circa solum aliquid noui facit. h. d. notabiliter.
Coniuncta ut p̄maneat i solo. Vt scem uolebat
metere segetē meam uel mihi debitam. uel ex qua obe
batur ecclesie decima nūciatur ei ne faciat certe ista nū
ciatio nō habet uim nū. noui operis putet ibi arborem
incidere uel uineam aputare isti sunt acus qui consue
runt fieri a possessore z ideo ego possessor inbibebaz ne
hec fierent. q̄ l3 ista fiant i coherētibz solo nō sunt p̄pe
tuo māsura i solo. per hoc determinantur due. q̄. dicit
statutum q̄ si quis p̄cusserit aliquē i fundo suo puniat

pena manus. **Modo** quidā rusticus stabat sup quadam
oliva ad colligendum olivas & percussit an intelligatur eum
percu. fuisse i fundo suo & certe sic. & non obstat ille. §. qz
hic loquitur qz fiat i fundo & mansura i fundo Item fa
cit iste. §. si quis capit aliquem per pannos nunquid ista
ritatur offensa i personam dic qd non qz non est mansu
ra in psonam. sed ab ea separatur fm Bar. Opus nouuz
qd hactenus ab eo non ē factum. Ad ea opera. statim
adde tam qz licet iste nuntiā. nō pertineat ad hoc edic
tum ualent tamen & pntent ad iterdictum quod ui aut
clam. quod nota.

Si quis. Refectio ueteris edificii non dici
tur opus nouum. h. d. facit ad. q.
qz ecclesia reparata nō dicitur noua ecclesia & collegiuz
reparatum nō dicitur nouum collegium. & dignitas sup
pressa postea reparata nō dicitur noua dignitas. ut i. c.
litteras. d. rescrip. i. de. quod ē uerum nisi dignitas esset
suppressa auctoritate superioris non aīo reparandi. qz
tunc reparata esset noua. i. d. nouo creata ut. l. iter stip.
§. sacram. §. & nauis si hac mēte. de vbo. obli. cui adhibz
remedium circa uetera si dicitur extruere noua.

Sine. Quouis loco d nouo edificetur nihil in
terest. h. d. Oppida dī oppidū ter
ra murata qz affert opem & utilitatem cōtra hostes.
In uillis uel i agris. ex hac alternativa pz qz agri con
tinent uille non dicitur uille. sed de pertinentiis uel cobe
rentibus ipsius uille.

Nunc uidendum. Nunciente res
pici actiūm. Cōseruandi cā. qz de
bebas fuiturē altius nō tollendi & uolebas edificare. ego
cā cōseruandi seruitutē nūcio. Depellendi ne domus
tua cadat supra meam & damnum inferat. Publici iu
ris de hoc habebitis infra in publicis locis. Nūnt.
incipit a causis quod fuit primum membrum. Con
seruandi de hoc ponit exemplum infra. in uers. nūntia
mus. Depellendi de hoc ponit exemplum. §. v. uel
ut damni. Publici iuris d hoc ponit exemplum. §. ibi
qui forte in publico rē. Contra leges cōmunes uel
municipa. ut. l. de edifi. priua. an in totum. Unde si ali
quis uult contra formā statuti edificare potest sibi nūntia
ri nouū opus. Quemadmodum subaudi nomine edi
ficiorum. Pronuntiantur Ho. qz statutum legis di
citur pūntiatio.

Quod si quis. All. qz ciuitas ueneterū
que ē edificata i ma
ri sit libera quod uerum est non tamen a iurisdictione
imperi. Si tamen illud mare esset ecclesie esset ecclesie.
ut in. c. ubi periculum. de elec. l. vi. Mare pprie uniuers
saliter sumptum ē Imperatoris. ut. l. de pcatio ista ad. l.
rodi. de iac. Et nota p illis qui edificant in littore ma
ris non pōt prohiberi quis edificare ab edificando quo
usqz durat. Iure tñ gen. qz ita apud oēs gētes pre
que custoditur & qd ita custodiatu sufficit testimonium
legis. Ex maxima cā qz ex edificio isto potest tueri
ruina ad edificium nūntiantis. Et nota qz licet quid
possit fieri i riuā maris nō tamē cum damno uicini qui
timet nocumentum.

Iuris nostri. Omnis cuius interest pōt
nūntiare nouū opus & gl.
dicit nō. siue iure diuī siue rōe posses. siue alicuius iuris
quā gl. nota maxime d eo qz dicit de possessione gl. tam
addit uerbum bonafidei ad quod. l. cōmuni diuī. §. inter
predones. cōmune diuī.

Usufructu. Habentes psonalem seruitu
tem suo nōtē opus nūntiā
non possunt sed tanqz pcur. cū. in uirtute tamen istius
pcuratoris nō possunt denunciare domino s; extraneo

cōfessoriam tamē s; omnes proponere possunt. hoc dicit
notabiliter. Suo nōtē. §. pprio. Procurator. o. §. p
prietarii. qz ut ab eo facite constitutus pcurator ad tue
dam proprietatem & usufructum ut. l. i. §. usufr. quē
ad. ca. ibi est tex. & glo. notabilis. ex hoc apparet quod
illi qui emunt usufr. cōmunantiarum uel pedagogiorum
cōmunis eo ipso intelligūt constituti pcur. donec usufr.
durat contra omnem personam excepto qz contra uedē
tem. & tene menti. Vendicare. §. pprio nomie. Et
nota hanc differentiam quia nūntiat pcura. nomine. uen
dicat aut pprio ex quo dicimus qz prelati ecclesie si
petit rem ecclesie pcur ut prelati & agit nōtē ecclesie.
Sed si uendicat suam dignitatem petendo se declarari
prelatum ista est sua causa propria in qua non requirit
consensus capituli. Confessoria qua uenit interesse
in. l. si autem. Ibi domino predit. ratio quia aut nūntiat
nomine proprio & potest propter ius debile qd habet
seu fragile. aut pcur. nomine & non potest. quia qui fa
cit procuratorem non uidetur eum facere contra se ipsū
quod est nō. Sed contra hoc uidetur tex. in. l. si culpa. §.
de rei uen. ubi ex iure cello conuenitur cedens Sed nō
obstat quia ibi cessionarius non agit tanqz procurator. s;
tanqz utilis dominus. ut. j. co. in provinciali. §. si ego. &
facti. l. si sponsalibus. §. i. §. de iure dotis. Immo se sci
licet fructuario petere pro cōfess.

Provinciali. Dubitatio erat
quia pedia pro
uincialia sunt tributaria. sed non est uerum licz
pōtē tributa tam sunt pprietariis. circa qd uide
Odo. in. l. i. de iure empbit.

Sed si in lo. Socio edificanti nouuz op?
nūntiari non potest sed offi
cium iudicis est implorandum. uel cōi diuī. agendum &
auxilium ordinariū impedit extraordinariū. h. d. ut
qz ad. §. si ego. Vicinum. §. facientis. Plane ponit
aduersariū. Nostrum. §. qui sum? consortes Nū
ciare ut habeat effectum quo ad beneficium huiusmodi
edicti. Del per pretorem Signa hoc uerbum qz quā
do sunt duo socii in re & unus edificat & non negat se so
cium potest iudex de plano adiri Qd si. §. dixi quan
do unus ex sociis facit aliquid in cōmuni quod nocet in
cōi. Idem si facit in cōmuni quod nocet in pprio ut seg
tur. Alia ratione Nota ergo qz remedium extraor
dinariū & subsidiariū noui operis nūnt. cum illo re
medio qz non sit subsidiariū non concurrat. Dic qz que
dam remedia sunt extraordinaria non tamen subsidia
ria & ista concurrunt cum ord. tendentibus ad idem. ut
l. i. §. p hanc. §. de rei uen. ubi glo. no. Quedam sunt extra
ordinaria & subsidiaria & ista non concurrunt cum aliis
remediis que non sunt in subsidium introducta ut hic.
Quedam sunt ordinaria & ista concurrunt cū aliis ordi.
ut. l. cum filius. §. narius de le. ii. de tribu. l. quod in here
dem. §. eligere & ideo si per statutum inquisitio ē redac
ta ad ordi. remedium non tollitur per accusationem su
peruenientem. de quo p Bar. i. l. ii. §. si publico. §. d. adul.
& per me in. l. i. uenimus. l. de proba. & ibi plene per cū.

Del per pretorem. Ho. qz si facis aliquid i solo cōi
per quod preiudicatur meo proprio nec negatur cōmu
nio qz d plano possum adire iudicem ut tibi prohibeas
ne facias & est melior conditio prohibentis. ut. §. cōi di
ui. l. fabinus. In glo. sic dicitur sic quotiens plura remedia
nascuntur ex eadem. l. uel edicto unum non tollit reliquū
& ita hic quia ex eodem edicto nascit triplex nūnt. for
ma. §. simplici uerbo per iactum lapilli & p pretorem. S;
quādo non ex eadem. l. dic ut. §. dixi. Ex hoc habes qua
re cum ex ista oriatur actio i facium oriatur officium iu
dicis cū unum sit ordinariū aliud extraordinariū. dic
qz utriqz remedium oritur ex eadem ista sicut supra

dixi quando oritur ex eadem lege.

Siego. Superficiarius ratione utilis domini potest proprio nomine nunciare nouum opus. hoc. d. Quidam sunt superficiarii. Quidam emphei. Quidam feudatarii et omnes isti habent ius nunciandi nouum opus. Superficiarius est qui emittit utile domini et nil prestat annuum sed si prestat aliquid annuum vel menstruum est emphei. sed si prestat aliquid seruitium rei correspondens est feudum. Si autem ego prestat aliquid tribu. p. l. impositam ego sum tributarius. ut. s. hac. l. in prin. Aliquid inquilinus possit nunciare nomine domini sicut usufructuarius Bar. dicit hic ubi nide. sed si euz facit ad litteram. l. i. si p. uim. uel alio mo. Quasi inquilinus. si habeo superficiem in predio urbano. sed si in rustico sum quasi colonus si poneres in superficiario qui prestat aliquid tanquam emphei. quod posset fieri. Nota utile dominium habentes loco domini censeri non loco inquilinorum uel colonorum.

Si in publi. Quilibet de populo habet ius nunciandi nouum opus quod fit in publico et publicam utilitatem uel contra ius reipublice. et nota istum. s. contra edificantes in uis publicis.

Ciues huius dicat ciues continentur etiam rustici. quod ubique quod est ratio uniformis ibi continentur. Sed nunquid continentur forenses qui nihil in illa ciuitate uel municipio habent facere. dicit quod aut prosequuntur ius publicum ciuium romanorum et admittuntur. aut ius proprium illius ciuitatis et non admittuntur. de primis habuistis exemplum in. l. i. s. nunciatio. ibi in loco sacro et. eodem modo dico si statutum dicitur quod quilibet de populo admittitur ad accusandum. illi qui admittuntur ex beneficio statuti debent esse ciues illius ciuitatis uel eius comitatus. Sed quando delictum pertinet ad aliquam. l. publicorum iudiciorum ibi admittitur quilibet ciuis romanus. i. quilibet de imperio dum tamen alias sit idoneus. nam ista dictio omnes ciues non includit inabiles ita hic gl. notabilis. Ad defendendam. Nota quod nunciatio noui operis dicitur defensio qualiter hoc debeat intelligi nota Bar. j. co. l. de pupillo.

De pupil. Pupillus pro publico inter esse non potest nouum opus nunciare. Sed pro proprio interesse potest cum auctoritate tutoris. h. d. Nota de seculum etiam tutoris auctoritate non suppleri in publicis. et est ratio. quia non sunt in administratione proprii patrimonii hanc rationem assignat Bar. all. rex. notabilem. j. de manu. ab agnato. alias incipit seruus fur. ista. l. facit ad statutum quod mulier non possit habere sine consensu consanguinei proximiora intelligitur de idoneo. ut. l. in puinciali. s. si. Modo pone quod proximior est pupillus nunquid poterit suppleri ista etiam auctoritate tutoris. iste tex. dicit quod non quod auctoritas prestatetur pro eo quod non est in administratione persone uel patrimonii quod est notabile. Executionem nec habet potestatem nunciandi ne dum exequendi nunciationem post in iudicio. Ipsi ut. s. de pcur. l. h. in pupillaribus glo. dicit quod maior. xv. an. potest nunciare nouum opus pro interesse publici dicit Do. Dy. quod debet esse maior. xxv. an. et addit quod minores. xxv. non habent uocem in publicis actibus puta in electione iudici uel capitanei. nec et possunt esse ad ista officia publica in quibus potest eis emergere damnum. et ista est communis opinio. tene etiam merito quod minores. xxv. annis non possunt esse iudici ciuitatum ad denunciam dum maleficia tene meriti. Sed quare hec nunciatio non potest fieri pro pupillo sine auctoritate tutoris cum sit utilis hic aut constat quod est utile et non damnosa et potest fieri. Aut constat quod est damnosa et non utilis. et tunc cum ista denunciatio sit quedam prouocatio non potest fieri per eum solam. Idem intelligo in dubio ar. insti. d. cuf. s. neq. credo tunc quod si non habet tuto. et prima facie sibi expediat potest

facere cum auctoritate iudicis supplentis auctoritatem tutoris facit. l. qui admit. ad bo. pos. l. bonorum et. l. si i. fanti. d. iure de. et facit ad predicta. l. non eo minus. l. de pcura. et no. istud prin. ad protestationes que fiunt per minores.

Serno autem. Seruo autem. s. qui est noie domini in opere ipse. s. seruus et nota quod qui non potest esse in iudicio non potest facere actum. per quem ad iudicium prouocetur. et facit ad materiam ap. extrai. nunciatio seruus effectum. quod quod non ualeat effectum non habet.

Nunciatio. Hic incipit tractare de loco ubi debet nunciari. no. ope. fieri et dicit quod debet fieri in loco ubi edificatur uel taliter quod uox eius audiatur ab edificantibus. ut lege. i. s. ocisorum. s. ad fill. et hoc in nuntiatione que fit pro simili uoce. sed in nuntiatione que fit per iactum lapilli aliud. Inchoat siue substantialiter siue preparatorie. duplex est inchoatio substantialis et preparatoria. de codicibus ob causas. si pecunia. in prin. de poll. l. i. s. cepisse. Nota fabris uel opificibus nunciari. sume hinc ar. ad citaciones que fiunt ad domum. quia si inuenitur ibi uxor uel famul. maxime tunc ualeat citatio si nemo ibi esset in domo citatio uerbalis non ualere. Sed esset necessaria citatio litteratoria. et optime facit ista glo. et de insti. l. si pupillus. s. proscribere et uide que loca intelligantur esse publica ut uerisimiliter intelligatur uenisse ad noticiam citati. ut. l. iubemus. de defen. ciui. et facit. c. causa de elec. ti. in de. Pone quod magistri triumphant de denuntiatione communis opinio est quod destrui debet opus factum post pronuntiam. tamen non teneatur ad impensas humanior opinio est quod si dominus ex ista demolitione posset recipere damnum. ut quia magistri sunt pauperes non debent destrui sicut dominus ignorans non teneatur ad impensas. Ibi renuntiare. i. intimari. Ibi possit. Nota hoc uerbum quod inspicitur presentia et non actus.

Si quis. Nunciatio noui operis debet fieri in opere non in foro ad hoc ut statim desistatur ab opere. h. d. et nota istum. s. Nota quod nunciatio debet eo loco fieri ubi possit nuntiationi parere. Ibi nunciet dummodo sumus in opere non in operis conspectu. Ibi coestim. i. immediate. Ibi sequitur quod est absurdum. et nota istos. s. quia notabiles.

Per ignorantiam. Nota per ignorantiam factum tollere quod ex certa scientia factum debet destrui. Nota hic ar. ab absurdo nam absurditas est uitanda. In glo. edictum facit ad. q. si citatio sit ad domum quod uicini capiunt bonum consilium si ei notificant.

Si plurimum. Nunciatio noui operis actiue est in rem passive in personam. h. d. cum. s. se. nunciatio facta uni nocet omnibus. sed facta ab uno non prodest nisi illi soli. et tene meriti.

Non tenebantur. sed impensam tamen opus debet demoliri. facit ad. q. d. habentibus turrin eodem que non potest diuidi et unus committit homicidium. de quo p. l. y. in. l. et si seuerior. Sufficiat omnibus confortus.

Si quis. Protestatio facit trahi retro illud quod sine prelatione non traheretur retro. et sunt hic quattuor loci. Prima est quando opus fiebat a pretore seu de eius uoluntate et ille in solo fiebat uolebat ei denunciare per magistratum. hoc certe non fit durante preiura. ut. l. i. s. de in ius uo. hoc ergo remedium sibi datur quod protestetur se per magistratum denunciare non posse. et si in opere procedatur finita preiura debet nunciare et retro trahetur denuntiatio ut destruat opus factum hoc dicit prima lectura que est notabilis Secunda lectura est quod epus fiebat a priuato quod ut magis timeatur denuntiatio uolebat nunciare per pretorem. Duo

aut ad fabros et edificantes in loco dixit eis uos male
facitis tamen quia non timentis uerbum meum notifico
uobis quod ego iter arripio ad iudicem si ergo postea nunti-
ciat per iudicem destruitur quicquid interim factum est.
et ista est lectura notabilis. et facit quod itineris exceptio ad
papam uiz appellat. habeat appellat. postea interposita ad pa-
pam alias non. Tertia lectura est quod nunciatio noui ope-
ris possit fieri non in opere in casu uidelicet quando si ac-
cederet ad locum operis interius opus esset consumatum
Quarta lectura est quod si nemo est in opere cui nunciatur
potest nunciari in facie. iste sunt quatuor expositiones istius
no. 5. Ex secunda lectura nota quod auctoritas magistra-
tus inducit terrorem tunc metui. Unde Bar. tractat hic quo-
modo peritur terror et metus incussus a proce siue a ma-
gistratu. et uide hic per eum. Tractat et hic Bar. de pre-
tore perpetuo puta episcopo si edificari facit quomodo nuncia-
bitur ei nouum opus et certe simplici uerbo uel per iactum
lapilli sine dubio. sed per magistratum laicum non. quod pote-
stas minor est episcopi. Item non potest eum citare. ut no.
in l. ex ca. de in ius no. opus ergo adiri superius puta ar-
bitrari. uel papam tractat hic Bar. de istis magistratibus per-
petuis si delinquit durante magistratu qui puniet eos
et dicendum est quod punietur per superiorem ipsorum non enim
expectandum quod finiatur magistratus cum sit perpetuus. im-
mo de non habet locum in his. In nec magistratibus. j. de iuriis
et l. pars licet. de iudi. Tractat etiam de magistratibus
positis ad beneplacitum principis. sicut sunt iusticiarii in apu-
lia. uel est hic marisbalcus pape uirum in dubio istius iudi-
centur perpetui uel non. dicit quod tanquam perpetui per. l. iur-
ris peritos. de excusa. tunc nota mirabilem pretestatio-
nis effectum. Nunciari per magistratum nunc simplici uerbo et
per iactum lapilli posset eum in facto consistat. Vel dic quod
etiam hoc modo non posset eum ista sit quedam citatio ad
causam et ipse non possit durante pretura ad iudicium pro-
uocari. Repetitio. i. retrosum nunciatio facta. Nota.
etiam ex isto. 5. quod si quis per metum iudi. non appellat
coram ipso sed iter arripit ad superiorem medio tempore
innovata ita reuocatur sicut si esset appellatus quis pri-
uatus uel magistratus non curat. nam hoc non facit tanquam
magistratus sed tanquam priuata persona cum non possit sibi
ius dicere. et ita intelligit glo. quam no.

Sextus Tribus ex causis fit nunciatio. Pri-
ma appellatur causa naturalis que
ab equitate iurisgen. nascitur. Secunda uocatur publica
siue ciuilis que auctoritate iuris introducit. Tertia uo-
catur impositiua siue accidentalis que concernit serui-
tutes tuncidas. h. d. iste. 5. est ar. hic quod illi dicantur domi-
ni naturales qui sunt domini de iurege. sicut sunt reges.

Ademinisse Hic ponit quis fit effectus
nunciatio. et quod nunciatio
fit tribus modis et est hic una glo. per Bar. simpliciter al-
legat et satis dicit et est no. si scis intelligere. ad quod all.
Nunciatio. i. simplici uerbo. Possessorem. i. ope-
ris adeo quod non licet domino amodo illud opus propria
auctoritate demolire quod possessori liceret. ut. j. quod ui aut
clam. l. si uitem. 5. si ad ianuam. et l. quemadmodum. ad l.
acqui. Necessaria et qualitercunque facta idem opera
tur quod non priuat possessorem qui non habet. In glo.
ibi uel ueniat rursus. dicit Bar. per istam glo. iustifican-
tur omnia mandata si iteruenit illa clausula si senserit se
grauatum compareat et recepturus iustitie complemen-
tum que clausula iustificat mandatum et si uenit resolu-
it in simplici citatione. In glo. manum. Nota quod pro-
testationes requirunt uerba uel scripturam.

Si quis Nunciatio noui operis facta con-
tra publicam utilitatem non est. h.
d. usque ad. 5. qui opus nouum. pretestationes contra utilita-
tem publicam non sunt timende sed spernende opera quo-

rum mora. i. si cesserit in opere mora est periculum allatura.
disputatio tamen utrum mora sit periculum allatura uel
non pertinet ad pretorem.

Qui opus De calumnia dicitur iurari si iurari
petitur si non petitur potest ob-
mitti. h. d. Nota quod iuramentum calumnie potest obmit-
ti si pars nec iudex petit deferri. In tex. ibi exigatur
ab eo si petatur iurari per eum non ergo de ultra iura-
mentum offerri sed si exigitur de prestare eum an in exe-
cutione nunciatiois sit necessarius libellus glo. quod sic. 5. 3.
qualiter formabitur libellus dicit glo. quod petetur consumma-
tio nunciatiois et in ista pretestatione iurabitur. Nota
ta glo. quod possum petere pretestationem meam per iudi-
cem confirmari.

Qui nunciat Nunciatio concernens cer-
tam rem rei de illi par-
tis demonstrationem continere. sed si totam rem concernat
sufficit ipsius rei mentio generalis. h. d. notabiliter.

In quo loco. sine in illo loco fiat. Abstinentia. i. s.
ab edificando. Demonstrare. i. locum hoc est partem.
sed sufficit generaliter dicere uide. l. forma. j. de censibus.
ubi quod in re petita sufficit duo confinia. ubi aut haberet
certos confines puta homo et tunc non cadit certa designa-
tio per confinia. ut. l. legato generaliter de le. i. 3. alia de
signatione opus est. ut. l. de manu. test. l. notat. m. illi. p.
iac. de arc. quod non preedit iste libellus peto quicquid pos-
sides in tali uilla. In primum all. j. de le. iii. l. patronus. de
restr. spo. cum ad sedem. et dic ut ibi per Zimo. illud est
certum quod ita dicitur concipi libellus quod reus sciat super quo
conuenitur ita quod possit deliberare super quo se defendat ut
hic in ratione littere. nam deliberatio non potest reo auferri
ut. l. si in rem agat aliquis in fi. in glo. notabili. Item fa-
cit. Donec quod in platea est maior pena in uno loco quam in alio
quod accusator debeat apponere locum loci ut certi sumus
de genere pene.

Si in plu Quot locis edificatur tot locis
denunciatur et pluralitas nunti-
cationum requirit pluralitatem remissionum hoc dicit.

Nota ex isto. 5. ar. quod quot sunt res tot sunt pos-
sessori. et tot actus corporei requiruntur. Unde licet prela-
tus adipiscatur possessionem ecclesie non sequitur quod sit
adeptus possessionem territorii. et si adeptus est pos. speciale
non sequitur quod sit adeptus temporalem. sed hoc dicit ut
j. de acqui. posses. l. iii. 5. i. et ibi per Bar. Secundo
nota ar. ex ista littera quod si constitutio episcopi dicat quod ua-
dens ad monasterium monialium sit excommunicatus ipso
facto. et aliquis uadat ad plura monasteria est excommu-
nicatus pluribus excommunicationibus numero. ex hoc
sequi quod sunt necessarie plures absolutiones et ad hoc
allegat istum. 5. Item nota quod si pro statuto requiritur
copulatiua citatio ad ecclesiam et ad domum quod non suf-
ficit quod cedula citatoria figatur ad ecclesiam uel ad domum
sed utrobique debet. facit. c. causa. de elec. in cle. Item
nota quod si quis habet plura bannia et est rebannitus ab
uno uel in integrum restitutus alterum tamen durat.

Item est ar. quod si quis est citatus quod compareat. j.
decem dies quorum tres pro uno et tres pro alio et resi-
dium pro tertio et peremptorio termino sit assignatum
et iste compareat in primo uel secundo et non in tertio quod
debet cotinax reputari In contrarium quia destruc-
tus est ordo peremptorii ergo et peremptorium. hic uidetur
Bar. in l. qui ante calendas de v. ob.

Si is Nunciatio noui operis remittitur si o-
pere demoliendo satisfecit uel repro-
mittatur prout ius postulat. hoc dicit iste. 5. Obmissa
i. remissa secundum glo.

Habet hoc In promissis ipso iure pretoris
aditio necessaria non est. h. d. no
a iij

seruitutis sed si est in possessione seruitutis non incumbit ei probatio. ut. l. liberis. §. ult. j. de li. ca. quod non est uerum in petitorio et esset uerum in possessorio retinende. ut. l. ii. §. si serui. uen. non ob. d. l. liberis. §. si. q. ibi loquitur in seruitute personarum que potest esse a natura et ab origine secus in seruitute prediorum. quia talis seruitus est de necessitate imposita non naturalis. ut. §. eo. l. §. pupillo. §. sextus.

In glo. sustinere ibi in interdicto uti poss. si istud interdictum proponitur ab eo qui possidet non potest petere se in possessionem mitti quia esset sibi prius sed est prestanda cautio sibi formam. l. nostre et hoc dico respectu missiois non interesse. quia respectu interesse unde cadit missio. Vel dic quod fiat missio etiam si possidet sit enim in possessione non pacifica ad pacis transitum. Unde interim inhibetur ne turbet donec agat et probet. ut dicit glo. iuncta cum tex.

I opus Si iudex reuocat suum preceptum ipsum amittit. h. d. Plurimatio auctoritate iudicis facta et postea reuocata est per reuocationem consumpta. h. d.

Nota quod ultimo dicto et ultimo verbo iudicis est statum. Ex nuntiacione procuratoris queritur domino actio sine cessione. h. d. ista. l. declaratur. i. l. per. procur. in simpliciter. §. d. procura. Nam actio que tendit ad ius queritur conseruandum queritur sine cessione ut ibi dicit si consideras ista acquisitio potius preedit ex delicto quia ille delinquit edificando quam ex fecit procuratoris. ut. j. eo. l. si.

E dibus Etiam ubi sola possessio est communis ibi dicit esse cōis nunciatio uni facta non nocet aliis cōsortibus nisi cōsentiant in edificando supposita nunciacione. hoc dicit notabiliter.

Sciendum Denunciatio cui est satisfactum facit quod est ad alia remedia transcendendum. h. d. Nota quod si denegetur unum remedium non remouetur quod ab alio quod non repitur denegatur. In l. preter. ibi re situas tuis expensis tu edificator.

Interdictum Iuri et iudici dicitur satisfieri qui iuris et iudicis auctoritate cōtemnitur non cōsideratur interesse ubi sumus in pena cōtemptus non est tractandum de simplici interesse uel eius probatione. ut hic et. j. ea. l. §. quicquid auez.

Sine autem Possessio uacua dicitur possessio carens possessore. l. unde ut. l. si. ubi non seruata forma pmissa inediare sumus in forma destructiua et sepe allegabis in confistorio domini nostri pape. Si nullo iure et id demol. Unde nota quod illud quod est factum in contemptu prioris non potest iustificari per aliquas probationes. Argue ex hoc quod si uerum contumax appellat per nullas probationes factas super appellatione est possibile quod ipse uincat quia per contemptum prioris repellitur ab appellando qui cōtentus dicitur puniri.

Si quis pa Paratus satisfaci et offerens satisfactionem si aduersarius eam non recipit habetur per satisfactum et simpliciter allegatur quod qui paratus est facere est primus faciens et qui paratus est satisfaci est proximus satisfaciens. et hoc uerbum paratus intellige non simplici uerbo sed offerendo satisfacionem in promptu. hoc dicit glo. l. stipulatio. de operis. §. i. Nihilquid autem quis dicat paratus simplici uerbo. aut actus est in sua potestate de presenti. et tunc dicitur cum effectu esse paratus et offerre et ita hic. Aut actus non est per tunc in sua potestate et tunc sufficit offerre uerbo cauendo quod cum erit in sua potestate facturum. ut. l. i. §. prior. ff. de edict. ubi uide. et uide. §. de resc. uen. l. fundus qui lucii. et. l. de distr. pig. si residuum. Ad euz. §. heredem. In §. sius. §. heredis.

Non nulli Hic incipit tractare quo iure beat destruit. Deinde ponit aliter ut caput edicti per quod uidetur edificari. nam in superiori edicto uidetur nunciari.

Hoc inter Satisfaciens de opere demoliendo competit interdictum ne uis fiat ei edificare uolenti. h. d. quod edificia si remaneant imperfecta prius ad decus ciuitatis. Securus Nota que securum per cautionem ydoneam cum fide ita intelligitur licet. In tex. ibi pinde Nota quod id quod non est plene factum non est aliquo modo factum. Neque enim hic ponitur quedam digressio et uult dicere quod hoc interdictum ne uis fiat edificare uolenti non competit ei qui notorie prius uult edificare in publico. Appareat facit quando aliquid est fundatum per ius. cōe et dicit prius id per bare. facit. c. ad decimas de resti. spolia. Nota non sufficit factum nisi perseveret factum.

Si aliquam Mora auctoris potest purgari per prius moram rei. h. d. notabiliter. Negligentia absorbet negligentiam et ultra mora necet. et simpliciter magni hoc. all. hunc. §. glo. laborat de natiuitate huius interdicti. breuiter dicit quod est necesse quod caueat de opere demol. si iuste fuerit edificatum uel steterit per nuncia. quo minus caueatur. Secundo est necesse quod ille uelit edificare et in opere procedere. Tertio quod prohibeatur si quod istorum deficit non competit interdictum dicit glo. hic posita.

Tipulatio de Stipulatio non operis remittit prestata satisfactione. et si aduersarius dicit ius edificandi se habere et impeditur in edificando habet interdictum ne uis fiat. ei. h. d. Nuntiacione i. circa noui operis nunt. seu eius occasione. et hic est magis perfecta glo. que sit in iure. Qualiter debet prestari cautio de opere demolendo si apparuerit iniuste edificatum et simpliciter intelligitur si constituerit iniuste edificatum Offerre dicit glo. no. offerre hoc declarauit. §. c. preter. §. si quis paratus. Vtriusque. §. parti. Vbi solutio. i. edificatio.

Hec autem Tacite clausule ita habet act. modificare sicut expresse. Item nota quod premis iudiciales referuntur tacite ad culum ferende sententie. Item nota quod finis satisfacionis iudicialum est sententia. Vbi opus autem quod non habet in se figuram aliquam operis non dicitur opus. precludia non ostendunt formam rei. h. dicit

Sine at Quando factum est in obligatione ex dispositione legali uel ex dispositione hominis surrogata loco dispositionis legalis est in electione actoris utrum reus conueniatur per se ad factum aut ad interesse prestandum. h. d. quod si in isto §. si. stat uirtus. §. Placuerit ergo si placet quod compellatur precise compellitur. et ad hoc all. Vtrum autem quis cogatur precise ad factum dic ut. l. stipu. non diu. §. celsus de procur. l. §. bec. §. preter. et quem ad factum precise compelli iudicis auctoritate iudiciorum uigor. i. utilitas publica.

Quesitum Quor sunt edificantes tot debent esse cauentes. et quot sunt nuntiantes tot debent caueri uel uni pro omnibus hoc. d. notabiliter. et est ar. ad fenda quod si plures sunt heredes unum pluribus est iurandum. et est si sunt plures heredes uassalli a pluribus est iurandum uel ab uno nomine eorum habent mandatum de hoc. §. de usufru. l. si cuius. quod simpliciter dicitur ad omnes refertur quorum interest in fundo proprio contra debitorum alterius seruicium. An omnes si uolunt edificare et loquitur in cautione demoliendo facit ad illam materiam de turri communi quando debet destrui causam indiffinitam.

Quoniam. Nunciatio noui operis tran-
sientiam non quo ad penam et loquitur in uni-
uersali successore. protestatio facta defuncto in
penali non transit ad heredem. Restituendo sumpti-
bus heredis hoc enim est penale. In penam. s. legale
et meram post itis cōtes. ex facto defuncti bene tenetur
non uigore simplicis nuntiatio.

Sci. Dec. l. loquitur in successore sin-
gulari. Nunciatio noui operis af-
ficit singularem successore respectu patientie
non respectu impense. Nota q. quatenus
nunciatio afficit edificium ut demolitur transit ad singu-
larem successore. Sed quatenus respicit personam non transi-
t. et Dy. ponit hic de quo p. glo. i. l. iij. s. op. s. d. alie. iud.
s. utru ex facto singularis successoris teneatur alienans.

De damno infecto. rubrica.

Quoniam res. Vbi est periculosa di-
latio seu periculum
est in mora ibi procedendum est sine tempo-
ris mora. b. d. notabiliter. et simpliciter
all. et sic aliquid relaxatur d. iur. cōi ubi
res celeritate desiderat p. mittere q. pre-
tor in edicto suo reseruauit pretori missi. in posses. que
pertinent ad mixtum imperium. tñ i. dā. ifec. pp. piculū
q. d. in mora uoluit q. m. g. r. a. t. m. m. possunt mittere i. pos.
ex pmo decreto. et hoc id q. qñ res minatur ruinam pi-
culum est in mora. nō possit tueri anteq. possit haberi
copia protoris. et ne hoc accidat cōmittitur magistrati
bus municipi. q. possint hoc in suis municipiis explicare
In glo. reseruaret. nota glo. loquitur in ordinario
q. licet deleget tamen retinet potestatem sibi. de hoc ui-
detur mibi text. formalis in. c. dudū. de preb. li. vi.

Dammum. Propter timorem futuri
periculi prestat cau-
tio damni infecti.

Dies. Nota q. finita cautio renouatur
illa cautio et non finita progetur.
Nota q. officium proagationis non tici-
tur nouum nisi aliquid d. nouo esset adiunctū
q. tunc dicitur nouum ut. l. uallerianus. j. d. pretoris si
pu. Vnde si in pmo tenebatur stare ad sindicandū et i. se-
cundo non illud d. nouum. glo. e. notabilis i. c. hii qui. d.
pben. in vi. ubi d. q. si officiu e. eiusde. qualitatis et na-
ture d. prorogatio alias non dicitur prorogatio s. reno-
uatio. facit d. v. b. ob. l. cum stipulatus s. i. mibi a proculo.

Et si. Localis inquisitio d. ubi p. oculosum inspec-
tione melius discernitur facit qñ sunt re-
missiones testiu ad partes q. dicitur localis inquisitio
quod sit qñ non possunt ibi esse testes et instrumenta nisi
i loco ubi sunt. tex. habes notabilem i. l. iij. ubi d. raro agi
oportet. Hoc quod progetur.

Sintra. Ad p. m. decretū puenitur ex
cōtumacia n. cautis cui certa di-
es erat pfixa et non erat obediens in termino et ad cōuin-
cendā contumaciam requiritur pfixio certi termini.

Antamen. Magistratus municipales s.
habent potestatem mittendi n.
habent potestatem resistendi suo off. cōpellendi q. nō h.
tantam potestatem iurisdic. maior est potestas compulsi-
ua q. sit potestas mittendi ex pmo decreto.

Duas. Premitte ad euidentiā istius. s. gl. que
incipit quatuor dantur remedia. Item
debes scire q. principaliter i. ista materia sunt inuenta
quatuor remedia. Primum ut caueatur. Secūm q. actor
in pos. mittatur. Tertio q. detur actio in facit si nō mit-

titur. Quantum q. si est p. m. contumax peruenitur ad
scdm decretū. Res. s. p. n. c. p. a. l. e. s. Duas ergo ifert
quod p. m. dixi. nā dixi q. m. g. r. a. u. s. m. u. n. i. c. i. p. o. t. a. d. i. r. i.
super actioe in factum. Item dixi magistratus municipi. po-
test mittere ex pmo et hic iunxit. cetera uero que sunt
maiora istis duobus sicut e. mulciare et mittere in pos.
ex pmo decreto reseruata sunt habenti iur. dēoz mixti
imperij. Ex isto tex. nota q. que reseruata sunt supe-
riori inferior attentare non pōt. Del preses duz dicit
d. preside inuit q. istud inuigere expediat off. iudi-
cis uiuētis non enim habemus i. iure cōmuni aliquod
edictum p. s. idis s. bene habemus edictū pretoris. Edic-
ta enim p. s. idum p. u. n. c. i. a. l. i. u. m. e. s. s. e. n. t. e. l. o. c. a. l. i. a. n. o. g. e. n. e. r. a. l. i. a. s.
Sed edicta p. t. o. r. u. m. q. u. i. r. e. p. r. e. s. e. n. t. a. n. t. r. e. p. u. b. l. i. c. a. m. e. b. i. s.
generalia erant. nā datum erat illis p. t. o. r. i. b. u. s. m. e. r. u. z. i. m-
perium leges cōdēdi. ut. l. i. i. t. d. e. r. i. g. i. i. u. r. i. s. Ibi i. pos.
l. ex pmo decreto. Ibi reseruauit et ista reseruata nō
delegantur magistratibus municipi. ut. l. i. u. b. e. r. e. c. a. u. e. r. e. d. i. u.
r. i. s. d. i. o. m. i. u. d. i. In glo. duas dicit glo. q. dubiū e. utrū
habeat has duas potestates magistratus municipi. ex con-
cessione p. t. o. r. i. s. m. o. r. t. u. i. u. e. l. u. i. u. i. z. q. u. e. s. t. i. o. s. t. a. t. u. t. r. u. m. h. a-
beant circa hoc iurisdictionem ordi. uel delegatam. si
habent a pretore mortuo habent a lege et sic est ordi-
naria quia habent a constitutione dixi in uerbo preses
In glo. cetera dicit glo. q. Jo. non intellexit et uita-
perat eum. In glo. ibi non admittor ego mittere iussus
in posse. Ibi solemniter nota uerbum quando uenit
ad missionem ex secundo decreto q. debet solemniter
fieri citatio de quo in. l. i. f. s. e. n. t. i. s. i. d. b. i. s. q. u. i. a. d. e. c. c. o. f. u.
z. l. i. f. i. n. i. t. a. s. i. u. l. i. a. n. u. s.

Si forte. Dictum est supra de primo decre-
to hic dicitur de secundo decreto
q. non interponitur per magistratū muni. sed per maio-
rem. Ibi possidere ex secundo decreto. Ibi dicitur
tur. i. cōtumaciter perseueretur. Ibi liceat sub. dicit
edictum pretoris. Ibi q. d. possidere liceat. Ibi
duum uiris. i. magistratibus municipi. qui habent iurisdic-
tionē bassaz absq. mero et mixto impio.

Pretor. Nota qualiter debeat fieri citatio et
ubi debet fieri citatio ad hoc ut re-
constituatur contumax uel quasi. non est melior rex. in
iure hoc cum. s. f. c. et nota q. citatio ad domum non di-
stinguit d. propria uel conducta. et debet fieri cum qua-
dam curialitate quia non debet citari extrahi d. domo.
Qualiter citabitur uagabundus. ibi prius requirit q. d.
precedat citatio missionē alias missio est nulla. Ibi
domum. Nota citationem fieri ad domum. Ibi i. in
re. i. in iudicio intelligitur absens qui est in ciuitate si nō
compareret q. quo ad actum de quo queritur dicitur ab-
sens. Ibi uerecunde. i. honeste non inhoneste puta q.
quis extrahatur de domo p. capillos uel per uim hoc di-
cit hic glo. notabilis. Ibi pretorem uim. qui de cau-
sa cognoscit. Ibi habitat tota q. domus habitationis
non solum propria sed conducta uel gratis concessa. et
quod non potest quis extrahi de domo licet sit aliena
Ibi predium urbanum quod minatur ruinam.

Ibi procuratori. Nota procuratorem in subsidium
citandū. Ibi inquilinum habitantem ibi. sed si nullus
habitat in domo ruinosa debet poni cedula. et nota quā-
do quis deliquit et aufugit et non h. domum ubi citatur
d. hic q. si p. d. i. u. m. minatur ruinā debet poni cedula in
illo p. d. i. o. i. t. a. a. s. i. m. i. l. i. d. e. b. e. t. p. o. n. i. c. e. d. u. l. a. i. l. o. c. o. u. e. l. i. n. c. o. n-
trata ubi deliquit dico q. in ecclesia illius loci uel contra-
te. facit. c. causam que. de elec. i. vi. In gl. habitationē
Nota q. qui non h. p. p. r. i. u. m. d. o. m. i. c. i. l. i. u. m. d. i. c. i. t. u. r. u. a. g. a. b. u.
dus. et de uagabundo ubi te inueniero ibi te puniā. Idem
d. eo qui h. domicilium s. nō potest in loco domicilii pu-
niri ut in quodā theuonico qui hic deligit q. nō puniet

in loco domicilii. facit glo. l. i. l. ubi de cri. agi oportet.

Totiens

Ubi non est cui denuncietur tunc ad donum d. afficit. q. forte ali quis comparebit ad defensionem et ad eum casum reditur dispositio legis ad quez pot extendi non ad aliu ad que non potest extendi. Et nota scdm Ray. qualiter d. fieri citatio quando pceditur contra hereditatem iacere.

Ibi isulam que minatur ruinam. Ibi extet q. bona sunt uacantia uel nullus e qui uelit hereditatem adire. Ibi inhabitetur illa isula que minatur ruinam de qua est cauendum. Ibi libellum. Nota q. qm no tunc nitur persona o. fieri citatio per scripturam et illa scriptura debet affici edibus et ita d. glo. Ibi existeret uide quod notatur. j. iudica. fol. l. in. s. fi.

In eum

Istum. s. continua dictum e. s. que possint per magrat. munic. expli cari. sequebatur uidere si magistratus requisiti uolunt i. reddere qualiter de negligentia puniantur. et d. q. magistratus q. negligens est i. iure reddendo tenetur ad itez esse. Scripta sunt. i. superius decisa. que p. tinent ad suum offm. Non curauerit. i. neglexerit et ius non redditur. et sic nota q. propter negligentiam iudex facit lites suam. facit i. aut. de questore. s. super hoc. coll. vi. et tenetur i. solutionem q. negligentia i. magistratu est lata culpa. et istam rōnem reddit Bar. al. bi. Cautum non erit. i. culpa magna. Iudicium. i. actio i. factum. Quantitate. s. certam seu taxatam a preiore. q. preior nullaz taxat q. ritatem certam. Penam meram hic ide. et ex hoc tex. sume ar. q. ex neglectu magistratus non punitur criminaliter. q. d. ut. j. d. s. super hoc i. aut. de questor.

Hoc autem

Continuatur ad pcc. Dictu est. s. q. magistratus tenetur ppter negligentiam no exhibere iusticie. multo fortius pp denegatione iusticie facit litem sua hic dicit q. hoc e. uerum quando magistratus fuit requisitus p. tribunali sedente alias non d. negligere nec iusticiam denegare. et ideo tunc magistratus non tenetur ad interesse. Ex hoc nota q. qui non requirit iudi. solemniter non potest conueniri de iusticia non exhibita uel denegata. et ideo qui recurrunt ad curiam ecclesiasticam propter denegatam iusticiam a iudice seculari debent probare q. sole niter adiuerunt iudi. et denegata fuit iusticia tacite uel expressse simulando et iusticiam non exhibendo. facit etiā ad materiam represaliarū q. tunc ciuitas contra quam peruntur represalie dicatur non exhibere iusticiam quociens ibi est actum et est iusticia denegata uel simulata. iste est melior tex. qui sit in iure. Item colligitur hic ar. q. d. nihil uenit in iudicio nisi q. petitum est hoc uerū q. d. non uenit principaliter sed accessorie. Distingue autem est accessio intrinseca ut fructus rei et tunc si quidē sunt ante lris contes. percepti non ueniunt sine pet. si post sic. ut. ff. de edil. edic. ediles. s. item sciendum. Aut quodam extrinsecum puta sumptus lris qui debent refici a uicto victori. et tunc non uenit sine pet. tñ peti possunt quicunq. durante eadem instatia q. petunt incidenter. Alii q. q. post lris contes. ueniunt. que aut istarū opinio sit uera dic ut hic p. Dy. et Bar. et p. Ly. in. l. i. s. d. iuris dic. om. iudi. illud e. certum q. q. tum ad querelandū de iudi. opus e. petitione. tex. e. hic notabilis. Unde dicit specula. q. cū appellatio sit quedam querelatio o. iudi. non pot quis appellare sup. non attentatis et si possunt uenire iudicis off. suppletio hoc ponit specula. i. ti. de iudi. s. i. pedit. v. sed quid si iudex. Nūquid punito magis. nihilominus remaneat actio contra partem. dic ut. l. mancipia. de ser. fug. Non alibi puta in domo dicit. gl. quā no. Postulare proprie all. ad statum q. d. cit q. testamentum non insinuat. possit insinuari donec fuerit postulatū cassari. nam intelligit postulatū solēni

ter iudi. sedente p. tribunali no perfuntorie iudice sedē te i. uia uel i. camera. q. illud est magis quoddam fabularium quā solemniter petere.

Sitam uici

Magis. munic. in pprio di stricu uerbis no habet iurisdicōem i. his que p. tinent ad ptozem et in pntia p. t. dis et silent magis. munic. a sua iur. decē. et est hic ar. q. p. presentiam supioris silet i. ferioz. de hoc no. l. s. d. uenationibus. l. i. hac uide et Archidia. xi. q. i. de p. sona in ro sario. Item no. q. non d. iudex negligere quando iudex aditur sup. eo quod no pot ex sua iur. decē. explicare. Item p. q. proximus d. uicinus qui distat p. c. mil. et sic p. v. dicat legales. Preses. p. ses pprie est i. p. uincia et non i. urbe. ut. s. de offi. p. si. l. iiii. Luz in tua. hic est fa. rō q. hoc est pp negligentiam agētis.

Hec autem

Si iudex fecit litem suam ex denegata iur. decē. tenetur et heres eius hoc. d. et satis potest uici q. sit speciale. ut. s. de iudi. in. l. et d. ut ibi.

Retoris

Secundum decretū habet loco tituli ad p. scribendum ius d. i. b. d. et dicam tibi unū dictū quod no est ab alio positum et dico q. d. fm decretū e. titulus ad p. scribendum directum dominiū h. alii tituli mediante p. scriptōne non iporēt nisi utile dominiū et hoc opatur auctoritas rei iudi. ad hoc. j. de statu. l. i. l. sta tu liberis a ceteris. s. quicunq. et. s. d. nox. l. et generaliter. et est hic exp. sum sup. uerbo dominiū accipiēdo dominiū pprium. Aduerte d. hic glo. q. qui expectat se interp. oni secundū decretum ut hēre rez pro de relicto. et p. hanc rōnem dicit glo. q. si ille p. quem itepo nitur fm decretum hēbat directum dominiū illud directum trāffertur i. missum i. possessio. ex fo. decreto.

Item no. q. qm p. scriptio causatur a fo. decreto si requiritur bona fides. tex. in. l. et generaliter. de nox. et non e. alibi. Nota q. per fm decretum ex quo trāffertur dominiū non pot. reus comparere ad aliquā defensionem uel ad enervationē secundi decreti offerēdo debite. hoc u. uerum p. t. q. i. p. sonalibus act. ubi usq. ad biennium pot. solui debitum cū expensis. ut no. p. Bal. j. eo. l. si finita. s. postea. et per Bar. in. d. l. s. iul. ubi uide. et alii ui cunt q. h. annū de hoc no. in. c. contingit. de dolo et con tu. In glo. ibi sed usucapi. secundum iac. et male.

Prescriberet certe non posset prescribere nisi cōtra dominiū. s. hoc est supernacuum cū tñs sine ulla p. scriptōne non posset uenire contra. et sequit in glo. cū uolens. Nota q. post secundum decretum non p. statur satisfactio seu satisfactio.

Simplures

Missio fit in portionem negligentis non in portionem ebedientis. contra in eo qui mittitur non attendit quā ritas uel qualitas p. tioris. b. d. hoc secundum dictum intelligitur in missione ex primo decreto secus in missione ex secūdo. Equaliter mittuntur ex primo decreto sed ex secūdo fieri ista missio dispariter sicut dispares sunt portiones in re ob quā petitur missio. ita dicit glo. et fm hoc no. q. in fo. decreto non est necesse seruā rōtali ter formam primi decreti sufficit enim ad fm decre tū occasio primi. nec est necessaria conformitas fm glo. hic quod est notabile. ex hoc sequitur q. missus in una particula ex primo decreto possit mitti in totam ex se cundo decreto.

Et si

Diuerso iure uenientibus omnibus est cauendum licet unus sit sub alio ut fructuarius sub proprietario. et superficialarius sub domino. b. d.

Fructuarius

domus cui minatur ruina dem? uicini

Venit

Qui fuit negligēs in perendo si bi cauēri de damno infec. sibi im

putet. h. d. Nota bonam. l. contra negligētem
Retor. Die ponuntur uerba edicti usqz
ad. s. hoc edictum prospicit.

Ibi promitti a possidēte domum ruinosa
Satisfari. s. a tenēte domum ruinosa. Et
pprio noie petenti. Eum ut qñ petit nomine alieno
ut sequitur. Fuisse exponit tex. si petit pprio nomie
iurat d calumnia ppria si aliēo iurat hoc modo q si do
minus esset presens idē peteret z de calumnia iuraret.
Del sic q quando pprio nomine iurat unum tm. s. d ca
lumnia sua. s. qñdo nomine alieno iurat de calumnia
sua z malicia. z addit q dñs si esset presens idē esset
petiturus que forma q sciam alibi non ponitur. Ibi
statuero nō enim esset conueniens q quis pmitteret i
nfinitum si domus rueretur. ut. j. co. si finita. in prin. z. l.
eum debere calū. de serui. urba. pre. Ibi si cōtrouer
sia. iste vs. est ualde notabilis tamē all. pro. s. Nec ne
possidens domū ruinosa. Sub excep. hoc est q si
apparcat dñs non teneatur fide. s. si non appareat re
near. Et no. q i dubio est eligenda uia tutior tamē
cum quadam p̄stacione. z facit ad. it. q. Prima hic est
procurator d cuius mādaro dubitatur satisfdare de raro
nūquid i satisfda. possit apponere hec uerba si non appa
ruerit me habere mandatum. dicunt docto. q sic p hunc
tex. Item facit ad. q. dicit statutum q iherens uulnus
non mortale cōdemnetur i. l. si mortale in. l. l. pone
q ē dubium utrum sit mortale nec ne debz dari fide. in
l. l. tñ cum hac p̄stacione q si apparuerit si mortale
fide. nō intelligatur teneri. Idem si rōne cicatricis uel
alterius qualitatē. d qua dubitaretur esset maior pena.
Item facit p iformacione officialium q i dubio eligat
uiam tutiorem z magis securam p re publica i offō qd
gerunt. De eo opere. hic apponitur certū tempus a
iure. z iō hoc non relinquitur offō iudicis. facit ad. q. si
statutum iubet stari ad cōfinia p. x. an. q istud tempus
non pōt augeri ul' minui p iudicem. Satis nō dabit
fo petitori. Simul cū primo misso. iste ergo secundo
missus non expellit pmo missum.

Hoc edictum. Hoc iterdictum aduer
sus futura damna non
aduersus p̄terita. puidet z hz causam quasi noxalē sed
aduersus p̄teritum dñum exceptio solū subuenit ne
gligenti. s. non negligēti subuenit d ruderibus toll. ul' ac
tiōe in factum. h. d. cum. l. se. z pñ. l. se. z nota q iste. s.
exponit p̄mum uerbū edicti dñ dicit damni infecti.
Ibi nōdum scō z sic tractus futuri temporis prinz
ad hoc edictum z merito p̄or hoc statuit qz hoc fit ad
cautelam futurorum z aliis puta i act. de paup̄e. ut. s.
si quadr. paup̄. se. di. l. i. z i sy. De dāno uero facto
sz pus. Cauetur quātum ad uerba edicti. s. quid sit
qñm ad interpretacionem iur. consultorū. j. dicam. Ibi
onerare qñ res ipas p noxa relinquamus animales. i.
animare. Extent i rerum natura post damna tantum
desierunt qz ruerūt. ut. j. de solu. l. qui res. s. arcam. z. l.
inter stipu. s. sacram. Deciderunt i domum vicini z
dammum dederint. Permittēdum se domino tollere
rudera. z ultra hoc nec solum d futuro. Debere ope
excep. seu defen. Quod si dñs. s. de remedio excipit
qñ dñs uult tollere rudera. nunc de remedio agēdi qñ
nō uult tollere rudera s. hēre p derelicto. Ibi p de
relicto. Nota libellū al. ago ut rudera tollas l' edes rui
nosas p derelicto hēas z est mirabilis mod⁹ libellandi
q quis teneatur habere rez pro derelicto. z facit. s. e.
pretoris. in prin. Quod tunc. s. quod dictum est de
iure agendi. Negligentia. istud uerbum tollit contra
rium de. l. euenit. s. co. quia ibi fuit negligens hic non.
Compellendum si non uult carere edibus puta uult
rudera tollere ul' non tollere sed pro derelicto habere

rudera edes tamen uolebat sibi retinere hoc casu com
pellitur de damno p̄terito cauere. Quid enim Nota
modum argendi qd disponitur re integra. idem disponi
tur non integra. Deniqz exponit qd dixi. s. in. l. pre
cedenti. Ibi propter aliquod impedi. z etiam ponit
rationem eorum que dicta sunt. Edibus non solum
ruderibus. Sententia hic concludit.

De his. Exportata in fluminis in alicuius pre
dium non potest quis tollere nisi de
damno inde futuro caueat de p̄terito non cauet hoc
casu fm quosdam iur. con. sed fm ueram sententiam nec
etiam de p̄terito damno cauet si uult recuperare ipsa
reportata ui fluminis. h. d. usqz ad. s. ui fluminis. Ibi
dari possit domino rerū importatarum. s. si cer. pe. l. si
quis. nec causam. s. si. Ibi frustra quedaz pinguedo
i superficite terre existēs. Unitatis. nota q duo unita
non sunt nisi unum. facit ad materiam unionis ecclesiariū
Hic tunc supra dictum est q nō est cauendum de p̄
terito dum neratius autem contra. z bene si tu domin⁹
uis tollere tuum importatū in meū.

Quesitum. Nota istum. s. notabilissimum
cum. s. se. usqz ad. l. qui bona.
s. siue. z hoc dicit pro supficiario solo z edificio. domin⁹
cauet superficiarius uero satisfat si nomine soli cauere
uelit. h. d. Ex isto. s. nota q qui hz utile dominium non
ē simpliciter dñs. z qui hz pprietatem est maior z supe
rior dñs eo z i isto. s. incipit exponere illa uerba suo no
mine z alieno noie. facit ad materiam. l. ii. l. ubi i rem
act. utrum supficiarius z feud. possint nominare domi
num i iudicio. Alterius nota genitiū poni aliquan
do p directo dominio aliqui pro utili. Cesset si unus
cessat z alter non. j. dicit. Vtriqz nota hoc vbi utriqz
In. s. quesitum. i glo. que icipit ex pmo decreto.

Ibi nō immittitur possidere. i. nō interponitur fm de
cretum. Del emphiteote nocet pprietario ut patiat
fm decretum. Laubit. i. nocet cōtumacia in eo iure
qd est penes cōtumacem nō quod est penes supiores ul'
pprietarium. Sz tunc op. sic usufr. respectu pprietarij
est. pcur. eius ut. l. ii. i si. usufr. quēadmo. ca. Sed contu
macia pcuratoris nocet domino. d proci. l. euz qui res
ergo cōtumacia fructuarii nocet dño. ad hoc rñdet bar.
z dicit q in isto. s. z i ista glo. ē casus q ex cōtumacia p
curatoris dñs patitur p̄mum decretū z nō fm. z i hoc
se firmat. Tractat ē de contumacia tutoris uel curatoris
de quibus dicit ut. l. apud iul. i pñ. j. quibus ex cau. Sed
forte ueritas aliter hz. nam si ē procurator cū libera uel
cum speciali mandato tūc nocet dño contumacia pcura
toris ante litis cōte. z post si uero non hz speciale mādā
tum uel liberā tunc nō nocet ante litis cōte. sed post. ut
j. de excep. do. l. si pcur. nec usufructuari⁹ est pcurator
domini cū libera. s. ad rez tuendā tñ. z adde quod no.
jimo. l. c. i. extra ut li. non cōte.

Celsus. Si petitur a fructuario cautio pro iu
re qd habet dominus debet satisfdare.
z si contumax sit prohibetur frui. quia spectat ad fruc
tuarium rem ruinosa reficere z manutene. Sed si
cautio petat a domino sufficit repromissio domini quia
pro se cauet. h. d. z continuatur ad. s. superiorem dictū
est ibi de directo z utili dominio hic de proprietario z
usufructuario. z nota q usufructuari⁹ est quidā quasi
pcurator in rem suam. ut. l. i. in fi. cu. l. sc. de noui ope.
nunt. z. l. i. in fi. usufr. quēadmo. ca. Vti frui non cra
dicatur per hoc ius usufr. quia tunc actor nihil cōsequi
retur eradicato usufr. ut. s. de pigno. l. lex uectigali. z. l.
si quis domum. s. sed hic subiungi potest. s. locati. sed
remanēte penes usufructuariū substantia usufr. cōmo
ditas faciet transitum in agentē interposito s. cūdo de
creto a domino. nota ualde hūc casum q si quis cmit a

nte usufructum molendini mei et destruitur clusa ad
eum pertinet reffectio glo. intelligit quod ad modicam ipen
sam non magnam et que sit magna relinquif iudici. alibi
dic glo. qd et magnammi recuperat et si non facit e i cul
pa et maxime tenet usufructarius qm periculum e i mo
ra et dñs est absens quod valde no. et nota hñc casum i
quo quis expellit ab usufructu. et nota istam litteram et
ide i habente prebendam si paritur destrui. qd potest ex
pelli et vñ mibi qd glo. sit in isto titulo. facit iste tex. qd si
dñs non facit feudatario id quod dñs. et feudatarius con
uenit dñm in iudicio qd ppter contumaciã dñi potest p
prietas transferri in feudatarium. qd e notabile.

Quid de Pro iure hypothecæ tenetur
quis cauere et potest perire si
bi cauere. h. d. Nota si creditori e cauenduz
et ruina ergo sequit qd potest impedire ruinam
Vnde si fiscus uellet facere uasuz creditor potest impedi
re ne damnu fiat qd sua interest. Debetur et certe dñs
satisfacere qd non e dñs. adde tamẽ quod habes in. l. qui
habebat. in pn. de le. iii. vbi rex. singularis qd quando pi
gnus est apud creditore pro tanta summa qd debitor non
vult luere qd creditor habet loco domini et non e alibi.
Stipulatione fz Mar. et male equissimũ hic corrigat
marcellũ. Nota qd i pignore querit ius reale sine tra
ditione. secus i aliis ti. et nota glo.

His qui in possessione qd non ca
uere preferunt creditori. h. d.
et dubitatio e qd missus ex pmo decreto habe
tur loco credi. ergo hypotheca anterior dñs ei p
ferri. prius e uerum. qd istud est onus rei. Bal.

Qui bona Possessor bonifidei repro
mittit non satisfacit. qd ha
betur loco dñi. h. d. et nota hñc legem que po
nit notabilissimos casus. Bal.

Sine Siue timentur damnu edificante eo q
est dñs. siue edificante eo qui bz serui
tutem. talis dñs reponnere non satisfacit qd suo nomie
reponnere. h. d. Cauet occasiõe opis qd constituit
qd minatur ruinam. Id facit. i. cauere.

Cum inter Ille qui bz domus integras
iuxta ruinas tenet vicino
sibi cõiuncto de damno infecto cauere. qd possibile est qd
domus ruuosa cadat i non ruuofam et illa ruat i domũ
vicini. Vel sic magis aliter. al. i. piciur qd euuere potest
ex uerissimilibus cõiecturis. h. d. mirabilis casus e iste.
Quod fieri nõ cõf. derandum quod fieri põt. quod dic
vi. l. diuoriso. in pn. solu. ma.

Quidam Qui petit sibi cauere coraz iudi
ce de dño infecto dñs iurare o
calumnia quo iura. pñto dñs cauere i spectis uerbis pñorif
et nõ inspecta equitate ius dicentis. h. d. dic statutum qd
de damno dato credat iuramento accusatoris inspectis
uerbis statuti siue iuret falsum siue non bz credi. tamẽ
si iudici cõstat o manifesta calumnia nõ stabit iuramen
to. vñ quod deficit p statutu per equitatem iudicis sup
pletur. et intellige qm constat p manifestam calumiam rei.
ut no. Alzo i summa. l. ad. l. acquil. Vnde iudicatur si sta
tuto cauetur qd o damno dato statut iuramento accusato
ris qd si accusat de damno qd ascendit ad ualorem. x. li
braũ datum i olcribus suis et iudex mittit ad ortuz et
non sunt nisi tuc gambe cauli uidet manifestã calumiaz
cerce nõ stabit iuramento. Vbi totuz licet uerbis edi
ci i spectis non sit iquirendum. tñ est iquirendum per
iudicis equitatẽ. Vbi ceterũ ubi timentur damnu a re
in psonam non pñatur cautio damni infecti. Vxorib⁹
timenibus damnum in rebus suis quas habent in do
mo uicina.

De illo Imputet sibi qui re uitiõsam vel mi
nante ruinam cõduxit et remediũ
ordinariũ tollit hoc extraor. h. d. no. Pñia ps casus sum
marit all. qd qui tẽpore guerre cõducit aliquã rem non
põt peiere remissionẽ mercedis pp damna que dantur
in guerra. qd potuit pñpicere. facit. s. locari. habitatores.
et ita cõsuluit Ly. per istã. l. et p no. in. d. l. habitatores.
Possit. supple et dñs qd timentur damnu in rebus iqui
lini que sunt in domo cõducta.

Si quis ita In iuste edificans nõ potest
petere sibi cauere de dño
infecto respectu opis qd edificauit iuste. h. d. no. all. istũ
tex. qd si quis dabet molendinum superius iniuste edifi
catum et uicinus edificat aliud inferius per qd nocetur
superiori qd ille superior non habet ius prohibendi qd est
notabile. ubi fundamentum est iniustu ibi nihil põt iuste
peti. Vñonumẽto licite edificato.

Et superflitio Superflitio et fructua
rio cauere a quolibet.
Sed bonafidei possessori cauetur ab alijs nõ a domi
no. ratio differentie quia fructuarius et superflitarius ha
bent causam a domino sed bonafidei possessor a non do
mino. ita dicit glo. hic. no. Non cõpetere contra ue
rum dominum rei.

Si quis Duo remedia extraor. cõcurrere
possunt ut noui operis nunciatio.
et damni infecti cautio. h. d. Et debeat ab edificante
post noui operis nunt. forte prestata satisfactiõe o ope
re demoliedo Vel dic qd edificabat iniuste quia non est
melioris conditionis iniuste edificas qd iuste. quia hic
ponitur talis ratio quia in uno subuenitur per unum re
mediũ i alio per reliquum remedium. et sic concurrũt

Si quis quia Non debet quis postu
lare quod ipse alii dene
gauerit. h. d. notabiliter. Vñissus ex primo et ex secũdo
decreto. Edes ille uinofe. Et sane. hic respõdet
negatiue. Nota qd in eo quo quis est punitus pp
contumaciã non auditur si illud uult in aduersarium re
torquere.

Si quis stipu Qui petit sibi iteruz cauere
in noua instantia debet
iterum iurare de calumnia. h. d. uel sic in his que non
trahunt necessariã consequentiã ex preterito statu si
arguitur de pñterito ad presens. et iste est. s. multum no.
et simpliciter all. Nota qd id quod olim credidi pos
sum hodie non credere et econuerso. et illud quod olim
nescui possum hodie scire et econuerso. Item nota
qd in noua instantia est nouus ordo. Item nota pro
positum hominis mutari de bono in malum et econuer
so. Iurauit de calumnia. Fugerit. tunc uolẽt
in noua instantia. ex hoc nota ueterem instantiam dimi
ti et nouam assumi tñ cum nouo ordine et noua instãtia
de mutatione ppositi habes. s. ad carbo. l. ii. s. tuc cõe
et dicit Ja. de Arc. qd ppositum in bonum bono pñsa
mitur durare alias secus.

Si ali Iste est. s. nota. iuramentum calumnie
prestatum a procur. in psonã domini
et ubi dominus non tenetur iurare nõ tenetur. pcurator
i psonam dñi iurare. h. d. glo. colligit hic ar. qd beneficia
pñsonalia trãscunt ad defensorẽ et pcur. cõcor. j. de re iu
di. si cũ pcuratore. de iuramentis administratoruz que
pñnent ad ordinem iudiciorũ. dic ut hic p Bar. iste rex
notabilis. nã ponitur forma extrinseca i eo quod cano.
dicũt qd iuratur in animã domini procur. et administrator
non bz onerari in eo i quo dñs releuatur. Vbi nec
uice. Nota uicem alterius gerentem pro cõcor reputa
ri. dic qd aut loquimur i quib⁹ requiritur exacta forma
et exactus ordo tñc debent iurare pn. qd in his requirit

maior solemnitas. aut in his in quibus pceditur de sum-
mario et o plano. maxime qm periculum est in mora. ut .l.
i. s. co. et tunc procurator pot iurare cano. dicit aliter q
aut bz mandatu aut non et. Sed dñs Bar. dicit q etiaz
sine speciali mādato in casu qm periculum est i mora et
dominus ē absens An autē qui petit sibi cauēri debeat
aliquid pbarē q simpliciter iurare Bar. dicit q iuramē-
tum calū. est species pbarōnis. facit ad exhiben. l. thesau-
rus. que ē. l. notabilis. Sz non bene dicit. qz probatio nū-
quā remittitur alicui nec patrono nec alicui. sed in iura-
mento contrarium est.

Huic stip. Rōne infinitatis uitande temp⁹
est a iudice moderanduz. b. d.
Vel sic infinitas est uitanda i obligatiōib⁹ p̄bendis. b.
dicit add. Sed in tam p̄bis et exequendis nō est finita
infinitas si ex certa sciētia sunt cōtracte. ut. j. co. si fini-
ta. scdō rñso. de ista infinitate uitanda hic vide p Dy. et
dic q infinitas ē uitanda ubi si infinitas nō uitaretur ab-
surditas sequeretur. Huic stip. i. i ea cōcipienda dñs
oblig. limitatis. Eximatione. i. cōsideratione. Lō-
giquitas. l. antiquitas.

Infinita. Finita una dilatione dat alia
ex cā. et in conuētionibus in-
eundis et ē interpretandis fundata est consuetu-
do. b. d. notabiliter semel factū et consumptum
est iterato fidēdum. facit ad cōpromissum si cōpromissum
unū est consumptum p lapsu terminū bz iterum fieri du-
rante litis materia. In cautōne. l. damni īfecti. iteruz
dubitatio erat in p̄rium quia videbat qui male sibi pro-
uidit circa tempus bz sibi imputare naz qui astringit se
ad terminū aratur a termino ex conuētionē ex certa sci-
entia. et nota certaz sciētiā operari p̄ generalez cōsue-
tudinē. Nota etiaz ex certa sciētia expresse et tacte
posse renūciari bñficio p̄suetudinis. et ut itelligas istud
notabile cōiunge q. s. sequē. Soler nota ad consuetudi-
nem recurrendū. Ut liberetur. Nota modū agēdi pe-
to me liberari qz ex consuetudine nō debeo teneri.

Deinde. De eo quod fit i flumīe publico ul
cuius ripa satisfatur si vsqz ad. x. an-
nos damnuz datur q illud refartieruz. Sed si fiat in via
uel alio loco publico satisfat ad tempus arbitrio iudicis
ad ponendum tamē si opus sit ad publicā utilitatē re-
mittitur satisfactio. iudex tñ bz curare ut caueat de indē-
nitate. b. d. usqz ad. s. ex hoc edicto. et iste ē notabilis. s.
ad materiam molendinorū. Ibi prestuz a lege mor-
tua et iō cessat arbitrium iudicis uiuētis. Ibi si quid
Nota q tempus statutu i uno caplo non itelligitur re-
petitū i alio. ubi ergo. l. determinat iudex sequitur deter-
minationē legalem alias determinat ipse iudex. Nota
q ubi deficiunt speciales clausule recurrimus ad ge-
neralē clausulā cuius uirtus ē omnia complecti que nō
sunt specificate. ut. j. d. q. b. ob. l. stip. cōmodissimuz ē ita
componere. Nota ergo ex oibus istis q qm p̄mitti-
tur aliquid a p̄n. sic itelligitur p̄missum q nō damificē-
tur uicini. cōcor. j. ne quid i loco pub. l. i. s. merito.

Item nota q si p statutu p̄mittuntur fieri cluse in-
triberi debent tñ sic fieri q non officiat alijs uicinis. nā
qui officit tenetur cauere alijs uicinis.

Ex hoc. Si est ruuosa area domus et non ca-
uetur fit missio i totas edes. sed si ē
ruuosa pars sup̄ficiē. aut inseparabilis et idem. aut sepa-
bilis et tñ i solam illaz partē fit missio. dicas ergo si sic
se habeat q ps uiciosa trahit ad se nō uiciosa illa oia
cententur uiciosa secus si sunt separata unita non rōne uni-
tatis uiciosa et si uiciosa totū reputatur uiciosa. Pre-
quid hic pz q accessorium non trahit ad se p̄ncipale.

Si plures. Siue simul siue separatim plu-
res ex p̄mo decreto mittant

oēs sunt pares i iure. Sed si unus in fo decreto p̄cue-
nitur tñ loco habet. b. d. usqz ad. s. iulianus. Cauca-
tur supple et non cauetur. Omnes hic determinat.

Solent et obent. Quis unus uicinarū. Deside-
ret nā si mittatur oēs simul i possessionē cōcurrunt.

Ordinē petitionū uel missionū. et nota hic q ubi ex
tempore ius nō queritur ordo tēporis non curatur.

Possessionē. i. detentionē ex p̄mo decreto. Qd
si iā supra dixi de p̄mo decreto hic dicit d secūdo.

Iulianus. Missus ex p̄mo decreto nō p̄-
scribit nisi postq est interposituz
fm decretum. b. d. Nota q p̄mū decretum nō dat titu-
lum sed fm decretum dat titulum. Missus ex primo.

Dominus q̄tum ad intentionē p̄oris. nam si statū
esset factus dominus nō p̄scriberet. ut. j. de usucap. l.
sequitur. s. lana.

Si ante. Si plūs successiue mittant ex p̄mo
decreto admittēdi sunt pariter ad bz
decretū ip̄lorandū et cōsequēdū. Sz si successiue ueniāt
ad secundum decretum tunc secūdo missus propter
contumaciā primo missi solus erit dominus. b. d. no.

Hoc decretum. s. secundum. Equaliter. i. eodem
tempore. Possidere ex secūdo decreto. Cōstituto
domino per interpositionē secūdi decreti. Ticius q
dam alius. Desiderauit a nouo possessore. Erit in pos-
sessione. i. erit nouissimus possessor. Si uero iā No-
ta q secundum decretum eradicat dominū ab eo quē
inuenit dominum. Val.

Cum autem. In primo decreto unus
reliquum non excludit
sed pariter admittunt et si duo sunt missi in possessionē
ex secūdo decreto quorum unus post mis. ex primo d
creto fecit impensas in re recuperat eas utili iudicio cō-
muni diui. b. d. Damni quia nondum datum est dā-
num. et missio non fit pro eo quod n̄ constat nec potest
constare. Contigerit. i. contingere poterit quia illud ē
incertum secundum glo. et bene. Pro portione dāni
s. spati. Cum igitur concludit affirmando predicta.

Sumptū quia forte ad hoc ut domus non rueret se-
cit impensam. et itellige post primum decretum et ante
secūdum. nam si ante primum decretum non daretur
iudicium cōmuni diui. directum uel utile. Si uero post
secundum decretum daretur directum et non utile. sed
intra duo decreta facta expensa datur utile et n̄ direc-
tum. Iubeatur. s. ex secūdo decreto utriqz ip̄forū.

Ueli istud uerbū utili soluit contrariū signatū i glo.

Si quis autem. Missio ex primo d
creto non aufert
possessionē reo contumaci. secus si sit facta missio ex
secūdo decreto. nam tunc reus est compellend⁹ et uic-
tor in uera possessiōe. Nota. passum missionem
ex secūdo decreto debere extromitti de possessiōe si non
uult de ea recedere et realiter intromittendum missum
et iste sunt p̄es ad officium iudicis. Nōdum ergo a
contrario sensu si esset interpositum fm decretum cōtra
max esset de facto extromittendus de possessionē si d
facto incuberet ei. ut. j. de acqui. pos. uniuersas. s. cum
pretor. Non decedere qz primum decretum n̄ trāf-
fert possessionē ergo nō aufert possessionē.

Non autem. Inter primum decretum
et secūdum debet inter-
uenire temporis interuallum maius in absente et minus
in presente et mora. b. d. notabiliter. et ē notabilior rex.
in interuallo temporis inter primum et secūdū decretū
qui sit in iure. et ideo nota euz. Longo sil. qui lōgo
silētio rem dimittit uidetur eam obmittere. facit. l. i. l.
de ser. fug. Aliquādiu hoc quando reus non est ab-
sens a p̄uin. et ideo statuitur minus tempus arbitrio iudicis

dicis. Morato in mora existere. Nemo nec ipse nec alius eius nomine. In. s. si plures. z. s. iulia. Nota qd plures pariter petentes pariter sunt mittendi.

Secundo nota missio non prodest nisi petendi. Tercio nota qd etiam i pariter missis licet est uni eorum aliter puenire i secundo decreto. Quarto nota qd per primum decretum no paratur usuc. conditio. Quinto nota qd per secundum decretum z ex tempore secundi decreti paratur usucapiendi conditio. Ultimo nota qd possidens cum titulo auctoritate iudicis uocat dominus.

In glo. s. iulianus. i prin. primus iussus d eundo in possessione z tenendo ex secundo decreto. Ista prima descriptio est uera habito respectu ad act. iudi. Secunda descriptio e uera habito respectu ad act. pris conuinctum cum auctoritate iudi. Ibi secundus iussus. Secundus iussus d rone ordinis no autem respectu conformitatis cum pmo. qz non habent conformitatem. nam pmo iussus est de cudo i possessione detentariu secundus in uera. secunda missio nuquid est necesse qd i secundo decreto i terueniat secunda missio an uero sufficiat qd iudex dicat adiudico tibi ex fo decreto sine noua missione. ista gl. uult qd sit necessaria fa missio z idem. isti. de offi. iudi. i. fi. Sed i. s. si plures. s. i uerbo non ut requiret nisi iussum iudi. sine alio scd. nam missio ex pmo decreto conuertitur i mis. ex secundo ipso facto. z hoc tenz Do. Ray. z Bar. z alii qz pp superuenientie ti. mutat sibi caz ipso iure. ar. l. quedam mulier. s. de rei uen. istud e notabile z pot defendi. ut de consuetudine obseruat qd fiat secunda missio. Simile. s. de pms tabulis ad secundas. z licet iste s. d. recitari per una. q. adiacentem. No tamen ita. i. no simpliciter. Dic ita qz lz non speretur secundum ti d pmo eo qd ante se nihil bz non eo qd post se aliud speretur. Perreptorie Nota glo. qd non puenitur ad fin decretu nisi ex pemptorio uel eius equipol. habes rex. notabilem i. l. presenti. s. bis qui ad eccle. cofu. Mitetur ca summarij cognita. ut in aut. z qui iuratur. l. d. bo. au. iudi. pos. z ar. s. ad exhiben. l. thesaurus

Aliter hodie exponit ut. j. ca. gl. s. i. z fiebat missio.

Tedio risurus z iuri pariturus. ut i aut. de exhibe. reis. s. si vero et quidam. d. z etia pcedere petito alias non pot interponi pimum decretu si nil e petitum ul in epte petitum. ut in. d. s. si uero etiam. Misisti tu iudex. Adhuc Nota qd citatus ad unu act. z conuictus d. z interim citari ad nouum actu maxime maioris p iudi. cu. b. d. ista glo. Inno. et dicit extra d offi. dele. consuluit z ista esse d. citatio pemptoria uel egpollens. ut. l. tres denuncia. l. quomodo z quando iudex. Illum psonaliter si psonaliter pot inueniri alias ad domuz soll. habita. Si aut non inuenitur nec bz domu citatur per preconiem i uico seu cotrata i qua morari d. ita dicit hic glo. qd supple p no. i. c. cam que. de elec. i. cle. Ibi citare ad peti. aduersari. ut. l. ex post edictum z ad pemptio. s. d. iudi. na si non puenitur no ualeat citatio. z d. hoc fieri in actis alias acta no ualent. Denunciari z cedula affigi domibus. ut. s. co. l. iij. s. totiens. z ibi tex. z gl. Preconizari Nota p consuetudine citandi qz sepe comittit nuncius qd uadent z in cotrata pclamet sit aliquis qui uelit coparere uel defendere qd tali die compareat coram iudi. z hic uide. l. notabilez. l. d. defen. ci. l. iubemus.

Ibi z si ueniat buculqz dixit que sint partes petentis z iudi. nunc dicit quid incubat citato si uelit coparere z defensione suscipere. Expensas. l. litis. Damna. s. alia quod e notabile. Reficit Nota qd qn aliquis legitime coparet z reficit expensas z damna supple z satisfat d stando iuri tunc pimum decretu reuocatur. Pote ergo qd adhuc e contumax. nuquid poterit ueniri ad fz sine reuocatione pmi. ista glo. ut sentire qd non qz euacuatum e pimum decretum cu suis iuribus. Ibi sed ista

quod tempus. hoc e dicere qd tempus requiritur inter pimum z fin decretu. l. pmissor ista e falsa. qz cu requiratur iter pimum z fin decretum uera pbatio z requiratur pemptorium uel trina citatio. ista no possunt. j. decem dies expedire. ut. s. d. iudi. l. p interualla. z. l. d. iudi. l. properandum. s. fin autem reus. z aut. qui semel. l. quomodo z quando iudex. l. si. adde quod no. in. c. conuict. extra d dolo z contu. Vel dic bec uera. ut. j. ca. l. s. non autem statim. non tamen iudex debet nimis festinare ut ibi patet. z. j. ca. l. s. si forte. Potest dici bec uera. Loco act. quod est officium quod per se proponitur z nulli actioni deseruit z ideo dicitur esse mixtum imperii. ut. l. imperium. z. l. iudex cauere. de iurisd. om. iudi. Sed nunquid in isto officio iudicis debet offerri libellus dic qd no quia incidenter imploratur. tam iudicatur nobile quia non deseruit nature actione pposita sed extrinsecus uenit propter edictum prioris. ad hoc facit quod no. s. de inter. act. in R. in glo. Ibi in quibus intellige quando petitur aliquid a parte partis. secus si concluderetur iudici. ut in restitutione in integrum. qd autem tunc fiat dic no. in aut. qui semel. per Jaco. bu. sz si materia hoc non pateretur ut dixi quia aliquis petit se cancellari de aliquo bano quia secundum Bar. materia non patitur non interponitur secundum decretum sed uenit ad diffinitiuam lite non contest. Alii dicunt contra nam si petitur in integroz restitutio ubi non cadit ista missio tamen requiritur qd lis contestetur z remedium est pignoribus captis z uulera inducra non dico qd fiat missio pro mensura debiti quia quod per integroz restit. petitur non debetur. ut. l. si. in fi. de condit. inde.

In glo. fallit. s. qd interdum in personali non uenit ad fin decretum. sed proprie loquendo iste. l. quas al. glo. loquitur quando imploratur officium iudicis tale qd est talis nature qd non recipit fin decretu. Ibi sed quid in act. istam. l. non format glo. alibi. Exemplo utrum interponatur fin decretum cum actio ex improponitur ad rei traditionem. Facere dominum immo tenetur facere si est dominus z si non est dominus tenetur transferre usuc. condi. z quod debet facere ipse idem fit per iudi. ex secundo decreto. z facit. s. de contrab. empf. cum manuata. s. nemo. Effectus. s. missus ex fo decreto. Alii dicunt istam opi. tenere glo. in. l. iudex cauere. z male nam in omni personali actione potest interponi secundu decretu. sed aliter z aliter. nam in dam. infe. z in noxali interponitur secundu decretu ad indicationis immediate. sz in aliis psonalibus no interponitur immediate sed mediate si si reperitur emptor. ut. l. o. do. z. l. si logis. l. d. execu. rei iudi. In gl. ibi s. nuquid in realibus. pmitte ad eundem istius gl. qd libellus i realibus bz duas conclusiones. una qua petitur possessio restitui z hoc respectu cu p missione ex pmo uideat possessio restituta ia non e ulterius pcedendum. z hoc sentit glo. usqz ibi Item alia ratione pbat. Secunda conclusio est super declaratione domini. z quia ille qui petit interponi secundu decretum non petit declarari se dominu sed fieri est hic contradictio quez repel. petent. ut. l. i. si seruus exte. z hoc considerat glo. in illo s. i. Item alia ratione. Sed Bar. dicit qd potest peti interponi secundu decretu per quod possessio confirmetur z reus a uedicta do perpetuo excludatur. ar. no. s. de noui opis nunt. l. si prius. z. l. diffamari. l. d. unge. ma. na secundu decretu quandoqz magis denegatum qd edictum. ut. j. ca. l. s. si qua sunt iura. z. s. co. l. hoc amplius. cum. l. se. Tu dic glo. ueram esse quia reus qui paritur annum labi in reali uidetur habere ipsam nudam pos. pro derelicto ergo amodo iste reus non est reus z non cogitur iudicium pati ergo non patitur scdm decretu sicut si sponte restitueret nudam pos. non cogitur restituere nudam. pprie

ratem. ut. l. item. §. non solum. d. alic. iudi. Ibi lapsus
anni hoc ante litis cor. ul' quasi. Sz post statim ē uerus
possessor. quod dicitur ut no. i. l. ii. ubi in rem actio. Ibi
rō d. uerfi. ratio diuersitatis ē qz in psonali p primuz de
cretum non hz effectum ad que intedit actor: ideo ue
nitur ad fin. sz in reali hz effectum ad quez intendit. qz
nudam pos. aduocat. ut. l. pomponius. §. et si is. d. p. oeu
ra. et d. cuic. l. si cum ueditor. Petre dari. quid autēz si
merum factū ut fossam fodi. x. et hec petio resoluitur
i dari propter iuraf. ut. l. si iuliam. d. v. b. obli. Deside
rium quasi dicat amodo frustra peti qd intus hz sicut
si a p. teneret et possideret non possz intentari rei ven.
ut. j. uti possi. l. i. §. hoc iterdictum. Contrarius sibi
ipsi. qz agendo rei uē. dicit se dominuz petēdo interpōi
i ipsi re peti se fieri dñz et ista sunt opposita et i oppo
sitis non solum repellitur ad altero. sz ab utroqz et si nō
ab utroqz ultimus actus d. rogaret pmo. Itē destructo
pmo esset destructa via iudici ita qz nō possim uenire
ad fin. actum. Itē p secundum ista nō est noua rō sz de
claratio rōnis supioris. Verba p. rōis d. quibus ha
betur. j. l. p. rō. quibz ex cau. in pos. ca. Et fiebat hic
querit de modo et mensura missionis. et ad euidentiam
nora qz aut missio cōcernit certū corpus siue certaz spe
ciem et tūc fit in illo corpore siue i illa specie. ut in dā. i.
fec. et in noxali. et i reali. aut non cōcernit certū corpus
sz cōcernit speciem sz concernit aliquid i genere uel in quā
titate tūc pcedit qz ponitur i ista glo. Aliis bonis. §.
ex pmo decreto et erat rō ut reus maiori tedio affec
tūz ueniret respōdētus et pariturus iuri. Iodice
aliter istud referas ad id quod dicitur est de personali qz
hodie ē ex pmo decreto nō fit nisi p expensis et p me
sura debui declarari. ut no. plene de bo. aucto. iudi. pos.
aut. qui iurat. adde quod ex fo. decreto nec olim nec ho
die fiebat nisi pro mēsurā debui declarari. ut. l. cū uin
us. j. d. bo. au. iudi. possi. Detentorem hoc uerū si mitti
tur ex interlocutiōe. i. nondū lata diffinitia. sz ille qui
mittit in cām iudi. statim efficit uerus possessor sicut in
pignore cōuen. ut no. Bar. i. l. a dno. §. si sup rebz. j. de
re iudi. quod nō credo uerum. nā si p. rō iulie cauēri d
danno infec. causa cognita iste iustus habet uim diffini
tiue postqz transiuit in rez iudi. et tamen nos uidemus
qz missus post istum iussum non efficitur uerus domi
nus sed simplex detentator. ut. j. ca. l. §. cū autē plures
et. §. si quis autem. nam si fieret uerus possessor statim
aduersarius esset. de pos. ciciendus quod est falsum et
iure pos. faceret fructus suos quod est falsum. Cum
legat. et. j. d. e acqui. pos. l. iii. §. genera. et. j. uti pos. l. si
duo. §. credi. Unde quia non est possessor sed simplex
detentator. porro ad fructuum acquisitionem requirit
possessio. ut. l. quesitum. de acqui. re. domi. et. l. iii. §. ex
contrario. j. de acqui. pos. l. fulcinius. etiam si sit missus
in pos. in causam dotis. ut. j. de solu. l. ticia. ubi rex. no
tabilis. Sed glo. in aut. de exhiben. reis. §. si uero. di
cit qz de consuetudine missus ex primo lucratur fructz
et nō est alibi illa glo. Bar. dicit qz talis cōsuetudo nō ua
let qz ut in fraudem usurarum. Tu dicit qz si cōstaret de
cōsuetudine qz ualeret cōsuetudo ppter cōreptaz maie
statem p. rōis. nam si hoc pōt concernet iudex puta cō
tra uerū conuincem. multo fortius statutū uel cōsuetu
do qd nora. Ibi d. uen. i pos. mit. rō est natura illius
missionis qz nō fit ad alium finē nisi ut possit frui. §. peti
tio. hoc nō ex ni pmi decreti. sz ex iure rei. qz non inter
ponit glo. ista sentit qz i istis act. d. quibz loquitur. l. ful
cinius. nō iterponatur fin. decretum quod ē falsuz quo
ad psonalem prestationē. et facit qd no. i. l. non utiqz. de
rel uen. Ruinam cōru. hoc itelligo si iudex ruinaz cō
rumacem punire uolens hoc expresse decreuit alias nō
lucraretur fructus scdm Bar. Ultimo extra glo. esset

uidendum quibus modis impugnaretur pmi decretum
et quibus scdm. Unde uiso d. materia missiua uidendum
esset d. materia impugnatiua. d. hoc. j. ca. l. §. si forte. et
de resti. mili. l. ignorat. j. ne uis fiat et. l. i. §. hcc uerba.
et. l. fulcinius. §. si i diem. quibz ex cau. in pos. ca. et. l. si cū
nulla. j. de re iudi. Bal.

Si forte

Ex cā dam. ifec. etiam contra nō
latitante iterponitur scdm decre
tum saluo absentia iur. resti. i. itegrum. b. d. notabiliter. gl.
colligit hic duo notabilia. Primum est qz iudex nō d. se
stinare. Secundum notabile ē qz id quod non d. a iudice
fieri factum tñ t. Nota tertio qz qñ iudex pcedit
ex arupto. i. non seruatis terminis pcessus eius t. rām
absens pōt petere resti. i. itegrum. et presens pōt appel
lare. quod itellige nō seruatis nec assignatis. secus si assi
gnatis et nō expectatis qz tunc pcessus est nullus. ut. l.
a pcedente. l. de dil. Si uero nō sunt assignati qui de
buerūt assignari et non est appellatum non d. impediri
executio propter terminos nō seruatos. casus ē hic qd
est notabile i curia dñi pape. Ibi in ea erare. Nota
qz minor patitur secundū decretū ut hic quod dicitur ut. l. sz
minor. j. d. bo. au. iudi. pos. Probandū ē. i. d. iur. uerz
est. Decreuit non expectato tempore sed pmarur.

Ibi indultur petenti domino et de dāno infec. cauē.
Nota ar. ex isto. §. qz si statutum dicat qz inter pri
mum et secundum decretum debet labi mēsis et iudex
festinat ad secundū decretum qz iure ualeat. contra
rium dico quia illa est dilatio data et certa. qua penden
te nil debet immuari. hic uero non erat data et erat arbi
traria. ut. §. ea. l. §. non autem statim. unde si iudex ledit
in eo quod est arbitrium illud non est ipso iure nullū.
casus est hic notabilis. et facit. j. qui et a quibus. l. p. spe
xit. et adde pro intellectu istius. §. qd no. p. l. i. l. igno
rare. l. de resti. mi. super illo generali qz id quod non
debet fieri a iudice factum tamen tenet intelligi nisi sit
obmissa summa substantialis uel error expressus. ut. §. d
excu. tūc. qui testō. Item quod superius dixi d. assigna
tione termini intelligi si est a iure. uel a iudice prefixz
secus si lex mandat prefigi. et iudex non pfigit. nā tunc
ualeat ut hic quod no. Bal.

Abi autem

Missus ex secundo decreto
priorē possessorē d. pos
sessione expellit. b. d. notabiliter. Sed nunquid possit ex
pellere propria auctoritate et dicendum est qz sic si auc
tor. iudicis uenit in pos. alias debet expellere iudicis auc
toritate et est ratio quia cum missus est in pos. ex secun
du decreto statim aduersarius est priuaz uera pos. ut
j. de acquire. pos. l. un. r. f. s. cum preter. hoc etiam
no. in causis spiritualibus qz ille qui est missus i pos. pos.
auctor. exequutorum aduersarium resistentem potest
propria auctoritate repellere dominus primus. uel dic
dominus quondam. bal.

Si qua sunt

Ad euidentiam pmitte
que sit forma missionis
ex secundo decreto in iuribus. circa quod dicit qz si sunt
iura mere personalia forma est tradita in. l. a dno. pio.
§. p. de re. iu. et. l. de preter. pi. l. i. et dicit ut ibi. Sed si
sunt iura realia pro quibus aliquid corporale possidet
ut ius usufr. et pignoris tunc forma pmi decreti erit ut
mittatur in pos. illā. quā ille habet. Forma secūdi decreti
erit ut adiudicetur illi ius quod ille hz si est ius qd pōt
i alium transire alioquin cōmoditas adiudicabitur et hoc
intendit iste. §. cum. §. iter. qz. et. §. si deuef. que vba no.
Nota hic casum qz res transit i missum ex secundo
decreto sine onere et est rō propter cōrumaciam eius q
illud ius pretendebat. Missus est ex conu. domini
et illius pretendētis talia iura. Pignozatio domus
ruinose. Denegat. §. ci. Recte scribit. s. ut denegat
b

fructuario usufructu psecutio et est rō. qz ex secundo decre-
to missus conqueritur plenum ius. Bal.

Si de ne. Propter contumaciam cōducto-
ris uectigalis fundi nō fit missio
in ipsa ppritate. sed i eius iur. Sed ppter cōtumaciaz
domini fit missio i ppritate. et pp contumaciā utrius
qz in ueroqz. b. d. et hic casus q cōtumacia emphiteote
non nocet domino ut p hoc dñs patiatz scdm decretū.
et adde. s. eo. l. hoc amplius. s. celsus. cum. l. sequē. Item
est hic casus q isti habētes utile dñum sub alio nō pro-
prie dicuntur dñi concoz. l. i. s. qui i perpetuum. si age-
uerit. pc. Item ē hic casus q scdm decretum nō dat cāz
pseribendi illud ius sup quo nō est interpositum. Unde
si ē interpositum sup utili dominio nō dat cām pseriben-
di directum. Item ē hic exprellum q scdm decretū
interpositū sup directo dominio dat cām pseribendi di-
rectum. et sic p pseriptionem queratur directum. Item
est hic casus q ille qui hz cūilem pos. ut ppritarius nō
pōt impedire missionē in naturali que pñet ad alium
puta emphi. Unde qd dicitur i. l. a dño pio. s. si super.
bz intelligi qñ ias pditionis apponitur missioni. secus
si non ueniat oppositiue s; sint separata iter se. Item ha-
bes hic glo. ordi. singularissimā q i utili dominio predii
uectigalis feudalis libellarii nō pcarū pōt fieri missio ex
secundo decreto quo ad effectū utilitatis et cōmodi non
q ius formale trāseat i aliu. nec requiritur i hoc cōsen-
sus dñi quod tene ppetuo menti. Spe. facit magnuz fe-
stum de ista glo. i. r. d. pmo et secundo decreto. s. restat.
et adde. l. p herede. s. si quidem. d. acqui. herc. dicit bar.
q creditor pōt mitti i pos. iurium uasallozū ppter con-
tumaciam dñi et possunt alia iura quo ad effectūz adui-
dicari missio. Nota q non pōt transferri ius i alium
nisi quale ē apud eum. l. qui tabernas. d. pben. emp. de
le. l. si domus. s. si. l. lex uectigali. d. pigno. Posside-
re. s. ipsam ppritate seu cūilem possessionē que est
penes ppritariū. Quis taliter missus ē habentes
ius utile. Eodē iure quo ad effectū. Alii dicunt q et
ipsum utile dñumz totaliter transferretur ppter iudicis au-
toritatem qz non ē omnino ius inseparabile a psona qd
satis dicit pōt sine puidicio tñ ppritarii. Decretū
s. fm. Poterit. s. missus ex secundo decreto. i. hz uti-
lem in rē. Et nota hic q fm decretum hz uim cef. rei
uen. Si municip. i. cōtras illius terre cuius ē pu-
tabatur ppritas. si enim uera esset ppritas apd eos
statim esset ipsa ppritas translata et nō esset necessaria
uiscapio. In tex. si municipales. Nota municipales pa-
ri fm decretum et p istud secundum decretū si sunt domi-
ni acquirunt dñum uisio si nō sunt dñi acquirunt usa-
ca. cōductio. dicit glo. q i ciuitate requirunt. c. anni. sec.
i castris et uillis q non habent tñ pūilegium qñqz ciui-
tas in pserip. istam glo. nota. tñ respiciendo tex. qz non
loquitur d pserip. q ciuitatem sed contra alium cui pre-
dictum ciuitas possidebat ista gl. nō cadit. tñ eam tene mē-
ti. Qd si uolo pseriberi q ciuitatē nō possuz mōri spacio
can. Unde soluēdo cēfuz huc ciuitati tāq epbi. nō pseri-
bo ius emphi. mōri spacio. can. sec. si ēēt res iferioris
municipi secundum glo. facit. l. res publica. quibus ex-
ca. ma. In contrarium qz equiparetur ciuitates et alia
municipia inferiora. facit. l. ciuitas. si cer. pct. dic ut no.
p doc. in. l. ut inter diuinum. de sa. san. eccle. res fiscales
sunt que ueniunt ex confiscatione uel auferuntur ab in-
digno. Res autem ciuitatis sunt proprie res ciuitatis
puta lacus et clusum in ista ciuitate. adde hic q no. in. l.
ii. l. de iure emphi. ubi glo. dicit q quis potest pseribi
bere emphiteosum. tamen emphi. non potest pseribe-
re directum dominium. ut. l. uniuersas. ne rei do. uel rē.
Ibi libellis isti appellantur uulgo contractus emphi.
Et precariis contractus precarius appellatur hic

quādo utile dominium pcaro cōceditur. de quo. no. s.
ad trebell. l. ex facto. s. si.

Eleganter. Supra post petitiā cautionem
et ante interpositum decretum
ppter subterfugium non cauentis interim dñum conti-
gerit cessat missio. sed possum petere a iudice q cogat
eum cauē. uel pronuntiet cum tenei ac si cauisset. b. d.
et nota q subterfugia aduersarii mei mihi non debent
obesse quod mihi nulla negligentia potest imputari. ad
hoc. s. de mino. l. inter utile. et. s. de excusa. tuto. l. si cum
ipse. Item no. q ubi cessat unuz remedium uenit ad
alia remedia. collige etiam hic q dum iudex deliberat
super admittendis positionibus. uel non admittendis
non currit interim terminus ad pbādum prefixus tene-
menti. s. deliberat. Ita. de Arc. dicit ppter subterfugia
aduersarii uel simpliciter legas. Cessabit. i. nō esset
sufficienter prouisum per missionē. Decernat ut p
inde agatur ac si stipulatio dam. infc. esset interposita.

Si pupillus. Pupillus indefens? pari-
tur secundum decretum
in causa dam. infc. b. d. et ratio est quia agitur pro uirio
rei. et nota. s. q quando pupillus conuenitur ppter ui-
cium rei indefensus patitur secundum decretū. cōcor.
s. ca. l. s. si forte.

Si quis. Missus in pos. ex primo decreto
non tenetur facere sumptus re-
fectionis. b. d. Nota q missio in pos. succedit loco
cautionis. et facit. s. ad carbo. l. d. bonis. s. qui pupillo pi-
gnora conuentionalia. et nota sunt casus q qui habz pi-
gnus conuen. tenetur expendere in refectione ne ruat.

Item uidetur. Lūz in possessionē missio ef-
fectus cautio et de damnis
et impensis cauetur tenura reuocatur. b. d. et adde quod
no. s. c. l. iulianus. in glosa magna intellige q iste cauē.
habent locum de non liquidis. de liquidis uero dicit ut
l. statu lib. rationem. j. de statu lib. Cauendum ubi
non est certa et liquida quantitas expensarū alias esset
sol. ut. j. de statu li. l. statu li. rōnem. Ita. de are.

Illud que. Qui negligit executionem de-
creti perdit beneficium petite
cautionis secus si non negligat. b. d. notabiliter. Nota q
beneficium decreti perditur negligentia. Missus. i.
mitti iussus. Premitte q missio ex pmo decreto succe-
dit loco cautionis. ut. s. s. proxi. ita qd sicut prestita cau-
tione damnum ē faciendū ita facta missionē. modo iuris
con. querit quomō accipiatz hic ista missio utrū respec-
tu interlocutorie seu decreti an respectu missionis re ip-
sa. et ponit opi. quas distinguendo saluat. Nota ex
isto. s. q ille qui hz interlocutoriam p se bz esse diligēs
i eius executione. Unde si iudex interlocutus est testes
admittendos et ego fui i mora et ipsi recesserunt debito
mihi imputare.

Postea autem. Post secundum decretū
non admittitur contradic-
tio nec purgatio more. b. d. hoc uerum in causa nota
li et dam. infc. secus in personalibus act. ubi usqz ad
biennium potest solui debitum cum expensis et recupe-
rari res adiudicata. ut. l. si. s. si. de iure to. et no. i. c. cōtin-
git. extra de do. et conu. et per Bar. s. ea. l. s. iul. i. ult. q.
Alij aliter dicūt. nā si datur i solu. res p pecuniā ē que
dam emptio. et ideo cum sit similis cōtractui in nomina-
to non habet locum penitentia. facit qd no. l. d. snis. l.
libera ut euadas istas opy. subicias emptorē amicum
tuū qui emat. naz post uēditionem debitor non audietur
et postea caute tu creditor poteris redimere. ista ē me-
lior cautela q accipere insolūtū. statutum tamen ciuitatis
i his puidens et ea serua ubi sunt. S; posito hoc ē uictū
qd hoc fallit in casibus. Nota ergo tria primo dictū

in quo non admittitur cautio. Secundo no. rationem ut sit liti finis. Tercio nota exceptionem etatis et alterius iuste cause.

Si autem Ruina seu damnum contingens post decretum si impedit missionem. Ibi vel arce. facit ad statutum quod debet uedi uas. quid accipiat illo nomine uerba statuti sunt attendenda.

Proinde habuistis. scilicet quod missus non tenetur reficere nisi si reficit uel ab alio refici illud recuperat. h. d. Sed non amplius non quod omnis impensa redigitur ad arbitrium boni uiri ut non excedat modum. Nota quod qui fecit per alium expensam ad quam restituendam tenetur ut facere per se ipsum quod est bonum notabile. Et denominatus. ad hoc. s. ma. l. lucius. tamen glossa subaudit hic maxime. et no. glo. et tene menti.

Si quis Qui metu ruine recedit de possessione non ut eam delinqueret. nisi cum possit succurrere et non succurrit. h. d. dimittenti rem tam non datur regressus ad illam. facit per sacerdotes qui recedit de ecclesia que minatur ruina et eam potest reficere ut eam habere pro derelicto.

Cassius Superiora sunt uera si constat de animo. sed in dubio non presumitur animus hoc dicit.

Si quis apud Qui non admittit mitti iussus tenetur ad intererere quod peti potest demum sequuto danno et potest istam moram purgare cedendo possessionem. uel cauendo ante damnum datum. hoc dicit cum l. sequen.

Quis mi De fui facto non admittitur missum tenetur dominus noxali. de facto tutoris uel curatoris non tenetur dominus. nota delictum administratoris non nocere domino.

Iudex Pro danno quod contingit post alienationem rei de cuius uicio cautio erat tenetur promissor ac si alienatum non esset. Nota quod libellus super damno infertur. non facit rem litigiosam cum possit alienari. Item nota quod damna non ueniunt nisi petantur in libello. glossa notabiliter dicit quod hoc uerum in damnis datis ante litis contestationem. Sed damna data post litis contestationem ueniunt in libello etiam si petita. que glossa est singularis.

Damni Ille ad quem spectat rei periculum potest petere ut sibi cauatur et datum quod non contingit uicio soli uel operis non uenit in hanc stipulationem. h. d. Nota quod per uerba generalia nihil uenit nisi quod est de natura contractus.

Res est. scilicet pleno iure. Ibi res est ratione utilitatis domini uel ususfructus. uel alterius similis iuris. Sed quod opere promittit quod bonafidei possessor domus ruinosae cauens uero domino eiusdem domus de damno infertur. respectu alterius domus non tenetur ex ista cautione quia utraqque domus erat stipulatoris. Et nomine. id est ex stipulatione interposita non tenetur per damnum emersum per scriptio. et sic nota quod lucrum per scriptio. et non in casu publico iure questum. Nota etiam in precibus simpliciter eam et naturam precus inspiciendam. Item nota non committi stipulationem in casum si cogitatum. facit. s. co. l. q. bona. s. de illo. In glossa in hoc secundo dicto in fine. glossa. supple ergo stipulatio non porrigitur ad casum non cogitatum.

Eicui Ordinarium remedium excludit extraord. nisi in extraord. de plus contineatur hoc dicit notabiliter usque ad. s. si is qui edes. In tex. ibi suppositionem imposuit tota die utimur istis precibus concedo tibi solum in emphiteutico hoc actio quod si edifices edificium sit tuum. si postea tu uendis alij hoc modo quod contractus sit hoc modo. scilicet uendis solum iuxta libellum et edificium iuxta

prio. hec uerba sic debent exponi. id est quod per solo soluat per se pro edificio non. tamen directum dominum est totum dominum soli. quod edificium cedit solo. ut no. l. i. l. i. s. i. j. de sup. p. Bar. Nota quod actio locati et conductus oritur inter superficiarium et dominum. sed superficies habeat utile dominum in quo contractu uenit dolus lata culpa et leuis non leuissima. et quatenus uenit in isto contractu non est cauendum de damno infertur. sed propter leuissimam tamen cautur et hic subicit ibi plus autem et. modo habes totum intellectum. Ultra culpam. scilicet leuem ex theorica hic data. Nota quod si per statutum de quod inquisitiones prebentur per unum testem de visu et duos de fama. in accusatione autem hoc non est statutum nec de iure communi quod accusatio non tollit inquisitionem. quia plus uenit in inquisitione quam in accusatione. et adde quod no. l. i. in prouinciali. s. de noui ope. num.

Si quis qui Stipulatio damni infertur non pertinet ad res futuras. h. d. Vel sic presens dispositio futura non comprehendit. h. d. Vel sic id quod fit ex necessitate dispositionis legalis non refertur ad id quod a principio non est necessarium. h. d.

Ibi res alias mobiles uel se mouentes. Nota principale non extendi nisi ad id quod uenit per modum accessorii. In glossa. augetur utrum procuratio extendatur ad futura. dicit ut. l. omnium. s. de procura. In eadem glossa. ibi instantia hoc uerbum pondera quia arbor renata non est ista arbor. Habebat hoc uerbum pondus et remanet argumentatio glossa. uera. Idem dicas in molendino si aqua eleuauit molendinum et factum est nouum quod promissiones que concernebant molendinum pristinum non habent locum in nouo. hic est ar. quod si hoc declara ut no. l. y. l. de seruitutibus. l. non modus. Item inducitur ad aliud quod exequutio concessa monasterio cum capellis non extendatur ad capellas nouas. Ultimo nota in glossa. quod si cena potest duci sine corruptione ducatur. hoc est quod legum corruptio est uitanda.

Emptor Si emptor a vicino de damno infertur stipulatur intelligitur stipulari de damno quod post traditionem contingeret non de eo quod ante traditionem nisi inter sit sua quia pro eo non esset habiturus contra alium regressum. Si autem stipulatur uenditor intelligitur stipulari de damno contingente ante traditionem et quia in emptore prospicere debet etiam de damno post sequente. et sic de utroque tempore. Si autem uterque stipulatur. uenditor uidetur stipulari de damno ante traditionem. et emptor de damno post traditionem non autem uterque de utroque. h. d. ista obscura littera. et diuiditur in tres partes. Primo loquitur de stipulatione interposita per emptorem usque ibi. Sed si uenditor Secundo loquitur determinando de stipulatione interposita per uenditorem usque ibi quod est iniquissimum. Tercio de stipulatione interposita ab utroque usque in fine. Et promittit tria ad euentum quod emptor ante traditionem non habet ius in re sed ad rem. Secundo quod uenditor ante rei traditionem tenetur ad ueram rei custodiam. Tercio quod natura stipulationis. damni. infertur. est respicere interesse in casu subsidii et non in casu alterius remedii ordinarii ista sunt que debent premi. In tex. stipulatus a vicino habente domum ruinosam ex qua timebatur damnum domui emptor. Ante tradit. istud uerbum ante respicit tempus contractus non tempus damni. Ibi in tex. quia ideo debet stipulari uenditor de ante tradit. quia si non stipularetur est in culpa. Non potuerit. id est non potest sibi imputari culpa obmisit stipulationem. forte est absens et ignorans. stipulatus fuerit simpliciter et indeterminate. id est non determinando de ante nec post. Plone damnum interrogatiue lege. An et hoc. s. quesitum an sit equum emptoribus damnicari uel stipulatione etiam ante traditionem exte. di. nunc arguit quod non extendatur tali ratione ante traditionem

res non est emptoris sed alterius ergo ad rem alterius
nō extenditur ista stipulatio. b. d. iste & fall. Reuoluit
tur hic in contrarium determinat & dicit q in subsidium
stipulatio ista reuoluitur ad emptorem. i. pertinet ad eum
nō tū responder ad p̄rium. Sed tu ride q licet res an
traditionē nō sit emptoris tamen h̄ ius ad rem & inter
est sua rem saluam fore. Non h̄ in casu in quo non
pōt culpa imputari uenditori. & iō per cautionem dam
ni ifecit inspicitur sibi q in subsidium. Sed nihil iste
& nō respicit proximum dictū sed determinat p̄rium
questus qn emptor & uēditor potuerunt stipulari & ex
p̄fesse decidit q stipulatio emptoris nō pertinet nisi ad
tempus post traditionē. p tempore uero ante ager con
tra uenditorem actiōe ex emp. pp culpā uendi. qui sibi
nō prospexit p cautionē. Custodia ē quod est an tra
ditionem. Is. uēditor. Emptor. i. ad securitatem
emptoris. Et qd alia hic ponit rōnem proximi dicti.

Ibi s̄ si uen. Supius dixi q uēditor an traditionē
bz stipulari d tempore ante hoc dicit q si simpliciter sit
pulari uē stipulari de tēpore ante & d tempore post. &
est rō q bz diligentiam & bz prospicere futura. ar. cōtra
s. d. cuius. lucius. illam uideatis. & est rō q quod uendi
tor stipulatur emptor qui bz ab eo cām stipulari uideat
& obent ei cedi iura. Ibi qd esse iniquissimum. dixi
i superioribus qn emptor solus sibi prospexit usqz ad
& sed si. postea dixi quando uenditor sol⁹ sibi prospexit
usqz huc. hic uero qn uterqz & dicit q uēditor uē p̄spi
cere d casu ante traditionē pp residens sibi dominium
& emptor d post tradi. q ita iterest utriusqz & ad iterest
se refertur stipulatio & esset iniquū q utriqz pro utroqz
tempore competere actio. Ibi quoqz i ita implicari
ua quoqz stat suppositio terminorum q uterqz fuerit sti
pulari. Et nō. q qn sibi quis p̄spicit ad ipsum nō
porrigitur p̄uio aliena. Unde qn emptor sibi p̄spici
cit ad ipm non porrigitur. p̄uio uēdi. que alias porrige
retur. Nota ē in isto. s. qd stipulari de damno ifec
to d̄ pertinet ad rei custodiam. Nota ē q uendi
tor tenetur ad omnem rei diligentiam ante tradi. ne res
percat alias teneretur.

Sabini sententia. Tunc edificiu
ruisse censet quo
tiens ē ita concussum qd rueri necesse ē. & potest agi tā
q p dirupto. hoc dicit notabiliter & simpliciter all. Nū
nos dicimus q tūc quis d̄ interfecus quoniam quis
est ita uulneratus q mori necesse ē. & ideo i inquisitio
ne ponimus locū uulneris & nō mortis. ut. l. illud. i. si. &
l. ita uulneratus ad. l. acquil. Dicunt etiam doctores q
testis uē deposuisse statim cū iurat quāu ad falsū. ter
minat pbandū dato q post iura necesse h̄ deponere.
Nū depositio trahitur retro. ut i elemi. p̄ma de offi. de
le. all. etiam iste tex. q qn uulnus ē mortale non ē neces
se q i accusando expectemus mortē. Itē allegat q sui
dicus bz denunciare cū certum est ipm moriturū h̄ non
exauert spiritus. Doctores dicunt contra i stat. q requi
runt actum p̄fectū & consummatum & donec i eo est sp̄i
tus non pōt dici mortuus. ut. l. qui duos. d. māu. te. & l.
i hac. de triti. S̄ de iure cōi quid esset certe uide gl. nō
rabilem i. l. si is qui stichum. j. d. cōfessis. & fuit d̄ facto
i domino Oddone d̄ oddis qui erat potestas flo. qui se
cerat decapitari quēdaz qui uulnerauit quēdā mor
taliter anteq̄ ille moriretur. & i iudicatu habebat libel
lum p̄sonalem. tū pro eo facit ualde dicta gl. i. d. l. si is.

Ibi domus. sine. Ibi post diem. istud faciebat
dubitationem q non uidebat talis dies tali stipul. con
pressa. ut. s. de cōtraben. emp. l. qui fundum. Ibi de
cidisset. si iam ifra terminum. Et sic nō. q id quod habz
necessariam consequentiam ab eo quod sit infra terminū
totum uē fieri infra terminum.

Si uicinas. Nota hic regulam tu mihi
& ego tibi. ē alia regula nec
ego tibi nec tu mihi in meam si nō caueo.

Si pupillus. Pupillus uolē capax in
cidit i obligationē lega
lem & est optimus ar. q pupillus uolē capax possit mul
crari perinde nota casum in quo pupillus non restituit
pp̄ter uolum suum.

Si manda. Ille qui p aliu p̄bet per se
ipsum prohibere uē.

Non solum. Siue quis prohibeat in pos
se. i. re siue ex primo decre
to siue ex secūdo tenetur actione infactum. Item post
quā quis est missus in pos. ex primo decreto habet in
terdictum unde uē & si p̄scribat habet publicianam. &
istud de publi. est notabile. quia bar. dicit q uē expul
sus potest intentare contra uē expellentem rei uendi. &
non queritur de dominio & non est uerum quia in peti
torio queritur de dominio uel quasi siue de publi.

Nota etiam hic q qui est expulsus post secundum
decretum habet tria remedia quia habet interdictum
recuperande rei uendi. siue publi. Item habet actionē
in factum ex hoc edicto. & si eligit actionem infactum nō
habet alia remedia. dicit q dum p̄scribitur appellam⁹
quasi dominū unde oritur publiciana.

Si proci. Ex stipulat. p̄toris agit domin⁹
siue cessione hoc dicit tex. Sed in
non p̄toris non agit nisi in subsidium quando cedere de
bens est mortuus uē absens. b. d. glo. hic notabilissima.
facit. l. i. l. de act. & ob.

Eorum. Absenti reipublice cā consult
ur etiam post secundum de
cretum ad cauendū admittat. hoc dicit.

Qui bona fide absunt ista uerba sunt mul
tum generalia tamen glo. restringit tantum ad duas cau
sas. s. ad absentem ex causa necessaria & p̄babilē uel p̄
babilē tantum. & ratio est. quia in aliis causis non datur
in integrum restitutio. facit. s. eo. l. si finita. s. si forte.

Absunt qui passi sunt in absentia primum & secundū
decretum. Nota bona fide absenti subueniri contra p̄
cessus eo absente factū.

Siue edi. Siue de uito operis siue d̄ uito
soli propter opus timetur de
dam. infec. cauetur. b. d.

Alter fruc. De uito soli. tantum ca
net dominus fructuario
& de uito operis qd facit fructuarius. cauetur
fructuarius p̄prietario. de alio autem edū
uito neuter alteri cauetur. hoc dicit. Ibi de soli uito
quia ad ipsum non pertinet resectio soli. De operis
quod facit fructuarius. Edū. i. danum damnum
ruendo in se ipsis Proprietarius hic ponit duplex
ratio proximi dicti. Restituenda. s. in eodē statu.

Porrigitur quando non restituit quia tunc culpa
eius non reficientis.

Si filius. In rebus pecul. danum et
metur. pater & filius possunt
petere cautionem. S̄ si in domo conducta pe
riculo filii danum timetur filius petat cautōē

Premittit q cautio dāni ifecit pertinet ad res que
sunt in domo destructa pp̄ domum ruinofam alterius.
facit ad nō. in. l. sed & si quis. s. questum. si quis cau. q
noīe periculi contineatur casus for. tū erat talis casus q
porerat prouideri p cautionem. & ē. l. singularis. ad illū
s. s̄. facit qd in p̄cessibus extraordi. filius possit
esse in iudicio siue pater. Ibi ex locato. i. ex locatiōe
& conductione & sic refertur ad contractum non ad ac
tionem. Bal.

Iproprietari. Vbi a fructuario
fuit petita cautio et ab altero prestita pro utro
q3 si quis soluat exinde consequitur in ipsa re
pro qua cauit. Illi qui habent aliquam communionem in re
tenentur conferre in oneribus rei. b. d. Solum domus
ruinosa. Minimum. Nota d minimis curandū.

Plantius. Non possum aliquid conditio
naliter petere. nec super inces
to me fundare. Sed d3 libellus meus esse certus et sim
pliciter allegat iste. s. petitio debz esse pura et non con
ditionalis etia3 si officio iudicis aliquid peratur. b. dicit
notabiliter iste. s.

A stipulatione Vbi non est i
nde est ac si non esset cau. b. d. Bal. ll. doctor.

Luminum publicorum

De opere quod fit in publico ad puaram utili
tatem d3 satisfacere de vicio operis tantū. De
eo uero quod fit ad utilitatem publicam nō satisfacitur.
Sed competēs iudex pro indemnitate adicitur. hoc di
cit usq3 ad. s. adicitur. Publice. i. auctoritate publica
uel ad utilitatem publicā. Duz tñ Nota hic q3 aucto
ritas alicui concessa intelligitur concessa sine preiudicio
tertiū et iō non mirum si id qd potest uergi in preiudiciū
tertiū quod d3 cauere d damno ifec. operis sui. Pro
pter qd. i. q3 usus est communis et ppietas publica. et qñ
quis edificat in publico bz satisfacere etc. Cauetur. s. d
uicio operis tñ. Unde iunge hic quod est infra statū hoc
est operis quod quis facit. Ceterū ponit rōnez qua
re non est cauendum de vicio loci. quia locus non est
priuatus sed publicus. Priuatum non autem in pu
blico auctoritate superioris. Opus fiat publica auctori
tate et ad publicam utilitatem. Et plane hic dicit q3
princeps uel preses extra ordinem est aduandus et nō
est ista cautio damni infecti sed aliud remediū erraor.
Ibi corruit supple nōne equum est cum teneri et
certe sic. Nota in isto prin. tres casus. aut fit in publico
publica auctoritate non utilitate. et tunc de vicio operis
satisfacitur de vicio soli non. Aut fit in priuato priuata auc
toritate et utilitate et de utroq3 cauetur Aut fit in publi
co publica auctoritate et utilitate de neutro cauetur. s3
iudex aditur ex officio ut sic iubeat edificari quod non
damniifecetur vicinus. Baldus Perulius

Adicitur. In stipulatione tenetur quis adi
cere. etiam singularem successorē
non tamen uniuersalem hoc dicit. Ille qui cauet de dā
no infecto tenetur etiam de damno dato tempore singu
laris successoris. Nota q3 nomine successorum con
tinentur etiam singulares successores. facit. s. de eden.
l. quedam. s. is autem et hoc quando passiuē. sed quid ac
tūe certe tunc non poterit agere sine cessione secundū
quod est notabile et est singulare uide qd no. in. l. si. quā
do si. uel pua. j. de donat. l. penulti. de iure iurā. si in rē
per Guil. per Dy. in. l. si. s. r. i. per glo. de ali. iudi. l. iii. s.
opus. Baldus doctor clarissimus.

Cautum autem Stipulatio damni i
fecti interposita nō
porrigitur ad damnum quod vicio naturali cōtingit uel
casus aduersus quem non potuit provideri. Item non
porrigitur ad damnum quod uenit in actione. l. acquil.
quia non cōcurrit cum ordinario remedio. hoc dicit in
effectū usq3 ad. s. ultimum huius. l. et continuatur dictū
est. s. de causis stipul. cōmittende. nūc d causis cōmissio
nem impediētibus. et pmo pmitte quoddam euidentia
le quod postea multis exēplis declaratur. viciū ē supe
rius q3 stipulatio damni infecti iterponitur pro vicio so

li. modo hic iuriscō. declarat quod intelligatur d vicio ali
quo extrinsecus accedere qd habeat solum uitare. nō d
eo quod naturaliter inest q3 solum arenosum uel palla
stre. exemplū d pmo habes. j. eo. s. idem ser. ver. si autē
aqua. Extrinsecus. ut dicto v. si autem. Las. s.
edes que postea ruerūt. Deniq3 bene dico extrinse
cus secus si sit viciū simpliciter naturale ut sequitur.

Interposita con. Nota q3 stipulatio que nō debuit
interponi iterposita nō cōmittitur. Itē nota parcendū
uicio naturali cui culpa nō cōmisset. Bal. legum doctor.

Hec stipulatio. In isto. s. iuriscō. pmo
ponit unū dubiū. Se

cūdo sub diuersis exēplis illud determinat. Nō pos
se agi. lex hac stipulatiōe dāni infecti. Fortuito sim
pliciter fortuito qui non potuit puidere fm glo. Si
hoc. i. hec snia. Possit iterrogari lege quasi dicar
nullū. Subuertit subito. Loci vicio. i. loci qualita
te uiciante edificium. Fundamēta paulatim fodēdo
terram fundamētorum et sic inducendo uiciū soli et sic
fuit culpa in obmittendo et ideo uenit in dam. infe. non in
l. acquil. Ibi enī multum pbat per simile tamē non
est omnino simile. et similitudo ē inter sanum quod ime
diatē pte et infirmum. Nota q3 multū refert inter id
quod fit imediate et mediate puta q3 fit in uia aquarum
uel mediate p corrosiōem soli. Unde facit ad. q. nostra
dicit statutū si ex percussione sanguis exiit non possit
fieri concordia tñ potest fieri si ex sponitū in terrā per
cussit caput in lapidez et sanguis exiit quod pōt fieri cō
cordia quia non imediate. sed mediate sanguis exiit et
ita tenent aduocari. Bal.

Quanquam autem. Supra di
xit d vicio

soli nūc d vicio operis qñ facto hominis et dicit q3 quis
non tenetur de eo quem prohibere non potest. i. de fac
to eius et iste. s. facit ad. q. si cum uendit cōmunantias
et promittit defendere ab omni homine intelligitur q3
defendat de iure. Item de facto ab eo quem potest pro
hibere. non de facto societatis quas non potest prohibe
re et ad hoc all. singulariter hunc. s. et adde q3 no. Ly. in
l. ui. pulsos. de act. emp. et loca. si fundus. et uide hic ex
tra de restit. spolia. cum ad sedem. Vicio operis uiciū
operis procedit ab homine. ut. j. de uerbo. oblig. l. cum
stip. sim mibi a pculo.

Preterea. Iste. s. dicit q3 culpa in facien
do non uenit in caus. damni in

fecti quia pro ea competit actio. l. acquil. et tene menti
quod si quis habet furnum iuxta domum meam et ego
timeo damnum debet prestare mibi cautionem damni
infecti et stipulatio cōmittitur in obmittendo non in facie
do. et pro prima non cōpetit actio. l. acquil. pro secūda
sic. ut. l. cuius. s. de usufr. Videtur q3 ista stipulatio nō
cōmet nisi subsidiarios casus. Cassius uenit ad con
firmationem eorū que dicta sunt. s. s. quanquam. uer
si. tamen. et nota q3 non tenetur quis de casu cui resisti
non potest etiam si se obligauerit simpliciter. ut hic. s.
ca. l. uiciū. sed si expresso casu. dic ut. s. si quis caus. l.
sed et si quis. s. quesitum. Nulla ope. i. nullo huma
no auxilio.

Item apud. Premitte q3 stipulatio dam
ni infecti non solum inter

ponitur de edibus sed etiam de arboribus. contra irre
mediabilia nullum est remedium. Plane si. Nota q3
qui senescit prope est ad interitiū. cōcor. s. co. l. in causē
cognitione. Bal. ll. do.

Item ait. Supra dixi de cautione damni in

fecti arborum hic edium et confir
mat per opy. labconis supiora. effectus attribuitur cause
que de necessitate agit cui resisti non potest et non attri
b iij

buitur alteri cause. Vitiose, vitiose appellantur ille que de facili sunt acte ad ruinam. Putat ad confirmatio nem predictorum. ut. s. ca. l. s. idem seruus. Baldus de Perusio. ll. doctor.

Item uide. Continuat qz supra conside raut casus facti qñ comittit uel non comittitur stipulatio. hic consideratur casus iuris p opere quod sit d iure z cuz moderamine non comit titur cautio damni ifecti z licitum est in pprio edificat ad sua utilitatem. lz per consequentiam alteri noceat. hoc dicit cu. l. sequē. uide. l. i. l. d. aqueduc. li. xi. ubi qz non lz pcedere uenas que fluunt aquas ad fontem publicū.

Dari uideat iuris interpretatione. Ut pura ecce exemplū. Aperto. l. fodeo. Si tamen supra preci ditur tibi comoditas ex meo puenies. hic preciditur tibi comoditas i tuo simpliciter existens quod nō licet. al. superior. s. qz aqua pōt auferri inferiori molendino dando sibi cursum ad aliū locū. nos dicimus qz si ambo bus nocet non pōt fieri. facit. j. de aqua plu. arcen. l. ii. s. idem natus. Alte. i. pfunde i edificiis altitudo uocat supremas. i. aquis pfundum. Trebarius posset saluari quādo esset obita seruitus alias nō. Multumqz iter est uult dicere qz si aufero tibi lucrū quod ex meo pen det nō dicoz tibi damnum dare. z nota differentia esse inter damni emergens z lucrum cessans. nā sepe pme titur lucrū ipeditio. sed nō damni datio. Bal.

Dures. Si plures stipulantur debent simpliciter stipulari. si plures pmitunt obent p parte pmittere. b. d. nomē partis qñqz significat partē partis z quando qz totam ptem significat. b. d. textus cum glo. In soli dum tñ simpliciter pmitendo nō tenetur quilibet i soli dum. ut. j. d. duo. reis. l. reos. s. cum i tabulis. Sed glo. hic tenet prium. Nota qd nomen partis qñqz signi ficat dimidiā qñqz dimidiā dimidiē. Nota quan dam diuisionem que fit per plagas celi puta per orien tem z occidens siue occidentem. z ita practicauit semel dominus bar. in quodam ludo.

Hac stipu. Hec stipulatio con tinz interesse z etiā expensas factas in fulcindo z damnum pen sionis obmisse propter migrationem inquil norum uel propter obmiffam locationem. hoc dicit no tabilitet. Consequi existente casu ruine. Ibi in ca dem. s. dictum est de damno coherente hic de damno non coherente tamen ex re pueniente. In. l. s. z si. hic est lucrum cessans unde equiparatur damno quia lucrū erat debitum z ordinatum z hoc secūdū quosdam. Sed credo qz perdere pensionem sit magis damnum. cōcor. j. eo. l. si non sit. s. si.

Amni in. Pro opere quod iure ser uitutis facio caueo nō satisf do. Nota qz qui habet seruitutem potest in fū do seruiente facere ea que ad seruitutem ex pedunt sine preiudicio domini tamen. ut. l. si cui. de ser ui. z aqua. Bal.

Quod dictum. Quod ex causa dicitur ad omne simile porzigi tur. b. d. notabiliter.

Alinias. Sine damno uiciorum per mictur municio uiarum publicarum. b. d. iuris promissio intelligitur si ne preiudicio tertii. b. d. ista. l. bal.

Controuer. Interdum in cōtrac tu apponitur que dā reservatō declarationem respiciens de fu turo. b. d. Nota ergo quasdam modificatō nes apponi rōne dubii que nō apponrentur alias bal.

Edibus. De cōmuniū edūm nō non cauetur nemine edifi cante. Item edificanti non cauetur anno edi ficate sed cōtra. b. d. z loquitur d pariete cō muni. Nota qz ab opinione cōmuni doctorū appro bara non d3 recedā immo d3 seruari. Pleriqz placet z male. Mouet me contra illorum opy. Pro pre s. que sociū cōringit. Debere. s. mibi.

Tiqz si. Nota qz qñ res non ē in loco tuto d3 transferri ad locū ru tum alias ē in culpa. facit ad rusticos qui ha bent boues z si unus locus ē tutus alter tuti or sufficit qz ponat i loco tuto secūdum Ray. z dicit qz gl. est hic. Nota qz actio pignoratitia directa z pñia competit pro pignore tacito. z ad hoc all. ualde.

Parietis. Si paries ydoneus ē struatur uel nō ydone us s3 uicius restituitur stipulatio cōmittitur. l. sed ita ydo. Nota qz cōmuniū paries de bet sustinere onera utriusqz domus si est ydoneus z ea sustinere potest. Bal.

Azem. De damno cōtingente an tra ditionē emptori nō cauetur nisi ad eū pertineat custodia. b. d. no. quod p iure quod quis h3 ad rem non pro re non ca uetur nisi fuerit in pos. cā custodie.

Si agri. In agris cauetur de dam. in fec. re spectu partis d qua timeatur. Idez in domo ampla. secus si sit domus arcta qz pars trahit ad se partem ad periculum.

Deduc. Qd ex bursa mea non abest nō repe to sed quod abest repero.

Alter quo. Si i cōi pariete unus tm edificat ul' uterqz z al ter h3 preciosiora edificia exigitur cautio ab eo qui solus edificat uel ab eo qui h3 edificia min' pñio sa nō paria. b. d. Que qsqz tu ex pte tua ego ex mea Decidente z dānū dante in domib' pñimis. Con sequitur z sic paritas damni compensationem inducit.

Si dominus. Cautio dam. in fe. pñitur a possessore non ab eo qui rem uendicat z rem non possidet. b. d. ex hoc quod istud iudicium est in rem scriptum. z no. s. In cōtro uersia. i. ille qui se dicit dñm patitur controuersiam. z nota controuersiam inferri resistendo transferat. Nota ex primo decreto hoc casu possessore transferri z est ratio. quia presens erat cōtumax cuius maior est cōu macta. Anno. dicit qz propter nimiam contumaciam iu dex potest contumaci auferre possessionem. tamen ob3 expresse interloqui alias primum decretum simpliciter interponitur seruare naturam suam. ut. l. si duo. s. si cre ditores. j. un possidetis. intelligo hunc notabile textum secūdū Anno. qui hoc ponit in. c. dilecto filio. extra de uerbo sig. z nota ualde quia singulare. quia difficilis est inquisitio dñi z facilis inquisitio possessoris z ideo p possessorē ut in collectis.

Damno in. Hec stipulatio prestatur pluri bus quando plurium interest z in interesse cuiuslibet pmititur. b. d. Nota qz qñ propter metū hostium uel ruine empbi. uel suspiciatus uel feudatarius non pōt possidere non tenet censū seu seruiciā pñare. z ista est glo. notabilissima hic.

Alieno no. In cautione rati potest apponi conditio z modificatio debita. z post cautionem rati persona ē legitimata. z nō paritur p curatorias exceptiones b. d. z non reperitur alibi ita be ne. Inferenda qz teneat nisi plene docuerim te man dato. Nota post satisfactionem rati nullam exceptio

nem pcuratoriaz opponi posse. Nota per cau. rati per
sonam omnino legitimari.

Inextima Si paries ruat extimabitur damnum habita considerata refectio noui operis. si uero non ruat sed factus est deterior habita consideratione deteriorationis et in cautione damni infec. non haberet respectus ad prodigales sumptus sed ad communes. b. d. non qui aggrauet bñ dico phabiles. non qui aggrauet ultra modum. quia quicquid est ultra modum aggrauat.

Quotiens Si communis paries sine alicuius uitio damnum infert stipulatio non committitur. Idem si comuni culpa secus si culpa alterius. b. d. no. hec exceptio illius regule. damnum quod quis sua culpa sentit sentire non uel ex culpa comuni neque alterum experiri. Presterat potestibus. Parez. i. non tenet unus alteri et alter alteri. Int poluerunt. et sic ambo fuerunt in culpa. Nota non haberi considerationem maioris damni ubi culpa damnum passo potest imputari.

Quotiens Pro communium edium danno quilibet eorum agit pro sua parte et pro comuni uicto similiter cauet. b. d. Nota nota bilem tex. q. impossibile est quod plures damnicentur in solidum. Bal. doctor. ll.

Si plures Ex primo decreto fit missio inter pres equalis domus ruinose hoc. d. et loquitur ex primo decreto. Pro equalibus hoc quantum ad primum decretum sed quantum ad secundum pro dominicis.

Refici Inter plures uolentes reficere preferitur ydoneor hoc. d. Nota ydoneorem preferendum hoc. d. preferatur firmus infirmo.

Seruus Vox serui uox domini. b. dicit notabiliter tex. cum glo. Sua uoce Nota uerbu sua uoce.

Amni in Stipulatio cocepta uerbis generalibus nihil continet preter naturam. Pcus. b. d. no. et eleganter. et est pulcher summarius.

Cum pa Si stipulatio que non debuit interponi interposita ex certa scientia committitur siue p parte siue in solidum interponatur. b. d. si pul. sponte et ex certa scientia interposita suum sortuntur effectum coeor. l. 3. et si quis. s. si. si quis cau. a Repro mittitur ex certa scientia sciens se non teneri. Nec ex tranco si non extraneo ergo multo minus iter se. Ibi qñ pro quando. Idem consulebat hic ponitur ita casus rectori eodem themate q. uterq. edificabat in comuni pariete et sibi adinuicem cauerant ex certa scientia. Pone q. unus alteri ex stipulatione predicta aliquid prestiterat. postea iste idem uolebat istud repetere uigore stipula. siue tanq. damnicatus in hoc qd prestiterat ut q. non per. quia non patitur hoc ex opere. s. ex stipulatione q. sponte. et consulebat interposita cum non teneretur fin Dy. Et nota istu casum qd damnu qd quis ex suo pccu sentit sibi imputet. Propterea rō responsionis. Ibi stipulatio ne. i. ex sua pmissione sponte facta. Admittitur. i. damnum sentietur. Nota q. h. si pmissum est damno non intelligitur de danno quod uenit ex sua pmissione. et facit in rōne sui. j. de ob. obli. l. cum uenditores.

Am po Ubi officium iudicis est implorari ibi mora non committitur per interpellationem extraiudicialem hoc dicit et non est alibi secundum Dy. et omnes. et est rō quia considerabatur hic officium iudicis uiuentis. et ideo debebat implorari. facit. s. eo. l. iiii. s. hoc autem iudiciu.

In glo. parua prima. nota bene istam paruanam glo. quando petitur aliquid corā exequutoribus gracie apostolice debent sedere et diligenter audire et non per uicos ire. Nota damnum datum post decretum et ante executionem decreti perinde habet ac si datum esset post executionem. Bal.

Damni infec Ab eo qui missus est in possessionem ex secundo decreto creditur non potest reuocare per hypothecariam nisi refectus expensis et prestita cautione. secus in emptore. b. d. Nota q. processus factus contra debitorem non nocet creditori si citato. Dominum cepit ecce expressum q. p. secundum decretum statim transit uisum. Cum ergo pone casum obitor rem obligatam uedit. creditor hypothecaria agit. nūquid expensas factas per emptorem tenetur reficere hic dicit q. non q. sciens emit rem hypothecariam. secus i. missio ex secundo decreto q. missio accidit quadā necessitate. Ibi dici pot. q. iste ex quadam necessitate causam incidit in fin decretum.

A quo fun Cum agitur confessoria et locus impediens seruientis petitur abmoueri ex primo decreto contra conuincem fit missio in opere. ad perueniendum autem ad secundum decretum conuincit statim certum tempus ad agendum nega. j. qd si non agit loco secū decreti o. mandato iudicis op. impediens demolitur et ppetuū silentiū imponit. b. d. notabiliter. iste est sensus. l. hoc o. silentio. pbatur p. no. i. l. aurelius. s. cen. de libe. lega.

Ibi a quo. i. qui petit fundi seruitutem agens confessoria. Algo macat personas Non esse nota libellū in negatoria ago tibi ius non esse edific. habere contra debitam seruitutem supple et peto declarari. et pronuntiar seruitutem compicere. Proinus. i. incontinēti quia ad secundum decretum non peruenitur incontinēti s. additis spatiis temporum. Id fiat supple cōsequar ex secundo decreto. Egeris adde quod habes s. de noui operis nunt. l. si prius. Nota primo qualiter interponitur primum decretum in confessio. ubi op. impedit usum seruitutis. Secundo nota q. ē iniquū immediate post primum decretum perueniri ad secundū

Tertio nota secundum decretum interponi hoc modo quia nisi probetur fundum liberum iudex declarat op. demolendum Ultimo nota q. omnis terminus debet continere certum tempus. Querit glo. nunquid in incorporalibus inter primum et secundum decretum debeat interuenire annus et an annus constituat uerum quasi procuratorem. glo. determinat q. est tempus arbitrium. Alii q. expectandum annum quia iudicium reale licet p. tunc incorporali seruitutis et tenet hoc Dy. et Bar. A me possessio forma primi decreti. Ut id fiat hic de secundo decreto loquitur. bal.

De cura Ad officium cur. rei publice pertinet ut dirupte domus per quas urbs deformatur reficiantur et si non reficit urbs potest reficere sumptibus domini. b. d. no. et si non redduntur potest respublica uenderi domos. Bal.

Mod concla Conclauis et porticus cedit illis edib. ex quibus tantum habebatur aditus. Item in curia siue claustro. pars autem superior domus cedit inferiori undecūq. sit aditus. hoc. d. no. tene menti qñ quis h. duas domos et in medio est pons uel porticus et uendat unam cui cedat porticus uel pons. Item quando quis habet duas domos et in medio est claustrum cui cedat claustrum. Item quando quis habet unam domum que h. duos introitus unū desuper ad partem inferiorem. alterū superius a tergo sicut est Assisi pp. loci b. iij

altitudinem si uendat simpliciter domum an cedat pars superior uel inferior. et casus meus summarius determinat oēs istos casus. facit de le. iii. p. d. i. s. balneis. et s. q. domum. et s. citio scio. et s. si. de serui. ur. p. di. olimpico. et nota q. qui retinet domū retinet claustrum deputatū ipsi domini et similiter si uēdit. addc. l. arbor. s. d. uestibulo. cōi diui. superposita maxime secūdum glo.

De aqua plu. arcenda. rubrica.

Premitte ad euidenciam totius materie glo. que ē j. co. l. ii. s. item labeo. que incipit nota q. tria. que dicit te cum intellectu per totam istam materiam.

Icui hic ponit iuriscō. men. edi cti pretoris. Dabit. i. vari poterit. Adueretur ita q. nō timeatur damnum ab ea. Ibi mixta sit si refert an aliquid pro se noceat an cum alio mixtum Bal. doc. ll.

Hec autem Quando timeatur damnum ex aqua pluua ope mān habet locus hec actio. secus si aqua naturaliter nocet. b. d. si factio hominis nocet aqua h. locum hec actio secus si fecō nature. Agro. i. predio rustico. qd. dclara ut. j. ca. l. s. item sciendū. Citatozem. i. cursozem. Non cōtine tur. i. nō potest agi ut aqua remoueat a naturali cursu et sic nulla actio dat ut aqua remoueat a naturali cursu.

Heratius Non l. aquarū ab antiqua iundatione sua excludere cuz pre iudicio uicini nō nocendi cā. b. d. nō. hūc casum q. i multis locis i cōmitatu nro cōtingit. Ampliatur uersus p. dium uicini. Unde ego nō possum facere ut aqua que naturaliter uenit i agrum meū redundet in agrum.

De eo Pro opere qualitercūq. fecō causa agri colēdi siue fiat cum aratro siue cū alio instrumento siue quo nō possunt fructus percipi nō agitur hac actione l. possit uicino nocere. b. d. et limitat. s. precedentem. sic enim nota regulam.

Sed apud Flora istū s. si. et de ista plantatione alibi nō habemus ita bñ. non l. plantare salices uel alias arbores p. quas noceatur uicino nisi siue eis aqua esset nocitura plantanti b. d. Labeo ait contra trebatium. qui solū excepit qd. frumēti causa. Item sabinus hic magis extēdit exceptō nem suam ad omne qd. sit causa agri colēdi. et Trebatius excepit de frumento. Labeo ē de frugibus et fructibus. Sabinus loquitur ē de omni eo qd. prodest agro.

Idem ait Quilibet pōt facere in suo quicquid placet dūmodo non faciat aīo nocendi aliis In dubio nō presumitur habere aīuz nocendi si sibi notabiliter prodest. b. d. et nō. s. Non fiat nota nō esse licitum i alienum iūtere. facit. l. si cūti. s. aristo. si fuit. uendi. et iō iudex non pōt introuire se in territoriu alterius. Prodest nota regula deniq. materia. hic addit exēplum dicte regule.

Itaq. aqua Cōsiderauim. qualitatē p. dii cui nocetur non qualitatez p. dii ex quo nocetur.

Sicut autem Et cui auferuntur lucrum nō competit hec actio secus si inferatur damnum. b. d. Nota q. non ē eadem rō damna sentire et lucra nō capere. Itē nota d. uerbo noceat qd. proprie damnum significat. all. ad. q. de molēdino. l. q. uicinus superior possit restringere aquarū uici nō inferiori. et hoc uerum ē in flumine puato secus in publico. ut. l. ii. s. merito. nequid i loco pub. et p. Bart. j. de flumi. l. quo minus. Flumen autem puatum dicitur cui

alucus est proprius et priuatus.

Sed et si ni Si quis facit redire q. ad naturalem cursum non tene tur actio aque plu. ar. q. licitum est hoc facere nisi ex hoc naturalis cursus alteretur. b. d. Ille qui reducit rez ad suam naturam nihil noui facere ur. Excipiant. i. re cipient predia inferiora. et facit ad. q. de qua. s. dixi.

Deniq. Ex naturali loci dispositione et ex ser uitate pacto uel p. scriptione inferior locus superiori seruit. b. d. Vel sic natura sequitur nisi pacto uel p. scriptione sit alterata natura. b. d. notabiliter. cū p. n. l. sc. Esse dicat. i. cōsuetas dici. Flumina. i. habundantia aquarū. Commodum. s. qd. sequitur. Ad eum inferiorē. Si tamen lex superius dixi cōsiderā dum pactum et si non est pactū dicit. cōsideranduz naturam hic dicit d. p. scriptione. Tenere in actione aque plu. arcen. q. idem in confes. ut sequitur. Seruitute nota q. seruientes p. sribunt sine ti. dum tñ quis reatur iure futuris. ut. l. ii. l. d. fuit. et aqua. • Nota ergo q. seruientes p. scribe assumunt naturam p. scriptionum conuen. Hos quorum prediis rebeur ser uitus. Eritq. ista nota istam conclusionem finalem nam hic appellat seruitutem p. scriptionem quasi seruitutem. et dicit q. p. scriptioni datur utilis confes. Si tamen esset constituta a domino daretur directa. et per istum textum Do. Bar. semel arguit contra quedā ualentem scholarem qui fuerat reuersus de Bononia q. tenebat opy. ultramon. l. q. per p. scriptionem querat directum dominium. et contra hoc arguit Bar. et arguit contra eum sic. illud operatur possessio in p. scriptione i corporalibus quod operatur quasi possessio in incorpo ralibus ut. l. si quis diuturno. si serui. uendi. Sed per p. scriptionem rerum incor. non queritur nisi ius utile ergo nec per p. scriptionem rerum corpo. ita arguit ipse et allegauit hunc. s. aduerte tamen q. hic loquitur de p. scriptione longi temporis non longissimi. uide. l. quicūq. de apo. pub. Bal. doc. ll.

Apud la Qui impedit me uti debita seruiri te uel p. scriptione legitimo tēpore tenetur hac actione. secus si fiat opus publica auctoritate uel operis facti memoria non existit. b. d. Nota q. confinia sunt confinia confinantuz pro diuiso qd. facit ad confinia territoriorum et quis iudex debeat denū tiare et quis iudex possit cognoscere. facit. l. si uero. s. g. ex medi. de his qui deie. uel effu. Cassius nota sta bile omne quod publica auctoritate fit.

Idem Qui non patitur op. naturale uel qua si in pristinum statu reduci p. pter q. aqua plu. ar. nocere potest hac actione utili tenetur. b. d. et nota hic equitatem iure approbaram p. feren rigorē Item nota patiendum quod uicino prodest et tibi non nocet. hunc. s. all. An. de Barulo in. l. facultas de iure f. ad descriptionem fructuum ualde notabiliter. Ex natu rali dicamine tenetur quis pati quod sibi non obest et alii prodest. Vel sic ex rigore iuris oritur actio directa ex equitate scripta contra rigorem iuris oritur utilis. et per finalem rationem istius. s. An. de Bar. dicit q. licet ad sequestum non ueniat nisi casibus in iure scriptis. tamen ad descriptionem fructuū qñ iudicio uidet equū propter difficultatem pbat. et hoc propter rationem. s. quia alteri non nocet et petenti prodest et equitas adun tra suadet et dicit q. hic est casus. Item habes si compro mittitur in arbitros ut laudent de iure uel de equitate. certe poterunt eligere merum ius uel equitatem scriptā sed si copulatiue compromissum esset facit tūc possunt miscere et diuidere p. eis placet. de libello alternatiuo in ista materia habuistis. s. c. l. in p. n. bi ut patet. et

Manufacto olim ab antiquo. et nō a q. extrat res et

non memoria. s. principii uel contrarii. Teneu iur ser
uitutis si constituta e Dy. qd ego teneā agerem naturali
ter nō est in mei potestate qz natura nō est in mei pote
state. s. quod ego teneam manufactū manu faciendum
bñ possam. Directa actio ubi fuitus non est interpo
sita. Restituere. i. reficere agerem. Equitas subge
rit nota ualde tex. qui e singularis. Bal. Perusinus.

Apud na. Si opus naturale vel quasi per
qd solebat aqua flueri destruitur
tenetur uicinus pari ut i statum pñunz reducat. b. d.
Voluntatem scilicet prium. Mutari posse scilicet
naturaliter. Equo animo no. quod naturale inforu
niuz e equo aio tollerandum. Redigi hoc uerum est
de rigore. Admissimus scilicet ad patientiam nā dam
num inferetur uicinis z sibi nō prodesset. Bal.

Idem. Nota qz illud quod e liberi arbitrii nō
sit libori arbitrii nec rigor nec equi
tas suadet. Excauauit que postea excauisti qd in ar
bitrio libero z i tua potestate erat. Nō posse nec d
rigore nec de equitate. Iure. i. ex necessitate seruiri
tis imposita. Reficias supple uel purgari patiaris. ut
s. cadem. l. s. primo. Bal.

Idem labeo. Qui uult pbare memoriaz
extare non dz probare di
em z consulem facti operis s. sufficit testimonium de au
ditu cū publica opinione. z istud o publica opinione nō
habes alibi ita bene. Nota qz ad pbendam memori
am nō requiritur testimonium uisus nec o tempore. suf
ficit enim testimoniu auditus cum publica opinione. z i
dubitata a fidedignis psonis habita. adde. s. o proba. l. si
arbitr ubi materia extet z sic o affirmatiua quare z o
affirmatiua pbanda. s. de negatiua probanda loquitur
d. l. si arbitr. Liquidum punctualiter uel certitudina
liter. Non ambigitur ex hoc uerbo sumpsi illud uer
bum o coi z indubitata opinione o qua debent deponere
re testes. Meminerint scilicet p uisum. In gl. que
teipit nora tria Ibi destruitur quando nocet. z ista gl.
magis respicit pn. huius. l. quā presentis. s. z nora bene
glo. Dum dicit de oblig. py. Nota qz o substantia obliga
tionis non e qz instrumentū contineat diē z consulez s.
de solemnitate instrumenti. iste est tex. i. l. penul. s. idem
quesit o pi. quem. s. notabiliter allegat glo. In glo.
ibi qz testis. Nota qz testis qui non dz interrogari o tē
pore si iterrogatur dicit se nō recordari tamen probat.
hoc dicit ista glo. ibi duz dicit qz testes non habent dice
re hoc. Premitte qz duplex e scientia Una potissima
que falli nō pōt ut illa que habetur p uisum. Alia e que
habetur p ueritatem al' uehementē opy. siue psumptio
nē. z o ista fa hic z. s. o acquirere. heredi. l. cū quidaz. s.
qd dī. z nota hic diffinitionem scientie seu uerbi scire. p
ut loquimur i teste. Ista scire ueritatē e uisu percepta
i mente tenere. b. d. ista glo. singularis. qd dicit uisu per
cepta itelligit qz dicit uerū in testimonio uisus Sed i te
stimonio auditus dic auditu percepto. b. d. glo. inferior
que incipit sic ergo. In gl. sic ergo. Nota qz testimo
nium auditus e duplex quoddam e testimonium o audi
tu significante act. ut si audio stip. z pmituntur. quoddā
est testimonium o auditu referente actū ut quando au
dio a te quid mihi dicis qz uidisti tale infimonium con
trahere. pma testificatio o auditu est testificatio z recta
z uera pma. Secūda testificatio nō admittit nisi ubi
agitur o memoria pbanda z hoc tene. Istud enim scōm
testimonium appellatur o auditu auditus p quem audi
tum auditus nō percipitur ueritas sensus. s. solum que
dam relatio ueritatis. uide rōnem referenti illaz uerita
tē nō credereur i iudicio sine iuram. ergo sup illa rela
tione nihil pōt fundari. Postea glo. mouet unā questio
nem utrū testimoniu auditus pbat ubi non e uisus. z di

cit gl. qz probat si continua est in medio. docto. cōtra i hoc
exemplo. quia i uoce posset quis dēpi. Ego dico qz qñ
in uoce non potest quis falli ut in sono campane non
requiritur uisus. Aut potest decipi sine uisu z tūc tene
quod requiritur uisus. de hoc. j. no. in. l. si. de iure deli.

Hoc nobis qz in teste requiritur presentia. ut. j. de
fur. l. quidam tabularum. Credulitatis. hic adde qd
legitur z no. i. l. i. s. o uen. inspi. z e uile ad iudicium me
dicorum sup cicatrice. sufficit enim qd deponant de cre
dulitate p canones ypocratis galie. uel autēme. Sz
non ppric. Nota qz medicus sup cicatrice deponens
non dz testis. iō iudicium medici accipitur post didicita
testificata. In glo. alia Ibi non tenentur dicere. uerū
est ubi non e de substantia pbationis ut hic. alias sic. ut
plene no. s. o testi. l. ob carmen. s. si testes. z nora quod
testes melius debent recordari de loco quā o tempore se
cunduz Iuno. qui ita no. extra o accusa. c. qualiter z qñ
z de quali. temporis. Ibi suspecti rōne sue utilitatis
uel rōne facilitatis. quo casu iudex dz studere intercipe
re testes iterrogando o ueste z de quali. tēporis. ut no.
i titulo de teste. ubi omnino uide. Ibi i instrumentis
scilicet que sunt p tabelliones. Sed i bullis pape z in
bullis Imperatoris non ponitur tempus imperii. de
quibus dic ut no. in data vi. l. ubi omnino uide. Baldus
legum doctor.

Idem. Quis pōt facere quod sibi prodest etiā
si uicino nocet icidenter. b. d. Nec si
bi nocet. s. aqua Nota glo. super uerbo non posse ubi
sunt elegancia uerba Rugerii. adde. s. de arbi. l. inter
castell. Bald.

Ad treba. Aquā ad inferiora ad
que naturaliter pro
fluit lz immittere. Item nota naturaliter imit
sum i meum lz mihi remittere immitentem.
b. d. facit p istis lauatozibus qui sunt in contra qui luunt
pannos z illam turpem aquā in meo imittunt. Spur
cam. l. aquā putridam. z nota tex. puta ubi actant pelles
uel est aqua tincta. Nota qz aquā spurcatā siue putri
dam non tē in alieno immittere qz non pñet ad natura
lem cursum sed ad uicium imitantis. Bald. Perusinus.

Idem treba. Aqua calida nunquam plu
it de celo z ideo reprehen
ditur trebatus.

Si uicinus. Satis potest cum superiori
bus summari. quia pertinet
ad eandem materiam.

Aque plu. ar. Directa actione aque plu.
ar. tenetur qui facit in suo
secus si in publico. hoc dicit. Cessat scilicet directa
z datur utilis secundum glo. Nota non considerari per
qd transitur sed principium a quo z terminum ad quē.
z facit ad stat. de grassia non extrahenda o cōitatu qd
non intelligatur de grassia que aliunde portat p cōitatu

Fuit enim nota in delictis principium considerari.
Et si iussu nota qz per exequutores qui faciunt exe
cutiones non tenentur de iniusticia. quia iustum z iuu
stum non pertinet ad eos. tene menti. z ideo isti mala
peccati non tenentur de executione quā faciunt. Bal.

Julianus. Licet actio pendente iudicio al
teretur tamen ex eadem instācia
reus condemnatur. Unde ex hoc dicimus qz si actio
directa pendente iudicio efficitur utilis non est necessa
rius nouus libellus. de hoc habes exemplum z tex. no
tabilez in. l. si post accept. s. de rei uen. premitte ad cui
dentiam qz ille qui fecit opus per quod aqua plu. pōt
nocere dum possidet opus tenetur aque plu. ar. actioe
directa ad restituendum opus. sed si desinit possidere
tenet utili sicut in rei uendi. que utilis nascitur ex fictio

ne quia fingitur possidere. ut. l. parem. j. de reg. iuris. et ideo aque plu. ar. act. ante alienationem est directa postea utilis quantum ad restitutionem operis. l. 3. quantum ad inter esse sit simpliciter directa. et tunc tibi q. dy. bene inducit huc. s. sed Bar. contra et male. Ibi is qui fecit opus ex quo tenebatur act. aque plu. ar. Iudicaret nota eandem formam in pronunt. ante alienationem et p. nec variatur actio s. eius qualitas que est eiusdem effectus et ideo non est opus nouo iudicio. Manere per hoc apparet q. durat instantia et quod ex eadem instantia sit condemnatio secundum dy. Denire restitutio venit in utili. damni restitutio i. directa. In glo. iudicium. nota actio personalis in re scripta i. iudicium. mora facit rem litigiosam et si hoc est sit executio in nouum pos. quod Bar. hic negat et male. qui iudicium litigiosi facit trans. re executionem in singularem successorem. et ita no. l. y. in. l. unica. l. d. alie. iudi. Baldus doctor famosissimus.

Item si non Ex delicto percuratoris non tenetur dñs nisi ad patientiam. facit. l. iubemus nullam. l. d. sa. san. eccle. l. meminerunt. l. unde ui. Bal. doc. legum.

I colonus. Factum coloni nō preiudicat dño nisi quo ad patientiam et si ex ipsa patientia dñs damnum patiatur a colono repetitur. Colonius ideo dicitur i. custode et quocūq. pro alia possidente et in amico et famul. ut in. c. cum ad sedem. d. resti. spolia. nam factum ipsorum non nocet domino. nisi appareat de mandato speciali. Bal.

I tertius. Tam cū eo qui opus fecit quā cū eo qui facto utitur dat actio aque plu. ar. act. Nota q. paria sunt facere et facto uti. bal. ll. doctor.

Si ex plu. Inter plures actiue et passiue cōpetit actio aque plu. ar. pro rata tñi. b. d. omne iudicium quod h. relationem ad dñm visibile refertur ad illud. baldus.

Si quis prius Actio i. re scripta trā sit ad singularem successorem actiue. b. d. notabiliter. passiuē aut sunt plures. ll.

Officium. In hac actiōe non venit damnum nisi quod post litis cōte. contingit. b. d. et hoc est ex natura huius iudicii. secus i. natura interdicti quod ut aut clam. q. totum venit. Nota hic officium iudicis rebotari et confirmari per litis cōte. facit ex natura istius actionis. baldus.

Iscum. Ista est. l. no. Qui ex suo feo conuenitur nō liberatur cedendo rei. secus si cōuenitur ex facto tertii. b. d. notabiliter. et p. istam. l. determinatur q. habens feudum l. 3. uel reuocare feudo non liberatur a seruitutis pmissis secundū dy. et idem i. emph. et rex. in. c. extra d. consti. ad litteram. Quod. i. q.

Fecit et sic ex suo feo. Cedere et sic dimittere. In bona fide. secus i. simulato secundū gl. et nota gl. q. ita sit executio i. simulato pur in pcedentem titulum. et sic simulatus emptor non ē bone fidei emptor. et nota ualde glo.

I conducen. Cōcessio per quā iuri alterius pū dicatur illo inuito fieri non pōt. secus si nō preiudicetur. b. d. notabiliter. non l. ius alicuius eo inuito tollere uel minuire. In cōcedendo qñ uerbu concedere sequitur uerbu ius tunc ē iuris significatiuū. Minuitur Nota uerbu et iste rex. facit q. prebenda concessa uni non potest alteri concedi eo inuito et idem in offiō et dignitate. bal. doctor. ll. famosissimus.

I ad diem ad. Ubi ē incertitudo dñi rum ibi ad hoc ut accipiat sit firmus adhibeatur cōsensus amboz. b. d. notabiliter ualde. et facit ad unū quod tibi uolo dicere. Exquiritur ut actus sit irrevocabilis et firmus gl. coll. hic no. Primum q. sufficit semel uelle quod intelligit. qñ ex hoc est questum alteri ius irrevocabile. et ita soluitur brocardū. Nota q. uolenti nulla sit iuria. Tertio nota q. inspicitur quod euenire pōt. Ibi dñs dicit q. recedere ius ad eum pōt alibi non inspicitur. ut. s. d. uen. inspi. l. i. i. fine. bar. facit hic qñq. dñs pro cessus factus cum iustitio preiudicat substituto non citato. hic est ar. q. non d. le. i. determinat q. sic. et est casus i. d. exheredi. j. de re iudi. quā. l. no. et eaz bar. nō allegat.

I autem. Quod omnes tangit consensu omnium cōfirmetur. et paria sunt consentire a principio uel post. b. d. Ea que sunt indiuisibilia non possunt cōcedi per alium dominorum superueniens uoluntas cōfirmat actum super nullitate. bal. Perusinus. ll. doctor.

Si flumen. All. ad mol. q. ex flumine na uigabili non pōt diuertere aqua ad molendinum qd est extra flumen. Idem si non sit na uigabile sed ex eo fit aliud nauigabile et per hoc impeditur nauigatio. secus si non impediretur quia antequā sumus in nauigabili reuocatur in idem flumen. Nota paria aliquid esse tale per se l. cōiunctum cum alio. baldus doctor legum.

Apra alie. Non licet domino pro prietatis facere arcus eā ducendi aquam super iter alienū nec contra is cui debetur aqua uel iter potest facere arcum causa ducendi aquam. sed pontem de facili mobilem sic. b. d. usq. ad. s. ar si permittitur ergo de facili mobile et non permittitur perpetuo stabile pone exemplum supra uiam publicam non possum facere porcellū stabile sed si uolo facere quandam extra in domo. bal. doc. ll.

At si. Ille cui debetur seruitus aque non potest facere q. aqua corrumpatur uel riuulus. d. bet ergo uti aqua sine corruptione aque.

Cassius. Pro opere in re cōmuni a pluribus facto uel in preiudicium rei cōmunis ab alio facto singuli cum singulis possunt agere et cōueniri et interesse diuiditur in partes. b. d. notabiliter. et non est textus in iure qui faciat melius ad istam questionem quando uni cōpetit actio contra plures et illi petunt diuidi libellum cu liber debet dari suis. et ē off. Inno. licet l. y. contra. l. si cer. pta. l. eo quod. de hoc per Inno. extra de libel. oblat. in rubrica. tamē iste text. facit melius q. aliquis alius text. Item nota q. libellus concludēs ad indiuiduum concludit in solidum. tamē si interesse succedit in condemnatione non fieri condemnatio. nisi pro parte agentis quod tene menti. et ē rex. doc.

Separatum in isto aduerbio stat notabile de litello separando. Euancescere quo ad demolitionem quia facta est. Recuperari. Nota q. interesse prestito ab uno sociorum recuperatur ab alio pro rata. Auctor mandando uel ratum habendo. Nota q. ratū habēs dicitur facti auctor de mandante habes in pluribus locis. sed de ratificante non. baldus Perusinus. do. ll.

Apud ferocem. Qui ex facto cōfor tatis cōuenitur ad solā patientiam tenetur nec cogitur quis pro alio soluere l. 3. possit ab illo repetere hoc. d. notabiliter facit cōtra reprehensas q. non potest reprehendi unus pro alio l. 3. si solueret repetere. Sed sibi corrigit pcedens dictum et nota factum consortis consortes non obligare. Auctor est

in culpa qui si dirigit act. contra obliga. qd nota. Quo
niam ista erit rō que non obstat. bal. doctor. ll.

Officium Unus ex pluribus sociis p sua
tū parte cōdemnatur. Itē si
unus agit p sua tū parte interessē cōsequitur. b. d. Pri
mo ponit qōnem Secundo i v. si. quemadmodū arguit p
una parte. Tercio i v. si. an uero. arguit p alia parte. Quar
to in v. si. magis decedit qōnem. Quinto in v. si. quod si is.
cum. s. determinauerit de conuentis dēminat d agē
tibus. pmitte q in actiōe aque plu. ar. en. officium ē du
plex Unū circa demolitionem. Aliud circa dānum post
litis cōre. contingēs. l. 3. ergo non diuidatur tū diuiditur
interessē et cum deuenitur ad quantitatē sit diuisio. et fa
cit. s. de po. l. si plures. Quemadmodū hec est rō pro
una pre. De futuro dāno. l. post lit. cō. contingēt. bal.

Si ex pri Pro opere manu scō competit
actio aque plu. ar. en. nō p scō
celi uel nature nisi ad solam patientiam. baldus.

Adptor Ista est. l. multum singularis
in isto uerbo nisi. Actio in
rem scripta dat contra singularem successorē
dūmodo non sit simulatus pētus. b. d. Vel sic
non dī successor qui hz titulum simulatum. Simulatum
dī duobus modis. Uno modo qn̄ nihil agitur et ita hic
Alio modo qn̄ agitur et tunc loquitur ti. plus ualē. quod
agitur. et dicit bar. hic unum notabile uerbū q si per sta
tutum pibetur simulatio itelligitur d ea quando nihil
agitur. Hocere qōro i quo noceat. rīdeo qz si ante
alienationē ageret cōueniret uenditorē qui uēdit p ad
patientiam et demol. Si autē distulit agere et scā est alie
natio opz q diuidat pēt. s. qz agar p uenditorē ad impē
sam et p emptorem ad patientiam fm glo. q nota.

Item nota hic formari illā regulāz mora sua euilbz
est nociua. Querit hic Bar. utrū ex simulato cōtrac
tu transcat possessio et dicendū est q nō nisi sit animus
tradendi et interueniat traditio secundum bar. quod no
ta. Baldus legum interpretes.

Actenus Pro dāno preterito. j. an
num alienans in potētio
rem pōt conueniri qd ui aut clam. post annū
uero cōuenitur ratione uolū ex edicto de alie.
iudi. hoc dicit. et iste ē intellectus uerus gl. Quaten
a. et traditur. et sic desit dīs esse. Bal.

Cum agi Pro uicio soli non cōpetit actio
aque plu. ar. b. d. uerum ē direc
ta. Sed utilis cōpetit de equitate ad patientiam. ut in
s. idem uarus. Ibi queritur. i. inquiritur. Baldus le
gum doctor clarissimus.

In hoc iudi In actione aque plu. ar. ue
nit damnum a tempore li
tis contes. usqz ad finem inclusiue. Tractus futuri tēpo
ris nō spectat ad iudi. i. cōdemnando. s. in faciēdo caue
ri si post litis contes. supuenit ex quo agitur nulla sit cō
demnatio nisi a scō intentato qd erat per prius separari
non posset. b. d. notabiliter. Qd non pōt separari a reli
quo totūz una instātia clauditur. Prestetur. i. ante li
tis cōre. Caueat nota q tractus futuri temporis spe
ctat ad iudi. ut d eo caueatur nō ut d eo cōdemnatio se
quatur. De eo opere pp istuz v. si. simpliciter all. hāc
l. qd factum post litis contes. supueniens non facit reuz
condemnari. et rō quia ius agentis inspicitur tempōr li
tis contes. qd dic ut. s. d iudi. l. non pōt uideri. adde qd
no. in. l. i. l. d fideicō. In. l. s. interdū all. ista. l. d haberi
tibus turzim cōem quozū unū cōmitat maleficiū ex quo
dē demoliri. d quo per l. y. in. l. et si seuerior. l. de iura
mi. baldus Perusinus. ll. doc.

Post uen Primo loquitur qn̄ aliena
tur predium cui nocetur.

Secundo quando alienatur predium quod nocet. Secū
da ibi. sed si ante. et hoc dicit. Si alienatur predium cui
nocetur post litis contes. non finitur propterea instātia
et uenditor illud quod cōsequitur debet dare emptori
quod nota. Si uero alienatur predium quod nocet sta
tim potest agi cum emptore. Item cū uenditore si alie
nauit causa mutandi iudi. b. d. Debere nota tex. q
qui uendit rem et ratione rei cōsequitur aliquod interes
se illud debet dari emptori. quod nota. bal.

Prins Ex duabus seruitutibus pōt
una retineri et alia tolli per
prescriptionem. b. d. tex. S. si est una indiui
dua seruitus non potest libertas pro parte
prescribi. b. d. glo ualde notabiliter. et ex hoc dicunt doc
tores q qui tenentur ad censum cum census sit quodā
modo quid indiuisibile quod apparet pars non liberat
a pena uel commissio non potest liberatio ab eo prescri
bi nisi prescribatur a toto. Unde qui debet in anno tres
den. soluendo unum facit quod non prescribatur in ali
quo quod est uerum in prescriptione relativa ad debi
tum censum Nota q diligentia adhibita in uno iure
non prodest in alio iure in quo non est adhibita. Unde
facit ad impetrantes qui habent plures impetrationes
si in una habet diligentiam in altera non illam alterā p
dit per negligentiam tene menti. quia lucraberis adhuc
baldus Perusinus doctor clarissimus.

Recte Omnis concessio simpliciter facta intel
ligitur facta modo consueto. b. d. et tex.
est aureus. nec reperitur melior tex. ar. bene habes ex
consuetudine. sed similem tex. non habes. Compres
sum expressum. Nota istum tex. etiam pro tabell. qui
simpliciter sunt rogati ut conficiant instrumenta intelli
guntur rogati ut conficiant more tabell. facit. l. ult. l. d
fide. bal.

Via publica Via publica nō obstat ser
uituti nec locus quo ua
do transif. sed locus sacer uel religiosus obstat quia non
est fas ire per locum sacrum uel relig. b. d. medium obe
diens licet non seruiat non impedit seruitutem. secus si
sit medium oppositum et resistens. nulla enim est cōces
sio cuius est impossibilis exequutio. bal. ll. doc.

Licet Ratione fundi medianis qui seruitutez
debere non potest non impeditur serui
tus ad ulteriorem fundum constituta. Sed loco sa.
Nota q non est fas homini priuato uti loco sacro uel
religioso. uel sancto et no. tex. Nota q per fundum alie
num nisi dominus seruitutem constituerit uel patiat
transire non possum.

In publico Propter opus fac
tum in publico non
competit actio aque plu. ar. per uiam publicā
aqueductus non constituitur sine auctoritate prin. tene
menti pro his qui faciunt clusas molendinorum et reci
dunt uias publicas q hoc non possunt sine auctoritate
prin. uel populi qui uicem principis teneat.

Abeo ait Imputet sibi patiens non
contradicēs. b. d. ista. l. no
tabiliter. hāc. l. fige cordi. et nolo tibi aliō. dice
re. S. hoc ita. nota q qui p errorē patitur
nō cōsentit et fige cordi. et hic fecit finē Do. Bald. pp im
pedimentū infirmitatis pedū et loco sui Do. Rogerius
fuit psequutus lectiōes suas usqz ad. l. ii. s. si pecuniam
de dona. et Do. bal. dic. xi. augusti reassumpsit et incepit
in. d. s. si pecuniam.

De dona. rubrica.

Si pecuniam Continuat ista. s. ad
precedentia dictum

est. s. in. l. i. quod donationis due sunt species. Una mera absoluta et libera. Alia que non est mera libera et absoluta. Donatio mera est que perpetue durat penes donatarium. Donatio autem que non est mera fit dupliciter. Una que h3 naturā inducentē ut conditio existens p̄ficat dona. Alia que h3 cōditionem resoluentē quo casu cōditionis existētia inducit resolutionē ipsius. et hoc dictum ē in. l. i. usq; ad. s. igitur. Ibi dicit d. dona. inter sponsū et sponsam. q; aut fit pure et simpliciter aut conditionaliter ut ibi p3. In isto. s. tractatur d. dona. que non est pura et sic continuatur cū. l. i. s. dat aliquis. et glo. i. l. i. t̄git an solvens indebite intelligatur donare ita q; requiratur insinuatio. dic q; aut ē tale indebitū q; ex cōsensu potest fieri dicitur ex uera cā et tunc nō est donatio s; cāc ueteris sacrificatio. Aut nō est tale q; possit fieri et tūc est donatio. et h. d. qm donatario sub condi. traditur h3 mortuo donatore cōditio existat dominū acquiratur. secus si nō traditur donatario s; ministro. h. d. Stipulatōe. s. red dendi. Et. s. titio donatore. Fiet ista pecūia et erit p̄fecta donatio nō obstante morte donatoris. Dedit. i. i. transfulerit q; factū notat. Ibi constat q; euz si nūm mandatū iam nō pōt illud exequi. dic qd dñiuz nō pōt transferri sine uolūtate dñi uerū est ubi remanserunt reliquie et sic nō ob. l. iii. s. subtilius. d. cōdi. ob cāz Item op. de. l. si ego. s. si res. s. d. iure do. glo. dicit sol. ut ibi. dic aut nos loquimur i dona. et loquitur hic. quia quātum ad dona. p̄ctus ē p̄fectus. Aut loquimur i p̄ctu innominato et tunc aut loquimur i dote et tūc nō habet locum penitentia fauore dotis ēt re integra. sed in aliis p̄ctibus re integra heres posset penitere et ista ē ueritas

In glo. s; si quis glo. dicit q; aut i ministrūz transsetur dñum aut nō transsetur. et sic glo. facit differentiā inter nudum mīstrum et nudū ministrūz q; si est nudus minister sciēs cōmodūz morte nō finitur alias secus.

Itē nota in ea. glo. q; est notabile uerbū. q; aut ē nudus minister recipiētis. et tūc statim translatū est dñiuz nec expectatur qd pferat ad eum. aut ē minister tradentis. et tūc aut donatarius h3 ratum aut nō. et istud nota d. raribabitōe q; alibi non est qd facit ad gratias pape. Item ad. l. cū pater. s. mēto. dic aut mandatū respicit actū confirmandum p mortem mādantis et tunc loquit. l. p̄ria. aut nō respicit actū confirmandū p mortem sed inter uiuos et loquit hic. Item op. Bar. de. l. si defunctus. s. d. gl. ubi posita ē pcura. ubi q; quantūcūq; sit necessarium mandatū morte mādantis re integra finiri. soluit Bar. et Ol. q; aut mandatū concernit necessitatem causam non p̄cisā et tūc ista necessitas causatiua est cā si mendi mandatū re integra. sed salua reuerētia ipsi dicūt p̄ casum. l. fundi uēditō. nam ibi glo. dicit q; nō erat mādātum p̄cisum. et tūc nō finitur mandatū. dicit q; quedā est necessitas imminens ex oblig. siue sit obligatio p̄cisā siue causatiua. et tūc loquitur. l. p̄ria. q; non finitur morte. Aut nō est necessitas imminens ex oblig. sed ex alia equitate. tūc aut est p̄cisā et tunc idem qd. s. Si causatiua et tūc finitur morte. modo habetis. Bal.

Titio decem

Modus appositus loco finalis cāc v3 existere secus si est appositus loco cāc impulsue. h. d. no. et dicit glo. singularis hic q; i p̄ctu donatiōis i quo exercetur mera liberalitas oīs modus p̄sumitur cā impulsua. Sed p̄ccasum q; dedi forte ut emerēs librū uel unū par bouū.

De inde ista dictio ut illa uerba ea condi. reducit ad modū. ut. l. mētia. de manu. testō. et p̄o. socio. l. si societa. et cōfirma casum mēti p. l. titio. l. d. cōdi. et de. Ibi alias nō daturus isti anticipapiste utūtur his uerbis.

Emeret demonstrando non cōsulendo per modum finalis cāc. Causa. s. impulsua. Modus deficiens per casum nō i ducit repetitiōem nisi sit modus finalis non

impulsus. uide glo. singularē quā all. l. y. i suo consilio in. l. cum talc. s. falsam. de cōdi. et de. ubi qued i disposi tiōe legis omnis cā p̄sumitur finalis. s; i dispositiōe bo minis ut p̄inet ad utilitatem dantis ita qd interest ei. et illa p̄sumitur finalis secus si gratia recipiētis quia p̄sumitur impulsua. Idem si ad utilitatem nulli. glo. habuistis notabilem sed non notauistis. s. co. l. i. in prin. super uerbo sequunt. et facit. l. si ego. d. iure do. ita q; nūc lam glo. coniunge ad istam.

O Generaliter. Locum fore. s. deficien te ea.

E Tiam. Nota q; uerbum consummatum perfectionem significat sed con sumi anihilationē. et uide hic. c. an dominus. ex tra de preben. et. j. eo. absente. et. l. qui absenti et. l. fundi de acqui. pos.

A ffectionis. Valer donatio etiam si sit inhonesta affectio b. d. Nota in hac. l. q; duplex est affectio honesta et inhonesta. et sic duplex ē amicitia honesta et inhonesta. et utraq; amicitia est cā repellendi re

simoniam. ut. l. massurius. alias pellicez. de uerbo. sig.

In glo. l. ibi idem quantum ad essentiam donationis. sed an sit idem quantum ad necessitatem insinuationis. dic ut. j. eo. l. acquirus regulus. In glo. tertia ibi non ad act. ista glo. expresse tenet q; p̄missū meretrici ab eo non potest peti. sed contra uidetur nam non turpiter accipit ex quo meretrix. ut. l. idem. s. sed qd meretrici. Sed nunquid mulier potest donare masculo ob turpem causam. de hoc habes tex. in. l. si. de act. et oblig. et ibi tex. et glo.

Q uamlibet. Promissio exequuta uirtutis habet. secus si sit in suis terminis permissiuis. h. d. ista est singularis ad materiam. l. ut de pigno.

Plane si. Nota ex illo tex. qd illud qd facit laborator uel mercenarius meus uidetur facere mercenario nomine nec est necesse q; probet q; faciet nomine meo sed sufficit q; probet se laboratōre. Factus est ille q; permittit exequuta promissione uidetur tradidisse. ad de qd no. s. de dolo. l. nam cum his. ideo hic d. tacita et interpretatiua traditione habes q; re integra habet locum penitentia. habes etiam hic de arbore pendente an teq; incidatur est domini soli.

A libera. Libera peculii concessio donandi potestatem non tribuit. nisi ex causa uel persona. Item ubi expresse conceditur donari non uenit donatio cā mortis. ni si de dona. cā mortis nominaliter exprimat. h. d. no. et istud ultimū non est alibi. et libera peculii administratio cōceditur per hec uerba concedo tibi ut super isto peculio possis facere qd ego. et hoc probatur in. l. creditor. s. luti. s. manda. Auentio. Nota hoc quia magis dubium per hoc prin. patet q; per liberum arbitrium datum ab adunātia sapientibus tales non possunt donare res ciuitatis. tamen hoc limitatur per sequentia.

Quid ergo ppter iustam causam ampliat potestas et mandatū. Ibi donec puta mīri uel forori in subsidium. dico q; si i instrumento dicretur facio pcura. ad dissipādum et perdendū certe possit donare cum donatio sit p̄ditio. uide bar. i. l. p̄b̄ere. s. plāc. j. qd ui aut clam ubi ponit an legatus d. latere qui habet plenum arbitrium possit donare castra ecclesie. Ita. qd quādo cōceditur aliquid nobili intelligitur pinguis cōcessum q; ignobili. Ibi quoq; ut possit donat ea que cōsue. est ab aliis donare. De arbitris datis sup. p̄cessibus causarum uide bar. hic qui in aliquibus optime loquitur. nā intelligitur datū arbitriū super modo procedendi non

super modo iniuste procedendo et inique iudicando. et ideo potest pcedere sine lit. cont. qz i hoc non leditur pars. Sz non pot. pcedere no facta examinatio testiu. nec pot. pronuciare q probata. facit extra de re iudi. pa storalis. in clem. ubi dicit qz no pceditur obmissa citatio ne qz est iniquum ut no possit se defendere quod est in ductum o iure naturali. et nullus est i mundo qui habe at maius arbitrium q Imperator et tñ non pot. cõdem nare no citatum. ut. d. c. pastoralis. Val.

De verborum obligationibus. rubrica.

Tipulatio non po test.

Tipulatio n̄ cõficitur nisi uter qz loquatur cū intellectu et cū cõ sonantia intellectus. hoc. d. Dicitur istud in. Primo ponit suum dictū. fo infert ex eo. Tercio ponit quedā remedia iuxta illatōes suas. pres patem. scda ibi et iō. tertia ibi si quis igitur. Ibi et iō hic ponit illat. demonstrantē impedimenta. Si quis igitur ponit remedia. In glo. i. doc. mordūt istam glo. i. pmo verbo tñ non allegant glo. oz. que vñ allegari insti. b obli. in si. qz hoc dū dicit. i. verborū obli dñ intelligi o effectu ipsius stip. In gl. ibi a digniori. et per b hēs q si dico i libello pco. c. qz sui stipulatus hñ no dicaz et p rñsionē suam et ualer talis libellus uide. l. si duo pa troni. s. si quis iurauc. q iurciurā. et o accep. l. si. ubi q quedā sunt noia que hñt se adinuicē correlatiue et tunc o necessitate posito uno ponitur et reliquū ut dicēdo pñ de necessitate intelligitur filius pp correlatiue que ad inuicem hñt. Ho. qz duo tñ noia sunt in iure signifi cantia firmitatem. s. stipula. et reus. et non iuuentis plura. nā stipulatio a stipul. reus a firmitate. h. d. glo. i. l. i. j. de du. re. Est uerū qz glo. ista o uer. ob. addit quoddā ter tium. s. p inuestitura et tene menti illā gl. et ista significat usum rei no substantiā sicut pma. uide l. y. l. si cer. pe. l. si ex pco. ubi q nullus pñtus in iure solēior ē stipu latione. In ego dico tibi unum q nullus pñtus ē solēnis nisi stipulationis. nā in pñtu matrimonii si daretur certa forma qz no requirit aliqua nisi ad expñsionem consen sus ut. l. i. d. adop. sequeret qz matrimonii non possz pñbi inter absentes qz est sñm. sed stiplo iō est solēnis qz in actibus hoīuz nihil deest et nihil addi pñt pñt sit statu tum nā stipulatio requirit linguā interrogantis et exau dit. rñdētis et ex istis cõplexis stipulatio hñ certitudi nem. Quero duo uolūt pñbere stipulationē et nolūt i telligi a testibus et iō faciūt conuentionē in pñtia testiu qz dicēdo. a significet interrogatiōē et dicēdo. b. signifi cet rñsionem an sic faciēdo teneat stipulatio. ut qz sic p pñt conuentionē prium ut. l. liberos. s. qd tamē. de le. iii. Prium ē uerum qz requiritur uerba que certitudina ric significet glo. ē singularis. insti. co. s. i. uel. ii. Sed quid si per litteras nostras constar quia ego scripsi et ip se mibi rñdet que ē rō qz no ualer. sic quia. s. dixi stipu lationi nihil addi potest si uero posset fieri per litteras tunc posset addi. et idem in electione quia requirit uiue uocis act. hoc ponit Jo. an. i. c. si quis iusto. o elec. l. vi. et dic uerum. sed rō est qz electio debet esse ita solēnis qz nihil posset addi. Sed an i stipulatione requiratur uisus pone qz quis est detentus i quadam turri ita qz si uideret se adinuicem certe uideret ualere ut. l. naz et ser. propter necessitatem de hoc habes glo. singu. insti. de in uti. si. s. item verborum que non requirit uisus. Que ro ego dico tñto uendis mibi librum tuum. p. x. dicit ip se uendo an hic cõtrahatur stipulatio quia interuenit in terrogatio et responsio.

Ceterum

Obi non tñ contractus i propria spe n̄ lra contrahitur obli. b. d. no. Premitte qz interdum contrahētum unus uult unū contrahere et alter aliud de hoc loquitur. l. si ego. s. si cer. pe. quandoqz uolunt unum contrahere tamen non eo modo quo dñ et de ista loquitur hic. In glo. ibi nī si forte adde. s. de pactis. l. si unus. s. accepulatio. et de serui. ti. general. l. si tā angust. tu adde. l. suus. l. de re pu. herc. ubi tex. cum glo. oz. qz i liberatione qz no ualer ut ago non uñ ut ualere pot. quando esset in pñdiciū contrahētum al' secus. uide. l. et puto. ff. fa. her. ubi qz si snia non ualer proprie ualer cum iproprietate uide l. ult. l. de codicil. ubi qz quando testator se dispōit cer to modo si non ualer eo modo non uñ ullo modo nisi es set appositā clā iur. ut est tex. cum glo. no. i. l. cum pñ. s. filius matrē. de le. ii. Dicas qz fiduciū potius accedit obli. qz contractui. et ideo si non stat pñcipalis nec acces soria. Sz quid in ypotecca certe aliud uñ ut. l. heres pecuniam. ad tre. In contrarium ē ueritas qz ypotecca est accessoria nisi i duobus casibus ut. l. debitor. ad tre. et l. et sextate. s. laetus.

Si quis

Si simpliciter interroganti non responderetur simpliciter non ualer stipulatio idem econuerso. b. d. Ho. qz diffōmis nī sio hñ uiciare stipulat. Item no. qz ea que inducunt ad augmentum inducunt detrimentum. Op. contra hunc. s. extra de. l. obligationū fere. s. placet. s. ti. i. cuñ dies non noceat stipulationi Item cum sit consensus i stipu. quid ad factuz si non concordant i exequut. Doc. ultramon. dicunt aliter qz cīramon. ut plene dico in l. i. l. ut ac. ab herc. uel contra herc. s. qd appositio dei nī hñ impedire natiuitatez actionis ultra contra.

Cum adi

Dñ addendi et detrahendi stipu lationem uiciat nisi i cõclusionē contractus utraqz ps rñmaneat i cõsensu. b. d. Primo ponit reg. az. secūdo ponit conuentionē p quam reconua lescit stipulatio que a prin. erat inutilis. Op. sic qd hñ illico diuersitas cõplacuerit nihil ad factū nam iducitur preposteratio. nam post interrogatiōē tu rñdes alia for ma et post responsionem tuā ego rñsionem tuā cõfirmo ego non sum interrogans qd i stipulatione requiritur. Sed dic qz dñ erat hic in qualitate non autē in ipā re fm Bar. et Jo. uide. l. si. x. s. loca. ubi qz i maiori summa inest minor hoc uerū si rō iuris patitur Vel dic aut est qñtās absolute et dñ est rōe numeri et de ista loquitur hic aut erat dñā in pportione et tñc hñ totū uiciare ita loquitur. d. l. si. x. et sic declaraf. s. se. In gl. aliquid ibi fm Jo. bec nera. In adiecto nō nisi Doc. repñdēt Inbi aut copulatiue. s. interrogo puta stichū aut pampbi lum. aut alternatiue. s. interrogo. Simplr. s. nihil adie cto. qz talia sunt subiecta qualia sunt predicata ut. l. aure lio. s. stichus. de li. le. et de inter. ac. l. si defensor. In summa. i. i. alternatiua summarū et alternatiua sp̄rū po sita in interrogatiōe. Tot stipulat. b. uerū in copulati

ut possitis secus si alternatiue Dic qd aliqui obligatio est pluralis tñ finaliter terminatur ad unū. qñqz ē pluralis & pluraliter terminatur. qñqz ē singularis & singulariter terminatur ut hō ī genere ubi pñititur abstractum & soluitur cōcretum & iō sunt quedā abstracta que nō pñt deduci in solut. ut promitto tibi albedinem. In glo. magna in fi.

Jurifconsultus tractat hic de stipulationibus que recipiunt diuisionem & de his.

Et hoc intendit

Stipulationes que diuiduntur naturaliter & efficaciter diuiduntur quo ad liberationē s; oīo īdiuidue non recipiunt prius pñtationem. Que aut diuiduntur naturaliter s; non efficaciter s; pñt recipiunt. efficaciter p parte non insurgit liberatio. Et gl. que ē hic d; poni in pñ. l. i. s. eo. loco diuisionis que diuidit. l. Primo ponit diuisionē bimembrem. s; subdiuisionē trimembrē. diuīso fa ibi & hāz ibi niam d; istis tribus & naturā iparū hēs insti. de serui. in pñ. Satis non fit ē in parte soluta. Nā. si hic pbat qd s; sit īdiuiduū natura nō tñ liberationē. Repe ti pñt. s; illa pars inaniter soluta. Cōditionis. s; pñt sit diuisibilis natura s; nō efficacia. Ibi stipulatio. s; aliter natura. Nō. diuisionem bimembrē &c. Secūdo nō. sub diuisionem trimembrē &c. & dū loqueris d; stipu. īdiuidua natura itelligas rōne subiecti. s; rei dñi & sic rez significat que ē subiectū dñi dicit īdiuidua efficacia iuris itel lectus significat. Nō. qd quedā sunt īdiuidua. s; natura & rōe. & omne qd ē īdiuisibile natura est īdiuisibile rōe. s; non cōuertitur & tñ est dicere īdiuisibile natura qñm corruptibile si diuidat. uide. l. si optio. qui & a. q. & l. inuenius. s; duobus. d. l. ii. & l. cū incertus. de l. i. ubi qd nullus hō certus pñt esse in obliōne habito respectu ad pñordiale pñcipium. Dic qd sicut incertitudo obliōnis reddit obligatiōē incertā. ita incertitudo liberationis reddit liberationē incertā & posito uno de necessitate sequitur aliud uide. l. tale pactū. in pñ. ff. d. pac. insti. de lit. ob. in pñ. qd stipulatio d; fieri p uerba futuri tps nō pñt sentis & sic intra glo. ii. In glo. ibi rōem. ut. l. cum seruus. de con. & demō. & l. qui sub cōdi. red. Et nō. qd sub simplicib; cōprehendit legislator mixta dicas qd pa pa dispensat imperator legitimat ita qd legitimatio spectat ad impatorem. ut ī aūt. qui. mo. na. cf. sui. Et p istam glo. doc. ponit. q. quā recitant. l. i. si ita scrip. d. li. & p. & tenetur regulariter qd ubi pñderet de extremis uide. pñderi d; subiectis & sic possit dispensare Sed salua re uerētia hic loquimur d; duabus pñtibus & mixta nō re tiner pñt qualitates extremorū & ideo nō est mixtura ymo qdlibet uicium est d; per se s; in dispensatione pape aliud ē rō quia quādo dat impator offi. ordi. pro legitimat. spurii sit pñcipaliter ipsi legitimati & pñt fa uore & iō d; extēdi. s; ī grā cū dispensatiōe spurii aliō dicerē. s; debere restringi. uide. l. in. l. locatiōis. s. loca. & glo. or. in. l. nō īpossibile. de pac. ubi qñ quis pñt nō facere uidetur promittere non solum per se sed etiam p alios ubi pñt phibere & non phibet. In glo. & hārum. caue tibi de stipul. oparum que recipiunt diuisionem secundum glo. qd est uerum respectu ipsius ope. s; oparum non loquitur de diuisione integrali. s; diuīso fit numero ut. s; oparum. l. in stipul. Item usufruc. glo. mult qd usufr. quātūqz factum contineat diuisionē recipiat. s; statī dicam in glo. se. In. c. glo. referas te ad utilitatē intrinsecā qd tñ u; pñ respectu prius quā

cum totum respectu totius non aut ad utilitatem extrinsecā. s; pñt. In glo. prius adde hoc l. y. in. l. siue. l. de ne. ges. & j. de solu. i. his. s. si p duos. q. ex. n. ē ali bi. In glo. ueluti al in vbo uia. doc. mordit istā gl. qd imo stipulatur ius nō factū cū seruientes sunt ī corpora les. Item sub uerbo dādi stipulatur seruientes ut. s. de usufru. l. iii. & ī isto dādo contineatur ius ut in usu dādo. sed dic aut consideras istā stipul. ex parte receptoris & uirtutes continent ius si ex parte prestantis & tunc continetur factum. In glo. in uerbo datur in ea. glo. ibi de tur donec ibi Ro uide. l. cum hic status. s. siue. s. de do. inter ui. & ex. ubi est casus p istā glo. & d; istā. q. fuit maxia disputatio bononie tpe interdici & nescio si alle gauerunt istā glo. nā ibi fuit positum interdictum p quē dam familiarem a quo poterat appellari tamen interdictum habuit effectum. deinde papa suspendit. appella uerunt ab iniquitate interdicti erat. q. an pendente ap pel. possint diuina celebrari. fuerunt opi. pro & contra. d; hoc uide Inno. i. c. inter. r. de cōsue. Potes dicere qd aut interdictum fuit suspensum p modum tpsalis libera tionis & uerum dicerent qui tenent qd possint dici diu na. aut per modum simplicis sublationis & tunc secus. Obligationem. s. efficacē. Liberationem. s. efficacē. Cessans obli. i. obli. effectus. ut. d. l. cum hic status.

Ex his. Ex persona heredis obli non assu mit aliam conditionem diuisibilis ris qd bēt p prius & ideo qd natura ul' effectus non di uiditur in persona pñmissoris siue stipulatoris non diui ditur in persona bñdū. b. d. usqz ad. s. si tamen. Stipula tionibus que per iuris rōez īdiuidue sunt quo ad libe rationem Cōditio. i. qualitas obli. īdiuidue quo ad liberationē & rō est qd ista qualitas transit in bñd; per iuris subtilitatem. Ibi f non. Nō. qd difficultas solutionis non corrumpit radices solut. & ideo quia nō mutatur conditio obliōnis. uide. l. cum filius. d. l. i. pñ. ubi qd ea que in se diuisionem non recipiunt extrinsecā. Putant & male quia stipulatio erat tā eradicata & firma & erat producta ī suo totali oblig. & act. Ibi sed non. hic reprobar opi. istorum & rñdet ad rōez ip forum. In uillem stip. s; iam contractā. Difficul tas superueniens qd forte cōloci pñt īuidiā nolunt cō sentire. Nō. regulam qd ex psona bñdis cōditio obli. nō mutat. uide. Ja. d. arc. fm qd refert l. y. in. l. siue. l. de ne. ges. ubi dicebat oēs obli. sunt īdiuidue qñm ad bñ des. f. fm dicit qd non est mutare obligatiōē sed habi tuare. Nō. qd oīs difficultas cui pñt mederi non h; ui ciare obli. uide. l. si stipu. sum. s. i. j. d. solu. ubi qualiter sit metur libellus In alternativa aut qualiter formet eic ī. l. non for. s. si. s. d. condi. ide. Heredes quatenus re presentat psonā defuncti eatenus tenent. s; ī usuf. qd recipit formā in psonam diuersa est. In glo. mag. s. pñt. i. obli. mortificata nō aut liberatio pfecte liberata. In eodem. s. i. residuo. Nō. qd qñ genus dari est in obliōne succedit oblig. ī exminatione. istud tñt istā glo. mag. s. in pñ. l. s; si species tñt dicit ut. j. c. l. ubi aut. s. si. s. si in certo. ibi uideas. Ibi quid si uis. dicit bar. qd aut discordia uergit ī pñdiciū tertii & tunc loquit. l. huiusmodi. aut solū pñdicat ipsis solis & tñt nō coguntur cōsentire ut. l. uinere. s; d; rigore uerū dicit bar. f d; eg tate secus ut. l. ī fundo de rei uē. s. Sed salua reuerētia l. huiusmodi. tercio nullū pñdiciū generat. & all. ga. l. no. l. ii. s. idem natus. d; aqua plu. ar. & l. cum si chue. d; so. Ibi s; hic pa. qd ubi actus nullum pñdiciū generat creditori sec' si passiuē. Ibi uē. ad extiat. hoc probatur. l. heredes. s. an ea. fa. ber. & l. penales. ad l. fal. & l. cum filius. de l. ii. Ibi ceras marcas. ad de hic. l. iii. s. tutores d; suspe. tu. ubi de iur cōi non p uenitur ad carcerē pñt paupertatem facit. l. i. cius de

pu. et ibi glo. Do. Inno. i. c. g. et p. extra de of. dele. dic
q. qui est pauper non pot. excoicari.

Sitamen Oblō speciei est diuidua quo
ad liberationē que fit p. solu
tionem uerā uel fictā. h. d. fm glo. Vel alif i. obli. gene
ris per sniaz absolutoria ul' p. accept. pot. efficaciter cō
tingere liberatio pris. h. d. fm pe. Egero et exegero
secūdu glo. non ob. s. pcedēs. q. cessat illa absurditas b
solutione in diuersis rebus si intelligis i. absolutoria et
acceptilatione q. nulla res soluit. Et ex hoc habes unū
no. q. absolutoria lata n. pdest oibus ymmo nocet.

Item si Duo ex heredibus pmissoris ueniēte
contra factum a defuncto pmissū to
ta oblo cōmittitur. s. cōuerso si uenit contra unum
ex heredibus stipulatis si n. est apposta pena cōmittit
p. pte. s. si est apposta cōmittitur in solidum s. non cum
effectu. h. d. usq. ad. s. cato. uno igitur phibente etiam si
facto phibentis agitur contra n. phibentem tam datur
regressus p. illum phibentem ad interesse iudicio fa. her.
q. iudiciū h. locum inter coheredes q. aliquis dānifi
cat circa aliq. corpus heredi. Stipulator decesserit
pluribus hēdibus relictis. Eius. s. stipulatoris. Et
unus. s. tm. Interesse. i. distinguendum esse. S. qui
non reperitur alibi ita dare inuenitur aliquat. s. de arbi.
l. cū pena. in. l. libidē. Ibi iterit s. solum querit an p
tenorem stipulatoris uenit sit. Eni. s. dixi de uno p
bibito hic de uno phibente. Interest eni. s. in solidū.

Ibi pluribus here. quorum un' uenit p. uel p. unū
uenit cōtra. Dic q. qnq. factū p. uel unius abfor
bet totam utilitatem stipu. i. totum cōmittitur stipulatio
efficaciter respectu pene et interesse uerbi g. si sunt for
te. x. hēdes et nouem uolūt q. uadā decimus aut nō. cer
te in hoc casu i. totum cōmittitur q. tollit mibi stipulato
ri totam utilitatē. iō et. Si cōtra si decedo puta. x. hē
dibus relictis et nouē pmittuntur ire decimus nō. certe
hoc casu istud factū non absorbet totam utilitatē. stip. et iō
hoc casu fit distinctio sit apposta pena uel nō. S. quā
sic distinguitur sit pena uel nō. certe q. in stip. penali nō
cōsideratur nisi tenor stipu. Ex quo tenore hic insurgit
q. phibito uno oēs possunt agere s. rigore s. de equita
te nō. nisi unus. rō q. heredes qui nō phibentur non de
beant cōsequi utrūq. s. p. principale et penale. et ex hoc nasci
tur doli exceptio. S. si non ē apposta pena tunc inter
esse cōtinet suam realitatē et ubi non ē interesse ut in il
lis qui nō phibentur ibi actio nō oritur ad interesse.

In gl. p. ma dic ut. j. c. stipu. nō di. s. celsus. Vbi
tunc si petur fieri mirabilis ē ista gl. quā allegant ualē
tes doc. de hoc i. l. i. d. ac. emp. p. rō no. in. l. si q. s. fi. de
l. i. et iste alternatiuus libellus pcedit ppter incidentiā
quā h. cum p. principali et si dicis tractus futuri tps non p
tinet ad iudicē ut. l. i. ff. de usu. Hoc uerū nisi incidenter
de p. nti habeant deriuatiōē a p. principali ita v. intelligi ut
l. barū. et. l. legi. si ser. uē. et. l. i. l. d. fidei. Snia ubi n. op
ponitur exceptio est iustissima. et iputer sibi qui non op
ponit excep. et esset iusta i. uia poli ut. l. f. et si suscepit
in p. de iudi. secus esset in obligatiōe naturali i. uia po
li. s. si obmittitur pactum s. non petēdo dic ut p. glo. no.
v. in. s. pactus ne pete. Ad illud s. represa. Bart. exaiat
in. s. cato. tū si rep. salie nō sunt cōcessē debito modo et
iusto mō ille cuius occasione sunt cōcessē nō tenetur al
secus ut. l. si p. i. prudentiā de enic. et. l. excep. de fidei.
Item ad illud s. pace si offenditur un' filiorū Aut consi
deratur i. stip. affectio sanguinis tūc i. totum cōmittitur
ut. l. i. si cer. pe. l. et. l. i. et. l. i. de li. cā. secus si concernit
rem factā tantum.

Cato Vbi factum idiniduum i. obli. uersat
ex facto unius hēdis pmissoris penalis
stipulatio cōmittitur p. oēs. s. p. hēditaria portione s. cū

factum ē diuiduū cōmittitur solū cōtra uenientē tū. In
p. sona aut ipsius p. nci. p. mittētis nūq. penalis scinditur
oblo Diuidit in. iiii. p. tes. primo ponit duplex dictū ca
tonis obscure posuū a cōde. In secūda declaratur ex
plificando et rōnez addēdo In tertia pte mouet quādā
q. reuocando i. dubio que dixerat. In quarta et ultima
pte cū locus fuerit i. supioribus q. oblo iccepit ab he
redibus nūc quid iuris q. a defuncto. scōa ibi ab oib.
tertia ibi s. uide. quarta ibi q. uis ipse. Ho. q. ppter
factum p. culare tota pena cōmittitur. In glo. solum
dic q. p. ma est uera uide. l. i. de li. et corū li. ubi p. nti tra
cto q. p. mittere facere pacē et sic factū an si unus facit ui
deatur scā Bar. hic dicit tū p. nti uide p. me in repet. al
plene tractabo materiam huius. s.

Sis Stipulatio duplicfructuaria et damni in
feci inter hēdes stipulatoris diuiditur
Item opis destructio cū aliquid ē demolitū ubi inso
lidum non pot. fieri. h. d. Velitatis cā ea que si sine
diuidua utilitatis cā utilitate itrinseca nō sunt diuidua
rōc ita q. i. isto uerbo stat maxima ps fundamēti in ista
matēria. In glo. ii. ubi stiplo damni ifec. diuidit et di
uiditur q. uenit ad interesse nō q. uenit ad destructionē opis.
In alia glo. ibi uel tenio hec uera. Dy.

Tipulat Vnde tex. istū de diuis. stip.
ubi ponitur eadē distinctio
que hic i. tex. et. l. i. sum. de p. nti. st. Dun
taxat. i. simpliciter p. cto ex p. nti cōuentione
et uolūtate. Diuiditur stipula. alie iudi. alie p. nti. ponit
ergo tāq. species et d. as et ex sui d. a quodāmodo cō
trarias ita q. una non pot. esse alia et sic d. a oppositiōis
et iō glo. ista dicit q. ponitur ut species oppositē. Sed
cōtra nam una v. capi tanq. genus alia tāq. species. gl.
remittit ad. l. i. j. d. p. nti. st. De intelligatis istud p. nti ad
do secundum contrariū oēs iste stipulatiōes iterponit
i. iudicio ergo oēs sunt iudi. Itē sine iterponat offō in
dicis morui siue uiui oēs dicuntur p. nti. ergo male loq
tur. Breuiter ad euidētiā p. mittere q. stip. que iterponit
in iudicio quedā sunt que incidunt iudicio et iste iudicia
les appellatur q. iudex p. nti. aliter non aditur super
hoc exemplum. in. l. si post accept. et in. l. creditor d. pig.
ac. S. quedā sunt fūdamētales caus. q. super his p. nti
cipaliter. et directe iudicium fundatur ut in caus. dā. in
fec. ut. l. dāni. s. q. uicinas. d. dam. infec. Et iste sunt p. nti
rie eodem modo ediles et cur. q. p. nti. aliter super his
aditur iudex uiuens ex edicto p. nti. Hoc p. nti. ap
paret rōnuz ad oppositas rōes s. quid est hoc dictū quā
doq. iudicis officium imploratur et tunc fundatur bene
libellus super eo. quandoq. implorat incidenter et tūc su
per eo non bene formatur libellus ut. l. si in iudicio. s. d.
exce. rei. ut. q. uenit p. nti. uide. l. denunciasse. l. de
bis qui ad ec. cōsu. ubi q. si timeo ne offēdar possam im
plorare officium iudi. Pe. dicit q. alr cognoscuntur et
Bar. refert. et cū sequitur. et. glo. dū dicit aut p. nti. al
liter aut incidenter respexit ad id q. ut plurimum contin
git. In glo. quinta intelligas. s. sacra. q. aut stipulatio
iterponitur super eo q. est exequibile ut rem dari et
u. stiplo aut non est exequibile ut hōez liberum tradi
inspecto iuris effecto et non ualer. Ho. q. id q. est
simpl. tal. ab illo denotari. Secundo no. utrum statu
tum cōdere sit iurisdictionis ut hic in uerbo p. nti. d
quo est magna cōtrouersia in. doc. et hoc patet i. tex. dū
dicit ad iurisdic. S. q. nō populus qui non h. iurif
dic. pot. cōdere statum. s. potes referre q. nō p. nti
iurisdic. s. cuiusdā p. nti. a iure attribuit ut. l. oēs popu
li et hic intellige de p. nti. uide. l. ex p. nti. et. l. nec
pignus. s. p. nti. uide. l. de reg. iu. ubi q. uille possūt stat.
cōdere. s. put dixi dic q. aut illi quibus cōpetit ius sta
tuere p. nti. iurisdictioni et tunc bene dicuntur p. nti

rie et tunc uerum diceret bar. Aut presunt administra-
tioni et tunc non dicuntur pretorie et uide hic Bu.in.l.
i. q. quisq. iuris. Ibi ut satisdet et sic pretorie. et sic
satisfacet et sic iudiciales. Expediunt ego q. aliter acci-
piuntur cōes ut dixi. In alia glo. non aut stiplo caue ti-
bi q. si contingeret qd. exequibile bene ualere al. secus
ut. s. dixi.

uide. l. i. s. d. ac. et ob. ubi q. pactū est p̄ctus nec refert sit
obligatoriu uel liberatoriu q. in liberatorio nascitur na-
turalis ad non petendū qd. facit ad statutū dicens q. d.
omni p̄ctu dbeat solui gabella q. debeat et de pacto li-
beratorio nisi statutum ultra pcedat ut in ciuitate ista
dic q. quedā sunt que requirunt executionē de futuro.
nisi tacite resulez effectus d. futuro respectu executioni.

Satis ac Satis acceptio ē stipulatio adhibi-
ta fide qui uerbis obligatur. b. d.

Pro. q. nullum genus obli. cadit i fide. nisi uerborū.
ut hic. et l. lādus. L. d. fide. et iō nulla obli. fidei. soria
ē bone fidei et stricti iuris. Satisfacere. nō satisfactio
ne ultimata ē hic ar. q. quis non posset de iure cōi capi
q. dedit fideius. et d. solum q. dedit fideius. gl. est sing.
j. de fideius. l. si plures. circa p. q. q. q. tamē expromissor
obligatur et non obligato p̄ncipali ut nō. s. de dolo. l. ele-
ganter. s. seruus p̄ctōis uide. l. sicut reus. de fideiusso.
ubi glo. singularis.

Si forte Obli. penalis appositā dationi i
totum cōmittitur si p. parte non
soluitur. Idē in pena appositā i cōpromisso. b. d. nō.

Pro. q. q. quis iudit in penā p. factum alterius
p̄ illum h. regressum et qualiter r̄idetur ad. s. caro. cer-
te ibi factio hic datio. S. q. q. cum hic dicat d. parendo
sine arbitri q. ut factus ē dic q. d. inspicere quid uenit i
sine arbitri an datio et ita hic. aut factū et tunc secus. ubi
cūq. ergo factū ordinatur ad dationē semp. sequitur na-
turam dationis al. secus ielligit hanc q. recepit partē
saluo iure suo uel nihil dicendo secus si diceret recipio
p. parte tua tū q. obstatet excep. ut. l. de pac. l. si cre-
ditores. In glo. si unus. p. q. sunt plures feudata-
rii utrum p. non factū unius cōmittatur i totum d. hoc
uide glo. nō. in. l. cōi di. s. i. s. co.

Scui Is cui ē interdicta bonorū ad-
ministratio p̄t sibi acquirere et
non tradere nec p̄mittere nec fideiusso. p̄t
pro ipso intercedere. b. d. nō. tota ista. l. loquif
q. nō ieruenit auctoritas curatoris. Nota primo
q. iudicis ierdictum factū i fauorem non d. oppositū
opari Idē i interdicto. l. ut. l. nō eo minus. L. de procu.

Secūdo nō. q. p̄dignus sine auctori. cur. non p̄t desine-
re possidere. Tercio nō. q. p̄dignus sine auctori. cur. nō
obligatur naturaliter q. si obligaretur posset accedere fi-
dei. q. hic negatur. Pro. q. ubi nō subsistit p̄ncipalis
obli. nec accessoria. Ultimo nō. q. p̄dignus cui bonis
est interdictus et carus curator similis ē furioso et furio-
sus ē similis pupillo ergo p̄dignus similis pupil. cōcor. l.
certi cōditio. in fi. si cer. pe. et l. fulcinius. qui. ex ca. i. pos-
ca. In glo. que incipit p. p. contra istam glo. est alia
l. i. s. cui. s. de testa. doc. tenet istaz p. l. i. in p. de cu. fu.
et l. iul. eo. ti. Quid i notorio p̄digo an equiparetur sine
que sup. p̄dignitate esset laia. dic q. aut loquimur q. tūz
ad actū quez diligētes facerent et hoc casu nō equipara-
tur aut q. tūm ad accūm p̄dignitatis et tūc sic. S. q. d.
si sine super. p̄dignitate feras tū non fuit fundata in ue-
ritate quid erit. arguit p. et cōtra. et iō dic q. quedā sunt
sine que feruntur p̄ ueritatē et ex post facto nō resoluun-
tur a ueritate et tunc standū ē sine ut. l. cum p̄or d. iudi.
et l. cum putare. fa. ber. Quedā sunt que resoluuntur p.
a ueritate tunc illa sine nō iducit aliquid cōtra ueritatē
ut i prodigo l. in instati sit. p̄dignus si postea recoualescit

tūc incontinēti tolleretur sine ut. l. i. s. cu. ru. et adde. l. ru-
tor si petitus. l. marcellus. uic ut ibi. et adde. l. inter dū de
cō. inde. i. glo. Sed si p̄dignus apponit iura an obligetur
Bar. tangit et alii. Ego dico q. hic est casus q. ubi non ca-
dit obligatio naturalis ibi non h. locuz iuramentū ut. l. ult.
L. de non nu. pec.

Impossibilis Impossibilis cōditio
stipulatioz uiciat sed
cōditio necessaria stipu. nō uiciat. b. d. uel sic si
ue creditori siue debitori cōditio ipossibilis
apponatur uiciat stip. Cōditio inserta stipulatori.
uel promissori. Dec. s. stipulatio. uide. l. insulam. s. lo-
ca. per quam dico q. ipossibilis cōditio non uiciat stip. in
contracibus boni fidei secus in stricti iur.

Nulla stipu Quando stipulatio ad-
ditur cōditio et dies
licet existat cōditio expectanda ē dies nisi
a p̄ncipi. illa cōditio sit necessaria. q. tunc non
expectat dies. b. d. nō. ista ē. l. notabilissima. Call. ego di-
xi sic petre si calendis stichū non dederis p̄mittis. c.
r̄idit p̄mittit. stip. ista interposita stichus iste decessit
an ca. modo queritur an statim possit agi. si fuerunt opi-
tū p̄cul. et caro dicunt q. an cal. agi non posse. s. q. a d.
rōc q. debes sciri q. i ista stip. sunt duo suspēditia. s. cō-
ditio et dies l. cōditio deficiat dies tū sup̄est. Con-
mitti. i. purificari uideatur et uerum sit qd. p̄mittitur.

Superest quo ad exactionem. Proinus. i. statim
non die. Pro. q. q. duo suspendunt oblig. s. cōditio
et dies l. existat cōditio tū remanet dies et sic suspēdit
obli. Pro. q. dies insertus cōditioni necessarie non
suspendit. Pro. q. dies appositā i cōdit. tacite ut
repetita i p̄missione. In glo. ibi si cal. ista uerba non
fuerunt expressa in p̄missione. s. tacite intelliguntur. ui-
de. l. si decesserit. s. qui satisfacta. co. que est fundamentum
in hac materia. Dic q. aut spēs ē in obli. et obli. incipit
a cōdit. aut a p̄missione et ita dicit hoc Do. Dy. et per
hoc declaratur. d. l. si decesserit.

Iticins Si cōditio in litis contesta-
purificatur libellus super cō-
ditionali formatur. b. d. uel sic in p̄plexis fallit
regule legistarum sicut dialectorum ita al.
Az. in summa de cōtrab. stip. Adopet. s. per adner-
sarium pueniētē. Occupatis per litis cōtes. uic q. q.
q. occupatio ē cā fundande actiōis. q. q. est cā fundā.
officii iudicis. q. q. est cā pueniēde execu. quādoq. ē
cā fundās id quod extraiudiciū ē act. et adde. c. uicob.
et adde. s. de rei uen. l. i. s. a quo. cum si.

De iure Interitās negatiuā d. cas
liquido p̄bare et existēte cō-
ditiōe nō expectatur dies. Quā exploratur
Ex hoc nō. conditionem liquidā. uide. l. cum qui du. s.
filius. et l. si quis mihi bona. s. corā.
p̄pter mortem uel longā absentiam que reddit act. iuri
let adde. l. ubi piculū et c. cōmissa. d. elec. l. vi. Pro.
q. quando delegatus subdelegat aut reseruat sibi aliqd.
de iurisdic. et non appellatur ad papā et ad cū. aut nō re-
seruat et tūc secus hoc uerum nisi per mortem delegati
q. tunc ad papā. S. si delegatus esset absente longa ab-
sentia dico q. casus est hic q. lōga absentia equiparatur
et p̄uide habetur ac si esset mortu. et adde. Jo. mo. i. c. si
delegatus. S. quare quādo appellatur ab ordia. appel-
latur ad papā obmissio medio. s. secus ē quādo appellat
a subdelegato. et dic q. rō est q. nō est de incitiōe pape
iurisdic. delegatā a se reuocare s. i ordinariis papa con-
currit cū quocūq. In gl. i. fo. Jo. adde. l. si dōat. s. si
filius. de dona. inter uirū et uxo.

Filius dum Fictio post li. fingit si
luz stipulatum p̄t re

uerso ab hostibus. hec. l. est uera etiam hodie in puticiis
non in aniculis ut. j. de fideius. l. si dubitetur. s. a. uide
glo. in aut. d. priu. her. mu. n. p. vbi q. quilibet dicitur
hereticus qui nō ē membrū ecclē. Sed quid si iste filius
in crim. ē mortuus an tūc fingatur d. quo dic. in. l. in que
stione testamenti. l. de senten. pass.

Ita stipula. In alternatiua quā
titatis et tpe alterz
tm. l. minus onerosum ē in obli. h. d. no.

Op. de. l. qui res. s. qui romē. j. d. solu. que
ut cōtra istam. s. ibi ē alternatiua mixta cū loco secus si
esset simplex alternatiua summaruz. uide. l. lucio. d. le. ii.
ubi q. i. ultimis uolūtatibus electō ē legatariū uide. l. sem
pronius. p. culo. d. le. ii. ubi casus sing. q. in dubia disposi
tione idem dī qd in alternatiua summarum.

Al ante. Ante calendas et calēdis si
milia sunt s. non p. oīa hoc
dicit tex. cū. g. s. an an. calendas sit pēa cōmis
sa appositā. gl. ut dicere q. sic tex. ut alr. dīe
ut uidetis. Bar. intellexit tex. dū dicit an. calendas. s. fini
tas ita q. totus ille dies cal. est determinatio an. cal. sed
caute uobis nō recedatis a glo. q. termin. an. calēdas
est terminus terminas s. dies calendarū ē terminus ter
minatus et ita dicatis Dic q. extremitas tpe interpellat
non aut. quilibet eius pars et ideo ante extremitatem
temporis dī fieri citatio aduersariū secundum quod Bar.
hic refert in sua. q.

Ita stipu. Tempus necessariū ac
tui seu facto inesse ut
tam a pncipio q. d. post p. h. d. no. cū. l. se. z
Do. Bar. hic dicit unū laudabile vbi et bonū.

Edificari nō expresse certo tpe. No. tacituz tēpus
stip. inesse qd est uerū qn. p. mittitur factum successiuū.
sed qn. p. mittitur factū instan. ut tradere stichū idem qd
in dādo. Secdo no. totuz tēpus dandū. Tercio no.
totum instaurandū. Quarto no. q. ipedimentuz absor
bet oēm diligentiā adhibitas p. pus tota dilatio dī istau
rari un. dicit Bar. q. si quis habuit terminum p. consti.
epi uel p. interlocutoriaz iudi. pone. xv. dīcū ad produ
cendos testes et ipse fuit ipeditus i aliqua pte istius di
lationis pp. quod ipeditū nō p. fuit sibi dilatio que tūc
gratiter ē dāda alia dilatio. et adde qd no. Bu. l. i. l. admo
nendi. d. iurēiur. z. ff. d. fcl. l. in pecuniariis.

Sticbum. Remoto uno alternati
uonū a possibilitate pre
stationis reliquum est pstandū. h. d. no. Con
clude ergo q. distinctio eāz lucratiaz nō hz
locum i diuersis spēbus sed i una tm. Item q. succedit
extimatio i eo quod nō est i obli. s. q. id i bñficiis
pone q. papa cōcessit bñficia alternatiue mō ex dispen
sat. cpi unū ex his ad me puenit loquor in bñficiis que
simul possunt retineri quid erit pulcherrimus passus est.

Stipulati. Breuis. s. et seipsum summat
ur. Stipulatio annua una est
et ex ea in p. nascitur actio p. oībus annis. Legatis ue
ro annuum nō dī unum s. plura et nō nascitur actio nisi
in p. cuiuslibet anni et finitur morte legatari. h. d. casuz
pone i nube nihil addendo tex. fm. Di. In ānos sin
gulos. Puta. x. dabis. Perpetua ppetuitate uire
l. et trāsmiſſionis. Legatuz annuū finiretur et nō trās
mitteretur p. futuro tpe ad hīdem q. cōdi. In glo. ibi
pmitris hic glo. format casum i. s. uide. l. sancimus. s. si.
l. de dona. quā all. Bar. hic tam si recte uidebitis illa
nihil facit. s. potes saluare aut stiplo interponitur ex cā
onerosa et transcat ad hīdes aut ex cā lucratia et tunc
distinguitur fm. Bar. an. nulla. l. repitur q. stiplo facta in
teligatur facta p. extu alimentozū sed i legatis sic. Dīcō
uolo ondere uobis qd iuriscōsul. i hac materia fuerunt

quedāmodo stulti. si stipulatio ē una. oblo est una. actio
est una. s. istud ē falsum q. si stiplo est incerta rōc futu
re p. tatis hz cōdi. ergo nō nascitur oblo ut. l. incertus. d.
ac. z ob. Item si oblo ē una eadem actio nascitur oī tpe
ergo a p. nascitur certi cōdi. p. omni tpe Sed Bar. dīe
qd pro pmo nascitur certi cōditio pro se actio ex stip. z
all. l. ubi aut. j. eo. Laue tibi q. uehementer errat. Quid
dicemus certe iuriscōsul. uidetur fuisse una bestia. Dic
q. tempus ē triplex. quoddam ē tempus qd apponitur
ad extensionem obli. s. sit incertū q. rum extendat nō im
pediat natū. sed qnqz ad inchoationē obli. noue tunc hz
uim cōdi. ut. l. dies incert. sed qnqz apponitur ad execu.
obli. et tunc nō suspendit. nec impedit trāsmiſſionē. ut. l.
cellus. s. de arbi. Item op. j. co. pluribus. dicit Dy. z
bar. aut sit diueneratio tēporis et tūc sunt plures stip.
an uero nō fiat et tunc sit una stiplo. Aduerte uos debe
tis scire qd diueneratio reruz diuersarū iducit diuersi
tate stip. ut d. l. pluribus et l. scire debemus. aut non est
diueneratio rerum diuersarū s. eiusdē rei repetitio tunc
rōc eiusdē forme et eiusdē consensus stipulatio una ita
q. quando est stiplo continens eādē rem in genere suo
dī stiplo una. Item op. de. l. sicut i annos. s. q. mo. ususfr.
amit. ubi dicuntur plures ususfruc. Bar. dicit hic cogita.
S. Bar. in. l. si seru. cō. z. l. p. j. de stip. f. dicit q. aut
stiplo continet aliquid coherēs persone et tunc est una.
aut non et tunc secus. Aduerte debetis considerat. usū
fruc. realr. et uerum est q. non trāsmittitur. s. si i spicif
oblo personalis et tunc bene transit hoc sentit glo. l. de
ususfruc. l. corruptionem. S. quid erit quo ad tertiā per
sonam si statut dicit q. de oī contractu debeat solui ga
bella an si stiplo singul. ānis an erit uniformis potētia
contrahentium ita qd non teneatur p. aliis annis ut qd
ista potētia contrahentiu non sit uniformis quo ad
preiudiciū tertiū. dīc qd uita actionis datur a. l. s. effec
tus uite datur ab hoīe et ideo si hō uult act. minus du
rare ob. exceptio et per hoc hēs intellectū. l. nēo pōt. de
le. l. Rō aut. inter legat. et stip. est q. in legatis attēditur
meritum non sic in stiplo. ista rō pōt reddi. S. glo.
reddat rōez contra et caue tibi q. ultia uoluntas non
potest tollere legatum iā questum. Una actio no. j.
Bar. l. senatus. ubi uideas ubi glo. all. l. sancimus. et de
clarat eā. Ibi q. incert. quantum ad unā. s. hoc op
posui et solui q. si est incert. ergo dies incertus et sic cō
ditio ergo p. sequētibz annis non nascitur actio s. dīc
uerum quando respiceret incitū obli. secus si extēsiōē
Ibi perpetuū perpetuitate trāsmittit. Defuncta i
fi. dīc q. in istis s. ruz no.

Tipulatio. Arbitraria conditio in
persona pmissoris ap
posita. stip. uiciat. h. d. rō q. in contractibus nō
cogitur arbitrari ergo non cogitur ad aliquid
sec. ēēt in ultia uolūtatē ut. l. i. de le. ii. z de le. iii. fidei.
s. q. q. reliqua dīcēt i. l. ceteris. in. fi. j. co.

Al bis. Repetita pmissio nouuz effec
tum non parit. h. d. intelliga
tis nouū effectum quo ad multiplicandā psta
tionem et uide. l. lucio. s. de ac. z ob. Da regu
lam ubi ex fa obli. auget effectus semper stip. et. Sed
ut q. semper augetur effectus ut i p. cri. s. glo. dīcēt
q. iste effectus p. scrip. non dī cōsiderari de p. cri. q. iste
est tractus futuri tpe qui non dī cōsiderari de p. cri. ut
j. de castre. pec. l. p. r. S. l. cauetur q. si s. hūmus socia
tem tu et ego per contractum socia. demum p. stip. q.
ex utroqz obligamur ut. s. p. socio. l. duo socii contraxe
runt s. dīc qd hic sunt duo actus eiusdē nature et loquif
hic q. ut quedā inculcatio secus si sunt dī se nature qz
una oblo bone fidei alia stricti et ita loquitur ibi q. que
libet stat de perse.

Ita stipn Alitui qui d3 pēdure ex
liberrare arbitri nō pōt
apponi pena nisi p.l.uel boīz.l.imitatorez.
h.d.uide.l.qd ait lex.s.de diuor.ubi qd oī
tpe matrimonia debent esse libera. Sz de lege diuina
quos cōiūxit deus hō non sepat. Itō. qd extranee pēe
actibus libris iponi non pōt. l. ea que. ibi non est pena
sz restitutio acceptorū. De cōtēt esse nos ministri
legis sine dubio uel nos contrahētes in his que depen
dēt a libertate arbitri. uide. c. i. d. consti. li. vi. ubi quō sta
tutum cōtinens ius cōc dī ius cōc. sed in ista. l. dicas q
dī statutum uestitū uestimento legis.

Einusmodi Oblō secundaria pōt
concipi ut subsidiz z
in defectum oblonis pmaric. h. d. Ibi quid
tibi ista lra non habet tantā dubitationē q̄raz
bz qñ in tex. ē mibi z sz tex. mibi summaui. Cōtra oblō
fideiūs. non pōt esse sine pñ. pñum ut ut. j. e. l. mora. ha
bes glo. sing. aliqua ut. ff. ad trebel. l. si heres pecu. ergo
non pōt conferri i defectum pñone. rñdetur pñm q̄ ista
uerba itelligantur. s. desierit. s. esse sol. pp inopiā. Sedo
mō q̄ iste z oblō sua sit p se stans z sic sit expromissor
non fideiūssor. ut no. i. autē. de fideiūs. in pñ. uel sic desie
rit. s. tpe qz remanet oblō naturalis z iō fideiūs. pōt op
time obligari ut. l. item illa. s. quid adicitur. ff. d. cōsti. pe
cu. z est melior tex. qui sit i iure Sed p nam sic stip. uī
deris pmutere nomen debitoris q̄ nihil ualet si desine
esse soluendo i pñcio uel quātitate.

Inortio Adiectio false cāc inter sciē
tes censetur falsa dēmōstra
tio que stip. non uiciat. h. d. no. z est. l. sing. ad
de. l. sed z si quis. s. si. si quis cau. Stipule
tur inserta cā stip. doris z die stipulatur a uiro sciēte
cām non subesse z no. hic simularam cām nō obesse qñ
subest aiūs obligandi. Venire ex cā stipulationis.
Proculus ait rñdet ad secūdā. q. Dicendū rñdz
ad pñm dictū. Sed quō pōt obligari pñ filie si est i po
testate ut. l. pomponi? filadel. s. fa. her. sz die in cā doris
pōt al' nō ubi esset extra potestātē. Istud d matre facie
ad. q. Sui. an filius teneatur dōrare matrem iuuenē quē
admodum filiā. Ipse finaliter t3 qz non tñ iste tex. uide
tur facere tamen si recte ponis nō facit quia errat hic in
restitutione doris.

Id quod Error i substantiali quali
tate stip. non uiciat z
si a parte pmissoris dulus interueniat tencur
ex doli clā uel actiōe de dolo. h. d. c. x. cū glo.
Itō. qz cōsensus i supficie facie acf. nalcere lz erratuz
sit i inuisibili qualitate. Cōtra. l. op. qz expresse cauetur
qz si ostendis eris dauratam z fuit erratū qz ipsa uendi
tio ē nulla ut. l. in uēditionib? s. de pñe. emp. Sol. aut ē
cōtractus stricti iuris z loquitur hic. aut bone fi. z tūc lo
quitur cōtrariū z hoc sentit glo. panna. Sed gl. post ut
innuere qz ēt bz locum i bone fidei. Quid dicendum die
si glo. habuit intellectum qz iteruenerit dulus z tunc ue
rum dicit qz pñtus bone fidei ē nullus ipso iure secus si
stricti iuris. ut. l. eleganter d dolo. sed ubi non est dulus
tūc glo. non bz rōem quare sic distingue z iō die quidā
sunt pñtus ex cā lucratia nō requirētes aliquid corre
latiūm ut donator z tūc uz. Si uero requirerent corre
latiūm aliquod ut ēpt. z uē. pñtus. Et tunc aut queris
utru3 sit nullus ipso iure z tūc sit distinctio iter pñtractū
bone fi. z stricti iuris. Aut non iteruenerit dulus die ut di
xi qz si cōtinet aliquid correlatiūm z non uz. al' secus
qñ cōstitit ex mera liberalitate. In glo. ibi uterq3. tñ
hoc casu nō bz locum. s. seq. Sz ex doli non tencur
iteruenerit dolo. Ex ēptio istud nō referas ad nīraz
sz ad. l. in uendi. z agit acf. exempti ad resolucndū pñtus

non aut ad implendum ut in. ll. contrariis. Baldus clarif
sumus legum doctor.

Iex lega Interitū speciei debitor li
beratur nisi precedat mora
uel i interitū cōmūtatur culpa. h. d. Qd ita
hic exponit seipsum. Baldus prestantissimus
iuris lumen.

Ed si ex stipula Illa interpel
lacio cōstituit
it quem i mora que fit qui pōt interpellari. b.
dicit. Mora fieri. s. per eius solius interpel
lationē. Dī hic si ex legati cā uel ex pñtu hominē certū
mibi debet. liberatur ipso iure interitū Sz que est rō qz
oblō sine re esse non pōt ut. l. hō mort. j. e. Sed p m. l.
in rōc. s. i. cer. ad. l. fal. So. aut debetur species z ita hic
secus si genus. ut. l. incēdium. si cer. pe. hoc itellige ubi
casus. l. in nauī faufeli. s. loca. qz ibi genus ēt pñt pñe qz
est pñtūm genus i genere subalterno Itē nisi quanti
tas depēdeat ab oblonē spēi qz tunc liberat a gener per
mortē speciei ut. l. titie tex. s. si. d. le. i. Itā itelligitur hic
z. l. qd te. si cer. pe. Sz quid si dōbes stichū sub cōditione
si nauis uēerit ex asia. z nauis uēit an sit necessaria alia
interpellatione. quidā allegāt glo. istā qz hic est glo. or.
qz conditio interpellat p hominē. sz locuntur sine rōc qz
ymnio dicit totū contra. z ideo Duil. i. l. qz te. dum alle
gat istā non bene dicit. In contrariū uidetur. s. de pe.
le. l. i. z ibi tex. cum glo. l. qz existētia cōditionis inducit
eum in mora. Sed die ibi erat conditio expressa cū ex
pressionē dici secus si sine expressionē dici inserte solu
tioni. Sed quid de die glo. dicit qz interpellat magnam
sed die aut est dies certa z ista interpellat al' secus facit
in ratione sui. l. hoc iure. s. e. hoc no. sentit Ly. in. l. ma
gnam Sed an dies tacita certa interpellat de hoc ha
bes tex. cum glo. sing. s. solu. mar. l. si mora. Sed quid si
dies est appositā petitioni non solutioni. s. qz non possit
petere āte pasca an pasca interpellat. Quidā dicit qz aut
dies est interposita creditori z interpellat alias secus si
debitori. glo. est ordinaria ex cōiunctione duarum legū.
ut. s. de consti. pec. in. l. si duo. s. finali. cōiuncta. l. promit
sor. co. ti. z ibi per Ly. z non habetis alibi tacitūm nisi
ibi per Lynum. In glo. ibi interpellatus. istud inter
pellatus refert ad conditionem que non interpellat sec?
si dies. tunc quando dies est certa uel est dies z cōdi
tio certa. ut. s. co. l. in illa stipulat. si cal. Et itellige quā
do promissor seit se teneri secus si nesciret ut in bere de
quia mora requirit scientiam uel debere seire ut ē tex.
no. in. l. qz te. si certum petra. In glo. ibi si dicam que
dam est requisitio que tendit ad conseruandum ius reg
renis z tunc cadit in pupillo secus si ad augendū. It
intellige qz tutor debet consentire non loquendo sed in
presentia tutoris tacentis z presentis uel loquentis di
cendo nolo soluere quia fatius esset si consentiret.
Itō qz interpellatio facta soli administratori idem
operatur qd interpellatio sua z domini. uide. l. cum po
stulasset. ubi non contrahitur mora per interpellationē
nisi presente iudic. secus ubi non requireretur interpel
lacio iudicialis non sic quando requiritur ministeriū iu
dic. ut dixi. Quid in adulto habente cur. an per ipsum
fiat interpellatio more. glo. dicit idem quod in pupillo
qd itellige nisi interpellatur in iudicio quia tunc secus
ut. l. cum z minores. l. si aduersus rem iudicataz. Sed
in pecunia speciale est ut adult? possit alienare sine aucto
ritate curatoris. ut habes glo. que non est alibi. in. l. pri
ma. s. fuit quesitum. ff. ad trebellianum. Baldus perusi
nus legum interpres.

Idan Si prima stipulatio est inuul?
secunda stipulatio idem continēs
iuris est censenda. hoc dicit reitabiter.

Intellige nisi esset par ratio uiciandi utranq; stipu-
lationem. ad hoc facit quod notatur in l. si tibi. §. de p-
gnore. §. de pactis. et ista lex est ualde ad declarationem
§. pactus ne peteret. In tex. de exceptione pacti de
non petendo. Dicitur hic quod si precedit stipulatio inutilis
et sequitur utilis ex utili est agendum. et presupponit hoc
lex quod in esse nature sit prima stipulatio et secunda. sed in esse
efficacie est sola secunda. Sed primum uidetur expressum. §.
de pactis. l. si unus. §. pactus. ubi una stipulatio tollit ali-
am ipso iure. Dic quibus apponitur pieciue ad remorio-
nem. uerbi gratia ego sum stipulatus a te centum. postea
libero te p acceptationem tuam tollendam. Sed an possit agi
effectualiter ex prima et si excipiatu r pacto possit repli-
cari d alia stip. ueritas est quod utroq; modo potest agi dum
modo sit stipulatio sit interposita cum commemoratione pri-
me et tunc loquitur gl. quod uultu sit. ista quod si insuit pactu
multo fortius sit. que est ualidior alis secus si non insuit. bal.

S Generaliter. Se ipam samat et l. uclui exempli pote-
est. h. d. usq; ad §. si stipulatus Aliquid nullius
momentu est pot esse dupliciter. Primo in mo-
obligat. fo in mo executionis ut index resistat executio-
ni ex offio et nemine implorato Dos debet considerare
quod uerbu stipu. denotat act. cum concursu stipulantis et p-
mitentis et rei. Sed hic quod res turpis non est in comertio
id non est ut in §. sacra et l. mulier. §. si promittis ueni-
re mecum ad occidendu inimicum an nascatur actio ip-
so iure. d. hoc sunt glo. et l. plagii. §. c. et in §. si ob ma-
lesicium d. pact. cum sy. iste sunt. l. doct. ego allego istam
et dñ dicit obligationibus itelligo stipulationibus. Et id
dic aut p sit. iniciatur quis ad delinquendu et ipso iure
non t; sit. ut l. si unus. §. nulla d. pac. Queda est. pmissio
per qua remuneratur delictu et idem i reformatione. foru-
i pacto habes tex. in l. si plagii. §. eo. et si argui d. hoc ad
reformatione est ipa ueritas l; non fuerit ut. d. l. plagii
cōmuna glo. l. i. d. decre. decu. li. x. Quandoq; iniciatur
ad non delinquendu certe hoc casu t; sit. tñ quod ex parte
tua est turpitudine quod debes abstinere a malo gratis ob.
exceptio ut. §. de condi. ob tur. cau. l. si ubi. §. qñq; ad ma-
lesicium sciendu interponitur ob maleficia puniendā. sit.
t; nam si facimus pacē et pmittimus non offendere sub
pena ualeat et tenet.

Si stipulatus. Ubi conditioni potesta-
tue appōitur dies añ

dici nō agitur et uenit ad declarationem. l. hoc iure §.
hic fuit cōdino pñtina ibi nō ite in l. hoc iure erat obli.

Item. Qui rem tradi stipulatur intelli-
gitur stipulari pos. nō pprietatis
h. d. hoc uex nisi ista sit. descenderet ex causa
que pprietatem includeret ut. §. d. usur. l. si sti-
pulus. Tantu tradi. §. pos. Extra glo. op. d. l. si ita di-
strabatur d. pben. emp. ubi dñ qñ quis stipulatur semp
uenit dari §. dic qñq; dari uenit ex forma data Alio mō
ex natura et hoc dupliciter. l. pñcipalis et absoluta et ex
cōditionata et cōsecutua Dic aut stipulatur simpliciter
re et loquitur primum. aut stipulatur cū alio adiuncto et tñ
aut est dari aut tradi.

Cire. Ista. l. tractat d. sti. numeratiua col-
lectiua et copulatiua Dinumeratio
reru et copula reru specificataru inducit plura-
litatem stipulationu sed collectio unitatis hoc
dicit ista. l. Ex hoc sequitur alia determinatio dicit statu-
tum quod si quis fuerit cōdemnatus a centum libris supra
puniatu in tñ. an si est cōdemnatus i octuaginta et pp
cōtenuaciā in quarto pluri an erit iste cōdemnatus in
centum fin quod statutum uult certe nō. ymo sunt diuerse
cōdenationes. Sūme enumerare. Stipulatus sic
collectiue dicendo pmittis hanc pecuniā. Una est quod

est facta: Per nomen collectiuū quicquid debes et.

Alc si quis reddit ad pñcipiu. l. §. q. pluralitas re-
rum dinumerataru uel copulatarum cū specificatiōe ip-
sarū singularium inducit plures sti. secus si est nomē col-
lectiuum Sed nūquid erit idem i donatione nā donatio
ualet usq; ad quingētos aureos. mō si dico dono quingē-
tos et l. quid erit d. hoc dic per §. in l. sancimus. §. d.
dona. Sed si pmittis mibi. x. an sit bñ format? iste libel-
lus pto. v. q. pmissisti non dico de. x. an ualeat glo. ē sin-
gularis hic quod non et bar. format hic libellus et t; quod suste-
ratur libellus quod in sustentatione libelli magis debemus
cōsiderare sustentationem quod iuris subtilitatem ut. l. §. et
si possessori. §. item si iuraucro Sed ego dico quod de iuris
subtilitate sustentatur qñ non loquimur in toto integrali
sed in toto numerali bene est sustentabilis quod in maiori
summa inest minor implicite quod implicat.

Si a fure. Rem propriā sibi nemo dari po-
test dari uel specificē stipulari

fallit secundum unum intellectum in fure inserta i stipu-
furi cā hoc primo. Qua stipu. interposita fur rei interi-
tu a condit. fur. et etiam a certi condi. liberatur hoc. d. et
est subtilis. §. Dominem dari explicite Sed uidetur
ista littera implicare. nā in prin. dicit quod potest stipulari
et post dicit quod non glo. parua dicit quod refert quid ex
equiollen. fiat De. dicit quod refert stipulari a fure inserta
cā furti et odio furis ualet. aut nulla inserta cā furti et
non ualet in re propria Sed uidetur quod opt. De. non sic
uera. nā quando inseritur etiam cā furti uidetur impos-
sibilis sti. dari ut. §. eo. si stipulet ergo non ualet Aduer-
te ultra doct. quod dari considerari pot dupliciter uno mō
presentialiter et alio modo potentialiter nā bar. dicit
quod possum agere contra fure ad re dari sed non est uerū
Dic ergo re meā a fure possum stipulari re tradi non da-
ri et si inuenitur dari habetur p tradi secundum cōez i
tellectum ut. l. si stipu. de usur. Alia est opi. pe. et bar. ut
poteris uidere alia est mea nā si stipulor a fure licet nō
inserta cā furti tam absorto dominio potero recte agere
ex ipsa sti. quod ista cā furti tacite inest cum stipulor a fu-
re Sed quid si stipularer a fure cū aliquo spacio tēpis
pura mensis ul' ebdomade certe p illam dilationem ui-
detur haberi spes solut. et sic mora purgatur ut. l. mar-
cellus de fide. cum sy. et adde hic glo. l. parui de condi.
urtiug. ff.

Sciendum. Solemnitas intrinseca p-

sumitur ubi uerbum ad
hoc act. in scriptura pferunt. h. d. et ista. l. ē in
materia solemnitate psumēde ē clauis. Nota
quod dixi in sumario quod solemnitas intrinseca presumit
ut dixi glo. exponit tex. Dicitur hic si reperitur ad quē
principaliter obligatum ēē ut. l. si stip. §. grifogonus. §.
c. Dicit glo. quod apparebat de utraq; ob. in eadem carta
§. dy. quod non refert an in eadem carta pur quod appareat
de ob. prin. et ideo semper nō. quod si fide. petit d; proba-
re de ob. prin. alis non u; probatio fidei. In glo.
inuenitur uerum dicit si non reperitur per aliam cartā
ueritas siue per aliā causam secūdu dy. Aduerre glo. di-
cit quod contra istā pñpt. non admittitur probatio i pñtū
§. an p testes l' infra de hoc dic ut. d. §. quod fere hic alle.
et intelligas quod pñtū et eius tenore et cām expressā
nō possunt nisi pñtū secus si pñtū presūptū ut. l. ge-
neraliter In glo. ibi item nō. d. dy quod quedā ē solēni-
tas intrinseca et ita hic. quedā extrinseca et ita loquitur
ibi. §. que est solemnitas intrinseca et que extrinseca et
dicit quod intrinseca est quando ex natura uerborū prola-
torum cōprehenditur Item quando est apta cōprehē-
dere ex natura uerborū prolatorū ut. §. si scrip. et idem
est secus quando non cōprehenderet nec est apta. Tu
dicas quod extrinseca que de per se requirit formam ut i

interuentu tutoris. si uero non requireret de per se for
mam sz inesset & dicitur intrinseca ut hic Sed contra B
op. q. quando uenduntur res ad subastationes. illa dici
tur solemnitas extrinseca q. h. de p. se formam Sed. l.
cauetur q. q. n. repit. h. i. a. t. u. p. s. u. m. u. r. u. s. u. b. a. s. t. a. t. i. o. n. e. s.
p. c. e. s. s. i. s. s. e. u. t. l. i. d. f. i. d. e. i. n. s. t. r. u. D. i. c. i. t. u. r. a. u. t. e. s. t. f. a. c. t. a. m. e. n. t. i. o.
i. l. l. i. u. s. s. u. b. a. s. t. a. t. i. o. n. i. s. & p. s. u. m. i. t. u. r. p. c. e. s. s. i. s. s. e. a. l. i. s. s. e. c. u. s. I. f. l. o. s.
s. u. m. i. s. i. n. p. a. s. s. i. a. s. u. b. r. i. l. i. n. a. I. n. n. o. c. i. n. c. q. u. i. e. x. t. r. a. d. e. p. b. a.
a. l. i. t. e. r. d. i. c. i. t. & d. i. c. i. t. & b. e. n. e. q. u. i. s. u. m. i. s. i. n. c. a. i. n. d. e. b. i. t. u. r. u. t. i. p.
s. e. m. e. t. n. o. i. n. c. i. n. n. o. m. i. t. e. x. t. r. a. d. e. c. o. q. u. i. f. u. r. o. r. s. u. S. z. u. b. i.
s. u. m. i. s. i. n. a. c. t. u. u. o. l. u. n. t. a. r. i. o. t. u. c. n. o. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. t. a. t. a. s. o. l. e. m. n. i.
t. a. s. q. z. o. i. a. p. s. u. m. i. t. u. r. s. o. l. e. m. n. i. t. e. r. a. c. t. a. l. i. c. z. b. a. r. t. e. n. e. a. t. p. e. i. s. e.
q. n. o. n. S. e. d. p. o. r. e. s. d. i. c. e. r. e. a. u. t. s. i. n. i. a. f. u. i. t. l. a. r. a. c. u. z. u. o. l. u. n. t. a. t. e.
a. u. b. a. r. u. p. a. r. t. u. & p. s. u. m. i. t. u. r. u. t. l. i. d. e. r. e. l. a. t. e. l. u. l. t. q. u. i. a. p.
s. i. c. D. o. s. d. e. b. e. t. i. s. s. e. i. r. e. q. z. q. u. e. d. a. s. u. n. t. q. u. e. i. c. l. u. d. u. n. t. u. r. i. s. e. z.
m. o. n. i. s. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. u. t. q. u. i. i. n. i. n. s. t. r. o. u. t. q. z. t. i. t. i. u. s. q. z. f. u. i. t. s. t. i.
x. n. a. m. p. s. u. m. i. t. u. r. p. c. e. s. s. i. s. s. e. i. n. t. e. r. r. o. g. a. t. i. o. n. e. & r. e. s. p. o. n. s. i. o. n. e.
s. e. c. u. t. a. m. a. r. l. i. s. c. o. Q. u. e. d. a. m. e. x. p. s. u. m. p. t. i. o. n. e. u. t. h. i. c. Q. u. e.
d. a. m. s. u. n. t. a. p. t. a. c. o. p. r. e. b. e. n. d. i. u. t. q. z. d. i. c. i. t. p. m. i. s. i. t. B. a. r. t. i. n. l. i.
l. e. c. t. a. s. i. c. e. r. p. e. d. i. c. i. t. q. z. i. s. t. u. d. u. e. r. b. u. z. c. o. n. u. e. n. i. t. i. t. a. c. o. n. s. u. s. e. p.
l. a. t. u. m. n. o. n. c. o. n. t. i. n. e. t. s. t. i. S. e. d. u. b. i. u. b. u. m. c. o. n. u. e. n. i. t. r. e. p. i. t. u. r. i. n.
a. c. t. i. s. u. t. t. e. x. n. o. q. z. i. n. t. e. l. l. i. g. a. t. u. r. p. s. t. i. s. o. l. e. m. n. i. t. e. u. t. l. i. c. u. o. s. t. e.
d. i. m. i. s. s. i. s. s. e. f. i. d. e. t. u. I. n. g. l. o. u. b. i. i. t. e. m. l. e. x. I. f. l. o. a. s. t. a. z. g. l. o.
q. z. u. b. i. s. u. n. t. p. s. o. n. e. a. b. i. l. e. s. s. e. m. p. p. s. u. m. i. t. u. r. o. i. a. s. o. l. e. m. n. i. t. e. r. a. c.
t. a. S. e. m. i. s. s. i. t. e. d. i. c. i. t. D. y. p. q. u. o. d. b. i. n. f. i. c. i. u. m. r. e. s. t. i. c. e. s. s. e. t. i. n.
m. i. n. o. r. e. s. z. g. l. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. d. e. u. e. l. l. e. i. n. m. u. l. i. e. r. e. D. i. c. a. u. t. i. u. r. a. t.
e. u. a. u. c. t. u. r. & n. o. r. e. q. u. i. r. i. t. u. r. s. c. i. a. s. i. u. o. n. i. n. t. e. r. u. e. n. i. t. i. u.
r. a. n. o. n. e. x. c. l. u. d. i. t. E. t. s. i. d. i. c. i. s. q. u. o. n. o. n. e. i. u. r. a. m. e. n. t. u. z. r. e. p. i. t.
t. a. t. e. u. m. a. i. o. r. e. m. c. e. r. t. e. d. i. c. o. q. z. n. o. q. z. i. l. l. u. d. e. s. t. u. e. r. u. z. q. u. i. i. u.
r. a. m. e. n. t. u. m. e. a. r. t. a. t. o. r. u. m. a. l. i. s. s. e. c. u. s. u. t. h. i. c. p. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a.

Ibi sic no. ar. Ilo. q. oia uerba scripta i instruo pub.
psuamuntur scripta uoluntate prium & id dicit glo. scribēs
uel scribi faciens. Sz Jo. an. dicit q. uerū est q. scriptu
ra notarii psuamunt scriptura scribi faciētis q. scriptura
cominet aliquid qd cōsueuerit scribi a partibus. sed si
non cōsueuerit scribi a pibus ut dices & cōsul. q. pūner ad
tabel. ita no. Jo. an. i. data li. vi. in nouella ubi oīno uide

Item In stip. cōdi. inspicitur tps con
di. existētis & nō tps uerborū
conceptiōis. h. d. In legatis hēmus regulam
cas. sed hic habemus regulā pōponianaz.

Ibi si stipulor rem nō meam. Futura sit & sic cō
feto stip. in casu i quo incipere non pōt.

In nomine Error in noīe non
uiciat cū cōstat de
corpore. h. d. Rō ē q. plus attendit dēmonstra
tio uera q. falsa ut. l. i. de dote ple. i. fi. Pūtia
corporis plus attendit q. ignorātia noīs. uide. l. qui ha
bebat flaccū fallonem d. re. da. ubi q. error in noīe pro
prio nō uiciat & ponit pulebrum casum.

Stichus Si pendente uisitate res
dīnat posse dari p. inte
ritum speciei dōitor liberatur. h. d. Procestarō
pūciens tempus prestandi nūbil opatur.

Ultam Si stipulator non h. rei com
merciū nō ualeat s. t. secus si
h. l. z. non habeat. p. m. i. s. s. i. o. r. h. d. n. o. & i. s. u. a. m. a.
t. e. r. i. a. n. o. n. h. z. p. a. r. e. m. I. f. l. o. r. a. q. z. s. i. c. o. m. e. r. c. i. u. m. ē.
i. n. t. e. r. d. i. c. t. u. m. s. t. i. p. u. l. a. t. o. r. i. n. o. u. a. l. e. t. s. t. i. p. u. s. e. c. u. s. s. i. p. m. i. s. s. i. o. r. i. q. z.
u. a. l. e. t. I. f. l. o. n. u. b. i. s. c. a. p. a. c. i. I. f. l. o. q. z. u. i. t. u. i. n. b. e. r. e. n. s. s. t. i. p. u.
l. a. t. o. r. i. m. a. g. i. s. u. i. t. a. t. q. z. s. i. i. n. b. e. r. e. r. e. t. p. m. i. s. s. i. o. r. i. E. x. b. o. c. e. t. i. a.
n. o. q. z. a. b. i. l. i. o. r. d. z. e. s. s. e. a. g. e. n. s. q. z. p. a. t. i. e. n. s. D. e. i. n. b. e. r. e. r. i. c. o.
i. s. t. u. d. d. b. e. r. e. r. i. c. o. h. z. b. e. n. e. p. r. a. t. e. m. s. e. o. b. l. i. g. a. n. d. i. p. s. o. n. a. l. i. t. e. r.
s. e. d. n. o. q. r. e. u. m. a. d. d. i. u. i. t. r. a. n. s. l. a. t. i. o. n. e. i. s. t. a. ē. g. l. o. s. i. n. g. u. l. a. r. i. s. i.
l. i. s. e. m. d. t. e. s. t. a. s. I. f. l. a. l. f. a. c. i. t. a. d. i. d. q. d. f. u. i. t. p. p. o. s. i. t. u. i. c. o.
s. i. s. t. o. r. i. o. u. t. r. u. m. s. i. a. l. i. q. u. i. s. i. m. p. e. t. r. a. t. b. e. n. e. f. i. c. i. u. m. c. u. i. u. s. a. c. t.
n. o. n. h. a. b. e. t. t. a. l. i. s. i. m. p. e. t. r. a. t. i. o. n. e. n. o. n. u. a. l. e. t. s. i. c. u. t. h. i. c. d. i. c. i. t. u. r.
i. n. s. t. i. p. u. l. a. t. i. o. n. e.

Stipuler Impossibile fin natura
uel fin iuris dispositio
nem uel fin bonos mores i obligatione nō ca
dit. h. d. no. Facere uel dare q. q. i. m. e. r. a. p.
cedit casum reputat stipulatio possibilis. Pone exēplū
per. l. Stichus de le. iii. & id quod dicitur hic in stip. idēz
in finā ut. l. paulus. j. que sen. sine app. rescin. Item
q. s. dixit d. naturali potētia hic d. legali. Perpetua. i.
nūc & semp. Tu pōas aliū casūz. D. i. o. n. a. l. i. s. p. m. i. t. t. i. t. m. i. b. i.
n. u. b. e. r. e. n. o. u. a. l. e. t. i. s. t. a. s. t. i. p. u. i. u. r. S. z. c. a. n. o. n. i. s. t. e. q. u. i. d. a. d. i. c. i. t.
q. ex i. s. t. o. a. c. t. u. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. i. b. e. n. e. ē. u. e. r. u. i. d. i. s. t. i. c. i. a. p. u. b. l. i. c. e.
b. o. n. e. s. t. a. t. i. s. u. s. q. z. a. d. i. i. i. g. r. a. d. u. u. t. i. n. c. i. d. e. d. e. s. p. o. i. m. p. u.
l. i. v. i. S. e. d. l. e. g. i. s. t. e. c. o. n. t. r. a. q. z. h. a. b. e. t. i. s. t. a. s. t. i. c. a. m. p. e. r. p. e. t. u. a.
p. r. o. h. i. b. i. t. i. o. n. i. s. P. e. r. p. e. t. u. a. c. a. s. p. r. o. h. i. b. i. t. i. o. n. i. s. & s. i. c. n. o. n.
e. s. t. p. r. e. c. i. s. e. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. S. t. a. t. i. n. i. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. o. & n. o. n.
q. z. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. i. s. q. z. a. b. i. n. i. t. i. o. c. o. n. t. r. a. b. o. n. o. s. m. o. r. e. s. I. n.
g. l. o. u. b. i. R. i. d. e. o. n. o. n. q. u. o. a. d. h. o. c. u. t. p. o. s. s. i. t. p. e. t. i. p. e. n. a. u. e. l.
i. n. t. e. r. e. s. s. e. s. p. o. n. s. a. l. i. a. t. i. n. i. n. s. u. a. n. a. t. u. r. a. u. a. l. e. t. u. n. d. e. p. o. s. s. u. n. t.
a. c. c. e. d. e. r. e. a. r. r. e. u. t. i. n. c. g. e. m. a. d. e. s. p. o. n. s. a. & i. l. f. i. d. e. s. p. o. s. a.
& d. p. m. o. p. u. n. c. t. o. d. i. c. u. t. j. c. l. r. i. c. i. a.

Si quis ita Quod uiciat ppter stipula
tionem pura tps interval
lum non ideo uiciat contractum qui consensu contrahit
h. d. tene menti. Dic q. in sti. requiritur contextus sicut
in quolibet actu formali. Rūderit. f. statim secundum in
tellectum unum uel nullo modo secundum alium. Op.
bar. de. s. eum q. in. l. i. de cōsti. pec. dicit bar. q. ibi erat
actum qd non ualere ut ualere. d. s. z. non bene & ideo
dico aut sti. uilis iungitur utili contractui & u. z. ut ualere
pōt secus si de per se q. tūc si n. u. z. nec ut ualere pōt &
i. s. t. a. ē. p. e. r. i. t. a. s. a. l. i. s. n. i. m. i. s. r. e. s. t. r. i. n. g. e. r. e. m. i. l. l. u. s.

Iquis cum Alr obligatus q. de
buerit obligari inter
ueniente dolo stipu. h. z. excep. doli. In plus
obligatus q. sit equū & tollerabile obligari h. z.
s. i. l. i. t. e. r. e. x. c. e. p. d. o. l. i. h. d. I. f. l. o. q. z. q. u. a. n. d. o. e. s. t. f. i. r. m. a. t. u. m. p.
p. u. s. d. e. c. o. n. t. r. a. c. t. u. c. e. l. e. b. r. a. d. o. p. p. o. s. t. e. r. i. u. s. s. i. i. l. l. u. d. e. s. t. o. b.
i. n. s. i. s. s. u. m. d. o. l. o. s. t. i. q. z. n. o. n. d. z. c. o. m. m. i. t. t. i. o. b. e. x. c. e. p. t. u. m.
t. i. l. i. t. a. t. e. i. u. r. i. s. e. x. m. e. r. a. n. a. t. u. r. a. & u. i. r. t. u. t. e. u. e. r. b. o. r. u. m. s. i. m.
p. l. i. c. i. t. e. r. p. r. o. l. a. t. o. r. u. m. & s. i. c. u. i. f. i. n. i. o. n. i. s. Q. u. i. e. n. i. m. a. l. l. e. g. a. t.
e. i. & u. i. d. e. s. c. o. p. d. i. l. i. s. i. n. u. e. d. i. t. i. o. n. e. q. u. a. n. u. l. l. u. s. a. l. l. e. g. a. t.
h. i. c. I. l. l. e. e. r. g. o. q. u. i. s. e. o. b. l. i. g. a. t. u. l. t. r. a. q. z. r. o. i. u. r. i. s. p. a. t. i. a. t. u. r. h. z.
e. x. c. e. p. t. u. m. d. o. l. i. S. z. q. u. o. c. u. z. n. o. n. s. i. t. i. n. d. o. l. o. r. e. p. e. l. l. i. t. u. r. e. x. c. e. p. t. u. m.
d. o. l. i. q. z. n. u. n. c. p. e. t. e. d. o. ē. i. d. o. l. o. l. i. c. z. p. u. s. n. i. f. u. e. r. i. t. i. n. p. r. i. n.
h. i. c. d. u. p. l. i. c. i. t. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. m. d. o. l. i. u. n. a. q. u. e. o. r. i. t. u. r. i. n. p. r. i. n.
c. o. n. t. r. a. c. t. u. s. a. l. i. a. m. q. u. e. i. n. i. u. d. i. c. i. o. & a. d. d. e. q. z. n. o. i. n. l. i. q. u. i. s. e.
d. e. b. e. r. e. s. d. e. c. o. d. i. o. b. c. a. m. H. a. b. e. s. h. i. c. i. n. g. l. o. s. i. n. g. u. l. a. r. i. q. z.
q. u. a. n. d. o. c. o. n. t. r. a. c. t. u. i. b. o. n. e. s. i. c. o. n. t. r. a. c. t. u. s. s. t. r. i. c. t. i. i. u. r. i. s. p. m. i. s.
e. c. t. u. r. h. z. l. o. c. u. m. l. i. i. d. e. r. e. s. c. i. n. u. e. n. i. I. f. l. o. s. h. a. b. e. m. u. s. s. t. a. m.
t. u. m. q. z. d. o. n. a. t. i. o. e. x. c. e. d. e. n. s. x. f. l. o. d. z. i. n. s. u. a. r. i. i. n. p. r. i. n. S. o. n. e. q. z.
d. o. n. o. t. i. b. i. r. e. p. m. i. l. l. e. q. u. e. u. z. m. i. l. l. e. v. i. c. e. n. t. u. m. & s. i. c. u. l. t. r. a.
d. i. m. i. d. i. u. m. & d. i. c. i. t. e. x. c. e. p. t. a. s. c. i. a. i. i. l. l. o. p. l. u. r. i. & n. o. n. f. a. c. i. t. i. n.
s. i. n. u. a. r. i. a. n. p. o. s. s. i. t. p. e. t. i. i. n. s. u. a. t. i. o. c. e. r. t. e. n. o. n. q. z. l. i. i. h. z. l. o. c. u.
q. u. a. n. d. o. e. x. c. e. r. t. a. s. c. i. a. c. e. r. t. e. i. s. t. e. n. o. n. e. s. t. c. o. n. t. r. a. c. t. u. s. e. p. z.
u. e. t. i. n. s. e. c. u. d. u. m. q. d. r. e. q. u. i. r. i. t. d. l. i. i. s. z. e. r. a. t. e. t. i. a. m. a. l. i. u. s. c. o.
t. r. a. c. t. u. s. i. n. i. l. l. i. s. v. i. c. e. t. u. m. & ideo i. n. c. o. n. t. r. a. c. t. u. e. p. r. i. o. n. i. s.
d. z. a. p. p. o. n. i. i. l. l. u. d. u. e. r. b. u. m. e. x. c. e. r. t. a. s. c. i. a. i. n. r. e. s. i. d. u. o. a. u. t. n. o.
u. z. & ideo p. o. t. p. e. t. i. c. u. s. t. a. t. i. o. A. d. i. d. a. u. t. q. d. d. i. c. i. t. b. a. r. d. a. r.
b. i. t. r. a. t. o. r. e. d. i. c. a. u. t. a. r. b. i. t. r. a. t. o. r. l. a. u. d. a. t. s. u. p. e. r. c. e. r. t. o. & l. a. u. d. a. t.
c. o. t. r. a. i. d. q. z. e. s. t. c. e. r. t. u. t. u. n. c. s. i. n. e. d. u. b. i. o. n. o. n. u. z. a. u. t. l. a. u. d. a. t.
s. u. p. e. r. d. u. b. i. o. & t. u. n. c. i. l. l. u. d. d. z. f. a. c. e. r. e. q. d. b. o. n. u. s. i. n. d. e. x. u. t.
j. c. l. c. o. n. t. i. n. u. u. s. I. n. t. e. l. l. i. g. e. i. n. a. r. b. i. t. r. a. t. o. r. a. l. i. s. u. p. r. o. i. i. u. d. i. c. i. o.
a. l. i. s. d. i. c. u. t. l. i. f. i. d. e. c. o. n. t. r. a. h. e. n. e. m. p.

Icerto Si qritas pmititur ut spēs li
beratur debitor interitu qritas
uide. l. i. i. s. de pben. empt. ubi qd relatum
qritatis probat qd itelligatur ut genus secus
si relatum substantie quia tunc ut certū corp. n. ut gen.

Tipulatio

Ad evidentiam pmitte
re licere qñz apponitur iuxta alium pñtū qñz
per se. Primo casu qñz apponitur iuxta pñtū
de cuius natura debetur cuncto quolibet evicente tñc
non loquitur hoc s. l. emptorem. s. qui aut. s. d. act. emp.
qñz apponitur iuxta pñtū d. cuius natura non venit
ut iuxta pñtū donationis incipientis a traditiōe tñc
assumit naturā illius pñtus ar. l. si stipularis d. usu. Qñ
qñ de p se tñc hic tñc hoc usqz ad. s. sed qñs. Stipu. ha
bere licere cōmēt factū pñtū s. sui successoris im
mediati vel mediati factum aut alienū pñtū non pōt
nisi interesse vel pena adiciatur i. si. b. d. Nobis sti
pulatibus. Que res. l. ex quorū verborū indefinita vir
tute. Ibi p omnes. i. p neminem quo minus tibi hēre
liceat. Hoc continet pñta facie ex virtute indefinitae
locutionis. Que res infert si vera sunt pñtū infert
ad quoddam impossibile d. iure. Dicitur. s. q. pñtū
nō obliget ex alieno facto s. ex suo tñc ut sequitur
Ipe ipse iste articulus nō excludit successores. Habe
re licet cōclude q siue pñtū habeat licere siue se nō
fieri quo minus habere liceat continetur factū suū tñc
suorū nō extraneorū Dicitur hic q si. habere licet quo
ad oēs cōmēt pñta facie. Ho. q. indefinita sup casibus
equipollet uniuersali qñ pōt includere oēs casus d. iur
secus si non d. iure De indefinita sup rebus habes i. l. si
pluribus de le. ii. De indefinita sup tpe habes in. l. si ne
cessarias. s. si annua d. pig. ac. Op. sti. ista ē concepta
p uerba pñtis tps ergo non vñ ut. s. l. v. s. stipu. Vos d
betis scire q uerū est q est cōcepta p uerba pñtis
tps. i. non fiet quo minus tibi habere liceat. Dicitur hic
q ista stipulatio continet q p neminem fiat tñc. Contra
p istum tex. q si hoc est ergo continetur factum alienū
Dic q qñtum ad indefinitum sermone concedo q inde
terminare se bz sed ex natura potentie q non pōt imple
ri factum alienū tñc secus. Dicitur hic q factū alienū
non pōt pñtū cōtra de. l. inter sti. s. tñc qui spōdet. j. co.
ubi ur contra istū tex. Dic q obligatio secur. ē duplex
una tacita tñc legalis tñc ista non cōmēt nisi securatiōe in
pñtam in quā pōt disponere ut. l. si fundus in. si. s. leca.
sed qñ exprimuntur expresse. s. me cur. tñc factum tñc ua
let ut. l. si. s. si cer. pc. Sed p hoc op. de. s. si quis insti.
de iuri. sti. tñc. j. c. l. quotiens. glo. uariauerūt. que istarū
glo. sic uera Dic q quēdā sunt stipu. pñtū tñc tñc semp
suppletur ad hoc ut iudiciū sit aliquod. sed i aliis secus
est q pñtū introduxit illas stip. ut essent solennes Di
citur hic q factū alienū pñtū pñtū pñtū pñtū cum
pena uel interesse. Contra pñtū pñtū pñtū pñtū ut
hic sed pñtū pñtū pñtū pñtū ad interesse ut in. s. cel
sus in. l. stip. j. co. sed ista littera uult p ergo Dic q pro
mittendo factum pñtū interesse uerum est ubi tñc pñtū
missio facti s. qñ pñtū facti non tñc non uideoz pñtū
re interesse Dicitur hic q si est apposta pena vñ pñtū pñtū
ymo bz distingui aut pena excedit interesse uel non ut. l.
i. de sen. que. p co. Alit q istud qñ pñtū pñtū non bz cer
tā uel naturā tñc tñc pena pñtū pñtū qñ de hoc
non ē sed ibi tñc tñc dic ut ibi. Op. non subsistente pñtū
pio non tñc penale ut. l. seius tñc aug. ad. l. fal. tñc. l. i. d. his.
Dicit glo. q pñtū pñtū pñtū nō obligatiue s. causatiue
sicut arbitriū ut si ci nō parcatz cōmittitur pena s. in
pñtū non subsistit nec pñtū nec penale nec cātiue nec obli.
Sed qñ sciam utrū consistat obligatiue uel non Dic q
aut pñtū pñtū non tñc qñ lex resistit rōne odii uel alia rō
ne tñc non tñc penale sed qñ non tñc non qñ prohibet rō
ne odii s. qñ rō iuris nō concurrat cū actu tñc pena bñ
pōt tñc licet non possit consistere tanq obligatiū cōsistit
tanq causatiū ita hic sed istud qñ dicit glo. iō dicit p. l. cñ
special. l. de iud. In gl. nō in pñta. s. forma sti. i qua

non est curaturū. Ibi qñ non interest qñ uero inter
est stipulantis dic ut. s. e. l. ii. s. item si i facto cū. l. se. tñc. l.
predia d. act. emp. Loco mei. s. stipulantis Sed qñ i
penis inspicitur interesse qñ interest si interesse non pōt
contineri in facto pñtū qñ non tñc. Dilem nō obliga
tue s. causatiue. l. ut sit cā cōmittende penē. Iō da
tur ergo si datur a iudice orit actio tñc sic facit q a snia
tertiū datur a iudice oritur actio tñc habuit glo. respectum
ad. l. cum spālis de iud.

Sed quatenus

Si licet habere qñ
neqz promissor ne
qñ eius successor controuersia mouet sti. non cōmittit.
b. d. Premittit q sti. negatiue uel que resoluuntur in ne
ga. tñc omni cōmittuntur p factum affirmatiue tñc eñ
affirmatiue cōmittuntur p factū negatiue. Sed qñs
ista dicitio ē qñ pñtū qñ bz diuersas significa. ut. l. i.
s. de noui op. nū. tñc hic non ponitur pñtū s. pro qñ
Dicitur hic q si nemo cōtrouersiam facit q sti. habere
s. ergo non cōmittitur sti. Sed p q nūqz possit cōmitti
ista sti. habere licere Aut ille qui pñtū non hēbat ius i
re quā pñtū hēre licere ergo sti. non cōmittitur ut
in. s. questum Aut hēbat ius in re tñc aut repellebat
eum i iudicio tñc excep. repellitur tñc sic inutiliter agit tñc
sic nūqz pñtū cōmitti ut. s. eo. si dari stipuler Dicit glo.
qñ non ob. possit excep. repelli qñ adhuc remāet dñs tñc
licet ob. sibi excep. iudiciū esset bñ fundatum tñc si oppo
natur exceptio tñc iudiciū ē inutiliter inchoatum. Sed p
extra glo. nam si possides re meam ego pñtū habere
licere si supuenit postea ti. possessori p ti. supueniente ut
l. pñtū d. acqui. pos. ergo ur dominium transfusus Sed
dic qñ in istis sti. negatiuis dñtum non ē transfusum ut
l. si p fundo d. transac. Sed qñ nam i. l. ubi pactū. l.
de transac. si cōtra trasac. uenit de scō cōmittitur sti. Sz
dic qñ nō ē transactio qñ trasactio sit super re aliena hic
non Item illa super re dubia tantū hoc sup omni cā.

Defuerit. s. qñ non bz ius in pñtū nec acquirat i po
sterum. s. si seruus dic ut ibi qñ de rigore nō ualent
iste sti. sed de equitate ut ibi pñtū tñc cauētis uobis ab ista
glo. diu loquitur de seruo. Iñtū ueniamus ad. q. Pri
ma est talis tu possidebas fñduz tñc pñtū tibi habere
licere egi de facto contra te dicendo rem meā tñc iudex
secutus meum libellum licet falso tulit sententiam pro
me tñc condemnauit te ad resti. an tu possis agere contra
me dicit glo. qñ sic quia mihi uictori non licet allegare
iniquitatem sententie tñc intellige quando uici re aliena
durante Auocas per sententiam Ibi ar. qñ non
hec uera. Secundo quero pñtū tibi rem meā habere
licere deinde ago contra te an pendente iudicio cōmitti
tatur certe dicit glo. qñ non quia interm sumus inexti
de fine iudicii tñc ideo si fertur sententia contra me quia
egi de facto non cōmittitur alis secus cum ista glo. con
cor. de noxa. l. si ad libertatez cum ostendimus de admi.
tu. Forte glo. dubitauit per. l. si petitor d. liber. legat.
Sed quid si pñtū tibi rem meam habere licere deinde
peto tñc iudex per iniquitatem sententiam fert pro me si
ob. oppositione exceptionis quā non fecisti deinde agis
contra me ex stipu. habere licere ego dico non debes
audiri primo quia egi de facto Secundo quia ista excep
tio uidetur absorpta per sententiam laam per. l. nec inte
rio de transac. glo. dicit me teneri ad interesse tñc si dico
laam sententiam per imprudentiam non possū allega
re Per inuriam uel quia non fuit opposita exceptio
tñc dic qñ ubique ex eodem facto oritur exceptio pu
ra tñc actio in euentum euict. absorpta exceptione actio in
tentari potest istud dicit ista glo. ratio est quia non con
currunt in origine actio tñc exceptio quia licet tollatur ex
ceptio non tamen actio. Item quia tendunt ad diuersas
res quia una ad retentionem alia ad interesse in dicitis
c. iij

qđ si ego euinco rem alienā ut in prima questione uel propriam ut in secūda Item cum tenet stipulatio. Dic qđ quando factum merum transit in ius cōmittit stipulatio. Propter factum quod transiit in iuris effectum ut dictum est in euincente rem alienā. §. cūz at ibi loquitur ī stipulatione alteri? forme uel naturē uel dic qđ ista solutio procederet in re propria non in re aliena. Sed quid si promitto te habere licere contra omnem personam ut. l. non solum. §. si status de procur. et. l. iuratus. §. tres heredes. Dic qđ ista uerba cōcernunt factum pmissoris et tūc intelligitur dō facto siue dō iure. Aut factū ierit et tūc intelligitur dō iure non de facto ar mata manu ut. l. ni pulsos dō act. emp. et ibi per Ly. Bal. de perusio Sequitur alius. §.

Si quis forte. Siue dō iure possessionis siue pprictatis siue alio qui pmissit habere licere moueat controuersiam stiplo committitur. b. d. Intellige qñ promissit hēre licere rem ad se pntinem ut non ob. §. que situz fecerit in re ad se pntine quoquo mō in qua pōt interponi ista stiplo.

Dicitur hic qđ stipulatio cōmittitur. §. ista controuer sia mouetur dō facto non de iure. Sz dic qđ si stipulatio p uiam facti op. pcedit. sed si p uiam iuris. dō eo qđ facti ē et tunc secus ē. Dicitur hic qđ si mouetur cōtrouer sia de re uendita cōmittitur stipulatio. Intellige rez distractā a tertio nō ab ipso qđ tunc sequeretur naturam pētus su per quo apponitur. ut. l. emp. et. i. si. Sed Bar. et cōtra qđ non imueat naturam quā hz interpositam per se. sed non est uerum qđ attrahit naturam eius ab illo contractu propter coherentem materiam. facit optime. l. si quis cū aliter in fi. in glo. no.

Quesitum. Stipulatio hēre licere itēpo sita sup re aliena que non du rat aliena pōt ex casu supueniente cōmitti. b. d. no. ¶ Ho ra stipulationem istā locum uēdicare in duobus casibz. Primo in re aliena que efficitur post pmitentes et sic ex casu supueniente efficitur cōditio pmissoris deterior. Sed p hoc uidetur. l. iuratus. §. dō euic. ubi sumi casus p pētum non obligant ptabentem. dic aut futurus casus nascitur a pōbente et cum obligat ut hic. aut a tertio sic nō sumit originem a pmittere. et tūc nō obligat. Augmentato ergo iure auctoris firmat ius detentoris. b. d. iste. §.

Sicut autem. Stipulatio hēre licere ē in rem. i. trāsit ad succes sores actiue et passiue. Ex facto uero tertii nō successoris stipulatio nō cōmittitur. b. d. Ibi mibi ista dictio mī bi nō est restrictiua sed demonstrationis loco ut apponi ut. l. iuratus. §. pactozū. et. j. ca. l. §. si quis ita. ex psona er go defuncti transit obligatio ad heredes. siue cōmissa si ue cōmittenda. Sz an heres poterit ager ex molestatio ne legatarii. Bar. et alii dicunt qđ sic. ego dico qđ non et i hoc nō sum cum eis. ut. §. dō condi. furti. l. siue mani. §. itā diu. cū. l. se. qđ non interest heredis legatariuz molestari nisi teneretur de euicione. Bal.

Hi qui sunt. Existētes ī alterius pote state possunt stipulari et ī cuius potestate sunt habere licere. seui uero sibi hēre li cere dō iure stipulari nō possunt. sed dō equitate merum factū intelligitur in stipulatione cōprehendi. b. d. no.

Item no. qđ pp qualitates psonarū uerba recipiunt ī proprium intellectum. cōcor. l. pī scuerus. §. cōditionum uerba. dō conditio. et demonstra. Cetera cōsistentia in dādo uel faci. Sibi scilicet seruo. Per se supra fu it stipulatum. hic pmitte. Possit scilicet de facto.

Ibi filio dō filiofa. nō ē dubitatio. Premitte qđ. §. iste tractat dō duabus stipulationibus pmo de stipulatiōe hē re licere. et dō ista dupliciter. uno modo qñ domino. alio quando sibi. Tertio qñ promittit. secūda est per te nō sic

ri quominus mibi habere liceat. et cū contineat factus ca dit in seruo. Sed cōtra nam ista stipulatio nō cōmit titur nisi dō iure controuersia fiat. sed dō iur controuersia contra suū non pōt fieri qđ non pōt conueniri. aut tūc in possessionem ut qđ non possit possidere cum nō habe at psonam capace alicuius iuris. ut. l. i. §. de his qui sunt sui uel ali. iuris. ubi totum querit domino. et sic ut dicitur Zul. ueruz. Sz dic qđ illud quod non pōt referre ad ius refertur ad factum ex qualitate psonarum. Bal.

Hec stipulatio. Scruus stipulans si sibi tenere licere factum itelligitur possidere hoc uidet. ¶ Naturalcm idest ad possessionem facti et si dō facto impediatur ager dominus non seruus. Tenere licere scilicet ipsi suo. dic qđ iusta possessio queritur domino nō iniusta ut. l. qđ seruus. dō acqui. poss. et iō quod querit monachus iniuste nō queritur abbati uel mōasterio.

Iste. §. facit pro gl. §. tres heredes. l. iur. ad trebell. l. 3. Bar. sit ī opinione pīa. In gl. ibi se uidissim sic di cit pe. per testes non pbatur possessio ciuilis. sed non de ne dicit. qđ ciuilis possessio non pōt aliter intelligi nisi ex uerbis et lex p̄supponit possidentē uelle possidere ci uiliter. et Imo. dicit i. c. cum olim. dō priuile. qđ qui tenz ut possidere ciuilitate. et. vii. q. pontifices. i. rofario. per Archi. qđ no. In glo. si. no. testem nō interroganduz dō iuris diffinit. tñ pōt interrogari qualiter intelligit id qđ uidit et iō si dicit uidit aliquē possidere pōt iterrogari quem actū uidit facere. Ex hoc dicimus qđ testis non ē interrogandus sup obligatione sz super facto ex quo des cendit obligatio. Itē debes interpretari qđ dictum testis faciat ad cām alias secus. ut. l. momentance ergo dictuz testis est sane interpretandum.

Habere. Verbum hēre hz significatiōe do minii possessionis et nude detenta tionis hoc dicit continetur dictum est supra qđ seruus potest stipulare sibi habere licere sed istud uidetur im possibile. quia habere continet dominium sed seruus non potest habere dominium ergo et. huius timore est iste. §. Dupliciter imo tripliciter si cōiungis glo. et. tur. Solemus dicere hic uide. l. i. c. §. §. g. ius. de. l. c. ii. dic qđ uerbum habere significat qñqz diminutiue. ut iste hz manum aridā. quādoqz significat. l. p. possessiōe et largo modo ut cōprehendat detentionem. tertio pue significat ius. Sed in dubio qualiter intelligitur Rūdeo secundum subiectā materiam et personam. ut. l. habere licere. de euic. et. l. si stip. de usuris. et ca. l. §. bi qui. et. §. hec stipul.

Si quis ita. Iura inseparabilia a persona ad heredē non transeunt et si sit mentio heredis non est transmissio sed nouus ius in persona heredis. b. d. no. Premitte qđ quedā sunt iura que non possunt esse sine persona. ut usufructus. et ut quedam que possunt esse sine persona. sicut sunt obli. per petue iacere hereditate. sicut sunt rerum dominia nam ipsa hereditas est domina. Prima iura non recipiunt transmiss. secunda sic. Et hinc dixerunt cano. in. c. dilec to. de prebendis. qđ quedaz sunt que moriuntur cum dō functo et reuiviscunt cum nouo possessore. quedā que nō moriuntur. et dic ut ibi. Item sciatis qđ omne iō qđ intercidit iacente heredi. necesse est qđ in persona here dis sit ius nouum. et in hoc est subtilitas huius. §. et in hoc ostendā qđ Pe. non intellexit uerbum. Non per tiner. i. non transit. Non additur sibi et sic fuit īper sonalitas ex parte stipulantis que non uiciat stipulatio nem. et ad hoc simpliciter allegatur et pbatuz. §. ea. l. §. si cur. uerfi. nihil. Sed si quis ita. §. dixit de duabus sti pu. et de impersonali et heres non exprimitur hic quan do exprimitur. Diuersi. §. salus in persona testatoris

et alius in persona heredis. **¶** Nam et si probat per si. tamen non est omnino simile. **¶** Probatum. s. qd be res agat. Verum autem ista sit noua actio uel eade que in defuncto et extensa. **¶** No. q. impersonalis stipulatio ualeat et hoc uerum qm est impersonalitas ex pre stip. sed qm ex parte promissoris. dic ut in aut. si qm. p. l. y. de consti. pec. Quid in ult. dic q. non uiciat. q. intelligit be res in dando et recipi. ut. l. si seruus. s. qui margaritam. de leg. i. **¶** Secundo no. q. stipul. uti frui licere no tran sit ad heredem. Sed an ista stip. uti frui licere contineat usufructum formalem et ut q. sic p. istu tex. In contrari um. s. q. contineat commoditatem. **¶** De in uerbo diuersi sunt. doc. dicunt quasi iste. s. loquatur i usufruc. formali et put est ius formale e inseparabile a persona. et sic dicitur doc. uerum. si uero intelligimus q. sit quedaz comoditas et dictu doc. parum ualeat. s. dic q. siue sit formalis siue com moditas ad instar usufruc. for. redacta hz locum iste. s. qd se efferet si transiret ex transmissioe. **¶** Querit Pe. an pscriptio currens contra defunctum currat p heredes. dicit pe. aut sit mentio o herede aut non. sed cauere uo bis q. omne ius quod icidit iacente hereditate licet sit eiusdem generis et figure tu non i substantia. confiteor i usufruc. et aliis que moriuntur iacente hereditate. sed quan do no icidit. tunc una e actio et io absorba i persona prin. et in herede eius ut. l. cum nonnulli. s. i. his de pre scrip. xxx. anno. **¶** Item i emphi. si est realis et transiro ria ad heredes et una est i psona successorum secus si non est realis. **¶** In glo. diuersi frui cam. i. utilitatem seu co moditatem. ut. l. necessarias. s. si. o peric. et como. rei ue. **¶** Do. Bar. dicit q. aut i eodem contextu sit mentio be redis et tunc idem e usufruc. aut non et tunc in herede e so la comoditas. qd in se nullam hz rōnem. q. sicut possum stipulari mihi simpliciter ita et simpliciter possum stipu lari et heredi q. pot incipere obligatio. ut. l. ut acti. co tra here. uel ab. Sed an usufruc. possit percipere fruct? sine caus. uti frui. dic aut usufruc. est in petitiōe. et non pot sine cautione. aut i possessione et tunc aut interuenit traditio ppetarii aut non interuenit traditio uel quasi p patientiam. et adde. l. uxori. de usufru. lega. et. l. i. de usu fruct. ff. et. l. si fur. s. an in persona heredum e necessaria noua constitutio certe non. hz Bar. dicat contra. quemad modum in fundo quia non requiritur noua constitutio s. sufficit solum iura.

Si quis. Stipulatio dolum malum ab esse com mittitur ex facto promissoris et ei? **¶** No. ex facto terti. quem promissor obliga re non potest nisi apponatur pena. pone exemplum p l. supra. de arbi. lata denum. **¶** Plurimum idest alicui? terti. **¶** No. stipulationes doli mentionem habentes non committi ex persona terti cuius persona non inclu ditur in contractu. **¶** No. q. persone que non includu tur includuntur si exprimantur. Bald?

Sine persone. Adiungere actiue et pas siue Coniungi. ac tunc non passiue quia non potest filius obligare patres adoptiuu in solutionem. Bald.

Inter cetera. Dicim certam licitum est preuenire secus in incer ta. b. di. facit in materia ap. et iste erat. s. doc. mei domi ni Jo. palglat a quo didici ponere casus. **¶** Considera ez go in ista materia cuius fauore sit relictum. facit. l. si ita relictum. s. pegafus. **¶** Ibi uel pro etiam siue simplr si ue cum pena. **¶** Relinquitur. ut possit qualibet parte te poris soluere in prin. medio. et in fi. **¶** Ibi Ar. qui. s. o die certa nunc de die de condi. incerta. **¶** Promiserit quia non est uirtute promissionis sed est nouum factu. et facit. s. ad trebel. l. s. si alr. Sed quid si dies est appo sita in fauorem stipulatoris. puta tu promittis mihi da

re unum de mense septēbris an poterit preueniri cer te non dicit glo. ista no. quia quando dilatio temporis habet in se utilitatem creditoris ante tempus non pot offendi. **¶** In glo. i. conditio uel die est incertum an et quando. ut promitto quando Papa uenerit **¶** Perusius. et tantum diximus q. pur uenit.

Si stipuletur

Qui stipulatur quod sua da ri uel fieri interest utiliter stipulatur licet in psona terti uerbis exequutiuis obli gatio conferatur. b. d. no. usqz ad. s. si quis ita. **¶** In te rest propter periculum suscepti officii **¶** Ibi is. s. un? ex turs. **¶** Stiplo. ualere. q. q. ista stipulatio uideatur continere alii sciendum. i. alterius neg. gerendū. **¶** Ibi cum ratio rationis. **¶** Si aliter. i. male esset administra.

¶ No. q. quando sunt plures corut. pot unus cedere administra. alteri. **¶** Secdo no. q. pot stipulari re pu. sal. fo. **¶** Tertio q. in istis stip. consideratur interest actu ul? poten. **¶** Promiserit et sic gratis uel non ut sequitur.

¶ Et dari cui debet dari. **¶** Et si creditori meo simili ter ualebit stipulatio. subaudi. **¶** No. q. si ego promissi facere insulam uel condux i insulam per me faciendam hoc factum possuz per alium explicare. et ideo possum stipulari ab alio hoc fieri creditori meo. hoc uerum nisi industria electa est. ut. l. nemo. j. de duo. reis. et o cadue. tollen. s. ne aut. et. l. inter art. de sol. **¶** In pari aut industria ubi non uertitur interest. id quod unus faber pmisit pot alius facere. **¶** Secundo no. q. non solum in facie dis attenditur interesse sed in dandis alteri. concor. j. co. liber. bō. s. si.

¶ Tertio no. q. dominus pot stipulari procuratori suo. et rō quia comoditas stipulationis reflec titur in ipsum dñz ut. l. idemqz. s. si cui. ff. mā. **¶** Quar to nota q. quis pot stipulari dari creditori suo interest enim propter liberationem et ne pena comittatur uel pi gnora distrabantur. **¶** Ultimo no. que dixi in summa rio.

¶ In glo. i. in prin. uos debetis scire qd in stip. one semper sunt uerba duo. unū est in quo stipulatio funda tur. aliud est exequutiū in quo finis obligationis conclu ditur. uerbi gratia. dico pmittis mihi ecce pncipale uer bum. dū dico pmittis qd dabis Titio et istud est uerbu substantiuum et exequutiū. et ideo dic interdum quis stipulatur terti. et hoc duplr. uno modo uerba formalia stip. in cum cōferendo et non ualeat stipulatio. **¶** Interdū conferuntur uerba formal. exequutiua et ualeat stipulatio propter interesse stipulantis. **¶** Interdum quis stipulatur terti pro ipso terti et non pro se tunc utrunqz uerbu formale tā stip. q. exequut. debet cōferri in persona ter ci ut quia stipulor a te mihi dari recipi pro illo ut. l. ba iusmodi. in prin. de le. ii. et de stipu. ser. l. i. s. si is. Sed quid si massarius communis dicit tu promittis dare ca mere ul? tutor papillo ubi utrunqz uerbum dirigitur in dominum an ualeat. glo. in. l. quotiens. de admi. tuto. di cit q. ualeat quo ad utilem non quo ad directā et hic et glo. in. s. si quis alium. de inutil. stip. **¶** In contra. de con sti. pecu. l. eū qui. s. si actori. **¶** Do. Bar. tenet istam glo. et glo. l. quotiens. quia si diceremus contrarium sequeretur nulla esset differentia inter procuratorem et tutore. **¶** Alii dicunt contrarium quia uerba non possunt dirigi in per sona domini absentis. ista opin. est cōmunior q. Bar. et responderet ad rōnem Bar. quia per tutorem queritur ip so iure sed per procuratorem requiritur cessio. ut e glo. in. d. s. is. et uide de massariis istis glo. in. l. gaus. o usu ris. tutor opi. est alia. quā illa Bar. et cōmuniter tenet per doc. quia non debemus recedere a regula iuris. l. quicumqz. sed an in istis stip. requiritur cessio. dic aut stipulor alteri pro me et gratia mea tunc non fit cessio quia cum gratia illius non interponatur stipulatio meri to non fit cessio. item quia ista stipulatio respicit summā quā debet sed quando stipulor alteri pro altero quādo

ualet tunc requiritur cessio. fallit i casibus in quibus ei
recta queritur illi extraneo ut i mutuo. ut i. l. certi pdi.
alias secus. fallit in quibusdam casibus quos nota ultra
Bar. in. l. certi cōdi. §. qm̄ igitur. sed quid si pmititis mibi
q̄ dabis illi decem aut interet aut non. ut hic. sed uidef
q̄ ille adiectus sit quo ad solut. non quo ad obligatōē
ut. j. eo. l. liber homo. dic q̄ aut ponitur i uerbo execu
tino psona stipul. aut alterius simul tūc ille alter est adie
ctus ad solut. aut ponitur psona tertii tūc q̄ nō pre
cedit obligatio formalis ppter interesse meū quod pōt
esse magnum et paruum et tunc nō pōt dici adiectus ad
solutionem. Pe. d. bel. p. repeti. l. quod pcur. ex re et ibi
plene tractat d̄ ista materia ubi uide tu ligas tibi ad vi
gium. glo. l. dāni. §. ultimo. s. d. dam. infec. ubi oīno uid
gl. l. huiusmodi. de le. i. et l. i. §. i. de stip. ser. et gl. in. l. quo
tens. de admini. tu. et glo. istam. Bal.

Si quis ita Qui pmitit aliū in iudicio
sistere utiliter pmitit quia
pmitit factum suū. b. d. tex. cum gl. 3. uerū factū nō pos
sit alteri pmiti et meum merū factum possit pmiti. tū
mixtum factū meū et alterius bene pōt. b. d. iste. §. i.

Nulla causa. i. nulla rō impediens et collige regulā.

Edem Stipulatio que respicit diuinum cultū
uel aliquid pium efficax est et idem i
quolibet p̄tu. b. d. nec attenditur interesse pecuniariū
et iō promissor tenetur ad ista p̄se. facit ad no. in. d. l. il
lud. l. de sacro. san. eccle. q̄ per istum tex. ut q̄ relig. et
ecclesie quilibet possit stipulari et dico q̄ possit cogi p
episcopū. ut. l. hereditas. i. si. de pe. here. Nota tex.
utilem ad oēs stip. respicit deum. Bal.

Dominus seruo. Breuis est et
summar scip
sam. Sibi. l. dñio. Filio. l. in potestate su
ple stipulando patri acquirit. Scdm q̄. i. qua
tenus uel. i. pro ut. sed hodie aut pater stipulatur ex p
fec. cā. et acquiritur patri. aut i aduentitia et tunc querit
patri quo ad p̄prietatem et rōne usufruct. ualet i p̄prie
tate filii quod no. Facti sunt ab ipso seruo explican
da secus si ipsi. Aliunde. l. ex aduentitia cā et racione
usufruct. qui queritur patri et stip. i. p̄prietate. quod for
te secus esset si non quereretur quod dic. ut. j. d. solu. l.
fructum aut. §. quotiens. uide. l. si. d. pigno. l. utrū p̄ i
dubio stipulando uideatur stipulari sibi uel filio.

Infilius. Premitte q̄ qñz seruus do
mino. ut i. §. alteri. qñz dñs
seruo ut. l. p̄cedenti. qñz seruus cōseruo uel
frater cōfratri. quod dic. ut. l. frater a fratre
s. de condi. indebiti.

Am quis Vbi tēpus sine aliqua de
terminatione apponitur
intelligitur de p̄ximo futuro nō presenti. b. d.
no. Quod facit si papa dicit concedo bal. p̄ben
dam in loco tali uacaturā non appposito tempore q̄ itel
ligitur de p̄xima uacatura. non ob. §. in stip. q̄ uiciaret
accum si intelligeretur scdm illum. §.

Quotiens Vbi i obligatione tempus non
adicitur pura obligatio intelli
gitur. sed si dies adicitur p̄sumitur apposita gratia pro
missoris hoc dicit.

Lib hoc Quando uni p̄stationi tēpus
inscribitur ante finem tēporis
non recte agitur. b. d. no. expectandū totū tē
pus lapsū et quod hic d̄r in stip. h̄z locum
in oībus contract. Idē i iudiciis facit. c. cōmissa. d. elec.
lib. vi. et. j. eo. l. cum stipulatus sum mibi a p̄culo. Itē
no. d̄ hac dictione hoc que est demonstratiua futuri. In
glo. l. sed que rō diuersitatis dic. q̄ qñ stipulor hodie da
ri tūc non apponitur cā suspensionis. In scdo casu ideo

expectatur finis ut adiectio tēporis aliquid operetur. fa
cit. c. cū ei quem de rescrip. i. de. In tertio casu glo. rō
est q̄ istud tempus ē appositum grā obligationis multi
plicande et iō initium tēporis inspicitur. et in hoc caue a
bar. q̄ dicit ipse q̄ qñ stipulor singulis annis istud tem
pus apponitur grā multiplicande obli. s̄z non est uerum
q̄ una ē obligatio sed die grā multiplicande p̄stationis.

Sed p̄ istud ut expresse. s̄. si cer. pe. l. lecta. ubi m̄pi
etiam finis. dic q̄ illa. l. addit tertium casum ad istud d̄ sin
gulis annis q̄ qñ apponitur cā diuindunde p̄stationis et
sit grā debitoris q̄ interest sua soluere p̄tem potius q̄
totum nō aut grā multipli. obli. uel p̄stationis. et no. q̄
cotidia. Sed pone q̄ iudex mādāt mibi q̄ quolibet
mense debeā comparere corā ipso singulis mensibus an
debeam cōparere in p̄n. mensis uel i si arg. sunt p et con
tra ut uideris. p̄ma opi. tunc ut q̄ istud tempus uidet
appositum grā multipli. obediēcie Dic q̄ aut loquimur
de tempore respectu temporis et tūc et agi in p̄n. ap̄is
Si uero extra tēpus requiritur cā siue impletio tunc
aliud ut. l. edē loca. Inellige tū hoc scdm. l. nec semel. §.
si in habitas. qñ dies lega. cc.

Quis arbitz. Si arbitrator non
arbitrat quia stat
per stipulatorem uel quia non uult arbitrar.
Stiplo etiam penalis non cōmittitur. b. d. no.

No. non recedendum a persona arb. Secundo q̄ si
per stip. stat q̄ minus arbitretur reus non tenetur. Idē
si per arbitratorem. In glo. i. ex hoc habes q̄ licz ar
bitrium sit appositum iuxta precedentem oblig. ad uola
rionem obli. non receditur a persona. i. eo non arbitra
te deficit stiplo et opte probant hoc ista duo exempla
Dicit pe. q̄ hic est casus q̄ si stipulor non est p̄sens
arbitrator non potest arbitrar hoc inferius dicā. In
glo. ii. pua. habes q̄ per moram stipulantis non soluitur
arbitramentum. Item ex ea habes q̄ si promissor ipe
dit arbitrar perinde incidit in penam ac si ueniret con
tra laudum. In alia glo. ibi. l. si societas. dic q̄ quā
do cōpromittitur in arbitras. aut non arbitrat et tunc
loquitur hic aut arbitrat et male et tunc recurritur ad
bonū iurū. iurum. i. iudicem. ut. l. continens. §. cum ita.
et. l. cetera fam. cri. et rō est. quia hoc casu contractus ē
purificatus. et ideo debet reduci quia est ens tam male
se habens et secundum oēm scientiam probatur ista rō
sed secundum legistas alia est rō quia si non est laudatū
non leditur ergo et. sed secundum Bar. alia rō est ut hic
ponitur quia officium iudicis q̄ proponitur ad corrigē
dum si non arbitrat non habet cui inbercat. sed que
est rō q̄ quando male arbitrat receditur a persona
dic quia aliter obligatur q̄ fuerit aīus suus et iō datur
recursus. ut. l. si quis cū aliter. §. co. et studueratis illaz. l.
et nesciūssis inducere. uide. l. uir uxori. §. si. ad uell. et
lab emptione. de pac. ubi glo. signat cōtrariū et p̄mit ca
sus cōtrariū ut p̄dicta cōtraria melius intelligantur et
sunt meliores gl. que sunt in iure alleg. l. labeo scribit mi
bi bibliot. in cōtractib. bar. alleg. alia. l. Sed cōtra q̄
in ultima uoluntate nō recedatur a p̄sona uō arbitrac
est casus in. l. i. de leg. ii. scdm unā lect. dic q̄ aut in p̄so
na inferitur arbitriū cōditionaliter si arbitrabitur et non
receditur. secus si non p̄ modum cōditionis et ex hoc ha
bes rōnem differentie q̄ in p̄ctibus simpliciter intelligi
tur cōditio si arbitrabis et iō non receditur s̄z in ultima
uolūate i dubio intelligitur grā declarationis q̄ si condi
tionaliter alias secus. Itē op. de. l. cū quidam. d. le.
ii. dic q̄ aut istud iniquum arbitriū necet alteri cui non
d̄z obesse et receditur ut hic. Alii faciūt differentiam aut
cōmittitur i arbitram uolūtas aut i arbitriū boni iuri.
d̄ hoc uide l. i. l. iii. l. d̄ dore p̄mi. ubi oīno uide. et in
l. pe. d̄ arbi. §. Item op. de. l. multa. d̄ condi. et demon. ui

de. ii. q. vi. c. statendum. ubi q̄ a finis arbitri pōt appel-
lari scōm cano. uide. l. cū apud sempiternū iud. sol. p. quā
declaratur qd̄ bar. ad quā all. d. l. multa. qz aut p̄mittit
stare arbitrio petri arbitratoris aut sic indefinite p̄mittit
stare declarationi boni iuri. Dñi pars debeat requi-
ri Bar. hic tractat bene et alleg. l. qz si nolit. s. si quid ita.
tu ultra eū adde. l. necesse. d. in diem adiec. et si uis dice-
re ad. d. s. si quid. dic qz ideo. qz res ōbebat restitui que
restitutio absenti fieri non pōt. Itē queritur q̄to tem-
pore daret arbitramētū et Bar. dicit idē qz i ultima uo-
luntate ubi finitur anno. ut. l. si. s. sed et si quis. cōia. de le.
Sed ista differentia non ualet qz in ultima uoluntate ac-
tus non anūtilatur nec receditur a p̄sona sed in p̄scribis
nulla. l. cauetur. facit. c. q̄dū. d. ap. in de. Item quid
si quidam cōmisi in arbitratōe deinde cōdemnatur. et
bona confiscantur an fisci s teneantur stat illi laudo. d. hoc
uidetur i. l. quotiens. d. noua. ubi rex. no. qz obliga. cōdi-
tionales cōmittende in p̄sonam non trāseunt. d. hoc hic
per bar. et per eundem i. q. que incipit.

Quodcumqz. Stipulatio eius qui
est i alteri potest
re censetur stip. eius qui ip̄s h̄z in potestate et
p hoc qñ monachus stipulatur concipiat uer-
ba q̄uo uult monasterio stipulari ut et no. hoc pñ. tenet
hoc uerū i his que possunt acquiri sec⁹ i his que acqui-
ri non possunt. ut in emp̄bi. que nō potest alienari. et ita
dicit hic glo.

Sicuti cum. Stipulatio collata in mor-
tem ualet. b. d. cum mo-
rientur ipsi qz si dñs nō esset dubiū et dic qz inspicimus
initium sed non q̄rum ad acquisitionem. ut est rex. in. l.
fi. j. de stipu. seruorum.

Si quis ita. Potest p̄ post mortem suaz
filie ut filie stipulari ut uir-
lis queratur actio filie ut filie dy. No. qz pater pōt
stipulari filie dari post mortem ipsi⁹ patris. Secūdo qz
queritur filie utilis actio et si non sit heres quod ē no.
et iō si pater recipit emp̄bi. p filia non notando se p ista
uerba non uidetur notare eā ut heredem. secus si se no-
minaret qz tunc uidetur stipulari ut heredi ut plene no.
ut. l. si tibi. s. si pater. d. pac. Unde tene p regula qz i iu-
ribus que descendūt a patre i filiū simpliciter uidetur
filius notari ut heres s̄z in iuribus que primitiue descē-
dunt a filio tūc uidetur notari ut filius. sed unī descendit
utilis dic qz quedam ē utilis ex cessione tūc deriuatur
a directa. quedam ē utilis p̄mordialiter. ut hic. qz cōpe-
tit ex interpretatione scōz iura. qz pater et filius censentur
interpretatiue una persona.

Non solum. Inter si morieris et cū mo-
rientis nō est differentia. qz
simpliciter mors ē expectanda. In p̄mo tñ casu ex men-
te. in scōo ex uerbis et mente et hoc in p̄scribis. In ulti-
ma uoluntate forte aliud esset. et dic qz nō differūt i tem-
poribus q̄rum ad utilitatē. non q̄rum ad uerborum sub-
tilitatem s̄z in rebus tūc aut una res est accessoria alteri
us et non equipantur. alias secus. ut. l. titie. res. s. nihil dī
stat. de lega. i.

Centesimis. Ante diez est nata obli-
gatio et iste est summa
rius dñi An. de py. et dicit hic fundari opi. gl.
qz sic nata actio qz posita cā in esse et non ipe-
ditur effectus statim ponitur effectus i esse et dubiū est
pp̄ prolixitatem ip̄is facit. s. eo. si stichum. s. stip. et. l. cū
qui calendis. et. l. i. qui hoc anno. bal.

Id autem quod. No ualet pmissio
facti i mortem dila-
ti qd̄ factum p aliuz explicari nō pōt. b. d. et istud quod
addo sol. p. Del sic factum i mortem dilatum qd̄ tempo-

re mortis non pōt explicari stip. uiciat. uide hic .c. licet
extra de uoto. ubi dicitur qz pōt explicari per aliuz. sed
dic qz ibi in p̄sona principalis utiliter concepta erat. hic
a prin. impossibile.

Si ita sit. Promissio tacite collata in uolun-
tate pmissoris ualet. sec⁹ si sit ex-
presse collata. b. d. scōz pe. uel sic Promittens cū uolue-
rit obligatur si an mortem declararet secus si uoluerit et sic
inter cū et si qñ respiciunt substantiā obligat. est differē-
tia. b. d. Volueris mihi dari. Inutilem precise.

Aliter et male. Alii. s. dicunt et bene. Ibi consti-
tuas. l. tu pmissor te uelle. Aliter ista dictio aduersa
tur i iure. ut p̄z et in facto qz. s. per cum hic per si. In
utilem a prin. et ex post facto ita qz nūquam cōualecet.
Dic qz futurū subiunctiui sapit quandā p̄teritionē sec⁹
in futuro iudicari qz sapit simplicem et indefinitū effec-
tum et iō non ualet. Dic qz inter si et cum nō est diffe-
rentia qñ sunt eiusdem significationis alias secus. Sed
q̄uo cognoscam dic qz dictio cum nō sapit conditionē
notatā sed cōnotatā que dñ tacita et non expressa et i
tacita uoluntate debitoris pōt poni nō i expressa et hoc
dicit iste rex. et sic habes. dic qz aliud est i ultima uolun-
tate qz testator ut illa uerba ad dilationē nō ad impedi-
endum secus in p̄scribis ut. l. stipulatio. s. in stip. facit de
rebus. dub. l. ubi uerum. s. penul. Ad. q. quam hic ponit
bar. adde. c. si gratiose. de rescrip. li. vi. et ibi dicitur
plenissime.

Et sic. Que insunt formaliter stipulatio
in nouare insunt formaliter stipu-
lationi nouanti. b. d. Del sic In succedend obli-
gatione tēpus intelligitur tacite repetitū. b. d.
Spōdes non exp̄ssit qñ et hoc faciebat dubitari.

Hodie. i. p̄sentialiter. In glo. parua p̄ma ibi an iō
nouandi hoc dicit timore p̄rii. l. qui bis idem. et. l. si dari
stipuler. sed dy. dicit qz respectu pluralitatum rex una
est stipulatio. In glo. fi. d. ista repe. habes in p̄scribis
in. l. ualerianus. d. pretor. stip. In ultima uoluntate in
pluribus in. l. l. z impare. de lega. cum si.

Decem. Verbum cū petico non fa-
cit cōditionē et iōnalis stipu-
latio transmittitur ad heredem. b. d. nota.

No. qz uerba apposita ad celeritatem exe-
cutionis suspensionem nō inducunt. Magis electiue
non compatiue. Ibi cōdictio. qz cum nulla est cōdic-
tio non pōt deficere. No. a cōtrario sensu qz cōdictio
potestatiua nō transmittitur ad heredē in contractibus

No. qz cōdictio que non ē nō pōt deficere. extinctio
enim non pōt esse nisi p̄supposito esse. ut. l. titio usufr. d.
condi. et demon. Bar. mouet hic dubiū an cōdictio po-
testatiua trāseat. dic qz quedam est cōdictio potestatiua
que non pōt per alium impleri ut si uolueris et non tran-
sit. quedam que pōt impleri et in ultima uoluntate nō trā-
sit. ut. l. si. de cōdi. insti. In cōtractibus uero dicit glo. in
l. ii. l. de pac. inter emp̄. qz transit. Sed doc. reprobat
et est rō scōm me ultra alios. qz cōdictio potestatiua d̄z
impleri uere et formaliter sed si trāsmitteretur esset im-
pletio ficta. quod ē contra. l. qui heredi. s. fi. et. l. meuius
de condi. et demon. facit. s. de li et po. cōmodissime. Dic
qz aut cōdictio apponit in p̄n. obli. et nō transit. qñqz ap-
ponitur in contractu secundo et tūc transit quia tunc
transit principalis ergo et secundarius. facit. j. co. qui ro-
me. s. augustinus.

Am filius. Mora filii nocet patri
non cōuerso. ideoz in
fidei. b. d. no. Del sic. Mora filii i obligatiōe
p̄ncipali nocet patri i obli. accessoria hoc p̄rio
et mirabile est hic qz durat accessorium extincto fundit⁹
p̄ncipali. Mora mirabile effectū more qz perpetuat

oblig. accessoria extinguitur prin. **N**o. q. equipar obligationem patris et fidei. Bar. mouet. q. statutum est hic q. pater tenetur assignare legitimam confiscanda an si filius est condemnatus pp. contumacia habeat locum dictum statutum. Dy. dicit q. sic p. istum tex. q. mora filii nocet patri ita et hic. Item p. hoc. s. de noxa. l. et si condemn. et sol. mat. l. si filio. q. pater equipatur et fidei. iud. s. alibi dy. no. contra. in. l. i. s. q. ex facto tut. ubi dicit q. ad hoc ut pater teneatur no. sufficit ista ficta contumacia. Item adde tibi q. l. absentia unius noceat alteri et ubi ex condemnatione uenitur ad alium non h. locuz in condemnatione ex contumacia. s. hic responde. q. hic pcedebat obli. filii. et uere constabat de ea ex qua pater condemnabatur sed in casu statuti non constabat nisi fidei et id die aut statutu ponderat contuma. dicens q. ex contumacia pater teneatur et est claru q. tenetur. ut. l. i. de decre. decu. aut non ponderat expisse et tunc aut malefacit et dz constare de maleficio et ita dy. in. d. l. i. aut codem. et tunc qualitercu q. filius sit condemnatus tenetur aut utruq. et tunc non tenetur. cu statutum requirat ista duo. et id tantum unu esse non sufficit. Sed an pater debeat scire pcessum dic q. aut uenitur ad utilitatem priuam aut publicam et id si de publica fm Bar. non ut patet debere requiri secunduz cu. s. dic q. q. pater obligatur ex delicto filii tunc dz requiri q. forte uellet reprobare sua confessionez quod pot. ut. l. ii. si ex noxa. ca. et licet Bar. diceret ueru tamen si pater semel coparuisset et suscepit defensionez in aliis fiendis saltem deberet citari.

Si stipulatus. In obli. facti mora non nocet fidei. mora fidei iussori neutri nocet. b. d. nota. et est iste. s. difficilis et subtilis. et uidetur nullo mo. posse pcedere. Pro fidei. solum. Op. et uidetur q. fidei. teneatur actioe iniuriarum. ut. l. iniuriarum. s. si. de iniuriis. et l. qui pen. de acti. ep. dicit glo. aut loqueris an teneatur ex contractu fidei. et non tenetur. aut rone delicti et tenetur q. quilibet tenetur. item op. certum est qd. iste fidei. impediens est i culpa et in mora. si est in mora ergo nocet fidei. ut. s. ea. l. in pn. ergo et. dicit glo. si queris an fideiussor teneatur ex mora sua. et dic aut circa. pmissuz ab eo et tenetur alias secus q. hic est. pmissam solum factu rei prin. non fidei. et id non tenetur. Item contra hoc statim q. incidit in illam et. na. fideiussor non pmissit factu suum ut dicit. tunc ultra. aut pmissit factum rei et no. tenetur q. factum alienum. ut. l. stipulatio ista. in pn. aut neutrum et non tenetur dicit glo. q. iste pmissit se facturum et cur. optime dicit. et iste qui sic pmittit non est pprie fideiussor sed est pmissor. ut. l. eleganter. s. seruus pact. et adde. l. ii. s. qui satisda. cog. Vel aliter dic q. iste no. tenetur anteq. interesse declaratur. Aut in dubio q. simpliciter fideiussor q. tunc respectu interesse. Et aduertaris ad subtilitatem hic qua null. ponit uos scitis q. factu potest p alium explicari q. sunt eiusde. perit. ut. l. nemo est qui nesciat. j. d. duo. reis. sed secus est in scd. negativo quia tunc no. cadit. et ita stat subtilitas huius. s. Bal.

In hac stipulatione. Obli. non comissa in persona defuncti pot. facto heredis comitti nisi pupillus. b. d. hic. uide l. y. in aut. quas acti. l. de sa. san. ecc. fieri quominus mihi ire agere l. s. Ibi non facit. s. facit. q. non opz. Per pupillum. s. pbibentem. No. q. heres p ignorantia ueniens p. petum defuncti incidit in illum. Scdo no. q. hoc est ueru nisi pupillus sit heres q. pupillus ex suo facto non incidit in pena. petus. In glo. absit. hoc dicit q. qui p. sens est petum simpliciter preiungitur reminisci d. co. ut de pb. et comit. stip. l. magna In glo. iii. ista glo. est ualde sing. que facit ad ista laudat. si heres uenit contra l. ignorans q. incidit in penam

et restituitur. facit. l. quesitum. q. actio de pec. e. annal. In alia gl. stetit. dic q. quedam sunt penae que committuntur ex facto defuncti no. concurrente facto h. dis et tunc et committuntur p. pupillum. quedam sunt que requirunt factum heredis et tunc loquitur hic q. no. obligatur pupillus q. non h. psonam obligabilem Dic ergo q. aut loquimur i pena legali. et datur restitutio q. mitius agitur cu lege q. cum homine. Aut i pena conuentionali et tunc aut comittitur pp. factum defuncti et obligatur et non restituitur alias secus. Conclude ergo q. aut pena comittitur p. fieri et heres incidit ut hic aut comittitur p. non fieri et tunc aut comittitur p. factuz defuncti et obligatur et no. datur resti. ut. l. enilius. d. inu. et hoc in conue. legali. secus i conuen. illegali q. mitius agitur cu lege q. cum hoie. s. qualiter possumus cognoscere an sit legalis uel conuentionalis. Dic q. quedam pena que imponitur in defectu prouisionis hois et ista est iura conuentionalis et no. daretur restitutio alias secus. ut. l. si ita stip. s. c. facit. l. ii. de iure emp. in ult. gl. et adde hic glo. que est in. l. si cum militibus. l. de te. milit.

Si promi. Interpellatio siue prestatio ante diem nihil opatur. b. d. fa. et si est prefixa certa dies p. termino nihil ualeat copatio ante terminum. Item si concordia debet produci infra octo dies. q. ante non potest p. eum stetit. i. non est constitutus in mora.

Nulla stip. Qui pmittit non facere tenetur etiam pbibere facientes quos pot. prohibere. uide hic. c. cum ad sedez. extra d. resti. spo. p. quod. c. limitatur ista. l. q. hoc pp. pcedentem stip. alias secus q. no. tenetur de uolentia seuiferorum meoru. facit. l. si fundus. et l. in. l. locationis. s. loca. et no. ualde istud prin. pro legis que fiunt. Bald.

Item in. Qui ex contractu tenetur acquirere non potest acquisitionem negligere b. d. no. No. quem teneri acquirere et hoc ex natura precedentis contractus. Quin teneat si pmissor.

Si qui al. Libertas serui liberat pmissorem. No. q. idem operatur impossibilitas de iure superueniens q. operatur mors naturalis. No. impossibilitatem mori coparari non tenetur. sed aliquid.

Conuen. In dependentibus a consensu forma datur a consensu. s. in dependentibus a lege forma datur a lege. b. d. no. Dant. s. propria uoluntate.

Legem. s. forme et nature. Prioris large accipe pro omni stip. que interponitur ex necessitate secundum Dy. et Bar. ex hoc habes quando contractus fiunt certa forma data a lege sicut est in ista ciuitate in uenditionibus conuentionaliu q. illis formis nihil potest addi uel minui. No. q. dependentia a legis aut. regulatur ab eade. aut. No. q. formis legalibus nihil l. addere uel mutare adde quod no. i. l. ius ci. s. de iusti. et iure et tunc q. interpretatio conuentionalium sit contra stipulationem. Preteritariu aut secundum edictum prioris.

Si quis. Qui uacua possessionem stipulat non intelligitur nudu factuz stipulati. b. d. hic operatur adiectio uacue secundum unum intellectum uel opatur q. pcedit petus de cuius natura uenit diuini transferi. et hoc dupliciter q. pcedit contractus ordinatus p. se ad dari ut stip. q. q. pcedit petus ordinatus ad diuini et utruq. intellectus est bonus. ut no. l. si ita stip. s. d. usus. De isto uerbo uacua habet hic. Sed quid de uacante an sit idem qd. in ista. dic ut. l. si. l. unde vi. per glo. Abstract. abstract. ab omni effectu.

Tipula

Velius ē capitula contractus specificare q̄ illa sub generalis clā non referat. b. d. Item all. q̄ generalis clā non referat ad specificata s̄ cōtinet similia specificatis quod facit si scriptor p̄misit scribere. ff. nouum et p̄misit qd non facit scribi a subscriptore. et q̄ facit bonam litteram. et qd non faceret ibi titulos si p̄ subicit clām generalē qd non refertur ad spec. sed ad similes. et ista lex docet formare cedulas contractus.

Doli autē clausula. s. generalis ad incertos. i. non exp̄s sos facit de penis sanctio legum. d. alimen. leg. alimenta. s. basilice. et l. nich. nutritis. et l. qui coheredi. s. qui patrem. de uul. et pu.

In stipula

Stipulatio specierū diuiditur inter heredes p̄ quoras. s. stipulatio generum diuiditur p̄ numerū. similis diuisio. q̄ seruus stipulatur. Singuli singulis quid hoc sit dictū habes in c. presentium. extra de testibus.

Operarum

Stipulatio plurium operarum numero diuiditur. sed stipulatio unius opere diuiditur q̄tuare. i. ex ea deuenitur ad interesse qd est diuisibile. b. d. Nam opera idēz si tres et reliquit duos heredes. nā illa una diuiditur ut hic dicitur. Idem si tres et duo erant domini.

Am quis

Vide. l. cuius bonis. s. d. cur. fu. que est lex no. sol. ista dictio non excludit stipu. q̄ titius fuit adiectus ad factum sol. n̄ ad acquisit. obli. fm̄ Bar. ex hoc cōclūde q̄ ea que facti sunt ad heredem nō transcant. facit. l. qui heredi. in p̄n. s. de condi. indebi.

Am qui

Plures p̄sone ad aliquam summā simpliciter copulata intelliguntur copulare ad unā summam et n̄ ad plures. Sicuti. ff. de similitudinē de contrahibus ad ultimas uoluntates. ff. de p̄n. q̄ dixi in summa rio reuoco. Quid si decē bis exprimat̄ an intelligatur d̄ eadem summa. dic ut i glo. dic q̄ aut actus uerbi repi logatur uerbi grā lego tibi centū. Item titio lego centū intelligitur d̄ diuersis secus si non repilogatur. In legatis esset maius dubium cū in eis fiat plenaria interpretatio tamen iste tex. uidetur equipare.

Te et titium

Persona unius heredi isēta obligationi defuncti non restringit obligat. ad personā illius heredis tñ sed oēs heredes ex huiusmodi obligat. tenentur. Ibi cōuenisse ut uno tantum notato. Peteretur. q̄ inclusio unius est aliorū tacita exclusio. Op. q̄ dicitur hic q̄ uno nomī nato oēs tenentur et q̄ licz tacite ut actum tñ omnes tenentur Cōtra istud fm̄ nam. l. cauetur q̄ pōt prouideri q̄ unus heredi non teneatur ut. l. auus. s. de pac. rñdit glo. q̄ ista littera loquitur disputatiue n̄ determinatiue. q̄ non ut actum ut ab aliis non petatur. q̄ si uideret actionem p̄uiso testatoris p̄desset Dic q̄ quādo exp̄sum non tñ opatur tacitus consensus ualidus ex quo exp̄sum est inutile q̄ testator non pōt facere in h̄de p̄ parte d̄scendere totam obli. et iō hoc uiciat uiciat et consensus tacitus q̄ ex inutili dispositione non potest sumi arg. a p̄rio sensu. Secūdo op. de. l. cōtinu. s. si. aut sit mentio unius heredis p̄missoris et loquitur hic. aut stip. et tunc aut i dando aut in faci. dic ut ibi.

Qui sibi

Filio adiecto ad solutionē pōt solui ēt statu mutato secus si ad obligat. hoc. d. Recte. i. efficaciter ut cōtingat liberatio.

Quare q̄ filius est adiectus solut. In potestate et sic durante codē statu. Vel emācipato et sic statu mutato. Nec ad rem. i. non ob. p̄dictis. Coniuncta p̄ coniunctionem disiunctiua. Soli et non facta mentioe in stip. d̄ se patre. ff. de recte filio. i. buic filio. d̄ 3a

gis electiue nō cōparatiue. Sed nōne si apponitur obligationi cōsequutiue venit solutio. quid ē hoc. et uidetur p̄. l. indebitam. de cōdi. indebiti. ff. de p̄sone filii alternatiue inserta ut ad solutionē appositā. Secūdo no. statu mutato pōt solui adiecto. Tertio no. q̄ quādo quis stipulatur ei qui est i sua potestate illi non pōt solui. Ultimo no. q̄ intentio hoīs et ēt iuris h̄z actum limitare. unde q̄ apponitur obligationi limitatur ne soluat. Sed cur tā uarie dic q̄ solutionem recipere facti ē et ea que facti sunt nō acquiruntur patri. ut. l. qui heredi. in p̄n. de cōdi. et demon. sed obliga. querere iuris ē et iō queritur patri. ut. s. eo. d̄ns seruo. Sed que ē rō q̄ si stipulatur soli filio filio nō pōt solui rñdeo q̄ directa obligatio queritur ipsi patri et iō ipsi solui non pōt q̄ nulla residet obligatio nec pōt solui tanq̄ receptori q̄ non ē adiectus ad sol. et iō si abbas stipularetur monacho non posset sibi solui. secus si mōachus stipularetur sibi solui. ut. l. quod seruus. s. de po. fm̄ Bar. Sed quid si esset extranea p̄sone ista que mutatur an possit solui quemadmodū hic i filio d̄r quia licet mutet condi. tñ potest sibi solui dic q̄ non et hoc sentit ista glo. facit. l. eius qui i p̄ uī. in p̄n. si cer. pet. Op. de. l. gaus. so. ma. speciale est fa uore doris. d̄ns Bar. distinguit aliter et caue tibi q̄ ipse dicit q̄ si stipulor filio et mibi et sic p̄cedit filius dicit q̄ ut adiectus ad obligationē. ut. l. gaus. S̄z caue te uobis q̄ si hoc esset essent due stip. et sequens inutilis q̄ i h̄is que queruntur patri aut dicit q̄ queratur filio et est im possibile aut patri et tūc p̄inde esset ac si dicerem p̄mit tis mibi et mibi q̄ esse non d̄z. non ob. l. gaus. q̄ loquit̄ in dore. ut. l. pomponius fila. fa. h̄r.

Qui ita

Stipulatio annua quo ad uinā ipso iure trāsit ad heredes meos s̄z repel luntur excepte. Item stipulatio i limitibus temporis finitur ipso iure. s̄z post tempus ob. exceptio. b. d. et d̄z intelligi iste. s. q̄ obliga. erat simpliciter p̄ra sed solutio restricta et ita debes intelligere. Quo ad uinam tēpus limitatiuum. Cōfestim p̄ primo anno imo pro omni tempore. Dare ecce uerbu executiuum restrictum p̄ uerbis quo ad uinā. Stipulatur puta aliquid aliqua cerimonia. Petere. s. sibi dari qualibet ebdomoda. Exceptioe pro tempore post nō p̄ tempore ante et ita intelligo alias si uideo qualiter p̄cedat. ut. l. si usufructus i biennium. de usufr. leg. Submouebitur seruutu re ipso iure durante p̄p̄p̄tuitatis naturaz. ff. de post tempus mero iur̄ agi posse s̄z exceptionem obstatē qd tribus p̄batur exemplis. Quero quare ex quo p̄res cōsentunt et sumus i dependētibz a cōsensu quare iste cōsensu non facit finem. ut. l. auro. de neg. ge. et certum est q̄ obliga. substantiales dependēt a consensu. quare si cōsentimus q̄ post tempus nō tenearis quare teneris et sic ultra cōsensum. Bar. dicit hic unum q̄ pau ci intelligunt d̄r hic q̄ ob. exceptio ergo opponenda est exceptio quare opponēda est exceptio nōne ex tenore p̄tus apparet exceptio ergo si apparet ex eo nō est ne cesse q̄ excipiat. ut. l. ubi pactū. l. d̄ transac. unde dicit Immo. i. c. i. d̄ offi. uica. q̄ si apparet libellus ineptus nō ē necesse q̄ opponatur ita no. dicit ipse ibi. Dic si ex libello appareat exceptio dilatoria i forma dilatorie tūc non requiritur alia exceptionis oppositio et p̄ hoc dicit Bar. tu habes declaratiū q̄ pactum in cōtinenti appositū tacite iest quo ad cōdemnationē non quo ad ipediēdū p̄cessum ita dic q̄ inesse pōt considerari dupliciter. uno mō quo ad modificationē et inest. ut. l. pacta. aut quo ad p̄ctum et tunc si fuit appositum incontinenti et inest ali as secus. Bald.

Qui ita stip

ff. de p̄dictis ante et dictio in nō differunt qñ apponū tur respectu temporis. S̄z qualiter i dubio intelliguntur

ista uerba dicitur. Ita. q. aut expectatio est fauor et intelligitur de finitibus alias secus cōcor. l. qui filiū. §. fabinus. §. ad trebel. et hoc qm̄ apponitur sup̄ tempore secus si super loco. qz non possunt cōcurrere. ut. l. quidā yberius. §. de ser. ru. pre. In glo. ubi finitas. similis expositio est i. l. ii. §. appellata. §. si certum pe. Et no. q. dictio ante tempus pōt poni inchoatiue et finite et ubi est fauor intelligitur ante tempus. §. finitum.

Qui proprietaria

us p̄r usufructu stipulari. b. d. No. qd̄ omne qd̄ quis non hz et habet pōt stipulari potest. uide. l. corruptionē. §. de usufr. per quā potes ponere exemplū. Op. et quero quē usum fructum formalem non qz ip̄sibile quia mibi dat⁹ erit causalis aut causalē et nō potes qz penes te est usufructus formalis. ueritas ē qd̄ in eo qd̄ p̄mittitur in sol. attēdūmus psonam p̄missoris. l. post sol. esse psonam creditoris. Terminos ergo recipit stipulatio quando idēz terminum in utriusqz persona esse non possunt. et hoc nullus ponit.

Si a te stip

Quod sol. nō liberat id i sti pul. deductum nō nouat. b. d. et nō est alibi. Premitte qz i eadem re non concurrunt due cāe lucratiue l. z persone sunt diuerse intellige i executione licet cōcurrant in origine et iste ē no. §. in materia duarū causarum lucratiuarū. d. quo in. l. inen. §. duobus de leg. ii. No. q. fundus p̄missus simpliciter dari ut p̄missus pleno iure. Liberaretis tu qui p̄missisti fundū pleno iure. Stipuler ex cā lucratiua.

Sed adhuc a te qui soluiti proprietatē. deducto usu fruct. Petere petēdo fundū fin glo. et Bar. De deris pleno iure sicut p̄missisti. Liberabitur eadē sol. unica. No. q. non hz maiorem potestatem nouatio qz solutio naturalis. Scd̄o no. q. una solutio duas cās lucra. tollit diuersarū personarū. et hoc non est eo qz sunt duo cōrei debendi. sed p̄ naturam cārum lucra. que in executione nō concurrūt. In gl. aliquatulum magna dicit Bar. qz ille qui soluit mibi nudam p̄prietatem non liberatur i nuda p̄prietate. Sed op. ipse qz solutio p̄is liberat p̄ parte. soluit qz id est utrū qm̄ pars prestat utilitatem tū respectu partis q̄tum op̄etur solutio tota respectu totius ita dicit qz nullus doc. esset qui nō diceret qz saltem liberetur respectu ipsius nude p̄prietatis. In telligas tū qz d̄z petere fundū fin qz fuit p̄missus s̄z si ille p̄missor dixisset promitto tibi p̄prietatem et usufructū certe hoc cāū non rōne partis. sed quia uidetur soluere unam de rebus per se nō tanq̄ partem et ideo p̄prietate. sol. liberatur. Bald.

Si hominem

Si id quod ab uno p̄re debetur alius sub cōditione p̄mittit stipulatio cōditionalis purā nō nouat. et iō si purus debitor est i mora et res perit pendēte cōditione existente cōditione non tenetur secus si primo accepto feratur. b. d. no. Premitte qz qm̄ id qz mibi pure debetur ab alio sub cōditione p̄mittitur. ista stipulatio secūda habet duplicem intellectū unus respectu ipsius cōditionis stipul. alius respectu tacite stip. resultat. a p̄rio sensu. Jungas istū. §. materie p̄cedenti et intellige istam duplicem obligationem ex causa lucratiua. Ibi Tit. pure obliga. Potero et merito p̄pter morā quā secūda p̄missio non sustulit. Pendēte cōditione. s. re pempta. Mibi obligatur. s. existente cōditione. Et pro sed et aduersatur superioribus et no. ualde.

Cōdictioe sue p̄missionis et no. istā aduersaturam i quo aduersatur qz in superiori tenetur p̄mus p̄missor et non secūdus hic tenetur secūdus et non p̄mus acceptus. li beratus. Domine mortuo similis rō. §. ad. l. acquil. l. huc scripture. Sugest in rerum natura. Promise

rat ad quem obligatio p̄bitur existente cōditione.

No. per cōditionalem obliga. nō nouari purā et est rō qz non fiebant ex eadem cā sed quilibet p̄missor per se donabat et quilibet eorū p se decernitur. Scd̄o no. q. obligatio non pōt committi si res non ē in rerum natura tempore existentis cōditionis. Tercio no. in intellectum i isto. §. duarū cārum lucratiuarū qz due cāe lucratiue possunt simul cōcurrere una uere alia fide nō ambe uere ut. §. primo. §. Op. l. cautur qz quando obligatio pura reducit ad obliga. condi. reducit ad naturam illius p̄rie condi. ut. l. pecuniā si cer. pe. interz est impossibile qz agat. Item op. d̄i hic qz boic pemptio p̄pter morāz p̄mi p̄missoris ille p̄mus tenetur. l. cautur p̄rium imo qz nullus teneatur. ut. l. quociens. §. mar cellus. j. d. noua. glo. soluit multis modis et p̄mo ad. l. pecuniā. et. l. quociens. qz stipulatio iteruenit aīo nouandi hic non quāz approbat do. Dy. et d̄o toto quod dicit gl. nō curat unū obolū sed certe p̄ dictum Dy. non habemus aliquā theoreticam istud stat i facto an fuit an nō. sed an scdm̄ intellectū iuris i dubio presumatur. dic qz aut cā est una et duo sunt p̄missores et tunc loquitur p̄rium secus si due cause et duo p̄missores. et ita loquitur iste. §. secundū ueritatem ita qz hic quilibet obliga. habet radicem de p se et ideo in cōcursu sequens cōditionalis nō nouat p̄nam. Item itellige qz hic crant due cāe lucratiue quarū quilibet fuit exordiu d̄ per se ita qz una n̄ e pendebat ab alia. et ita intelligat bal. doc. singularissim⁹.

Iquis

Obligatio condicionalis transmittitur i heredes. b. d. Jde cōtra in stip. ut insti. eo. §. ex cōdit. No. qz mors non est causa tollēde uel augēde obligationis.

Si usumfr

Stipulatio plus continens p̄sumptam nouationem inducit sed minus continens non inducit nouationē tacitam s̄z si esset expresse actus qz fieret nouatio tūc fieret nouatio. b. d. no. Premitte qz tempore. ff. fiebat nouatio p̄sumpta. qm̄qz ex secundo p̄u augebatur effectus uel obliga. trans. crebatur i aliam psonam sed qm̄ ex secunda stipulatione nō augebatur effectus nec trans. crebatur tūc non fiebat nouatio. mō ista lex intendit tractare nūquid p scdm̄ stip. p quā p̄minui effectus an p̄sumatur nouatio uerbi grā. qz aliqd̄ totum reducatur ad p̄m uel qz plus reducatur ad minus. Dic qz quoddā est totū integrale exemplū domus que ē ex integritate capitis et membrorū. quoddā est totū numerale qd̄ consistit in quantitate uel in numero puta. x. Item accuum exemplū. §. eo. l. in stipul. quoddā est p̄dicamentale puta genus respectu specierū. quoddā est quod nō est p̄prie totum qz non hz partes sed habz plus et minus puta uia est plus qz actus et actus plus qz iter. ut insti. d̄ serui. i prin. Et his p̄missis habebis intellectum. Adde quandā. l. si ita fuerit scrip. §. de here. ist. ubi tex. in propria forma qz scriptura plenior p̄ualer et id qz dicit in ultima uolūtare uult dicere hic in p̄cedibus. Ista disceptatio scdm̄ iura noua nec est sublatā. ut. l. si. l. de noua. qz prima euz secunda concurret et quilibet stat p se. Tunc enī. §. qm̄ expresse actū qz fiat nouatio et ista ē nouatio detractiua. potius qz translatiua. Et tam refert ad exempla que posuit. Exigi ex stipul. nouante p̄ma sublatā. ubi ergo p̄mo min⁹ secundo plus p̄sumitur nouatio secus e cōuerso qz impossibile est qz totum ingrediatur p̄m. ut. l. cum qd̄. l. d̄ lega. nisi expresse agatur et uide quemlibet aliū et nullus loquitur ista forma qua tibi loquor. No. qd̄ quantum ad iuris intellectum nomen fundi est quoddam totum. ut dixi. §. eo. l. cum qui. §. si a te. et hoc non est vi sermonis sed ex quo

dam intellectuati.

Quotiens Extimatio olei in genere
fiende solutionis et non ante. b. d. no. In die
incertum. Dies obli. uenit. et sic uidet hic
casus qd dies incertus et codicis interpellat pro homine
dixi. s. co. l. si ex legati hoc dicam. j. co. si stipulatus. j.
co. Existimatis. uenit offio iudicis. ut. l. unum. s. si cer.
pe. Caprio erit ita qd ante diem solutionis non est ad
bibenda consideratio extimationis. Stipulari sit. Pe.
rusii uel Boni. Existens tempore p. tunc. Temporis
taciti respectu loci et interpellat tempus tacitum qd inest
loco. Sed op. nam quo succedat extimatio cu est pro
missum i genere et sic ex natura generis uidet. p. milio
dari. ut e glo. in. l. si domus. de le. i. quare ut qd male di
cat qd considerat extimatio. Dic qd aut pot dari debita
qualitas et non sit extimatio aut indebita qualitas puta.
qd minus ualeat nunc qd tempore p. tunc et tunc recurritur
ad extimationem. Item intellige hic qd tunc erat exp. l. i. qd
qd fieret solutio. nec ob. l. p. m. i. de co. s. i. pe. ad hoc. s.
de acti. emp. r. o. s. cum per uenditor. Dic qd obligatio
nes determinato mo formare nunq. augent obligatio. ne
uide Bar. in. l. pe. s. si ex noxa. ca. agatur et repilogatur
in. l. i. j. de penis. ubi ponit pulchram theorica. Alia die
in. l. si res. et. l. in hac. de triti. et. l. iii. s. in hac. comodati.
et. l. unum. si cer. pe. cu si. Bal.

Tipula. Ad testandū certo mō quis
per adiectionē pene se artat
non pot quia est p. bonos mores libere testa
ri nō posse. b. d. no. Concepta quocūq. p
mittente. Ibi tñ in magna quātitate uel parua et b
non sine ea dico. Op. de. l. cu donat. l. de dona. dic
ut ibi et adde qd no. i. l. si. l. o. pac. Dic qd quis uult
excludere a se arbi. testandi p. penam adiectam et nō p
ut hic qd quis uult excludere a se p. bonorū transla. et hoc
dupliciter. uno mō qd donem uni hereditate meam et nō
possum. ut. l. si. o. pac. per doc. fallit in mil. ut. l. i. j. l. de
pac. aut dono p. sentia et possum scēz doc. qd potero que
reze futura et sup. bis potero testari. Hoc p. m. i. scias
qd. d. Dy. consuluir sup. ista. q. an quis possit facere testa
mentū ita qd non possit mutare et dicebat qd qñ ultima
uoluntas nō remanebat i ultima uolūate sed sub codic
tione mutandi transferencebatur in p. tñ inter uiuos qd p
fieri. ut. l. heredes palam. s. si. de test. Item all. l. ubi ita
dona. de donatio. et facit. l. si quis i. p. m. te. o. le. iii. et sic
concludit qd ualeat. In p. m. i. qd alii qd multū referre
an apponantur uerba ad ampliandā uolūntatem an ad
impediendā uolūntatem et sic ad impediendū testamen
tum Reuoco in dubium an ista. l. habeat locū inter p. f. e. z
et filium cui ē obita iure nature. an ē inter fratres et fra
trem. dic qd sic p. t. qd quādo cā fiducie. ut. l. i. s. si pa
rens. si quis a paren. fuerit ma. Sed an ista. l. habeat lo
cum in alio qd in testamentis ista. q. fuit de facto paucis
diebus nā non ut contra bonos codicillari nec testamē
tum qd presuppono qd habeat alia bona puta uolebas
qd post mortem tuā haberem cassamentum tuū et si nō
posses habere ex nūc tibi uendo pro iusto p. cio. dico qd
ista. l. non curat de quātitate s. de uolūntate et iō uidet
concludendū qd ista uenditio tanq. contra bonos mores
non ualeat p. supposito qd habuerit alia bona o. hoc tan
gitur aliquatiter s. nō de potentia s. de forma reuocatio
nis. ut in. c. i. de co. s. i. l. vi. No. rōnem concludentem. qd
ubi contra bonos mores geritur ibi non habetur distin
ctio quātitarum siue personarum.

Eruus. Acquisitio necessaria sit etia
inuris. b. d. et tene menti ual
de hanc. l. Sed quid in monacho abbate uctan
te caue tibi qd abbate uctante nullū consensu

habet. xii. q. non uicaris.

Iquis ita. In alternatiua sufficit
alterā partem eē uerā
s. altera sit falsa. Itē si utraq. pars sit uera sti
pulatio cōmittitur ex utraq. sed ex p. ma. exi
stente. b. d. no. et quō ista. l. est pulchra. et p. ista. l. adap
tari ad materiā cano. Dicit papa ego cōcedo Baldo mo
nachum sancti petri uel canonicatum sancti laurentii va
caturū certe si p. mo uacabit monachus habebō ipsū
et non canonicū. Fuit sup. p. m. i. x. Vra
ai. quis. No. qd stipulatio totaliter commissā nō potest
nisi committi semel sed stipulatio que cōmittitur per
p. culas cōmittitur pluries.

Interposi. Dicitur ex hac die uel ex
nunc iungit extremū
ad qd extremo a quo. s. ut existente termino
ad quem possit p. termino medio agi. b. d. no.
et est. l. sing. Premitte si dico tibi p. m. i. centū quo
libet anno si titius consul factus erit intelligere qd quo
libet anno post cōsulatum s. si dixerem hec uerba Si ti
tius cōsul factus erit p. m. i. tibi ex hac die quolibet an
no centum tunc existente conditione cōsulatus intelli
gitur o. quolibet anno a die contractus. Ibi temporis
s. triennii. Non immerito qd non solum an condicio
nis existentiam p. medio tempore aliquid deberi. De
finia. No. exponenda uerba contractus ut intelligamus
uim cōtractus. Preteriti a die cōtract. Habita
rōne. ergo possunt peti dena. a p. m. contractus p. p. illa
uerba ex hac die. S. quid si contract. diceret. si titi
cōsul factus erit ex nūc prout ex tūc et ex tūc prout ex
nunc p. m. i. decem quid erit certe hic ut quedam per
plexitas quid diceremus cogita qd si uerba dicūt ut hic
qd terminus a quo extrahat ad terminum ad quē et cō
uerso cogita. uel dic qd minus temp. solutionis necessi
tate. non minus longitudine. ut. a. co. si ita stip. ul. dic qd
inspicitur ultimū uerbū siue ultima pars. ut no. s. si cer.
pe. l. si tibi.

Que ex. Verba impertinētia stip. non ui
ciant et nō refert quid demon
stratur uel quid p. uerba equipollentia expri
mas. b. d. No. qd utile nō uiciatur p. super
fluum. dicas qd quedā habet perpetuam p. manentiā uti
litatis et soluitur unū pro reliquo et ita est Florentie. qd
ibi nūq. mutat. qñq. non habet p. p. uam formam. qd
uariatur ut i ciuitate ista qd qñq. ualeat Florentie. x. sol.
qñq. xiii. et tunc aliud ē et no. istam. l. sing. Supflua
ergo non habent uiciare. Idem eēt in matrimonio. s. qd
ex quo i corpore cōstat de cōsensu licet uarietur: nihil ad
factum. Denarios in ere percussos. Aureos et sic
diuersa qualitas tñ eadem utilitas si est p. p. uam. et adde
j. de solu. paulus. et o. dona. sancimus. No. qd quan
do quis est binominis et unū nomen exprimat. ual. s. qd
aliud non exprimat. ex quo constat de corpore.

Iminor. Quod nō possum per me
ad id aliū obligare si pos
sum ut faciat p. me. b. d. no. Nota ad euidē
tiam qd qd manumissio serui est quedā gratui
tas. alienatio lex eliesen. phibuit et minorem. xxv. an.
posse seruū suū alienare. Item cōsiderauit qd blanditiis
seruorū minores. xxv. annis poterant decipi et iō probi
buit manumissionē prohibitio que fit rōne etatis non h. z
locū in maiori etate uere uel interpretatiue. Seruus. s.
obitum. Ibi executio. No. qd stipulatio que nō ualeat
executionē nē meretur qd est no. Sed et si licet ista
dictio et si nō aduersatur i iure et facto licet al. s. ubi ista
si non aduersatur nisi i facto cōcor. cu. ista. l. l. si minor.
o. ser. expor. Nota qd dixi i sumario et no. l. facit
ad statutū dicens qd minor nō possit alienare rē p. p. iā

an si uendit rem alienā consentiendo ut in alium transfe-
ratur certe sic. Baldus legum doctor.

Illa stip. Stipulatio ipersonaliter co-
cepta ualeat. b. d. dic aut est
imperialitas ex pre stipularis et ualeat aut
ex parte promissoris et tunc aut i uerbo promissio-
nis et non ualeat. aut in uerbo executiuo et ualeat ut hic ha-
buitis. s. c. stipulatio ista. s. alteri.

Eum qui. Quod non debetur. uel aliter q̄ o-
betur peti non potest. b. d. Vel sic.
non potest quis astringi p libellum ad id quod non est astrictus.
per libellum. b. d. no. Nota o natura istius stip. curari
q̄ ille qui ydoneum promissorem liberat. Secundo no-
q̄ ille qui uult facere libellum super contractu et se fun-
dare sup natura contractus. alias non pcedit libellus iste
est tex. hic no. Subere facit q̄ quis habeat. x. Su-
bere curare q̄ est magis remotum ab actu proximo et
ideo liberatur dando expromissorem de quo dic ut ple-
ne in l. si. s. si cer. pet.

Ipenam. Vbi est certa pena ibi dici-
tur stipulatio certa s̄ ubi
uenit interesse non dicitur stipulatio certa uel sic.
In stip. dantis repetibilis puta ex cā mutui
consideratur interesse. b. d. plus q̄ no. uel dic q̄ pena adie-
cta dationi quantitas. ualeat et i mutuo. istud probat ista
l. aut enim unus et idē mutuat et stipulatur penā et tunc
uideretur adiecta pena in fraudem usurarii alias secus si
tu debes mutuare et ego stipulor penā. Pecuniam
quāz pmissi credere uel i cepit a cōdic. nō curo. In
certa rōne pene certe. Spondes si adiecta pena. Di-
citur hic q̄ certa est stipulatio quādo adicitur pena. Con-
tra. nā pena est inserta dationi quantitas ergo i fraudē
usurarium. ut. l. rogasti. s. si tibi. s. si cer. pet. dic ut. s. q̄
aut stipulatur mutuans et tunc ibi alis secus rō q̄ fors et
pena non respiciūt eundem cred. Secdo op. dicitur hic
q̄ stip. interesse est incerta Contra nam ubi uertitur dari
ibi stipulatio est certa. nam qui tenetur ad dari tenetur pre-
cise ad ipsum. et sic uideretur cer. ut. l. ubi aut. s. si. dic q̄
quando promittitur dari aut promittitur tñ dari q̄m in
stipulatione uersatur et tunc nō succedit interesse q̄ offer-
idem per idē. sed qñ non interest mea i toto ita q̄ min⁹
est interesse quā quod uertitur i summa et tunc considera-
tur interesse diuerso modo et iō pcedas ultra s̄ cōtra so-
glo. nam pone q̄ pmissi tibi mutuare et ego cū petis ex-
cludo te per excep. dolo facis cū restitutus es. ergo
male agis. dico q̄ illa exceptio dolo facis non h̄z locum
ppter tacitam uoluntatem pbenitum q̄ in ista stip. par-
tes considerauerūt interesse quod excluderent si possz op-
poni et fere respicit alibi et nūq̄ audiuitis ab alio nōri.

Ihomo mortuus. Pēa ap-
posita in
possibili stipulationi uel pacto cōmitti non p̄-
b. d. et pmo loquitur qñ est impossibilitas fac-
ti. Secdo quādo est impossibilitas dandi. secūda ibi quem
admodum. No. i penis esse ualidū arg. ab antecede-
ti destructo nam pp impossibilitatē eius id quod est cō-
sequens puta pena cōmitti nō p̄t. Op. d. l. i illa stip. si
calendis. s. co. dic q̄ aut stipulatio icipit a pcedenti dis-
positione hōis mortui illa pena non p̄t peti. q̄ destru-
cto p̄m. destruitur accessorii. aut a pcedenti cōdictio-
ne et tunc loquitur p̄m q̄ ubi nō t̄z p̄ncipale non t̄z pe-
nale adde. l. seius et aug. ad. l. fal. et adde quod no. in. l. si
decesserit. s. qui satisda. cog.

Alier que. Vbi deficit cōsensus fa-
uor uel edictū nō curatur
et stipulatio uiciatur. b. d. Vel sic infans stipu-
lari nō p̄t. b. d. Infanti forte filio eius ex
p̄mo infirmo. adde. l. si infanti. in fi. l. d. iure de. et. l.

bonorum. l. qui admi. ad bono. posselli. Bal.

Am quid. Dic pōtur forma stipu-
landi penam aut pena
adicitur non fieri et d̄beo stipulari si non fiat
aut adicitur fieri et d̄beo stipulari si p̄ fiat. Bal.

Si quis ita. Vbi promittitur pena si opus
certa die perfectū non erit
ante diem agi non p̄t sed ubi non est pena promissa potest
agi ante diē ad interesse p̄ticulare nō ad interesse totale
b. d. et sic habebis intellectum tex. et gl. Plane hic si
fuit appposita pena. Insulaz tuenē. Falcit. r. cap-
tari. Nec insulā. aliud exemplum. q̄ hoc de nouo sic
bat supra nō. Faciende. i. inchoande. uel psequende.

Agitur ad interesse p̄ticulare non ad totale. Op.
de se ipso ad se ipsum. Dic q̄ in p̄n. erat appposita pena
que i se claudit interesse totale. et tunc d̄z non possit nisi
semel agi expectatur totū tempus labi alias secus et hoc
declaratur i. l. si pcurator. j. rez ratā hab. No. q̄ ad
p̄ticulare interesse p̄t sepius committi. No. q̄ plus
opatur dies exp̄ssa q̄ dies ueniens ex natura promissi
et h̄z utraqz suspendat tñ magis una q̄ alia de quo hic p̄
Bar. Op. si dies tacite inest ergo expressio nihil opat
rūdeo uerū quando inest uniformiter sed qñ tacite non
inest uniformiter q̄ p̄t apponi p̄lixior dies et ideo si
intelligitur inesse et ideo aliud est. Bal.

Alterdum. Stipulatio ex te. in si
pulatione deducit
citam dilationem assumit. b. d. anteq̄ fiat dila-
ratio res h̄z tract. donec d̄claretur. Pura
si. sine exp̄ssione cōditionis uel dierū. sed pone q̄ d̄beo
dare decimas fructuū uel p̄mitias sacerdoti. et uolo da-
re eo die quo nascūt an d̄beat recipere. Actio uic pe-
cum effectū q̄ ante diem nata est obligatio. ut. s. co. l. con-
tesimis. sed non est uerum nisi supposita re sup qua d̄z
oriri actio q̄ ista essentia rei dependet ex tempore et iō
interim non est nata. ut. l. i. de cōdi. et de. p. quam Bar. rep̄-
hendit pe. facit. s. de pac. Item q̄ in glo. or. sicut similis
do loci ad rem tñ non est omnino similitudo q̄ hic est na-
ta actio supra nō. Itē si operas quando aliquid est
specificandum a creditore interz non cōmittitur obliga-
tio hoc dicit iste. v.

Si seruus. Seruus hereditarius stipu-
lando heredi futuro notatū
nihil agit hereditate non adita. b. d. Stipulatio qua quis
stipulatur heredi futuro non transit ad fiscum hic non fit
mentio d̄ fisco tamē ex te ipso iudicas. No. q̄ aditō
hereditatis quandoqz requiritur ad cōfirmationē con-
tractus per stipula. coll. in personam non queritur he-
reditati facienti. Bal.

Stichi. Oblatione eius quod d̄betur et peti-
tur omnis mora purgat. b. d. Aduer-
te tamen q̄ post lit. conte. est necessaria depositio et con-
signatio. dupliciter purgatur mora. uno mō quando peti-
tur interesse et offertur res que d̄betur. ut hic. Secdo qñ
res debita petitur et eadem offertur et ita loquitur. l. i. in
lam. et no. in. l. si rem. s. si. de pi. acti. Bal.

Stipulationum. Premittit ad
eundem
q̄ libelli antiquitus formabantur euz exp̄ssio
ne actionis et et hodie i quibusdaz locis habet
tis in. l. ii. de orig. iuris et no. in. l. i. in p̄n. ff. de eden. et. l.
edita. Secdo premittit q̄ qñ stipulatio continet cer-
tum in libello pponitur certi condi. ut. l. certi cōdi. i. p̄n.
aut incertus et tunc actus ex stip. uel actus incerti. ut. l.
si stipulatus de usuris. Et isti. de uer. ob. i. p̄n. Quod ex
natura rei uel ex promissoris uolūrate uariari non p̄t q̄
est ita determinatū q̄ nō cadit uariatio uel incertitudo
secus si sit uariabile et indeterminatū. b. d. in substantia

lfe. quasi usqz ad fi. Vel sic certum dicitur a re quando con-
currit triplex certitudo quid quale et quantum sed ubi in
istis uel altero istorum est incertitudo dicitur incertum. b. d.
dividitur in duas partes ista materia. primo de stip. certis.
Secundo de incertis. prima ibi certum est. secunda ibi ubi
aut non apparet. Itaque permittit quod dicitur statim. Pro
nuntiatione. i. uerborum expressione. ceterum. si cer-
pe. Quero cui debeat hoc fieri fides. dic quod aut lo-
quimur quantum ad substantiam ueritatis et sufficit i uero
sic esse aut quantum ad substantiam probationis. et tunc uidetur. et
hoc uult glo. parua. uide. s. o rei uen. l. si in rem agar ali-
quis facit. l. pomponius. s. in his. de pcurato. Extra gl.
scias quod substantia uerba denotant quid adiectiua quale
aduerbia qualiter. uerba denotant agere uel pati dari
fieri. participia id quod nomina et uerba. gerundia modum.
supina denotant simpliciter ad quid. prima duo i hac. l. cu
glo. secundum ad aduerbia in. l. pomponius. tertio de uer-
bis nominibus uerbalibus i. l. si duo. reis. de gerundio
in. c. i. de pest. pla. l. vi. per Jo. an. per But. in. l. i. l. de
bis qui la. de supino p3 ad sensum puta uado amatur qz
uado ad amandum. et no. hoc qz hec i libellis sepe ponu-
tur. uide. l. plautius. o auro et arg. lega. ubi sine gramati-
ca fieri non potest. Intelligas o bonitate intrinseca non ex-
trinseca i ista materia. Ibi sine qualitate cum quanti-
tate tamen alias non ualere. ut. j. eo. triticum. Signi-
ficatiua qz non significat certo modo et determinatiue. ut
del. modico. in pn. s. de annu. le. ubi qz id qz non est uni-
forme non potest in consuetudinem deduci. In gl. magna.
dic ergo aut exprimitur ista qualitas optimi et pessimi
et dicitur certa aut non et non dicitur certa. fallit i. l. unica. l. de
col. dona. l. xii. quam. no habetis alibi. qz tacite intelli-
tur interpretatiue non quid expressum et id dicitur exprimi.
dic quod promissiones absolute debent hic declarari. quedam
sunt relatiue et tunc aliud est et id non ob. l. cum quid. si
cer. pe. Quid est homine certe dicitur dari homo mediocris
qz homo pessimus in genere pessimorum h3 arma ad nocen-
dum. fm Aristo. sed i frumento dari potest esse pessimum.

¶ Undi cer. Stipulatio usufructus est i cer-
ta. b. d. In glo. sed que ratio
respondeo qz constitutio usufructus requirit factum. i. successi-
uam patientiam ratione mixture facti obligatio iuris. i. da-
di dicitur incerta. quod est no. casus est hic et. l. corruptionem
de usufr. l. l. iii. s. dare. ff. de usufr.

¶ Illud dubium. Qui stipulatur partem
nasciturum uel fru-
ctus nasciturus incertus dicitur stipulari. hoc probat teste
natura. d. b. Videatur ut sic editur partem uel fructus
perceptos petat per actionem ex stip.

¶ Sed qui nimum. Obligatio relati-
ua acquirit certi-
tudinem a termino ad quem fit relatio. b. d. certitudo que
continetur i termino ad quem fit relatio dicitur certa per rela-
tionem. Reposuit. qz utrobique est certum per relationem
Occurrit ad probandum quod sit certum per relationem id
non aliter exprimitur nisi per relationem. Contra. ego pro-
mitto tibi pretz aretuse et sic est promissio relatiua ad cer-
tum ergo dicitur certa. Sup hoc dicitur quod aut terminus ad
quem potest inesse termino a quo a pnt. ita quod ab ipso initio
potuit specificari et certificari et est certa ut hic. aut non
potuit et dicitur incertus qz tempore pntis non pote-
rat inesse certitudo qz certitudo supueniens non redit
retro et id dicitur incerta et no. qz a nemine dicitur inuenies.

¶ Qui id. Stipulatio in qua uertitur factum in
certum dicitur continere. b. d. Incer-
tum. i. incertam re. et sic incertitudo respectu rei. Quero
de ratione. De quod facta que non sunt adhuc in suo esse de
dicta dicitur incerta qz futurum fieri non est certum et
istam rationem reddit glo. i. l. i. l. de ope. libe. Sed i secu-

do exemplo que est ratio cum aliud sit i. s. fi. j. c. l. ubi uide-
tur certa. dic quod ratio stat in hoc qz in ista stipulatione rez
tradi uenit iteresse et id quia est dubium utrum tradat rez
uel interesse et id est incerta sed in dari non uenit inter-
esse. Sed que est ratio in ultimo exemplo ratio qz ex ista sti-
pulatione non transferretur aliquid quod sit iuris traslaciuum
in me et id omne factum quod est ab omni iure abstractum
dicitur incertum ut plene no. s. co. stipulatio ista. s. sed
quatenus in gl. mag. et hic.

¶ Qui illud. Obligatio alternatiua si electio
est creditoris dicitur certa secus
si debitoris. b. d. no. No. alternatiuam esse incertam
nisi i potestate creditoris sit eam certificare. na hic argu-
it quod certum hic arguit quod incertum. Sed cum
quis. hic sol. q. distinguendo. Verum ego stipulatio.
Oportere et ab ipso principio eligere ergo stipulatio
certa. Incertum stipulatur qz in dubio i alternatiua
electio est debitoris ut. l. plerumque. in fi. de iure do.

¶ Qui fortem. Habet duas lcc. Stipula-
tio potest esse per parte cer-
ta et per parte incerta. b. d. et tunc censetur due stipulatio. b. d. est
ar. ad libellum duplicem i una parte certus i alio incertus
qz in certo admittatur i alio non qz duo uidentur esse li-
belli. In penis et usuris nunquam debemus suplere aliquid
per quod odiosa stipulatio sumat effectum unum non intelligere
tur o usuris que frequenter in prouincia nisi expres-
se agatur et adde. l. l. j. l. loca. Val.

¶ Hec stip. Stipulatio dandi certa est et precisa
b. d. no. Certi qz non recipit ua-
riationem penes obli. transfundendam nec penes facul-
tates alius soluendi. No. qz uerbum dari significat
dnum et in dubio directum. ut. l. i. s. qui i perpetuum. si
ager uectig. et. l. i. l. de fun. do. adde hic glo. s. actionum.
insti. o acti. que limitat istum. s. qz ubi dari descendit ex
pctu nominato stipulatio non est certa nec precisa que si
alibi. Item intellige quando promittitur dario que non descen-
dit ex pctu ex cuius natura sufficit traditio ut in emp.
et uendi. qz uerbum dari intelligitur fm naturam pctu a
quo descendit ut. l. si stipulatus o usuris. Val.

¶ Stipulatus. Ea que sunt facul-
tatis non acquirun-
tur patri uel dno. tamen transeunt ad heredem
b. d. no. Electio in personam collata persone cohe-
ret donec persona uiuit tamen eo mortuo transmittit. Sed
quare aliud i seruo uel filio dicitur qz in persona filii uel serui
est merum factum et id non transit ad patrem uel dominum
ut. l. qui heredi. o condi. et de. et ubi coheret obliga. tras-
missibili ratione eius quod principale est quod transmittitur etiam
istud transmittitur alias secus. Queda ergo sunt mere fa-
cultates. Quedam mixte cum iure et isto casu fit transmissi-
sio. sed primo non. Et ideo quia electio in personam
collata persone coheret. Obligatio et sic electio di-
cit glo. Bald.

¶ Stipulatus. Formaliter sicut
est interposita. l. cu
iure eligendi. legatarius i re legata quodammodo
heres est ut. l. id tempus. s. i. o usuca. et dicit il-
le rex. et nullus alius.

¶ Cum stip. Verbum operis presens tempus si
gnificat. uerbum operis etiam
futurum comprehendit. No. qz tempora uerborum i stip.
et pntibus sunt ponderanda s3 certe etiam in testameti et
in omni dispositione et hoc est propter uerbi significatio-
nem et temporis designationem. In iudiciis dicitur ut no.
in. l. i. l. o fidei. No. qz uerbum presentis temporis non
comprehendit futurum hoc dicitur ut. s. de iur codi. politiana.
et uer. sig. l. uerbum erit. et ibi uide dy.

Hodie. Hereditas iacens incurrit ex p̄ctu defuncti. penā ap-
positā in contractu. b. d. adde no. concor. quā
glo. non allegat. s. de nego. ge. l. debitor. p. hāc
l. determinatur q̄ si hereditas stetit iacens per aliquos
annos et soluit census res incidit in cōmissum ideo com-
petit hic restitutio fm̄ Dy. si per ignorantiam facti non
soluit scdm̄ Dy. et est gl. or. in l. ii. d. iure emphy. alii op-
positum d̄ quo dicit ut dixi. s. eo. l. cum filius. s. i. hac sub
pena. facit ad. q. gl. que est in l. scrip. s. stipactio. s. d. pac.

Filius. Status p̄sone stipulantis in
initio p̄ctus inspicitur. b. d.
no. aut ergo loquimur i obligatione que non
requirit aliquod implementū et loquitur hic
alias secus ut in p̄rio. facit. l. si servus cōmunis mei et
ca. pe. i. si. d. Bar. facit distinctionē inter cāles et potesta-
tinas et sic cōsiderat fictionem translativā tamen gl. non
considerauerūt istam fictionem quod ut maiorem colo-
rem veritatis habere. Bal.

Com fun. Ille qui stipulatur fundum non
videtur stipulari fructus i fun-
do pendentes. b. d. no. Cadit una cōsideratio sicut ille
qui stipulatur domū nō ut stipulari singula rudera que
sunt affixa domui. ut. l. cum qui edes. s. d. usucap. vide
l. si. s. ut fructus. s. que in frau. ere. ubi videtur contra
istum tex. Fructus. s. separati tpe quo agitur. Sue-
runt pendentes i agro. Intelligas nisi sit aliquid solutū
in recōpensationem ut puta p̄cium. ut. l. curabit. l. de
act. emp. Facit ad. q. qñ Papa concedit mibi p̄bendam
an fructus pendentes tpe collationis certe intelliguntur
venire. Intellige ergo hunc. s. in p̄sonali secus in reali.

In glo. in p̄n. no. hanc gl. q̄ p̄ceptio fructus respicit
lucrum captum. In ea. gl. vide. s. de pe. here. l. in ex-
timat. que facit ad istud quod dicit glo. an qñ p̄mittit
fundū sit fundus i obliga. uel datio fundi q̄ si debetur
stichus et stichus non esset in obligatione s̄ datio seque-
retur q̄ ill. que dicit q̄ p̄ mortem speciei liberaretur d̄
bitor non dicerent verum et iō dicit q̄ stichus in obliga.
est et datio in executione. adde quod no. i. l. si mora. so.
matri. et. l. de usu. et fruc. lega. per l. y. et de le. i. l. si q̄s
bo. p. Ja. de ar. Bal.

Procura. Presentia dñi opatur
q̄ ex stipulatiōe. procura-
toris ei sine cessione utilis actio queritur. b. d.
no. Et no. mirabilem uim p̄sentie. et in hoc ca-
su non habet locum distinctio. l. iii. d. novat. q̄ precise ē
quesita ipsi dñi et non est alibi iste casus. Cōpetere
sine aliqua cessione et hoc opatur presentia dñi ut no. i.
sti. d. inutili stip. s. si quis. et. s. d. dam. ifec. l. damni. s. si.
utrobiz videas. Pe. impugnat glo. p. se. facit. glo. in. d.
s. si quis. et in. d. l. damni. n̄ tencer opi. glo. et pro gl. facit
ualde bene iste tex. Et dat. Pe. mirabilem doc. hic. s. q̄
ubi utilis actio sine cessione queritur ibi non refert qua-
liter uerba cōcipiantur in p̄sonam dñi sed Bar. ipugnat
tutior opi. est opi. glo. facit quando potestas est p̄sens
et notarius legit sententias.

Quotiens. Stipulatio est interpretan-
da ut ualeat nō ut percat
b. d. licet stip. sine stricti iuris recipiūt tamen
interpretationē substantialem ut actus ualeat
In glo. p̄ma pro ista rextia habes. l. no. ut. l. si is qui
ce. de reb. du. In glo. ii. ista glo. declaratur. j. d. reg.
iuris. l. simpliciter in stip. et ibi vide. Ad p̄nam gl. adde
altam gl. que est. j. de fide. l. ubi fideiussor ubi tria et duo
non faciunt v. Bal.

Quotiens. Qui p̄mittit factum uide-
tur tacite p̄mittere inter-
esse et p̄curator qui stipulatur factū videtur

stipulari quatenus interest domini si illud nō fiat. cōcor.
l. penul. s. si quis caut. Ex ista. l. habes regulam q̄ q
p̄mittit factū alienū videtur p̄mittere se cur. et hoc ex
mente pretoris q̄ nō esset in aliis stipulationib⁹ nisi es-
sent pretorie uel iudiciales. facit glo. no. s. si quis alium.
in sti. de inutil. stip. Bal.

Siprocura. Sine pena. i. sine appositio-
ne pene. Voluntas. id est
interesse.

Nemo. Rem suam nō pōt quis stipulari
sed extirpationē eius. b. primo
adde. l. si alii. s. rerum. s. d. usufr. Et dubitatio
erat q̄ extirpatio succedit loco rei si rem me-
am stipulari nō possum s̄ responder q̄ res et extirpatio
non sunt idez. ut. d. l. si alii. Ibi uideor. q̄ stipulor fa-
ctum restitutionis non dñum.

Sipotest. Dicitur non liberat interitū
speciei. b. d. ubi cūq̄ tractamus
de mora iudicii intelligimus ubi non sit cā litigandi. bal.

Iter stip. Qui p̄mittit volū abesse
uel habere licere. uel p̄
se nō fieri nō intelligit p̄mittere simplex ad
negatiuum sed et se cur. ne p̄ alios fiat quos
pōt prohibere concord. l. i. illa stipu. per te non fieri.

Ibi inter stip. inter iterrogantem et respondentem.
Ilo. q̄ ubi inter cōsens. resultat aliquis p̄ctus non
resultat aliqua obligatio. Secūdo q̄ ille qui stipulatur
directo alii dari uel fieri i nihil agit q̄ inter cōsentientē
nullus cōtractus celebratur. Tercio q̄ quēcūq̄ gerim⁹
nisi i nostra p̄sona in. cum. et. ut. l. quēcūq̄. Quarto
no. q̄ uerba negatiua que tacite icludunt uerba affirma-
tiua non ut simplex ad negatiuum. Ultimo nota dolus
abesse ab eo quem potest prohibere siue p̄cedat alius
cōtractus siue non. et per hoc respondetur ad. l. stipulo
s. si quis alium. s. eo.

Si stichum. Verba prolata in p̄ctibus
non pōt interpretari stipu-
lator s̄ uerba i iudiciis. plara interpretantur a p̄ferente
uel p̄ proferente. b. d. no. Pro interpretatione libellozum
de quo glo. in. l. idē pomponius. s. si. de rei uē. d. quo p̄
Bar. hic. In iudiciis forte motus hac rōne q̄ in iudiciis
quasi contrahit. ut. l. iii. s. idem scribit de pecul. Ista
stipulatio reddit rōnem inter iudiciū et p̄ctus. et est ille
tex. ar. q̄ reus p̄sens cogatur lit. cōtest. Actor uer-
bum suū interpretanti. Consensisse et sic simpliciter
redderet iudicium nullum.

Si stipul. Si alternatiua iterrogati respō-
detur ad alterum nō ualeat stipu-
latio. nisi i alternatiua summariū sed si copulatiue inter-
rogatur et r̄ndetur ad alterum stipulatio ualeat. b. dicit.
Stipuler copulatiue. et in hoc differt a primo.

Sacram. Res que nō est i cōmercio. nec
esse speratur i obligationem de-
duci non pōt nec uigoratur obligatio s̄ superueniat sta-
tus a quo potuisset incipere. Itē quedā sunt que obli-
gationem suspendunt et nō perimunt. Item non intelli-
gitur res perempta que ē restaurata eiusdem forme et
materie. b. d. iste no. s. Inutiliter. s. pure uel sub con-
ditione s̄ enim ista potentia reducat ad actum stipu-
latio nō sumit effectum et rō est q̄ ista res resistit cōsen-
sui Idem si a p̄cipio non resistit consensui s̄ executio
ni. Res. s. a p̄m. profana. Sacra de domini uolun-
tate uel p̄ncipis potestate ut. l. si. ut i posses. leg. Stich⁹
qui tempore p̄missi erat seruus. Peruenit. s. po-
tēta ante obligationem executam. Queniam format
op. contra p̄nam extirpationē et intendit probare
q̄ res reducta ad p̄mum statū recidat i obligationem.
Vini sine certi tēporis determinatione siue taxatiōe.

Ibi pro quo et illud mirabile est hoc et nullus docet. ceterum qui non diceret prius quod saltem non deberet extimatio. De quo quandoque transfunditur obligatio in aliam. quique prestatio una in aliam subsistente obligatio. et tunc illa prestatio venit officio iudicis. ut. l. unum. si cer. pe. et. l. si res. de tri. Ibi cessaturam differentia est inter cessari et sublatum esse. Illud est cessare quod est in potentia reviviscere. sed sublatum esse non est in potentia reviviscere. Probanda. i. approbanda quod non valet ista stipulatio. Obligatione puram. vel conditionalem. Specie. i. certum corpus nec certi temporis ita quod genus re et tempore.

Homo liber ut Stichus. habes ergo non. quod conditiones quas non licet expectare viciant actum. Negocium contractum vel quodlibet aliud pura dispositione. vide. l. si navis. de rei vendi. et. l. quod in rerum. s. si. de le. i. ubi fit mentio de carinae forte in iure civili non reperies.

Prior navis. et per hoc completa obligatio tanquam per interitum specierum. Eadem hic caderet difficultas. aut dicitur quod sit eadem corpore et falsum est. aut numero et istud esset infinitum. iste textus. ut dicere quod eadem numero et qualitate ita ut intelligi quod ad iuris fictionem. Alia erit propter multam diversitatem. ut. j. de sol. qui res. s. aream. Sed quid si domus fieret de tabulis ut sit padue cogita. Non. quod quique obligatio non est contracta. quique est contracta et non executi sunt resoluta. quandoque obligatio nata sunt non executi sed cessant. vide. s. de evict. l. ius. quam. l. hic vide quod casus superveniens post obligationem executam non puniet ad debitorem. Non. regula quod in his de iure negotii recte gerimus que de natura sua deduci possunt utibus domino nostro. Non. quod quando medius status rei obligationem extinxit non curamus extrema. ut de. l. ex co. de nino lega. et. l. in. l. si quis ar. de do. bal.

Infulam. In obligationibus facti in quibus succedit obligatio ad iteresse mora potest purgari usque ad lit. cont. sup. interest sed post lit. cont. mora non est purgabilis. h. d. primo ponit regulam ad affirmativam super confirmatione more ante litem con. Secundo ponit regulam affirmativam super purgatione more post lit. con. Fieri adiecto tpe vel non tamen pena non fuit adiecta secundum Dy. Fieri. s. a re. Quandoque responder que stion. Facere secundo queritur. an post die possis facere et impedire ne condemnaris ad iteresse. Facientem infulam. Liberari omnino. Si edifices. i. si edificare velis et mora purgare. quod non potest facere me invito. secus si me volente et non esset dubium. Non. ex illa. l. quod in obligatione facti post mora succedit obligatio ad iteresse et probatur hic melius quam alibi. probetur. i. s. cel sus in. l. stip. non di. Mora quod post lit. cont. mora non potest purgari. Op. quod non possit mora purgari immo distinguitur aut interest actoris aut non. ut. l. qui rom. s. flauus. j. c. breuiter dic quod aut interest actoris representatur in purgatione more et potest purgari aut non representatur. quod plus interest quam purgari et tunc secus. Item op. de. s. scia. unde nisi sit mora multum continuata ut ibi alio secus. Item op. de. l. magna. de pben. et commut. stip. ubi non admittitur purgatio more. dixerunt quidam quod ibi non dicitur quod non admittatur purgatio more Dy. dicit quod imo ibi est casus nam quando est dies et pena sit transfusio ad obligationes et sol. et allegat. l. i. s. de pe. le. doc. ultra. contra Dy. et allegant contra eum. d. l. i. et et Ray. nam testator mandauit mihi dari penam singulis annis. et si non prestitit heres soluat. x. quolibet anno heres non soluit et sic commissa pena petitur pena heres uult soluere penam et pre ut ibi est casus et sic contra Dy. Bar. sustinet Dy. et allegat. d. l. i. p. Dy. dicit enim rex. quod et post diem admittitur purgatio more. nisi aliud tempus mente uel uerbis expresserit. et sic concludit quod ubi est dies et pena mora non

potest purgari quare secundum Bar. die aut dies apponitur ad initium obligati. ut ibi quod non inducit moram non inducit obligati. aut non apponitur ad initium obligati. sed post initium obligati. et inducit moram et si est apposita dies uel mora nihilominus mora non purgatur. op. Dy. teneatis quod ubi est expressa dies uel pena expresse uel tacite ex uerbis testatoris non admittitur purgatio more. si uero colligeretur tacite ex dispositione iuris. j. apparebit. Item op. de. l. traiectione. s. de illo. s. ti. l. Dy. dicit quod ibi erat pena certa et dies et ideo non admittitur purgatio more et sic eodem modo quo supra. Sed doc. ultra. dicunt quid ibi illa pena que erat apposita ratione operari et expensarum erat talis que poterat peti simul cum principali. et sic nunquam admittitur purgatio more secus si non possunt peti cum principali. et ideo soluitur principale pene petitio locum non habet. et sic aut pena apponitur succedanea persone obligati. aut non. Sed quando possumus intelligere utrumque pena apponatur cum mul. ti. sol. uel ut succedat. Dic aut pena apponitur ut succedat in locum rei obite et tunc non potest peti cum principali. si succedit cum principali. et sic ueniunt ex diuersis causis et tunc secus hoc potest Ly. in. l. c. pponas. l. de transac. et hoc satis placet. Ex hoc deuenimus in. q. difficile promissi Stichum dare et si non dedero. promissi tibi. x. rato manere pacto. queritur cum per ista uerba ratio et. possit peti pena cum principali an habeat locum purgatio more. quidam quod si quod non potest peti cum principali. Dic quod si possit peti cum principali tamen ex diuersa causa et est pena accedens non succedens. et ideo si soluat unum non propterea ut purgare mora. Op. si sit dies et pena admittatur purgatio more. ut. l. si post tres. i. quis causi. ubi admittitur purgatio more. Dy. dicit quod aut loquimur in iudiciis et admittitur purgatio ut ibi. secus in extraiud. ut hic. Pe. deridet. quod fortior est mora iudicii quam extraiud. propterea iudicia sunt redacta ad instar pectus. ut. l. ocs. s. de iud. et. l. iiii. s. idem. de pecul. Ad hoc responder Bar. sustinendo Dy. quod aliud est in iudiciis propter equitatem prioris. Aduerte nunquam inuenietis quod in edicto prioris aliquid cauerebatur de purgatione more. ex mente prioris mortui sunt uiui sic. Dic quod in iudiciis admittitur purgatio more commissa in iudiciis propter naturam iudicii quod ordinatur ut in causa pcedatur et ius actoris non est factum deterius admittitur purgatio et ideo potest quod illud est propter naturam illius iudicii sed in illis que non sunt sic ordinata opus quod stemus forme stip. Sed hoc op. sic. l. caueatur quod si arbitrat electus pena condemnauit reum ut solueret infra sex menses sub pena apposita in laudo quod si non soluit purgatio more non fit. ut. s. de arbi. l. si cum dies. s. si. dicit doc. quod aut loquimur in preparatoris iud. et purgatur. aut in decisoris et tunc secus. Dic aut loquimur an committatur pena quod non soluitur tunc quod pena succedit loco rei debite et sic totaliter transfusa mora non purgatur aut quod non sistitur quod sisti est quoddam factum. et sic diuersum a re obita. quod pena debetur propter ipsum non sisti et tunc secus. Item op. de. l. si cum dies. s. si. s. de arbi. ubi pena est inserta solutioni obiti principali. et tamen mora purgatur. sol. dy. aut est dies tacita uel suppleta a iure tunc mitius agitur cum lege quam homine et ideo fit purgatio more aut ex prudentia stipularoris et tunc secus quod non debemus auferre sibi. nos debetis scire quod tempus quoddam quod datur iudicari est inducitur causa miserationis et sic non debet impedire purgationem secus si causa durioris obligationis. sed quid si illud tempus quod datur causa miserationis exprimitur a iudice hoc ponit doc. in. l. si arrogator. s. de adop. et dicunt quod istud tempus tacite inest. per. l. iiii. s. si quis. de re iudi. et sic exprimit quod igitur aduerte quod quoddam est tempus quod apponitur alio defectum promissionis hominis ut in tpe quadri. et tunc nunquam potest concurrere hoc sibi providente illud tempus non est legale secus si non in defectum promissionis hominis sed uideatur in prius

tex. in. §. si quis. §. quo in. d. l. si arrogator. Item op.
q. non admittatur purgatio more ut. l. si is cui. de leg. ii.
Dic q. illa non ob. imo limitat totam materiam q. uerū
q. mora non pōt purgari qm mora traxit secum execu.
alias secus scdm Dy. j. co. l. si seruus. §. sequitur. Itē
op. de. l. qui ob rem nō do. §. d. cōdi. inde. Dic q. ad hoc
ut mora possit purgari aliquid d. esse in obligatione q.
possit tolli p. purgationem s. ibi nihil erat i. obligatione
ppter solutionē & sic non ob. coll. ergo p. te distinctionē
& habebis ueritatem summa p. l. con. ut hic. Item qm
mora diuturna. Item quādo interesse excedit factū p. n.
Item qm rōne more est facta translatio. Itēz quando ē
facta executio p. solutionē pene. ut. l. qui ob rem. Item
in aliis ut p. ex predictis recollige per te.

Sirem. Dūc cāe lucratue effectualiter nō
cōcurrunt sed si una ē resolutibilis.
alia non tūc cōcurrunt. b. d. ista ē materia. l. mēius. §.
duobus. de le. ii. & hoc est pp. duo. Primo q. si cōsequu
tus rem ex una cā lucratua ex alia cā haberi nō possit
q. superuenit resolutionē obli. primeue secus si ex cā
onerosa q. tunc fingor non habere & iō durat lucratua.
Secundo est q. dicitur interesse quod definit ex una cau
sa lucratua & iō definit actio competere. Heres ex
titero ponit hereditatē inter causas lucratuas s. qm
sit onerosa. ut. l. heredita. §. man. Defectus dominus
rei. Remansit. facit. l. proinde. si cer. pe.

Sistichum. Etiam hōie mortuo potest
nouari obligatio hominis. si
mora pcessit secus si mora non intercessit. b. d. & est hic
casus in quo ualeat obligatio hōis mortui. Ratio q. licet
homo sit mortuus tamē mora perpetuat obligationē
tamen finaliter uenit ad intercessit de non cē nihil tran
sit in esse per uiam nouationis. Idem q. in fure.

Si quis. Promittens sistere ancillam que
erat pregnas ēr edito partu sistē
do dī in eadem cā sisti. b. d. & est inuestigabilis materia
propter materiam ti. si quis cautio.

Exec. Considera in hac materia q.
due sunt persone correlatiue.
actor & re. & ex parte actoris cōsiderat qua
liter agendū. ex parte rei qualiter sit soluendū
obligatio dandi inter heredes diuiditur tam quo ad pe
titionē q. quo ad solutionē sed obligatio facti i. diuidui
diuisione non recipit. b. d. s. ubi dicitur homo in generē
uel ē obligatio alternatiua diuidit inter heredes quo ad
petitionē non quo ad solutionem. Item obligatio pe
nalis quo ad solutionē sortis i. diuidua reputatur. b. d. ut
q. ad. §. quicumq. In tex. ibi secūda ad op. adde hic
tex. l. fideicom. §. si. d. lega. iii. ubi i. istis nō succedit obli
gatio ad interesse & tūc procedit iste. §. alias secus.

Incertū. i. in genere. Scinditur iter heredes alio
quin pbat per reductionem ad absurdū. Defunctus
si non potuit defunctus nec heres. Promiserit alter
natiue. Insolidum. i. sub hac forma peto q. me defen
das in cā ciuictionis & nō dicam peto q. defendas in cā
heredi. que non scinditur & uide p. declaratione istius
puncti. §. de ciuic. l. penul. uel minus. §. mora questione.

Prestatio interesse uel duple. & nota hic defensionem
fore i. diuiduam. Item si ita uide. l. i. §. de pems le. i.
si. ubi q. unius heredis cessatio facit rē totam incidere i.
cōmissum. Possit cōsiderata aptitudine rei diuisibilis

Quemadmodū omne ad qd deuenitur per cōdictio
nem requirit solidi pstationē sicut ē in pignore q. deue
nitur p. hanc conditionē si nō soluerit. In glo. pdest
adde hic. §. de transact. l. & post rem. §. i.

Quicumq. Debitor impediens cōdictio
nem impleri teneatur ac si est
impleta cōdictio. b. d. Exemplū quando quis impedit

cōditionem potestatiuam insertā creditori si uero esset
inserta debitori prius esset & sicut poncretis non bñ
intelligeretur cōcor. de cōdi. & demon. l. iure ciuili. unde
et. q. cunctis. de cōces. pben. ubi an iste gratie pape eg
parentur ultime uolūtan uel p. tui. facit. l. labco scribit
si mihi bibliothecam. d. cōtrabe. emp. Intellige tex. nō i.
cōditione i. quibus s. resistere. ut dicit ista gl. quā sem
per allegamus. & incipit hoc fall. Bal.

Quod dicitur. Rerū diuimera
tio nō oratio com
plexiua facit censeri stipulationes esse plures
b. d. no. habuistis. §. co. l. scire ēbimus. Expi
muntur diuimeraur & exspecificantur una est stipula
tio collectiua. Itō. q. ista nō sunt equipollentie. s. spe
cies diuimere & genus oīa complectens in alia mac
ria aliud ē. s. in. l. si corus. in p. n. de leg. iii. & p. istam. l. illi
qui uolunt donare p. qualibet re dicunt dono. ne uideā
tur excedere legatum modū dono.

Emo. Qui confert stipulationē suam in
casu quo nō sortitur effectū nul
liter stipulatur. b. d.

Mora. Mora rei nocet fideiussori. fideiuf
soris oblatio sequentis rei moram
nō excusat quo ad ipm reum. si fideiussor bo
minem obitum occidit reus liberatur p. iteri
tum & fideiussor i. obligatione p. durat. Premate q.
mora deriuatur a p. n. in accessorium nō econtra. De quo
plene uidebitis. j. co. l. si seruus. §. nūc uideam. Itō
cet ut ppetuet obligationē ēr post interitum. Mora rei
presumitur mora fideiussoris. b. d. uerū nisi fideiussor
p. mo obtulerit hōiem promissum & sic ē reperire casus
in quo obligatio fideiuf. subsistit & obligatio rei non re
peritur in rerum natura. contra hoc facit quod nō. §.
co. l. huiusmodi.

Iacolo. Stipulatio p. uerba p. sentia
temporis restringitur & p.
uerba futuri temporis amplia. ut. b. d. no. in
ubi apponitur tempus p. sentis ibi ē terminus
restrictiui. Opz tempore stipulationis cuius effectus
non quod debetur de post. Obligatio. s. sequentium
amozum deducitur. Bal.

Am stip. Sors in iudi. deducta non
extinguit stipulationē p.
nalem appositam loco usurarū. b. d. notabi. p.
rō q. ista pena pōt peti una cum p. n. ali. ut
dixi. §. co. l. si insulam. & l. traicctie. §. d. illo. p. ti. i. 2. l. 3.
ergo sola sors petatur nō impeditur cursus p. sentia uul
rarū nec aduentus futurarū. & per hanc. l. pone. exem
plum in. l. i. de iudi. l. facit. l. lecta. si cer. pe. Sors
obligatio. sola nō facta mentione usurarū. Crescit. i.
multiplicatur p. tempora quibus non soluitur. Pec
niam. i. sortem. Vero p. s. p. positio i. esse necessario pōit
tur effectus ueri si cursus usurarū sorte non soluta. nō
uatio ergo que fit p. iudicium non detrahāt aliquā d. pre
cedenti obligationi. Bal.

Isernum. Defectus & neglectus si
pulationē perpetuat. b.
ait. d. defectu ponit exemplū in occidente d.
neglectu i. non curante & hoc usq. ad. §. si sic.
Nulla mora adhibita i. cessatione solutionis. Ex
peditum. i. clarū quod tenetur q. dolus & culpa obli. g.
p. petuat. Negligat ista negligentia ipso facto probat
q. obmittit diligentiam quā adhibebat p. prius. Itō
ta q. negliget ē culpa. adde. l. si ab hostibus. §. si uir ux
rem. so. ma. Negligat & ex isto neglectu moratur.
Cōclusio ergo est qd d. negligentia adhibita in curando
tenetur ubiq. possessor tenetur d. p. p. pendis tenetur
d. negligentia alias secus. Item non tenetur quādo

fructus debent remanere penes ipsum quod dicitur ut. s. de rei vendi. l. si natus. Bal.

Sed si Substantia. s. d. interitu substantie rei debite hoc de mutatione status rei de tali statu q. eximitur a comertio quando res devenit ad impossibilem statum obligationis obligatio vitatur. Accidit. facto rei. Idemq. no. s. si. Ab hoc d. bitore ita q. factum med. z immediatuz in obligatione ppetuanda non differunt. Alienus. s. q. promissoris. Ab alio. a. dno. No. tencur. s. debitor. Quia nihil fecit nec per se nec p. alium. No. q. ubi mora pcedit nullus casus sequens oblig. perimit. Sui pro missoris tempore stip. gl. exempli. car. i. homine qui no. fuit promissus s. ego aliter q. litera dicit fuit promissus. s. tempore stipulationis fm. glosellam parua. s. alia ponens casum no. bene dicit. Factum auctori no. reputatur factum successoris. Sui tpe. promissionis interposita ex ea lucrativa ex qua non debetur evictio sine facto aliquo iure vel interpretatine.

De illo Culpa ppetuat obligationem et igno. ratis unculu. b. d. z in hoc differt a mora q. mora non pbitur p. cum qui ignorat nisi in ista ignoratia caderet culpa. ut. l. quod re. si. cer. pe. s. culpa cadit i. eo qui habet iustam cam ignoradi. Est az. con. tra. heredes emphi. q. si male utentes re. emphi. depo. pulant licet ignoraverint tenentur. ut. i. aut. qui res. de. sacro. sanc. eccl. z adde hic. l. si. s. si. d. le. ii. unde gl. in. l. cu. heres. s. d. lib. leg. ubi an heres debeat scire que sunt scripta in test. facit. quidam ita. s. si quis filium. ad. trebel. z. i. s. si uero heredis. insti. de lega. Bal.

Sequitur Licet post rei interituz mora no. possit purgari tam. re. ex. tante mora pot. purgari z creditori eius posterior mo. ra necet. b. d. r. d. z fundamentuz est hic q. ultima mora necet z p. istum tex. apparet q. purgatio mo. re non pro. cedit de iuris subtilitate sed d. scripta equitare. z ille e. claus. i. fundamento purgationis mo. re. Perpetuari ut no. finatur rei interitu non aut. de longioris temporis extensione. Possit occidendo. Emendari no. pur. gationem mo. re appellari emendationem. Et sanc. i. cerie q. qui per se ueru. dicit. Si attendis mo. ra ubi res iam perit p. culpam debitoris no. habet locu. debito. ris oblo. No. l. talis ancillam. s. intra. s. del. fideic. l. ubi q. q. ad inchoatione. beneficii apponitur temp. non habet locu. purgatio mo. re secus si ad consumatione. beneficii quod facit ad intellectum. c. cum in multis. de. refer. l. ii. vi. z ibi doc. hoc ibi tractant tamen non alle. gant. d. s. Bald.

Nunc uideam Mora rei p. n. perpe. tuat obligationem si deiu. z mora filii obliga. patris z mora defuncti obliga. tionem heredis. econtra aut. accessorium suuz no. perpe. tuat pncipale. b. d. z hic tractat d. perpetuitate q. n. ad considerationem psonarum supra q. n. ad substantiaz obligationis. Quibus. i. ad quorum omis ita q. pmo. ad quorum utilitate. scdo. ad quorum damnositate.

Spondenter fideiussores. tota enim ca. di. tota cu. z appendiciis. Perdurat. ppetuat. Producere. s. filium obliga. patris. Accessionem sed quid i. delictis an mandator dicatur accessorius Bar. dicebat q. respec. tu pene nulla reperitur pncipalitas uel accessorium dz. ipse ponere i. l. denuciass. s. queritur. d. adulteris. sed secundu. ordinem naturale simpliciter delictum facietis pcedit mandatoris mandatum d. quo habetur in. l. non solu. s. p. culus z. s. si mandato. i. d. iniuriis. p. Bar.

Constitutionis que dicit obligatone. ppetuari. Ibi homo. s. ille stichus pmissus. Sed z accep. obligatio illa fingitur i. boie qui non est secunda fictio sup. accept.

z io. non uidebatur posse cōcurrere sed dicitur fictioes cor. relatiue bene cadunt alias secus. ut. l. i. l. de. pmiss. do. z de stipu. seruo. l. si seruus cōmunis. z ca. pe. s. si seru. capto. Neq. pecuniam i. executione obliga. succedit obligatio ad iteresse non i. figura penitoris. quatuor effe. ctus sunt pmissus quo ad introductione. iudici. super libel. lo. secud. quo ad acceptillatione. z sic sunt fictiones due z nihil ut. super quo fingat sed pmissus est. Item q. obl. que sustentatur i. fictione interuenit fideiussor. nonatio requirit duo extrema. s. obliga. que transferatur z obli. ga. ad quam transferatur quod hic uidebatur non esse s. fictiones. hoc faciunt.

Ita stipu Quando referat. ad uin. demiam pmissoris ha. bes i. l. qui pendente. s. de actio. z obli. z. l. qui saxum. de donati.

Sic stipul In alternatiua accipi. endi e. electio credito. ris. hoc. d. no. Sed i. alternatiua dandi est elec. tio debitoris ut. l. plerūq. i. si. de iure do. sed i. alternatiua ubi uerbu. executionum no. exprimitur i. cō. tractibus est electio debitoris in ultima uoluntate legata. ri. ut. l. lucio. de le. ii. z adde Jac. de ar. i. l. si. ita distraha. tur. de pben. emptioe. No. q. q. uerba executiua diriguntur ad creditore. electio e. sua z loquitur. hic i. cer. to d. certo idem in alternatiua z ex hoc habes. quando uerba executiua i. genus diriguntur ad interpretandu. pu. ta quā duxeris acceptandam electio e. sua. sed ubi uer. ba executiua dirigerentur ad debitorum. debitoris elec. tio est sua. ut. d. l. plerūq. s. ubi no. est uerbu. executiuū puta lego Baldo stichum aut. Pamphilu. cui. e. electio in p. tibus debitoris i. legatis legatariis. ut. no. Dy. i. s. huc. isti. de actio. In genus vo. ponit. Bal. in. l. benefi. de ed. sti. prin. ubi omnino uide.

Criticum Ubi tritici sine certa q. n. tate tritici pmititur pro. missio non ualeat nisi sit cogitatus d. certo. b. d. Vel sic. ubi e. sensum de certo ppter incertitu. dinem uerboru. non inciatu. actus secus si sensus d. cer. tificando z no. est postea certificatu. b. d. Stipulatio ita uerbis confusis cōcepta. No. iuris. i. eius deter. minatio pmet a mero facto. Veller animi. destinatio ne i. futurum collata. In omnino incertis et. in minimo non ualeat stipulatio. No. q. q. partes tāq. declara. ture ad p. tum accedunt z post no. declarant non ualeat p. tus hoc uerum i. obscuritate sup. qua intellectus non pot. se fundare. alias secus. S. quid in dominio dic. qd. suspendens declaratio domini n. impedit ut. l. quod. nisi. d. iure do. Dic ergo aut. traditio no. est omnino i. for. mis. tunc spes cae opatur translatione. dñi. al. s. secus. ad hoc. j. de solu. l. sub cōdictione. z. d. l. qd. nisi. Dy. for. mar. hic. q. z. l. y. in. l. penul. l. de insti. z substi. Dic aut. sumus in causa enerosa in qua posset cōmitti deceptio si ualeret pro una parte. Bar. in. l. si quis arbitratu q. in. suppleuius contractus non recedatur a persona alias secus. Bald.

Ubi infu Promissio edificandi no. ua. let nisi exprimat. locus z talis loc. q. interfit stipulatoris nisi ab extra. pharetur d. quo loco sen. crit. ar. l. tritici. In obliga. in quibus uersatur factum si non potest uersari interesse no. ualeat stipulatio. Incertitudo z ineptitudo loci stipulationem uiciat. Baldus.

Ubi seruum Si seruus pmissus p suis demeritis e. occisus non tenetur pmissor licet interfecerit eum. b. d. no. Rōne p. tus pcedentis. no. tene. tur quis si uicetur postea iure suo. S. quid si habebat d. ij

capitali inimicū & feci pacem secum & pmissi cum si
offendere. deinde efficitur hostis ciuitatis an possit impu
ne offendi. Dic aut scibam cum bān itū uenio p̄ pacez
si offendo si vō ignorabā uel p̄ pacez fuit bān itus secus
Con. r. a. h. e. facit qd dicit Bar. i. l. iter oēs. s. recte. j. de
furtis. nps habetis hic unum quod doc. nūq̄ notauerūt
dicit statutu qd bān itus possit impune offendi. que sit
significatio ipsius statuti. habetis hic meliorem tex. qui sit
in iure. & adde ad l. decur. de infami.

Ita. Pena inutiliter inserta non uiciat
p̄ncipale dispositum hoc. d. uel sic
Res que nihil h̄ significare p̄cedentem si pu
lationem nō nouat. b. d. **Ita.** utile p̄ncipa
le non uiciari p̄ accessorii inutile & nihil significans. quā
do ergo p̄ncipale non potest transfundi in penale rema
net p̄ncipale mer.

Possum. Stipulatio cura. solu continet in
teresse s̄ illi re daturū alio stipulā
te non illo ē inutilis. b. d. fm glo. sed scdm alios hoc itē
dicit stipulatio curare dari si p̄ncipalis est idoneus nō cō
mittitur sed stipulatio p̄ alio dare indistincte cōmittitur
b. d. singularis ē secundus casus. s. & ut destruere totū
tractatū de fideiū. **Ita.** si titi ac si diceret p̄ titio
ut. l. dñs sticho. adde. l. fideiū. s. in eodum d. le. iii. Bart.
s. de pecul. lega. **Ita.** uerbis i illū directis. Et iō.
par refert se ad p̄nam formam stipulatiōis. Op. naz
qui interesse non potest distingui a p̄ncipali ut hic quia
p̄mittit dare. puta decez & sic ipsa dece sunt interesse
& iō non succedit obligatio ad interesse glo. exponit. i. cu
raturū & mirabile est. qz in quolibet instrumento appo
nuntur ista uerba se cura. &c. & renunciat beneficio d̄ si
deu. si reus ē locuples non teneretur qd est mirabile &
uide hic Bar. in l. i. de cōuen. fisci debi. l. x. **In** gl. sol
uantur a titio. **Ita.** re daturū p̄ma ualeat secūda non
ualeat. **In** glo. titi noie ista glo. uult qz titus per p̄us
esset debitor sed glo. sequens hoc nō uult. Locupletē
das tu non das qz erat p̄ prius ut in p̄cedenti gl. s̄ ista
glo. p̄riū inuit. **In** alia gl. ibi ultra ma. aberat. **Ita.**
qz rōe absentie dī quis nō idoneus pp̄ difficultatez cō
uen. & ideo tunc poterit fideiūssor conueniri etiam non
excussō p̄ncipali scdm iura hodierna ubi p̄riū. non p̄
executi p̄pter absentiam. Bal.

Si tibi. Gratia stipulatio iter futures con
iuges collata post nuptias non t̄z s̄
si iusta cā interuenit t̄z. b. d. no. nec habetis alibi nec i iu
re civili nec canonico. ubi ergo non ē mera liberalitas s̄
remuneratio p̄missio it̄z ita d̄z dici glo. hic hoc non cōsi
derant. s̄z dicit qz tribus casibus ualeat & dū loquitur in
arris. tene meriti d̄ hoc i. l. titia. j. c. l. de spon. l. i. uide
l. creditor. s. i. s. man. ubi casus nora. Causa cognita
inter nō coniuges habet simile uerbū. s. de actio. & obl.
l. si. & est casus singularis. Probabilis secus si esset p̄
babilis. Item ex cā dona. pure non collare post ma
trimoniū & adde hic. l. titio. c. s. i. d̄ cō. & demō. Alteri
us condictionis puta dandi. Apponi. s. mulier.

Existi. In quolibet suo responso est ita
breuis qz nō summatur p̄ p̄n. op.
condictio causalis existens fingit retro ergo p̄
inde ē ac si stipulatus esset pure. Dic qz cōdic
tiones trahuntur retro si possit. s̄ si reperitur ipedituz &
tunc sec̄. **Ita.** ergo hic existentiā cōditionis retro
non trahi oēs ergo fictiones ex existentiā cōdi. sunt itro
ducte ut actus reddatur utilis. secus si inutilis. Item
uiam stip. que inspecto presenti statu nihil affert super
ueniente interesse cōualecit. **Ita.** sit meus si tamen ali
quando fiat meus alias non fieret meus. Stipulatio
qd est falsum qz si existente cōditione fieret meus agā
ex p̄ma cā lucra. & rō est qz non concurrūt in idem tem

p̄us dñi. uides ergo qd medius status non cōsiderant
s̄z tempus existentiis cōditionis facit si papa. p̄prio mo
tu concessit imbi absentē & ignoratū p̄nam uacantez de
inde capio uxorem & deinde moritur qz existente cōdic
tione potero hēre ipam arg. huius tex. Et sub. suple
retur aliud absurd. Dominus tpe stip. mee. **Eua**
nescit quod ē falsum qz pōt redimi & si tempore existi
tis condictionis reperitur meus stipulatio ualz. **Ex**
isto toto p̄n. conclude qz q̄tum ad actuz firmadu ex re
non inspicimus p̄n. p̄ctus sed condictionis existentiā
b. d. istud p̄n. & tenere eum meriti.

Ex hac. Ad interesse particulare committitur
stipulatio tūc cum incipit interesse s̄
ad interesse totale nō cōmittitur nisi cū consumatum est
interesse p̄ totius temporis cursum. b. d. habuissis. s. co.
l. stipu. non diui. s. si. Interesse quod sumitur ex aliquo
non requirit totius temporis lapsum. **Agetur.** s. ad
interesse totale. Bal.

Aliquid. Quicquid dicit stipulatio
uolidum si nō est stipula
tione uallatū. habetur obmissum. b. d. secundum
glo. In obsecris est electio debitoris ubi uer
ba generalia sunt certa standū est uerbis nec cadit inter
pretatio restrictiua. b. d. Dic qz stipulationes & sta. non
recipiunt intellectum supletium. secūdo qz recipiunt in
tellectum declaratiū ut hic i secundo responso. tertio i
tellectum restrictiū. qz si sunt uerba clara & generalia
& non recipiunt restrictionem alias secus. Contra b.
extra op. qz statuta generalia recipiunt restrictionem ut
l. d̄ noxa. l. si serui uñ cum glo. sua. S̄z respondeo qz
aut est eadem inclusorū conditio siue rō siue includitū
um tūc non recedimus a uerbis ut si p̄missi oīa uasa
tua nam cum sit eadem rō includendorum oīa include
buntur. qñqz termini sunt oppositi includendorū & tunc
recipiunt interpretationem restrictiua qz inspicitur culpa
domini uel nō. ut. d. l. si serui uestri & idem in l. q̄uis. d̄
i. ius uocan. qñqz non sunt termini oppositi s̄z diuersi
non ē recedendum a uerbis ut hic. Item habetis hic unū
quod nō reperitur alibi. Dicitur i uer. aut qz i dubio in
interpretatio p̄uincit ad debitorem & scdm unū intellectū
uenit ad istum & si. alle & si. nec rursus. In dependentiā
ergo a p̄benibus i dubio est electio rei. In dependen
tibus a iudice electio iudicis ē. & sic rīde ad l. de die.
& tene meriti illud qz Bar. hic dicit quod non reperit al
bi scdm eum & dicit uerum. Baldus.

Si stipulatus. Ubi tempus apponit
cōditioni negatur re
quiritur totius temporis lapsus p̄ quē reddatur nega
tiua inmutabiliter uera. b. d. & istud ultimum nō ē alibi.
Inmutabiliter. **Ita.** istud inmutabiliter qz in condic
tionibus non habet locū purgatio moris. concor. l. i. i. s. s.
intra. de fideiū. liber. Bal.

Condictio. Conditiones que si ha
bent in sui esse pendē
tiam nō suspendunt. b. d. no. cōcor. l. cum ad p̄
scis. s. si cer. pe. & de iniusto resta. l. cū in secu
do. Vel sic. Inter esse obligationis & non esse non est re
perire medium. facit ad materiam no. in. c. i. de offi. de
lega. Bald.

Uberes. Puberes carentes curato
ribus ex eorum p̄ctu. civili
ter & naturaliter obligantur. hoc. d. adde. l. si is
l. d̄ prediis mino. & l. nō dubiū. l. de legi.
In glo. ibi nō egeret. rāō est qz per sententiaz iudi
cis absoluentis nō potest tolli naturalis. de hoc nō. in. l. i.
iii. s. pupill. de nego. gest. & de cōdi. inde. iterdum. l. i.
si aduersus sol. indebito. & l. marcellus. j. de fideiū. vi
de. l. statu liberum. s. stichū. de leg. ii. & l. ii. d̄ eo qd cer.

lo. an casus obmissus remaneat i dispositione iuris com-
munis. Item habes q naturalis z civilis cadit i pu-
bere z rō est qz cadit in canonica obliga. cum iura. De
hoc habuistis glo. in l. sciendum. s. co. In istis contracti-
bus minorū ubi iteruenit iuramentum duo consideran-
tur. s. facilitas minoris qī cōcurrit dolus aduersarii sua-
dendo uel terrendo uel uerū tacendo z similib' modis
tūc remediū est qz petatur absolutio a iuramento aut ē
sola facilitas minoris. z tunc statur iuramento. Bal.

Endi. Promittens sumptus litis in cā
euctionis nō tenetur ex pūisio-
ne ad sumptus litis in cā. precii petuionis. b.
d. no. Qui item modū d' precio. nō dicitur mo-
uere item de re. nec consequitur sumptus pūissos de
re. In rex. ibi. qum in hoc cōprehenduntur sumpti
litis si fieret d' re ut plet. no. i. l. alias d' iurciuran.

In glo. magna rem rati haberi si sine. s. cum aucte.
Dolus uēdictoris petentis pūm non auget figuram in
terposita stipulationis. In glo. quid si nō p. dicit qz
si emptor uicit uēdictor nō tenetur qz non uideatur pmit-
tere de iniuriosa euctione p. l. de euctio. Bar. p glo. p
l. plus uel minus. s. mora questione de euctio. s. ibi ar-
tat uenditorem ut assistat liti non autem dicit ad sum-
ptus litis. bald.

Iber homo. Quod prestari si pōt
nec eius pūm i obli-
gationem deduci non pōt. b. d. z hic redditur
rō eius quod habuistis i. s. sacram. z ista. l. d.
clarat que res nō sūt i commercio istud quod dicit de
hostibus intellige de hostib' perpetuis in quibus cadit
ppetuitas. uide. l. mulier i opus salinarū. j. d. cap. ubi ca-
sus no. an exbannitus captus z redēptus zc. ut ibi p3.

Am seruus. Non refert a quo
fiat dūmodo opera
stipulatoris fiat. b. d. no. Reum. l. expromis-
sorem ut. s. de dolo elegāter. s. seruus pactio-
nis. Reus pūittendi qui pūisit pro libertate. Ex
ista. l. no. antiquis non refert a quo fiat dūmodo fiat z
est notabile antiquorū sed glo. dicit qz istud non ē bonū
notabile ut i glo. apparet. Dic aut cā exprimitur moda-
liter. s. ut manumittat aut p modum cōditionis do tibi
si manumittas. pmo casu faciū stipulatoris requiritur ta-
liter qualiter opa illius qui manumittet d' alias si opa
non interueniret tanq' stipulatio sine cā non ualeat. secū-
do casu indistincte non refert a quo. Facit ad qōnez ha-
beam seruitutem ducendi aquam p fundum tuum ad
meum an si aqua p factum nature fluxit an sufficiat z al-
legat istam. l. qz sic. qz non refert quomodo dūmodo fiat
facit. l. qui fundū quemadmodū seruit. admit. Item fa-
cit de currentib' ad brauiuz. facit. l. postumus. s. si quis
ex his qz non refert a quo ipedimentū remoueat dū
modo remoueat ipedimentū sibi obstatulum. bald.

Tipulatus. Oblatio unius alter
natiuorū secuto inte-
ritu liberat ab utroqz hoc. d. no. Presupponit
hic. l. qz i alternatiua electio sit debitoris z cu-
ius electio est in soluēdo eius est i offerendo. Dares
i. offerere. Peres. s. ad herorem. Liberari suple si
mora fuit p creditorem. si uero neuter fuit i mora dōben-
tur in herore qz si alternatiua non pōt habere locum in
uno extremo habet locum in alio ut. l. cum res. s. sed si
fichus. de le. i. Bal.

Ellex. Rōne incertitudinis est electio
pūissoris. b. d. Et nota hanc. l.
sine stipulatiōe cōfinorū ualeat stipulatio fun-
dorum. Sine ulla no. ergo sine expressione
cōfinorū. Soluatur nā postq' alterū est solutum
cōsumpta est electio. facit de pcura. l. si is qui fuchum.

Noti duobus modis pōt ualere pētus nec appa-
ret de quo electio est pūissoris. Bal.

Trum. Potest quis pacisci siue stipu-
lari pecuniam p emancipa-
tione nec d' stipulatio turpis. b. d. z nota. da-
bitas. qz patre potestatis nullū uidebatur cō-
merciū ut institui. d' patria po. in pū. Potestate pūis
adop. iui. Dedisset aliqū quare sic dicit qz inter istū
filium z patrem adop. nō tenuisset stipulatio siue obliga-
tio z sic inter adhibutum a filio z patrem bene tenet z
adde. l. imperator. ad trebel. z. l. ii. s. de pūenda emptō.
z nota qz illa stipulatio nō dicitur turpis que potest ex
aliqua causa honestari. No. patre aliquid habentē
magis tueri a filiis. Baldus.

Titio. Condictio siue consistat in facto
stipulatoris siue alterius habetur
pro causa. hoc. d. Dicunt doct. qz. l. ii. s. circa. d.
excep. doli. nō habet locū in condi. stipul. per
istam. l. quod nō est ita expeditum d' quo in. l. si intra. d.
pac. z. l. si quis cur debitori. No qz ea que nō disse-
runt rōne non differunt iuris dispositione. Bald.

Ita stipul. In summis i spicifini-
nus in temporibus i
spicitur pūissus. Vbi in summis. Lo-
gius in temporibus. Bal.

I mibi. Rōne conuictionis realis uel
uerbalis uel mixte pars defi-
ciens in persona vnius nō accrescit eius cōiū-
cto. b. d. no. z ecce copulam uerbale. Pore-
stare non sum qz si essem in sua potestate possem sibi sti-
pulari z ualeret. Ibi decem ecce cōiunctionem rea-
lem qz circa idem. Aliena inutilis no. qd dixi in sum-
mario. S3 quomodo cognoscemus ut intersit pūissor
rūdeo dic aut si non haberet locum ius accrescendi con-
tractus claudicaret z h3 locum ut in. l. fundus ille scdm
vnā lec. aut nō claudicaret tunc aut itereft pūissoris i
totum ualere z ualeat ut. l. fundus. secūdu aliam lectionē.
aut pro parte interest z pro pte ualeat ut hic. S3 an
in feudo habet locum ius accrescendi dic aut est feudū
nouum puta cōcessum fratri meo z mibi z ipse frater
decessit an accrescat in feudo pūm. accrescat. z idem in
feudo regis ut. l. i. l. si libe. imperso. aut in feudo infe-
rioris z tunc si est nouum feudū ut i exemplo posito. z
non habet locum ius accrescendi z illud ē feudum no-
uum quando de his que queruntur sumpsit pūcipiū aut
est antiquū feudū ut in concessio auo nostro uel patri z
tunc h3 locum ut in. c. l. de nouo benefi. inuesti. Sed
que sit rō differentie inter istos casus. dicit bar. quia illi
qui capiūt post genitorē capiunt mortis causa que mor-
tis cā capio habet instar ultime uoluntatis z in ultima
uoluntate h3 locū ius accrescendi s3 in nouo nō est sic qz
nō considerat mortis cā capio sed dic qz rō est qz oēs
qui surrogatur per deriuationem loco unius p uno re-
putatur z iō stipitis naturam sequitur z ideo non cōsi-
deratur mortis cā capio. qz non est proprie cā mortis
capio. Sed quid in emphy. an habeat locum ius ac-
crescendi. nā si diceremus nō haberet locum uideretur ab-
surdum nam emphy. uideretur esse ex causa honoris pū-
centum solutū z si unus ex emphy. decederet ad diuini
rediret z uideretur absurdū qz dominus haberet pre-
ciū z rem. conclude breuiter aut loquimur in feudo aut
concessum est a pūm. z habet locū ius accrescendi ut. d.
l. i. si libe. imp. so. l. i. x. aut ab inferiore z tūc aut est nouū
aut antiquū ut. s. dixi. In emphy. Bar. per omnia dicit
idē qz in feudo ratio est quia illi fratres capiunt p mor-
tis cā capionem s3 ego dixi opponendo contra. nāz em-
phy. similis ē locationi z sicut i locato habet locum ius
accrescendi ita z in emphy. z hoc ē pūm membrum.
d iij

Item contra secundū ius accrescendi non hz locū ex resolutione ut hic fuit. Responde ad p̄mum aut p̄mum datur p re z p̄tus sortitur suam naturam tunc non hz locū. l. fundus ille. ita i emphy. nam hz reuertatur ad dominum illud ē pp naturam suā. z ideo non est querē dum d resolutione. glo. ē or. m. l. si familie. fami. her. l. Ad fm dic q ex resoluta acquisitione non oritur ius accrescendi verū est nisi ex cōsideratione p̄bentium aliud esset ut. l. si cum in annos. quibus mo. usu. ad.

Si stipulatus In eo quod potest cōprehēdi ex vi z ppria natura sermonis nō cadit interpretatio restrictiua. b. d. adde. l. hoc legatum. de lega. iiii. an idem i legatis. Ad mentem rei ueritatē cōformem. Estimari. i. considerari. No. uerbum solutus qz cōsuetū īp̄cimus z est bonū notabile i materia benefici. facit. l. mella. s. i. s. de alimen. z cib. lega. No. non curri ad mentez tacitā ubi habemus mentem exp̄ssam p naturam uerborū.

Stipulatus In stipulatione subauditur persona si ne qua stipulatori stipulatio iutilis redderet b. d. l. quicquid loquitur in p̄ncipali hic in accessoris. z p hanc. l. p̄batur qz uis turbatiua cōmittitur non solum quando sit possessori s; suis domesticis. uide. l. cū scimus. de agri. z cens. l. xi. ubi qz uir z uxor sunt una caro. Vel contra uxore in hoc erat maius dubiū qz non uidebatur uir accessorius. Latius. No. stipulationem late interpretari ne reddatur inutilis. Sed aliū. No. hic maiorem extensionē qz. s. dixi de uiro z uxore qui sunt unū corpus s; hic de quolibet eūte noīe meo. facit. l. ossa. s. si. s. de relig. Bal.

Quis Eligens quando electio erat ci collata p futurum indicariui pōt uariare secus si p futurū subiectiui. cuius significatio i preterito dependet z de futuro nō pender z hoc ex uirtute sermonis. b. d. tex. cū glo. z iuriscō. fuit hic grammaticus speculatiuus. Tractū. i. pendētiā d futuro. Ibi dicitur. Nota q nūq actor post lit. contē. pōt uariare. bal.

Si quis ita Qui promissit satisfacere si reus p̄ncipalis est locuples si satisfacendo non teneatur ad interēse secus si non ē solucendo uel quatenus nō est soluendo. b. d. Intellige quādo non est appōita pena qz tunc nō consideratur increcē. Nisi qd plerūqz. Idoneitas ē triplex. p̄mo ratio ne diuiciarum. secundo ratione facilitatis conueniendi. terrio respectu fideiui. facit. l. fideiussor. s. quedam. man. Baldus.

Am stipul Prorogatio termi penam cōmissam nō resoluit sed cōmittende nariuitatez impedit. b. d. no. Premitte qz q̄qz stipulator stipulatur opus arbitrio suo fieri circa qualitatem operis z d his loquitur ista. l. ut euitemus p̄rium. l. in uidentis. de p̄b. stipu. z. l. si quis arbitrato. s. eo. prorogatio termi ni i iam deductis in esse non resoluit ab esse. Arbitratu erat assumptus respectu quali. operis secus si superdanda forma operi. Protulerim ante calendas ut. l. sed si manente. s. de p̄cario. Vere no. uerbū nulla fictione cōsiderata. Dicere. post calendas ante cū sup est dies. Nota. i. tarditas z arratio. Protulisset. quo casu cōmissa erat stipulatio ipso iure. quo casu nō resoluitur ut sequit. prorogatio ergo post obligationē cōmissam non resoluit stipulationē. Pen. ibi non poterat postq ille arrauit se ita q opus fieri nō poterat.

Aut si pbat q istud arbitramentum nō est necessarium. Supulisset puta una dies uel plures īfra quos opus fieri non possit. Cōmissa est quando se arrauit

qm q infra tempus primo designatum p̄fici nō poterat b. d. Zilla. l. hz tres prin. materias scdm tria no. nam habes primo qz arians se īfra terminū obligatur ad penam dilatione pendere. Secūdo no. qz terminas conueniens. recipit duas determinas. uno mo ante natam stipul. penalis z tūc impedit. secūdo mo post z tunc non impedit. Tertio no. qz arbitrium sit inferius z arbitratōr non arbitret qz moritur uel ē uiuens. nō declarat qz moritur tamē non uiciatur stipulatio de prima parte habuistis i. l. stip. non diu. s. si. cum similibus. de secūda parte habetis hic qui est no. tex. de tertia parte. i. l. si qz arbi. s. eo. tamen materia illa supletur p istam no. ma. e riam qz uerū quando arbitrium est necessariūz pro obligatione formāda secus ubi p formata exequēda quo casu desinens arbitriū nō resoluit actū ita qz oēs que dicunt q nō receditur a p̄sona imitatur per istam. l. no.

In glo. circa si. Bar. impugnat ep̄istoz ultra. p̄. l. predia. s; dic ubi totale interesse potest peti cū totali prin. nō hz locum nouatio alias secus. Vide. l. y. oīno. l. de pac. l. si pacto dic aut rō exigende pene nō cōmittitur cum prin. ut qn est dispositio penalis in defectu sortis tunc sit nouatio z per prorogationē tollitur pena s; ubi secum cōpatitur tūc non sit nouatio nec per prorogationem sit resolutio pene. Sed quid si arbitet ius sit sub pena q opus p̄ficere infra mensem. deinde ēre terminum arbitet qui habet potestatem i prorogando. progauit an pena sit cōmissa Bar. ut tenere q sit cōmissa s; non est uerū qz uerū de rigore sec? d equitate. In alia qōne quā facit Bar. de p̄iur. dic aut loquitur de reatu z culpa ut hic casus quia ex eo qz se astrixit uidetur periturus. z si sic est ipso iure uidetur cōmissa pena. sed dic quod rigore est cōmissa secus de equitate. uide. c. bi qui. autē. de p̄ben. li. vi. ubi glo. not.

Sed qd si arbitet qbūt p̄tate progadi progauit pena in primo cōmissa qz nimis se arrauerat scdm Bar. z ego addo licet sit iurisa obstat exceptio. Sed an ista pena poterit peti cū effectu nam si pena nō potest cōmitti nisi semel z semel est cōmissa sed fuit progada. dic aut perficit opus infra terminū prorogatu aut non. ad hoc optime facit quod nōt. Inno. in. c. quinquaginta. z p istud prin. fuit questō maxima inter uenētos z dominū paduanūz sed dic ut. s. dixi. Non tamen potest licet sit actio nata. Hac distincti. s. textuali. l. nostre. Ibi bilomius. i. quādo est actū qz pena petatur una cū p̄ncipali. ita qz de utroqz satisfiat. Alias. i. si nō sunt ista uerba appōita uel equipollentia. Cōmissa ē rigore.

Quod uerū puto. facit. l. ii. de emphy. z no. qz hic glō lator approbat opinionem ultramontānā bal.

Cum ue Qui promittit rem uenditā liberare z in hoc dar fideiui. si non liberat tenetur ipse z fideiui. eius ad interēse. b. d. z apponitur ista clausula in instrumentis emptionum quando inter esse potest se habere ut excedens z excessum tunc sit cō obligatio ad interēse alias secus ut. l. nummis. de in lit. Bald.

Fundum In cbl. funduz p̄sta si succedit interēse. b. d. Prestari nota uerbum. Bal.

Ecem Non pōt esse priuatio sine habitu ubi requiritur excussio ibi non pōt agi nisi fiat expressio. b. d. no. glo. ad dit hic unum qz i notōis non requiritur excussio quod ē notabile z idem firmat gl. i. l. si. s. i. si cer. peta. ubi cūqz petitur aliquid nō liquidum qd oportet i executione liquidari opz illd iudicialiter liquidari.

Periculum. i. incidentiam obligationis solutus. i. liberatus. Fecerit. i. satisfecerit quo casu etiam non proprie liberatur s; non incidit in cblig. z hoc sequit paul?

re. Eiusdem No. q. illi sunt duo rei qui i eadez obli-
gatione cōcurrunt z quorū uno solvente ceteri liberan-
tur. Conclusio stip. s. in cuius. In ista ergo forma obli-
gationis primo solvente secundus non tenetur alias sec⁹
unde Bar. i. l. suus quoqz. s. puto. ubi ponit. q. ad quā fa-
cit ista. l. ubi uide. Sz quid si peto resolutionem exco-
municacionis an petendo absolutionem uidear confiteri
excoicationem dic ut hic ut per Bar.

Centum. Obligatio numeri inter
heredes numero diuidi-
tur. h. d. facit ad. q. si est cōmissa electio duoz
canonicorum duobus canonicis an abo debet
in uno consentire uel quilibet suum.

Liber homo. Liber homo bona fi-
dens possessori obligatur sz si stipulatur a pos-
sessore nil agit. Si seruus fructuarius ex re fru-
ctuarii pmitat fructuario dominus nō tenetur de pecu-
lio. h. d. Idem q. hic dī in seruo idem i monacho ut ex-
tra de priuile. cum olim. p. Immo. ubi istos equiparat.

Ex re mea puta de redditibus meis ad manus suas
puentis teneatur quasi dicat nō nec tamen supra bona
fide possellus promissit z stipulatio ualeat qz status eius
patitur hic cōtra stipulatus est z nō ualeat qz rō iuris
non patitur. Spondeam ego possessor bone fidei.

Ab alio stipu. puta ex operis suis tenetur enī mibi
operari z debeo habere eas opas. lucra. non ergo qz ab
alio stipulando mibi queritur ab alio a me stipulādo ni-
hil agit. Vel alieno. s. seruo. s. uero d. libero homine.

Seruus aut in quo quis hz usumfr. in dñm. i. in pro-
prietarium nā in his casibus stipul. intelligitur. s.
fructuarius. z bona fide possidens. No. q. qui hētur
loco dñi non agit contra aliū de peculio.

Decem. Dictio hodie non facit diem. ponitur
enim excitatiue nō dilatiue sec⁹ ubi
apponitur aliquod tempus dilationē significans. h. d. fa-
cit in ar. qd non ualeat citatio que fit hodie p hodie sed
non ē uerum i citatione. Sz quomō intelligitur si iudex
mandauit ut cōparem hodie dic ut hic p Bar. inter iudi-
cium z puram obligationē nullū est mediū. In aliis
temporibus qui differunt prestationez in pposito. i. i ca-
su nostro. z quasi excitando debitorem ut imediate sol-
uat non differunt. Val.

Decem. Obligatio dandi i personā tertiā col-
lata respectu stipulatoris continet in-
teresse qd est incertum. sz si est collata datio in persona
stipulantis tūc continet certuz. h. d. hic est casus i quo ex
una z eadem stipulatione oritur actio ex stipul. z certi
condi. solui. puta pp penam que excedit sortem z ideo
in tertio consideratur interesse z illa datio i persona ter-
tiā cōsideratur tanqz factū secus si tanqz datio qz nō suc-
cederet obligatio ad interesse. ut. l. ubi autem. s. si. s. c. sz
in persona mea aliud. Val.

Oli clau. Species minuit generis si
guificationez. h. d. uel sic spe-
cies eximitur a genere hz pferatur ad eundē
effectum. uel sic ubi specialez hēmus prouide-
riam non recurrimus ad generale statutu. h. d. conco. l.
sanctio legū. j. de pe. quod specialiter exprimitur gene-
rali sermone nō clauditur dic aut clausula generalis seq-
tur oēs casus qui possunt numerari tūc pōitur illa clau-
sula collective. quandoqz precedunt aliqui casus specia-
les. deinde sequitur clausula generalis tūc comprehen-
dit ea que sunt eiusdem rationis non alias. ut i. c. ii. de
procu. inde. Val.

Ita stipul. Falsa demonstratio for-
maliter expressa facit
actum nō ualere. h. d. uel sic. Falsa demonstra-

tio uiciat si pñentes alias pñuri non erāt. h. d. uel sic.
Falsa demonstratio uiciat quando cōstat de mente con-
trahentium qz in dubio non hz uiciat. h. d. z est no. l.
que facit ad. q. qñ in camera cōis sunt refutationib⁹ z
ille refutans recipit marsupium i manibus z non sunt
ibi decem solidi an ualeat talis refutatio. Sed an in
pñtu emp. z uend. habeat locū certe si relatiuuz apponi-
tur numero hz locū sed si nō nūcro. sec⁹ sed isto mō pe-
cunia que hic est tūc erat pñtus innominatus. ut. l. bec
uenditio. s. si. de pñen. emp. No. tacitaz condictionē
non intelligi nec d. presentē nec de pñerito ignorari exi-
stentia cōditionis nō ueritatis attendi non pñum scien-
tiam in his que non requirunt factū hoīs. ut. s. d. cōd. z
demō. l. multum interest z ibi uide bar. utrū ad usum cō-
di. requiratur scientia condictionis. Val.

Tea. Pñmucens cauere ad sensum sa-
piens si nō uult cauere. teneat ad
interesse. h. d. scdm lec. notabiliorē. sapiens
non tñ pñt addere qz hz de iure non d. facto
suplere. No. in. l. illa institutio. de here. institu. z adde
glo. in. l. satis aperte.

Mulier. Uxor potest stipulari a uirō penam
in casu i quo uir teneat concubinas
h. d. Ubiqz ergo aliquid sit cōtra bonos mores pñt
adici penā. unde p hūc tex. qz episcopus pñt excoimū-
care uxoratos tenentes concubinas. No. in mari-
monis matrimonialiter conseruandis penaz appōi pos-
se quod est no. Val.

Insulam. Mors ciuilis nō equipollet na-
turali ubi mortis sit mentio sim-
pliciter. h. d. no. facit ad. q. si impetrant beneficiū uacans
per mortē z uacabat p priuationē an cōsequar certe nō.
Sed quid cōuerso hic ut qz sic. sed dic p. qz illa mors
naturalis nihil adiicit uacationi qd est no. ergo fiscus cui
sunt confiscata bona possidebit pacifice.

Ex facto. Stipulatio doli cōmittitur p be-
redem ex facto dñfici. h. d. Vel
sic. Pena doli que purgatur per uiam contractus trans-
mittitur i heredem.

Uirome. Alio loco uel tempore qz
sit inter pñentes actū pe-
cunia mutuata offerri non pñt. h. d. no. Non
hz debitori preuenire terminuz gratia credito-
ris appositū. h. d. nota. Dari. i. reddi. Sua die. i.
die destinata. No. quod dixit in sumario. Scdm
nō de illo uerbo paratū se numerare qz ista uerba sapi-
unt obligationē si pecunia erat parata alias secus. ut. l.
fundus qui lu. uti. de resc. vendi. No. qz licet ista
pecunia esset deposita z cōsignata rome tñ pñt peti i lo-
co destinato ratio quia ubi obligatio nō sit suo loco z tem-
pore qequid ex ea sequitur nō ualeat nō enim est dubiū
qz sola obligatio liberet promissorē z est singulare prin.
nam hic sunt duo loca. s. locus celebrati contractus. z lo-
cus solutionis obligatio. in loco celebrati cōtractus nihil
operat. z ius offerēdi metimur ex loco soluēdi nō ex lo-
co cōtractus. Tempus est duplex rēpus infra quod nō
soluitur z istud nō potest preueniri qz appositū fauo-
re cred. Aliud est tempus infra quod soluit z istud po-
test preueniri quia fauore debitoris. materia istius gl.
nota. facit ad. q. mutuo tibi centū mibi reddendos infra
biennū z p isto interlux. facit sibi fieri instrumentū qua-
rundam apothecarū quia fuit cōfessus habuisse z rece-
pisse zc. Item in societate si posui pecuniam tñ per
sonā ante terminū uis restituere ego nolo qz nō possem
ita bene alibi locare certe non pñt me inuito. Item
in pascendis pecoribus. pone dicit statutu qz qui hūc
rit cōcordias infra octo dies a die citatiōis an si habeo
an concordiaz istam an ualeat nec ne. cōsului qz sic. quia
d. iij

habet ante hanc tractum p posterius. facit. l. uerbu oportet. de uer. sig. r. l. polian. s. Item ad materia in finationis si legata codictionalia insinuetur ante existetiam codictionis non dico aliud q pendet. Quia ex go no. istam glo. sing. d corpore iuris in materia. dilas.

Pactum appositum. Dedit py. tenedo q pteus ualeat et sit licitum ante tempus offerri non pot. secus si non e licitum q usurarius. ut. l. emp. plus ualere q agit.

Non luere et sap. pactu uel comis. quod e reprobatum i pignorbis quia licet creditor debeat lucrare.

Chalima. Nuncius missus ad recipiendam pecunia certo loco et tempore si potest terminu prorogare nisi sit datum arbitriu recipiendi quocunq loco et tempore. b. d. Laue tibi quia i hoc ultimo arbitrio no est nuncius s procurator q ex hoc cognoscit ille est nuncius qui nil ex proprio arbitrio facit et ille e procurator qui aliquid ex arbitrio facit et utruq hic colligitur si queratur d potestate nuncii uel procuratoris dz inspicit forma madati. b. d. iste. s. dicit etiam q ille qui no nauigat debito tempore postea nauigat suo periculo un ex tunc pecunia mutua traiectione e suo periculo. Chalimacus proprium nome. Ibi seruo scii qui erat prepositus pecuniis feret. Roganti. i. interroganti. Prouenturus i redeundo. No. q d forma pteus nuncius nihil pot inmutare. Consenserit in hoc stabat negotiu utru talis consensu ualere. No. q actione questaz domino minister domini non potest eam adimere qui enim hz arbitrium i termino potest. p rogare terminu alias sec? coor. s. loca. si merces. Do. Bar. tractat hic de libera et facit distinctionem an data libera ad predicta. et circa predicta ista dicitur libera restrictiua et no. et aduertatis ad uerba facit. L. de trasac. l. si de certa.

Flauius. Obmissio modi et forme etia in actu fauorabili impedit dispositone fauorabilem. b. pmo. ubi e pena et no dies admittit purgatio more hoc secudo pactum appositu in fauorez tertii confert illi ius agendi et petendi illud pactus seruati. b. d. no. scdz an. cya. et loquitur i pacto appposito in pteu dona. quod est no. cu limitatione qua infra dicam scdm Bar. Possit. s. a pena liberari ante lit. coest. Dy.

No. q ubi aliquid p modu conditionis et modi apponitur rone modi pot agi ad illud uide. l. si libert? mi nozem. d iure patro. ubi q in annullatiuis mitius agitur cu boie q cum lege. Bal.

Coheredes. Et qui non acceptat pactus non dz seruari pactum. b. d. uel sic qui tenetur alicui uedere si ille non uult emer potest alii uendere. b. d. no. et no est alibi. Aut emeret. No. ptestationem alternatiua et est ro q nascitur ex alternatiua couentione. No. rone ptestationis aliquid pmitteri qd sine ea non pmitteretur. No. etiam ptestationem. et quida dicunt qd est facti cotingentia qz sufficeret una adde. l. si couenerit. de pig. acti. No. d ptestatione alternatiua. Item quod pot fieri tutoribus No. istud pactu emendi prem alterius aut uendedi suam. Item no. pena comitti de rigore sed pp equitatez obstar excep. Sed an isti tutores potuissent uedere prem pupilloru qz uidetur q non possint uendere sine decreto ergo ut interpellationem nihil opari Bar. mouet hic et resider q pp ordinem testatoris possint uedere. Dic aut uoluntas defuncti e necessitatiua et tunc pot ut. l. fistulas. s. i. de cotrahent. emp. quandoq est alter natiua et possunt alias ista ptestatio non arceat tutores quod est no. dignum.

Augerius. Quando aliquid est probandu ceto et determinato tempore si postea probatur probatio nil opatur. b. d. uel sic terminus

conventionalis sup aliquo pbando uim codictionis hz si tunc pberur et ppterca hz uim peremptorii conuentionalis. all. q ius implendi codictione non transit ad heredes scdm Sui. ut. l. necessarias. s. de uendedo. de py. actio. ubi cuq aliquid ponitur in pbatione uel i ui pbationis ibi requiritur liquidatio. Constitit in uita pteis uolebat postea liquidare et agere et est. q. an possit.

De debito constitit ecce liquidationem post terminum cu nihil operatur quia ille terminus hz uim codictionis ut. l. rais. s. iura.

Seia heres. Afferens pactum nullus co tractu pnciato aliquo potest agi ex ipso. b. d. et est hic casus. d co quod no. Iun. in. c. mulieri. extra d iurcuria. na qui confitetur libellum ut confiteri cointa i libello nisi errauerit. ut. l. qui fam. ff. fam. her. et id dicit ipse ibi q confitetur nil operatur si sequatur finia in oppositum facit. l. eos. in pn. de ap.

No. q exceptio trasac. non impedit pcessum sup nullitate eius qd p qz alias non fuisset deuentu ad diffinitas ut hic fuit. Pendere iudicio ad rescissionem co tractus non currut accessiones ex co contractu. hz hoc ut. l. si. de re iud. Illico negauit etiam ille qui recepit aliquid ex contractu pot agere ad rescissionem co tractus si alias ius habet. Apud copeten. hic est casus scdm do. Ray. de for. q sufficit diceri appello ad dicem copetentem glo. est or. in. i. cum proponas. L. de bonis aut. iud. pos. Usure stipulare quadiu soluere tur alias non uenirent quia transactio est stricti iuris quod est nota.

Ipla. Promissum occasione maleficii pteriti uel futuri non ualeat. b. d. et trabe ad statuta qz habet uim pacti ut no. l. d. decre. decur. in R. et no. delicta remunerari non posse i promittendo s i soluendo melior esset condicio possidentis et ro est qz ista stipulatio est reprobatu a iure civili adde. l. iurisgen. s. si ob maleficiu. Bal.

Asulam. Forma stipulationis mutata re no possumus et io ante diem i obliga. facit ad interesse rotale non est nata actio materia. l. cu stipu. sum mihi a peto. lo. et ro est qn providentia. l. dies apponitur necesse est diem labi et interesse uenit tacite ex dispositoe legali et declarat Bart. in. l. cu stipu. facit. c. commissa. et. c. ubi periculum. de elec. li. vi. et suple qz supersit tantum tempus infra quod sit impossibile op? exeri possit. l. si. i. quauis. Bal.

Am stipul. Demonstratio presens non complectitur et pendencia ex presentibus b. d. et adde hic. c. l. as. de rescrip. in de.

Duo fratres. Si pactum nil se cetera diuisionem factum uenit et io ueniens ab agendo repellitur pena i pacto i fecta ab eo ronabiliter petunt. b. d. no. et iste e casus sum marius tractus de lura vel sic si per sententia constat aliquem uenire contra cotractum in quo est inserta pena siue bñ siue male siue p parte bene siue pro pie male sic iudicatu nec appellatu pena efficaciter peti pot. b. d. no. et sing. primo ponit ibema. scdo questionem. tertio qoms solutione. scda ibi quesitu. tertia ibi rudi. Peredutac comunē. Alter alteri no ista eba redditua que sepe ponuntur in denun. et accusationibus. Alterius unus istoru fratru. Transactu large sumitur. pro illa pacto ne qua iudex putabat ee remissiuu fideius. No pri mo q ille qui agedo uenit contra cotractum non solu ex ceptione repellitur sed etia ad pena pstanda copellitur et istud examiatu in scda prin. parte huius glo. que incipit Ibi ad scdam qd dicitur et. Secundu notabile

est q̄ diuisio inferto pacto nihil se cōtra diuisione factu
rū impedit petitione fideicō. cū cōdictō post euenit z
hoc nō. exaiatur diligēter p cōtraria in prima pre glo.

Op. q̄ immo nō impedit petitiō. Ex noua successio
ne noua oritur actio. ut. s. de transac. l. qui cū tut. sed hic
est noua existētia ergo noua oritur actio sed hic dicitur
p̄m ergo. zc. huius timore legitur tribus modis. uno
mō q̄ hic fuit male iudicatum. scō q̄ bñ. tertio p pre
bene z p parte male. pro p̄mo casu iducunt. l. cū pater
s. hereditatem. d. le. ii. z. d. l. qui cū tut. istaz opi. tenz
pe. z Ja. but. in. l. tres fratres. d. pac. pro secūda opi. q̄
bene q̄ si in p̄n. fuisset lata iusta non esset aperta
uia in penali. tertia ē q̄ pro pre bene z pro pre male ut
dixi. Ad illud quod dixi: ex noua successione noua ori
tur actio hoc uerū nisi illi successioni habenti cām de p
terito sit expresse uel tacite renunciātū. ut hic fuit. uel
aliter ut i. l. contra. aut loquimur in transacōne stricte
sumpra tūc non uenit euictio ut. l. si p. fundo. l. de trā
fac. z de hac nō loquitur hic sed d. quodam finit. aliud est
in diuisione ubi ex noua cā non datur actio q̄ quem de
euictione z actio eundem agētes repellit exceptio ut. l.
uendicantē. de euict. s. z glo. i. d. l. qui cū tut. dicit q̄ est
ipsa ueritas. Bar. dicit q̄ ista clausula nil opatur q̄ alio
est dicere nō uenire p diuisione an sic simpliciter z cer
tum est q̄ qui petit fideicō. non uenit cōtra diuisionem
z ergo Bar. q̄ hic fuit male iudicatum scōm opi. bug.
Jo. an. i. addi. z opi. dy. Dic q̄ q̄ ista uerba tex. sunt
i stip. tunc uera opi. Bar. q̄ id uenit qd est de natura
stip. ut. s. d. usu. si stip. f. si uerba essent magis lata tunc
aut scuerūt resti. aut nō. z sic cōcor. Ad. s. hereditatem
ibi fuit simplex diuisio z tenendo hoc q̄ iusta fuit iusta.

Op. simplex dispositio nō comprehendit ea que post
mortem sunt futura ut. l. paulo. chalmaco. s. i. de le. ii.
ride q̄ ibi loquitur i dispositiōe paterna qui nō presu
mit cogitasse d. casu illo hic de dispositiōe inter fratres
nam cū equale est bincinde pactū uerisimile est pactū
oia compl. endere. Sed p̄ predicta op. ut dicit q̄ iō
fuit iudicātū bene q̄ uenit in diuisione euictio. Contra
qd q̄ non ueniat nisi cuiusdā particule. nā tota latitudo
istius libri sit cōis inter fratres p indiuiso nam facta di
uisione i parte cōingente mihi habeo p̄m iur. meo ali
am p alio sol. tūc sic eate⁹ uenit euictio i diuisione qua
tenus p̄ndis cāz a me sed tu nō p̄ndis nisi pro di
midia dimidie z iō fuit bene iudicātū p parte dimidie
non p alia. So. dicit Azo. q̄ hec opi. ē uera. habetis er
go tres opi. dic q̄ ista rō q̄ uenit euictio. non est suffici
ens sola ut. d. s. cū heredi. In glo. ibi z sic ca. s. tran
sacōne. Plus z cū effectu. Quod uidetur q̄ in
dubio p̄sumitur bene iudicātū i iur. z i facio ut. l. herē
mus. s. gata. de usuris. z de admini. tut. l. si bonam. z. c.
p̄sentium. d. renūci. Ibi. l. ius ubi p mutuum cōsen
sum emendi ut iur. ypo. renūciātū ita ut hic z. l. nō.
z ibi ē casus q̄ ubi simul duo contrahūt uidetur cōmu
nicare consensuz unus alteri z alter alteri quod facit ad
cōiter eligentes. Per fideicō. ibi non dī p fideicom.
imo dicit q̄ frater successit fratri directo in glo. sic iter
pretat illū tex. qui cū tut. scōm bugo. hanc z pe. z Ja.

Replicatū aduerte q̄ exceptio opponitur ex scō. ex
quo nō comperit exceptio non hz locū replicatio quan
do enim ius agētis dīz tueri replicatione z nō replicet
non dī p̄pterca p̄nūciatū p ius agētis q̄ non ē ius
si non replicatur. ut i. l. de repli. in p̄n. l. i. tex. z de pac.
l. si unus. s. pactus. i. glo. in opponendo. Nec ob. re
nendo istā opi. nec ob. l. ius ubi erat ius de p̄sentī hic
ius d futuro de quo non ut iudicātū. Nec fideicō.
hoc uerba nō sonat z ideo ē diuinitio qd potest proba
ri p testes q̄ instrumentū pōt per testes sup̄leri z dēla
rari ad hoc nō. glo. Expressum ueritatis dictio q̄

q̄n ponit p modum cāe exprimit ueritatem q̄n p modū
similitudinis exprimit fictionem. Del. iij. hac z glo. cū
l. qui cum tut. Ibi i transacōne nec ob. littera hic
transac. q̄ loquitur ip̄proprie. i. remissum. l. si p. fundo.
rō ē in transac. q̄ qui remittit ex cā trāfac. non alienat
dñum s̄ remittit ius. si ergo nō alienat ergo non tene
tur de euictione. Et iste ē intellectus subtilis. d. l. si pro
fundo. audiui a domino Bar. q̄ ista labritatio non habz
locū in fideicō. vniuersali. s̄ in particulari bene habet locū
nā nō succederet res loco rei z adde. l. imparor. s. si. de
le. ii. Ea em̄ ab obligato nō a tertio sed ab herede
obligato vi legati. Tres fratres ubi generalia uerba
restringūtur hic dicitur contra. si intelligimus q̄ fuit bñ
iudicātū s̄ ibi non fuit cogitātū p̄pter doli aduersariū
sed hic nullus fuit dolus z ex illa. l. habes q̄ contractus
cui dolus pro pre dat cām in illa pre resciditur p alia p
te cōtractus remanet firmus z hoc uult. d. l. tres fra
tres qd nō. Dic in sententiā ista gl. q̄ facit differētiā in
ter pactū z sententiā nō habet intellectū tenere hic q̄ fu
it actum q̄ posset excipi z pena peti z copulatiue non
disiunctiue q̄ in disiunctiue altero p̄cto repellitur s̄
in contractibus bone fidei aliud ē. quia petitur quare⁹
excedit z si sic intellexit Bar. bene ē alias non teneatis
cū nam pena fuit appōsa in cōtractu in accessoriis. i.
in pena z nō. glo. Ex illa clausula nihil p̄ueniunt
oritur exceptio pemptoria. z credo etiam dilatoriā ori
ri per ea que nō. per Inno. in. c. exceptionis obiectus.
de li. is contes. li. xi.

Ita stipul. Stipulatio conditiōa
lis cōcipi pōt ut i cū
tum conditiōis ual. at de p̄terito. b. d. nō.
Del sic ubi apponitur dictio ex nunc uel sibi
similis omnis cōditio retro fingit. No. q̄ dixi i sum
mario. Tercio nō. q̄ est quedam preposteratio p̄s
deberi q̄ condi. existere qd intellige ut non debeat i
terim. sed q̄ cōditioe existente debeat p̄ interim q̄
est nō. In glo. prima hoc est q̄ in stipulationib⁹ stricte i
terpretandis intelligitur de minori significato.

Titus. Si usufructus scorsuz a p̄prietate
p̄mittitur liberatur p̄missor soluen
do usufructū formalem. secus si coniunctum cum p̄p
tate. b. d. No. q̄ ex distantibus stipulationibus non
fit unum sed ex illa stipulatione fundum pleno iure da
ri tunc fit unū integrale. Et itelligit q̄ in p̄mo casu erāt
due stipu. una super usufruc. alia super p̄prietate nuda.
Sed in secūdo casu una erat stipulatio. q̄ p̄mittēbat
p̄prietatem pleno iure z sic cum usufructu z sic tūc so
lutio usufructus non perimit partem stipulatiōis.

Minus quātum ad liberationē q̄ facilius iducitur
liberatio. Admiserit z p hoc usufructus est ad p̄p
tatem reuersus. Liberabitur prima solutione ab usu
fructu. secūda a p̄prietate. Promisit in eadem stipu.

Liberatus est i casu ubi sunt due stipulationes hic. s.
q̄n est una stipulatio pleno iure. No. q̄ dixi in sum
mario. Secūdo q̄ est m̄is. q̄ si usufructus formalis
redit ad p̄prietatem debitā creditori non ut ille usufru
ctus deberet creditori agenti. No. etiā quid est dic
tuz pleno iure q̄ continet simul connexos usufructū
z p̄prietatem. No. q̄ qui min⁹ soluit illa solutio par
tis nō libera ab aliquo z ratio est q̄ pars que soluitur
non est eiusdem nature cum toto debito. qd tene menti.
Baldus de perusio zc.

Griogonus. Numeratio utilis nō ui
ciatur per stipulationē
inutile z persona altera a contrahentib⁹ nunq̄ in stipu.
subintelligitur. b. d. nō. Primio ponitur thema. Secūdo
decisio. q̄. circa stipulationem p̄ncipalem. Tercio decisio
alterius. q̄. circa numerationem. Quarto decisio alteri⁹

q. circa stipulationem usurarii. Quinto et ultimo tres regulas magistrales et notabiles. Secunda ibi rñdi. Tertia ibi superest. Quarta ibi sequens stipulatio. Quinta ibi plerumque et hoc facit usque ad. §. si ita stipulatus. In tex. assignante. ¶ No. pro subastationibus et sigillis quod per sigillum probatur consensus ut in hoc uerbo et in. l. ii. de re. ali. non alienan. et ibi glo. no. Stipulatus coram dirigendo uerba in personam patroni quod per. §. ubi que dari quinitil.

Sub die tertia pars stipula. Ibi stipulatus impersonaliter. Nullam. §. per uiam stipulationis. Acquire retur. §. re. Inutile. ¶ No. quod libertus non potest de directo stipulari patrono sed in libero sunt quedam reliquie seruitutis. ut. l. talc. §. si. de here. isti. ¶ No. quod quando persona de directo inutiliter apponitur in stipulatione ei solui non potest uirute stipu. Sed an possit ei solui ratione taci mandati est casus unicus in iure. §. de soluti. l. si cornelius. Querebatur ex intentione personarum non ex iuris dispositione. Ipse. §. libertus. Possit et uir quod non. nam et. Plane hic determinat. quod an obligatio principaliter queratur domino absente re. et dic quod sic. ¶ Naturali. i. que a natura et contrahitur que est civilis et naturalis obligatio. Sequens hic determinat de stipula. usurarii ibi cuius non potest obligatio nasci re. ¶ Saligne ¶ No. malignam. i. que acci. uiciat interpretationem reici.

¶ No. ex diuersitate personarum sustentari obligationem accessoria et infringi obligati. sortis. Valer stipulatio ad utilitatem patroni. Ibi cedere. ¶ No. quod quicumque querit aliquod ius ad al. cuius utilitatem tenetur illi cedere concord. §. man. l. idemque. §. si cui. ¶ No. quod illa qualitas que dat fundamentum actui semel expressa semper intelligitur repetita. Plerumque hic ponuntur tres regule. Prima affirmatiua quod uerba sunt interpretanda. Ex ista regula inferitur quod stipulatio sortis uerbis in premissis fuit nulla. Raro hec est secunda quod in stipulatione que in sui forma non habet diem uel condi. Raro intelligitur dies uel conditio. Raro quod interdum intelligitur ex natura rei uelactus. Agi. §. tacite. Persona. Tertia regula quod persona extranea a personis que non descendit ab ipsis. i. quam non derivatur ius ipsorum nunquam intelligitur in premissis. ¶ No. i. per. quod per confessionem probatur ueritas actus numerationis si numeratio non negatur Si autem reus negat per confessionem mutui non probatur uerus actus numerationis quod facit ad. q. Spe. quod in mutuo siue in do te nisi dupliciter potest probari actus per confessionem non probatur et ita dictum Spec. in ti. de teste. ¶ No. quod ille qui est subditus domino quo ad quasdam opas non tamen acquirit illi domino absenti. Verbis in eum directis. et si quereretur. quereretur mediante cessioe. ¶ No. quod qui inutile apponitur ad ampliandum uel roborandum ut hic erat in stipulatione nunquam uiciatur utile per inutile Sed si apponitur ad derogandum tunc est materia. l. si iure. de le. iii. Sed si ratione conexitatis non posset separari unum ab alio uiciaretur utrumque. ut. l. pedius. de arbitris. In gl.

die quadoque numerans exprimit speciesactus in numerando tunc posset procedere distinctio istozum. scilicet si non exprimit et id id quod dicit in. l. si. C. de noua. uerum est quando duo sunt contractus de per se secus si unus influat in alium quod tunc agitur ex illo in quo influatur. ut. lex placito. de re. pmu. quod cognoscitur quod unusactus et locum forme alter locum cæ ut hic secus si contineret duas species formarum in mutuo ergo siue sit expressus contractus siue non ex stipu. impleta per numerationem debet agi.

Si ita stipu Ab impossibili non fit noua no nec corrumpitur possibile ab impossibili hoc dicit. Impossibile puta montes aurum uel ypore.

Ipupillus Fideiussor potest efficari obligari quod sic obligatus principalis et ubi nulla petitio nulla mora. b. d. no. Mora rei nocet fideiussori uerum est quando hoc iuris intellectum aliter secus quod hic iterpellabatur super naturali obligatione et uides hic quod subfuit fideiussione obligatio sine principali nec requiritur expressio principalis ex quo est impossibilis. Sacram de facio nam de iure in mora non potest constitui ut. j. dicā.

Post morā. ¶ No. quod mora principalis que non nocet principali non nocet fideiussori. Nulla ¶ No. ex naturali obligatione sola nullam obligationem nasci. l. ipso iure si nasci. ¶ No. quod qui non tenetur soluere interpellatus si dicitur in mora. ¶ No. quod mora que non incipit non potest in alium derivari. Conueniatur. sed ipse fideiussor uel ex sua. §. fideiuss. mora. Postea re. sempra. ¶ No. hic quod per naturali obligato cui datur restitutio si supponimus quod datur restitutio aduersus naturalem obligatorem. Interuenit fideiussor. In glo. ibi Item contra dic quod extensioe fideiussor non potest in plus obligari sed mensura sic. i. magis efficaciter. ¶ No. quod super naturali sola non potest fundari mora uel iudicium. ¶ No. quod obligatio accessoria potest perpetuari sine principali. Bal.

Idno rei Ex duobus reis stipulandi potest ualere obligatio unus et non alterius. Item in duabus rebus alternatiue stipulatis potest ualere in una re stipulatio et non in altera. b. d. Alternatiua que non est propria uim a prius. ex post facto uim non realitatem. ¶ No. illud quod adicitur ad unum effectum alius effectum non operatur. b. d. Stipulatur ratione forme conditionis uel marie ut quod res est unus. Et qui. ¶ No. regulam Ex qua no. quod cedens eradicans a se ius suum sibi non potest solui et in hoc non habet locum. l. iii. C. de noua. de quo per Bar. in. l. ex asse. ad trebel. Obligationis. §. preterit uel presentis non tamen uere ut sequitur quod nulla. Eadem ratio ne. ¶ No. ex personis ad res tradi. Eadem ratio debita. §. bene posset solui creditori uolenti aliud pro alio ut. l. ii. §. si cer. pe. §. i. ¶ Non ad solu. de per se §. de iudicium in consequentiam obligationis. Ex quo no. quod illud quod ponitur in consequentia non operatur de per se.

Inquis ita Conunctio copulatiua requirit ueritatem suorum extremitatum secus in disiunctiua. b. d. no. Hoc uerum in primo casu quod obligatio deducenda sed quod de obliga. ppenenda seu in iudicio deducenda non ardat ppenentem in his que de natura copulatiue non veniunt hoc dicit Immo. in. c. ex parte abbatis. extra de priui. et est expressum in. l. scio. et. l. appellanti. §. non sole. de appl. Et de materia no. in. c. ii. extra de re script. Adde quod copulatiua requirit ueritatem suorum extremitatum quod affirmatiua requirit peritiam esse. negatiua uero per utrumque non esse. facit de re. du. l. si quis. §. cum ita. et. §. utrum. §. ita. l. ponit materiam de cõmitionibus copulatis et de cõmitionibus disiunctis.

Quod dicitur Quod per filium patri non potest stipulari sed e conuertri id pater filio non potest stipulari sed e conuertri filius existens in potestate potest patri stipulari oia. b. d. no. Quasi sibi. §. patri. §. filio. §. pater. Iuris sunt simili uerbo utitur glo. i. l. frater a fratre de condi. inde. Acgri. §. per ipsum filium. Si factus. §. meru. Conferatur per patrem stipulantem et dic conferatur principaliter dirigatur in filium. Et. §. filio. Ite agere liceat. §. filio. Contra autem. §. stipulatur in potestate huius in potestate existenti. Et. §. patri recta uia. ¶ Non potest ut quia stipulatur seruientem ad fundum patris. Acquirat iure potestatis. ¶ No. intellectum

illius regule patrem filio stipulari posse q̄ illa regula
toriens ē uera quociens acquisitio redundat ipsi p̄ri secus
i non possibilibus acquiri ipsi patri ut in micro f. d. Dic
uenit dubium q̄uo pa. cr. potest stipulari filio post mor
tem sui patris ut. l. q̄dēq̄. s. i. s. e. cu. post mortem nil
h̄z ut. l. qui libertinus. s. possumus. d. bo. li. 20. illud nō
facit natura rei s̄z mera cōditio hic facit natura rei que
acquiri non pōt patri. ut. s. d. con. z de. l. qui heredi. in
p̄n. Ex hoc nō. q̄ metu factum a filio uel seruo faciē
dum uel sciens nō queritur patri uel dñō Unde uidetur
p̄bati per hāc. l. licet p̄betur filium tenere aliquam rez
non tamē p̄batur patres possidere z idē in monacho nō
si appareant cāe iuris i possessione quod dic ut. l. quēd
seruus. s. de acqui. pos. Dic q̄ ista. l. d̄z itelligi q̄ aut p̄
stipulari filio fieri z tunc ualeat stipulatio. aut p̄ filium
fieri ut p̄ filium ire agere liceat z tūc secus. Sed quero
nōne ex p̄te tua teneris filium nō impedire ut sibi lice
at habere Dic aut stipulor filio fieri Aut p̄ filium fieri
aut aliquid mixtum p̄mo casu ualeat secūdo nō. z ideo il
lud factū fundatur i eo q̄ est acquisibile mibi ut est pos
sessio q̄ non ē actu consumptibilis ut. l. i. in fi. de an. ex
cep. z acquiratur mibi aut nō est mibi acquisibile ut id
quod actu cōsumitur z nō queritur. Pro primo facit. l.
inter castel. de arbi. i alia lectione melius declarabo De
hoc dic ut no. i. l. si tibi. s. si pact. s. d. pac. z dicit Dy. cō
iunctis istis glo. h̄es ueritatem s̄z non est ita discussum.
Ex p̄mo dico huius. l. colligitur rō quare in p̄ctu filii
non pōt pater autore iter fratres i eadem potestate
manentes q̄ acquireretur sibi. d. hoc in. l. i. si. d. auto.
tu. z ideo i usufruc. quādo p̄ auctoratur d̄z dici hoc ac
to q̄ patri auctoranti nō queratur usufruc. z loquor
in usufructu donato iter uiuos iter dona. cā mortis nō
requiritur. In glo. ibi s̄z non sit iuris. s. ipsa mera tra
ditio. Si patri. Acquiri q̄ pōt acquiri possessio
tradita i personam filii ut filius faciat z loquitur de fa
cto. i. d. actu traditionis nō de actu possessionis q̄ actus
possessionis cōsistit i persona filii. Ibi q̄d a filio sed
nēne ista stipulatio tenere licere cōtinet p̄ promissorez
nō fieri quominus habere s̄z sic cōtinet factum p̄mis
soris ut. s. c. stipulatio ista. i. prin. Dicam in sequenti lec
tione. Patri queri ymmo i hoc articulo de dandis
dic ut plene no. i. l. si tibi. s. si pact. scdm Dy. quo casu. s.
ultimo Dic ergo i ista materia Aut deducitur in ista sti
pulatione datio Distingue quatuor casus ut glo. facit i
l. si tibi. s. pact. si factū tūc refert Aut factum filio expli
candum aut a filio. Primo casu rz stipulatio fo refert.
aut ē tale factū quod non coheret p̄sone filii aut q̄d co
heret. i. cū persona se rz z ab ea separari non pōt si quidē
non coheret ualeat stipulatio z queritur patri q̄ eadem
rō que in dandis. facit. l. ult. l. d. usufruc. Si uero cohe
ret tūc aut stipulatur filio ut extraneo z non ualeat Aut
filio ut filio z tūc non ualeat ut patri queratur ut hic. s̄z
bene ualeat ut ualeat queratur filio ut. l. quodēq̄. s. i. s. e.
co. In dubio dic aut est tale factū quod non cadit i filio
nisi ut in filio ut stipulatio usurariū liberi z tūc ual. que
ritur filio. ut. l. cum paronus. d. bo. li. Aut pōt cadere i
eo tanq̄ i extraneo tūc in dubio si mentio stipu. intelli
gitur ut filio secus si nō sit mentio ut. l. filio. d. con. z de.
Et habetis declarationē i materia utrū sit sepabile na
tura facti considerādo hāc doc. ponitur i. s. ne aut. l. d.
cadu. tol. Bal. perusinus legū interpretes.

Alianus scribit • Persona
unius be
redis in obligatiōe expressa non minuit obli.
quominus transmittatur i eēs heredes. b. d.
necabiliter. Ilo. s̄z illam exceptionē aduocaturū tu
non es nominatus i instrumento nam in herede siue no
minatus siue non tū h̄z locum Idem facit in materia. l.

edicto. illud q̄d dixi est scdm intellectum gl. que dicit su
peruacue ponitur p̄sona tūc tamen littera nō ponit istū
casum sed dicit nominata persona unius heredis non
minuitur obligatio quominus transmittatur in alios.
Balus perusinus. zc.

Qui fundum • Quando aliquid de iure
cautele ut illud supple
at res debita p̄ncipaliter petitur. b. d. sed quādo deficit
iuri rei q̄ non libera z idē quod hic Quandoq̄ deficit
alia qualitas. i. intrinseca bonitas rei z tūc dic ut. l. iiii. s.
si reddit. como. Quandoq̄ deficit.

q̄ una pars est integraliter soluta z alia nō. tunc residu
um petitur. ut. l. ii. s. co. z adde q̄d no. s. fo. ma. l. marito
s. fina. Interest eius. s. stipulatoris. Recepiurus
idem si iam recepit a tūo z tūc stat no. glo.

Quidam cum • Qui promittit ali
quem tractare ut
filium expellendo eum d̄ domo. uel nihil ei re
linquendo i testamento uel exheredando uel
ad emancipandum se compellenti. incidit in penam pro
missam nisi iuste hoc fecerit quod casu pena conuen
tionalis non committitur nec aliter quam filius tra
ctari uidetur z quod non potest fieri de iure debet
fieri de facto ad citationem pene propter formam sti
pulationis seruande. hoc. d. no. z multes. Obseruaret.
i. tractaret. Agentis. i. tradentis. Ibi respondi p̄
mo rñder ad essentiam. Igitur hic isert ad cōmissionem
q̄ nūq̄ potest cōmitti nisi habeat essentia. Del emā
cipauerit z v̄i q̄ non hoc enim zc. Obseruauit. i. tra
ctauit. Planc hic soluit. Carebit quasi dicat nec
stipulatio cōmitteri nec habebit querelam. Ineptas.
i. nō cadentes in extraneo Nunquid filius quādo me
retur possit cogi ad emancipandū Bar. dicit q̄ sic. casus
est hic sed rex. iste non loquitur i patre legitimo z natu
rali sed in adoptante in naturali z legitimo non iuenies
rex. Ilo. q̄ quādo quis tenetur ad aliqd q̄d de iure
non potest sortiri effectū de facto fieri debet z adde. l.
i. s. i. s. de feri.

Filiusfamili • Status stipulantis quo ac
quisitionē ispicitur tpe exi
stentis cōditionis q̄n conditio cōtinet factū obligatori
um q̄ tūc explicatur. b. d. no. z sic status persone in
spicitur tpe numerationis non tempore contractus. Bal
dus legum interpretes.

Itic stipul • In facto iterabili quo
ticiens contra sit totiens
agitur nisi actum sit v̄t semel tantum agatur z
itelligitur bec. l. quando pena non est appposita uel si est
appposita itelligitur q̄ sit appposita v̄t cōmittat p̄ singula
z in isto text. habes q̄ uolentia est iterabilis z p̄dic di
cebat dñs noster Papa in. q. esculanoz. dispositio sup
actu iterabili totiens cōmittitur quociens contra sit. Aut
est ergo appposita pena simpliciter z tūc non cōmittitur
nisi semel nisi sit actus q̄ pluries cōmittatur ut. l. si duo.
de arbi. Aut pena non est appposita z tūc eō q̄ si factus
est iterabile totiens cōmittitur quociens p̄ sit nisi sit ac
tum q̄ semel committatur In facto uero non iterabili
tūc semel committit n̄n. Sed quid i pena legali an cō
mittatur pena p̄ singulos turbatores uidetur q̄ sic v̄t. l.
agraria. de termi. mo. In contrarium. l. illud. ad. l. acqui.
Laue tibi q̄ q̄n uolentie sunt eodē tempore concurrē
tes z ad unum effectū turbationis z tūc loquit. l. illud
secus si est pluralitas delictorū z ita d̄z itelligi q̄ no. in
l. iunq̄ plura. de pua. delict. z. l. ca quidem. de accusa.
De istis actibus reiterabilibus no. gl. in. l. eū qui. s. i. po
pularibus. ff. de iureiurā. z q̄ no. in. l. uulgaris. in prin.
z. l. inficiādo. s. infans. j. de fur. Remanere ut si per
heredem fiat itez stipulatio committatur. Ipsi. s. s.

promissoris. Posteriore scda ut' ulteriore vi. Per
tinet qz indefinita promissio omne uim cōplectitur uide
Zmoan.c.3. cam. extra de proba. ubi dicit qz expressio
uno modo turbatiois pōt alio mō postea expōsio denuo
agere. Ego dico qz fatuus ē reus qui uult hoc exprimi
qz si succumbit i illo modo pōt aliam uim exprimere z
d nouo agere. Si tamē reus hoc uult ut ne agatur sub i
uolucro tunc pōt no. ualde. Consumpta semel cōmis
sa non cōmittitur ulterius. Tamen est uerum. si du
bio nisi sit actū i prius. Ho. qz scius qui iterationē
recipiunt sic se habent qz unus non confundit aliū ymo
quilibet pōt opari de perse. In glo. mag. in fi. fundū
tradi z rō qz ibi agitur ad itersse totale.

Idem que. Matrimonia obent esse li
bera z ideo penalis stipula
tio libertate matrimonii īpedire non pōt nec
ualet stipulatio pene. b. d. no. Ho. qz cōtra
bonos mores est quot. liberū non est quod liberum ēē
oz. Corū. l. puerorū. Eius gay sey. Iustum est
sapientibus. Ho. qz matrimonia pēta z contrahenda
debent esse libera nec adiectio pene ualet. Ho. qz si
cui pena non pōt apponi inter cōiuges ita nec inter pa
trem z matrē sponſi z sponſe. adde nec inter alios qui
habent potestare ut. s. de con. z de l. heres meus. Dicit
bar. qz in matrimonii nō possunt interuenire quā que
excedant dotē uel donationē propter nup. qz est no. si ē
uerū De interesse tene opt. Dy. qz itersse est pena le
gal. scdm qd no. Bar. in l. si stipulatus sum mihi a procu
lo. s. c. z pena legalis bene bz locum i matrimonii. licet
Bar. teneat prium. Sed an iter extraneos caue tibi qz
si illi extranei essent conseruati a parētibus z sic finale
dammū esset parentū tunc non esset uerū qz glo. dicit ut
l. heres meus. s. si. de con. z demon. Sed an pōt appo
ni prium ut quis ad infirmum inuitetur de hoc hēs
tex. i. l. titio. c. s. i. de con. z demon. z hoc in matrimonio
carnali. Sed i spiritali ut in moniali dicit Bar. qz ē simo
nia. Sed non ē uerū ymo ut relictum pro elemosina de
hoc uide Bar. in l. ille aut. de heredi. insti. z de lega. iiii. l.
uxorem. s. codicillis.

Idem respondet. Que in prefatio
nibus dicuntur
plerūqz in subsequētibz reperita itelliguntur nisi tacite
repetitionis actus uiciaret intellectū. hoc. d. Ho. qz
qn in uno pētu plura capitula itelliguntur unūz intelli
gitur fin limitationem alterius facit. s. locari. quero. s. in
ter loca. z. l. si. de rescin. uē. nisi posterius capitulū sit con
trariū pmo in toto uel i parte qz tunc statuz posteriori.
ut. l. lecta. s. si. s. i. cer. pe. Et facit ad l. regula. s. si. d. m.
z fac. ig. z. l. pe. l. de isti. z sub. z extra de ap. c. secūdo
requis. adde. s. loca. l. qui ad cer. z. l. pacumemus. de
here. isti. In stipula. l. subiectis stipula. Exemplū po
ne. s. l. ita stipu. s. grifogonus. Ho. qz uiciosus intelle
ctus non subintelligitur. Interpretatio debet taliter
fieri ut actus ualeat.

Idem respon. Ex quo scriptam ē pre
sumitur sic esse uerum
ac ēt solēnter celebratum. b. d. no. facit. l. de pba. l. euz
precibus. De hoc dictū est i. l. sciendum. Ho. qz si re
peritur depositum factū uni z aliū pmittere depositum
restituere certe iste secūdus tenetur tanqz fideiuss. z iō
ille pimus nō liberatur qz i dubio itelligitur fideiuss. non
nouatio oblig. z istud sentit hic gl. parua quam ualde no.
pro depositis. Bal. perusinus.

Idem respon. Clausula generalis pce
dentia specificata diuue
rare ut. b. d. no. Diminutio specierum i pacto nudo i
telligitur diminuerare i stipula. cōplexiua. Baldus clarissi
mus legum interpres.

Ita quis. Stipulatio hoc modo cō
cepta qua die petieris
non bz diem sed ē pura respectu sortis curren
tium usurari. b. d. Est hic casus qz quādo ali
cui pmittitur ad eius petitiōem z terminū ista uerba nō
inducunt terminū. Item si pmitto tibi hinc ad. x. dies z
ab inde manica ad tui petitiōem qz post octo dies non
īducit terminū de quo per Bar. i. l. cū stip. sim mihi a p
culo. Inicium obliga. perficiens z puram reddens.
Seia. Vbi est dies z non pena admittitur pur
gatio more. j. modicuz tēpus quod in
dicis arbitrio cōmittitur. b. d. no. nec reperitur alibi ita
expressum qz modicum tempus dicatur arbitrium.
Baldus legum doctor.

Ea lege. Qui pmissit non alienare iēctam p
sonā eā herede istituēdo facit obl
temitti. hoc dicit no. Illud quod est prohibitum transi
re titulo speciali non potest cum uniuersitate transire
quin committatur stipulatio. In glo. donarius
ista glo. facit ad id qd dicimus in ciuitate ista de insti
confessionis Ita qz pūmū notent. Expressum i cō
tractu non in testamento. Agere pro hereditaria por
tione Simplex ergo prohibitio alienationis cōmet alic
nationem tam ex contractu qz ex testamento Sed quid
ab intestato glo. hic melius qz alibi de quo est casus in
l. codicillis. s. si. de le. ii. licet glo. non alleget Dic qz quan
do est aliquis prohibitus aliquid facere debet curare
ne fiat per legem. hoc uerum quando est prohibitus p
pactuz secus si per. l. qd facit ad. q. quā disputatur Do.
Fran. de albe. Illud d. ecclia gl. non bene dicit in auten.
de ali. epbi. s. i. circa prin. dic qz ingrediendo religionē
alias secus Bar. ponit in l. si finita. s. si qua. de dam. ifec.
ubi uide. Sed qd si fuit condemnatus ita qz bona dene
nunt ad fiscum de hoc est casus in. d. s. i. Sed quid si nō
est actum in emphy. certe hoc itelligitur ac si esset ex
pressum ut. d. s. i. z adde casum. l. uiti. l. d. iure emphy.
Ne ad fratē. Ho. qz ista uerba non faciunt iēctam
sed de perse dispōnem. ut. s. de acqui. pos. l. qui absenti
s. si quis. pp. quem. s. z ibi no. glo. dic ēt mod⁹ zc.

Curare debuit. sine etiam p legem fiat qz est no. di
gnum. In ea. glo. Sed quō dicitur qz multa cū uni
uersitate transeunt illa regula non habet locum in pbi
tis sed qn. l. non assistit. Licet in suis. Ho. qz licet si
lius sit maior patre factus forte marchio a rege qz non
comprehenditur inter potentiores prohibitos ut simili
tudinarium est utitur glo. hoc ar. licet i suis ergo in deo
z ecclia. De suis uerum dixeret quando testamētū
fit ab ingrediente monasteriū uel ipso ingresso bōa tras
feruntur in monasterium z ita debetis itelligere secus
si sine ingressu in. d. auten. de al. secūdum Dy. Quo
dammodo glo. uult dicere qz ecclia non est proprie su
beres sed ficta. ut in auten. de sanc. epi. s. secūdum hoc.

Est enim. non respicit predicta sed qz no. s. de acq.
pos. l. qui absentem. s. si quis. z adde quod no. l. x. in. l.
ea lege. s. si tibi. z. s. e. l. qui rome. s. coheredes. Ar.
contra istud ar. uenit contra tex. nam qui heredem insti
tuit non dicitur alienare. ut. d. s. secūdum heredem. So.
ibi est prohibita alienatio rōne doli quādo causa mura
di iudi. dolo fit nam qui heredem instituit non dicit cō
mittere dolum z ita ibi. Sed hic rōne pētus z interelle

Silia que. Clausula que est apposta in uno
contractu ad illum se refert
ad aliud quod i illo pētu se refert. b. d. no. Stipulatio
nē ex cā transac. itēposita. Acti. pposita querela fal
si. Nota qz clausula apposta in cōtractu non opcrat
in co qd ad illū pētu est īperuēiens oīno. bal.

Sub una. Varietas uocis nō uiciat
id quod in effectu ē unū

et idem hoc dicit.

Si quis. Obligatio ichoata et non exequuta uiciatur per casum qui exequutio nem reddit impossibilem. b. d. facit ad materiam benefici ciorum. In p. n. glo. dic. prestationes que p. parte ex plicari non possunt transcunt ad uniuersales successores non singularem et ratio est quia iuris fictione singularis successor non censetur eadem persona secus in uniuersali et ponit exemplum in promittente non restagnare aquam in flumine publico non constituitur seruitus et adde. l. iii. §. epus. de ali. iud. et adde. l. si aque ductus de p. b. emp. et de actio. emp. l. i. uendi. Baldus legum doctor.

Continuus. Stipulatio requirit eundem contextum inter rogantis et respondens et diuersitas interposita inter interrogatorem et respondens uiciatur. b. d. et idem in oibus actibus requirentibus eundem contextum et ex eo sumantur vires ut in electione que h. partes integrales et ideo omne quod requirit partes integrales requirit actum continuum Diuersitas interposita impedit coniunctionem extremorum ita quod digressio media impedit actum continuum. Proderit. i. stipulatio non est perfecta. c. cor. l. cum antiquitas. de testamen.

Si hominem. Diuersitas in corpore si stipula. reddit inanem. b. d. Remoue consensum ab actu et non est actus siue non perficitur actus. Tu de alio et de ista differentia constat. Perficitur uerbum perficitur significat substantiam ut hic Conficit formam ut. s. co. l. Bal. legum doctor.

Cum ita. Tempus quod tacite stipulationi in est iudicis arbitrio relinquuntur quod arbitrium ex qualitate personarum et locorum distantia consideratur. b. d. no. et in incertis non certis locus est coniectura. Obmittere sensum et certitudinem et querere iudicia est infirmitas intellectus. Illud quod non determinat conuentio in executiuis obligationibus determinat iudicis arbitrium uide. l. idem q. s. idem labeo. §. ma. ubi gl. q. rusticus non debet equitare Dicit Bar. singulariter hic quod interesse singulare probatur per comparisonem personarum perbandando per personas eiusdem qualitatis quod probabitur per iura ut no. l. y. l. unica. l. §. sen. que pro eo. circa §. De similibus ergo personis simile est iudicium. Dari non expresso tpe inest tacite et hoc ponit per fundamentum quod tacite inest. Quid autem i. q. tum. Ad iudicem petens reduci laudat ad arbitrium boni uiri petit reduci ad iudicem facit rex. in. l. ceteris. §. fami. her. et ibi text. describit bonum uirum. i. innocentem discretum. Ibi diplomate flo. de nocte non compellendum ire et no. quod non debet homo se in periculo ponere facit. l. ii. §. q. diximus. si quis cau. Ibi delicate. flo. p. ambasiatores qui ita delicate ambulant. Plerique ecce comparatione. Conducitur quod purificata est obligatio cum animo non in sit dies. Ibi per alium flo. que sunt in dando per alium impleri posse Ibi ubique si interesse utitur in loco non potest solui ubi q. adde. l. iustas. l. §. solu. quod facit ad. q. que fuit inter pisanos et florentinos et fuit. q. magna. an illam pecuniam quam habuerunt florentini pro accedimine et pace pisani debent ipsam exportare florentie propter periculum uiarum de quo facit. l. item illa. in p. n. de costi. pec. Obligatus. f. pure quod remota est dilatio tpe. flo. quod ubi habemus certitudinem in actu debemus eam sequi et habes hic quid est coniectura quod est quidam mentis conceptus iudicis auctori. approbatus.

Item qui in. Qui promittit facere opus tacitam dilationem habet iudicis arbitrio moderandam et intellige quod non fuit expressum tempus. Nullo. f. supuatio. Si habes illo. i. illo tempore quo mora est commissa. Ibi Item secundum rursus.

Transactio tertium rursus debet purgari de more. Tra. didit. f. perfecte ita quod dominium transulerit. q. s. dixit daturum. Baldus perusinus.

Illud inspiciendum. Difficultas solutionis non impedit puritatem obligationis. b. d. uel sic ratione difficultatis pure tractata stipulatio uel obligatio suspensionem non recipit. b. d. Commoditas uel incommoditas ex parte promissoris actum non uiciat Alioquin probat per reductionem ad absurdum. Dare sponder. flo. quod uicium ex pressum inducit uicium forme. sed si tacitum. Contra rium no. l. y. in. l. i. de errore calculi. et per hoc dicat uiciari stipulationem quod est falsum. facit. c. si filius. extra de testamentis. et uidetur hunc tex. uide ibi Immo. Ad de hic Immo. in. c. ex rōe de ap. extra ubi quod si appellas est pauper et sic non possit prosequi appell. quod fatalia si bi non currunt quod est no. et extra de offi. dele. c. p. et g. ubi dicit etiam quod si pauper teneatur soluere ad diem sub pena excommunicationis quod si propter paupertatem non soluit non incidit in excommunicationem quod est singulare et facit ad materiam istorum mercatorum fugientium ut sola uita contenti dicit glo. in. l. metus. ff. quod me. causa. in princi.

Si ab. Ille qui promittit facere quod nescit uel non potest facere debet facere per substitutum. b. d. flo. aliquid fieri per substitutum quod non potest fieri per substituentem. facit etiam in beneficialibus.

Cum qui. Conditio impossibilis de iure et de natura equiperantur et quelibet stipulationem uiciat. b. d. Ad commissionem pene non sufficit conueniri de facto quod factum est ab omni iuris efficacia alienius secundum Oldra. flo. equiperari impossibilitatem iuris et nature. Illa dicitur impossibilitas que sola principis uoluntate fieri possunt. flo. contra officiales communis perusini qui fecerunt uendi plateas communes que sunt in peculio populi habes in. l. sed celsus de contraben. emp. Iur. flo. in condit. ius considerari perinde similitudo eadem est potentia artis et nature. Insetta esset quo casu nec stipulatio ualeret.

Ius quod de presenti nullam habet causam. Possibile et impossibile consideratur in tempore contractus non postea et idem in gratis. ut in. c. si eo tpe. de rescrip. Remoue principium actus et destruis omnem consequentiam ab actu.

Sint aliquid. Fuit iuri consultus hic dator formarum pene non committuntur nisi per act. opposit. principalis dispositionis In negatiuis actus oppositus est positio. In affirmatiuis actus oppositus est negatio. unde ille qui petit penam debet probare contrarium eius quod deuenit in prin. obligati. et sic pene sunt oppositorum.

Preterea. Stipulatio dandi etiam uno bene re de expresso transit ad omnes secus in stipulatione faciendi ubi certi heredis designatio errat stipulatione. b. d. no. uide Bar. hic. Doc. in. l. auus. §. de pactis. l. y. in. l. ueteris. l. de contraben. et commuten. stipula.

Etiam qui. Ex consideratione presentium etiam tacita solutio collata in aliquod tempus debet fieri in principio temporis b. d. singulariter mundine habebat temporis tractum et per plures dies.

Cum pu. Beneficium. l. quod surgit ex contractu ex quo agitur potest opponi in executione sententie. b. d. no. uel sic expressio minuit potestatem que tacite inerat. b. d. flo. ex ista glo. quod inspecta natura promissionis habet locum uariatio etiam in executione et adde hic. l. nobilem. f. l. si qua.

do. de lega. secundo. Quotiens etiam infinities.
Prestaturus post pstationem enim si habet locū na
riatio ut. l. is cuius. d. leg. secundo. sec^o est i legato et hoc
est uerum i reo Sed si esset electio actoris tūc secus qz
actor d^z se fundare super certo et reum certificare sed
non sic in reo Baldus.

Am ex Particularis defensio nō suf
ficit ubi defensio diuisionem nō
recipit. No. qz qñ actus omnes indiuisibi
liter tangit oēs debent citari concoz. l. in exe
cutione. s. co. No. qz ubi plures simul requiruntur
uno deficiente oēs defuisse uidentur. Ratione uni⁹ de
fuit et. adde. l. si cum vno. si ex nox. cā agatur. et. l. si cō
munes edes. de nego. ges.

Puribus Dinumeratio rerū i pre
fationib⁹ facta uidetur i
compendio uerborū repetita. b. d. precedente
ergo dinumeratione rerum nomen distribuci
uum habet uim partitiui. Bal.

De hac Stipulatio p tempora distributa in
telligitur esse pluralis et iō locatio
per tpa distributa intelligitur esse pluralis et iō si tracte
tur de solutione gabelle gabellario illius temporis debz
solut non pro toto tempore.

Et si pla Regulariter supueniens uiciuz de
struit actum nō executum tamen
qñqz fallit. hoc dicit. Et nota hic unam pportionem
talem qz impedimentum supueniens rebus factis non re
solvit secus si sint res imperfecte et i fieri qz tūc impe
dimenta resolvunt actū obstantie impediunt actuz. b. d.

No. regulam qz que ab initio impediunt ex post seō
resolvunt. Confirmatur. i. nō infirmatur. unde confir
mo idēz qd non infirmo quod est notabile. p uniuersitatē
transcūt que singulariter nō transirent Item illa regula
fallit i iure executio qz nō uiciatur ut i seruitute tradi
ta. uidetur ergo qz p executionē ius fortificatur. In oī
actu sunt tria cōsideranda. s. substantia. solennitas et exe
cutione et ita dicebam heri in sermone. uide magnum ef
fectum executionis quia obligationem sibi coherentēz
impedit resolut.

seruus Voluntas est d coherētis
aīe intellectiue et nō potest
ab ea separari et iō colla. i uoluntatez serui uel fi
lii nō transit ad dominū uel patrem. et iō si mo
nachus executor ē relictus nō transit ad abbatem quō
no. Destinare. i. eligere naz sola animi destinatio elec
tionē nō facit sed electio subsequuta. ut. l. serui electione
de le. i. habes no. i. l. eleganter. i. pñ. de condi. i. debi. No.
de ista stipulatione qz ualeat si pmititis illud aut illud pro
ut marinus elegerit. si ille nō elegerit nō possum petere.

In glo. no. istam glo. ordi. L. orarium no. Bar. in. l. si
quis arbitratu. s. c. et male secus in lega. nec. j. annū nec
post qz animus non bz locum in pñ. Baldus.

Pupillus Pupillus pōt sibi acquirere s^z
non pōt se obligare et aucto.
parris bene i obligatione efficacior ē auctoritas tutoris
qz patris Qualiter autē fiet si quis uult contrahere cum
filio i potestate nā nec tutor nec curator habet dic qz cu
rator dabitur actui non pñone. In glo. No. qz pater
male gerens negocia filii i potestate nō tenetur cōcoz. l.
cum oportet. i. si. l. de bonisqz li. s. si dissipat interdici
tur administratio tex. est. ff. ad rebel. l. impator.

hoc uerum nisi obligatio sit cōsequentiua acquisitiōis. ut
de iure deli. l. si infanti. No. ppter fragilitatem
sexus uel etatis potestatem paternā non augeri. Bald.

Si ita stipula Diuersitas que obliga
tioni nihil detrahāt sti
pulationem nō uiciat. b. d. no. Respōdeas non scā mē

tionē de titio. Vbi soli etiam titio nominato.
Si inter Ex preordinatis aliquid reddi
possibile et uile qz alias ratione
impossibilitatis foret inutile. b. d. no. De futuris potest
haberi certitudo per aliquod preordinatum per prius
b. d. preordinatio in futuris inducit prescientiam futuro
rum. Causam. i. executionem. Prouidētia tollit
inconueniēs futurorum.

Cum mihi Iste. s. tractat unam materiam
que non examinatur alibi ita
profunde et tractat iste. s. quando alternatiua ponit in
ter personas quaruz uni potest acquiri alteri non quid
iuris. Dispositio inutilis in adiecto non uiciat principa
le secus econtra. b. d. Vbi non potest. ut per solutionē
factam adiecto ipso iure tollatur obligatio. tollitur tamē
ope exceptionis. et hoc subicit ouero et. et adde hic qz
no. l. de excep. l. i. Vbi exemplum Inmo hic
econtra quando prius tempore ponitur in pñona adiecti
posterius tempore in persona stipulatoz. Quo ca
su. s. proxime precedenti. S^z rursus. s. de alternati
ua personarum cum temporum diuersitate. hic de alter
natiua personarum. s. puritatis et conditionis mihi stipu
latori. No. qz anteqz principale ponatur in esse cōse
quutum impossibile est poni i esse. A me No. obli
ga. requirere fundamentum suum ita in quibuscunqz
actibus concoz. l. quecunqz gerimus de acti. et obligat. s.
uide. l. si seruus communis meui et castren. peculii. j. s.
stipu. seruo. qui tex. est singularis secundum Au. de pi.
qz adiecto est confirmatio testamenti et interim omnia pē
dent. Ex ui dependentie conditio inest nisi sit actum con
trarium. Vbi ex hoc. s. dixi de diuersitate puritatis
et conditionis hic de diuersitate cōditionum.

Ex his Vile potest esse quod per se stat qz
autem per se non stat non pōt esse
utile nisi sit utile principale a quo dependet. Adde qd
no. s. solu. matrimo. l. gaus. Baldus legū interpret.

De duobus reis rubrica.

Distipulatur reus
No. qz hec lex declarat quid nomis
In glo. i. dic aut dictio ad ponit sim
pliciter significat reū debendi. aut pro
ferri cum adiuncto et tunc includitur
utrunqz. Vbi. i. a ueritate. ut. l. i. si ceruū pera. No. illud
quod dixi qz in dubio quando reus proferatur simplici
ter intelligitur de reo debendi. adde. c. dispēdia. s. reus
quozqz. de rescrip. l. vi.

Et duo eandē pecuni
Siue actiue siue passiue duo rei constituant
in solidum quemlibet obligatio concernit iō
solidum et in persona unius dissoluta in persona utriusqz
dissoluitur. b. d. Unum definit esse. unum. i. solidum fa
cit nihil remanere. Ipso iure sine cessione aliqua.
Singularis. s. stipulantibus singuli promittentes. De
bene. s. solutionem. Ideoqz quia cuiuslibet est debet in
solui. Et acceptatione fortius in naturali solutione
Iota. i. totius debiti in persona omnium. In glo.
premitte qz si debes quinqz et ego. v. non dicimur duo
rei quia non est eadem quantitas quia unius debet mā
partem alter alteram. et ideo ut dicantur duo rei requi
ritur qz concurrant in eadem quantitate sed tunc non est
licet sit eadem numero. In glo. ubi sed hodie est uerū
hoc quod dicit glo. dic qz quantum ad modum constituti
di non est differentia inter istud ius et ius nouissimum
Sed in modo exigendi sic qz diuiditur obligatio. Con

clude qd conuinctio copulativa posita iter diuersas per
sonas inducit diuisionem obligationis et impedit duorum
reorum constitutionem nisi sit dictum insolidum s; i diuer
sis orationibus secus et adde. l. rem hereditariam. s. de
emtionem. Et adde etiam. l. paulus de re iudica. nam si
sunt duo condemnati in centum in eadem sententia nec sit ap
positum insolidum quilibet tenetur pro parte etiam si alii
non sint solūmodo secundum Dy. per tex. in. l. iii. i. si. s. d
ali. et ciba. lega. Baldus.

A duobus reis pro. Ex
bus principalibus obligationibus non surgit no
uatio et duo rei possunt constitui et interueni
ente modico intervallo. b. d. Obligationes que inuicem so
ciantur una alteram non nouat. Post rñdet. Accede
dere nō intelligas qd sit accessoria. et iō dum dicit accede
re. i. adici et ita dicaris. Dubitatio erat qd olim fiebat
nouatio tacite hodie secus.

Abi duo rei. Habens plures insolidum
obligatos pōt a quo uult
petere et et diuidere petitionē. b. d. Adde quod legitur
et no. i. l. creditor. s. mada. et illa est lex singularis. Abi
ab alterutro d; hodie si renunciaffet beneficio noue con
stitutionis ut no. s. de pac. l. nisi. supra fuit locus d; cō
stitutione duorum reorum quo ad substantiam hic quo ad
iudicium. Baldus lumen legum.

Do rei promittendi.
Non refert i duorum reorum cōstitutione uer
bum pluralis numeri a uerbo singularis. b. d.
Facit ad materiam capitul. genesis. d. electio. nō refert
dum intellectus habemus iter plurale et singulare et ideo
i electione pape non refert utrum loquatur i singulari
uel in plurali. Obligantur et est i ducta obligatio duo
rum reorum.

Emo est qui nesci. Oper alie
possunt principaliter et per fideiussor. et duo rei
eiusdem petitione possunt i factis constitui. b. d.
Constitutio duorum reorum in factis h; tunc
locum qd illud factum ē diuisibile ut. s. titulo pmo. l. i. sti
pulatione. s. operarum. Alienas ope aliena pstandas
subaudi tamen obligat. i. promittente. ut. s. ti. l. continu.
s. si ab eo. Eadem opas. plures numero quarū al.
inter pmitentes diuidentur. ut. s. ti. pmo. l. i. stipulacō
nibus. s. operarum. In glo. ii. magna quedaz differe
tia exequuntur ē quedam intellectiua. Prima quando sunt
personae diuerse. Secūda quando i effectu differentia nō
est. Vide capitulum. qm abbas. de offi. delega. ubi qd i p
dicatōrib; et Docto. nūq; reperitur per oīa ydempnitās
qd requiritur sublimitas intellectus siue ingenii et iō non
fit comparatio unius ad reliquum. Baldus.

Eos promittendi. Rei de
bendi
similes sunt fideiussoribus ut possit iter eos
diuidi petito. b. d. Diuersis numero quia
contra quēlibet actio h; finis sit idem.

Cum in tabulis. Plures simul pmit
tentes uel stipulan
tes nō sunt plures rei stipulandi uel pmitendi nisi hoc
agatur expresse uel tacite. b. d. tex. cum glo. d; quo nota
tur i. l. secūda. s. co. Pluralitas psonarum inducit di
uisionem i partes. Vbi est oratio distributiua ibi nō sunt
duo rei credendi uel obendi. Tabulis. i. scriptura in
qua cōtinetur stipulatio. Adiectum eo ipso qd d; i so
lidum sunt duo rei debendi insolidū. In glo. que inci
pit nisi aliis istam glo. allegat singulariter Do. l. y. l. de
oben. et cōmitten. stipul. optimam. s. q. s. instrumentum

pōt probari p testes non p instrumentum. qd limita se
cūdum qd nota. i. l. cum proponebatur de lega. secundo
Bal. legum clarissimus interpres et.

Iex duobus qui pro.
Intervalum dici iter interrogationem et rñ
sionem stipula. uiciat qd necesse ē in tanto spa
tio uiginti quatuor horarum ad alios actus puenisse. b.
d. Diei diuersitas d; necessitate notat temporis interval
lum. In glo. ab altero no. istam glo. cōcor. l. rō. s. si. s.
de actione emp. et ideo si statutus ē terminus octo diez
ab hodierna die intelligitur sine ista die et cum ista qd in
ista die poterit facere id pro quo datus erat terminus.

Si a titio. Licet agatur qd fiant duo correi
insolidum tamen si unus non
obligatur obligatur alter qui potest obligari. Vnde de
structio unius termini correlatiui licet destruat relatio
nem non tamen destruit simplicem dispositionem in co
in quo potest operari. Obligatum. s. efficaciter.
No. qd disparitas exequutionis non inducit diuer
sitatem obligationis hoc uult ultima glo.

I reus promittendi. A
ri nō fit confusio quia existentia eiusdem po
testatis inuicem non confundant se quia unus
in alterum nil potest sed a prepotēti bene inducitur con
fusio. b. d. notabiliter. Nota unum reum debēdi esse
ut plures rei debendi propter cōfluentia utriusq; obli
gationis in ipsum concor. l. tutorem. de his qui. ut idig.
In iure canonico habes in. c. postulasti. extra de concess
si. preben. sed ibi uterq; principalis. Differentia que
non patitur obligationes in eadem persona concurrere
operatur alteram confundi. Vbi species. i. duas sub
stantias quia quēlibet obligatio habz substantia de perse

Et stipulationum pre.
In omnibus generibus stipulationum habet
locum duorum reorum constitutio. hoc dicit
ista. l. Baldus perusinus legū doctor.

Id quod ego et ticius
In eo qd non potest nisi uni conuenire duorum
reorum constitutio non procedit d; quo ponū
tur hic tria exempla. primum de usufruct. secundum d;
dote. tertium de re propria unius stipulant. quibus ta
men casibus. licet non sint plures rei et per consequens
solutio facta uni non tollat obligationem ipso iure tollit
tamen exceptionis ope hoc dicit notabiliter Stipula
mur tanq; duo rei credendi insolidum. In singulis.
i. in quolibet nostrum de perse. Proprium. i. separatū
Usufructum formalem. Dotis nomine proprie
tatis. uel quicquid aliud. Ticius. i. unius ex stipula.
Cum ticio ecce ratio quia eiusdem forme et nature
obligatio non cadit in utroq;. Debentur et sic uni so
lute alteri alternatiue. Alteri stipulatori. Obligat;
manet scilicet promissor quia separatorum separata est
liberatio et hoc uerum de rigore. Ab altero et sic ab
utroq;. Oldra. scilicet ope exceptionis. Baldus perusinus
lumen iuris et c.

Ex duobus reis stipul.
Unus ex correis litem contestando impedit
alteri uiam soluendi. Nota hic uirtutem p
restationis litis quia in persona contestantis consolidatō
nem obligationis inducit. Et glo. intelligit istam legem i
non sociis. Nihil agit scilicet non pōt soluere in pūdi
cium litem contestantis. In gl. ubi erant socii adde. s.
ad legem falci. l. i. l. falcidia. hoc esse seruandum. Baldus

perusinus legum doctor.

In a certis personis

Nomen appellatum obligati, p hereditariis partibus distribuit iter omnes in testamento grauatō s; nomen p prium obligationē distribuit i ca pita. Et p declaratione huius uide. s. de lega. i. l. ab oī bus. in pncipio. alias nō intelliges. Nominatiu nō nunc appellatiu nō p prio. In totum hoc est quod declaratur. d. l. ab oībus. Quia hereditas. Nota i s est ius. q; hereditas ē grauatā idco maior ps heredita tis ē magis grauatā. No. q; exemptio unius ex plu ribus nō minuit legatū certe qritatis ē hoc uult text⁹ totus Una oratio collateralis h; distribuere sed plures orōnes separate habent actū cuiuslibet insolidum attribu te ē hoc uult pma solutio hoc qd dicit i testamento idē in omni dispositione legali q; refert qualiter nominent nam si papa diceret oēs derici soluant mille tunc solue rent secundū extimū ipōrum secus si p nomina p pria q; tunc in capita. Bal. legum interpres.

Ex duobus reis eiusde

Factum unius ex duobus reis debet. nocet alteri. b. d. Preoccupatio i duob⁹ reis debet. precludit uiam alteri. Sed cōtestatio facta cum uno nō liberatur alter ymo obligatio perpetuatur. Bal. pc. zc.

Am duo eandem pec

Inter substantiam oblig. pemptam ē personaz ab obligatiōe exemptam multū interest. Nam i primo casu liberatur correns debet. In secūdo non. B dicit. Aliud est psonam ab obligatiōe eximere. aliud a substantia obligatiōis perimere. Deberent quilibet i solidum ista exemptio ē stricti iuris ē nō egreditur per sonam. Soluatur ē sic substantia obligatiōis tollat. Oldra. Liberetur. i. ab obligatiōe eximatur. Po stea. Nota pro bannito fideiussozem obligari posse.

Quid si ante dic ut. s. qui satisfat cogat. l. si uero. u. l. condem. z. l. i. l. de fideiuss. Baldus perusinus famosissimus legum interpres.

De stipulatione seruorum rubrica

Am seruus

Cuz alteri p potestatis acquiritur non ē differentia in cōceptione uerborum. b. d. cuz uero acquiritur iure officii aut p uari aut pu blici. si p uari uerba debent ēē apie con cepta. si publici sufficiūt uerba i dominum directa. b. d. glo. cum qua cōcordat. l. quotiens d admitt. tu. Alii contra q; tunc ex se ipso officialis d; concipere uerba sub noīe officii Sed i hoc faciunt differentia q; p procuratorem non queritur sine cessione ē i officiali nō requiritur ces sio. de quo per bar. i. l. stipulatio ista. s. si quis insulaz ē ego i. l. certi cōditio. s. qm igitur s; pone q; in una par te reperitur pcuratoris nomine i alia parte non an intel ligat. de hoc hūstis tex. no. i. l. ita stipulat⁹. s. griseogen⁹.

Sifernus

Hunc. s. examina ut plene no. i. l. nam ē si fur. si cer. pe. No ualeat mutuū naturale in pecunia alterius unde dñs uen dicans mutuanus petitiōe excludit. b. d. no. uidet ergo per istam. l. q; tenuentis certi cōdi. ex nūmo possit op ponere d; dominio terti d; quo per Ly. l. si certum pe tat. l. nō unde originem Ego bona fide possidens tui ueri domini. Ibi mibi. q; nō ualeat stipulatio que nō est ex re bone fidei possessionis uel opa serui adde. l. q; uis si cer. per. que ut p. Sed ibi liber homo erat stipula

tus hic seruus bona fide possessus cui nulla ē stipulatio Contra agentem ex pctu pōt opponi exceptio contrac tus invalidi que inuvalidatio surgit ex iure terti adde p bar. in. l. si alienam so. ma.

Sifernus

Per seruum cōm pecuniam alterius ex dominis mutuan tibus illi soli queritur actio efficax ē si seruus fuerit sti pulatus utriq; dominorū. b. d. Ratio ē q; illa stipulatio quo ad alterum ex dñis non h; causam. s; non est con tra. l. si absenti si cer. pe. dic q; non. Ibi tibi soli non liberabit non enim potest seruus p iudicare domino i in re iam quesito. Poterit non obstante q; agam ex sti pulatione quesita mibi p seruum.

Qui seruus

Seruus representat dñm suum. b. d. non ergo plus pōt psona representata q; si ēē specialiter designata. d. v. iteq; si. Stipulatur si seruus meus. Ibi altera in primo responso huius. s. Altera in fo rmo huius s. Seruus ergo representat cum cuius seruus nō cū cui non seruit.

Communis

Seruus cōis representat quēlibet dominorum. ē qd uni querere non potest alteri totiens querit hoc dicit. Vel sic Plures domini eiusdem serui cum actu serui iuris interpretatione concurrunt quatenus eis acquirit possim facit ad. q. prelari duarum ecclesiarum q; quelibet ecclesia concurret cum ipso in eo tamen quod queri potest ē ex re unius ecclesie non acquirit alteri ecclesie separate sed ei cuius res est. ē adde Inno. an. c. cū clun extra de priu. ubi equiparat monachos ē seruos alle. q; ius ad cre. inter coniunctos coniunctione legali habet locum intra dominos facit ad materiam compendiose substitutionis ut sub uno compendio uerborum plures species contineantur.

Sifernus

Alternatiua adeo inducit iurisdictionem q; uiciat actiōe al ternatiua ob curando confundit totum sensum orationis In tex. ibi alternatiue secundum glossa alternatiua nō nocet nec inducit obscuritatem quando una pars alter natue potest esse uera ē de ipsa constat. eo casu quando uni tm queri pōt obligatiō alteri apposita.

Cum seruus

Si fors apponitur in pe sona unius ē pena in p sona alterius licet ipso iure non fiat nouatio. tamen pe tenet sortem commissa pena ob. exceptio hoc dicit ē de terminat iste. s. totam materiam nouationis que fit a commissione penali. Nota q; per eundem contractum quis potest querere uni dominorum obligationem Et nota q; ius quesitum uni per acquirentem potest in alte rum transferri.

Eruus

Nota q; inter stipulatem ē rem stipulatā debet esse dif ferentia. Secūdo nota q; aliud ē acquirere se aliud obligat. de se ex quo diligitur. No ta q; aliud ē res ipsa aliud ius ad re dic q; quando quis stipulat q; non cadit de iure naturali q; omnis liber. ē idco sibi ipi se dare non potest ē si querit dñs alis sec⁹.

Iernus

Seruus uniuersitatis ma gne ul' parue acquirit uniuersitati

Iernus

Eadem persona ex vi no minis collectum ē propriū potest habere diuersas portiones Vt sic plu res nominatus diffinitur plures portiones acquirit hoc dicit no. Vt sic expressum non minuit taci tum uel e contra hoc dicit Premittit q; quando seruus cōmunis stipulatur sibi uidetur stipulari omnib⁹ domi nis p portione Item premittit q; seruus stipulat uni

dominorum queritur illi ut infra videbitis. Stipule
tur dicendo pmitte mibi et ratio domino meo. Om
nibus ex eo qd dixit sibi aliquis potest venire in stipu
lat. tanq persona representata et psona specificata. Glo.
opponit de. l. cum questio. dic qd quando sunt plures
nominaciones eiusdem forme et nature et tunc loquitur
contrarium in secus si diuerse forme et nature ut in. l. no
stra hic. facit ad. q. si dico relinquo fratribus prandium.
et priori bibliaz modo ille prior uolebat utrunqz de quo
dic in. l. qui mancho homini docto de adu. l. c. et p. l. y.

Seruus communis

quis ac
quit dominis p portione dominica si tamen
uni nominati stipulantur uel iussu uni uel ali
as pbit illi querit. b. d. usqz ad. l. proinde facit si sunt plu
res domini eiusde castri p equali portione qd bana que
ibi acquiruntur queruntur dominis scdm q iurisdictione
habent et no pro equis partibus ista materiam de nomi
natione et iussu de ut no. i. l. si. l. p. quas personas no.
ac. ubi tex. ut se confundere. Ibi totus qz impossibi
le e qd dñum sit apud plures insolidu. Habent hoc
uerum qn stipulantur simpliciter uel sibi. Et soli noia
to. Sed iussu. Nota qd id qd seruus pcedente iussu do
mini facit ut facere noie iubetis hic uide. l. qui negocia
tionem d. admi. tu. et co. ti. l. citu et meui. s. alterum et
ibi bar. Duoru dominoru quorum et ppria nomina
sunt expressa i iubendo. Equaliter. i. p. uirili portio
ne acquiratur. nota ergo qz iubetes sunt uirili portio
nibus si tñ seruus illi no uratur acquirat p dominica
pre q iuris est in oibus personis quo ad oes ira i par
tibus quo ad pres quod est menti tenendum de rebus
habetis i. l. que de toto. s. de rei uen.

Seruus

Pro ea pre pro qua quis bz
dñum serui stipulantis a se
pro ea pre bz retentionem rei promisse a se tali seruo.
Nota qd i generali sermone includitur psona loquentis
p medium ipm representans. Ex sociis. i. ex pluribus
dominis suis sociis. Pure stipulatus puta. x. sibi ser
uo dari. noatio et iussus faciunt totiens acquiri. Sz ubi
non est noatio et iussus pmissor detrahit dñicas portio
nem de pmissio. et intellige qn aliquid e cōe singulis ut
singulis sec? si ut uniuersis puta quis pmitte seruo uni
uersitatis certe ille pmissor nulla partez bz i seruo et iō
nil detrahit d. promissio ut. s. e. si seruus reipub.

Interdum

Distributio i partes dñicas
non bz locum in casu ipos
sibili distribui et qd non distribuitur totiens queritur ca
paci. b. d. Acquisitio ergo que distributione no recipit
tota sit ei cui acquiri potest. b. d. Seruus qui e organuz
dñi representat dominu suum qñs potest non qñs no
pōt tamen iste uirtutes representatiue requirunt capa
citatem subiecti. Id est. nota de ista dictione que est
exemplificatiua et expositiua. Promittatur supple so
li marito acquiratur et no cōter utriqz socio. Nota qd si
pōt acquiri pluribus ut singulis queritur illi cui potest
acquiri. Vbi notat acquiri uide qd cōiunctio in pōtib?
inducit ius accrescendi istud e hic pp regulam Jul.

Strichum qui erat tui. Ibi quod cñi. nota hanc regu
lam. Id tot. in pōtibz ergo bz locum ius accrescen
di qd est cōiunctio hois et legis.

Et si cum

Alternatiua posita inter psonas
capaces stipu. uiciat. qz cui acqui
ratur incertum est. b. d. cum legibus se. et est iste mirabi
lis. s. et semper allegatur. et tene semper menti.

Sed et si ita

Supra fuit alternatiua in
ter psonas et non inter res
hic inter psonas et res. Nota qd adiectio que no potest
ualere iur adiectiois ualeat iure obli. extra ea pre qua do

minos alternatiue noiauit sed qz stipulatus e sibi. forma
tur. q. et soluitur ut sequitur. Adiectio. s. dominoru et
nota inuicem adiectione non uiciare sed ualere ut ualer
pōt. Nota. qz pncipale dispositu non uiciatur p adiectio
nem inuicem. Dominis suis nihil stipulando sibi. Ibi
la rō est. Nota rōnem qd ubi non inuenitur psona i qua
possit stipulatio fundari ibi stipulatio nulla e. Ex hoc no
ta alia regulam qd ois obligatio p principio sui esse re
quirat fundamentum psonae et iō frater minor stipulando
nihil agit qz ibi non e fundamentu psonae actus agentiu
debent opari pncipaliter uel secundario scdm intentione
agentium et iō si intentio ut pncipaliter et illo mō nulla
est consequens similiter uiciatur. In. l. nā utriqz ad
iectio est quoddam accessoriu et non pōt ualere sine pñ
cipali Bar. dicit qd iste. l. corriguntur per. l. cum quidam
de uerb. sig. l. ubi qd alternatiua posita in psonas re
ducitur ad copulam.

Amenim

Nota qd alternatio sem
incertitudo corrumpit
stipulationem et solutionem

Seruus

Seruus furi. stipulando nihil
querit sed simpliciter stipulan
do querit domino hoc. d. Vel sic monachus
stipulando nihil querit intruso. sz simpliciter
stipulando querit preclaro. Ex ea stipula. collata i fu
rem et nota per predonem uero domino non acquiri ra
tio est hic qz predo non est sufficiens medium nec me
dium ordinatum. Dari debet ad cedendam actione
quam habeo qz iura sua domin? pñoni cedere si tenetur

Seruus

heres iacente hereditate nul
lum ius habet in ipsa et in
hoc fundatur ratio quare regulariter heredi
tas non adha non transmittit intellige nisi sit
suus heres quia existencia sui heredis inducit dominu
in modum mortis. Dominus eius non fuit sz nōne
postea aduendo fingitur retro fuisse dominus rñdeo
fictio superueniens non reconciliat contractus inuales
ratione psonae facit. c. si eo tempore de rescriptis li. vi.
Ex ista. l. datur talis regula qd quantum ad psonas tē
pus contractus inspicitur.

Communis

Quod uni tantum
pōt acquiri uni
tñ acquiratur qd omnibus potest acquiri om
nibus acquiratur et si diuisionem non recipit
cuiuslibet insolidum acquiratur.

Seruus

Lex est do. an. de pñis. Te
stamentum per aditionem
hereditatis confirmatur et ante non sortitur
effectum hoc dicit no. Vbi sic pñilegiu datur
alicui faciendi testamentum non habet effectum nisi ex
testamento adeatur hereditas. b. d. Ex hoc sume ar. qd
si papa concessit alicui regulari pñilegium testandi de
bonis patris et iste facit multa legata qd si ex testamēto
non aditur hereditas testamentum euanesceit quo ad
omnia. Premitte qd filius. s. non potest testari. fallit i mi
te. hereditate non existente potest heres existere quod
qued est mirabile Circumscripca hereditate possibile
est qd aliquis sit heres ex pñilegio. In eo qui ex dis
positione testatur interim non est hereditas. nec aliquid
acquiratur hereditati qd alibi non reperitur Castres pe
cul. non dicit hereditatis que non est sed castrensis pe
culi qd est In tex. ibi qui solus. ideo dicitur solus
qd nullus inuenitur qui sibi faciat concursum in domi
nio. Pondum est licet enim sit castrense peculium
non tamen interim est hereditas et ratio redditur i gl.

In tex. no n enim. non sequitur iste filius potest ha
bere heredem ergo interim est hereditas In co. i.
ad hunc effectum Castres. non habet effectum cōiun

matum. omne ergo cuius effectus pendet ex confirma-
tione futura dicitur interim cessare. Confirmat ini-
ciatur testamentum cum sit In morte recipit confirma-
tionem primam qz admodum non pot reuocari. Sed i
aditione hreditatis recipit ultimam confirmationem et fine
suum Ita. l. ut p id quod no. Bar. in. l. i. de sacrofa. ec.
ubi equiparatur testamentum multis et relicta ad pias
causas. Sed caue si institutio fit ad pias causas requirit
aditio hereditatis et illud hz locum i legatis et fideicom-
mis. de quo plene dixi i. l. ca qua. l. de fideicom.

Si seruus. Seruus eois se sibi stipulari
non pot sz alteri domino po-
test stipulari. cu autem simpliciter stipulatur eo modo sti-
pulator intelligitur qz actus reddatur utilis. Nota qz
forme que subintelliguntur a iure obent ce efficaces que
reddunt actu utilem. Nepra uerboruz conceptio uiciat
acta ualidat. ubi aut non apparet aptitudo uel iceptitudo
psumitur aptitudo. Stipulatio ergo psonalis poti9 referat
ad aliu qz ad stipulante. si ex illa relatiode actus uiciaret
Simpliciter. i. impersonaliter et ita dicit glo.

Seruus. Casus tam summarius qz in ter-
minis ponitur i ultima glo. huius
§. fictio. l. cor. absorbet de medio psonam patris et dñi
temporeactus. sed fictio postit. reintegrat psonam et io
confirmat oes actus et acquisitiones. Flo. qz i psona
extincta naturaliter uel fictie nihil pot fundari. Itz no.
fictionem nature equipari ut in vñ. quo. Capto et in
captiuitate existenti. In potestate Nota qz per cap-
tiuitatem patris filius a patria potestate liberatur inte-
rim et istud est ultimū fundamentum i. l. in qoc testamē-
ti. l. de sen. pas. que. l. singularis est. Deprehenditur. l.
in potestate qz pater mortuus apud hostes. Stipula-
tione nominatim facta dño existenti i carcere. Allegatur
iste. §. qz due fictiones ad unū effectum coniunguntur et e
uerum i fictionibus adinuicem ordinatis una fictio e qz
patre reuerso filius fingitur fuisse i potestate. alia fictio
qz pater reuersus fingitur nūq fuisse in captiuitate et sic
ex ista ultima fictiōe sequitur pma alie due fictiones et
improprietas nō concurrunt ut in. l. i. l. de do. pmiss.

Cum seruus. Stipulatio diuersorū tem-
poruz que non pot unifo-
miter fundari diuersificatur p tempora. b. d. no. p hoc
non ob. j. de fidei. l. si a colono nec. §. de uer. ob. l. Stichū
§. stipulatio qz ibi poterat fundari p toto cursu tempo-
ris uide Inno. i. c. si. extra ne prelati vi. su. ubi equipar-
haberes prebendas fructuanis. Note si nomine opa-
rum locasset i plures annos. Finito usus. l. iterum du-
rante tempore locationis. Acquiri initiatiue put rō
tpis patitur. Forte gratia exēpli. Incertum qz ui-
ta hominis incerta. Fructuario durate usus. Non
trāsit qz illud proprie dñi transire quod in una persona
iniciata transfertur i aliam sz hic plura sunt incia ergo
nō fit transitus Facit o relicto priori pdicatoruz propo-
noie expresse deinde fit epus cui acquiritur an episco-
patus an ordini pdicatorum de quo. xvij. q. c. statutum.

Oppo. de. l. Stichum. §. stipulatio o uer. ob. Do. Ray.
dicit qz ipicitur initium p toto tempore si rō iuris pa-
tetur. Bar. eū reprehēdit et male. et eodem mō dic ad. l.
si a colono. Jac. de are. aut aliquid e implendum a stipu-
latore et tūc sunt plures alias secus qd est no. Bar. impu-
gnat et io dicit ipse. aut e aliquid implendum qud cohe-
ret psona et tūc pluralitas temporis iducit diuisionem
stipu. Aut nō coheret et una e stipulatio et unus actus
ut. l. si a colono. Potes sustinere Ja. aliter aut est aliqd
implendum a stipulatore qd est reale et tūc singuli anni
debent ipici. Aut nō est reale aliquid ut nuda paciētia
et tūc intelligitur totum unū qz ipsum pncipale hz a pri-
cipio esse suum qz colonus erat introductus i coloniam.

Sed an. de py. et idem cum Ray. qz aut status persone
stipulatoris e uniformis semp et tūc una est stipulatio si
uero diffonnis qz uno tempore seruus fructuarii alio n
et tūc secus uide hic. l. i. de amonis ciuū.

Valie. Sicut se hz regula i neris. dñi qz
illud quod non pot queri uni acq-
ritur alteri ita se hz in bone fidei possessorib9
b. d. Ex hoc nota qz bone fidei possessor re-
dacti sunt ad instar dominorum i fructibus et utilitatib9
acquirendis facit ad materiā feudi pluribus concessi si
non pot oibus queri p parte queritur isolidū ei cui po-
test queri facit. l. i. si socius impia. li. x. Nam et no.
equiparationem dñorum et bone fidei pos. Partes
unicuiqz pro parte domini. nota quod quādo rō est in
domino et bone fidei pos. idem dicimus i utroqz. Illud
quod non est reducibile ad plures reducitur ad unū cui9
quo rō iuris concurrit.

Liber homo. Liber homo bona fide
pos. suus rem suam
ex operis suis stipulando acquirit possessori
et rem possessoris stipulando acquirit sibi bo-
na fidei possessor hoc dicit. adquisitio semp et respicit pso-
nā ei9 cui potest acquiri non ei cui nō pot acquiri.

Apud labe. Existencia sui heredis etiam
nescienti pducit ut parte ac-
quisitiones unde in suo non requiritur intrinseca immix-
tio sed sufficit legalis immixtio et in ista acquisitione fa-
datur transmissio hereditatis non adite que fit per suū
heredem ut. l. qui ducs. §. qui in bello de rebus du. l. ex
militari. §. de suis de militesta. et l. apud hostes. §. luer9
j. de iur. fil. inst. de here. ab inec. §. sui et hic. In rex.
ibi extimaret errabat quia erat pariter heres cum fra-
tre ut. §. de pact. l. res fratres. Et eo seruo antio et
per cōsequens fratris et sororis. Ex re eius sed hic
non est res eius sed communis ab initio etiam circum-
scripta immixtione Sed do. an. de py. fuisse appareret
aditione non secuta primum intellectum tenemus qz
existencia sui est continuatio domini immediata a die
mortis ut. l. in suis. ff. de lib. et postu. beneficio tamē pre-
toris si abstineret fingitur retro non fuisse herede. Adde
per dy. in. l. iulianus de condi. et de. z. l. post mortem de
le. i. Nota qz falsa credulitas et secuta paciētia etiā
ex istis duobus non inducitur repudiatio quod est ual-
de singulare. Flo. qz quando res cōmunis uenditur
pretium unicuiqz distribuitur de hoc dic. l. famul. her.
l. in familie Do. an. de py. fuit in ista opi. qz ante immix-
tionem non habeat seruus dominium et ad eum non p-
tineat et dum opponebatur de isto rex. dicit qz nihil fa-
cit quia hoc est ex fictione ut. l. heres de acqui. her. sed
salua ueritate ymo rex. hoc uult dum dicit cōmunes fue-
runt Idem Ja. bu. quia non transmittitur nisi ius deli-
berandi ut. l. cum antiquioribus. l. de iure delib. §. non
bene ut hic.

Seruus. Vbi non reperitur funda-
mentum circa personas ibi
ex nullo euentu potest stipulatio declarari
uel reconciliari hoc dicit et ubi non tenz prin-
cipale ibi non tenet appositio termini. b. dicit et nullus
doct. in mūdo est qui non erraret. In rex. ianuariis
ista est nulla qz non ualeat pñ. Aut mentio alternatiue
In rex. ibi tūc in hoc dubium qz ex quo certificatur
postea fingitur certificatio retro ut. l. pc. de testa. ut. ra-
men hic dicitur qz ista certificatio que post sequitur nō
reconciliat contractum nullum ratione incertitudinis p-
sone In his ergo que statum sumunt de preterito acci-
dens de futuro nō firman contractum nullum ratione
nullitatis concor. j. co. usufruc. et no. glo. hic dicentem
qz id quod nullum est non pendet tēne futi.

Eruium. Nota q. dectus est ius usufructus q. ius unde p. prietatis. Fructuarium i quo usufructu habemus. Dominio unde p. prietatis. In glo. ibi impersonaliter bec bona.

Interim. Interim dum iacet hereditas no incipit currere prescriptio hereditati iacenti. b. d. no. tempus legatis uel consuetudinarie prescriptionis. Co. purandum ad actionem excludenda. facit ro istius rex. ad statutum nostru dicens q. legatarius debeat insinuare testm. scilicet tempus an tale tempus currat legata rio hereditate iacente z nodum adita z certe per hunc rex. mirabiliter pbat q. no adde hic. l. etia el piccolo. ff. de mino. Ibi uel soluent z bec melior q. ibi ex ca ca ex qua copeit exercitium dy. z hoc sufficit Bald.

Usufructus. Contractus si possunt in sui essentia habere pendentia. s. ultime uoluntates possunt de futuro pendere. b. d. nota. Contra habes s. co. p. d. l. recep. z dic ut ibi. Quod caret principio caret confirmatione ista regula pcedit i dependentibus a psona secus in pendentibus ab alio extrinseco ut conditio ne z sy. ut. l. s. z si quis. s. iterum. s. de usufructu. dic q. i separabilibus a psona hereditas non t. locum persone. Ibi ei seruo hereditario ea quoru dices statim cedit non possunt esse in suspensio secus si non cedit etiam per appositionem conditionis non potest apponi actus deficiens in persona.

Eruius. Pecunia cois non facit rem communem sed modus contra hendi d. attendi. b. d. no. z facit ad. q. d. duob. fratribus quoru unus cinit proprio nomine o communi pecunia o quo i. l. etia z meum. s. altero bal.

Terre. Alternatiue adiunctus cui obligatio non pot. queri censetur adiectus. b. d. Istud principium. Nota q. que admodu pncipales possunt alium adicere solutioni ita z filius uel seruus. z ide in mocho qd e no. Qui ex re domini no poterat queri obligatio. Obligationem plenam pot. enim ex exigere. Quolibet. i. quo cuiusq. alio adiecto puta sempiterno extraneo.

Si seruus. Rone comunione obligatione in una psonam collatam non fit obligatio comunis s. unus effectus est comunicand. b. d. Nota ita debet comunicari quod queritur ex fructibus comunib. sicut si ex re coi quod pz qz hic loquit in opis que sunt i fructibus qd nota p duobus fratrib. quorum unus querit ex coibus fructib.

Si ipsi. Unus e ut duo z duo insolidu rone representationis. b. d. no. In isto rex. dubitationem faciebat q. seruus erat unum corp. z una responsio. Nota q. obligatio reflexa idem operat q. directe collata.

Si cum. Licet arguere o stipu. ad alios contractus q. iuris est i stipula. idem i ceteris acquisitionib. facit ad. q. si unus bz duas prelaturas ex dispensatione pape z ex rebus unus querit quod illi queratur quod nota.

Aliud. Hereditas quicunq. adita a morte testatoris fingitur adita z iterim heredes domini habuisse. b. d. z semper allegatur Aditio hereditatis iducit fictam continuationem dñi i hereditate coor. heredes quicq. de acqui. her. Is. l. heres. Extraneus. i. non dñs. Extraneus p. aditione secutam. Successisse. Nota hoc uerbum esse directum. Funesta. no. q. mortuo prelato ecclesie tota familia dicitur funesta z lugubris.

Interim. Si seruus cois i diuersis oronibus. utriq. domino stipulatori sunt duo rei credendi. b. d. Diuersitas oronum attribuit cuilibet persone si satisfactionem suam insolidum.

Eruius. Est hic casus q. seruus nolen do stipulari monasterio stipulando tertio monasterio no querit hoc ueru nisi faceret in fraude ut. j. c. l. si. que. l. no e alibi.

Icum. Res stipulata p seruum i quo comunis est usufructus ex re coi d. comunicari. b. d. z qd pcedit ex coi redigendum est in communem. Nota q. inter duos usufructuarios nulla est iuris comunio Et ratio subtilis secundum Jo. est quia cuiuscunq. persone ius propriu est inseparabile a persona ut. s. ut. l. si id quod. Ex h. nota q. si duobus est concessa iurisdicchio psonalis adeo q. non excediatur persona q. iurisdicchio non comunis z si agatur ut ista iurisdicchio diuidatur non habet locum iudicium directum fa. her. sed uile.

Interim. Qui scit se possidere non possit non uidetur habere animum possidendi hoc dicit z ista regula n. inuenitur ita bene alibi ad qua facit. l. eius qui in prouinciam. s. pe. si cer. pe. Manumissus directo. Hereditario. i. in habitu serui tanq. res hereditaria. Sciuerunt quod presumitur post aditam hereditatem ut. l. cum heres de lib. legat. Ignorancia eius qui possidet. i. de facto tenetur malam fidem non iustificat possidentis. Eximario. i. opinio z in possessione personarum ista. l. est no. Nota q. in possessione personarum ad hoc ut sit uera possessio requirit q. q. habeat animum possidendi z seruus animum seruendi. facit ad materiam prescribende iurisdictionis de quo p. bar. in. l. si publicanus. s. si. de pub. ubi uide.

Eruius hered. Futuro propter ronez que p. oit s. co. l. si ex re. s. si. i. propter fictionem hereditati propter ueritatem.

Mod seruus. Seruus habitus p derelicto antequa possideat nulli querit sed postq. est apprehensus acquirit apprehendenti z habere re pro derelicto quedam donatio censetur collata in certam personam certificandum p apprehensorem hoc dicit. Nota q. est reperire seruum sine domino z idem uidetur in monacho ut sit reperire sine monasterio z quod interim querit nulli querit s. hoc in monacho non est uerum qz saltem quereret ecclesie romane. Momenti etiam post apprehendenti non querit. Relictus. i. pro derelicto habitus. Relictus e ut. l. ult. s. p. dereli.

Icommunis. Nomina propria distribuunt in uiriles appellatiua in dominicas sed si utriq. miscetur quod in oratione preponitur inspicitur hoc dicit z istud ultimum alibi non reperitur ita clare. adde hic guil. de cu. in. l. si unus. s. si. s. de pact. ubi omnino uide. facit ad. q. que comitit canonico ecclesie cathedralis q. ratione nominis pprii non e habilis sed ratione appellatiui si desinat esse monachus qz accipit uxorem finitur mandatum ut. l. turelas de capi. dimi. uide dy. inste. de act. in pn. ubi recitando quorunda opinione dicit q. opinio istorum est insapior q. caules sine sale. Nota glo. q. nomen proprium antepositu uincit appellatiuum z est ratio qz quod postponitur gracia solius demonstrationis apponitur. dicit Ja. de arc. ar. huius. l. q. ille qui preponitur in instrumento presumit esse principalior in actu z hoc uidetur in doctoratu qz

ille qui primo sermocinatur dicitur principalior ut cras videbitis i filio meo. hic dixit. b. q. auus suus fuit archi epus illius ciuitatis. s. dragonensis ubi est caput sancti blasii. z bec sufficiunt.

Iseruus Expressio persone iabilis nūciat actum hoc dicit non habetis hic alia.

Amseruus Quod ex re mea ad alium peruenit cōdi co z si cum titulo peruenit ad ipm. b. d.

Aliquid contraxit seruus Stipulatio p seruum collata in rem pōre libertatis uel p filium fa. in tē pōre emancipationis nō aufert acquisitionem patris ut domini si iō in istud tempus est collata ne patri uel domino queratur. b. d. z nō ē alibi. Nota q. collatio i fraudem iuris alterius in aliud tempus non pūdicat ei qui habet ius temporis. Actus agentium opantur cōtrariū z ultra intentionem agentium in persona in qua debent opari hoc dicit. Bald.

De fideiussoribus z man. rubrica.

Dic q. pcederē consideratur dupliciter pmo quo ad ipm pcedit z tunc dic ut i. s. si post creditam q. tunc fideiussor pōt pcedere z sequi ut. j. e. si stipulat. s. adhiberi. S. q. tūm ad obligationem tūc siue sit fideiussor siue mādator semper d. pcedere obligatio rei. q. semper d. pcedere pncipale accessoriū. z ita dicatis.

Ani obligat Dic pōtur quedā doctrina i secūda. l. ponūtur exempla istius doctrine. Premitte q. quedam ē obligatio naturalis que stat d per se tñ solutum nō reperitur. Quedam ē sola civilis ut in cyrographo ubi nō interuenit actus naturalis uere nūc rationis. Quedā est civilis z naturalis z sic utraqz siml iuncta. Ex maleficio. z tunc significat generalitatem carum. Civilis tñ que ex dispositione iuris h. effec tum ut sequitur i glo. In rex. ita demū si tenetur fideiussor re pempta. Aut culpa. referas ad pcedens de cuius natura uenit culpa. Fecerunt. i. res ipōn dolo uel culpa perierit uel deterior facta sit.

Alisatis Qui pmitit dare fideiussorem nō liberatur si dat fideiussorem efficaciter nō obligetur s. bene liberatur si dat fideiussorē qui efficaciter obliget. l. solus non sit. b. d. uel sic inanis fideiussio nō libeat cū qui sanidare pmitit secus si fideiussio sit ualida l. eius executio ppter iopiam fieri nō possit. b. d. z ista. l. dclat. l. quonies uitiose. s. qui sanis. co. ubi quis acceptatur ydone? cōprobatur nisi lex resistat. Videtur ut sic sanidando liberatus sit. Et cōueniri. s. de iure nam uer bñ pōt hic ius significat. Ibi filiūfa. maius dubiū qd sit i hac. l. Non ydoneū. s. facultat. bus. Et p hoc apparet q. quedā glo. que est i. l. titius. s. de pcur. q. co ipso q. non ē sol. h. exceptionem nō dicit uerūz nisi facta cessioe bonorū. Quia qui pmitit nota tex. z alie. alio die i cōfistorio. z adde. l. iter causas. s. abesse. s. mā. que est. l. no. Istud d filio itelligit qñ de iure nō obligatur cf ficaciter. In glo. no. q. sciētia non pūdicat qñ actus de iure non t. Acceptare ut ille qui scit uel ille qui ignorat cū scire debet Bal.

De test ad Potest accipi fideiussor p mutens alteri fideiussori cū indemnez conseruari. b. d. pmissioni cōseruationis indemnitas pōt accedē fideiussor.

Fideius Obligatio fideiussoris transit in heredes z fideiussor fungit loco. Nota q. fideiussor obtinet locū rei pncipalis. b. d.

Generaliter Pncipale z accessoriū i eadem psona consistunt z cōfunduntur accessoriūz. s. duo pncipalia i eadem psona consistunt nec unum cōfundit reliquum. d. eodem maleficio nō pōt puniri quis tāq. pncipalis z opez pstant ut. j. de fur. l. si seruo. s. si. Liberari. s. confusione. Deniqz ponit exemplum.

Quomō pimat als sequeretur q. inuicem se resoluerent z nil remaneret. Plenior. i. pncipalior z pceptior. Constitui. i. dici. Species. i. casus adde. l. non ē nouum d. act. empr. tene ergo q. quando accessoria est plenior pncipali nūq. cōfunditur z fuit de facto i. q. squatrato z add. l. dōtor d. separat. 210. gl. hic posita.

Ircus Sustinebit actiue z ita dicit gl. z scire reperies alibi in rex. tene menti.

Istipula Fideiussor accipi potest post factum z ante factum hoc dicit ista. l.

Rece In quocunqz ydeomate fiat interrogatio z nūlio satis est z non refert quid ex equipolentibus lignis fiat. b. d.

Et post Fideiussor iudicii post diffinitiuam sententiam non tenetur. b. d. nec alibi clarius reperitur. Ratio est q. post diffinitiuam nō dicitur esse uel durare iudicium licet duret effect. Sed quid si non est facta mentio de iudicio tunc teneatur representare ad omnem petitionem iudicii z sic hic. s. locum non haberet. Sed si ē fideiussor iudicii solū an fiat executio contra eum uel agatur contra eum de quo in l. si. de usur. uide. l. cum apud sempronius. j. iudi. sol. si est lata sententia contra reum in app. tamen reformata an ille sit obligatus dic ut ibi.

Atutore Fideiussor datus tenetur etiam si sit datus ab eo qui dare non tenebatur. b. dicit. Si pncipalis obligatio habet causam i accessorio non requiritur causa qd tene menti. In glo. datus Fran. de albergotis consuluat q. fideiussor non teneatur. z hoc pparat per. l. non quasi. s. i. rem pu. sal. fore non recedas tñ a glo.

Illud commune Qui pro alio obligatur in d. teriore causam obligari non possunt q. ipsi pncipales inueniantur obligati hoc dicit. Sed quid si quidam ē obligatus in. v. z fideiussor in. x. an saltem fideiussor teneatur in. v. quidam dicunt q. sic In contrarium uidet hic. sed dy. tenet ista opi. Jo. q. fideiussor non teneatur in aliquo contra hoc q. uile per inutile zc. sed salua re uerentia uidetur q. saltem consenserit in minori summa que inest in maiori. dicit qd ideo est q. hic est uicium forme ut. l. pedius. s. i. de arbi. ubi equiperatur plus re plus tempore quod facit p. opi. Jo. illud quod est ultra modum non reducit ad modum sed in totum uincitur Contrarium no. s. de usur. l. placuit non potest solui alr nisi ut dixi propter uicium forme.

Si quis Si obligatio rei ē simplex obligatio fideius. non potest esse alternatiua et si utraqz alternatiua obligatio fideiussoris non potest esse in duriorē causam hoc dicit. Sed quomodo nōne dicimus q. quādo una obligatio cadit in uno z in alio non ille alius uidetur adiectus ad solutionem ita uidetur in rebus arguendo de personis ad res ut. l. qui li beris. s. i. de uul. z pu. certe illa regula non habet locum in rebus In contrarium tamen facit. l. si quis stipu. x. i. melle. j. de solut. In. v. deniqz Nota hic ar. q. ille q.

ad interrogationem simpliciter alternatiue videtur non nisi
debet ut debet quod nota.

Idem iul. Etiam in necessaria electione uti
lus est posse eligere quod quando
aduerfarius. quia tunc dicitur durior obligatio. In
tex. fuerat simpliciter et sic electio debitoris. Cum
fideius. Facta est. i. fieret supposito quod obligatio tene
ret quod est impossibile. In. f. fideiusfor. Sed si
reum. Nota quod obligatio copulatiua durior est. quod alter
natiua quod finis copulatiue est prestatio utriusque secus in al
ternatiua. Recte. i. valde. Conclude quod differentia inter
obliga. principalis et fidei. reddit stipu. inutilem quod stipulatio
fideius. esset durior secus si leuior.

Profi. Fideiusfor. p. fideius. obligari potest. h.
d. no. Nota accessoria accessorie et
sic in infinitum. dubitatio est quod obligatio fideius. est accessio
ria dic. ymo videtur principalis respectu fideiusforis qui
pro eo fideiungit.

Si dubitetur. Creditor tenetur iter
fideiusfor. actiones
diuidere si ille qui conuenitur velit suo piculo confideius
for. conuenire et de hoc satisfact. h. d. Premitte tres ca
sus. Primus est quando certum est quod omnes fideius. sunt soluti et
tunc quilibet p. parte pp. beneficii. diuis. eple. Quandoque
unus est solutus et alii non tunc non habet locum beneficii. di
uis. sed ille conuenitur. Quandoque est dubium et tunc loqui
tur. i. ista quod ratione dubii ueniunt ad satisfactionem ad qua
non ueniretur in casu. certi conuenitur. i. ratione sui. s. d. sta. liber.
i. statu liber rationem et extra de uer. sig. c. ex parte i. xpo.

In tex. ibi p. p. i. qui possunt conueniri in eodem terri
torio. Nota fideiusfor. habere triplex beneficium. s. ex
cusat. d. quo hic loquitur quod dubitatur an confideiusfor. es
sint soluti Item eple. diuis. adri. quod certum est cum esse so
lutum. Item beneficium cedendarum quod uult totum solui
et iura sibi cedi p. confideius. p. parte cum tangere et facit
i. eo. cum his qui suo piculo. Simile. s. como. l. unde
queritur. Item nota quod cautiones iudiciales debent esse sa
tisfactione non nude. Nota discussionem non requiri qua
do alter ex creditoribus est absens et non conueniri ibidem
uide. l. y. l. d. p. bat. l. exceptione et ibi plene p. ipsum et
et per me quando debent iste exceptiones opponi. bald.

Ita de. Negans id quod est causa sui beneficii p.
dit beneficium. h. d. no. Indulgen
dum. no. rex. quod beneficium quedam indulgentia censetur

Filius. Filius fideiungendo p. patre obligatur
h. d. et est mirabile quod ex ista fideiussio
ne pater qui est alius principalis tenetur quod iussu uel d. in re
uerso. Item filius quod soluit p. patre quod proprium sit
filii reperit a patre. Item quod omnes qui fideiungit uidetur
fideiungere aio repetendi et si sit filius. uel alia conuicta
p. sona. Teneri. i. condonari. Oldra. soluerit p. pre. bal.

Qui contra. Vbi non reperitur in re
rum natura obligatio
principalis accessoria repiri non potest. h. d. Sed
nonne pater ut ratificare cum dat fideiussione
ut. l. ult. ff. ad mace. A patre in hoc est dubium non in
alio pp. ratificationem ut. d. l. ultima. Sed ista ratificatio
non interuenit tempore legitimo actio de peculio non ori
tur ipso iure in contractibus reprobatis. Nota quod here
ditas eius qui non potest habere heredem nulla est ar. l.
lex. co. ff. de uul. et pu. substi.

Imanda. Omni conuenio ratione acces
sionis datur beneficium ces
sionis. h. d. Nota exceptionem cedendarum
oppositam ante suam impedire condemnationem
nem nisi fiat cessio. Idem si cum uide hic quod nota
s. man. l. creditor in prin.

Am reus. Cum reus succedit fidei
ussori tanquam heres fideius
foris conueniri non potest. h. d. Ex obligatione co
fusa dolo agit qui ex ea agit. Nota quod qui non
succedit in obligatione non succedit in exceptionis iure.

Stipulatus. Fideiusfor. inuito
reo potest uti excep
tione sibi competente ex persona rei. h. d. Vel sic
Fideiusfor. et inuito reo potest uti exceptione si
ibi competente pp. inefficacia principalis p. sona. h. d. Vel
sic p. sona inefficax non potest p. reum approbati et effi
cax reddi in preiudicium fideiusforis. hoc. d. Ibi sine
causa. Nota quod stipulatio sine causa est inefficax. quia
obstat exceptio doli nisi ille qui promittit sine causa uelit
iudicium pati quod tunc preiudicat sibi et non fideiusfori
quod nota. p. p. no. i. l. i. s. circa. s. de excep. do. Dari
debet concordat. l. si cui de non nu. pecu. Nota uilius
est non soluere quam solum repetere et sepe allegatur.

Si alter. Uno ex pluribus obligatis libera
to pro certa quantitate pro insoluto
in toto residuo contra alium remanet obligatio. sed con
tra alium liberatum in nibilo remanet hoc dicit no.

Petres hoc pactum ut ut. s. de pact. l. si intra.
Reliqua quinqz ad que sola tenebat liberatus bene
ficio epistole. In glo. magna ista prima solutio est
uera in se quod s. continet diuinationem quod ex quo fuit hoc
pactum de non petendo saltem precedere uidetur aliqua
obligatio ar. s. de uer. ob. l. decem. Item facta continet di
uinationem. et adde. l. iubemus ad uell. Vel hoc re
nuntiare. Nota hic quod beneficio cedendarum et benefi
cio eple potest renuntiare. caueant tamen sibi tabel. quia
quando hoc scribunt faciunt bene aduertere testes.

Insolutus ult. glo. adde quod nota. s. de pact. l. nisi. Et no
ta quod quando fideiusfor. interueniunt ex intervallo
successiuo non habito respectu ad mutuum obligationem
quod non habet locum beneficii eple.

Fideiusfor. Non potest fideius
for obligari alii quam
creditori qui habet reum principalem obli
gatum hoc dicit. Ex hoc habes quod obligatio
fideiusfor. non potest esse sine principali. i. in alterius
persona quam reperitur principalis obligatio actiue loquor
et ideo dy. sumit ar. an hypothecaria possit cedi sine per
sonali et per se stans nam si equiparet fideiusfori non potest.
doct. hic examinant et adde quod nota. in. l. si pignori fam.
ber. et in. l. si heres pecuniam in prin. ad trebel. Dari
a reo principali. Ticius qui solus creditor erat rei prin
cipalis. Non possit. Nota adiecto potest salui ante
lit. com. inter creditorem et debitorem. Item no. prestatio
ante lit. com. nihil operatur.

Qui certo. Prosequitur materiam i. l. prece
dentibus tracta. Leuior est obli
gatio indeterminata quo ad locum quam restricta per ad
fectionem loci. et ideo ista differentia impedit obligatio
nem fideius. hic uide quod nota. l. de solut. l. usuras. Non
obligabitur ratio quod in durioris causam tenetur qua
re dy. dicit quod iste. et non est alibi.

Fideius. Etiam soli naturali potest accedere
fideiusfor. licet ille qui naturaliter non
tenetur proprie debitor non dicatur hoc dicit. Vel natu
ralis. s. non elisa sed in sua substantia permanens. Nota
quod illud proprie dicitur quod efficaciter dicitur. Nota
quod ille proprie dicitur debitor qui potest in iudicio conue
niri. Nota quod quandoque uerba intelliguntur abusive. i.
improprie. facit ad. q. si statutum reliquit quod b. i. s. unqz
debetibus recipere an intelligatur si erat alicui obliga
tum naturaliter. casus est hic quod uerba debent intelli
gi proprie non abusive. et adde. l. si is cui. s. flauius. j. de

solut. et per illum. §. dominus Bart. fuit lucratus unum par couponum.

Stipula. Si incertum est an sit conditio si deiusforis durior i euentu suspēditur declaranti. Jus eius. i. essentia eius non obligetur scilicet fideiusfor.

Cum fideius. Iste. §. non ē alibi Conditio negativa i persona si deiusforis impletur per moram rei pncipalis. hoc. d. no. Premitte qd habens i. l. ita stipulatus. §. de v. ob. §. q. qn stipulatio incipit a precedenti conditioe negativa tūc pōt peti statim cū certum ē cum dare non posse. Si vero a pcedenti dispositione tūc nunq committitur cū desinit posse ut i. d. l. i. et i. l. et si post tres si quis cau. uide. De. qui allegat hunc. §. i. l. si pacto quo pena et l. magna. Dic q quando psona sic se habent q mora unius nocet alii tunc hz locus iste. §. Sed si sunt diuerse persone qn mora unius alii i mora non cōstituit tūc aliud esset uerbi gratia si statum dicit q pater teneatur soluere pdē nationem p filio an sufficit interpellari filium ista ē. q. de qua dicit ut. §. de uer. obli. l. cum filius. Sed si reus in isto casu purificatur conditio p casum existentem supius p moram iteruementem Item mora heredem rei interpellari non ē necesse et ar. q. glo. hic colligit ita i plenū non procedit. facit ad materiam excussionum q si reus deccedit sine herede nō ē necessaria alia excussio. et adde. §. de po. l. i. §. plane.

Fideiusfor. Ista. l. non ē alibi secūda Dy. Beneficiu cedendum pōt agendo implorari. b. d. et habes hic casum quo quis inuitus cogitur uendere iura sua. Fideius. agentibus q creditorum et perentibus si bi cedi iura oblato debito scōz Dy. et istud ē quod nō ē alibi. Vendere et istud est rōne pcedentis pccus. In glo. i. no. hāc glo. et signa.

Quid debi. Ille qui dat solutionē soluit se ut nec piculus inopie re dundat i cum. b. d. Suum eius obligationē in se transferentē ut. l. inter causas. §. abesse. §. mandat. tene menti hūc casum.

Seruus. Seruus nisi p cā peculiari si deubere non pōt. et si ex nūmis dñi uel peculiaribus soluit et extant uen dicantur. b. d. uide. §. q. cum eo. l. titianus. ubi examinatur q pncipaliter pcurator meus habeat mādatum cū libera plena non pōt fideiubere nisi i causa mea. Nota. q i generali mādato nō continetur fideiussio nisi illa fideiussio pnceat ad res cōmissas uel mandatas cō cor. d. l. titianus. In. l. §. et si soluerit noie obligatiōis qua credebatur se teneri ex psona serui et non tenebatur dy. Obligatus sit. i. perseueret obligatus.

Eres ad. Obligationes p heredem q ere nō transunt ex trebel. sed requirunt cessio psonalis. b. d. concor. l. si heres pecuniaz ad trebel. et §. de pact. l. si tibi. §. cū possessor ubi declaratur hoc pñ. Transunt per specialem cessionem nō ex trebel. i pmo casu nec ex ui p tabul. in secūdo. translata pncipalia remanent accessoria apud transferentem s; non ad sui cōmodum sed debet cedere. Et nota q expugnant testamentu debent cedi iura per heredem.

Non est. Plures obligatiōes eiusdem generis et forme diuerse possunt in eadem psona concurrere Item et eiusdē forme ex psonis diuerforum. Sed nōne glo. i. l. quibus idem. §. de uer. ob. et l. si pater de castren. pecu. dicit q ppter compendium temporis nō geminatur obligatio hic dicitur hñū Sed ibi loquitur qn sunt due obligatiōes eiusdem ge

neris et forme quasi una continetur inuentionem hic non q una pura alia in diem.

Seruo. Premitte q seruus ex suo pccu nō obligatur nisi naturaliter cui natura li accedit fideiusfor ut. §. c. l. fideiusfor obligari. §. fideiusfor. Dy. ponit hic no. q. quam uide. Nota enim intelligi. Nota q id quod non cadit i intellectu non cadit i iuris dispositione facit. l. ii. §. de sti. pu. seruo.

Quod. Potest concurrere tñbilior pncipalis obligatio cum accessoria qd no. De derit pro sua naturali. Vñferam doct. dicunt q ita bene non repitur alibi Sz quid si est pscriptum illi naturali et civili accessorie an sit sublata pncipalis naturalis tñ certe n. Perierit. l. tpe. i. pscriptioe legali uel con uentionali ut. §. man. fideiusfor. §. si. Nō posse p pncipalem obligationē que uiget sequitur vñ. quod fisti.

Quod si fisti. Ista distinctio de naturali nō habet locum quando testatur creditor sed quando debitor. Nota q cōfusa pncipalia et naturali tñ confunduntur civilis et naturalis accessoria. et ratio est q actiuum et passiuum concurrere nō possunt in eadem persona et ideo inuicem se confundunt. Nota sibi ipsi neminem obligari posse sequitur. §.

Quod si idem. Accessoria magis pñā cōfusa non confundit propterea pncipalem licet minus plenā.

Argumentum. Que erat dubitatio dic q ex quo credi tor succedebat in bonis per adiudicationem uide. tur q parari successori uniuersali et sic confunditur quod est falsum quod nota. In tex. omnium non tam sufficien tum ad debita si intelligis in secundo decreto Obliga tiōis. qñs creditor non est satisfactum. Nota secun dum glo. q processus diuudicationis factus contra prin cipalem liberat fideiusforē quod intellige qñs ex tali adiudicatione non est satisfactum q no.

Cum tu. Qui fideiussit pro uno reo pncipali potest et pro alio fideiubere et tenet fideiussio posterior. q potest habere in se emolumentum hoc dicit. et sic ratione emolumenti admittit concursus obligationum quod nota. obligatio igitur geminata reperitur quotiens ex geminatione reperitur emolumentum. facit ar. in eo qui geminat appellatiōe q si potest haberi emolumentum ratione rei uel fatali potest inherere cui uult si utraqz potest ualere alis illi que ualeat de hoc per Bar. §. de no. op. nū. l. cum procurator ubi uide. Rei pncipales et insolidum. Item facit iste. §. q si duo sunt tutores unus possit satisfacere p reliquo et satisfactum legi dummodo sit ydoneus. Inanem ecce quare sit inuestigatio pluralitatis et cognoscitur q uno sublato remanet alter.

Cum fideius. Fideiusfor succedens cre ditori non intelligitur a se exegisse nec habet actionem mandati. nec ex hoc capite agere potest sed solummodo tanq heres hoc dicit. Actio nes sunt fundande ex capite ex quo compentur et non ex alio. Nota successionem uicem successionis non ob tinere respectu terti quod dicit ut. l. si socer. §. so. ma. ubi potius electiue non compariue.

Ortuo. Pro hereditate iacente et qualibet persona ficta pōt iter cedere fideiusfor hoc dicit. Ibi persone. Nota defunctū esse personā representatam et in ista ficta persona uiget obligatio. Nota q collegia et curie et societates et quecuqz corpora dicuntur que dam persona ficta. Nota q contractus facti a collegio sustinatur tanq in persona ficta non in uera et p hoc pz obligari collegium non singulos hoc uerū quando cō

traheretur ex necessitate et non ad commodum singulorum
secus si uoluntarie ut. l. pcurator qui pro eue. s. d. pcurator
facit si aliquis constitutus pcurator ad agendum con
tra omnes an comineatur nomine collegii uel simile. et alle
gatur qd sic per hac. l. et adde hic. l. metum. s. animaduert
endum qd me. cau.

I mibi. Apud adiect. solutioni non in
teruenit fideiussor. hoc. d. no.
hanc. l. ergo apud adiect. solutioni non interuenit
fideiussor qd non est creditor et habes hic qd ac
cessoria non possunt stare sine pnci.

Atius. Quatenus reus obendi succe
dit mandatori eatenus confun
ditur actio mandati. b. d. Obligatio caduca in
persona unius hndum ratione confusionis non
consolidatur in persona coheredum ceterorum. Possit. s.
sepius actione pna man. d. l. sedus confundendi in
persona unius si est modus integrandi obligat. in psona
aliorum. Nota qd p eplam quis fit nuncius in re ppta
et cuius utilitas ad eum principaliter pnet. Nota qd ma
datum ad recipiendum pecunias et non expressa pntate
et qmque pecunia numeretur agi posse et hoc ultimum
uerum nisi mandatum referatur ad certam cam naz tuc
ca limitat numerum. i. usqz ad pntate necessarias ut. l.
lucius. s. d. exerci. que e no. an sit credendum litteris cre
dencie bar. ponit hic et i. l. deferre. s. idem decreuerunt
j. de iur. sis. S. quid de litteris recommendatoriis nulla
oritur obligatio ut. l. si. l. q. cum eo. et est singularis in
se tam omnes sciunt eam.

Arcellus. Fideiubēs pro pupillo p
digo et furioso naturaliter
tm obligato efficaciter tenetur et solues cōtra
reos pncipales non hz actionē mandati. b. d.
Premitte qd pupillus maior ifante pmitte ex ca ex
qua hō maior pbens obligaretur naturaliter et ciuilit
obligatur naturaliter tm. saluo nisi sit effectus locupleti
or. Itē si maior obligaretur tm naturaliter et ipse minor
et naturaliter s. inefficaciter in illa naturali ut. s. eo. l. si
stipulatus essem i p. intellige semper nisi sit effectus lo
cupletior qd tunc tenetur efficaciter ut. l. iiii. s. commo. i
p. Itē pmitte qd pdisus cui bonis e interdictum equi
paratur furioso et idem nō obligatur bene pōt obligari
ex pambulo pctu uel successione naturaliter tm. nā. pdis
gus et furiosus possunt succedere. Itē obligatur natura
liter ex pacto nudo curatoris uel tutoris cui naturali p
supposita pōt accedere fideiussor. ista e conclusio huius. sus
ficit ergo sola naturalis ut iterueniat fideiussor. In
tex. ibi ei nō si exponis ei. s. fideiussori dic nec respectu
creditoris cui fideiubet. nec respectu eius p quo fidei
bet. Tutoris au. et sic e naturalis sine ciuili qd non est
pctus solemnus. Prodigio cui bonis e interdictum ut
l. fulcinius circa mediū. s. qui. ex cau. in pos. ea. Fu
rioso i isto non requiritur curator qd ab ipsa. l. ei interdicti
tur. Itē intellige qd isti d quibus loquitur littera equipa
rantur i ipsa naturali nō in consensu qd furiosus nullum
hz cōsensum. Prodigus iuris iterpatione. Conclude qd
ois psona d mundo que non pōt obligari nisi p aliū uel
alterius auctoritate si leditur restituit ex clausula gene
rali non ex ti. d. mmo. dic qd restituitur ex similitudine
edicti. ista e glo. singularis d qua non fuit recordat. bar.
i. l. ii. l. d. cur. furi. quam no. S. qm nonne iste fideiuf
sor pōt opponere beneficium cede. et excussionis et sic re
pelleret cum agerem. dicit dy. qd ista beneficia non datur
intercedentibus p naturaliter obligatis unde qui interue
nit pro illo que scit ul scire d. non posse ciuilit obligari
non hz bñficiū cede. uel excus. Del alia actione pu
ra neg. ges. si non interuenit mandatum. l. si pupillus. et
s. de religio. lat si quis. s. si mandato et s. se. Per re

stitutione in integrum qd illa competit ratione etatis. ut
fideiussor maior e. Ibi unde S. certe ymo d. repen.
unde lect. istorum est incongrua et rō e uniz insitue. ora
tionis equaliter determinantis d oibus tribus. Habe
tur regressum mala rō qd fidei interueniente pro eo qui
non pōt se ciuilit obligari non hz regressum. Del di
cas bec uera. Ex re ul quando curator pmitit nudo
pacto. In glo. ibi qd non placet. quia ubi non e fide
iussio ibi nullum est pnciudicium. Alii dicunt et ista
etiam uera et est eade cum illa que ponitur in vfi. uel di
cas. Non potest nasci ex contractu prodigi ul furio
si qd est no. in prodigo. Sed in contractu curatoris sic
pntes nudo pacto. Furiosus uel prodigus. qd suc
cedit bene ex testamento uel ab intestato.

Alter fide. Beneficium epistole non
diuidit obligat. i. ipso iur
sed ope exceptionis et qui succedit sine here
de similis est ei qui peruenit ad inopiam hoc
dicit. et hoc ultimum non est alibi ita clare. Nota. d. fide
rentiam inter ipso iure et ope exceptionem quia quan
do p exceptionem requiritur qd per exceptionis obice
tionem perueniat ad cōflic. oportet qd remedia et benefi
cia in iudiciis opponantur. Unus respicit. i. reliqui
qui sunt soluendo tenentur insoludū.

Ipse. Inter fideiussorem pure
obligatum et conditionale
interim diuiditur obligatio. tm si conditione
existente sub conditione acceptus reperitur
non solum obligatio reintegratur et diuisio resoluitur. b.
dicit istud prin. Suspendio actionis inducit diuisionē iu
dicii. Sententia lata super exceptione uires exceptio
nis cum uiribus pronuntiationis tollunt substantiam
obligationis. Dū. i. denec. Sed si pendente conditōe
non est sol. quid erit certe requiritur qd conditio existat
et hoc uult tex. In tex. ibi conditio extiterit si ille sol.
et. In glo. doct. reprehendunt glo. sed nō bñ.

Preterea. Succedens fideiussori conuētus
ex persona eius habet beneficium
diuisionis. b. d. iste. s.

Preterea. Cum est soluendo fideiussor in
telligitur esse solutus is qui fide
iussorem dedit hoc dicit. In propria persona intelligit
esse solutus ille qui dedit fideiussorem solutū. Prin
cipalis. i. primus. Sequentis fide. i. fideiussoris ag
gregande Nota hoc uerbum. et adde quod habes in. l.
mulier de iur. do.

Sicut. Beneficium diuisionis est reale et tras
missibile hoc dicit. Omne beneficium
quod prestat alicui inuicem contractus uel cause est
transmissibile ad heredem Val.

Si fideiuf. Inter fideiussorem principale
et subalternum sibi non diuidit
actio sed inter principalem et subalternum alteri diuidit
actio hoc dicit. Subalternus dicitur. i. fideiussor fideiuf
soris. Differentia ergo est utrū unus sit sub alio. an un
sit cum alio et si est sub alio aut loquimur inter eum sub
quo est et alia persona facit quod no. Inno. in alia mate
ria extra de iudic. c. cum deputat. Nota qd prin. fideiuf
sor respectu sui fideiussoris habetur loco rei principalis

Contend. Beneficium diuisionis
potest implorari agen
do officium iudicis intentando. hoc dicit tex.
cum glo. et sic ius excipiendi. si actor facit mo
ram in agendo potest intentari per uiam agendi. Sed
quomodo diuiditur actio nō intentata qd si esset intentata
nulli dubium qd per exceptionem fieret diuisio potero
ne. Pone qd ego sum tutus exceptione pacti de non pe
tendo et creditor non agit possum ne directo per officium
c. iiii

iudicis agere ut aduersario imponatur silentium ista. l. facit multum et de ista petitione habemus in l. aurelius. §. centum de libe. le. et adde. l. iii. l. qui bon. ce. pos. ubi tex. et glo. Dic q. quedam sunt exceptiones super quibus si non permitteretur agere facto creditoris possunt depi re tunc licet non possit per modum excipiendi permitti tur agere per officium iudicis nec ob. l. pure. §. i. de ex cep. do. Aut non est metus super interitu exceptionis sed super metu probationis tunc potest peti examinatio ad perpetuam rei memoriam ut i. c. significauit et c. albericus de testi. et in l. lege acquilia ad l. acqui. et l. si. l. de usur. pu. cum sy.

I sub impossibili. Obligatio ni nulliter petre propter impossibilitatem conditionis fide iussor non accedit. Impossibilitas in principa li est impossibilitas in accessorio. b. d.

I de iubere. Etiam p. ignorante po test fideiuberi. b. d. Sz nuquid iste fideiussor potest petere se eximi ab obligatione ac si fideiussisset cum mandato si diu sterit in obligatione ut q. non. q. ille p. quo fideiussit po test dicere non sum contentus eius quod fecisti et ideo non teneor ob hoc te eximere. Contrariam glo. habes no. in l. sed mandamus de neg. ges. ubi uide.

I de iussor. Qui pro alio soluit ante die non agere ante diez b. d. Dies suspensionis suspendit die petitionis concor. §. man. l. si mandauero in gn.

Ex persona. Hanc. l. declara ut ocla rat cy. i. l. si tam manda to. l. d. non nu. pe. Ex persona rei exceptio que sita fideiussori et inuito reo opponitur. b. dicit adde. l. si. §. d. pact. beneficium ergo derivatum in alium potest opponi et inuito deriuante siue influente. b. d.

I eum. Instantia iudicii transiit in here dem qui d. iure succedit qui at d. iure non succedit non dicitur heres nec in eum fit transfusio instantie sz committitur stipulatio ob rem non defensam. b. d. Post lit. coe. non est dubium q. in transmissibilibus transmittitur q. p. lit. conte. quasi p. b. d.

Ipsi titi. Transferruntur tanq. i. b. d. eum necessarii. Id fieri. i. nolit pcedere i. iudicio. Stipulationem ob rem non defensam. Ibi si aut me. s. f. uis erat testa toris hic erat petitoris uti ex test. non potest proueniri ei libertas. Adicit q. pendebat se liberu et ideo nolebat mihi parere. et p. consequens non defendebat q. nec fun dabatur. q. non erat heres. Si aut adiecit. s. seruus erat petitoris et rebellabat hic at erat petitoris et pare bat. Euasceit q. actor succedit reo unde confundit instantia et petio. Plane hic non rebellabat nec pare bat sz petitor differet ab iubei adire i. iudicium fideiuf foris. Differam aditorem. i. differam iubei adire.

Dicere. i. uicere fideiussoribus ob rem non defensam.

Quia vir. uir bonus non arbitratur stipulatione dolo actoris committi. Nota q. l. impossibilis reddatur exe cutio i. re petita tñ durat iudicium et instantia uerbi gra si iste seruus qui uedebatur erat liber ipse non potest pre stare se ipsum et tñ durat instantia non q. tum ad effectum condempnationis sz q. tum ad effectum declarationis q. de clarabitur iste esse liber et fuisse seruum illius Sz quid si re uera erat liber et p. nunciatur seruus an ualeat iudicium certe ual. interim iudicium tex. et glo. e. i. l. si putas. l. d. pet. here. uide. l. eam quam. l. d. fideicem. ubi est regu la que alibi non reperitur q. quando testis est nullum pro pter metum qualitas persone in qua qualitate est funda mentum l. ibi sit dictum si non iure testamenti ualeat iur co dictorum tamen semper intelligitur.

I qui ac. In leuiorem rem non in du riorum fideiussor accipi po test adde q. quicq. dicitur leuior religendi facul tate. quandoq. liberationis facilitare et hoc i. c. dicit. Ibi qui hic ponit regulam. Ibi possunt i. de te riorum non possunt. Quia ratio quia habet electio nem cui soluat. et utile est eligere posse. Quod si a reo hic e conuerso ad superiora et conuersorum contra ria est qualitas. In deteriorum quia reus habet po testatem cui soluat fideiussor uero non. Ibi quid ex go. scilicet d. alternatiua personarum hic de alternatiua re rum. Sublata et uidetur q. sic. Quod et certum est. Nota q. cum due cause occurrunt quarum una est le uior alia deterior ualeat stipulatio considerata leuiori et istud ultimum non est alibi.

E am fide. Fideiubens pro seruo re netur in solidum sed fide iubens pro domino qui tenetur de peculio re netur peculiariter. Vel sic obligatio principalis meretur obligationem accessoriam. b. dicit. ubi ergo obli gatio principalis est modificata et absoluta ibi et fideiuf foria. Iudicatur actio de peculio habet istam natura q. crescit et decrescit usq. ad sententiam concor. l. quecti u. de peculio.

E am is. Fideiussori soluente iura cedu tur contra reum principaliter nec enim intelligitur per tale solutionem obli gatio sublata sed translata hoc dicit adde quod plene legitur. §. man. l. papinianus. Cessionarius intelli gatur emptor. non dissolutor obligationis et semper alle gatur adde. l. dominus sicbo de pecu. legat. et l. modesti nus de solut. de in rem uerso si filius et l. si res de le. i.

Dici allegando. Sed non est nunc decidendo loq tur. Non enim ratio. Insoluitum. i. non intelligit debuit solum sed precium cedendarum quia si tunc esset solum non posset cedi iura que non sunt. Ita bet. i. retinet creditor. Ut prestat. i. cedat ipsi soluente. Nota habeo actionem ut cedam non ut agam quia non intelligitur mihi solum sed satisfactum et ideo quia ui detur mihi satisfactum repellat exceptione Sed nunq. exceptio obstat cedenti obstat cessionario dic. aut est eadem exceptio. aut obstat siue diuersa primo casu sic secundo non.

I quis. Jam liberatus tempore fide iussorem dare non potest. In exceptioni prescriptionis iam quasi re non uidetur posse renunciari. sed an future uidet tex. q. sic in l. q. si nolit. §. q. si ita de edil. edic. et Bar. in l. nemo de le. i. Tu dic q. ista. l. non probat primum die rum quia fideiussor fuit datus per errorem ut hoc alio quin etiam post prescriptionem potest quis cognoscere bonam fidem tex. e. no. §. man. l. si fideiuf. §. si. et potest intelligi hoc de liberato tempore i. ducto a lege uel a sta tuto facto. adde. l. si. rem ra. ba. et uide hic. litem illa. §. q. adicitur de consti. pe. Non tenetur efficaciter.

Quoniam erroris. Inuit a contrario sensu q. ex cer ta scientia ualere. Item inuit q. ex certa scientia potest renunciari exceptioni prescriptionis i. a de iur. c.

I stichum. Alternatiua sub diuer sa forma cocepta in per sona rei i. fideiuf. uiciat obligationem fideiuf foria hoc dicit. diuersitas uoluntatis impedit consensum obligationis ratione possibilis differentie uiciat act.

A titio. Ubi non reperitur reus principalis ut non reperitur res debita ibi non in tercedit fideiussor hoc dicit. Ubi legatarij succedit b. d. i. legat. confunditur et fideiussor acceptus pro legato. et ideo tenetur si ei repetit rema ut meli. aptet ad solutionem. q.

Fideius. Fideiussor i casu inopie ac
ta excussione rei & hñdis ipsius appareat pñ
cipalem non eē soluendo. Nota de herede dis
cutiendo sicut dñ pñcipali facit i autem. dñ fide. in pñ. s. sed
neqz adde quod dixi. s. i. l. inter fide. non ipso iure.
Curatore uiuēte. Heredibus eius co mortuo ces
sante. i. retardante & morā in exigēdo committente.
Ubi temere. i. temerarium & non temerarie agente
non debere audiri.

Idem. Exceptio cedendarum potest opponi et post sententiam que transiit in rem iudicatam hoc. d. no. z semper allegatur et est ratio quia sententia non excludit eius consecutivum. consecutivum est adherens sibi quod solvendi debent cedi iura. z facit de coll. si soror. Cepit ergo sententia transiit in rem iudicatam et in sententia non fuerat mentione beneficii et tamen reservatur beneficium ita quod sicut debent iura fideiussori ita comandatori. Nota quod quicumque tale quid opponitur in executione quod prius non fuit ventilandum in executione ventilatur. et adde. l. i. de iur. z fac. igno. z ibi plene.

Ia titio. Inter nō confideius. non bz
locum bñficiū eple & di
cūtur nō confide. illi qui sunt obligati p diuer
sis pncipalibus. Cōfideiussores & ideo. qz
innicē se non concernunt bñficio epistole carent. & nota
hāc regulam unde ī obligatiōibus separatis & non se cō
cernēbus nō hēnt locū beneficia loquēria s̄ duob⁹ reis.

Ideusfor. Fideiusfor condēnatus
etiam pendente tempe
quod datur iudicariis pōt agere ut dēfendatur
et liberetur. b. d. Vel sic Tempus datur misera
tionis eā ad solvendum non ipedit fideiusforem interim
agere z de ista. l. consilium i quadam. q. crimone naz do
minus barnabas habebat statutus q quicūqz doctor cō
suleretur z cōsiliū suū non defensaretur ab eo puniā
pena capitis uel pena centū florenorū. mō fuerant duo
doct. qui cōsulerant i materia huius. l. nā fideiusfor erat
captus z stabat i carcere z petebat a reo pecuniā ut sol

Cum lex. Ex dicto prohibito frustra si
deiussoz accedit hoc. d. Vel
sic ubi dictus principalis est impossibilis uel tur
pis fideiussoz accedens ipso iure nō obligatur
h. d. Premittit q̄ quedā phibetur pp ipsius rei quali
tatem. quedā propter animi sui dolositatē quedam pp
privilegium persone Primo casu ī re sacra uel libero ho
mine fo casu &c. Lex quęcunq; siue cōis siue munici
palis nam lex municipalis aucto. iuris cōmunis roborē
habet ut. l. omnes populi & ideo per hanc. l. phatur. q̄
ubi statutum prohibet contractum non nascitur obligatō
naturalis q̄ est nō. Potest ergo statutum loci ut natura
lis non nascatur q̄ aut nata resoluitur hoc non potest
nisi statutum fundat se in quadam equitate iuris gentiū
puta in delicto. Voluerit. i. occurrit phibendo & resi
stendo. & pone exemplum extra glo. per. l. si quis inqui
linus in prin. §. si. de lc. i. & l. quemadmodū de agri. &
cen. Liberatur. i. non incidit in obligationem & sic in
proprie ponitur liberatur ut. l. decem. ff. de uer. ob.

In glo. ibi rem. i. rei qualitatem qz credebatur nō esse sacram. Ibi als. si uenditor sciuerit z emptor ignora-
uit ut. s. de contrahen. empt. l. si in emprōne. s. item si
emptor. In glo. si. in fi. adde. l. si prediūm de iure
dor. Del ratione simili. ut quando uenditur res mino-
ris z potest uendi tamen restituitur. Non est bona
dic qz ratio principalis in re sacra uendita est qz non est
in cōmercio ut. l. inter stipu. s. sacram. s. de uer. ob.
Alias. i. si sciens uendit sacram. s. de uer. ob.

In glo. ibi secundum hoc qz utrobiz privilegium p
sonale quod non datur fideiussori secundu gul. cu dic aut
uendit uxor aut maritus aut extraneus z adde qd no.
s. de mili. testa. l. dotalcm z adde qd plene scripsi. L. de
te. l. non dubium.

Debitori. Pro deportato in obli-
gatione ueteri frustra fi-
deiussor accedit hoc dicit. Sed quid in bami-
tis nostri tēporis glo. tractat insti. quibus mo.
pa. po. sol. s. relegati. Accipi. s. ueteris obligationis
nomine que in fiscum translata est Et nota q. dicit pro
co q. p. fisco potest accedere fideiussor. Extincta sit
q. nudus exular. l. turelas. s. si quis libertate. s. de cap.
dimi. uide hic. s. man. l. si tibi mandauero. s. is cuius bo-
na Et per hoc patet q. quesita post confiscationem non
queruntur fisco uigore confiscationis sed forte tanq. bo-
na uacantia si non habet heredem z adde. l. si deportati
eruo de leg. iii. z adde qd dixi in l. i. de her. insti.

Sifilins. In mutuo inspicitur tempus nu-
merationis non tempus stipulatio-
is. b. dicitur no. quando ergo causa ex qua fundatur obli-
gatio separatur tempore a contractu trahit ad se tempus
contractus ita q. principium trahitur, & non trahit.
In causa peculii hoc ponit ut maiorem dubitatione
aciebat. Nota q. inspicimus tempus cause implentis
non cause implete. & adde quod no. in. l. in contractib.

de nō nūme. pe. z per hanc. l. rīdētur ad. l. si filius de
uer. obli. z in stipulante nīl erat implendum hic sic z
sic non hz ob.

Sititius Beneficium epistole diui adria
ni non habet locum inter fideius
sores quorū un⁹ tenetur z alius nō tenetur z distinguit
tamē utrum ille alius nō teneatur rōne sexus uel rōne
etatis. h. d. Subducta muliere p beneficium uel.

Potuerit titius fideiussoz. Ignorari nō debuerit
Nota ista paria nō scire uel ignorare nō debere cōcor.
l. q. te si cer. pe. Postea ex intervallo. In integrū
qz minor an alia maior. Integrum. i. sine ope benefi
cii epistole. Alteri maior. Si postea. i. si pmo inter
cessit maior non cōtemplatione alicuius beneficii sz tāq
sorsum insolidū obligari. Nota ergo qz qn sunt duo fi
deiussores quorū unus efficaciter tenetur alteri restitui
tur si ille non intercessit rōe mutui periculi non hz benefi
cium diuis. Cōfideius. maiorem. Dari qz danda
nō est. Nota qz nō cadit error in sexum sz in etate sec⁹
Nota qz quando nouatio fit dolo nouantis fit nouatio
in eius pūdiciū non in eius fauorē.

Testamen Liberatio testamēti ex
psona rei parit fideius
son exceptionē doli. h. d. Prōuidētia tertiū i p
sona rei pncipalis ad fideiussozē se prēdit.

Ex duobus Differētia ē iter diuis. que
fit p. l. xii. tabularum inter
coheredes z diuisionē que fit p epistolam diui adriani in
ter cōfideiussores. Prima z si nō opponatur diuidit. fa
si non opponatur non diuidit. h. d. hic est casus qz obliga
tio naturalis antidozum īpedit repetitōnem soluti p ex
rorem iuris. Si p errore ideo ē error. qz ipso iure di
uisa erat obligatio iter heredes p. l. xii. tabul. Putat
z bene. Cōditionē. i. partis que cōcernebat coheredes
z iō qz solut. pōt dici p parte. Cessante qz sciens sol
uit. Putat p errore iuris. Obligar. ad restituēdū
indebitū sciēter solutum. Conditionem indebiti qz so
luto sciēter sibi facta obligauit eū ad antidora. i. ad cōsi
mitem recōpensationē unde intellectus recōpensationis
tollit effectū repetitionis z nota hoc magnum effectum
obligatiōis ad antidora z adde qd nō. s. d. dona. l. acquili
us regulus. Si duo Nota qz exceptio nō opposita
nīl perimit. Alter. i. un⁹. Totus. i. tota. xx. Ip
so iure nō debuerit. ppter diuisionem factāz a lege. xii.
tabul. Ab initio. i. re ītegra si nō soluisse. Audien
di īplorando restitutionē. Cōueniantur Nota qz be
neficiū diuisionis nō oppositum non opatur repetitio
nem soluti qz debet. istud enī beneficiū non contraria
tur obligatiōi nec cause z ppterca nō facit indebitūz.
Nota qz ea que sunt ipso iure ī esse producta non desi
derant obiectionē ī iudicio z huiusmodi ē diuisio. xii. ta
bul. sz que nō sunt ī esse producta desiderant obiect. ī iu
dicio z istud est in eplā di. adri.

Quesitum Propter distātiā loci fideius.
hz dilationē tacitaz ex psona
sua z rei. h. d. z dicit qz possibile ē qz fideiussoz habeat
exceptionē dilationis z nō reus. sz non ecōtra qz habe
at reus z nō fideiussoz. Nota qz iuris ē in accessorio nō
est in pncipali qn iuris rō non patitur. sz quando ratio
iuris patitur idē iuris ī utroqz. Caput locus solutiōis.
Rome locus pmissionis siue cōtractus. Hoc late
re. i. ī hoc articulo scdo qn re⁹ rome pmissit caput solue
re. Cōditionem. i. suspensionē siue dilatiōem.

Indebito Natura successionis pote
stare hz tacite solutiōis
h. d. no. Acceptor. i. qz obitor pro parte insti
tuit bīdem creditorem z p parte fideiussozē.
Partem. hī dicitur. adde hic. l. stichum. §. aditio. j. de

solut. Coheredis. i. fideiussoz q fuit coheres. Nota
qz successio hz uigorem solutiōis magis qz cōfusiōis sz
non per oīa quod dicit ut hic p glo. no.

Inter eos Inter fideiussores qui ita
pmiserūt totum z partes
uīriles ē necessarium bñficiū eplē. sed si ita
dixerunt totum aut ptes uīriles sola ps debe
tur z ipso iure plene obetur. Nota qz aut iter totūz z
partem ponitur dictō copulatiua z non distribuit aut dī
siunctiua z minus est ī obligatiōe z fere reperit ali
bi natura copulatiue iter totum z partē nō distribuit se
cus aut ī alternatiua. qz significat quandā adberentiam
sed non copulatiua. Ab initio. i. ī ortu obligatiōis qz
non oritur obligatio nisi pro diuiso.

Fideiussoz In beneficio diuisionis si con
sideratur iam solum de ri
gore. sz de equitate sic hoc dicit no. Nota qz perceptio
partis tanq perceptio partis non preiudicat creditōri
quia non erat actum tacite l' expresse qz preiudicaret. z
sic non ob. l. de pact. l. si credi.

Duo rei Inter fideiussores diuersorum pī
cipalium non disponit epistola z
i deo actor non cogitur diuidere. potest tamen si uult hoc
dicere. Libellus ergo potest fundari insolidum uel p par
te. put sibi placet z adde quod no. bart. in. l. scire debe
mus d uer. obli.

Credi Licet creditor sit tutus pignori potest
contra fideiussozē agere hoc dicit.
Dy. dicit qz hoc corrigitur si facili⁹ est uenditio dicit uē
rum. Obmissio. i. non uenditio.

Cum Actio diuisa inter eos qui tempore lit.
cōt. sunt soluti ex subsequētī inopia non
integratur nec succurritur minori iure communi uso hoc
dicit. z per hanc. l. ponitur casus in. l. non uidetur circū
scriptus. Ex superuenienti casu uirtus exceptionis non
minuitur. Quidam fideiussozū.

Bonis Fiscus succedens fideiussozi condēna
to habet beneficium diuisionis q
ille haberet si damnatus non esset. h. d. z est hic glo. or.
qz fiscus succedens per cōdemnationem non dicitur p
prie heres sed improprie. adde. l. nouatio de nouat. be
neficiā que competunt confiscanti competunt confisca
to. De heredis. i. sicut heres fideiussozis habet bene
ficiū diuisionis ita fiscus succedens. In glo. aut cō
sideras obligationem radicatus z tunc ille radices obli
gatiōis. personalis non possunt separari ab hostibus. aut qz
tūm ad effectum. z tunc sec⁹ ut. l. si debet.

Omisi rui Pignus casu fortuito
amissum ius creditoris
non minuit z ponit exemplum de ruina quia
ruina casus fortuitus est p uerbum qro min⁹
continetur totum minus.

Inter si Negligentia tūtorum non agētiū
ipsis imputatur nec fideiussozi offi
cit Sed contra diuisionem temere factam minor resti
tuitur Ibi segnitia. nota in administratione solertiaz
requiri z pigriciam puniri. Non erant z sic perpe
rā culpa totorum.

Fideius Simpliciter fideiubens uidetur fide
iubere p principali z accessorio. h.
dicit. Et no. hic qz predia habent dot. i. instrumenta pē
que ager redditur fertilior Astringerunt simpliciter. un
de uidentur ī omnem causam fideiubere ut. s. man. l.
quero. Val.

Plures Sentētia absolutoria non equipara
tur solutiōi quantum ad cōmodum
tereti hoc dicit notabiliter. Hic determinatur quod no.
in. l. si quis cum totum. §. plane. s. de exc. rei iud.

Apitis Licet reus creditore accusante capitaliter sit punitus tamen fideiussores tenentur. b. d. no. si esset accusatus ab alio non esset questio Sed glo. dicit a credito re quam nota et signa. Val.

In pigno Multius est pignori incumbere q̄ in personā agere ad hoc alle. Itē si fideiussor acceptus respectu contractus non obligat p. dolo per principalem commissio in contractu hoc dicit. S; ea actio contraria pignoratitia. Nota q̄ fideius. qui accedit contractui non tenetur respectu doli commissi p. reum q̄ ad id non accedit.

Ita stipula Aduerbum quicumq̄ est extensiuum ad quorūcūq̄ hoc dicit et dico uobis q̄ ego nescio istam. l. alibi nec scirem allegat sibi parem. uidetur q̄ illa dictio quicumq̄ significaret tempus non autem actuum repetitionē s; contrarium est uerū qd est ualde singulare.

Iquis Iuramentum non est modus inducendi obligationem etiam naturalē et id ei non accedit fideiussor hoc dicit. Bar. tractat hic materiam iuramentorum quāz plene extant i. l. non dubium. l. d. legi. Ho. q̄ ille qui non ē fidelis nō obligatur ipse uel fideiussor ad fidelitatis iuramentum. q̄ qualitas istius iuramenti nō cadit nec in suscipientis nec i. recipientis personam. b. d. Dic quedā sunt iuramenta obligatoria et tunc aut est pris et oritur actio aut testis et nō oritur actio Aut confirmatio et tūc nō oritur actio q̄ habet influē. S; d. iur. canonico ex quo libet iuramento siue confirmatio siue iudicatio oritur officium iudicis ut no. Imo. l. c. cum uenisset extra de in situ. Dic aut contractus ē nullus q̄ deficit cōsensu uel q̄ non pōt intercedere pp. turpitudinem et tunc iuramentum nō confirmat p̄ctum aut pp. defectum solemnitatis et tūc secus et ualde uile ē iuramentum apponere ut. l. cum pater. s. filius matrem d. leg. ii. Baldus.

Item si Pater filio i. potestate uel seruo nō obligatur nec fideius. patris s; eorum uero filius et seruus obligatur patri et dñō naturaliter et fideius. efficaciter adde hic. l. ii. s. d. contrahenti. emp. b. uis differentie rō subtilis redditur i. glo. filiūfamul.

Acceptus per filium et seruum. In gl. licet bodie Bar. et hoc hic et s. de act. et obli. l. actōne. Sed glo. et cy. alibi tenent cōtrarium Primū defendibilis ē facit glo. i. l. frater a fratre d. condi. ide. Glo. isti. de obli. i. pñ. et in sit. de pa. po. i. pñ. tenent cōtrarium. Sed dic q̄ ille glo. uidentur uere i. illis rebus que usu consumuntur i. gbus nō distinguuntur usufructus a proprietate s; i. aliis secus et tene mēti et uide bar. qui hoc non dicit.

Sinummos Quod reconciliat obligationem principalem recō aliat accessoriā et ē casus notabilis uides q̄ mutuum naturale nisi transferatur dominū non oritur naturalis et id non accedit fideiussor. Superueniens cōfirmatio in pñ. cōfirmat obligationem i. accessorio et loquitur de confirmatione uenit. e. ex natura dñi et adde. l. ii. si cer. pe.

Pro furti Pro actōe puata pōt accipi fideiussor nō pro populari. b. d. rō q̄ i. populari nō est quis creditor ante lit. cont. In iure publico frustra p. puatum accipitur fideiussor. Popularem. l. ante lit. cont.

Tacolo Pluriū pensionum collectiua stipulatio una ē numero. b. d. Istam. l. declarauit. l. si scim. cōis meum et ca. stren. pecu. s. si. s. d. stipu. ser. tenetur tanq̄ ad sumptus i. uno et eodem p̄ctū.

Cum facto Mora rei fideiussori nocet. b. dicit p̄ctuo principalis perpe tuatur accessorium. Potest post mortem conueniri re us et fideiussor.

Dulus Fideiussori debent cedi pignora nō uendi et id corū fructus sortem extimant. b. d. Premitte ad euidēciam. l. i. l. de dolo. et aliter nō intelligeres. Ibi opz ut medio tempore fructus percepti extenuent sortem et usuras.

Bicunqz Sicut i. sola naturali pōt fundari ita fundata i. utraqz pōt remanere in sola naturali secus si ois obligatio principalis nonatione trāsseratur uel excep. elidatur. b. d. Premitte q̄ sicut soli naturali pōt accedere fideiussor ita remanere i. fideiussione. Legitur duobus modis Primo q̄ fidei teneatur cum effectu. scō q̄ sine effectu ut ibi p̄ro. Itē prima subdiuiditur in duas q̄ p̄ia q̄ fideiussor iterue nit a pñ. Alia q̄ fideiussor ex post facto extincta iam ciui li in persona rei et extante naturali. et ista est uera in se Sed non quo ad tex. et tangitur hec lectura ibi alii di cunt hic. Transcat in nonationem obligationis.

Rei. principalis. Iure. s. ipso. In glo. i. ibi de portato. doct. reprehendunt istam glo. in. l. si debitori. s. co. z. l. inter eos. s. si. Dic q̄ posset saluari si esset depoz tatus non confiscatis omnibus bonis ut. l. si qua militi. s. i. ex qui. ca. mai. In relegato ista damnatur per. l. papi. exuli. s. de mino. Ibi item in co. hic adde. l. si pene in prin. de condit. indebi. In glo. ibi. l. si quis adde. l. sed et si quis. s. si. s. si quis ca. ubi tex. elegans. Glo. iuit se inuoluendo s; potuit expedire unico uerbo. s. in cyrographo liberatoris scō spe future numerationis Sed quero nome competeret illa exceptio fideius. dic q̄ sic. nisi talis fideiussor recognouerit debitum. Vt prescript. uult glo. q̄ per prescriptionem tollatur civilis et remaneat naturalis et idem uult i. sentētia absolutoria caue ne erres q̄ non est idem in iureiurando uel pacto

In deportato. glo. loquitur in deportato omnib⁹ bo nis adeptis si dicit uerum sed si remanserant aliqua bo na bñ dicit ut dicta. l. si qua. Ibi uel relegato istud non est uerum q̄ relegatus naturaliter et ciuiler rema ner obligatus nisi adeptis bonis. Item in co. qui i. persona istius cessat obligatio civilis donec peruenerit ad pignorem fortunam non tamen extincta. Itē in co. bec bona. est aliud exemplum in debitore liberato p cyrographum ut. l. in contractibus de non nune. pe. debitore interim debitum agnosce et non reo. Ex certa scientia ad hoc facit. l. grece. s. a tutore et. l. sed et si quis. s. si. s. si quis caut. Consideres. s. tex. q̄ secūda pars istius. l. non potest loqui in fideiussore post accep to ergo nec prima pars. Ibi sed pacto hanc reprobat dy. q̄ hic est tacitum pactum de non petendo post tem pus per quod tacitum pactum tollitur naturalis ita q̄ no. q̄ per prescriptionem legalem tollit effectus civilis obligationis et forte absorbetur in totum istud non asse ro. sed contra in prescrip. conuentionali q̄ tollit natura lem et remanet civilis. et adde. l. ult. rem. ra. ba. De reo tñ. hoc dic ut. l. nisi de pact. s. et. s. co. l. si stipularas s. si. Posset dici ymo non posset q̄ si fideiussor ha beret exceptionem in primo casu. l. non differret a secū do casu ubi dicit fideiussorem exceptione liberari.

In alia glo. prima pars est ymo utraqz q̄ si est noua tio directa et expressa ipso iure si indirecta et tacita ope exceptionis ut. l. ualerianus. j. de preto. sti. et. l. cum in plures. s. lege dicta locat.

Int pro Ex persona rei mandator sortitur forum hoc dicit.

et sicut est in civili ita est in criminali et ad hoc semper allegatur et adde quod non. barr. i. l. et si amicus d. adul. et ideo si ego existes uerone mando cuida quod interficiat quendam padue ego sortior forum padue ratione delicti illius mandatarum et sic mandans sortitur forum ratione mandatarum quod semper teneas menti.

Fide. Non potest creditor aritari ad agendum antequam uelit agere. b. d. ista l. examinatur i. l. unde flautus de consti. pe. et l. si tam ma. de no. nu. pe. Proestatio non potest minuire ius et facultatem eius cui sit prestatio. Ibi et l. creditor. Submouere reo forte facultatibus lapsis uel pignore pempto Baldus.

Tem credi. Fideiussor acceptus id quod ex pignore redigi non potest non tenetur nisi in eo quod pignore distracto restat ex debito. Valer. istud pactum quod ad unam simplicem enunciationem creditores obitorem non soluere possunt distrabi pignora. Item potest intelligi hec. l. i. fideiussore qui accedit modificata obligationi intelligitur accedere eo modo quo modificata est conventio.

Fideiussor. Propter metum i. integritate re situtio licitum est debitori non soluere sed in loco tuto deponere et consignare b. d. Obicuique debitor non potest assequi plenam liberacionem soluendo ibi consilium sibi de ponendo et consignando. b. d. facit p. illis qui debent soluere ecclesie annuum censum si est aliquis qui faciat eis refutationem possunt recurrere ad remedium consignationis.

Tent. Fideiussor alium daturum uel factum promittere non potest. Sed de se promittere debet adde quod plene no. i. l. si quis p. co. s. co. in pn. et hic habes quandam glo. que non est alibi. Sed dy. et Ol. respondunt eam tene casu perpetue menti. Querit glo. an fideiussor possit promittere penam in casu in quo reus non promississet et glo. dicit quod sic quam nota licet reproberetur.

Exceptione. Fideiussor damnatus iuste non habet regressum contra reum principalem. b. d. Tibi fideiussor. Nota hic quod si iudex non admittit uel reicit exceptio que potest de tamen sua sententia ualere. Nota quod in iuria facta alicui penes ipsum debet manere non ad tertium transferre. Nota quod ille qui iniuste datur sibi impetitur. In pn. glo. no. quod ille terminus restrictius scilicet nihil opatur quam subauditur maxime. Per minus idoneos. Nota quod ille qui non potest producere testes scientes factum si ponit ignorantes est in culpa et ideo si iudex in denunciacione ponit testes ignorantes. p. inde habetur ac si non denunciasset quod non. Istud uero contra Jac. d. ra. in l. i. l. d. errore. cal. et cy. Iniuste daturus si nonne est presumendum p. iudicem quod sic nisi acta lequatur in prius et ita limitata omnia iura. Ibi ideo nisi ista iniusticia sumeret originem a seculo rei principalis ut. l. si fideiussor. s. man. in pn. facit extra d. fideiussor. c. ii. Non appellatur istud non est congruum exemplum quod littera dicit iniuste damnationis eam sed non appellare non est causa damnationis sed per damnationem est causa iniuste transicionis in rem iudicatam.

Non opposuit. non conuenit littere que dicit exceptio ne usus. Probauit istud non est bonum exemplum quia littera dicit iniuria iudicis nisi ponas quod iudex non est passus probari ut. l. argentarius. s. cum autem. s. de eden.

Idoneos. Nota glo. quod producere testes minus idoneos uel factum ignorantes est in culpa et nota contra iudicem ut. s. dixi et adde. s. de ista. l. lucius. s. sceler illum nota balem. s. declarat hic Bar. Del legis. quod est quando exprimeret iniusticiam seu errorem in sententia. Sed quid si exprimit per relationem ad acta ut quod dicit quod ex actis non

his constat et. nunquid est nulla Jac. et cy. i. l. i. l. d. erro. cal. dicit quod sic illi contrarium quod falsa causa non reddeat sententiam nullam ut. l. seruo multo. s. cum prior ad trebel. et de acqui. her. l. si is ad quem. dicit ut ibi. Sed puto contra. quod in dubio non presumitur culpa partis sed iudicis si ex actis appareat iniusticia alibi in iudicio non presumitur culpa ut. l. si bona de admi. tu. et l. herem. s. gaia d. eue. adde h. bar. non allegat. c. abbate sancti sal. extra de uer. sig. ibi glo. singularis.

Errus. Qui agit ex facto ilud ratum care uidetur hoc dicit. Omnis qui se fundat ex actu ratificat actum hoc dicit. Titius. s. in casu qui sequitur si dominus et.

Fideiussoris. Fideiussor acceptus in sortem non tenetur ad penam et acceptus in determinata quantitate non tenetur in usuris hoc. d. istud pn. et s. pro aurelio. Fideiussores qui intercesserunt pro indemnitate fisci unius notie indemnitatis non continentur pena. Et est ar. quod fideiussor acceptus ante condemnationem non tenetur in eo in quo reus condemnatur in quantum pluri propter contumaciam adde et omnino uide. s. de in lit. iur. l. i. quod tene menti quia cottidianum.

Decretalis publici. Conducente. Nota. emetres comunanias cois appellantur conductores facit. s. d. prescrip. uer. l. insulam. Nota. quod contra debitores fiscales proceditur excoctiue et de facto ut sonat uerbum occupauit. Lecta subscriptione. Nota quod iudex debet legere et examinare scripturam que producit et quod est scriptum debet sequi et de non scripto non curare. A creditore. s. ab alio creditore. Nota quod quando aliquis aliquid conducit et annuatim aliquid prestat ista dicitur p. prie locatio. Sed quero quare non tenetur ad usuras cum sint contractus bone fidei. ut. l. qui tantum de. s. neg. ge. So. fideiussor tenetur actione stricti iuris ut. l. bannit. l. eo. s. non possunt hic uide. s. de transact. l. et post s. si. Baldus.

Tutor. Solum ex causa surrogata loco fideiussionis uidetur ex ipsa si fideiussione solum et reum liberat tenetur reus actione man. ipsi soluere. Causa prima magis inspicitur quam causa fa. L. i. l. testatori. Exigere ponendo et redigendo pecuniam in rationibus pupilli. Et nota quod si debitor cois est massarius cois debet a se ipso exigere. alibi puniuntur per syndicationem. Liberrato tpe appposito ad limitandam actionem namque ut no. s. co. l. ubi cumque. Tuto iudicio quod est perpetuum et facit. s. de consti. pe. l. item illa. s. quod adicitur. Illius debiti. s. originalis. Respicienda licet enim actus. conueniatur ea tamen antiqua est. Nota quod tutor sua auctoritate non potest se liberare nisi a se ipso exigendo facit. l. de admi. tu. l. quoniam. s. sicut. nam quedam est inductiua quedam executiua. primam non interponit facit ut. ff. de contraben. emp. l. fistulas. s. fudiu.

Tareo. Fideiussor potest accipi in leuiorem causam non in diuorem hoc dicit usque ad. s. si reo. Vel sic si reus est obligatus sub una conditione fideiussor potest accipi sub illa et alia copulata. Sed non sub illa et alia alternata. sed si reus obligatus est sub una conditione fideiussor sub alia pendet ex euentu conditionis alteratriue. hoc dicit usque ad. s. si reo. Ibi ex una. i. ex illa quam ipse inseruit. Ob id ista est ratio quare non obligatur. Quippe hic ostendit quare durior. Cois ab utroque expressa. Alterutra. i. a fideiussor. tam expressa. Pure acceptus fideiussor. Nota quod condicio copulatarum requirit existentiam utriusque disiunctuarum altera sufficit.

Sirco. Reo obligato ad plenam proprietatem potest super usufructu accipi fideiussor b.d. Vel sic usufructus censeatur per dominum. In aliis non aliud est servitus aliud dominium. Ibi an proprius quod nos dicimus quod servitutes non sunt in bonis nec extra bona ut. l. i. de usufructu. l. c. dic ut ibi Bald.

Adeo. Servo obligato domino potest accipi fideiussor et ipso servo stipulante a fideiussore. b.d. Idem potest esse principalis debitor et non. per monacho naturaliter obligato monasterio potest accipi fideiussor et monacho stipulante a fideiussore.

Iafu. Ubi non est consensus ibi nullum negotium geritur. b.d. et ubi est mens hominis ibi est homo et ubi non est mens hominis ibi nihil est. de clara huc. s. per no. l. marcellus. s. c.

Id quod. Delinquens per conservationem suam indemnitas promissorem vel fideiussorem accipere non potest et est hic casus quod si dico fundum non denuncies maleficio et cum conservo indemnitas conservatio non est quod est singulare. Potius debet intelligi illa vulgaris propositio. No. quod furcs et latrones non possunt pacisci de dividendo preda vel alias res furtivas nec leges super hoc valent. textus est hic.

Oratur quid hoc sit dictum ut. s. de infami. l. ob bec verba. Ibi flagitiose No. contra flagitiosas societates.

Urannius. Quando creditor succedit debitori et est unus successio huiusmodi solutionis sed quando sunt plures debitores et unus succeditur respectu eius tamen obligatio confunditur reliquo remanente in obligatione efficaci per parte si erat socii si autem non erant socii altera remanet in obligatione solidi. hoc. d. no. et est lex notabilis.

Venerunt alibi deveniunt. et tunc nota verbum quod ponitur directo. et nota in materia substitutionis et quidam dicebant quod hoc verbum non reperiebatur in iure. Vnde auctor conclusus a fisco. Convento et non dum exacto Ol.

Deluti id dicit quod non est proprie solutio sed huius potestatem solutionis. Vel hic assignatur alia ratio per punctum rationis. Sed cum duo hic incipit premittere id quod est decisivum quoniam quod erat in duobus rebus. Huius extrinsecus vel alio modo successor universalis puta per confirmationem et istud est nostrum tema. Alter. Nota de ista dictione redditiva. Et puto hic soluitur directo. Ex mi personam quam plures erant coheredes et succeditur uni.

Accessiones. i. fideiussor. et manda. Ex eius. l. excepti. i. quod non tenetur tanquam intercessores eius. Pro eodem quod esset hic. Quodammodo. No. rex. quod istud quod non potest sic incipere non potest sic finire Et id facit ad. quod sicut quando a principio intervenit accusator impeditur inquisitio ita si superveniente accusatore remoueat inquisitio. et per nunciandum non esse procedendum super ea quod est verum nisi sit iam liquidatum super inquisitione de quo per dy. et bar. hic et per Ly. i. l. siue de libe. agno. i. addi. Alterum reum debendi cui fisco non succedit. Is. s. urannius. Creditorem. i. fisco qui succedit creditori. Dolo malo. ut dolo facis quod petis quod alii restituerentur es et istud est verum respectu uranni mandatoris sed respectu Julii ruffi principalis debitoris statim subicit cum altero aut. Cum altero. i. Julio ruffo cui fisco non succedit. Societas vide. s. ad. l. fal. l. i. l. fal. hoc esse servandum. Creditorem. i. fisco qui succedit principali debitori iulio pol. Soluisse et per hoc unum liberalisse et tamen huius regressum contra ambos quod est no. Pactus est creditor. Nota ex ista. l. quod qui post confusionem obligati nullus restat qui sit futurus principaliter obligari ista confusio potestatem solutionis huius et liberat intercessorem ipso iure Sed quando restat aliqua persona in qua cadat principalis obligatio ista confusio est quedam exceptio ab obligatione remanens tamen obligatio est

persona in qua possit consistere et intercessoribus eius. Secundo nota quod in eadem persona non potest cadere id quod implicat contradictionem ut quod quis per eodem apud eundem sit obligatus nam si suus obligatus pro te tu es mihi obligatus ad restituendum si solvo per te. tamen si suus obligatus apud te ego non repeto a te unde ista opposita non possunt simul concurrere quod repetam et non repetam. Tercio nota quod que non possunt simul initiari ratione predicationis tamen si supervenit ratio predicationis includens non possunt remanere Accipe predicationem large etiam per omni incompossibilitate. et ideo cum inquisitio sit remedium extraordinarium non comparatur se cum accusatione que est remedium ordinarium Dicunt doctores quod superveniens accusatio facit inquisitionem inchoatam silere. Item nota quod licet iste urannius solvendo fisco non liberet Jul. pol. sed tamen Jul. ruffum sed tamen quantum ad regressum fingitur liberare utrumque et ideo habet exceptio. do. si convenitur a fisco Item nota in verbi. cum altero quod si sunt duo rei socii et creditor succedit uni per parte tollitur obligatio coheredis. si vero non sunt socii remanent in solidum. Ultimo nota quod pactum creditoris non tollit alienam actionem unde si intercessor eodem platione duorum reorum intercessit et tanquam habitus regressum contra ambos tamen si solvat pro uno et cum liberat habet regressum contra ambos et sic plures obligat quod liberet. vide. l. vir uxori ad uel. ubi no. dicitur an duo rei videantur adinvicem fideiubere.

Placet. Qui per alium explet mandatum per se ipsum videtur explevisse et est id quod commissarius possit submittere alteri et sic qui facit per alium per se ipsum immediate videtur facere et sic liberari quando resultat idem totalis effectus.

Ideius. Inutilis acceptilatio facta fideiussori reum non liberat hoc dicit. Vel sic ubi non incipit obligatio nihil fingit acceptilatio. Fisiones nihil operantur quando non inveniunt aliquid super quo fingant. Quem. s. principalem. Ad tempus. i. si existeret conditio in vita fin Ol. vel sic quod principalis obligatio erat restricta ad tempus. Vnde ita quod nec contrahitur nec spes est quod obligatio contrahatur in persona eius sed Ol. Eius cuius morte deficit conditio et spes eius. Lo firmare quod illud quod non est confirmari non potest No ta quod quando obligatio fideiussoris deficit per acceptilata. facta fideiussor non liberatur reus principalis.

Amprocu. Stipulatio rati committitur ad interesse habito respectu ad rem non ad delictum rei per. hoc dicit no. conxor. l. i. s. de in lit. iuran. et est ista. l. mul tum no. Procurator procurans qui mandatum non habebat In magno. i. ultra veram estimationem rei. In amplius quod sit estimatio Penas ratione doli quod non voluit restituere ut. s. de rei vel. l. qui restitue re. et pone casum per. l. qui absente. s. de procura.

Denovationibus rubrica.

Novatio. Novatio est unius obligationis in aliam totalis transfusio et omnis obligatio potest novari et novare. hoc dicit no. Constituitur obligatio priora puta in constituto. vel de pecul. Nota personam cuius lem vel solam naturalem obligationem novari. In glo. i. adde quod plene no. in. l. i. l. de iudic. In glo. ii. adde. l. si fideiussor an ex stipulatione oriatur naturalis obligatio et est hic rex. in fi. In glo. si. certe illi qui considerant pervenerit aliquid ad pupillum aut non fuerunt valde equi et suis opi. Mar. qui suis equis homo

et canonice cōter opī. Mar. tenet in ipso materia.

Omnēs. Novatio fit si expresse agatur sed si expresse non agitur due sunt obligationes nam prima non tollitur et secunda oritur hoc. d. Adde hic. l. si ex precio. l. si cer. pe. Due pma remanens et secunda oriens. In glo. pe. adde. l. cum in plures. §. lege dicta locat. Nota q. inducitur tacitus recessus a primo p oppositū nem forme et nota hic glo. singulare.

Qui bonis. Prodigus cui bonis est interdictum potest contrahere ad suam utilitatē s. nō ad sui detrimētum. h. d. no. unde si iudici bonis est sua favorabilis et nō odiosa. Sententia cōtinens favorez nō d. in odium retorqueri et cū isto no. cōcordat. l. si iudex circumveto de mino.

Usufruc. In sepabilibus a psona non fit vera delegatio que ipso iure novet s. ope exceptionis. h. d. et est singularis. Premitte q. novatio fit dupliciter. uno mō quādo pmitris mihi ea que debebas. Alio mō per modum deleg. q. pmitris mihi quod mihi debes ut. l. i. l. eo. ista ē melior lex in renouatione emphiteosum q. sit i iure. Retiner. eius usufruc. ē turis debitor adversus me et ita habet locuz ista. l. i. feudo et emphiteo. quēadmodum i usufruc. Coheret. ut i emphi. psonali et feudo et usufruc. et i habitatione. Nota q. i sepabilibus a psona delegato ipso iure novans non interuenit s. ope exceptionis. aut ergo interuenit sola cessio et finitur in psona cedentis. aut interuenit sola delegatio et non finitur morte delegantis.

Idem. Obligatio pura pōt novari i diez et tūc non agitur ante diem. h. d. Obligatio. s. pura et fit ista novatio atq. dies uenerit. Ex ea stipu. s. novante ex novata autē nunq. potest agi q. sublata p transfusionem ut. l. i. §. co. In glo. dicit bar. aut fa stipulatio fit cū repetitio ne q. titatis et tūc non intelligitur dies repetita in stipulatione novante. aut nō est expressa quātitas et tūc sec. ita dicit bar. s. non assignat rōnem. nam q. expressa est quātitas tūc obligatio ē certa. et iō non intelligitur dies. Sed alio casu quādo non expmitur tūc intelligitur q. si aliud diceremus uideremus plus salū tpe stipulari.

Ita stipula. Fideiussois obligatio non novat pncipalem. h. d. unde obligatio adiecta ad cautela non novat pcedentem. Non hoc agitur q. natura obligationis accessorie ē non novare.

Cum pe. Vide ex. in. l. si absentis. l. si cer. pe. et Bar. i. l. certi conditio. §. q. n. igitur Quando stipulatio cū numeratione cōiungit siue numeratio pcedat siue sequatur unus p. celebratur. s. p. stipulationis. h. d. no. Vel sic q. unus actus in fuit ius agēdi i alio non agitur ex influente. s. ex eo cui influunt. h. d. Teneat. ista est pncipalis intentio. s. stipulandi. Fieri non mō si agitur ex iplero non ex implente. et iō facit ad. q. si pmo mutuo postea numero an soluentur due gabelle certe nō q. unus contractus facit. l. i. cōtractibus. l. de nō nu. pe. i p. Dic q. possum. cōsiderare contractū dupliciter vno mō habito respectu ad factū et sine dubio duo facta sunt et ita loquitur. l. cer. u. cōditio. §. q. n. Alio modo respectu effectus pducētis actionem et tūc loquitur hic. q. una est actio. actus ergo executui supponunt p cedem s. non pcessiuit.

Isti. Repetita stipulatio purgat moram h. d. no. Per novationē ergo que dam transfunditur ut obligatio. quedam non transfunditur ut mora.

Legata. Que pura sunt et i diez possunt p. re et i diem novari. que uero conditio nō possunt novari nisi i euentu conditionis. h. d. no. Vbi idest postquam.

Si quis. Aliquid ē quod eodem momento incipit et desinit hoc dicit. Item hic habetis expressum in text. et glo. q. prius et posterius dicitur dupliciter. s. tempore et ratione unde aliquis sunt simul tempore que non sunt simul ratione sed sunt prius et posterius. In glo. ibi non eodem instanti ymo eodem instanti tempore licet non ordine reperitur utrum est in ordine contractū sed non in ordine nascentium obligationum. Ibi speciale non est proprie speciale sed singulare quia iste casus singularis est. Baldus.

Idem. Per stipulationes que respiciant executiones iudiciorum non fit novatio. h. d. sed in expromissore aut pcedit et non fit novatio aut pcedit sententia et tunc illa obligatio transfunditur in eum. et adde. l. iii. §. ex conventu de re iudi. Nota ex tertia obligationē oriri. i. nomē ei. appellat actō iudici.

Si decem. Si debita a diuersis alternari ut premittantur non fit novatio hoc dicit et est nouus casus iste. Alternatiua proprie sui incertitudine impedit novationē concol. l. pnde cu. l. se. §. de stipu. ser. A titio quodam tercio. Titium promissorem nouum.

Si ab. Dos primo promissa ab extraneo p. itea ab uxore non duplicatur et unica solutione tota obligatio soluitur. Item quod mihi debetur alius me inuito stipulari non potest hoc dicit no. et est casus singularis. Habet hic expressum q. pro dote constituenda possunt obligari duo et quilibet insolidum Ab uxore. Nota q. cōstante matrimonio possunt dotes promitti p uxorem uiro et no. singulariter illi casu q. non intelligitur duplicatio dotis licet scorsum stipulationes fuerint facte q. est notabile. In glo. si. de hoc dic ut plene dicitur in. l. si. l. §. de neg. ges. et debet intelligi iste tex. quando idem pmititur quantitate uel specie s. secus de quo in. l. cum cētū d. alimē. lega.

Ipupil. Pupillus novare non potest nisi maior factus ratificet hoc dicit et in isto principio est casus q. pupillus tutorem uel fideiussores eius non potest contrahere ab obligatione durante pupilli etate quod ē no. Approbatio contractus pteriti facta tempore congruo fingit contractum recto ualidum. Quotiens per unā solutionem plures obligationes distrahunt de omnib. obligationibus debet fieri instrumentum refutationis glo. hic ordi. In glo. ibi sed dic q. non est. s. supflua ostendi ergo per instrumentum debet fieri ut. l. de lib. ca. cum daram.

Qui sub. Conditio necessaria non inducit suspensionem in actu seu non suspēdit actionem in eius substantia hoc dicit. et glo. pōt etia exempla unum necessitatis future naturaliter Aliud necessitatis future fm fidem catholicam. Aliud exemplū est necessitatis presentis In duob. primis glo. dicit expectandam diem. In tertio dicit nō incise morā diei uide. l. de usuris. l. usuras ubi fit mentio d. antip. po. die aut apponitur dictio cum et expectatur cōditio secus si dictio si et ita cōiter dicimus Quedam sunt conditiones necessitate future. Queda necessitate presentis. Pure stipulari q. tum ad obligationem et novationē. Si moriar hec est conditio necessaria de futuro. ubi certum est an sed non quando. Nasctur hec est etiam conditio necessaria d. futuro et est certa an scdm fidē catholicam sed non quando Est tamen in diem pe. intelligit hoc

uerum qñ apponitur dictio cñ secus si dictio si qñ tunc
est oñio scdm. Pe. Ibi uel pone casum hoc exemplū
procedit sine dubio qñ ista conditio est necessaria d pre
senti z semper Val.

O. ni actuz

Stipulatio nihil opans non no
uat pcedentem obligationē. b.
d. Vel sic stipulatio minus cōtinens non nouat stipulatō
nem plus cōtinentem. b. d. Vel sic p diuersam seruitutez
nō fit nouatio pōis seruitutis. z iō si feudatarius tene
batur ad maius seruitūz z postea pmissit minus qñ nisi
apparcat qñ aīo recedendi a maiori non pñitur maior
censu. Actum media fuitus. Item minor seruit?
Aliud magis. Nota istā dictionem Dic qñ usus con
tinetur i usufru. tanq materia non tāq forma p se stās
In glo. add. l. si quis ante. d. acqui. pos. z de scr. ur.
pred. l. si domus ubi omnino uide.

Q. i recte

Cui iur suo soluitur potest
nouare secus i nudo mini
stro deputato solutioni recipiende. b. d. Et ex
hoc habes regulam qñ nudus minister depu
tus certa forma dī illam formā seruare. nec pōt eā tras
gredi add. l. nō abstulit. L. eo. z. j. eo. l. si debitorē.
Solutur iure pprio. Exceptio nō ē pprie excep
tio s; alterius casus determinatio. Non pōt quia nu
dus minister ad nudā solutionem positus z iō conserva
tores qui sunt appositū ad solutionē non possunt nouare
ut. l. qui Rome. s. calmachus de uerb. ob. z nota. l. quā
semper allegamus.

D. Elegare

Ince sua. Nota uerbum ac
ceptabile i qualibet delega
tione ēt in iudic. ut. l. si pretor d offic. eius cui
man. iur. Per litis cōte. hic uide qñ nō. s.
de iudic. uenditor z. l. i. l. ubi i rem act. z. s. de pe. her.
l. sed si lege. s. item si rem distraxerit.

I. quis

Qui sciens se tutum ex excep
tione pñitit donare ut Itēz
exceptio que obstat deleganti nō obstat credi
tori a delegato sibi dōito stipulanti. hoc. d. Re
nunciatio exceptionibus pemptoriis est quedā donatio
z iō procurator renūciare his exceptionibus non potest
Et nota qñ contractibus ex certa scientia celebratis taci
te renūciationes insunt u; tacite renūciationes exceptio
num que possunt illum actū perimere z facit. s. si quis
tante. l. sed z si quis. s. si. z intelligatis i tacitis renūciatio
nibus respicientibus i factum non in forum qñ ibi requi
ritur renūciatio specialis ut. l. i. z ibi plene. s. si quis lin
ius uo. nō ic. Nota qñ ius excipiendi ex accidenti uerri
tur i ius agendi. Simul iste dōitor delegatus. Re
promiserit iste debitor tutus exceptiōe. Creditor. ue
ro z efficaci ipsius delegantis. Ille suum. Ho. qñ ex
ceptiones extimātur ex psona eorū quibus obiciuntur
z si ex psona eorū inuenitur iusticia talis exceptio non
bz obstat. Vel icerti qñ petit se liberari z sic factuz
mandatū opinionē nō grauitum tamen parit actionem
mādati. In gl. ibi ex sua psona. i. ex suo scō supple
batur exceptionem add. s. de le. i. l. si res.

I. non

Licet funditus nō dōite delege
tur uero creditori delegantis tñ
efficaciter z delegatio. b. d.

Q. uotiens

Stipulatio condicionalis
nouat puram i conditiōis
euentū z statim moxā purgat Item pura no
uat cōditionale i cōditionis euentū si tunc ex
tat psona i qua cadat obligatio al's nō. b. d. In obliga
tione pura z i ea erat cōtracta mora. Pendente con
ditiōe stipulatiōis scōe. Purgari. s. statim ēt nō expe
trato conditiōis euentū. Ibi deduci propter morē
qñ desit esse i rerum natura.

Ed si id

Contra istū textum uidetur
glo. l. lecta si cer. pe. Sed dic
qñ hoc iō qñ scōa stipulatio pura fiebat animo
nouandi s; nouatio non pōt fieri nisi illam cō
ditionem stipulationis transferat i se sed in se transferre
non pōt qñ eam nō inuenit pēdente cōditione. Nota qñ
fiscus succedēs deportato succedit z t; locum bonorum
nō psonē quod nota qñ apponitur simpliciter z non re
latiue aīo nouandi pōt tam itelligi si relatiue qñ opetur
unum effectum scilicet puram non duos effectus z ita
possunt nos dicere. Sed tunc op. existens cōditio fin
git retro ut. l. qui balneum z. l. potior qui po. i pig. ba. z
retro erat persona in qua uigebat obligatio ergo z nunc
debet intelligi propter uirtutem fictionis nūdeo qñ fictio
requirit duo exempla. s. a quo z ad quod. Exemplum
a quo in fitione que retro fingit est posterius tempore
sed hic deficit exemplum a quo ratione persone mutata
ergo potentia fingendi fictio nihil operat Conditiō exi
stens retro fingit quando non superuenit impedimētuz
fictionem impediens secus si superuenit impedimētū
in persona uel rebus hoc uult hec lex Item illud qñ di
citur qñ fictio retro trahit non habet locum in conditiōe
pos. ut dicta. l. potior Item non habet locum in ultimis
uoluntatibus ut. l. i. s. serui ad fil. Item dicas non habet
ueritatem in his que trahunt secum executionem. ut in
sententia excommunicationis Conditionalis nō fingit re
tro qñ impossibile fuit ut extra de appel. c. preterea re
quisitū. Nota obligationem conditionalem ad fiscum nō
transferri Sed quare non transeunt cum legat. z fidei
cō. condicionalia transcant in fiscum ut. l. recusare. s. si fis
co ad trebel. z de iur. fis. l. statius flor. s. cornelio.

I. credi

Nouatio extinguit obligatiōez
penalem hoc. d. Pene cōtrac
tum pcedētiuz non intelliguntur in sequen
ti contractu tacite repetite tene mētū.

E. rurs

Postro iuri subiecti nostram
obligationem non perimunt s;
ei addicet possunt hoc dicere.

D. Elegat

Delegatio quatenus concernit
delegantem potest fieri nutu
z per epistolaz z qualiter pbetur nutū habes
glo. in. l. item qñ de pact. ad trebel. seruo inui
ro. s. si pupillo Ubi dari non potest nota ualde. z add
glo. l. cū notissimi in prin.

Q. uatio

ypotece non intelligūt repeti
te in obligatione nouate hoc
dicat Ea que ex diuersis paitibus proficiuntur
non intelliguntur tacite repetita si non repetū
tur quod nota.

D. Oli exceptio

Exceptio que ob
stat deleganti non
obstat ex causa delegationis stipulanti. si pro
missor sit ualens se efficaciter obligare. secus
si non ualeat efficaciter obligari exemplum ponit in mu
liere intercedente z minore promittente hoc dicit.
In persona. i. contra personam qñ non potest oppōi
sibi. Idem quod dictum est in exceptione doli.
ymo non correctiue ponitur s; pro quiniuo. De
legatus filiulfa. Dederat ipsi filiulfa. Non utetur
exceptione. s. ex delegatione facta unde contractus uicio
carens non assumit uicium ex contractu cui uicium ibe
rear. Solutum per usuras z postea delege te cuidaz
meo creditori qñ contra illum cui fuisti delegatus nō po
teris opponere exceptionem usurarū contra cum put
poteras contra me tex. est hic singularis. Interces
sio sed quotiens intercedit totiens fauat ergo z denuo
inuatur Circumuenitur etiam quotiens circumuenit
totiens restituitur ergo z nunc restituitur. Diuersum

non est alibi ita clare et per istum. s. fuit approbat⁹ qui
dam scholaris ex quo cum sciuit. Excessit tempore
delegationis h³ tempore p^{ri}mi contractus esset minor et ad
de. l. ea que. l. d. tempo. i. integ. resti. Aduersus scōz
x. cu³ cui facta ē delegatio. In p^{ri}us ista. l. uult a cō
trario sensu q³ i publicis pactionibus ut treuge et paces
et generales rebamitiōes quis d³ scit quod ē ualde no
dignum. Curiosus cōtra. l. ii. l. qui quar. ps. d. No
ta in v³si. diuersum ē in muliere q³ exceptioni uellet. non
pōt renunciari rō q³ eadem facilitate labitur i renū. q³
intercedendo contrarium ē usu approbatum ut. s. ad uel.
l. si. secus i filiofa. ut. l. am et si ad macedo. Intellige in
muliere q³ q³ renūciatur uellet. d³ interuenit scriptura
uide gl. l. si iudex circūuento ubi q³ minor non pōt renū
ciare beneficio restitutōis que hic p^{ri}batur. Itēz habes
ex hoc sine q³ ubi agitur d³ obligando tertio tūc d³ scire
secus si d³ obligando cū cum quo contraho ut. l. iiii. s. p^{ri}.
s. de i rem uerso et. s. de po. l. si quis inficiatus.

Nouare. Illud q³ possum nouare stipu
lando p^{ri} me possum stipulādo
per alium. b. d. uide. l. pater de manu. uindi. et
uide bar. l. i. sed si unius d³ iniur. uide. l. multuz
l. si quis alie. uel sibi ubi gl. utitur uerbis his instrū or
ganicum et fiscū. Sumus pura stipulando nouatōis
cā quod nobis ut. l. si cer. pe. l. si ex p^{ri}cio.

Pupillus. Expediat uel dubitetur an ex
pediat. i. credat expedire ut. l.
preses. l. d. transac. Itē si dubitetur ut dixi i dubio po
test tutor nouare sed nō pupillus rō q³ p^{ri} habente aucto
ritatem p^{ri}sumitur ut. l. cū hū. s. p^{ri}etor d³ transac.

Debitor. Habens potestare solutō
nis recipiende non h³ po
testatem obligationis pmutande. b. d. cōcor. l.
nō abstulit. l. eo. et. s. eo. cui recte. Dic q³ mā
datum d³ intelligi d³ actu uero nō d³ ficto sed p^{ri}missio h³
nim solutionis ficta ut. l. inter causas. s. abesse man.

Si quis. Ratihabitione cōfirmatur nouatō
que a p^{ri}ncipio nō tenebat ex de
fectu mandati hoc dicit.

Nouatio. Etiam iacente h³ditate con
tingit nouatio. b. d. Et nota
gl. hic q³ fiscus qui succedit ex delicto nō d³
pprie heres. habuistis i. l. inter eos. s. si. s. de
fide. Ibi sustinet. quid si nemo uult h³ditatem adire
nec fiscus utrū fiat nouatio dic ut. s. de po. l. i. s. plane et
l. postq³ in p^{ri}. ut lega. no. ca. j. d³ solut. Stichum aut pan
p^{ri}um p^{ri}. d³ admittit. l. sine herede.

Onideo. Non omnis qui pōt solu
tionē recipi h³ ius nouā
di. b. d. no. tex. hū. l. concor. l. q³ seru. s. d³ po.

Iseni. In obligatiōe alternatiua ma
ioris et minoris summe respe
ctu diuersorum utrūq³ ē in obligatione unum
i solutione ubi sit actum. q³ disiuncta ponatur
p^{ri} coniuncta. b. d. no. et audiui bar. sup ista. l. exclamantē
q³ dicit i casu huius. l. q³ si posset cadere affectio inter
maiozem et mino^{ri} summan utrūq³ est i obligatione se
cus si non cadit affectio q³ mino^{ri} summa. No. q³ ex mē
te p^{ri}sentium iste dictiones mutant p^{ri}p^{ri}am significatōez
facit. s. de cōdi. et de. l. eas causas No. q³ q³ alternati
ua cadit iter res et personas ponitur p^{ri} disiuncta. Ti
tū secūdi p^{ri}missoris. Alioquin. i. q³ est actū q³ disium
cta ponatur p^{ri} cōiuncta. Ibi utrūq³ in casu in quo
disiuncta ponitur p^{ri} coniuncta.

Aptor. Nouato p^{ri}ctu officiu³ iudicis
mercenarium p^{ri}mitur nō no
uatur. b. d. no. Nouatio transfundit obligatio
nem ueterem. sed officium mercenarium non

transfundit p^{ri} dictionem ibi ex nēdito que significat id
quod obicitur iure p^{ri}ctus non offō merce. p^{ri}pter moram
Ibi secuti quid de p^{ri}cedenti certe nec p^{ri}teriti sine
p^{ri}cedentis nisi sit actuz q³ illud officiu³ merce. transfunda
tur in obliga. nouans. No. p^{ri}ctus surrogatis loco alteri
us p^{ri}ctus non sapit naturam accidentalez illius p^{ri}cedē
tis contractus quod apparet q³ usura uenit ex p^{ri}cedenti
contractu p^{ri}pter moram. Bal.

Endum. Extimatio ueniens officio
iudicis concernit tempus
iudiciū s³ ueniens iure contractus ad initium
p^{ri}ctus. b. d. no. et concor. l. hominem. s. man. et est claus
in materia. l. uinum si cer. pe. No. q³ quando mora cō
trahitur in iudiciis inspiciuntur tempus iudiciū. Non
nouandi in dubio p^{ri}sumitur non nouatio q³ res diuer
se uenerunt in stipu. Non tollitur facit. l. si alii. s. re
rum. s. de usufru. Nec. tollitur fa Ibi p^{ri}sentis.
l. extimatio que est tempore iudiciū Fundo p^{ri}cti. ex
stipulat. fundi. In altera. l. ubi est pron³ta extimatio
fundi In his ergo quorum causa est iudiciū inspi
mus tempus iudiciū In his uero quorum causa ē p^{ri}ctus
ispiciuntur initium contractus.

Liam causam. Nouatio uolūta
ria extinguit p^{ri}
uilegia p^{ri}cedentis contractus secus in nouatō
ne necessaria Vel sic per nouationem uolūta
riam minuitur effectus. sed per necessariam auge³ effe
tus hoc dicit et materia huius. l. examinatur. j. d³ iudic.
l. i. Iudicio accepto que appellatur necessaria. No
ta mirabile perit p^{ri}uilegium q³ non per se sed inheret
et tollitur una cum p^{ri}ncipali. Deducatur animo no
uandi. Actum est q³ nouetur. p^{ri}uilegia ergo concer
nentia aliquid tanq³ suum p^{ri}ncipale percutit una cum
illo p^{ri}in. Finiri possunt que litis cont. perpetuantur
unde natura iudiciū est firmare et perpetuare iura que
natura iudiciū includuntur ut. l. omnes de reg. iuris.

Dulus. Ille cuius non sunt pignora ea
pignorate non potest. b. dicit
et caue tibi p. l. si fuus imaginem licet ergo ani
mo nouandi quis obliget se pro me. tamen si
ne consensu meo uendere nō pōt rē meā.

Rem. Nisi res extet tempore existen
tis conditionis aut obligatio ui
geat re non extante nouatio nō contingit hoc
dicit. No. duo paria ut nouatio contingat. l. rem extat
l. obligationem durare re perempta Iudicis. l. rem
pore existens conditi. Nisi dixit q³ oportet rem
extare Sed pone q³ nō extat res sed rei obligatō q³ res
perit post moram rīdet iuriscōsultus q³ existente con
ditione fit nouatio Premittit q³ interdum p^{ri}cedit pu
ra obligatio et non mora et tunc si res non extat tempore
existentis conditionis non fit nouatio Interdum p^{ri}
cedit obligatio et mora et tunc refert aut mora illa pur
gatur p^{ri} stipu. condi. et idem ut. s. e. l. quociens. s. unde
mar. Aut mora non purgatur et tunc existente conditiōe
nouatur Si autem queris utrum purgetur p^{ri}mo res
pice quid est actum inter contrahentes si hoc non appa
ret refert aut res erat pempta post moram ante stipu.
fam et non purgatur mora. s. de uer. ob. l. scire debemus
s. si a fure. Aut res tunc extabat si quidē res p^{ri}sentis et
parata solutōi et purgatur mora si uero nō erat parata so
lutioni tunc non purgatur mora ut. l. parui de condit.
fur. et dic ut ibi et adde pro intellectu. l. istius. s. si cer.
pe. l. pecuniam.

Siduo rei. Ex duobus reis credēdis in
solidum alter habet ius no
uandi acceptilandi delegādi et ius cedendi. et hoc modo
p^{ri}ueniens contram excludit cum hoc dicit Istud ulet

num de cessione est mirabile et non reperitur alibi. Cessio facta uolente debitore habet vim et potestatem cuiusdam delegat. et ius cessum plene transfundit quod alibi non reperitur. Per ius occupandi fit prejudicium coreo credendi. An alter unus ex eis unusquisque duorum reorum creden. Acquisierit ex contractu cori et hoc facti et dubitationem. Excepit die pinde et ac si unusquisque esset solus. pter hoc quod si esset solus non posset sibi prius dicari per alium nec uero potest. Ede quod eode efficiat proprium et consolidatur in persona unius per actus ad hoc tendentes. Potest unus reorum creden. liberare debitorem suum et alteri. Agit quod fiat nouatio. Eo magis probat per similitudinem ista obligatio solidi attribuitur quam tuor. s. potestatem accipiendi solutionem et potestatem rem deducendi in iudicio sine altero. Potestatem accipiendi sine altero et potestatem nouandi. Eo magis hic ponitur alia ratio. s. ratio similitudinis. s. inter solu. et nouationem. Alioquin intendit probare quod unus concororum credendi possit debitorem delegare et ius cedere naz ab surdum esset cum penes eum sit ius solidi non posset eo iure insolui uti. Is. s. creditor cui facta est delegatio. Mulier una ex duobus reis creden. iussit debitori. Del nuptiam iste casus non est alibi. Fundus i quo erat conrea creden. na per hoc sibi appropriatur et conreo auferitur tanquam quadam pentione. quod intelligit glo. si hoc fuit factum uolente et consentiente debitore et ita dicatur. Ab utroque. i. a muliere et suo reo credendi. ad. l. si unus die aut non sunt socii et unusquisque potest ius precepere occupando. aut sunt socii et tunc aut socii per incidentiam eiusdem obligationis et idem Aut sunt socii per pactum comunicande solutionis et tunc unus non potest precepere ius alterius nec potest uti ut unus insoluium hoc probatur per tex. in. l. i. ad. l. fal. hoc seruandum.

De hominem.

Flouari potest debitor a duobus stipulando ab uno. h. d. Plura debita a quo nouandi possunt deduci in unum contractum. Aut per.

Titius.

Donator delegatus per legatarius alteri creditori precise tenetur insoluium. h. d. Nullam exceptionem qua subicit ut quatenus que exceptio competit oribus qui ex sua liberalitate conueniuntur. Nec donatarius petebat et sic ex causa lucratua. Debitum non ex liberalitate sibi pueniens. habens ergo causam lucratuam agit quatenus facere potest habes onerosum insoluium.

Abi.

habens liberam peculii administrationem potest nouare Idem in habetibus libera officii administrationem Itz una obligatio plures nouari possunt. h. d. Donandi a quo Nota quod si libera administratione non uenit donatio quod donatio est perdere. Serat quo casu ualeat alius non. Peculio Nota actione acquiri peculio. Prodigicuratore hic per quod prodigus et furiosus habet legitimos curas. itelligit in furioso siue sit furiosus apertus siue tacitus ut amens ut in autem. ut hii qui piben. circa mediu et ad de insti. de cur. fur. s. furiosi.

De solutionibus et liberis. rubrica.

Notiens.

Debitor ex pluribus causis soluendo summam que alteri ex eis sufficere potest tpe solutionis hii eligendi potestates et si non eligat dator potest recipere receptor dum tamen eligat ut bonus uir et incontinenti et presente soluente ut si ei displicat possit contradicere neutro uero eligente lex arbitrat in durioris uel certioris causam solutionis et arbitrio. l. statum ubi arbitrium

hominis non reperitur. h. d. no. usque ad. l. in his. s. si duos Et diuiditur in. iij. partes nam primo dicit quod debitor potest eligere et prima potestas est eius Secundo dicit quod creditor potest eligere et electio est eius debitore non eligente. Tertio dicit qualiter in ista electione debet se habere et quo tempore debeat eligere. Quarto quid iuris neutro eligente secunda ibi quodens uero. tertia ibi dummodo usque ad. l. ceterum. ii. responso. quarta ibi usque ad. s. si duos Et est ista no. materia et facit in questione mercatorum si reperitur quod ego sum debitor ex pluribus causis deinde de soluo certam partem pecunie in quam causam uidear soluere si creditor uult quod soluerim ex antiquiori causa ego uolo ex noua quod forte in antiqua causa dico me prescripsisse. Nota. quod ad probandum arbitrium iniquum iste est bonus articulus dico quod fuisti arbitratus eo modo quo noluisse alium arbitrasse contra te et iste est melior textus qui reperitur. Nota quod omne arbitrium commissum alicui in re aliena intelligitur commissum cum iusticia quod buscumque uerbis committatur Debitum. i. qritatem ad unius debiti solutionem sufficientem Oldra. et nota et fuit de facto alio die. nam quidam erat exbannitus in causa criminali ita tamen quod per concordiam reducebatur ad pecuniam dummodo solueret. xxv. libras per gabella et erat exbannitus in pecunia deinde ille soluit xxv. libras nec expressit in quam causam certe intelligitur soluere in durioris causam ut. j. eo. si ex pluribus solutus et. l. cum ex pluribus. s. si. et per hoc euasimus quendam quod fuisset sibi incisa manus tene menti quod cotidianum. Id quod solutum. i. in quam causam soluimus. Recipientis quod licet non sit sua res est tamen sua obligatio. Acceptum. i. in quam causam uelit soluere. adde. l. si. l. de fruct. et lit. expen. Aut in ista dictioe supple si In re presenti. i. incontinenti. Ol. In re agenda. i. in ipsa fiente solutione uel ea facta statim uel ante statim Liberum ex hoc colligit bar. quod istud arbitrium requirit presentiam aduersarii quod non debet ei auferri potestas contradicendi quod est no. fin cum facit de edil. edil. l. quod si nolit. s. quid si ita et hic sumus in materia in qua est libera contradicendi facultas. et in qua requiritur saltem tacitus consensus. Debitori non dare si non consentiat in eam causam debitor Old. et sic simplex traditio facti nisi partes concordent in causa non inducit translationem domini. Nota arbitrium nomen tantum Postea. s. ex intervallo. Permittit quia ex intervallo iam per prius successerat. Et magis Nota quod actus simpliciter factus concernit potius et per prius se quam alium sicut hic solutio simpliciter facta concernit per prius et per prius proprium debitum et est ratio quod providentia hominis in dubio incipit a se ipso In glo. in id circa prim. facit ista glo. quod si arbitet ledit partem cedendi aliter quam similiter in se ipso fecisset quod tale arbitrium dicitur equum et ponit bar. exemplum in nobili qui potius uellet satisfacere credi. non usurario quam usurario Ibi probationes non habet bar. reprehendit quod si non potest probare ergo non potest in id eligere quod quod non potest probari uidetur non esse fin bar. ut. s. de eden. arg. s. cum autem de calum. l. nostris Tu dic quod non poterat probare o facili uel in euidenti cum difficultate poterat hoc no. glo. in. l. i. s. co. in glo. que incipit hec exempla Ibi item ubi neutra hec uera Grauioribus pariter graues et pariter antiquae. Dnam tantum subaudi etiam. In re sua faceret ut in nobili. Talis est persona puta quod nobilis et gratus fin bar. Non est opus quod quando in arbitramento utraque pars consensit expresse non est amplius tractandum o arbitrii equitate. Ut esse debet ista uerba nihil operantur Et nota istam glo. istam que ponit diuisionem harum legum usque ad. s. si duos et debet premiti

Imperator. Quod creditor redigit ex uenditione pignorum pari ter cedit in usuras stipulatas et nudo pacto promissas pignorum autem non interuenientibus in usuras nudo pacto promissas non cedit sed in sortem. ratio differentie quod ratione pignoris ita erat tunc creditor in usuris nudo pacto promissis sicut in stipulatis. Et habes hic quod et per solo naturali debito non soluto potest creditor uendere pignus et ex illo precio sibi satisfacere. Naturaliter falsum dicitur quod non potest esse obligatio naturalis ubi est diuini nam eam prohibet ut in autent. ad hec. l. de usur. unde hec lex corrigitur ymo nunquam fuit uerum quod ius diuini prece dit ius posituum. Ibi habetur. i. quod cedere debet in sortem non in usuras naturaliter tamen debitas.

Apud. In his que determinata sunt a iure ordo uerborum platonum iuris ordinem non imitat. b. d. no. cum. l. se. et ita dicit rex. l. cum pater. s. fidei. de le. ii. et habes hic quod copula non est hic uirtutem suam quod non diuidit res copulatas sicut retinet in l. reos. s. cum in tabulis. Et nota quod ordo sumitur ex iuris dispositione non attenditur ordo uerborum. In diuinis intelligitur semper ordo formalis in dubiis uero ordo uerborum inducit ordinem intellectus de consecra. dis. ii. in christo pater. Pro rata quod uidebatur ratione copule. An uero prius in usuras quod uidebatur ratione ordinis scripture.

Ex iure. i. ex iuris certa dispositione. Ol.

Quid. In eam que maior periculum comminatur in dubio soluitur uidetur b. d. Nota quod si quis soluendo uideatur facere crimen tamen non infamatur quod nulla solutio infamat concord. l. si reus paratus de procurator.

Unde enim. Omnibus paribus quod simpliciter soluitur ut proportionaliter solui per ipsos. b. d. Ubi non subest causa per prius et posterius ibi attenditur sola proportio lectis oibus rex. uide glo. magnam. s. eo. l. i. que preedit per modum summe declarando has leges. Cum danno suo si sequatur iterum. Al. s. i. si solui offertur. Si ipse creditor. Et cetera superpetita est glo. ex terminis rex. Planum est hoc no. in l. ceterum in glo. magna. Que. s. iuris potestas. In usurariis si usure solenter debetur secus si nudo pacto ut. j. co. l. in bis. s. sed si forte. Dicunt quidam hec uera quo ad debitorem et potest esse ratio quare prius in usuram quam in sortem. Non receperunt ut. s. si cer. pe. rogasti. s. si tibi.

Si duos. Fideiussores quorum quilibet est ydoneus et solus. Ol. Ibi liberet et sic legem dicitur ei quod soluit. sicut ergo si dicere in qua causa ita in quam personam et est no. s. et limitat. l. qui dam extimauerunt. In glo. ibi expeditum est. i. non est dubium quod potest solui tota pars unius et non soluendo de pre alterius. Pro uno eorum. s. totam medietatem que attingit eum. Ibi co. s. creditore. Vel dicas ista solutio est ratio precedentis solutionis. Quod ille debebat et ideo hoc respectu non est particularis solutio sed integralis.

Stipula. Seruo ad solutionem adiecto domino solui non potest. Vel sic ea que consistunt in nudo misterio per se uis non acquiritur domino. b. d. In actibus ergo nudis misterium in quibus est electa persona non receditur a persona.

Qui. Iste est. s. no. et est clausus in materia et. b. d. Si est in obligatione individuum pura quantitas uel species solutio prius liberat aperte. s. si homo in genere est obligatus solutio prius non liberat in aliquo. b. d. et non est aliqua lex in mundo que adeo clare doceat formam libelli melius quam in obligatione est homo. et sit solutio per an super residuo formabitur libellus super toto cer

te sic ex quo solutio prius non liberat in parte. Soluendo creditori acceptandi ut no. s. eo. l. i. bis. s. si duos. Peri potest Nota pro formatione libelli.

Quod stipula. Adiectus ad solutionem nullum ius nisi in solutione recipit. b. d. Persona adiecta intelligitur adiecta ad actum naturale solutionis non fictionis siue acceptationis.

Stipula. Solutio pupillo adiecta etiam sine auctoritate tutoris liberat soluentem. b. d. Vel sic In eo quod facit pupillus tanquam alius et non tanquam ipse seu pro alio et non per se tutoris auctoritas non desideratur. et est hic casus. Palianus dicit a me recipe centum florenos modo mittit quendam puerum qui est cancellus et ei soluo certe liberatus sum sed nulla solemnitas interuenit.

Ero. Procurator sufficiens mandatum habenti recte soluitur Item adiecto. sed differunt quia mandatum procuratoris potest reuocari adiectus non quod est no. Item non procuratori solutione secuta ratificatione solvens liberatur que si infra modicum tempus non sequitur ratificatio rati committitur hoc dicit. Administratio cum libera finem quoddam Tu dic sine libera ad solutionem recipiendam. Interdum Nota quod adiectus proprie non dicitur procurator In glo. iii. per istam glo. uidetur probari quod procurator constitutus per litteras antequam recipiat litteras solutionem recipere non possit de quo plene dixi. l. de fure. l. falsus et nescio si hanc glo. alleg. si non tu remitte.

Sed si quis. Nota quod ignorantia facit de rare effectum mandati etiam reuocari de quo in l. si mandassem. s. man. Nota sciencia et ignorantiam referri ad mandantem uide quod no. s. si cer. per. l. eius qui in provincia ubi hoc examinatur.

Cetera conditionem. i. formam que etiam continet fauorem rei ut possit soluere cui placet et ideo non est in potestate creditoris mutare formam contractus Sed si ratificatio habet potestatem mandati.

Atum. Ista lex non respicit liberationem ratificatione secuta quod quando cumque ratum habeatur debitor liberatur sed respicit commissionem stipulati et ideo si non habetur ratum cum primum potest notificari stipulationem committitur. Nota quod de natura et necessitate ratificationis est certioratio actus et de natura cuiuslibet acceptationis. Nota quod ubi est tale in quo requiratur animi indicium datur deliberatio et spatium ad deliberandum quod spatium intelligitur arbitrio iudicis cum non inueniatur a lege specificatum.

Sunt quidam. Tutores et curatores constituti et ideo uni eorum etiam recte soluit siue sine honorarii siue noticie causa dati siue simpliciter ad administrandum nisi sit et administratio interdicta et hec sciat solvens hoc dicit no. et est melior rex. qui reperit in materia tutorum. Honorarii sunt illi qui propter honorem illorum qui dantur propter honorem eorum quibus dantur necessitate administrandi eis non imposita. Honorarii qui de necessitate non habent ministrare quod non est eis administratio iusta sed promissa et tamen tibi quod isti non habent premittere illa que promittunt alii administrantes ut. l. si. s. defensione. l. de adm. tu.

Et ad hos ista interpositio probat omnes istos esse tutores quod ad omnes pertinet periculum Al. propterea idem dico si a patre quod dedit eos nolens eos administrare sed solo nomine et uide quod no. in l. et si pluribus. s. de aucto. tu. Administrator secus in prelato finem bar.

quod intellige in propriis prelati non in hospitalariis
ut i. l. orphanos troffos. l. de epi. z cle. Remoto in
totum. Soluerit ignorans cu esse remotu ut. s. co. l.
uero pcur. s. sed z si quis z sic facit ad. q. prelati remo
ti ipso facto ppter occultam heresim z sic oino uide. s.
de codi. inde. l. si no sortem. s. qui filio. Itz idem i nota
rio remoto ipso scd ut interim istrumenta non ualcant
glo. e. unica i iure in aut. de tabel. s. pe. quod tene mtri
Ibi. quid ergo qn delictum no concernit administra
tionem tuc relegatus no remouetur ab ea. noua tamen
indicare non pot ut. l. si reum crs. l. de pcur. z. l. reus
delatus de mu. z bon. Substitueretur ergo secus si
post substitutione cura. q. dato substituto substitutus a se
rotam reuocat potestate z no. ualde hunc vsi. quando cu
qz sunt plures tutores insolidu unus pot quelibet actio
nem exerceat ceteris sentib. S. quid si sunt presentes
alii z pdicentes de hoc die ut. l. consilio. s. si. s. d. cur. fur.
ubi omnino uide. Et qui nuncie. officiu igitur quod
est principale in consulendo no impedit officium i admini
strando. Soluatur z ut q non qz zc. s. cum hic soluie
z determinat q sic. Curatori i si. adde. s. d. postu. l. i.
i si. cum. l. se. hoc no. l. ab hostibus in pn. s. qui ex cau.
ma. s. de capi. dimi. l. nec nos z de iura. calum. c. cam z
z ibi glo. optima. Nota pupillu posse habere curatore
i defectum tutoris. ita papa pot in defectum prelati con
stituere curatore bonis ne dissipentur z tamen non uere
prelatus e. In glo. ibi sui honoris uel pupilli s. z Ol.
In gl. iterdicta facit ad. q. i ciuitate ista sunt potesta
tes z capitanei qui habent administrationem uniuersalez
Item e. syndicus qui bz pculare z an illi possint se itro
mittere de illo pculari z ueritas e. hic. naz qnz concedi
tur administratio pluribus distribuitur. Quandoqz simpli
ter. In executoribus ultime uoluntatis quilibet ut habe
re administrationem insolidum. ut i. c. si. de testa. z adde. l.
ciuitatibus d. le. i. uide. l. qui bz. s. si pupil. de tute. z. l. i.
l. qui pe. tu. ubi oino uide. s. pupillum ibi nec solue
re. qz non pot diuim transferre et pecunie sed i adulto.
quia bz no possit alienare rem que seruado seruari pot
tamen fallit in pecunia glo. est unica z singularis in. l. i.
s. fuit quesiti ad trebel.

P Epillo. Nota quod delegatio est alic
natio.

Subcondicione. Acceptila
tio uel so

tutio facta pendere condicione debiti retro fingit liberatio
nem esse quesitam si conditio post existit. b. d. Del sic con
ditio retro fingit i obligando ita z in liberando. b. d. no.
Quas fisiones habz conditio existens. Primo fingit co
tractum a die contractus. Secundo fingit liberatum a die
distractus. Jam olim. i. a die interposite acceptilationis
Ol. Hoc etia. s. q. existente condicione obligator itel
ligitur iam olim a die facere solutionis. Re. i. realiter
z naturaliter. Dederit pendente. pederit pditide debi
ti. Conditio. s. debi. Liberari. i. retro liberatum in
telligi tpe dare pecunie. Ante. s. euentum condicionis.

Etia. s. creditoris z uere no ob. sed perficit ad ficto
nem liberationis ymo ipsam fictione inducit similis ex
positio. s. p suo. l. si. Ol. In glo. i. i si. die q aut illud
quod e impossibile uere e possibile p aliquam fionez
z tunc fingit sup eo qz posita obligatione i esse p fictio
nem nimirum si sup ea fictio fingit. Aut est oino impos
sibile ut qz filius sit maior patre z tuc non fingit uide gl.
i. l. bec uenditio d. contrab. empt. ubi q olim iam dudum
tria tempora signant. Obligetur qz puatio non pot
pedere habitum ut. l. decem d. uer. obli. In sequenti
casu uere numerationis. Pro uero. i. ipecta ueritate
In fraudem hic uide auten. s. iam necesse. l. de do.
an. nup. Et sic supple fingitur. Inter creditores d

bitoris qui iam soluit Ol. Recessit z i eo quod iam
d bonis debitoris nullio nihil pot operari. Impossi
bile si ueritatem attendas s. si attendas pman fione
que fingit obligationem retro a die contractus non eum
possibile q post aliam obligationem sequatur liberatio
Bar. aliter dicit dicatis ut. s. dixi. Domina hoc repro
bat dynam no fingitur dña nisi a morte donantis no a
die pcur. qz sup impossibili. l. non fingit hoc no. glo. i. l.
talis scriptura de le. i. Sed quo ad fructus ista donatio
bene trahitur confirmata retro a die pcur z e ro qz retro
fuit tradita possessio ut. l. i. s. si uir uxori de acqui. pos. z
bona fide possedit qz domini uoluntate z ideo nimirum
si interim lucratur fructus. Dominium autem non fuit
translatum. nec potuit transferri tpe donationis. Extra
quero utrum ista. l. habeat locum in debito condit. ex
ultima uoluntate bar. q non ut. l. i. s. serui ad fil. Scdo
utrum habeat locum sub conditionis potestate z die q
non ut. l. potior qui po. in pig. ha. z hoc de prima parte
legis. In alia glo. ibi sed an dominium add. l. si quis
s. differentie de acqui. pos. adde. l. sed nisi de iura. dor.

In eadem glo. die q aut traditionem precedit uera
causa ad translationem domini siue spes cause z tunc do
minium transfertur ut hic qz in illa traditione que fit in
terim inducitur titulus pro suo. Aut non precedit uera
causa siue spes z tunc non transit dominium ut. l. si quis
ut. s. differentia. Ad. s. si quis in. l. qui absenti. die aut co
ditio refertur ad translationem domini. z non transfer
tur ut ibi. aut ad liberationem z tunc secus z ita dicatis

Del hic fuit data die aut conditionem non precedit
esse rei z illa est proprie conditio. aut precedit esse rei
z illa conditio non potest dici conditio nisi ad resolutio
nem ut. l. i. de in diem adiect. z. l. i. de dona. aut ergo co
ditio habens in se ueritatem apponitur substantie ipsi
z non habet conditionem. aut probationi ipsius z tunc
secus habuistis tex. in. l. qui Rome. s. augerius de uer.
ob. z. l. luitius de condit. z demon. z in. c. i. de offi. deleg.
in cle. z in. c. dudum de presumpt. per Immo.

Affius. Procurator pecuniam domini
nomine proprio soluens non
liberat dominum nec se nisi consumptioe se
cure hoc dicit Dedi. i. tradidi non transiere
do in eum dominium suo nomine dederit creditori suo
erat enim creditor amborum z dum deberet soluere no
mine tradentis tradidit nomine proprio. Dedit d
facto non transferendo dominium z ideo non liberatur
ut. j. co. fugitiu. Sine dolo malo iste rex. declarat
totam materiam reconciliationis que fit per consumptio
nem qz illud debet intelligi bona fide non mala z est ra
tio. nam si dolo habentur pro extantibus ut. j. de reg.
iur. parem. Ol. Liberabitur a propria obligatione
qua tenebatur recipienti. Nota quem non debere uer
sari in lucro cum aliena iactura concor. l. si me z titium
s. si cer. pe.

Iquis. Mutatione status finitur man
datum tamen peculium no cen
setur adeptum hoc dicit Del sic quotiens unu
sufficit ad reuocationem mandati illius sciencia
sufficit. Sed quotiens duo requiruntur eorum sciencia
requiritur hoc dicit secudu bar. est hic casus qz manda
tum ad exigendum sufficit ad solutionem spontaneam.

Exigendis. ex hoc collige qz constitutus ad exigendu
pot recipere solutionem spontaneam. concordat. l. solu
tum. s. solutam. Sufficit necesse est ex causa pecul.
soluerit quondam seruo qui nomina contraxerat pecu
liari nomine remotus ab administratione per statu s
mutationem in primo casu. l. uel per stat. mutationez. z
peculi adeptione i fo cau. l. Debitor. me. cui mandauit
z no. modum reuocationis mandati qz non solum reuo
f ij

catur mandatum pcur.ab actu sz etiam quando prohibe
tur is cum quo per procuratorem debebat exerceri
Nota hic de simulato procurator ut hic in uerbo simu
lanti quod tene menti. Val.

Fugitivus. Per seruum fugitivum
acquirif dño obligatio
sz si ei soluitur acquiritur p cum dño domini
um secus si alii eius mādato soluit. qz solvens
non liberatur. b. d. no. z est. l. pulchra z esset insudanduz
i intellectu huius. l. Labeo ait qz per seruum fugitivu
acquiritur dño obligatio. Te a me qz p seruum fugitiu
um acquiritur dño eius dominium rei solute. z ideo ē
satisfactum obligationi dominio translato. In prior
casu ubi ē solutum seruo. Vbi qz sum dominus itel
ligitur qz nō est i secundo casu qz p recipientē nō ē que
situm mibi dñum z iō mibi creditori nō est satisfactum
Novando extra cām pecul. Ol. Idēz dī dī de mo
nachō fugitivo z apostata qz si querūt ea que iuris sunt
querunt monasterio z nō alii. iuris aut sunt obligatio z
dominiū. Ista. l. limitat. l. qz seruus. s. de po. nam ibi dī
intelligi seruo i eodem statu manente alīs secus si muta
ret statum siue habitū qz non pōt tunc solui a sciēte.

Vel dñio hic. salua reuerentia glō. ymo tractatur de
dñio in. ii. rñso legis dū dicit mei nummi facti essent.

Item. Qui tenetur dare non liberatur
dando ubi ita det qz cuius non
posset. b. d. Vel sic qui tenetur dar tenetur da
re rem ex onere obitorum exoneratam alias
nō liberatur. b. d. adde cy. i. l. si quis p fundo. l. de trā
fac. z tñ ypothecaria nō auocat nisi nudā possessionem
ut. s. de cui. l. si cū uenditor opz ergo qz debitor z in p
prietate z i possessione faciat creditore obus potiorēz
In glo. adde hic. l. si domus. s. de euctōne de le. i.

Idem. Ordinata petitio uel inordi
nata nō liberat eū qui ad
huc obligari pōt. b. d. no. Nota qz qui ante ex
cussionem agit ubi excussio dī pcedere inepte
agit. tamen ius suū non pdit ut hic i vñ. sz si cum scio do
nec icēti sumus o liberatione non possumus iudicare
quem esse liberatum. Egeris z male quia inordinare
secūdm glo. libellus ergo inepte conceptus non liberat
eum qui uere tenetur.

Insuffa. No. qz patria potestas est in
uenta ad augendum nō ad di
minuendum hoc dicit adde hic quod no. s. de
excep. modestinus.

Solutiones. Ad euentiam pmit
te quod habes. s. de
noua. l. delegare z nolens liberari liberatur p
solutionem tertiū. Defensor aīo nouandi susci
piens i se iudicium ēt inuitum liberat debitorem. cōdu
de solutione z iudicio ēt inuiti liberamur. Pro nobis
liberandis quasi dicat hoc acto ut p hunc modum libere
mur Ol. i. p nobis alio act. solut. implente uel iudicio ac
cipiente Ol. l. cōclude ergo qz alio actū solutionis p no
bis implente uel creditore cōsentiente aīo nouandi iudi
cium suscipiente etiam ignorantes z inuiti liberamur z di
cas nos liberari ipso iur scōm dy. Ista nouatio iudicia
lis ut liberet a iudicio z a debito non pōt fieri nisi consen
tiente actore qz alium p alio debitore suscipere nō cogi
tur z ita teneas. nō obstante qz glo. sint pñic. fallit i. l. sz
z si. l. s. item si rē distraxerit o pcur. ber. ubi etiam iūro
actore cōingit hoc z istud est ne infringatur ista regula.
que dicit bone fidei possessorem nō teneri nisi quaten⁹
locupletior ē z in hoc defecit Bart. z i isto casu dī intel
ligi glo. que ē in. l. liberte. s. fi. de nego. gestis Dic qz qñ
beneficiū est immediata cā soluendi z nō queritur iūro
Aut non ē immediata cā beneficiū sz alia cā tunc cui⁹

inuito queritur. Vbi. l. soluendo z die ut ibi. In se
z in suum iudicium nō in preiudiciū defensi qz i eius
iudicium nihil pōt fieri eo iūro ut in auct. qua i pro
uincia. Nota hanc glo. qz non pōt creditor precise cogi
ad solutionē recipiendā z ad refutationem faciendam sz
consultatur p deposit. z consignationem debitori. ego cre
do qz possit nam in hoc creditor dicitur debitor ut. l. me
nia. l. so. ma. z quia hoc suadet equitas z est cōmoduz
utriusqz partis ut. j. co. cū Stichus. z ar. s. de aqua plu.
ar. l. ii. s. idem uarus z quod no. in. l. i. solu. ans. z. l. de
libe. cau. sicut datam. z si uis saluare glo. dicas qz non
cogitur iure actionis sed officio iudicis uel glo. dicit ue
rum tertio offerente sed ipso debitore offerente cogitur
precise Et deponi Nota qz quilibet etiam tertius
potest pro debitorē offerre z consignare forte amicus
eius est. z hoc facit ne incidat in penam z hoc uerū nisi
requiratur alius actus qui non possit per eum explica
ri ut puta recognitio emphite. uel feudi ut. l. plures ap
pocis. Procuratore quo casu generatur preiudi
cium debitori lara sententia contra eum z ideo inuito o
bitore non potest in se suscipere simplicem defensionem
eius in preiudiciū debitoris. Dic qz duplex est procu
rator in rem suam de cuius preiudicio tractatur incidē
ter ut uenditor in causa euctōnis ut. l. qui absente. s. de
procur. z. l. si actor z. l. si procurator in rem suam z. s.
de iudic. uenditor z. l. i. l. ubi in rem act. z. l. sed si legē.
s. item si rem distractaz de pet. ber. quidā assumēs hoc
onus in se totaliter animo nouandi. Nota qz privilegiū
inuito non prodest z hoc uerum de privilegio priu. con
cesso persone cui potest renuntiari. Vbi post uendi.
ibi loquitur in tacita nouatione non expressa. Ab
utroqz. i. a defendente z agente. scōm azo. hoc optest
uera in nouatione expressa per quam liberatur re⁹ ab
instantia z debito hoc expresso acto inter defendentes
z agentem. Presumebatur hoc falsum est ut. s. de no
uar. l. aliam s. sin autem reus z plenius in. l. non solu
in prin. s. de procur. Si eo animo nisi debitor sibi cō
tradixerit ut. s. man. l. si pro te. Et nota ex ista glā illam
cautelam quando aliquis suscipit iudicium pro alio qz
protestatur qz hoc faciat animo repetendi. Fideius
sor conuentus fideius. nomine z adde quod no. in. l. fur
ti. s. qui alieno de infami.

Bifideius. Vbi non appaz in quas
causam sit solum pre
sumitur solum in causam antiquiorem hoc
dicit. Solum ergo in dubio cedit in antiquio
rē oblonē sicut cedit i antiquore pñcipalē. In de. dēa. i.
i. x. z. x. i. x. p uno z. x. p alio. xx. simul. Denā. i. una
decē z post alia decē. Quid act. i. p quo reo pñcipali
sit solum. Releuata ab illo qui remanet in obligatō
ne aliorum In fine glo. in numero separato glo. dicit
uerum sed in numero coniuncto. x. z. x. faciunt. xx. facit
ad. q. si statutum dicit qz quicunqz fuerit condemnatus
a centum libris supra possit impune offendi an si aliquis
est condemnatus in una manu in. l. z in alia i. l. x. an pos
sit impune offendi certe dic qz non. quia illud habet locū
in numeris aggregatis non in separatis quod no. Item
bar. inducit ad aliam. q. no. quam uide z allegat ad tre
bel. l. i. iuris. s. qui habebat.

Ex parte. Heres institutus pro parte
torum soluendo reperit par
tem nisi ei alia pars accreuerit hoc dicit. No
ta qz ius accrescendi accrescit cum onere debi
torum z ideo solutionem precedentem reconcilia
Vbi soluerit. s. per errore Nota o natura iuris accre
scendi qz transit cum sua cā ut. l. de ca. sol. l. i. s. is itaqz
l. de le. i. ciuitatibus. s. lucius.

Icredi. Precium redactum ex pigno
re uel etiam p creditorz gra
tis remissum extenuat debitum si est minus de
bito al's tollit. b. d. Sicut uera perceptio pui
extenuat debitum ita ficta pceptio scdm bar. Idez si fiat
gratis. Liberabitur sz si minus extenuabitur Bal.

Sed si seruus. Quadiu contractus hz
i sui resolutione pen
denciam tadiu non dr creditor qui uendidit pfecte preci
um recepisse. unde interim liberatio pendet. hoc. d. Del
fic actus reuocabiles no habentur p perfectis oino. b. d.
Reuocabilis ergo pceptio q diu reuocatio est i pendet
ti uim pfecte pceptionis non hz. Possit qz forte erat
morbosus uel uiciosus. Liberatur licet premium per
ceperit ab emptore. In empt. i. q diu potest resolui
z in pimum statum restitui.

Etiam. Quando res soluitur tamē defi
cit aliquid qd cōcernit ius to
tus rei nō liberatur soluens. Pone exemplū
p. l. si rem meam Itēz i cautione non prestita
ur i littera z est. l. no. nō est ergo uēditor liberat' nisi ca
ueat d cūctione. Ipsa res flo. formam libelli qz rē
habeo z rem peto qd dic ut i sti. d. lega. s. si res. Cau
tionis. i. si cautio non est prestita sed pstanda hoc exami
natur in. l. eleganter. s. nō solum de dolo z per dy. in. l.
huiusmodi. s. edes de le. i.

Debitores. Solutum min' legitimo
administratozi soluentem
liberat si i rem domini sit conuersum. b. d. In
no. tractat i. c. nihil ē de elect. de ista materia.
Pupilli puenit ergo si nō peruenit liberatur hoc im
portat dictio cōditionalis si.

Amstichum. In dubio illud p
sumitur actus qd
cōcernit utriusqz pbenis cōmodum z dicit
mel' q alia lex que sit i mundo. Diuisio sem
per dz fieri a iure z a ministro eius. put cōmode fieri
pōt utriqz parti. Singulorū. i. diuidia ps stichi z di
midia ps pamphili dēbetur utriqz dñorum. Demites
i specie. Ambigua flosa qz ambiguum dr id qd plu
ribus modis intelligi pōt. dicit Boetius q pluribus mo
dis itelligitur eius ueritas ignoratur. Dub' modis
uel q diuidat quodlibet corpus ul' q fiat diuisio nume
ralis. Cōi specie expōc per. l. i. s. i. si cer. pe. Hoc
accum iuris itēpatione. Oldra.

I debi. Molenti recte debitum quod
offertur actio denegatur. b. d.
no. Itelligas actōnem denegari durante con
tumacia creditoris i recipiendo uel re perenti
pra al's ultima mora nocet. Actio. i. iudicium z pres
suas flos itelligas qz si res extat actio pereat lz gl. ali
ter z male facit. l. si reus paratus d' procur. Glo. uult hic
q tantum opetur oblatio i iudicio qrum extra iudiciū
oblatio depositio z consignatio quod est falsum scdm
Bar. z scdm ueritatem.

Alter artifi. In opis artificialibus
i quibus ueritur inge
nium z disciplina i dubio intelligitur persona
industria. b. d. tex. cum glo. z tene menti V' sic
In coherētibz ingenio z psonē quod p aliuz fit nō dr
fieri hoc dicit. Que coherēt i indiuiduis non sunt cōia
uel cōmunicabilia omnibus. uide. l. stichus de le. iiii. ubi
quidā sunt qui habent īgenia ad nihil perficiēdum apta
Et nature. i. ppositi uel affectionis unde Aristoteles
dicit delectatio pficit actum. Stipulatio reo impedi
ente z committitur ad interesse ut in glo. uide Inno. in
c. quoniam abbas de offi. deleg. q in quibusdā industria
persone non requiritur.

I seruus. Qui nescit mandatum re
uocat. solucendo liberatur
concor. s. c. si quis seruo.

Si sibi. Solutio facta adiecto rei que
post euincitur uel i libertatem
eripitur non liberat soluentem a pristina actioe
hoc dicit. Datus. i. traditus. Actiones. s.
pstinam fm glosam ut. s. l. si rem meam z. l. etiā. Itēz
s. solutus. adiecto. flosa qz qui promittit dare tenetur
ita dare q euinci non possit. Opp. de. l. ex empto in
pn. de act. empt. Breuiter in act. emp. z uen. est uerū q
non datur actio prima quia succedit noua actio. secus in
contractu stipular. scdm Bar. Sz op. qui promittit rē uī
promittere rem quod habet z ideo non tenet d' euic. ut
l. qui tabernas de contrabē. emp. So. aut stipulatoz scie
bat qualitatem rei z loquitur contrariū. aut ignorabat
z loquitur hic z. s. co. si rem meam z. l. etiā. In uli
ma uoluntate dic ut. l. de lega. l. uxor patrui glo. allegat
hic. l. si pro fundo que ē optima concordantia uide hic.
j. de cens. forma. z. l. cum patronus in prin. de le. i. Po
test etiam hic intelligi de homine in specie promisso qui
facto debitoris ad libertatem peruenit Ibi facto al
terius extranei.

Qui stichum. Qui promittit certum
hominem non debet
cum radere uulneratum sed sanum z uulneratū offeren
do non liberatur hoc dicit Idem intelligas in boue ul'
asino siue in specie siue in genere pmissio. Ex hoc. s. col
lige ar. pro istis stipendariis qui promittunt cum equis
seruire debent esse apti ad bellum armorum. Dado igno
rant qz erat uulnus latens uel expone dando. i. dat uo
lendo secundum glosam z dy. Liberatur uide. s. co. l.
si debitor offerret Item qui hominem in genere qz
tenetur dare sanum z non impeditum. Offert ante
litē a se contestatā ut differat a casu sequēti. Offe
ret post lit. cont. z sic differat a casu precedenti. Con
demnāduz erit iste qui tenebatur in genere z hoc patet
per rationem quam subicit cum possit zc. flosa qz qui
offert rem deterioratam non liberatur ab obligatiōe ul'
a iudicio ymo debet condemnari. Dolus cōmissus post
contractum purgatur per actionem de dolo z iste dol'
purgatur si ille sponte recepit hoc limitat bar. p. l. terciā
s. si reddita. habuistis glo. in. l. etiā. s. co.

Si hominem. In alternatiua so
lutio partis facta
adiecto non liberat soluentem z erat hic du
plex alternatiua. s. rerum z personarum

Fortuo. s. adiecto. Decem soluerit. s. tibi stipula
tori. Ut tibi. i. a te. flosa conditionem iudi. proponi
non contra recipientem sed contra eum pro quo recipi
tur z cuius uoluntate Et est ar. qz cum repetuntur usu
re tanqz indebite z non repetuntur ab institore sed a do
mino pro quo. adde. xlv. dis. c. sicut ne suo.

I duo. Si duo homini stipulandi hominem in
genere stipulantur in diuersi homini
bus non potest fieri solutio sed in eodem homine debet
fieri z sufficit q eiusdem hominis pars soluatut uni z
pars alteri Per receptionem ergo partis quā facit un'
ex reis stipulandi non intelligitur occupare licet percep
tio partis al's opetur. ut. l. iiii. l. de nouat. Hominem
in genere Quin. i. q non si non habes no. Et nota qz
ista dictio quin importat negationem Quia obligatio
flosa tex. qz ratione communionis duo reputantur ut
unus Sed quid econtra si est solutum uni intelligatur
solutum ambobus certe glo. tractat z iste tex. facit qz
sic. In contrarium facit. l. in. l. falcidia hoc esse seruandū
Sed ibi in duobus reis ex causa lucratia. hic ex ulama
uoluntate. heres enim potest uni eorum gratificare z i
f ij

tenetur ille communicare.

Stipulatus Si i persona stipulatoris una res confertur et in persona adiecti confertur aliud illud solutum liberat debito rem. s. ope exceptionis. Nota illam dici liberatum qui est ope exceptionis tutus.

Sititium Generali procuratori pro solui et reuocato mandato si soluentur hoc ignorat. h. d. Sed quod hoc si constitui procur. et reuocato mandato qualiter durat mandatum. certe duo mandata videntur unum procuratori aliud debitoribus quod soluat et istud est quod no. Preposuero constituendo cum generale sine libera ut no. s. c. uero procur. Nota ex uno mandato surgere duo mandata ut. s. dixi et nisi notificem debitori ne soluat durat mandatum in soluendo et in hoc mandato stat spiritus liberationis uide. l. i. ubi. l. d. defen. ciui. ubi quod quando sunt iste prohibiciones in notabiliori loco presumuntur omnes scire. adde. Anno. in. c. humilis de maio. et obediens.

Si nullo Solutio facta ei qui nunquam fuit procurator h. iusto errore esse creditur non liberat debitorem adde. s. de pro. l. si quis inficiat.

Extimauerit et si iusta ratione sit motus puta quod creditur ei que reputant bonum uirum. Non liberabitur nisi si dominus ratum habeat ut. s. l. uero. procura. s. si. uel nisi pecunia in rem creditoris sit conuersa ut. s. co. debitoribus. Ol. et iste qui nunquam habuit mandatum appellatur penitus falsus. Ibi procurator. falso. Ibi pro libero que hoc ipso definerit libera peculii administratio ut. s. de pe. libe. Jac. de arc. et no. s. de codi. inde. si no. forte. s. qui filio. Ibi non esse. de rigore s. de equitate sic si soluerit ignoranter ut no. s. co. fugiuntur secundum unam lect.

Si gene Patri sine filia soluto matrimonio dos non potest restitui. h. d. Actio de dote perfecticia et non interuenire stipulatione et adde. l. ult. l. comu. utriusque iudi. Dote quam pater sibi stipulatus non esset alius secus. Soluisset secundo diuortio. Nota quod coniungere persone non potest solui quod non est magis coniuncta persona quam pater de matre habet l. qui aliena. s. quod de nego. ges. Ratio autem est quod dos intelligitur proprium patrimonium filie fam. her. pro. p. et l. i. s. s. utrum de mi no. i. si. Procuratori uni ex pluribus ut. s. de procur. l. pluribus et ista est uera lectura quod non potest unus sine alio uide. l. filius. s. s. et filia de procura. et l. ii. fo. ma. ubi est sollicitas que est coniunctiua non distributiua.

Si debitor Licet dominus non transferatur tamen interdum debitor liberatur. Faceret. et sic non fuit donatio perfecta nec dominum translatum se uera. Liberabitur ope exceptionis Jac. de arc. Fierent et tunc debitor liberatur ipso iure ueritas est quod interim dominum istius pecunie est apud debitorem quod si non transfertur dominum non abdicatur. de h. plene no. i. l. si ego de nego. ges.

Quidam Licet filius aduendo hereditatem querat patri tamen meriti ius hereditarium quo ad quid remanet in ipso filio aduendo quo ad confundendas actiões hic ergo apparet effectus nominis uniuersalis heredis. Alius effectus ponitur i. l. cum filio. s. de l. i. Dubium. s. erat illud quod signat pro prior gl. s. idcirco. pro ipso filio intercedente. Apud eundem ista ratio non uidetur uera quod non sunt obligati pro uno apud eundem sed non est uerum quod sit confusio in prior instanti acquisitione.

Si predo Solutum pro doni et ab eo uero heredi restituitur. liberat soluente h. d. ergo est hic casus quod soluto intruso et pro eum restituito uero prelato liberat cum uigore secundi actus non primi.

Si decez Etiam diuersi obligati soluendo quilibet partem in re diuersa non liberantur in obligatione alternatiua. h. d. Pluralitas ergo personarum non reducit propterea obligationem alternatiuam ad naturam diuidui.

Qui per Quod repeti potest non liberat soluente nec correum eius hoc dicit. Vel sic eadem solutio non potest parere liberationem et soluti repetitionem. h. d. Vel sic idem actus non potest esse productiuus contrariorum.

Quod seruus Ignorans statum mutatur ac si solueret statu non mutatur. h. d. Aliqua causa ut noticia alienationis ol. et hoc quo ad primum casum alienationis uel noticia adepti peculii quo ad finem casum littere Sed si quis. s. fuit contractus celebratus in re peculii. hic in re dominica.

Idem iuris ut liberetur soluens ignorans alienationem uel status mutationem. Videtur enim Nota quod qui est prepositus ad contrahendum. uideor prepositus ad solutionem recipiendam. Accipere mutuo ei solueret. i. mutuas. recipere.

Ipater In eo quod in iudicio recipi non potest iure impedire exceptio rei iudicate non obstat. h. d. no. Qui dam extimant meti ea ratione quia iudicium non fuit rite fundatum quod non super certo. Agens antehereditatem aditam in casu in quo agendo non adit hereditatem in hereditatem non consumit quod no.

Quotiens Suo nomine parte data rat sua solues alium non liberat hoc dicit. Ista. l. h. magnum tractatum per. l. si creditores. l. de pac. Non ut ex sorte quod si intelligeretur decedere de sorte uideretur quod ille fideiusor posset petere beneficium diuisionis uel die non ipso iure sed ope exceptionis.

Am quis Adiecto non potest solui si status adiecti est mutatus in deterius Ex ista. l. nota regulam quod omnis permissio intelligitur rebus sic se habetibus quod est no. Ibi eadem causa facit quod no. ut. l. quod seruus de condi. ob cau. ubi glo. dicit quod cum loquitur rebus sic se habentibus intelligitur ita dicit ibi glo. Nota hic quod per exilium reuocatur mandatum non ob. i. co. reo criminis quia reo criminis potest solui uerum est sibi debitum secus si est minister alterius uel ibi in terim hic post condemnationem.

Si debitor Si per solutionem acquirit dominum creditori conuenit liberatio ipso iure alio ope exceptionis et conditio furtiua potest cedi hoc dicit no. et uidi in ista ciuitate magnam. quod inter docto. huius ciuitatis et dubium erat quod conditio furtiua datur domino et cessionarius non est dominus et hic est casus quod omnis conditio potest cedi.

Debitori quia dominum non transiit sed penes eum remansit Vbi creditori. Prestare. i. cedere In proposito quando soluitur mulieri prohibite recipere. Quando. i. quia quando procurator reuocat recipit solutionem si mala mente facit furtum si bona mente non facit furtum et liberatur soluens et cum facit furtum nummi remanent soluente. et ideo non liberatur s. si conueniatur a creditore habet doli exceptionem si codi. fur. cedere est paratus.

De pecul Una solutio in plures causas cedit et liberat omnes quos ratio obligationis connectit siue coniungit hoc dicit no.

Qui hominem Nisi quod debet ple ne non soluat libe

ratio non contingit hoc dicit. Interitus speciei non ple-
ne solute obtemperat obligari. generis non liberat debitorum
Algeri posse. i. interitus. Códito. s. debiti. Pro
fecte. Nota uerbum q. qui tenetur in genere tenetur
se facer accipiens. Soluerit. s. debitor obligat i. gener.

Si quis. Hunc casum non inuenies alibi
scdm dy. Fideiussor pót accede-
re obligationi que refuscitari speratur p in integrum re-
stitutionem ad hoc allegatur iste. s. Ex quo inferitur q
offo iudicis pót accedere fideiussor. Vel sic rescissorie
pót accedere fideiussor nec liberatur tpe utilis áni si cu
eo experiundi potestas nō fuerit. etiā si fuerit cum res
pncipali. scdm unam lec. cui multum applaudet littera.
Alii dicūt econtra. dic q obligatōis tres sunt stat. un.
est ante completā prescriptionem. Secundus ē post com-
pletam pscriptōnem ante concessam restitutionē. Tertius
ē status post i integrum restitutionē impartitam. In pri-
mo statu ē obligatio i suo ēē. In secūdo requiritur offici-
um rescindēs. In tertio requiritur rescissoria. ut. l. i. bono-
ratis. s. s. cum rescissa. s. de act. z ob. Item pñtate q in
terdum restituatur pñens contra absentē. Interdum ab-
sens pñentem. In pñmo casu sanus hic. Reo. i. prin-
cipali debitor. Reverso qz absuerat causa rei pubi.
Non fuerit dicebat Jul. fideiussor. nō liberat z dic q
fideiussor fuit absens forte cā reipubli. S. i hoc non est
uis qz quando pñens uult restituī cōtra absentē nō sunt
curande cāe absētie. S. hic pñtatur determinatio. qz
supra posite. Ibi q. s. fideiussor. In glo. i. ibi so-
luto hic doct. faciūt differentiam an fuerit scies aut igno-
rans tu tene solutionē glo. qz non ut liberatus qui p re-
stitutionē reuincit i obligationē ut. l. nemo. ff. de i. intege-
rest. In glo. ibi pscriptio. quidaz dicūt. xxx. an. alii
aliter z coniunge pro solutione huius cōtrarii tex. l. con-
trarie z habebis intellectum. Corrigitur p illā bec fal-
sa ut pñ in sequētibz solutionibus. Vel dic bec placz
dy. Ibi uel dic bec ēē uera z nō. secūdu bar.

Agnoscat sic q ppetuatur actio. Restitutio. i. offici-
um quod p restitutione iplozatur. Vel dic bec etiam
solutio notabilis ē in se. Ista uerba cōditionalia z iter-
sa non iducunt agnitōnem obiti quod nota. In glo. s.
utilis tota cōtrouersia istius glo. pender utruqz interrup-
tio cōtra pñcipalem noccat fideiussori. z si nō est facta i
interruptio cōtra pñcipalem. utrū liberatio pñcipalis pñe
fideiussori. In gl. magna i fine hic uide. l. si fideiussor
. s. si. ff. mandati. an interruptio cōtra fideiussorē noccat
reo S. effect hic uidēdum qualiter debet formari libel-
lus presupposito qz reus ēē liberatus qualiter sup il-
lo offō deberet libellus formari.

Qui pro. Confusa obligatiōe fideiussoria nō
cōfunditur pignus ab eo datur iñ
cōfunditur fideiussoria fideiussorie. b. d. uide hoc. L. ad
uel. l. si pater nam que ē notabilis remissio Sed quomō
stat hypothecaria sine pñcipali cui accessit. Dic qz hic lo-
quitur i hypothecaria exēcuta p traditionē pignoris.
Idem fideiussor pñus. Dederit. s. p se qz pót ac-
cipi fideiussor fideiussoris Et nota hic glo. ualde qz pñ-
gnus datum p parte debiti pót remitti pro toto obuo.
Quid i fideiussore habuistis casum i. l. fideiussorem ma-
gistratum. s. p aurelio romulo.

I solutus. Si pecunia perit
apud numulariū
a creditore elec. siue a pñcipio nō erat ydone-
us siue aliqua mora possit imputari creditori
perit pñcipio creditoris Idē i pecūia oblata nisi credi-
tor habuerit iustam cām nō recipiēdi quod uerum ē qz
tu creditor elegisti intemere malum uirū. Cum tam-
hic fuit culpa creditoris dilare petitiōis quod ualde nō.
Per te creditorem. Nota qz ius offerendi bz locum

ammodo fiat congruo loco z tempore. Ibis conse-
quens non repitur alibi.

I pro de. Condicio ignorantis pót
p alium melior fieri. b. d.
dy. concoz. j. co. soluere cū sy. Per solutionem
ergo factā a tertio liberatur debitor z obligat creditor z
istud addit ista. l. ad. l. solutionē z iudiciū. No. ista. l. ual-
de z sui iterrogat. alio die nec allegau ista. l. q. si quis
missus est in possessionem bonorum ex primo decreto
qz debitor non soluebat. an si tertius extraneus soluit an
ille qui possidebat debeat recederē d possessione certe
sic als tenetur tanquā turbans possessionē fm glo. quod
nō. z tene menti. uidetur mihi qz consulerim qz quilibz
posz offeri qz ad impediēdum processum non qz
ad cessionem.

Eo criminis. Se sumat rationē
ponit z determinat
quid econtra hoc facit usqz ad. l. i. omnibus. z
loquitur in postulato ex tali crimine pp quod
bona ueniunt p sentēciam confiscanda. Alioquin ista
rationē nescio alibi. In glo. ii. nō. ista glōfā ualde.

A omnibus. Liberatio ipso iure
a principali tollit
accessoria hoc dicit. Ad promissores. si ha-
bes ad pñissores ista littera non ē alibi z i isto
ultimo uide quod nō. in. l. si focer in prin. fo. ma.

A numerati. Una numeratio qz
deqz plures obli-
gationes uno momēto tollit quandoqz unam
tollit z aliam ex cōsequētia inducit. Ibi mo-
mēto. momētum dicitur cuius pars fm tēpus non diui-
ditur. Creditori z pñcipium remanserit anūno compen-
sandi cum debito Ol. Legatum pñra fundus. In
debitum suum quod satisfecit numerando z per hoc he-
redi testatoris imputatur in falcidiam tanquam in bōis
testatoris ut sequitur. Una numeratione facta p her-
dem legatario Ol. Ibi legatarium. Nota qz legatari-
us usufructus pecunie obligatur ad restitutionem pecunie
sine alia cautione. z contra glo. que dicunt qz requiritur
cautio. Damnatus in testamento fuerit. liberes.
Obligat ad precium uel mercedē z uide hic. l. si be-
res. s. de act. emp.

I pignus. Licet sit act. de pignori dā-
do in solumm creditori
tamen debitor habet ius luendi. z dicit bar. qz
nescit istum casum alibi uide hic. l. si fundus.
s. si. de pigno. Obligata per uirum uxori pro restitui-
tione dotis.

I quis. Si species data est in solutione
pro specie in totum uel i par-
tem emittitur pristina obligatio psecuerat hoc
dicit. Per istam. l. limitatur. l. ii. L. de rescen-
uen. qz illa habet locum ubi non interuenit dolus naz si
interuenit dolus etiam pro minima lesione rescinditur
contractus. Per dolum. debitoris. Jaco. de arc. glo.
alleg. adde hic. s. de uer. ob. l. si quis cū als.

A pñipillo. Ubi esse locupletē per-
tinet ad iudiciū fundamē-
tū inspicitur tēpus litis cont. Ex quo nota qz
in omnibus que habet iudiciū fundare tē-
pus litis contestate inspicitur. Nota qz in mutuo uel i
uell. ubi cūqz accipit mulier uel filius. mutuum in cau-
sa necessaria non habet locum macedo. uel uell. Res.
i. pecunia credita uel soluta.

Itia cum. Fructus pignoris pre-
tū extenuant debitū pri-
mo accessorium deinde pñcipale. Posside-
ret. i. de iure ex primo decreto scdm unam
f. iij

expositionem. Quantitates et residuum in dote in. d. are.

Solutam. Naturaliter facta solutio liberat debitorem ut solutio iuris civilis non debitorum solutio ut satisfactio h. d. Pecunia istud uerbum pondera et per hoc non ob. j. co. l. solutionis uerbum Verba debent naturaliter intelligi et si fictio nature cooperetur tamen uideatur naturaliter fieri. Iussu eius creditoris. Creditori eius. s. creditori creditoris. Idem erit quod pecunia intelligitur soluta naturaliter. Del cuiuslibet et cessionario. Solutio. i. cōtingit ipso iure liberatio. Quod si accepto iste. et non est alibi et duo dicitur et preterea non civilis Secundo dicitur quod sublata obligatio per acceptationem ipso iure. hypothecaria non tollitur ipso iure sed opere exceptionis secundum quosdam iste passus examinatur. s. d. pac. l. si tibi. s. d. pignore uel illa glo. intelligitur quod hypotheca erat constituta nudo pacto hic per stipulam. et hoc est per singulare naturam hypothecae que requirit ueram satisfactionem ut. s. co. l. cum quis. s. si. et. l. ex sextante. s. latinus.

Item au. Soluens scilicet in d. bi tum respectu debiti non intelligitur donare quod alia cōiectura excludit cōiecturam tacite donationis. Sed nec. Nota istum casum quod quando non debitum soluitur respectu debiti non potest repeti nisi uerum debitum soluat. Quod sciens ista est ratio quare non repetitur. Perentem te a me qui non sum liberatus adde hic. l. eleganter. s. qui re probos de pig. actio.

Dispensatori. Voluntas mutata fingitur durare quando est cui debetur inuicem non est notificata. h. d. no. Ex uoluntate precedente.

Atissact. Pone exemplum per. l. solut. s. satisfactum. ff. de pig. act. uide hic. s. de. pcura. l. quacuqz rōne et. j. co. d. l. quolibet

Soluere. Pone exemplum si episcopus excommunicauit me si. j. octo dies non solueram ego nolbam solui nec parere mandatis episcopi non ertius solui per me ap. si excommunicatus certe no.

Solutionis. Solutionis uerbum absolute placitum ponitur per qualibet dissolutione obligationis. Ad substantiam tollendam.

Uisic. Quod sic soluitur ut statim reddatur non est solutum nec translatum dominium. h. d. Istam. l. examina ut. s. si cer. pe. l. si. et. l. seruus dotalis so. mar. et est singularis. l. que facit ad solutiones mutuas Et nota quod simulatio probatur per actum retro simile. i. contrarium primo. Quodammodo potest esse dictum et ratio precedentis dicitur quod si non transfertur dominium ergo non inducitur obligatio dicitur quod quod ex numeratione nullus remanet effectus penes creditorem non inducitur liberatio.

Aliman. Solui. s. quod ab ipso uel a quocumque debetur. Soluere exequo mandato. i. solutio facta.

Quis. Quando unum est in obligatione aliud in solutione ex primum conuentione facultas aliud soluendi per lit. con. tollitur. h. d. et non est alibi iste casus et per id quod dicitur primum conuentione tollitur omne contrarium et dicitur bar. quod in causis instrumentorum confessionum ipsa productio cum petitione executionis ipsius habet uim lit. con. quod nota. Litis cōt. hoc opatur quod excludit ea que sunt nude facultatis. Potest et iure creditor. Et petita. x. Nota formam petitionis quod deo petere simpliciter. inel. ac petere non possum quod non est in obligatione sed in solutione

ne. Item si mihi. s. erat facultas respectu rerum hic respectu personarum ea que sunt facultatis excluduntur actionem per lit. con. tollit. fortificatur ergo actio per lit. con. et fit precisa ubi non erat precisa.

Quis. Soluens tanquam statim liberatur si non est liberatus condicere sed si tanquam liberandus non condicere nisi cum constet cum non liberari. h. d. et in hoc fundat se glo. de condi. ob cau. l. si pcuratori. Offerenti sine mandato. Alienis. i. alicuius creditoris. Possit huic gestori sine mandato. Priore casu quando solues purauit se statim liberatum et non erat pcuratori. i. gestori. Posteriori. s. qui credebatur se liberandum non liberatum.

Si creditor. Ius ratificandi transit ad arrogatorem et non durat penes arrogatum post arrogationem et est rex. singularis et non dignus. Procurator. i. gestori. uel dic falso. Ja. Pater Nota pater. i. arrogator ad eum transit ius ratificandi ad quem transit ius possidendi et facit. l. si indebitum. s. si pcur. j. re. ra. ba.

Et si duo. Sollemnis uersus non obstante ac tu intermedio ratificatio fingit retro facit. j. co. l. cum. x. habes hic casum quod potentior est fictio quam ueritas. Ol. Procuratori falso. Jac. peder enim ex ratificatione. Ol. nam si ratificatur prima solutio. secundo solutum repetitur ut indebitum si uero non ratificatur primo solutio condicatur et ha solutio ualidatur

Ita. Facultas soluendi adiecto non tollit licet stipulatori. Post constitutum debitorum Del sic posterior obligatio simpliciter contracta intelligitur sine limitationem et qualitate obligationis a qua oritur Adiectus ad solutionem que de iure fieri non debet uidetur adiectus ad indebitum recipiendum et ad id uidetur habere mandatum quod non. Concepta sit mihi aut fictio.

Is qui. Qui non est liberatus solutio in principio liberatur re usucapta solutionis effectu hoc dicit Del sic commodum prescriptionis attribuitur auctori qui dat causam prescribendi. h. d. Prescriptio successoris inducit liberationem auctoris. Alienum et sic non erat liberatum ab obligatione dadi.

Notiens. Istam. l. ponit rationem omnium. l. que loquuntur de duabus causis lucrativis. quod executio unius cause tollit utramque obligationem et est materia l. meuius. s. duobus de l. ii. Absit et sic peruenit ex causa lucrativa.

Dispensatorem. Ex actio a seruo cui liberatur est legata cum peculio post aditam hereditatem non minuit peculium sed ante aditam hereditatem minuit et qui semel ratum non habuit post ratum habendo non acquirit actionem neg. gest. cuius principium est extinctum. h. dicit no. Actiones quarum principium est destructum et impeditum nunquam postea deducuntur in esse. Premittit quod peculium dicitur deducto eo quod domino debetur et ideo adita hereditate dicitur ille liber et nihil domino debetur. Dispensatorem qui habebat peculium et erat procurator generalis et uirtute procuratoris post mortem domini exegit quasdam species uel summas A debitoribus meis non pecul. quod illi ex uel legari pertinerent ad dispensatorem. Exegit. i. accepit interpellando quod quandoque ponitur pro instantia iudicii quandoque extra iudicium. Retinere quod potest ubi eumque peculium minuitur per talem exactionem Et si quidem non alibi est dy. Debere. s. heredi. Accipit iste dispensator a debitoribus dominiciis. Retine

dum quia peculium dicitur deducto eo qd domino de-
betur sed hic debetur domino. i. hereditati iacenti inspec-
to tempore quo recepit. Hereditas hereditati et tran-
sit postea ad heredem. Si vero non liberatur qd sciue-
runt diu mortuum et heres certificatus noluit habere
ratum. Illa questio est in hoc dispen. d quo loquitur
que est in libero homine naturaliter. Velum penitentia
ductus uolo ratificare qd prius si ratificauit. Non puto
q. agere possum. Sublata. i. eius uoluntas impediri
d. b. cor p. mus qui soluit dispensatori. No. extra q.
l. legatus libertatis dicitur ad pias causas tamen requi-
ritur aditio hereditatis d quo uirum i relictis ad pias cau-
sas requiratur aditio hereditatis. dic ut. l. eam qua. l.
de fideico. et ibi plene exaio. In glo. solutione dic qd
aut mandatu est expresse reuocatum ppter prohibitio-
nem mandati et tunc intelligitur donatu aut non est exps-
se reuocatum et tunc secus.

Debitore Ex re mea intelligit mi-
hi queri etia quod gra-
tuito mihi queritur. b. d. Cum. i. ei liberatio
nem acquirere.

Am iussu meo Ista lex penit-
unum casum i
quo una solutio dissoluit plura uincula.

Filia furiosi Si ille qui dz con-
sentire e furiosus
consensus princeps ad curatorem eius. b. d. facit
ad. q. dicit statutu q mulier non possit contra-
here sine consensu proximoris consanguinei. modo ille. pxi-
mior e furiosus certe requiritur consensus curatoris sui.

Pupilli Soluens iussu pupilli cre-
ditori eius liberatur a pu-
pillo ope exceptionis. b. d. Eius. l. pupilli.
A creditore pupilli liberat ipso iur. Oli-
gatus ipse pupillo. No fuerat iste iussus soluere cre-
ditori pupilli. Contraxit. i. distraxit ul. dic. i. quasi co-
tra xit codicere possit si actio directa que oritur quado
scdm iuris regulas contrahitur. Tenebitur de equi-
tate non inspecto iuris rigore.

Quis No iuenitur alibi. Duo ho-
mines i genere. et ex hoc erat
dubitatio qz duo hoies non erant unu corp?
Consecutus redemptione uel alia causa.

Dedisse no astrictus aliquo pacto sz sponte. hoc est
qui reddit ut reddisse spote. No. q. qui dz duos homi-
nes i genere soluendo bis unum liberatur. Nota q. qui
no bz nisi decem pot solutione naturali liberari i. centu.
Nota q. ista liberalis redditio no presumit simulatione
q. qd pot stare cu uero actu non presumitur simulatu.

Seruus Conditiones faciendi pos-
sunt impleri i persona pu-
pilli et furiosi sz no conditiones dadi. Itcz co-
ditiones faciendi no possunt impleri i persona tu-
toris uel curatoris sz codi. dandi sic. b. d. Collata pu-
ta alio istituto herede q. pupillo. Impleri seruiedo
pupillo no tutori qz no recedit a psona. Liberetur. i.
ad libertatem pueniat. Casibus qui i dando consistunt
nec eni hoc egit hoc e in dubio non presumitur sensisse.
Ibi conditio sed ita denum si daretur cu effectu.

Hominez Obligatio p sententia
inducta no resoluitur si
id quod e appositum i solutione plene no sol-
uitur. b. d. Nota q. siue non intelliguntur exe-
cute nisi habeant plenuz effectum. Nota q. qd aliquid
deficit executioni siue pot iterum peti executio et no.
Codemarus cum beneficio dandi p noxa ut. l. miles
s. decem d re iudi. Liberatione ex post facto qz ex
post facto inuenitur siue plene executi et hoc habet locu

siue execut. sic facto hominis siue facto legis ut in usu
fruc. quod no.

Am decez Partis pceptio que si
impedit quin residuus
adiecto solui possit et sic non equipatur par-
tis perceptio et litis contestatio ut. s. e. l. siqs
stipu. x. i. mille. licet quadoqz equiparentur ut. l. de do-
na. l. iii. Illud ergo qd est diuisibile i obligatione est di-
uisibile in solutione fienda adiecto. In maiori summa ap-
posita et in persona adiecti includitur minor.

Sifideiussor Medius accis non i m-
pedit ratificationem
retro gestorum etiam si per ipsam medius accis resol-
uatur hoc dicit no. Circa primum dictum huius. s. uide
l. si. rem ra. ba. et dic ut ibi lapsus termini In primo ca-
su non impedit ratificationem. Item nec acceptilatio
nec litis contestatio. Repetere tanq. indebitum pre-
senti creditori. Et nota q. ratificatio fingit ratificantem
fuisse presentem loco et tempore act. ratificati. Pro-
curatori. i. gestor. Postea. i. post acceptilationem.

Rem. i. solutionem factam falso procuratori So-
luto falso procuratori absolui ab obseruatione iudicii
uel diffinitive qz lis erat contest. Dy. iducit ad. q. et Ja.
ad aliam et ego inducam ad terciam que est ista. Si qui-
dem meus procurans dicens se habere mandatum et si
uerum erat et obtinuit sententiam pro me deinde ego
ignorans egi contra debitorem et fuit lata sententia ab
solutoria contra me deinde scini et uolo ratificare an ob-
stet mihi illa absolutoria de hoc est glo. no. in. l. i. quando
puo. non est neces. et adde quod no. doct. i. l. si i debitu.
s. si procurator.

Si decem Post oblationem est
periculū creditoris et si
debitus erat in genere liberatur debitor ope
exceptionis si in specie ipso iure. Sed primum
dictum fallit in dote ubi liberatur ipso iure hoc dicit fin-
unam lect. qua approbat bar. sine sua culpa hic uide. s.
so. ma. l. si mora. Interpellatus per prius siue ante
Pro soluto. Nota q. oblatio similis est solutioni.

Baritus uxori matrimonio dissoluto. que est ratio
q. quando debitum consistit in qritate uel genere et pe-
rit post oblationem non liberatur ipso iure sed ope ex-
ceptionis. dic q. ideo q. iste non liberatur propter iteri-
um. qz quod est in genere non potest perire ut. l. in ra-
tione. s. incertum. ff. ad. l. fal. Sed propter culpam cre-
ditoris liberatur per exceptionem Sed in indebito in
specie secus est Sed quid si res perit culpa leuissima
debitoris an teneatur certe Bar. hic refert sed tu alle-
ga glo. quam non allegat. s. in. l. si. mo. so. ma.

Cum mathi Mora commissā purgatur
uel per oblationem uel per
promissionem nouam rei que eo loco et tempore pote-
rat offerri al's non purgatur hoc dicit Vel sic per stipu-
lationem nouandi animo factam non purgatur mora ni-
si te presente. et hec distinctio non reperitur alibi in tex-
tu secundum bar. Sed in glo. repet. t. r. in. l. prouin. de co-
di. fur. Nota q. quicunqz tertius offerens rem nomine
debitoris mora purgatur et re perempta obligatio quel-
bet tollitur Non potest qz res non extat in conditio-
nis euentum La. s. peticio. i. prima peticio ex primo
contractu. Hominis presentis ut. j. patebit Peri-
culo interitus. Stipulatus animo nouandi Si quo-
libet. Nota s. si. qui ita bene alibi non reperitur q. quili-
bet pot purgare moram debitoris licet glo. aliter et ma-
le in. l. ob signationi. l. de solut. Si tri iste. s. si. non est
alibi fin bar. Intercessit stipulatio puta rome.

Rationi ut stipulatio animo nouandi interposita ha-
beat potestatem oblationis unde a quo remouetur pos-

libertas naturalis remouetur et actus et effectus ei.

Stichum In obligatio alternatiua res que non cadit tempe obligatio non cadit in solutione secus in obligatione generis ut incerti de certis. b. d. Sed ei qui supra dixi de alternatiua alternatiue cadentes inter species nunc dicitur obligatio generis et incerti rei de certis. Vi quidem ipsa. i. p. p. p. ronis que est in obligatione generis et incerte rei de certis inspicimus tempus solutionis et non tempus obligationis. q. rpe obligationis res erat adeo in certa q. non cadebat obligatio certa. Nota q. obligatio certa de certis reducitur ad certificationem p. mortem reliquorum uno extante.

Qui hominem Non dicitur soluere hominem ille qui soluit statu liberum uel noxe subiectum uel ad quem ad libertatem pducere non potest. b. d. usq. in finem. Vm? i. nullo modo ex quo dederat pro noxa.

Biobli Redact. ex pignore conuertitur in cam qua eligit creditor. b. d. Pro eodem debito pro parte potest dari pignus et pro pte fideiussor et tunc non hz locum. ob. cyro. pec. q. est aliter p. spect. Satisfactio. i. cum fideiussore. Referre et sic fideiussor remanet obligatus integraliter in uiginti.

Icut In acceptilatione et liberatione semper intelliguntur hec uerba usq. in presentem diem. Ita supple et et ultra. quia confusio perimit omnia.

Odestinus Soluente se et alios liberanti actiones ex interuallo cedi non possunt nisi in soluendo fuerit appositum pactum de cedendo q. tunc ut soluitur in pecuniā cedendarum. b. d. Vlo pacto scd de actionibus cedendis. Intervallum. i. post solutionem factā. Vm datum. i. cessio actionis. Saluas. i. ualet cessio. Cu nonnullis hic reddit rationem quas intercedente pacto ualet cessio ex interuallo. Videatur ad huc effectum durat ut actio cedi possit non aut ut creditor iterum agat ut. ff. de pactis. l. et b. d. et. l. de iure do. l. si. Dic q. non presumitur cessio simulata illa que fit ex natura contractus hz pecuniā non sit numeratum hz sit postea quando non iteruenit pactum. aut solutio est facta cā eximendi personam ab obligatione et ualet cessio Aut cā inducendi liberationem et non ualet cessio Aut est dubium et tunc dic ut. ff. man. l. papinianus Sz nunquid idem iuris est in tutore et in fideius. tutorum q. rrum ad istam cessionem gl. dicit q. sic Sz utrum detur actio uilis et in fideius. tutorum dic q. non in fideius. sz in ipsis tutoribus. ut. l. ut fideiussor. s. de fide. et. l. i. s. nunc tractemus. s. de tu. et ra. dis. Vtruz aut cessio debeat fieri p. parte uel in toto adde. l. i. l. de duo. re. et ad de. l. i. l. de transact. et quod ibi no.

Liberto Nulla obligatio est anti quior in liberto q. in pmo instanti libertatis. b. d. Rō q. non teneatur de ante gesto. Nō esset et iō solu. simpliciter cedit in opas tanq. in antiquiorem cam. d. l.

Alieni num Immixtio habet loco solutionis. b. d. In pecunia numerata immixtio hz uim cōsumptionis et cōsumptio uim solutionis.

Pecuniam Res ante oculos posita uerbo tradi potest et acquiritur possessio naturalis. b. d. ista lex.

Ront Tot modis distrabitur quot modis contrahitur. b. d. Sicut ergo quatuor modis contrahitur. scilicet litteris uerbis et consensu ita distrabitur. Solui dz scd. na

naturalem dissolutionem obligationis d. l. Verbis. i. acceptilatione ut. l. d. transact. ubi pactum. Dissolui potest qd dic ut plene in l. ab emptione de pac.

Stipula Actus nudi misterii si tra sit ad heredem. b. d. bere di adiecti solui non potest Ratio est i summario precedenti.

Silancem Licet aliquid posset fieri sine iudice utilius tamen et tutius est q. fiat cum auctoritate iudicis. Nota q. in omni contractu q. rrumq. ualido utile est q. interueniat auctoritas iudicis. vtruz aut requiratur citatio. uide insu. de libertinis. s. mulis et no. q. loquitur que p. parte solui si potest. In obligationem secundariam cum non sum i dolo uel lata culpa.

Icum Pactum appositum ex interuallo de soluendo tertio habet uim simplicis mandati et iusta causa reuocandi mandati habet uim reuocationis mandati hoc dicit no. Primum dictum non est alibi. s. q. inutile pactum habeat uim cuiusdam procuratoris et cuiusdam mandati. Nota q. iusta causa reuocationis mandati inducit presumptionem penitentiā per quam reuocatur mā datū qd est notabile.

I tuo seruo Si obligatio est fun data in principio et superuenit casus qui uideatur eam perimere et tandem reuertatur ad casum possibilem obligatio subsistit hoc dicit. Redimero hoc faciebat dubi ratione remanet enim naturaliter obligatus.

Sisti Fideiussores serui non liberantur conuentione domini sz bene liberantur solutione si soluitur de peculio.

Solidum Qui non soluit debito tempore non intelligitur solvere integraliter nisi soluat iteresse hoc dicit.

Scire Procurator litis non potest solu. nec potest inueniri actō nem iudicati. b. d. Nota q. mandatum ad petendum et agendum finitur lite finita ita q. q. habet mandatum in principali non habet in executione conor. s. de pact. l. sed si tñ.

Quodlibet Qui procuratorem generalem ad administrandum constituit uidetur constituere eum et iaz ad soluendum creditoribus hoc dicit. Vtruz habeat nō requirit ratiobitio ubi pcedit mādatū

Ille inte Non alibi fm Var. est hec lex ex contractu minus legitimi administratoris ex re pupilli queritur uile pupillo et soluentes minus legitimo administratori scienter ex suo contractu non liberantur. sed ignoranter soluentes ita denum liberantur si administrator sit soluendo hoc dicit et non est alibi. Res. i. pupille. Soluerunt matri. Res alias non pecuniam receperunt. quia tunc non esset dubitatio. Hac etiam distinctione utere in ecclesia quando soluitur minus legitimo prelato de quo per Inno. in. c. qd sicut de elect. tam nō allegat istam. l.

Ilex Verba generalia restringuntur p. eoz finalem cōclusionem hoc dicit. Del sic uerba generalia non extenduntur ultra q. paratur ratio recti sermonis hoc dicit. Refutatio que uidetur generalis propter eius uerba restringitur p. eius finem conor. l. emptor. s. lutiis d. pact. et. l. si ex maiore. s. de excep. et. l. si de certa. l. de transact. Nota q. per ista uerba confiteor habuisse et recepisse et penes me habere non probatur nisi simplex confessio fm glo.

hic. sed si adiciatur accepto misse ista confessio habz uim
pacti de non petendo. Sed per istum tex. uidetur pbari
recta solutio ut hic i. tex. i. uerbo solu. z hoc uerum si n
opponitur exceptio nō nu. pe. ut. l. ita stipu. §. grifogon?
Et nota qd confessio non pbat nisi quatenus i confessio
ne deducitur z nota istam. l.

Lutius titius. Preterea literarū ni
b. l. pōt geri nisi scōz
formam earū. b. d. vel sic nuntius d3 ee executor manda
ti non mutator forme ei. Liberat. s. a summa. ecc. nec
a parte illius summe sed ab illa pte. p qua recepit lras.

Lutius. Antiquior causa dicitur no inspecto
tempore contractus sed inspecto
tempore obligationis hoc dicit z no. glo. paruum super
uerbo die.

Alinoqui. Licet filius sit abstractus
beneficio restitutionis i in
tegrū tamen obitores hereditarij qui ante sol
uerunt sunt liberati. Nota qd cū minor resti
tuitur aduersus aditionē hereditatis incōtinēti d3 dari
curato bonis. Particulatim admittitur picularis so
lutio ē consensu partium z no. l. cum intellectu quez dat
glo. huc. l. z ē d3. z scōm hunc intellectu nescio eā alibi.

I mibi. Habes qd ubi sumus i obliga
tione ppria nō hereditaria fac
tum testatoris non reputatur factuz heredis.

I duo. Due oblationes coequales
siue cōprincipales stant inuicem
ine alterius corruptione eligēdum est tamen
qua agatur. S3 pncipalis z accessoria nō stant
inuicem qz cōfunditur accessoria. b. d. Quoties duobus
modis pōt ad idē agi eligēdus est modus z si eligerit
modum i quo obster exceptio ipset sibi ad hoc ut sup
iure excipiendi reus possit se declarare actor teneat el
gere. b. d. huc. l. Et tō dec. dicit qd habens ius cessuz d3
eligere utrū agat ex directa directaruz l' utli ex cessioe.

I is cui. Creditor qui agit dñio non
trāsato tenetur reddere qd
accepit a' s repellitur ab agēdo. b. d. no. qd ac
tō mandati recōciliatur cōsumptione. Pre
stiterit. rem tñ qdum surripuerat.

Flaninus. Appellatione crediti non continet
crediti qd nō pōt exigi pura ex nu
do pacto credit. Et habens mandatum ad soluenda obli
ga non ut habere mandatum nisi ad soluenda efficacia z
possint peti i iudicio z i foro contentioso b. d. Fidei
cōmissi efficacia. Ex uniuerso hoc faciebat dubiuz qz
uidebatur hoc uocabulo cōplecti omne debitū iste ē me
lior tex. qui sit i iure dicit statutum qd instrumentum con
fessionis d3 mandari executioni ad petitionē creditoris
an si ē creditor nudo pacto possit hoc petere certe non
qz intelligitur statutuz de creditore qui agere possit z ad
de. l. uel obligatus. s. de libe. cau. z habuistis i. l. fideius
for obligari. s. fi. de fideius. Cum uero hic de potesta
te soluentis dicit.

Stichum. Nō summo qz glo. ponit casuz
i terminis ex quo sumat hoc
prim. Dispositio alternatiua reducit ad simplicem per
mōre alterius extremorum z hoc si ē electio creditoris
idem si debitoris z isti sunt duo casus. l. Sol' si eliga
tur. Nota qd l3 pncipalis dcedat sine herede fideiusfor
non liberatur uide. s. ut lega. no. ca. l. postq in pñ. z. l. i.
s. plane depositi. Delictio. i. ex stipulatione actō.

Aditio. Aditio hereditatis quoz cōfundit qñ
qz habetur p solutione quandoqz
inducit obligationis cōfirmationem. b. d. cum. s. scq.

Aliquādo hic uide. l. si fecer in pñ. so. ma. Aliquā
do pmitte qd si quis ē rogatus restituere bñditatem sta

tim cum restituit obligatur creditorib' hereditariis nō
restitutos s3 ipse fideiusfor cōmissarius uniuersalis. vna
cā influens i aliam reddit persone uires. Admittere
Nota qd remota exceptione actio reuiscit.

Quod nul. Hic ē unus casus qui non est
alibi. Si fideiusfor succellit reo
efficaciter obligatō tollitur fideiusforia Si uero succellit
reo ciuilitur z naturaliter obligato qui iuuatur p resti
tutionem i integrū tollitur accessoria. b. d. non est alibi dy.
Ius singulare restitutionis i integrum non ipedit confu
sionem obligationis accessorie. Non liberabitur cōfu
sione. Nam si declarat se ipsum. Causam iuris
i. bñficiū restitutionis. Retinere. i. in esse conserua
re. Que. s. illa obligatio minoris. Auxiliuz dictum
ē. s. qd obligatio accessoria ē cōfusa hic dicitur qd ex pso
na minoris pōt peti restitutio i integrum. z sic nō pote
rit cōueniri ut fideiusfor pp confusionem nec ut heres
minoris pp beneficium restitutionis.

Naturalis. Naturalis obligatio sustēta
uinculo equitatis quo dissolu
to soluitur hoc dicit z hoc de obligatione que certa re
uel genere secus si ē i incerta re ul' genere qd illa non ē
proprie obligatio.

Quesitum. Adiectus cui non potest que
ri obligatio uidetur adiec
tus ad simplicem solutionem siue pater in contractu fi
lii siue filius in contractu patris adiciatur. hoc dicit z ē
sano. Premitte qd quando extraneus adicitur iste. s. nō
loquitur. quia tunc uidetur adiectus ad solutionem S3
iste. s. querit inter patrem z filium in potestate quid iu
ris sit uide hic circa materiam. s. l. gaus so. ma. que est
no. l. Ibi sed non responder primo ad fam. q. Adi
citur quo ad meram adiectionem. Stipulatio. i. obli
gatio ex stipulatione. Et. s. patri. Contrario hic
respondit ad. q. Ibi adici Diceret al. qd frustra adici
filium cum patri per filium queratur. Sed ad hoc rñ
det cum totiens zc. Sibi. s. patri. Ipse. s. pater

In proposito. i. in casu isto quando pater stipulat
sibi aut filio Non obligationis. s. sibi per filium. ac
quirende nam ista acquisitio esset nugatoria satis ē eniz
qd sit quesita sibi obligatio ex propria persona. z hic lo
quitur de contractu celebrato cum tercio qui respicit p
sonam patris z filii alternatiue.

Usumfructum. Etiam statu mutato
potest solui adiecto
z si furiosus uel pupillus adiciuntur solutioni uel condi
tioni potest impleri in persona tutoris uel curatoris. Et
si seruus adicitur solutioni uel conditioni implende non
receditur a persona nisi de cōsensu ipsius adiecti Et ca
sus qui resoluit usumfructum formatū non impedit for
mandum z istud ultimum dicit in prin. qd est no.

Non intercidit ymo uidetur prius qz z si esset so
lutus ususfructus periret capitis diminutio. Sed non ē
uerum quia anteq soluat adiecto est merum factum
quod non intercidit capitis diminutione licet si esset so
lutus esset ius z non factum qd semper nota. Ita si
militer. Dabitur nā non refert detur domino direc
to uel per obliquum. Ex uoluntate. Nota qd non in
telligitur recedi a persona quoniam ex uoluntate ei' sit
Nota qd iussus dare alicui maratori pōt dare alii illo
uolente. Idem qd dictum est i dante eā conditionis
implende. In solutione fieda adiectio Nota qd ea que
sunt mere z simplicis uoluntatis non acquiruntur iure po
testatis Item nota qd a psona non ē recedenduz Nota
qd aliqui corrumpitur qd est cōstitutum i iure quod nō
corrumpitur si est cōstitutum i mera facultate.

Sicreditor. Predo bñdianis idēqz cre
ditor papiēdo fruct' i exte

nuat debitū ipso iure hoc dicit Et aduerte qz hic limitā
tur omnes. l. que dicit qz fructus extenuent sortem hoc
uerum si percipiunt iure creditoris secus si alio respec
tu. Nota qz possidere pro herede ubi quis non ē heres
ius crediti non confundit ratio est qz in predone non ca
dit hereditatis aditio. Possedit asserendo se heredē
uel ēt credendo z sic bona fide. dy. Euenitur cū fru
ctibus z iō non intelligitur sibi ipsi soluisse euz restituar.

Dolo. Solutio possessoris liberat autorem sed
satisfactio auctoris nō liberat possessores
hoc dicit no. z semp allegatur. Eximarōnez que suc
cedit loco corporis uel rei. Interest amodo z resolu
to iū esse resoluitur actō. Proderit qz quod prestī
tū succedit loco doli z non loco rei z intelligitur cē pe
na z non res z uide hic. l. quetens. j. si fami. fur. se. di.
alia dic ut. l. et. s. pc. s. de pc. be.

Si mandato. Actōnes ex intervallo ce
di possunt mandatori cō
tra pñ. z tutori cōtra debitorem pupilli. Rō qz quando
sunt plures qui non tenentur eodem genere actōnis scōz
diuersos solutio ī dubio semp intelligitur facta ī precūz
cedendarū z non aīo liberandi pñcipalem. l. z secus eēt
ī pluribus qui tenentur eodem generi actōnis z ita loqui
tur. l. modestinus rō est qz ī illis ut una actio z illa ex
tincta. Titio accipienti ad utilitatē suam z sic ē pñci
palis z mādator accessorius. Tutori qui sua culpa nō
exegit debitorem pupilli unde ad cū spectat periculum
ut. l. piculum. s. si cer. pc. Pecunia mutuata. Debi
torem. l. pñcipalē. Prestare. i. cedere z mandare.

Ut ei. s. mandatori. Non conuenit. i. conuenire ne
glexit. Neqz interpositio est uel est directa psecutio.
Quin etiā. s. dixit actōnem cedi posse nūc dicit ad ce
dendum agi posse. Nota accessorii extingui sine pñcipa
li z quotiens hoc est cessio fieri pōt ex intervallo.

Si creditor. Qui sua culpa perdit ius ce
dēdi perdit ius agendi. b.
d. no. z est iste. s. no. Nota cōtra absolutōnem diffinitū
nam iura cedi nō possunt. Ceciderit qz fuit reus dif
finitue absolutus. Cū ipsius. s. creditoris. Nota a cō
trario qz ubi debent iura cedere nihil pōt imputari nō
repellitur p exceptōnem cedendarū l. z non possit cederē
de hoc p bar. i. l. cum quis. s. si qz reo in fi. s. co.

Si inter. Si pñcipale ipso iure resoluitur
eodem mō resoluitur accessoria
stipulatio. b. d. Aliquid z sic res erat integra z ī fini
bus consensus stans. Solutio contractu pñcipali. nam
l. z accessorius sit uerbis munitus nō per se nō stat quid
ergo si contractus pñcipalis erat munit⁹ consensu z uer
bis dic ut. s. de pac. emptor in pñ.

Pupilli. Hic casus nescio alibi De mā
dato tutoris obitu pupilli sol
ni potest etiaqz creditori tutoris z contingit li
beratio tamen si ille creditor pñcipat fraudez
tenetur interdico fraudatario. b. d. de isto interdico ī p
pria significatōne non hēmus alibi uide hic. s. man. l. cre
ditor. s. luti⁹ ī fi. ubi rex. uidetur contra hunc. Pe
cuniam debitam pupillo.

Si cum. Transactio rescisa ex qua induce
batur exceptio tollitur exceptio
nis effectus ex transactioe induct⁹. b. d. adde. l. si diuer
sa. l. de transac. Eius pupilli. Adolefcere cui da
tus erat tutor p fraudem magistratus. Nihilomin⁹
i. non ob. transactioe. Recuperauerit a pupilla tan
qz ab herede magistratus.

Soror. Periculum nominis cessi pñcet ad
eum cui ceditur. b. d. Ol. Periculuz
nominis cessi pertinet ad cessionarium pect cessiōne nō
ad cedentem. Cōtra placituz. i. transac.

Cum in eo. Precium pignorum debet cō
uerri in omne debitum ī quo
pignora sunt obligata.

Cum in. Ius superueniens recipienti indu
cit liberationem que prius inducta
non erat hoc dicit. Ad eum. s. substitutum Condi
tionis. indebiti. Euanescit z soluit. reconciliat.

Cum ex. Quando extra pluribus cau
tis debetur z simpliciter sol
uitur quo ordine z in quid intelligatur solu
tum hac. l. melius declaratur qz alia que repe
riatur. Infamia que per solutionem tollitur ut. l. si reus
paratus. Admonitum. Nota id seruandum qd uerū
sile est seruatum fuisse si fuisset interrogatus cenor. l.
tale pactū. s. si. s. de pact. Singulorū debitorū.

Quia res. Enita re data ī solutionem
durat actio prima si cunctur
ex causa que habet uetustiore respectum se
cus si causa sit noua. z si peruenit ad casum in
quo non potest cuncti queritur perfecta liberatio.

Obligauit creditori suo puta ticio mutuari. Ex
bis ypotecatis. Et soluit. i. in solutionem dedit. Re
rum. s. statu liberi z rei sub cōditōne legare. Remane
re penes creditorem. Cui data est in solutionem.

Sine re ex causa donationis promissa z postea solu
ta Aufert nam actio ex stipula. orta ex donatione
non reuiuiscit licet terra pars rei donate cunctur.

Nota. i. extraordinaria fm glo. Tu dic quo ad cau
sam ipsius ad orum. Parram. i. quesitaz liberationez
Reuocare. i. in statu obligationis extincte. Iure
applicatur hic minor erat debitor cuiusdam. pro isto de
bito dedit rem ī solutionem dolo creditoris iuductus l. z re
stituatuz minor non restituitur creditor aduersus uere
rem obligationem ratio qz ī integrum restitutio non pa
trocinatur dolo z hoc casu ī integrum restitutio claudi
cat z non operatur nisi in fauorem minoris quod ē nō.

Paire de facto non de iure inspecto principio.
Alienam qz re uera ē ipsius filii eo uiuere. Fue
rit. i. fuisse dicatur supple patris uel alterius. Euentus
nam euentus declarat que ex euentu depēdent facti. l.
seruus filii de le. i. Fuenit. i. uiguerit iur fictione

Mibi. Diuersitas inter creditorem z adiectum
non uiciat stipulationē hoc dicit. Qd
si mibi dubitatio est huius vti. qz quotiens breuius z lō
gius tempus in stipula. apponitur longius inspicimus
qz minus in obligatione esse censet hoc uerum quando
apponuntur in persona stipulatoris. Sed quādo unum
in persona stipulatoris aliud in persona adiecti tunc de
benius inspicere in quolibet propriam formam ipsius

Februariis. hoc casu non possz solui adiecto calendis
negati. s. le. iii. statu liberi. s. stichum. Dubitari utruqz
stipulatio sit utilis uel ne ul pōt dubitari circa stipulatio
nem tps. Stipulas. supple ueliter adiec.

Si stipula. De materia pcedentis. s. log
tur Inter adiectiōne z adiec
tum cadit etiam differentia summarum hoc dicit Rōne
diuersitatis personarum illud quod accedit sorti non di
citur usura hoc dī scōm bar. z istud quod dīc bart. non
est alibi. Conditōnaliter hoc ī summa pari non pre
sumitur s. ī summa dispari quid sit sequitur. A si pu
latore si uerba conditōnaliter accipiantur z hoc pbecur
z hoc est quod sequitur qd ita zc. In psona. i. stipu
lantis. Ibi at ubi dictuz est. s. quid iuris si ista uerba
accipiuntur conditōnaliter hic quid iuris si accipiuntur
proprie. Simplr ī dubio iste est illeccus uerborū
stipulatur hoc modo. v. ticio aut. x. mibi uel. x. mibi z. v.
ticio nā utruqz casus īferius determinat. In obliga

riene. f. mea & est mirabile. Decem soluerit. f. debitor
adicto. **Non. v. repetet. i. nil repetet.** Debebit
ab adicto mihi stipulatori. **Nota** q. diuersitas summe
non uiciat adiectionem & quod i. dubio adiectus non cen
setur adiectus conditionaliter sed quo ad solutionem & q.
iste contractus si. v. ticio nō solueris mihi. x. dabis non ē
reprobatus a iure & bar. defendit q. iste contractus nō
sit usurarius q. ista q.ritas accedit facto quia i. persona
adiecti est factum & iō non presumitur i. fraudem usura
riū per. l. liber homo. s. si. s. de uer. ob. sed ista subtilitas
non cōsonat conscientie & ideo i. foro canonico esset una
truffa. S. certe ē factum cuius finis ē datio non d. re
parat factum ut. j. s. sc. mihi rome.

Mibi. Causa dādi preualet ipso facto Dy. pre
mitte q. solutio i. persona adiecti d. fac
tum tamen i. ea preponderat datio. & iō etiam de iuris
subtilitate oritur liberatio & hoc cōtra iul. Secundo pre
mitte q. merum factum p. mero facto solum non ē so
lutio debiti. tamen de equitate oritur exceptio & hoc ē con
tra iul. s. cōtra de fabrica domus & hoc non i. ui subtilita
tis sed i. ui equitatis & adde. s. de uer. ob. l. stipulatio nō
alie. s. si forem. Preualeat cā naz ipsi datōi i. psona
adiecti iest factum tamen illud factum est quid preambu
lum q. organum ipsius datōis sed ipsa datio est quid
finale. Et ubi uerum dic. Jul. de rigore nō de equita
te. Liberatio & uidetur q. non contingat. nemo enim
zc. Contingere uirtute solutionis Jac. de ra. i. recta
uia & de iuris subtilitate. Liberationem i. effectum con
tingere. Complectur. i. dicere satis ē q. ad electionem
creditoris sit alteri solum. Bal.

Si seruus. Stipulatio rōne incertitudinis
tūc uiciatur q. lex de ea nō
disponit certo mō. b. d. Obligatio indeterminata quo ad
psonam cui queritur nihil reputatur. Quādo in si. s. d. u.
enim plures quorum unus ē capax stipulationis alter
non totum queritur capaci.

Aream. Obligatio aree nō distinguitur nec dif
fertur p. edificium sup. impositum.
Obligatio hominis certi extinguitur si ad libertatē per
ueniat nec renouiscit l. i. in seruitutem postea reducat.
Obligatio nauis cessat si interim dissoluitur aīo reficien
di s. si non aīo reficiendi extinguitur & l. i. mutata uolun
tate reficiatur non resuscitatur. Obligatio hoīs q. ab ho
stibus capitur iterū cessat. s. eo possiminio reuerso re
sumit actū suū. b. d. no. Vnde cōsidera q. triplex ē sta
tus obligationum quedam que l. res prestari nō possit
tamen obligatio nō suspenditur Quedam q. res presta
ri nō pōt extinguitur obligatio Quedam q. res p. stari
nō pōt obligatio suspenditur seu interim cessat **Nota**
q. aliud ē rem extingui aliud suspendi habuisti. s. de v.
ob. l. iter stipu. s. sacram & iste. s. ē notabilissimus. & iste
s. in p. facit ad. q. utrum solū possim uendere iure pro
prio & edificium iure libellario uel ecōtra de quo p. bar. i.
l. i. s. i. s. de sup. fici. Dic q. aut mutatio rei non tollit sub
stantiam rei & tunc obligatio nō tollitur nec suspenditur.
Aut perimit substantiam obligationis q. d. seruo libero &
tollitur obligatio. Aut ē mutatio rei tamē est spes resu
mendi p. mium statum & tūc obligatio nō tollitur s. cessat
Aut est sublata spes reassumendi p. mium statum & tunc
obligatio tollitur Et p. hoc habes i. collegio destructo.
aut erat animus reficiendi. aut non q. p. mo casu intelligi
tur esse illud idem Siue uero d. struat collegiū eo aīo
q. ibi nūq. sit collegiū l. i. mutato. p.posito reficiatur. &
penantur noue moniales tūc erit nouum collegiū q. d.
facit ad materiam ipetantium ut i. c. litteras extra de
rescrip. Edificauit uī amodo cōmode non pōt tradi
p. seipsum. Respōdi alterius exordiendo materiā.
D. Danumissus mora mea nō pcedente. Nec admif

cum. i. approbatū. Celsus & male. Lege aliqua pu
li p.pter ingratitudinem. Imperpetuū cōcor. l. i. seru.
effectus de act. & ob. Dēs ambulationes bitū sunt p. p. re.

Alius nō p. p. re alius hō. s. alia res q. nō p. p. re d. hō
ut. l. si seru. d. ali. lega. Nec simili male dixit celsus i.
dicto. s. in simili q. non est simile. **Nota** etiam alienam quā
p. m. sili. Compegerit pro maiori parte uel eadē cari
na durante ut. l. si nauis de rei uen. **Nota** ecce ratio
quare casus non est similis. Celsus interum donec
reficitur. Similis fiat. i. similis est casui qui sequitur
in quo etiam celsus male loqueretur Alia enim & iō
hoc casu non resurgit obligatio. Non est his similis
hic uidet questionem preposita **Poti** potest arca etiā
durante edificio. q. eadem est eius substantia que erat
primo Extinatio propter difficultatem prestationis
simplicis arce q. oportet edificium dissolui quod ē p.
bibitū. **Maxima** **Nota** fundamentum esse maximā
partem cuiusq. rei Cedere cōcor. l. de rei uen. l.
fa ubi dicit q. sicut edificium cedit solo ita supior pars
edificii cedit inferiori parti edificii quia inferiora huius
modi tenēt locum fundamenti & ideo si socii diuidunt
currum per superius & inferius si edificatur p. quēlibet
in superiori est illius cuius est superior pars. Deni
q. hic probat quod dixi de arca per ar. tignū mūncti

Interi dum edificium durat. Ibi uoluit concludere
q. ubi id quod debetur solui non potest lege p. b. b. e
si tam durat obligatio succedit extinatio.

Paulus. Si non interest creditoris pōt
ei solui pecunia etiam alteri
forme q. sit p. m. sili uerbi gracia paruuli pro
sexuinis & est. l. no. Et caue tibi. quia non dicit
in alia materia nam que differunt in alia materia diffe
runt etiam specie & species p. specie solui potest Qui
dam tamen dicunt q. fallit in pecunia propter promif
cium equipollens usum. ut no. in. l. si quis ar. de dona.
in prin. & dic ut ibi. Sed ueritas est q. alia materia pro
alia solui non potest iūto creditore puta es. p. auro uel
econtra. Sed quando est idempnitatis materie tūc sic &
est ratio q. illa materia est apta recipere illam eandem
formam nam de paruulis possunt fieri sexuinis & ecōtra
ut de au. & ar. l. l. ticio amice. Sed de ere non pōt fieri
aurum & hoc est uerum de iure stricto sed si est consue
tudo illā serua uide. c. intellectu d. iurei. ubi q. si fieret
statutum q. sexuinis d. ere ualeret anconitatum non ua
let adde quod habuisti. s. de uer. ob. l. que extrinsecus.
Nota i. pecunia attendi i. tesse. dicit bar. q. si i. tuerunt
mora p. paucos dies certe dicit ipse q. extinatio crescēs
per modicos dies nō curatur per. l. p. cia rerum. sed nō
uī mibi uerum q. credo q. etiam momentū inspicitur
sicut si momēto & casmate perisset p. p. etuatur obligatō
propter moram d. materia no. i. l. cum quid & l. q. te & l.
unum si cer. pe. Damnu uel minus lucus q. damnu
causatum per prius si admittitur est damnum uide. l. in
uenditōibus de contrab. emp. ubi aurum & argentum
non est eadem materia.

Uero. Habens officium coartatū quo
ad certum locum po. est illud
extendere ad alium locum hoc dicit & non ē
alibi & est ar. ad prorogationem officii iurisdic
tionalis de loco ad locum. Solueretur dicit bar. hic
q. in loco contractus non potest quis conueniri ubi solu
tio est collata alibi supple si inuenitur ibi al. s. male dicit
ut. l. i. s. de eo q. certo loco Vel melius intellige quando
in loco al. s. non habebat domicilium & hoc uera concludere
q. in executis contractus non inspicuntur ordinatua cō
tractus sed locus solutionis. Sustineret. i. nō haberet
q. diuisa erat tutela prouincialis ab yralica. **Paulus**
respōdet premitendo ad euidentiam quod sequitur nisi

specialiter hic decidit questionem. Curantur tunc potest ei solui rōne officii prorogati d loco ad locum ut tute pacti quod est no. z semp allegatur z tene menti.

Paulus. Qui soluit plus sua portioe n liberat collegam s; repetit illud plus hoc dicit.

Paulus. Redactio ex pignoribus ē i arbi trio creditoris cui obligatō cedit h.d. Nota hic rōne pignoris arbitrium concedi credito ri quod alis non concederetur. Et s. creditori.

Creditor. Si pecunia debita aufertur debitori per rē publicā ei est periculum z non creditoris. h. d. Eius est piculum cuius ē dñum nisi fallat ppter morā alterius z allegatur ad. q. de exitiis habentibus debito res. z adde circa hoc. l. paulo calimaco. §. si. d. le. iii. vide l. si merces. §. culpe. §. loca. De alia die q; temp? for te erat appositum fauore creditoris un ante uoluit reci pere ut. l. qui rome i pñ. de uerb. ob. uide hic quod no. p Ly. in. l. ii. l. q; metus cau. In glo. cre egens ista gl. dicit q; ppter publicam egestatē pōt auferri pecūia diuitibus. In eadem glo. no. q; pecunia facit rem publi cam dominabilem z potentē. In text. ibi iussu presi dis hic uide. l. lectos. §. d. per. z como. rei uen. z de pig. act. l. si. Nec creditoris. §. i. primo casu. Nec tuto ris ut i secūdo casu z adde. l. dñitor d neg. ge. bal. d. pe.

Cum de sorte. Condenatus simpliciter soluēdo ut in dubio se referre ad cōdemnatōnem. h. d. z dicit unum notabile q; ualet snia lata per iudicis ap. l. z non cōtineatur uerbum cōfirmo uel infirmo uel male appellatum uel bene z l. z non fiat mentio prime snie dūmodo pronuncietur super facto pncipali quod est no. z adde. §. de uer. ob. l. qui ro me. §. scia. Et nota q; l. z tractus futuri temporis non pri near ad iudicem hoc uerū cōdemnando ut. l. i. §. i. d. uir. s; non declarando ut. l. i. §. d. fidei d. Nec no. q; iudex pñiciat sup naturali hoc mō dico te nō debere. Pro nunciari. No. formam pñiciandi que sequitur ualere. Non debere nō itelligitur hoc nō debere naturaliter sed eo modo qui pertinet ad iudicii uigorem. Dixit set subaudi maxime.

Valerianus. Solutio i dubio refertur ad dñitum antecedens q; ad dñitum illius anī qui sequitur. In pximū uerū ista tacita relatio fiat ad pxima uel remota. Ex sum ma maiore No. ar. ad libellū z ad cōsuetudinem floren tinorū. Peto. x. ex maiori summa dixi. §. d. uerb. ob. l. scire oportet.

Titius. Vñre plus debito p errorem solute sortem extenuant. h. d. no. No. q; quis pōt errare p posterius i quo nō errauit pus No ta q; i cursu temporis pōt quis trader obliuioni uerita tem rei adde qd habes. L. de cōtraben. z cōmut. stip. l. magnā i si. No. q; ubi quis allegat errorem d; patfa cere errorem. Accessorū indebitē solutū extenuat pnci pale z uide. §. de transac. l. z post rem. §. si.

Am ex pluribus. Nemo s sumis sol uere nisi id ad quod soluendūz compelli pōt.

Atc restitutam. Lequitur ista lex i eo qui exigit non i eo qui gratis remisit uel tran sigit tex. est no. i. l. si. §. de trasac. que ē. l. no. z glo. huius. l. Nota q; obligatus ad cedendum anteq; cedat pōt liberare soluētis debitorem Bal.

Quod dicimus. Cum fideiuss. soluit debitūz statim pōt debitor compelli ad id soluēdū. nec

d; illud statim itelligi aliquo momento s; aliquo spacio dato iudicis arbitrio z istud spacium intellectu pcpitur ut. §. e. l. ratum uide hic. l. si. in fi. L. de usur. rei u. No. ē q; quando fideiussor soluit pñptam z expediam d; habere exccutorem i recuperatione. Nota uerba pñsa debere itelligi cum quodā temperamēto iusticie quod tene menti.

Quid est inze. Facultas pmissa iure contractus non pōt auferri secus i simplici mādato. h. d. Que ergo transeunt i pñtum nominatū z for mam eius sunt imutabilia Que uero stāt in finibus mā dati possunt per penitentiā mutari. Postea hoc uer bum considerauit bar. §. eo. l. si cum cornelius.

Uerborum obligatio. Du est obligationis resolutio una naturalis alia ci uilis. z naturalis est duplex una p solutionē z interitū z ciuilis ē duplex. s. p acceptilatiōem z cōfu sionem obligationis hoc dicit no. Deuenit Nota de uerbo deueniat.

Iqui. Stipulanti post mortē meam ul simpliciter sibi dari me mortuo recte soluitur Sed si mādō alicui dā me mor tuo non recte soluitur hoc dicit. Quando quis est adhibitus ad contrahendum z contraxit morte pñe is n finitur obligatio sed morte mādātis finitur manda tum. materia huius. l. declaratur in. l. cum pater. §. meui de le. ii. Lex. i. forma z hoc modo non habet dubium inuito me hoc lūmā per. l. scia de dote ple. z per. l. scia de dona. cau. mor. z per ea que plene leguntur z no. in l. que dotis so. ma. Debitorem meum soluere quod est. §. z die iussit simpliciter dy. non recte hoc dic ut sub tiliter no. in. l. cum pater. §. meui de leg. ii. z hic in glo. no. z scias q; si mandatū partium ad ultimam uolunta tem ut mandatū exccutoris non finitur morte sed mād pit ut. ff. man. l. si uero non remu. §. si. Quero nūquid in morte quis possit dare curatōrē hereditati iacētē ha betis tex. in. l. lūcius. §. i. ad trebel. z non est alibi. Et no. q; glo. declarat hic uerum intellectum. l. si ego. §. i. d. iur. do. qui intellectus est iste q; mandatū de aliqua dōrāda fauore dotis non finitur morte mādātis qd alibi nō re peritur. Et ideo forte in quolibet mandato ad pias cau sas Dic q; qñz mandatū conferunt post mortē. qñz in uita. qñz conferunt simpliciter z tunc subdistinguit aut res mandata siue cōtēra in mandato requirit cōfirma tionem per mortem z tunc subdistingue ut. d. §. meui in textu Aut non requiritur aliqua confirmatio z tunc serua regulā q; re integra p mortem finitur nisi res mā data habeat in se necessitate. tex. est no. in. l. fundi. §. itez si amicus de acqui. pos.

De acceptila. rubrica.

Et per ius. Obligatio iuramen ti pōt p accepti lationem resolui hoc. d. no. Ex hoc ha bes q; iuramentū homini pñitum pōt p hominem relaxari Item habes q; obli gatio iuramenti dicitur contrahi uerbis De iure tamen ciuili non contrahitur obligatio nisi i li berto. z ē rō q; iuramentū potius accedit pollicitatūz q; pacto. i. potius ē pollicitatō q; pmissio siue pactio z adde. l. si quis pro eo. §. de fideiuss.

Siid quod. Acceptilatio partis n cadit super indiuisibili sup diui sibili cadit Item stipulatus uñ acceptilando iter ul ac ribnem nihil agit Sed copulatiue iter z actionē accep

illando ualeat acceptilatio hoc dicit usqz ad. s. illud.

Si tamen hic reassumit materiā super indiuiduo z ē nouus casus

Item uel act. qui includunt sub una Item z actus. coniunctim. Promisit qz hoc est su per toto considerato effectu. unde non diuiditur hic in diuiduum sed tollitur in totū. s. ubi est alternatiua uel altera pars tñ ibi diuideret indiuiduū qz ē impossibile

Illud certum Stipulatus fundū n̄ pōt accepto ferri usumfructū formale qz fundi pars non est. hoc. d. rex. cum glo. Quo modo usumfructus dicatur pars rei dic per bart. plene in l. si alii. s. de usufruc. le. Del totum uel partem quoraz z rei diuisibilis.

Si quis Stipulatus usumfructū acceptilando usum reducit stipu. usuf. ad id quod sup̄st d̄racto usu. b. d. z ē no. s. z ut priari pcedentibus. Quā usu formali z simplici.

Si is qui Creditor generis unā specie ac ceptilādo totā obligationēz peri mit. b. d. Et no. regulam hic i rex. soluere pōt z soluēdo liberat. Dy. Liberatōnem. f. plenam Baldus.

Eum qui Dolus futurus non pōt p accep tilationē remitti uel doli clā z p hoc per nullaz clausulaz positā i compromisso pōt re mitti dolus futurus arbitri uel arbitratoris z hoc ē ue ritas. z psumitur dolus ubi nominiter ledit ut no. bar. i. l. ul. j. de pro. sti. quod ualde nota z signa.

Si Stichum In alternatiua cōditione si accepto fertur species. z iterim p̄t i alia parte alternatiue durat obligatio Ratio huius. s. ē subtilis qz p interituz speciei natiuitas obliga tionis īpeditur i illa specie z iō acceptilatio annihilatur i teritus speciei qui impedit initium obligatōnis est anibi latium acceptilationis.

Et si fideiussozi Acceptilatio p quan dam cōsequentiāz tollit obligationes quascūqz quas directo n̄ possz tollē

Silegatorum Si fideiussozi nomīe conditionalituz legato um fiat acceptilatio adueniente cōditione liberaf ipse z nō heres. b. d. z iste. s. bz de amaritudine. rō auez qz fideiussoz iteruenit ad cautelam z iō sublata cautela re manet legatū Alii dicūt qz ista acceptilatio fuit obtenta respectu p̄sone non obligationis.

Qui ita Vbi post acceptilationem supuenit res z cā obligandi p acceptilationē non pimitur. b. d. no. Antigore Flo. qz obligatio nec natura nec tempe pōt pcedere obligatōnem.

Tutor Obtenit officii non pōt quis p accep tilationē liberaf debitore nisi pmo stipuletur sibi aīo nouandi deinde accep. ferat. b. d. z est nouus casus. Accep. i. acceptilationē iterponere sup stipulatione nouante Ol. Nam z i absentium cōcor. s. ti. i. l. si debitor.

Ex pluribus Acceptilatio unius reoz credendi neqz correo. b. dicit. In solidum. i. ab utroqz z uidet. l. si rem aliquaz in si. s. de noua.

I consentiat Nō sumatur qz se summat p modū regule. Cōsentiet. i. cōsonet. Verū Flo. uerbunt qz refutatio apposita sup falsa causa non operatur super uera.

I is qui Supuacuum nō uiciat accep tilationēz Oratio copulatiua opatur i eo in quo pōt operari lz non opetur in superuacuo. Recte super Stichō.

I ex pluribus Acceptilatio uni ex pluribus q tenentur eodē genere obligat. oibus prodest hoc dicit Baldus.

Sindicati Sublata obligatōne p accepti lationē que oriatur ex iūta tel litur debitum p̄ncipale hoc dicit no. Liberabitur ab omni obligatione.

Ubi hominem Obligatio gene ris z alternatiue pōt p acceptilationē p parte solui z hic plus opatur acceptilatio qz uera solutio d̄ hoc bñi tis i. l. ii. s. d̄ uer. ob. Flo. ergo qz lz obligatio generis z alternatiue dicatur indiuidua ueruz ē quo ad liberatō nem naturalem ne i diuersis rebus fiat solutio sed quo ad ciuilem reputatur diuidua.

Eius A gallo aquilio z iō uocatur acquilio ab autore z p̄secutio ex istis uerbis no. qz non solū officii iudicis z actio in re pōt nouari z post nouat. p acceptilationē perimī z adde. s. de uerb. ob. l. scire debemus. s. si a fure hoc modo nouatur actio i rem qua ipsa non nouatur s; eius p̄cium.

I acceptilatum Acceptilatio iterposita su per obligatōe re p̄cta bz uim pacti. b. d. z sic no. qz acceptilatio inutilis rōe materie bz in se pactū de hoc ē dictuz. s. eo. l. an inutilis in p̄n. Libera bitur. s. ipso iure ol. Flo. et hic qz actus agentū qñz n̄ seruāt p̄p̄iam naturā sed in aliam transferuntur.

Inter acceptilationem Con tra ac ceptilationē non pōt opponi exceptio n̄ numerate pe cunie s; p̄ confessionem sic. Pone qz in eodē instrumēto est cōfessio z acceptilatio an poterit opponi exceptio nō nu. pe. uidetur qz sic rōne confessionis Ecōtra qz n̄ rōe confess. de hoc habuistis duas gl. contrarias. s. ti. i. l. si ex pluribus in p̄n. dic ut ibi z iste est no. s. Soluta sit ul nisi. xxx. dies trāserint ut. L. de non nu. pe. in p̄ctibus Flo. hic differentiam inter confessionem que fit ad pro bationē z acceptilationē que fit ad liberatōnem. confes sioni enim ob. exceptio de nō recepto sed post accep. n̄ bz locum querela non nu. pe. d̄ ista apocha z antepocha habetis in. l. plures apoces z iste uocatur apodisse ut. l. nuda. s. de dona.

I accepto latum Stipulatio iud. sol. interponitur principaliter propter clausulā quā uerbum sonat quia p acceptilationē ex tincta cetera sunt extincte hoc dicit. Del sic quēcūqz or dinantur ad aliud illo sublato deficiunt. Tolle principale tollis quicquid ordinatur ad illud z iō sublata clā iud. sol. tollitur etiam q̄rū ad defensionem z de dolo malo qd̄ absit. Flo. qz clā de defen. z dolo malo qd̄ absit in terponuntur principaliter propter aliud. i. pp̄ s̄tētiāz

I sub conditione Acceptila tio iterpo sita super obligatione nouā totā obli. tollit. tol litur enim antiqua nouatione z noua accepti latione Nouatio actionis ex testō. Facta sit per stip. Ibi que. i. stip. due igitur cāe sunt inducē ad pe rimendum una per nouationem alia p stipulationē.

I ego Correlatiua se ponit z uno pem pro utrunqz perimitur. Del In correlatiuis destructo altero extremorū de struitur qd̄libet Nihilō magis. i. nō ideo magis. Liberatus suz ab eodem contractu z ideo re prebenditur labeo a paulo Cōuentione z stetit i si nibus conuentionis ita qz res est itegra. Res supple

nec precium intercessit ab alterutra puta emptor libera
bit uenditorem a rei traditione uel econtra uenditor em
ptorem a precii solutione nā correlatiua sicut se inuicem
ponunt ita se inuicem impediunt et hoc procedit ex na
tura correlationis et ex natura cāe efficientis nam sicut
non debetur res ita nec precium nam res erat causa fi
nalis ad precium et econuerso. Omnes. s. contrahen
tes. i. uterq; contrahens et facit ad. q. de micribus que
queruntur fm consuetudinem perusina q; sublata re. p
cipali intelligantur sublata uices pp defectum cause fina
lis a qua dependent d quo p. guil. de cun. in. l. ult. ff. de
consti. pec. et uide hic. l. quotiens. s. si a colono. s. d. usuf.

De pretoriis stipula. rubrica.

Pretoria. Primo ponit diuisione
ne trimembre quedā
iudi. que effectū iudicii respiciunt que
dam sunt cōuentionales pp quas adiur
ptor ob hoc ipsas ac si tenerent ad hoc
iure actionis ptorie cōmunes sunt ille
que respiciunt non solū exitū iudicii. s. antecedentia eius
Propter iudi. Unde derivatio nois. Ratum fiat
quo ad eius executionē et finalem effectū. De iudi.
sol. ut. s. ti. i. l. si accepto. et. s. ti. i. et p. iusuram. s. et si lega
toriū. Et de tutela hic adde. l. si. l. d. admi. tu. q; circa
formā istius satisfactiōis aliquid ē additū quod non erat
i edicto. et. l. de creatiōibus. de epi. audi. Damni infec.
ut. s. de. pcura. l. s. et he. s. si. cū. l. se. Et sciendū i lar
gissima significatiōe s. nō i specificatiōe positionis de
qua. s. Securior dicit hic Bar. p. hunc tex. q; securitas
appellatur i non dato fide. quod pz. q; hic loquitur pro
miscue tam dato fide. q; nō dato. de quo. s. man. l. si mā
dato titi. s. si. In glo. ibi stricte. de ista loquitur. l. cō
traria. Addi. s. pncipaliter secūdo modo dī hoc mō
loquitur hic accipiendo ptoriam large. put de pluribus p
dicatur ut genus. Et oēs. s. cautionales. Ob hoc
ipm s. incidenter interponitur ob aliam cām. Et ex
de. l. ex tpe iudicis aditi ob aliam cām. ut. j. s. cōes hec
distinctio ē uera. et eam tene. q; id quod ibi ponit p spe
cie ponit p genere hic unde hic est genus cū tribus spe
ciebus ibi sunt species separate. In alia glo. que inci
pit alias cōuen. dicit q; quedam ē nouatio adiectis. s. neces
saria. ut. l. aliam. s. d. noua. nā ista nouum induant et an
quum non pmit. quedam ē nouatio impediens natiuita
tem actiōis que alias oriretur. quedā ē nouatio trāsfun
dens naturā act. p. prius i aliam transfundens. unde uer
tres sunt nouationes. Ibi differt. s. cautionalis a iudi
ciali. Differat cautionalis a cōi. Ite i hoc uer. cau
tionales. Ita petimus offō iudicis nobili imploratō
in tribus exemplis. s. i stipu. rem pupilli sal. fore. et dam.
infec. Si uult agere. et si non pstat repellitur a limine
iudicii. ut. l. de. pcur. l. i. Nihil de pnt nisi expresse
actū sit ut fiat nouatio quia necessaria cautio nū. q; no
uat. s. posito q; sit actum ut nouet quero quid nouabit.
dic ut pz i sequētibz. In gl. sic ergo hic incipit decla
rare qn sit nouatio quid nouat possit. Actio ex testō
psonali ypothecaria et i rem nō nouantur nisi expresse
agatur d ipsis. ut. s. ti. i. et uno. s. i. l. queriens. et. s. ti. i. l.
sub cēdi. In tutela hec pma expositio ē uera. Id
est ista ē impropria expositio et iō illa stipulatio rez pu.
sal. fore. pprie respicit tempus tutela. Pro stip. rem
ra. ba. quod ē tertium exemplū in tex. et supple sit noua
tio q; et. A pcur. i. a pndente se pcur. cum nō sit
et. l. si. s. si. et. l. si. pcura. falso. de condi. ob cām. Per
stipu. dāni infec. qd est quartum exemplū i tex. Op
quod minatur ruinā. Competeret p te facientes op
quod ifert dammū uel iferre possit. Ibi excep. No

ta excep. nouari posse. qd dic ut. l. rescripto. s. si pacto.
In glo. ex operis. nota q; uerbum si apparuerit ex
ponitur si iudicatum fuerit. Val.

Stipulationum.

Stipulationes p
torie regulariter
sunt satisfactio. fallit i quibusdam que sunt nude pmi
sionis et addere et detrabere eis uel mutare cā summa
tim cognita ptinet ad iudicem cāe. h. d. no. usq; i si. ex.

Satisfactio. s. cum fideiusso. ut. j. co. i. torie. Ibi
nudam nō nudam a solemnitate s. a fideius. utrū autem
cū non dat fideius. teneatur bona ypothecare. dic ut. j.
co. l. pretorie satisfactioes enumeratis exceptionibus
apparet regula in ceteris uera et regula debet esse de
plurimis exceptio ut d paucis ut hic. Stipulatio hic
ponit exemplum qn requiritur satisfactio et qn non in
priuato nuntiantis uel i priuato edificatiōis contra debi
tā seruitutem. Satisfactio de ope demolitōis si appa
ruerit iniuste edificatiū. Cauent. s. de co qd in publi
co fiat q; rei priuate alterius pōt damnum inferre.

Satisfactio de damno illo reficiendo et de ope tollen
do. Stipulatio ecce tertium exceptio de caus. repro
missoria sine satisfactioe. Nisi cōuenierit nā tūc pac
tum alterat naturā. ut. l. pacta conuenta. s. de contrahen
tibus. In glo. l. si post. tu adde. l. habitationem. s. si.
controuersia per quam efficiatur res dubia utrum sit
cauendum uel ne puta ille cui nuntiatu nouū opus di
cit se non edificare et ideo non debere cauere. uel in dā
no infecto negat dammū. de istis enim causis est summa
rie cognoscendum et. h. d. tene q; in preparatoris sum
maria cognitiō sufficit. et summarie dicitur dupliciter di
lationum abreuiandarum et ordinis iudicii. Alio modo
respectu probationum. In preparatoris iudiciū dī
tur summarie utroq; modo q; sufficit probatio semple
na. Sed in decisoriis et preiudicialibus requiritur p
tio plena fm Bar. et nota hanc theoricā. et dicit q; fuit
opi. Jo. fasoli. de py. in tractatu de summaria cognitiōe
quem refert. Spe. de uerbo ad uerbum. In glo. i. l. nota
istam glo. utrum interlocutoria exequuta possit mutari
et ista glo. que facit distinctionem fm Ray. non reperit
alibi. dic q; nulla interlocutoria concludit iudici si ue
ro loquimur de iustitia et tunc requiritur cā et caue
nobis a Bar. q; dicit ipse q; ista glo. habet locum quan
do interlocutoria est exequuta per denegationem qd
est falsum. ut in. s. precedenti q; glo. procedit tunc cum
interlocutoria est exequuta facto partium alias secus
et ideo caue ne erres.

Pretoria. Pretoriarum stip. quedam sunt i
diuidue ut que continent faci
indiuuū. i. alicuius partem respectu par
tis fieri nō sufficit. quedam continent interef
se qd est indiuuū. h. d. Sicut exemplum primi
membri. Restituatur. i. destruatur ita funditus q; re
ponatur formaliter in pristinum statum uiuente uel
uicto et facta pronuntiatione de ope demolitōis. Ali
quid opis demolitōis. Iudicatu facta relatione ad
interesse ut. j. co. l. si. et dicitur incerta qritas respectu
iuti declaratur siue certificatur in fine per iudicis taxa
tionem. ut. l. iiii. in fi. l. de iuril. stip. Et his similes
que cōcludunt ad interesse. Summa rōe fit ut dī
datur inter promissoris heredes sicut stipulatoris et hoc
sequitur. Hoc enim ratio predictorū. Quāti quare
qritatē continet que diuisibilis est. Flora nihil uideri d
molitū donec aliquid superest ad demolitōem. Unde
si est statutum q; domus alicui debeat dirui debet dirui
usq; ad fundamentū ita q; nō appareat uestigiū edificii.
Secūdo nō. q; promissio interesse est incerta. diuiditur
tamen nam omne interesse mensuratur qritate et omnis
qritas est diuisibilis.

Am lite. Lite finita per litis interitum non fideius. iudi. sol. liberati sunt b. d. caue tibi ideo dico p litis interitum non dico per litis exequut. siue quia uentum sit ad diffinitiuā. ut. l. grece. §. p^o litis. §. de fideius. **¶** Aut la res. i. non superest iudicium. **¶** Nō teneri ex aliqua clā non enim ex clā de defen. quia non cadit defensio lite mortua. nec ex clā doli. quia non committitur dolus. nec ex clā iudi. sol. qz non potest iudicari & ideo falsa ē opy. **¶** Pe. qui dicit qz si snia est lata post trienniu ualeat ipso iure qd est contra istū tex. qz si ualeret ipso iure tencerent fideius. qd est falsum. dic qz quidaz sunt act^o iudicii qui operantur respectu interruptionis siue perpetuationis tūc lue mortua iste effect^o adhuc durat qz traxit effectū de preterito. ut. l. si. l. de pscript. xxx. an. Alius effectus

actorū est respectu instantie quia dat foritiam instantie
et id instantia pempta iste ordo est pemptus. et id si de
nouo uult agere opz q de nouo det libellum et alia ut. l.
que omnia. de pcura. Item utrū dicta testium i prima
instantia debeant d nouo repeti aut sunt publicata aut. i.
ut plene in. l. iiii. et iiii. ff. que i frau. credi. p. ia. et p. doc.
in. l. gesta de re iudi. l. z. l. pperanduz. l. de iudiciis.

Iquis Mutato iudice stipulatio iudi
catum sol. nō committitur. b. dicit
hoc declara p. l. cum apud semproniu. j. eo. et
dic ut ibi translatio iudicio de tribunali ad tri
bunal finitur satisfactio. s. in eodē tribunali mutata per
sona non hz locum hec. l. Subdiderunt ille ergo qui p
mittit iudi. sol. subdit se finit. et id patitur execu. apparz
ergo in ista stipu. a persona non esse recedendum.

Sistipu Tutor cura. et pcur. possunt satis
accipere iudi. sol. dūmodo satis
accipiant ut tales et uigore sui officii. cōiungere uero pso
ne nō possunt satisfacere cū effectu nisi ratihabito sub
sequatur. b. d. usqz ad. s. si tutor. et sunt rex. notabiles et
elegantes. Bonoru qz non refert utrū sit procurator
in genere uel i specie dūmodo habeat mādātū sufficiens
ut. l. sed et si unius. s. si pcur. j. de iuriis. Sed et si et
posito q nō habuerit ratum sufficit q ē habiturū ratū.

Procurator ut Nota qz rati hōtio facit quem retro
pcur. Ex liberis. uide. l. de pcur. l. exigēdi. Pa
rentibus uide qui satisfda. co. filius. Uxoris noie uide
l. de pac. conuen. l. si. Stipulatio absqz aliqua rati
habitione. Cōdemnatio. l. reo. Vel ratum habi. de
necessitate psupponēdum est q iam lata erat cōdemna
toria tempore rati habitionis et sic nota qz lata finit con
uictorie noie potest haberi ratū quod ē iam iudicatur et
sic est p. Pe. in. l. si tutor. l. i. quibus cau. i. integ. resti. i.
est necessaria. idē dicas i non cōiuncta. ut. s. a uerbo sed
ratum. et s. de excep. rei iudi. si mater. s. hoc iur. dicebat

Bar. i. l. de iudiciis. qz si erat porrectū iudici p. pduc
tionem falsi pcuratorū ratihabito tūc nō oparetur qd
est notabile. Item nota aliud ē hēre mandatum aliud p
mittere agere hoc utrū i pmissione legis. s. in pmissio
ne hominis hz uim mandati. Item querat hic utrū sit re
perire aliquē pcuratorū datū certe uir? legis largo
modo facit dici procur. facit de cōdi. et demon. pater. se
uerinam. s. cōditionum. et qd nō. Bar. in. l. iiii. s. actor. de
re iudi. Item p hunc tex. habes qz si cōiuncta persona
agit pro cōiuncta agit iēpte nisi habeat mandātū. In
terueniat et dñs non habeat ratū. Cauendū domino
agenti. Administrabat. i. nō remotus ab actu sup quo
uide glo. notabiles. s. de aucto. iur. l. et si pluribus. et sic
non ob. s. de solu. l. quod si forte. s. i. S. et si tutor qz
non ē tale non d. uocari tale. Sed et si quidēz Nota
qz illud qz facit tutor si non facit ut tutor nō ualeat. Item
nota qz ad inchoationē officii requiritur scientia eius.
Do. Bar. colligit notabile hoc mō. Nota non sufficit cē
torem nisi gerat tutorio noie. hic cōsidera tria genera
negociorum. qz si negotium pñet de necessitate uel re
ipsa glo. dicit alibi qz ut tacite tutorio noie contrahere
cum scite conditionem eius ut. l. post mortem. qñ ex fa
cto tuo. et Bar. hic. S. quando pender ex uoluntate qd
appellatur nostrū ratihabitione ibi nō facta mentiōe of
ficii non ut eo pretextu. Ignoret uide. l. quero. d. eo
qui pro tu. et Bar. i. l. multum interest. de cōdi. et demō.

Non committi stip. nisi sequa. ut ratihabito domini.
Permissa supple et ipse eo noie gerit. Pupilli no
ta pupillo carente tutore posse dari cura. quod dic ut. l.
impuberi. s. de tuto. et cura. dan. ab his. qd itellige i ma
iore infante. ut. l. qui hz. s. pupillus d. tutel. Bar. itelligit
qz i casu necessitatis ex mero officio pōt dari ut. l. fulci
mus. s. quibz ex cau. in po. ea. in v. iudicm. et i. p. digo.

et in v. iudicm. ubi omnino uide.

Situtor De non sua admistratone et de
non suo territorio quis se in. ro
mittere non pōt. b. d. Vel sic de alieno offiō quis se iro
mittere non pōt. Separatū potestatur separata est ratio.
Pertinebat hic uide. s. de solu. quero. Bal.

Situtor Ob rem nō defensaz cōmittit sti
pulatio iudicatū sol. et dñ idēfen
sa si a nemine defendatur. b. d. habes hic glo. notabilem
qualiter probetur ista negatiua qz a nemine defendatur
quia non potest probari nisi facta discussione an quis d
fendat eum et discussio ista non potest fieri nisi citatis ci
tandis. et per edicta citantur alii et nemine comparere
accusatur contumacia non comparentium. et nota qz iste
est modus per quem fit discussio et probatur negatiua

In glo. existere. Ibi duabus clis si de dolo. et quod
uerbum sonat et dic qz post trīenium assignatur nō pōt
existere defensor et ideo facit ad. q. qz si homicida non
poterit soluere condemnationem pecuniariāz amputet
caput nec apponit terminum quando intelligitur nō pos
se certe per discussionem. qd est notabile. Bar. ponit in
l. suis. s. puto. de heredi. insti. tamen non allegat istā gl.
notabilem nec tex.

Si plures Fidei. i. iudi. sol. reus potest
comparere ad defensionem
fidei. conueni ob rem non defensam quo comparere
et defendente fidei. absoluitur ab obseruatione iudicii.
b. d. nō. qz qui defenditur per se iudicium suscipere non
cogitur. Damnatō. Nota qz post sententiā nō cadit
defensio. Ceterum Nota qz facta exequutione legis
uel hominis non hz locum purgatio more. facit de con
di. inde. l. qui ob rem non defen. Quod solus. quod
est absurdum. Unde siue diffinitiuā sit lata et nō exequu
ta siue lata et exequuta non habet locum purgatio more
Bal. doc. ll.

In hac stip Stipulatio iudi. sol. ex quali
bet causa siue ex quolibet ca
pite in solidum cōmittitur et non p. qz semel. hoc dicit.

Nunc uiden Qualiscunqz defensor spō
re admittit sufficit. b. d. Nota
ta qz imputare sibi debet qui talem fidei. admittit. Bal.

Iante Mutatio passiuā. i. ex parte de
fensoris de habente mādātum
in non habentem uel econtra uel extincto mā
dato per successionem facit stip. iudi. sol. ex ip
sa principali causa non committi si actor sciuit mutatio
nem alioquin committitur. b. d. subtiliter et notabiliter.
Secus in mutatione actiua ex parte actoris quia ibi sti
pulatio committitur. ut. l. iul. s. qui satisfda. co. et in. l. cau
se. s. si tu ex parte. de pcura. et est ratio differētie quia
in mutatione passiuā deficit causa finalis et formalis sti
pulationis interposita. sed in stipulatione actiua neutra
deficit si quis subtiliter consideret. Iudicium. i. ante
litis conel. Prohibitus. i. reuocatus. Procura
tor uerus constitutus ad defendendum. A domino.
i. a reo. Egerit et lata fuerit sententia condē. Quā
committi quia forma iudicii non est mutata nec finis cū
sententia ualeat. Si quis. s. actor. Prohibitum
esse. s. procuratorez. Cōmittatur. s. stipulatio. Ac
ceptum. s. et finitum. Causam. i. qualitatez finalem et
respectiuam. Domino. i. reo. Ibi ita. i. rāqz heres

Prohibitus ut fuit i primo themate. Nam et alis
probat predicta esse uera per casum econtra naz si mu
tatur conditio de nō habente in habentē nō cōmittitur
stipulatio. Item si mutatur conditio de non habēte in p
priū nomen qz efficitur heres non cōmittitur stipulatio.
Unde collige qz defectus relationum finalū corūpunc
act. quando ergo aliquis facit aliquid ut talis et definit

esse talis non cōuenitur ut talis. Defendens sine mō dato. Datus mirabile uideretur quod illō qd uenit ad firmitatē iudicii iſſimetur ſed dicit qd iudiciū bene t3. ſ3 ſtipulatio non. ſcōm hanc lcc. iſta. l. loquitur in ſtipu. ex clā rei iudi. Alii legunt i ſtipu. ex clā doli. dolo enim facit pcurator ſciens ſe reuocatum z nō denūcians hoc actori. prima lcc. uerior eſt z melior.

Ipeti. Quando actor ſuccedit reo exti guitur ſtipulatio iudi. ſol. ratio ē qz non pōt idem eſſe actor z reus unde opoz ter confundi propter incōparabilitatem. hoc di cit. Bald. doctor. ll.

Edicatum. Iudicatum ſol. ſtipula tio reſpectu3 bz ad id quod iudicabitur z iō dicitur contineri certam p̄tatem relative. ex hoc ſequitur qd ſi nīa debz ferri certa de hoc inſti. de act. ſ. curare. Unde illud dicit habere certitudinem quod ab aliquo certificatum reddi tur certum.

Iadde. Si procurator pro reo preſen te interuenit reus d3 ſati dare pro ipſo ſi p abſente d3 ſatificare procur. p ſe ipſo. b. d. nec haberis alibi iſtam differentiam. Sz Do. Dy. nō diſtinguit inter dñm p̄ſentem z abſentē ſ3 dicit aut procurator bz mandatū z tunc dominus co gitur ſatificare ut i p̄mo riſo. aut non bz mandatū z ip ſe cogitur ſatificare pro ſe ipſo ut i ſcōdo riſo.

Iſeruns. Principali pempto durat iudiciū ſup accellorio. b. d. notabiliter. z cōcor. ſ. de rei uen. l. uiriz. ubi omnino uide.

Irens poſt. Perſonale p̄uilegiū rei nō competit fide iuſſori iudicii. b. d. declara banc. l. per no. in. l. uir bonus. j. co.

Am que. Lata ſi nīa diffinitiuā cōtra indefenſū agi d3 ex clā iudicati nō ex clā ob rem nō defen. Sed ſi p̄us fuit lis con. ſuper clā ob rem nō defenſam nō reſoluitur tale iudiciū ſ3 ſit ſequuta ſi nīa. Item quocū qz mō lis ſiniatur clā ob rem nō defen. reſoluitur. b. d. notabiliter z ſubtiliter. Permoditio. i. contumacia.

Sniam. i. diffinitiuam ſup p̄n. Dicebam allegādo z p̄mittendo. Una clauſula inſpecta una conceptione uerborū ſ3 uirtus ſit triplez. Reſpōſum. i. alia uice ſi ue denno. Ecce hic pbat per ſimile qd non cōmūta tur niſi ex una clauſula. ſ3 non eſt ſimile proprie. quia i iſto ſimili committitur ex una clā precedenti. ſed in iſta ſtip. attenditur magis ſinis cārū. nam ſi nīa eſt cā cārū

Altera enī cā. ſ. alternative. Non utraqz copulari ue.

Proinde hic redit ad propositum d3 ſtip. iudi. ſol. Ex ſtipu. ſ. ex clā ob rem non defen. Quod magis eſt ergo ſi lis fuit cont. ex clā ob rem nō defen. nō reſol uitur ius intentatum. Ibi z iō qz inſpicimus utrum lis ſit contes. ex clā ob rem non defen. uel non. Peri de dixi ſuperius qd lata diffinitiuā agitur ex clā iudica ti p̄ fideiuſ. niſi lis ſit p̄us cen. ex clauſula ob rem nō de fen. ex quo apparet qd lite finita p̄ diffinitiuā ex clauſu la ob rem nō defen. non agitur. Unde habes qd lite qua litercūqz finita euaneſcit ſtipulatio ob rez nō defen.

Uel ſolutione inuit qd exceptio ſolutionis ſit exceptō litis finit. Uel accep. inuit qd quēcūqz liberatio ipſo iure pariat exceptōnem litis finit. Nota qd quādo i eadem promiſ. i. clauduntur plures cāe obligationis cō mittende ad idem ſufficit alteram cōmitti. in iudiciis attendimus illam clauſulam que p̄dominatur. i. que ma ior eſt ad p̄dominium. i. clauſula q̄ uertit ſenat.

Nota qd ſtipulatio non cōmittitur niſi ex clauſula p̄

us exiſtente. Nota ex contumacia pōt ferri diffinitio ua quod iſtelligit lite conte. Nota qd exceptio ſolutū z acceptum ut exceptio litis finit ſicut exceptio tran ſac. z idem in aliis excep. Nota qd reſoluto p̄ncipali reſoluuntur i cidentes z emergētes clauſule ſcilicet ob rem non defenſam. Bal.

Sifucro. Stipulatio iudi. ſol. non cōmitti tur ſi actō mutatur. b. d. notabili ter z eſt hic caſus qd libellus poteſt mutari ante litis contes. ſ. rei. In rem acturus etiam ſi iam concepi ſu per hoc libellum. Egero forte non confidens de pro batione domini tranſiit de reali ad perſonalem ut. l. cū filius. ſ. uariis. de le. ii. Actionem ex alia cauſa licet ex eadem re.

Iexfi. Poſtq̄ eſt lata ſententia z facta exequutio cōtra unū ex fideiu. nihil prodeſt rem per alium defendi. b. d. no. Poterit per alium quo ad alium. Repetet dater qd alter fideiuſſor defendendo obtinuerit. ut. l. g ob rem non defen. de condi. inde. Oldra. Iſto. qd ue toria unius fideiuſ. non prodeſt alteri qui ſoluit. z iſtud tene in omnibus conſortibus cuiſdē litis Bal.

Quotiens. Cum fideiu. agit mandari co qd ſoluit ex clauſula ob rem nō defenſam debet docere dñm ab act. prin. liberatū uel cauſ. qd illa actio amplius non intentabatur. b. d. notabi liter. Abſolui uel debet eſſe cauſ. domino qd iterato non agitur actione prin. uel ſi iterato agitur iſti fideiu. debent aſſumere in ſe defenſionem domini. qd poſſunt. quia ex acto totali intereſſe prior obligatio p̄ſumit. Bal.

Ec ſtipu. Purgatio more ſoluit clau ſulam ob rez non defen. b. d. Ibi deſerit. ut. ſ. eo. querebatur. ſ. p̄inde.

Ex indi. Qui paratus eſt ſolucere non co gitur litem conteſtari. b. d. Iſto ra qd fideiu. iudicii habent eadē beneficia que habent fideiu. contractus. hoc uerum in beneficio diui ſionis. ſed in beneficio diſcuſſionis non uidetur hoc ue rum ut. l. i. ſ. co. dic ut ibi. facit ad. q. qd ſi ſunt plures ſi deiu. ſi ſunt omnes ſol. z non renuntiauerunt beneficio diuiſionis quilibet teneat pro parte. z non in ſolidum quod eſt notabile. adde. l. ſi ex duobus. ſ. eo. Pro parte eius implorato remedio eplē. Oldra.

Ex clauſula. Non dicitur defendi quod non in ſolidum defendiunt. b. d. facit ad multas queſtiones in his qui promittunt alium defendere.

Ir bonus. Non dicitur indefenſus ille qui non teneat ſe defendere. hoc. d. Uel ſic habens declinatoriā fori uel proceſſus non dicitur indefenſus z e ratio quia iuſtitia exceptionis ipſum defendit. Non cogat dupliciter intelligi poteſt. Uno modo declinatoriā oppoſita. Alio modo etiam non oppoſita tamen quādiu poteſt opponi nāz cum non interſit actoris comparere non poteſt agere ad intereſſe cum poſſit exceptione re pelli. Nota qd quedam eſt declinatoria proceſſus cūz dico domine non poteſtis procedere z iſta exceptio qd qz cauſatur mixta ratione petentis z rei petite ut quia iudex petit mācipium xpianum uel petuntur libri im probare lectionis z iſte ē unus intellectus huius. l. quāz doqz rei finit ut. l. cum querebatur. ſ. e. z iſte eſt alius intellectus. Quāz rōne ſuperueniens cāe quia ſupue ne rūt inimicitie itez procuratorem z dominum. z iſte ē ter tius intellectus. eſt z declinatoria iudic. ut quādo quis declinat iudicem z petit ſe remitti ad aliū iudicē z iſte eſt alius intellectus. z nota qd in iſtis caſibus in quibus eſt prompta declinatio proceſſus uel iudi. non dī quis

concurrat & ad hoc alit. adde. li. sine quis euz qui i ius
uo. est & die ut ibi quantum ad istud ultimū notabile al
legat etiam ista. lxx si statuto cautur q forenses n pos
sint querere aliquod ius i re alibrata ciui. & talis foren
sis agit exceptio statuti ipedit processum. & nota q hęc
l. loquitur in stipula. iudi. sol. respectu clausule ob
rem non defen.

Nouissima. Nota qd hec. l. loquitur
i stip. iudi. sol. respectu
clausule doli. Stipulatio iudi. sol. ex clausula
doli committitur ex dolo interueniente i qualibz
parte litis. z transiit i heredem in instantia succederis z
si oī apposita pena pōt committi ex dolo extranei cū pro
missum est ab eo doli assuturus. b. d. ista. l. ponit thema
i nouissima clausula iudi. sol. Nouissima quo ad hūc
tractatum qz nouissime hic tractatur. Permanens. i.
quod dolus absit ar. ad id quod dicim⁹ de notorio facti
pmanentis sz hic i alia materia. Heres eius ex dolo
defuncti. z pprio cum succedit i instantia. ut. l. ii. §. cum
incertam. d. pretorius stip. z. l. si cum hominē. s. d. fideiū.
Clausula i diffinito posita i quolibz suo pticulari commi
titur. b. d. Vel sic clausulam indiffinitam z generalem re
stringere nō debemus ad unū actum. Ibi committet
hec clausula p dolo pmissoris z heredis tantuz p dolo
aliorum nō nisi pena esset adiecta ut sequitur si aut zc.
Dy. Doli autem mali ex capite doliuz malum abesse.
Supius uero determinauit d illo capite dolum maluz af
futuūqz esse. Pone qd ille qui pmissit iudi. sol. uicit
in cā p falsa istrumenta uel falsos testes a snia non fuit
appellatū nec fuit i integrum restituito petita ut. l. diu⁹
de re iudi. qd remediū erit qz poterit agere ex stip. iudi.
sol. ex clausula doli. que actio est ppetua. z tene muni.

Cum apud istam. l. loquitur de stipulatione iudi. sol. quo ad clausulam iudi. que uerbum sonat. fideiussores acceptus respectu sine certi iudicis iudice mutato p appellacionem interpositam non tenetur nisi in promissione ne sit facta mentio iudicis substituendi in iurisdictione. b. d. banc. l. declarat. Gui. d. eu. s. qui satisfacit. co. l. iudi. z ibi ui de p cum. Stipulatione. l. iudi. sol. qd interposuit ipse reus datis fideiu. uel defensor eius. uel dic que sequitur ut quod sempromnius etc. Ibi preteritur p promiss. z fideius. Sma absolutoria Oldra. Codenato ar. qd qui assumpsit defensione in persona ea debeat in ea ap. defendere. qd dic ut. l. iunius. d. pcura. z dic codenato condemnatorio noie. z nota qd qm iudex ap. informat pnam suam absolu. forme sententie iudi. ap. est hec. qz cõdenat absolu. pronũciando pnam suam iniustam. tene mēti tex. z adde s. de solu. l. creditor. s. i. z. l. qui romae. s. p. c. de v. ob. Non esse ar. qd si arbiter absoluit z actor petat reduc. ad arbitrium boni uiri. z bonus uir. condēnat ut z reus nō parēt tali condē. qd non ppter ea tenet ad penam cõpromissi. qz cõpromissum fuit personale z non fuit cogitatum nisi de psona arbitri. d. quo in. l. multa. de condi. z demon. i. pn. Anno. inc. quintauallis. dicit contrariū. sed cõtra eum ut hic casus. Claudius suppleas senolam. Adicitur ad hoc ut stiplo committatur lata sua p iudicem ap. Ibi substitutus. Nota qd iudex ap. dñ substitutus loco iudicis a quo z in non est dubium qd iudex appella. ē maior qd iudex a quo. z p hoc appareret qd p ap. transfunditur iurisdco z auctoritas pmi iudi. in iudi. ap. z id iudex primus transmissa potestate nil pōt innouare. sed non proprie est transfusio sed assensio de minori ad maiorem.

¶ Unus. Dec. l. mixtam tractat d. stip.
iudi. sol. ex clausula ob rem n.
defen. & ex cla. iudicati. & dicit q. respectu di
uersoru possunt committi iste due cle. sed respe

cum eiusdem cla. iudi. claudit i se totum nec est agendum
 ex cla. ob rem non defen. unde per istam. l. glosatur. l. cu
 querebatur. s. co. z facit. l. si ex duobus. Defendetur
 per alium fideiu. qui succubuit. Non defendat z sol
 uat partem interesse ex cla. ob rem non defen. Oldra.
 Tibi quoniam predicta sunt uera respectu diuersarum
 personarum. secus si respectu unius z hoc sequitur.
 Credimus a feni. q. 2.

Creditur a sapi. et est ar. q. per hoc uerbum possit reddi consilium sapientis. et tunc istud uerbum est decisiuū. Solam effectualiter sequuta sūta ex hermodiatio. ut dicitur. l. cum querebatur. si enim primo non defendit secundo defendit tunc alia rō resoluit clausulā ob rē non defend. s. purgatio more. ut. l. hec stipulatio. s. co.

Rem ratam baberi.rubrica.

In glo. non bene dicit rem ratam haberi quo ad p
mis. & de rati habitione quo ad exequutionem & quo ad
effectum promiss. si ratum non habetur.

Quam quis. Tunc committitur
hec stipulatio
quando conuenitur talis quem non con
ueniri interest stipulantis. h. d. z. s. in
ti. iudi. sol. loquitur in stip. iudi. sol. que
interponitur ex parte rei. hic de stip. o
promis. rent ratas habere que interponitur ex parte ac
toris. i. eius qui agit nomine alieno. Vel sic a quacunque
persona petatur a qua non posset peti si non haberetur ra
tum stipulatio rati committitur. Stipularetur a p. pecu
ra. de cuius mandato dubitatur. Veluti. s. dictu hic
exempla. Alter ex ista alternatiua apparet qd prin
cipi debent. non sunt confide. i. non uidentur inuicem co
fideiubere cum casus de fidei. z. de correis ponat ut
diuersi. adde hic. l. si duo. s. de arbitris.

In stipulatione In stip. rez
 beri habetur respectus ad interesse non ad pe
 rita si forte minus uel plus est in interesse. b.
 d. notabiliter. In glo. ibi non habeo ratum ueniendo
 contra sententiam absolues. ratam in causa. Non ad
 ceruz que formaliter erāt petita propter sumptū addi
 tum illi quātitati. Ibi species pura seruus petiunt
 erat filius meus naturalis uel domus antiquorum.
 Mandatum e sic cerulus. et sic.

mandatum & sic certum est obstatu rei iudi. ex
ceptis. actori. ul' pone qd reus habebat refutationem de
biti in toto vel in parte ita qd erat certum qd erat repro
batus victoriam. uide. l. qui absente. s. de. pcura.

Quam minor. Cautio rati interposita a procurator uel procurante minoris non committitur. sed potius euascesit si minor petat restitutionem in integrum. & ideo consilium iuris est qd ultra stip. rati caueatur in integrum restitutionem non peti alias qd interesset debeat. b. d. no. Primo loquitur in uero procuratore minoris. Secundo in procurante sine mandato. Tercio ponitur quoddam consilium & forma cuiusdam note promissionis. Quarto ponitur quoddam dictum in minore simpliciter ratum non habente. Secunda ibi idem q3. Tertia ibi & ideo. Quarta ibi alioquin. Ibi cauit an autem cautio rati sufficiat ad exigendum ab inuito dic ut. l. non solum. §. qui alieno. de procura. & determinatur ibiq3 non si dubitatur de mandato. hic spote soluit uel procura. sponte cauit. Ibi data eo qd minor pecuniā restitutam sua facilitate abmiserit si enim dolo abmiserit in perniciem soluentis non restitueretur qd dolus repraesentat cum maiorem. Indebiti q3 erat solutum debiti & uero procur. Costabit & sic soluens damnum patitur ad hoc aut ut non patiarur damnum iuriscon. consilium

lute ut statim sequitur in vñ. et ideo. Si falsi procurator sine mandato vel et corripit non curio hic. Habuerit petendo restitui in integrum et sic tacita ratibabuo trahitur retro. Ideo hic consilium quod ultra eodem clausula rati interponat etiam in integrum restitutionis non petere.

Ibi precedentem ut fuit in primo casu. Mandato ut fuit in secundo casu in vñ. idemque. Vero aduersus hoc modo quia in uero procurator non est necessaria cautio rati sed solum restitui non peti sed in falso procurator utraque cautio est necessaria. Inter consentientes. Nota quod de que apponitur in scriptis ultra uulgares clausulas non possunt apponi nisi de consensu prius. Operabitur ex clari ex quo enim non habet ratum non est tractandum de clari restitui non peti. In glo. ubi uel forte. Nota quod pupillus extra iudicium potest facere procurator ad solu. recipiendus et ualeat procuratorum. secus si facit procuratorem ad iudicia et tene mentis glo. que notabilis est. Querit glan possit ad istas clausulas promittendas cogi quidam quod sic quidam non uerum est quod in procuratore minoris debet apponi ista clausula ut restitui non petat alias et quod soluit interesse sed si est constitutus ad alium actum quam ad solu. recipiendum tunc distingue Aut enim loquimur quod teneat restitui non peti ad uersus factum procurator et dico quod sic. Aut de alio quam de suo fecit et dico quod non uerbi gratia si procurator culpa sua non produxit testes et ideo minor ob hoc uellet in integrum restitui debet cauere. Sin autem sine culpa sua non produxit ut quia testes erant in remota paribus et ob hoc restitutio peti non debet cauere. quod nec ipse minor si esset in iudicio haberet necesse renuocare restitutionem quod nec posset. ut l. doli. de noua. et de minor. si iudex circumuenio.

Falsus procura Qui appellat a sententia lata contra falsum procuratorem procuratio nomine intelligitur ea que per procuratorem gesta sunt rata habere et ideo non committitur stipulatio rati. h. d. notabiliter allegat per Bart. quod ille qui appellat a sententia ut habere ratum sententiam. nam dicit ipse iste confirmat ut infirmat quod non plus quod sententia non est alio quam tenor sententie et iste non approbat tenorem sine immo improbat dicit quod qui appellat approbat factum procurator non factum iudicis uel aduersarii. nam et ipse iudex facit se aduersarium male pronunciando. Unde procurator qui promittit de rato promittit quod factum suum haberetur ratum non factum iudicis uel aduersarii. Nota quod iudicium nullum ex defectu mandati confirmatur per ap. domini. et est tex. singularis. Comune nota quod auxilium ap. est auxilium commune quod nemini negari potest nec debet. Superatus dñs intelligitur superatus ex quo habet ratum factum falsi procuratoris. et nota factum falsi procuratoris per sententiam ratificari non solum in iudicium ratificationis sed et ex fine ap. in qua poterit reportare uictoria. ut. s. tit. si. l. pe. Perceperit quod ex absolutoria nihil percipitur a micro. Dominus Dy. dicit quod qui promittit habere ratum laudum non incidit in penam petendo reducere ad arbitrium boni uiri cum similis sit ap. si ceret iste. s. non dicit hoc quod ut dixi hic non promittit sententiam ratam haberi. sed simpliciter ratum haberi. quod refertur ad factum procura. et si refertur ad factum iudicis refertur ad factum non ad facti qualitatem. ut l. pomponius. de neg. ge. et l. itez si fundi. si. de usus. s. de uerb. ob. l. quidam cum filium. et per Dy. de reg. iuris. c. item scienti.

Procura Si dñs plus petit quam preuenit perierit qui de rato promittit committitur stipulatio usque ad quantitatem quam preuenit petit ad interesse. h. d. Vel sic qui petit maiorem summam et minorem petere uel. Interest id est quantum est interesse magis non soluisse quam soluisse. nam si soluisset lucratus fuisset quod lucrum uenit in hac stipulatione quod est notabile. Nota et quod in quantitate habe

tur consideratio interesse quod est in lucro.

Item respon Ille qui processum inchoat a peti. exequitur ratum habet. h. d. Nota ex hac. l. quod si non appareat aliquo mandato non appareat quod dominus fecit aliquem actum in causa eo ipso ut appareat de mandato uel ratificatione. casus est hic notabilis. Actu. i. per processum ad ulteriora uel ad aliquem actum per ipsum dominum.

Etore In causa suspecti tutoris procura tor cauet de rato. h. d. Nota quod ubi agitur de aliquo remedio ab administratione interuenit procurator. Unde prelatum de cuius abmorte tractatur potest comparere per procura torem qui ipsa abmorte est finis iudicii nec interuenit causa cuius non esset capax procurator.

Is Heres non potest habere ratum factum morte expirantis. h. d. notabiliter. Vel sic quod non transit ad heredes rati ficatio non transit. h. d. promittit quod bonorum possessio non cognita non transmittit. concor. j. eo. de bonorum et l. i. in prin. j. de appel. refertur. ubi tex. Bal.

Procura Agens ex noua causa non intelligitur improbare quod ex alia causa est sopitus. h. d. notabiliter. adde hic quod non. in l. cum qui. s. in popularibus. s. de iureiur. ubi omnino uide. Non possidebat. Nota quando fertur sententia absolutoria in reali debere apponi causam. quod dicitur ut l. si quis ad exhiben. et l. si ex te sto. s. de excep. rei iudi. nactus de nouo. Agit iterum Alia res. i. alia causa habito respectu ad principium quod est ex parte rei. licet enim principalem ex parte actoris sit unum et idem tamen principalem formale quod est ex parte rei est diuersum quod dicitur ut per. l. y. no. in l. i. s. de alie. iudi. Ibi nota et si. Nota hic regulam quod illud quod non repelleret dominum si prius egisset in propria persona illud non facit committi stipulatio rati. Item nota non intelligi iterum reficari quotiens ex noua causa agitur et est ratio quia per hoc non uenitur ad aliquam retractionem rei prius iudi. Unde considera quotiens sententie sunt compatibiles et non contrarie ibi procedit iudicium nec committitur stipulatio rati. Nota quod uariato principio formali licet non uarietur principium causale. ibi non ob. exceptio rei iudi.

Si procura Ille. s. non est alibi quem examinat l. y. in l. ex cau sa. l. de copen. et ibi uide. Tertius comparens pro suo interesse potest opponere exceptionem ex sua persona ad absolendum conuentum ex persona propria defensionem non habentem. h. d. notabiliter. Casus amicus credit. sine mandato exegit pecuniam et de rato cauit tamen eam creditori solum iste creditor agit contra debitorem et debitor absolutus est et sic stipulatio rati commissa est deinde agit reus ex ista stipulatio rati contra istum amicum credit. certum est quod iste amicus tenetur ex illa stipulatio rati creditor in hoc iudicio potest comparere et opponere exceptio. debitori dicens quod dolo petit cum id quod solum uero debitori solutum sit per media personam illius per curantis non obstante absolutoria quia debitum natura le non substat ratio autem quare creditor admittitur in hoc iudicio quia si non admitteretur ad op. ille amicus haberet regressum contra eum cum sibi soluerit et super isto interesse fundatur ius opponendi. et nota hic causum quod post sententiam opponitur exceptio peremp. Item nota quod sententia absoluta iniuste lata. i. lata contra ueritatem obli. non habet in se uinculum equitatis et ideo naturaliter obli. non tollit. Item nota semel decisum iterum reficari. Item nota necessarium defensorem admitti per prius

qđ defensio non cōpetit. Exegerit ecce actus primus.

Et satis dederit ecce actus secundus. actus tertius est quia iste amicus soluit pecuniā creditoribus. ut. j. uer. abmiserit p. diffinitū qđ non proba. Stipu. de rato cōtra istum procuratorem et fideiū. suos. Conducitur hoc pondera. nam pp. regressum quem hz iste amicus p. credi. interest credi. suscipere eius defensionē et ideo ad hoc admittitur et sic tertius opponens d. iure suo facit istum procuratorem absolui qđ est notabile. facit. l. idēq. s. generaliter. et. l. si fideiū. s. quedam. s. man. ista defensio erat pemptoria non declinatoria. et sic nō ob. luendi tor. s. de iudi. Aduersus debito. quondā cum enī soluerit debitum et ad creditore puenit iam re uera obligatio erat dissoluta. Naturale debitū. i. effectus obli. ti naturalis qđ ē retentio et adde quod no. isti. d. excep. s. item si i iudicio. et p. istū rex. determinauit Bart. q. uē ditor cōparens ad defen. emptoris possit petere cōpro missam ex sua psona quod itelligo si intercessit antio no uandi et sponte ē admissus ab agere. alias secus qđ ex cō promisso scō cum uenditore nō possit fieri executio em ptorem eundēq. possessorē sicut posset fieri ex snia iu dicis qđ snia iudicis d. formari i persona defendētis et defensi. sed snia arbitri non pōt fundari siue formari nisi in psona solius cōpromittentis.

I quis. In cā status debet interponi cautio rati cum certe quāritas infertione que cōmittitur cum effectu si p nūciatur pro statu. secus si cōtra statum. b. d. notabiliter. Nota qđ iter dominum et seruum nō cadit stipulatio cum effectu. quid est? inter epm et cano. suum regularem si canonici habēt bona distincta iste non intelli gitur oīno dominus alias secus. Nota qđ iteresse qđ nō hz certos limites. ppter magnitudinem cāe d. limita ri per adiectionē pene uel qritatis certe. Quid. i. id quod. Nō periclitari quātum ad conatum agentis. Sz labeo no. v. s. intelligitur et sequeretur impossi bile dominus est obligatus sibi ipso.

Actor. Quatuor dicit glo. summat eam i illo v. s. et sic in pmo tamen nō om nino bñ loquitur. et loquitur ista. l. de quatuor agētibz nō ē alieno. s. de actore tutoris d. quo. l. de pcur. l. neq. de neg. ge. l. qui aliena. s. q. q. l. de ap. si actor. insti. de cur. s. si. d. actore ciuitatis de quo. s. de re iudi. l. iij. s. actor. et. s. q. cuiusq. uni. l. item eozq. de magistro uniuersitatis. d. quo. s. d. pac. l. itez magistri. de curatore bonorum. de quo. s. de cur. furi. l. cuius bo nis. de bñdi. insti. l. si quis instituitur. et. s. de cur. bo. dan. l. i. et. it. per totum. et maxime i v. s. et si quem. et ille v. s. est notabilis. dicit ergo hec. l. qđ actor tutoris omnino ca uit de rato. actor uero ciuitatis magister uniuers. et cur. bo. non cauent d. rato. b. d. Sed que est rō differentie i hoc stat uirtus. nam aut cōstat d. mandato et nullus de bet cauere. Aut ē dubium et oēs debent cauere. ut. l. uul go. de admi. tu. Aut cōstat de non mandato uel nihil con stat et oēs debent repelli ab agendo. ut. l. si. pupilli. s. ui deamus. s. de nego. ges. glo. rñder qđ loquitur qñ constat de mandato. s. ideo actor tutoris cauet qđ non constabat de solemnitate mandati. nam in cōstitutōe actoris req ritur solēnitās decreti i aliis non requiritur uel si requi ritur psumitur hoc dicit glo. ista glo. cōiter reprobat. et iō dicunt doct. qđ tora ista. l. loquitur qñ constabat de mandato et de decreto tamē in actore tutoris nō sufficit solum decretum. sed requiritur qđ tutor aliqua rōne fue rit impeditus i administratione et ppterea constituit ul' constitui fecit actorem. ut. insti. de cura. in si. euz ergo du bitatur de hoc qđ de substantia actoris merito cauetur d. rato. ista ē opt. Oldra. secundū quā opy. ad hoc ut nō ca uatur de rato in actore tuto. debent interuenire tria. s.

tutoris petitio siue constitutio decreti interpositio et pro babilis causa cōstituendi actorem. sed in actore ciuitatis magistro uniuers. et in actore bo. ad hoc ut non caueatur de rato requiruntur duo tantum. s. mandatum et decre tum. nam usus eorum necessarius est sicut usus pcur. ur. s. de procur. l. i. s. usus. ego nunq. uidi in iudicio con tra actorem de non causa. Unde dic qđ aut in instrumen to actorie sit mētio cause et tunc non satisfat quia credi tur instrumento. ut. l. de fide instu. et iure asse. si. li. x. aut non sit mētio cause et tunc est uera opy. Oldra. gl. hic posita in si. sentit aliaz rationem uidelicet qđ actor nō cauit de rato tutoris quia constat de eius mandato. sed cauit de rato pu. a quo non habet mandatum tam ratio huius. l. est quia tñ. iudex representat ipsum pupil. in hoc mandato tutoris tutor ē opy. pcedens. Quero an in actore cōstō presumatur causa et dico qđ non nisi in instrumento fiat mētio cause Secundo an in actore ci uitaris requiratur decretum magistri. uerbi gratia consi lium huius ciuitatis facit iudicum ul' act. in palatio po testatis nunquid requiritur auct. potestatis seu presidis illius ciuitatis. doc. dicunt qđ requiritur et hec uera quia preses ciuitatis debet esse ibi tanq. caput et congrega tio et congregati sunt tanq. membri et hoc tenet Oldra. et omnes per. l. i. de seruis rei pu. ma. Quero utrū psumatur interuenisse istud decretum magistri. glo. dicit qđ sic. Bar. dicit qđ si fuit congregatum consilium de manda to magistratus dicit uerum alias secus. Tu dic indistincte non presumi et illum actum conuocationis non suffice re. quia est actus separatus. et hec est opy. cōmunis et uera quia persona extrinseca non cōprehenditur i istu mento ex quo non continetur in tenore instrumēti Que ro de coll. collegium facit quendam iudicum. et differt collegium ab uniuers. alicuius loci. quia in collegio om nes habent intellectum. Sed in uniuersitate ciuitatis ul' uille non. dico qđ in coll. sufficit auct. prepositi illi coll. ad preponendum iudicum circa rerum administratio nem nomine ipsius coll. ut no. Sui. in. l. nulli. qđ cuiusq. uni. et potest induci glo. hic posita et ideo priores perus. cum auct. prioris possunt facere iudicum ad obligādū collegium pōrum non ciuitatis quia tunc requiritur alia auct. de cura. bonorum. dic ut i. l. supra alleg. Cum decreto ego dixi qđ aut i instrumēto sit mētio cāe aut non. Solemnitas alicuius cāe. Presumitur hoc nō est uerū nisi in instrumēto fiat de hoc mētio qđ facti ē et facta nō psumuntur ut. l. quecūq. s. si. de publi.

Aterdum. Ex conuentione in hoc casu non habet locum regula. aut constat de mandato aut non.

Tutior. i. cautior ad cautelam hoc fit. et nota ad cautela quedam fieri. Baldus doc. ll.

Remha. Dic diffinit quidē ratihabitio. Est enim rei agnec seu scite plena cō probatio sic enim diffinit iuriscō. ratificare est agnosce re et approbare qđ actum est. et adde hic quod no. l. d. rei uendi. matre. In glo. parua. ista est glo. notabilis adde glo. notabile in. c. ex parte extra de rescrip. et hoc si illud quod ibi dicitur habet locum in procur. actoris. s. in procur. rei si scio ipsum non habere mandatum an uideat ei mandare. dic ut in auct.

Julianus. Ex prima non ratificatione cō mētiatur stipulatio etiam si po stea sequatur ratificatio et hoc de rigore. sed de equitate obstat exceptio. Nota qđ scmel reprobatum possuz approbare in mei puidicium et etiam i puidicium ter tiū cum est ius quesitum. sed rō est qđ illi tertio erat quesitum i ad interesse et p ratifica. desinit interesse. No ta etiam hic unum mirabile qđ ratificatio qua pcecessit contradicatio. licet mero iur nō trabatur retro d. equitate

tamen retrorabitur. et est notabilis. §. Dominus Ly
examinat hunc. §. i. l. si absentis. L. si cer. pe. de iur que
sito tertio. In procuratorem facta. i. procuratori facta.

Nec minimum Flora modum. i. mediocritatem quan
dam seruari in dilationibus quod extrema sunt uiciofa.

Elocutione. i. regula. Exprimi. i. taxari non enim po
test dari regula taxatiua deuariabili. ut. §. de usur. mora.

Non habuerit quidam dicunt tacendo et non approba
do. tu dic etiam expresse reprobando. Nihilominus. i.
non ideo magis. i. non proficit. Act. descendente ex stip.
de rato Oldra. et dic quod non prodest ad impediendam ci
uitatem quod in eius reprobatione nata est et ius quesitum
stipulatori. Saluam de rigore. Exegerit dominus
a. procur. et sponte solvente. Et nota quod uerbis exigere
includit etiam spontanea solutionem. Unde procurator con
stitutus ad exigendum potest recipere solutionem a sponte
solvente. p. glo. hic notabilem. non dixisset sed stetit in fini
bus improbatonis et hoc de rigore. sed de equitate secus
ut sequitur. sed ego etc. Eum procuratorem. Habi
turum et est ratio. quod ex quo procura. soluit domino liberatur
debitor a debito. et sic sua definit interesse. si enim non es
set habiturum ratum non esset liberatus a debito. et ideo agi
tur ex stip. de rato. uides hic quod ille qui non approbat ta
cite reprobatur si enim dominus certificatus de facto gestor
is non approbat solu. ci. factam et in mora approbadi per
lapsum intellectus temporalis statim stipulatio est commissa
contra no. §. §. precedent. ubi dicitur quod non improbare est ap
probare hic autem dicitur quod silentium habetur pro reprobatione.
So. aut est actus qui non potest geri domino invito ut iu
dicium quod agitur nomine domini. et tunc loquitur contrari
um. aut est actus extrajudicialis sicut est actus solutionis quod
potest et sine uoluntate domini geri et loquitur hic. adde
quod no. §. de pigno. act. gatus. uel aliud in iudi. aliud
in extrajudici. fact. l. cum ostendimus. §. fin. de fidei. u.
tu. Bald. ll. doc.

Sine quis. Qui agit uel compensat ratum
non habet iudicium in quo falsus
procurator succubuit et hic est casus quod contra sententiam absol.
non potest opponi compensatio uerbi gratia absolutus est ali
quis a me uel a meo uero. pecu. conuenior ab isto qui ob
tinuit in alia causa uolo opponere excep. compen. de debito
sup. quo est lata absol. certe non possum. quicquid no. §.
c. l. procura. ad exhiben. §. i. Compensatione qua uti non
possum si ratum haberem. ut. §. eo. ap. plus. Qualiter
cumque Flora qualitercumque fiat contra non refert quin com
mittatur stipulatio. Quis dominus cuius falsus proc. egit
et succubuit. Retractet notabile uerbis hoc est quod
dicimus quod nihil post sententiam potest opponi per quod
ueniatur ad retract. pronuntiat. ut plene no. in. l. i. de co
di. inde. per Ly.

Item. In factis promissis uenit interes
se non solum in damno. sed etiam
in lucro. b. d. qualiter autem probabitur lucrum
quod est in spe. et quomodo taxabitur eius qua
ritas dic ut habes in glo. notabilissima. i. l. i. de eo quod
cer. lo. et adde quod no. isti. de vbo. obli. §. pe. Potu
it ex hac. l. colligitur diffinitio interesse quod est damnum
emergens et lucrum cessans. et exponit damnum. i. quanti
tas et lucrum. i. lucri quantitas. In glo. ibi de quo du
bius ista glo. inuit quod si dubitatur de mandato ad solu. re
cipiendum sufficiat cautio rati quod non est uerum nisi iter
consequentes. ut. l. non solum. §. qui alie. de pecur.

Quis. Quod petatur a socio meo uide
a me peti. b. d. ita quod persona ratio
ne societatis persona extrinsece subaudiatur. et
concor. §. de arbi. l. si duo. glo. op. de cobi. d. b.
glo. dicit notabiliter quod coheredes non sunt socii nec cor
rei. et est ratio quia unusquisque respiciatur pro parte res. or.

ut. l. i. §. si. §. de pro. stip. facit ista glo. ad materiam. l. cum
duobus. §. si fratre. §. pro socio. Eiusdem obli. Flora
sex. qui declarat omnem aliam. l. que loquitur de sociis.
quod intelligitur passive quantum ad commodum si loquaris
in rebus creden. secundum Bar.

Adplus. Litis contestatio debiti pro
prio et compensationis ob
iectus faciunt committi stip. amplius non peti
non sola iudicii preparatio. b. d. Flora quod
exceptio compen. non est mera exceptio sed habet mix
tam causam petitionis. et ex hoc dicimus quod non competit ex
communicatio hoc est uerum nisi compen. descendat ex
eodem delicto. fam. ber. l. meuius. §. cu. uerbi gratia. tu
tor habuit de pecunia pupilli et contra pupillus habuit
de pecunia tutoris in rebus pupilli. iste tutor potest oppo
nere compen. de pecunia quod expedit in pupillum quia uirum
quod uenit ex administratione et sit ipso iure ita ex negotio
quod actor introducit in iudicio. Non esset si non est pe
titionem in iudicio non committitur stipulatio per prepara
toria quia non est iudicium antequam contestetur lis. tunc
enim est proprie actus trium personarum et ille est actus
fundamenti. Non fuit. i. non fuit lis contest. collige ra
tionem quare non ualeat sententia lite non contest. quia si non
est iudicium. ergo non potest ualere sententia. Stipulatio
quia qui soluit. recipit plus quam petiit quia exigit. De
duct. uide. §. com. l. i. in rebus. §. si. Nam et heres.
Flora hic casum quod si testator reliquit usufructum uxori do
nec morte non repetierit quod si ipsa recipit a sponte solute
cadit a legato. casus est secundum Bar. immo est tex. pauli.
In glo. dic quod quando uerbum petere apponitur cum
adiuncta negatione et loquitur hic quando apponitur cum
affirmatiua ut promittis decem cum petieris et tunc suf
ficit sola interpellatio ita quod aliud significat oratio nega
tiua aliud affirmatiua. quidam dicunt quod ratio huius. l. e
quia pene sunt odiose sed glo. loquitur etiam in penali.
et ideo uidetur quod ratio stricta significatio uocabuli. et dic
aut ex petitione uenit aliquis obligandus alteri ad petiam
et maxime ipse petens uel eius procura. et loquitur hic
Aut debitor uenit excitandus ad solu. debiti et tunc lo
quitur casus glo. Do. Bar. dicit quod quoniam ex pet. ille qui pe
tit commodum. debet consequi tunc accipitur per interpell.
ut. l. decem cum petiero. de uerbo. ob. aut petens non est
consequutus commodum et loquitur tunc hic quia acci
pitur stricte.

Indebi. Ex stipulatione rati potest
agi ad factum efficere aut
petitionis est ut uel habeatur ratum per do
minum uel ipse procura. ad iteresse remaneat
obligatus. b. d. In tota ista materia non habuistis illum
modum libellandi. Procura. licet sit procurator uer
um in mandato non includitur indebite. ut. l. pecur. de con
di. inde. Discernere Flora. ad quez finem agitur ut do
minus declare se an habeat ratum uel non. et nota casus
in quo reus tenetur apire uiam actori ad agendum. idem
in. l. iulianus. §. pupillus. de ac. emp. In glo. promissit.
nota quod si non adiciatur uerbum curare si apponitur uer
bum facio stipulatio et maxime in istius stipu. pro. uis.
idem esset in aliis.

Procura. Ex facto singularis suc
cessoris committitur
stipu. b. d. littera non declarat utrum esset p
cura. cum mandato uel sine mandato. dic ergo
quod res non erat litigiosa ex quo procurator erat sine ma
dato. sed quomodo tractatum erat dominum tunc recurrere
ad. l. notabilem si fundum. de fun. dora. et uide hic. l. i. iii.
§. opus. §. de alic. iudi. et quod no. per Dy. in. l. si. §. de no
ni ope. nuc. In glo. adde. l. si prem. §. i. §. que ad. serui.
amir. ubi determinatur. et est casus de eo quod glo. dicit.

Quam de. Stipulatio rati recipit diuisione
neque et dominus potest pro parte
rati hunc pro parte non haberi et quatenus
rati hunc stipulatio committitur et quatenus ra-
tum non hunc stipulatio committitur. b. d. facit. j. l. pro. 24.
eadem. s. caro. s. de uerb. obli. et multum mirabilis est ista
l. in eodem rati faciente. Dabit dominus nota ista quia si
supponit quod quis libelli possit haberi rati et pars iudicii
et pars non.

Iprocu. Stipulatio rem rati habere
ri diuiditur inter hunc et
ad particularia potest committi sepius et successiue
et idem in stip. dam. infec. Nota regulam quod om-
nis oratio que ex aliquo sumitur non requirit ueritatem
totius simul. sed prout interest committitur. b. d. notabili-
ter. et nota. l. Ipse dominus ut. s. l. pr. Et ideo quia
potest sepius ex diuersis capitulis interesse. Et quod hic
ponit exemplum de particularibus interesse aduocat se a suis ne-
gociis et hoc damnum sentit et omne damnum in hac sit.
uenit et non solum damnum sed et lucrum cessans. Sicut
istud exemplum ad probandum quod particulariter et sepi-
us committi potest et est particulare. Subinde. i. sepius et
successiue. Cuius enim hic ponit approbatio a forma
uerborum. Ibi si quid. i. si aliquid et sic oratio sumitur
ex aliquo unde non requirit ueritatem complexiuam uel to-
tius ibi. hic circa stip. dam. infec. ponit aliam rationem per re-
ductionem ad absurdum nam cum in stip. dam. infec. ponat
dies si expectaretur quod in tota rueret esset expectanda dies
que est appositae ad exclusionem stipulatoris quod est absur-
dum. Preterit cum adhuc possit damnum dari. Oldr.
Damnum particulare. Non est. s. quod uideatur inesse
conditio si totum damnum. j. diem dabitur. nam sequeret
quod si totum damnum non esset datum non posset agere quod
est falsum. Nota quod non est expectandum tempus quod
reddat stip. inutilem. Nota quod in iudiciis ueniunt omnia
in damnum et per se sunt expense et per se damna expense sunt
que fiunt in per. notariis aduocatis et sportulis damna
sunt quando aliquis a re sua distrahitur ita quod non per
interesse negociis suis et totum hoc interesse uenit in hoc
iudicio. quod est notabile.

Non solum. Siue actio siue iudicis
officium interuenit cau-
tio rati interponenda est per istam cau. legitima-
tur persona quo ad processum cause. ut. l. iter quos
s. qui alieno. de damno infec. Ex hoc nota quod ita oportet legi-
timari personam in iudiciis officio sicut in actoris. Exer-
citio interponat. i. interponi perat.

Est satis. Vbi in libello dicitur mentio per
curatoris oportet aliter decere de
mandato et si fiat in libello supplicatorio quod
est nota. dignum. et. l. ista facit differentiationem inter
cau. rati que non interponitur ubi constat de mandato et
cau. iudi. sol. que interponitur et si constat de mandato per
uerba assertiua domini. pba. Mandatum adde. l. fil. p-
cura. absen. de procur.

Isine in. Diuiditur in duas partes per
ma loquitur in falso procura.
Secunda in uero. fa ibi cum autem per. Item pri-
ma per subdividitur in duas. nam prima loquitur
extra iudicium. secunda loquitur in iudicio. Secunda ibi quod si per-
curator. Item prima subdividitur in duas quod prima loqui-
tur in debito. secunda in debito. Secunda ibi quod si procurator
debitum. Item secunda secunde. s. in iudicio diuiditur in duas.
quod prima loquitur in debito. secunda in uero. procura. secunda
ibi quod si debet. Item. s. cum autem subdividitur in duas. quod per
mo loquitur in domino uincente. secundo in succubente. secunda
ibi. marcellus et. b. d. falsus per. qui extra iudicium exe-
git indebiti. domino rati non habente tenetur ex stipu. rati

non conditione indebiti sine causa uel futura. sed domino rati non
habente tenetur solus dominus conditione indebiti. b. d. usque ad
uers. quod si procur. Exegerit o plano extra iudicium a
sponte solvente interposita tamen stipulatio rati. Petere de fa-
cto de iure enim non poterat cum esset indebiti. ergo propter
metum factum committitur stipulatio rati quod ista est ipsa
natura. et adde. s. de uerb. obli. quidam cum filio. et. l. o-
transac. l. ubi pactum. Et conditio. Nota quod expressa
stipulatio facit cessare rati oblig. et uetus contractus fa-
cit cessare quasi contractum et ueritas facit cessare fieri.

Teneretur puta conditione indebiti que est ex quasi
contractu. Item conditione sine causa. Idem dicas in con-
di. furti. que est ex delicto. et non contingit hoc iure no-
uationis quia nouatio est quando obligatio producta in esse
nouatur. sed hic eius naturas impeditur unde non est
nouatio. et. b. d. glo. hic notabiliter. Perimitur in oru-
suo. i. non oritur. Procuratori falso de rato cauente
Oldra. Hoc ex stip. rati. Hoc amplius non solum
pecunia soluta debet restitui per hanc stip. sed etiam expen-
se litis facte in isto iudicio moto de facto. et hoc dicit iste
et. b. d. amplius. In iudicium motum per dominum
reprobant. factum falsi procur. Oldra. Liberantur. i.
in oblig. de rato non incidunt Oldra. cum enim sit promissum
fieri de rato et habeatur rati non committitur stipula-
tio. Quod si procurator hic dicit quod si falso procura.
est solum uerum debitum si dominus non habet rati
agitur ex stip. rati. si habet rati ad nihil agit. Idem
iuris est domino non habente rati. Nulla nec a
procuratore quia est habitum rati nec a creditore quia
est solum debitum ergo sequitur quod a nullo potest repeti

Quod si pro. Si per iudicem. i. diffinitum
uam falsus procurator
exegit indebiti et dominus non habet rati tenetur re-
stituere solus. Idem si exegit debite et dominus non ha-
bet rati. b. d. usque ad. s. cum autem. Collige ergo qua-
tuor casus duos extra iudicium. s. quando indebiti ecce
unus casus. et quando debite ecce secundus. Item et in
iudicio sunt duo casus unus quando indebiti secundus
quando debite et omnia ista loquuntur in falso procura-
tore. Dicitur potest allegando. Dy. Vel quia hic for-
matur talis ratio quod nihil est non potest haberi rati
sicut dicunt canoniste quod electio que nulla est non potest
rati haberi. sed hic nihil est quia iudicium agitatum cum
falso procuratore nihil est. i. nullam habet substantiam uel
efficaciam. Ibi uel quia nihil. secunda ratio ubi non
interest rati haberi non committitur stipulatio rati quia
omnis actio que competit quia interest cessat si non in-
terest. sed hic non interest rati haberi. quia si haberes
rati sententia contra eam lara confirmatur et repetitio
denegatur ergo stipulatio rati non committitur et ista ra-
tio est satis sortis ad soluendum tamen iurisconsultus
determinat domino rati non habente stip. committi.
quia si committeretur in debito uero et procurator non
est mentis circa debitum sed circa mandatum multo
fortius debet committi in odium eius quando mentis
est super utroque et hoc iurisc. hic. et inde ad primam
rationem quod hic aliqua res est que ratificari potest. s. so-
lutio. Item iudicium est ratificabile quia est in pen-
denti secus autem in eo quod est ita ipso iure nullum quod
non est in pendenti quia illud non est ratificabile. Item
est hic expressum quod ubi est interposita cautio rati iudici-
um correptit facit per falsum procuratorem potest
rati haberi et hoc facit consensus prius stip. rati inter-
ponentium. ubi autem non esset interposita cautio dic ut
alibi habuistis et ego dixi. Ibi afficit concludit quod
dam absurdum et ideo propter absurditatem uitandam
decidit contrarium et hoc subicit magis tamen et c. Pe-
tenti et sequutus fuerit et de rato cauente. Oldra.

In glo. ibi sine causa. i. condicione sine causa s; tu dic
ut plenius no. in. l. i. l. de condi. indebi. q; non est uerū
q; possit repeti per condi. sine causa. nisi quando senten
tia potest aliquo iuris remedio retractari. Bald. Perusi
nus. ll. famosissimus iterpres.

Cum autem Si uerus procurator recte
egit et exegit et dominus
denuo petit et denuo exigit p iniuriam iudicis procurato
res nō tenentur ex stipulandē rati nisi ad impensas quia
non uī se ad iniuriam iudicis obligasse. b. d. notabiliter.
Idem si dñs denuo egit et succubuit et b. d. s. marcell.
Et no. regulam generalem q; in oībus promissionibus
que factū alterius cōcernunt non uī de iniuria iudicis
cogitari. Perperā. i. postea petit et obtinuit et denuo
exegit. Oldra. Nūq; enim. i. nō uī se obligare ad dā
num ex iniuria iudicis pueniens. Nota regulam istam
fideius. ex iuria iudicis non obligari. Ad impensas
nota teneri ad accessorium qui nō tenetur ad pncipale.

Ibi teneri ē hic casus q; due diffinitue ex diuersis i
stantiis ambe late ualent ubi una esset lata cuz dñs alia
cū procurator. gl. tangit i. l. i. l. qñ prouocare non est ne
cess. materia huius. l. tractatur i. l. ne postea de iurciu.
Bal. de Perusio doctor legum famosissimus.

Si procura Mors non uī approbare
gesta nec ēt reprobare et
iō ius approbandi uel reprobandi transit ad heredem
b. d. In iuribus trāsitoris ad hēdes trāsinititur rati
candi potestas. Ne quis Nota nō cogendū bis sol
uere. Bal. legum famosissimus doctor.

Si instipula Deceptus circa interpreta
tionem seu intellectuz uo
cabuli h; contra aduersarium act. ex clausula doli. b. d. et
non est alibi. Unde si cōtraho cuz quodā rustico et facio
confici istrumentum et rusticus dicit balde nō intelligo
hoc uocabulum. et ego dico quod significat unum cum si
gnificet plura. i. damnum eius teneor de dolo quod est
singulare et a nemine notatum. Nota hic d clausula
restrictiua tñ q; excludit heredem qui nō continetur in
clausula. tamen si iteruenit dolus iste dolus ē alio reme
dio purgandus. Ibi stipulatiōe interposita ab eo
qui agebat nomine lucii titii.

Aliteretur iter contrahētes. Obmitterentur. i. non
clauderent i stipu. rati nec pmitteretur d dolo ipsorum.

Difficile. i. impossibile q; ita cōuentū iter partes ex
terra scia. Per iprudenciam et circūuentionē aduer
sari simul iuncta et ita intellig. gl. et bene. et sic no. q; circū
uenti mares uel femine multo fortius in intellectu uerbo
rum hñt remedium pro hic no. in text. et glo. q; est men
ti tenendum.

Si procurator Clausula rati inter
posita i iudicio uni
uersali cōmittitur p iudi. pncipaliter motū quod si ratū
habetur est; cum uniuersali sepitū. b. d. no. Iudicium
uniuersale. Petierit pncipali uel uniuersali iudicio
nō curo. Cōmittet Flo. q; uniuersale icludit sua par
ticularia sicut genus icludit species hoc tamen dic ut
no. i. l. i. l. de eue. Submouere q; exceptio obstat
in uniuersali obstat in pncipali. Plerūq; possit alle
gari pro. s. q; dat regulam q; ubiq; ratihabitio repel
leret dominum ibi rati non habitio facit cōmitti stip.
contra procuratorem.

Uipatris Qui agit iniuriarum no
mine patris pro iniu
ria facta filio canet de rato patris et filii. et si p
iniuria nepoti scā canet de rato nemīe patris
filiū nepotis. b. d. Ille tex. facit q; pater ueniens ut legi
timus administrator possit ante li. centē. facere pcur. q;
si esset lis cō. n. requireret cautio rati q; dic ut. l. i. l.

de bo. ma. Flo. q; id qd p facit siue iudicium siue aliō
tāq; legitimus administrator si pater mortuus trāsit istā
tia in filium et si non sit heres S; si non tāq; legitimus
administrator non trāsiret ad filium si non est heres.
Ibi pulsatus hec pertinent ad. l. cor. inu. Ibi re
deant etiam ex eadem instantia fm Bar. Ibi de cō
re Flo. hic inspicit qd euenire pōt q; hoc casu hec cautio
prospicit futura. Ibi non teneri si iniquū est non te
neri ergo est teneri.

Procurator Factum falsi procura
toris non facit com
mitti stip. ab alio interpositā. b. d. et l. no. et
menti tenenda. Procurator uerus de cui
mandato dubitabatur. uel ex certa scia prestiterat caus.
ut. s. e. interdum. Exstitit. s. quidam procurator falsus
comparuit Oldra. Ibi exceptionibus dñs exceptio
nes procuratorie concurrunt contra falsum procurato
rem. s. tu non es procurator uel non potes esse in iudi
cio uel es falsus procurator et si. facit. s. de excep. in ex
ceptionibus. Prioris et ueri uel etiam posito q; ille
non haberet mandatum et sic uel etiam putari nō cup
de priorē. Ibi nam hic probat p uiuam rōem sum
tam a conceptione uerborum et no. formam stipulatiōis
rati uel amplius non peti. Actio realis. Petitio
personalis. Prosecutio p officiu iudic. In ex.
ibi intelligendū. ista dictio significat ueritatis substantiaz
i. dictio non habet actionem nec petitionem non co pōt
te stipulatio cōmitti non pōt. Flo. q; inter personas quaz
interest non cōtinetur falsus procurator.

Bonorum Bonorum possessio ex
iuris dispōne extincta
tempore non pōt ratificari sed licz gestor sit
mortuus uel effectus furiosus uel penitencia
ductus renunciat actui. si tñ ipa suffraganeus pōt rata
haberi. b. d. uel sic impedimentū supueniens ex pre do
mini impedit ratihabitionem secus si ex pre gestor. b.
dicte Per istam. l. determinatur. q. q; si papa cōcesserit
mibi primā uacaturā quā. j. mēsem duxero acceptandā
p me siue p alio q; si aliquis sine mandato acceptat. j.
mensem q; post mensem acceptare non possum. casus
est hic et in. l. i. l. de ap. re. et. l. si ego. de ne. ges. sed. j.
mensem bene possum ratificare illo gestore mortuo uel
facto furioso uel renunciare illi acceptioni q; in pncipi
um iuris mibi quesiti non potest renunciare. Agni
tam meo noīe sine mandato. Oportere. s. p me prin
cipalem dominum. Ibi ea cā. i. in eo statu. Ibi post
Flo. q; non pōt aliquid ratū haberi eo tempore quo d
iure non potest geri et loquitur ista regula in actibus q;
de iure sumunt effectum. An aut ex predicta decisio
ne oriantur tria dubia. s. d gestore mortuo. furiente et
penitente qui tunc cum ratificantur p dominum nihil ge
rere pnt. s. mortuus et furiosus. Item penitens nihil ge
rere uult sed potius oppositum. Est ergo dubium ut
dominus possit ratificare suffragate tempore et deter
minatur q; sic. b. d. no. Nec ob. regula antecēdes q; ibi
ius erat extinctum in persona ratificatis hic non erat ex
tinctum nec etiam erat extinctus actus nudi ministerii
propter superuenientem casum et iō ille actus ratū pōt
haberi. Qui. s. gestor. Nā si et uidetur q; non. et si
et. In uniuersum. i. generalr. Per euz gestorem.

Sed et illud suppositis dictis duobus incōuenienti
bus ad que tendit rō antecēdes sequeretur tertium icō
ueniens s; et illud et. Peniteat. Flo. q; qui fecit actū
nomine alieno non pōt penitere in pncipalium domini
bñ non pōt renunciare actui suo q; est no. Utq; s. q;
non possit ratum haberi penitente gestore et sic determi
natur hic. q. istius. et. sed et illud. Rectius hic determi

nantur due alic. q. s. d. mortuo z furente. **Causarū. i.**
accidentium. Ratihabitionem dū tempus suffragatur
J. q. i. od peti pōt nam qd possum per me possum ratifi
cando factum pro me ut hic. Sz e contra q non possum
p me non possum ratificando factum p me z ita intelli
gitur pma regula. Tangit Bar. intellectum. l. cū. x. s. i. z
l. i. s. si quis offe. non reperio utrū factum unius prelati
posset ratificari p successionem t3 ipse q sic ista. l. non fa
cit q in. q. prelati uterq3 hēbat mandatum. Sz bene fa
ceret utru3 factū putatiui plati possit ratificari per pre
latum utrū. z dicēdum est q sic in dependētib3 a uo
luntate iō autem in pmo casu huius. Non h3 locum ra
tificatio q ius exclusum non ē de dependētia a uolun
tate. Item ponit Bar. utrum factū un3 canonici prebē
darii possit haberi ratū per success. prebende. z dicit q
sic. z no. Inno. i. c. si. ne pre. ut. suas. **Questio Dy.** dicit
bat statum q homicida decapitetur salvo nisi anteq3
uenerit. fortiam cōis habuerit concordiam seu pacem
ab heredibus occisi q tunc soluat centum Mōdo pone
q consanguineo homicide est facta pax deinde anteq3
homicida habuerit ratum fuit captus a familia potesta
tis deinde ipse ratificauit an uirtute ratificationis cui3
penam decapitationis. ut q non p hanc. l. q ius ratifi
cationis erat anihilatum quia ratificauit postq3 fuit in
fortiam cōis secundum quosdam. Dy. contra consuluit
z dicit q ratificatio erat ualida z trahatur retro. non
ob. bec. l. q loquitur quādo quis excluditur a iure suo
propter tacitā repudiationem. Ille enim qui non petiit
bo. pos. j. certum tempus quā scit sibi competere uidet
renunciare q est i potestate sua bo. pos. agnoscer ut no.
in. l. si ego. s. de nego. ges. sed i casu nostro nō est i pte
sua habere pacem. z possibile est q ignorauit factum p
cur. ideo non ratificauit ita q bec. l. loquitur i tempore
quod currit facto suo z culpa sua secus si non facto suo
currat dilatio. Istud dictum uidetur cōtra casum. l. ult.
s. procurator. j. ubi dicitur q post pscript. nō habet locū
ratihabio z tamē ibi loquitur de tali pscript. que cur
rit ignorant. ut. l. si. l. de pscript. lon. tem. in quo igno
rāte nec depēditur culpa nec repudiatio tacita. ut. l. clau
dianus. de acqui. her. Breuiter credo q si aliquis o ge
nere suo recepit istam pacem cum utiliter gesserit z
pro interesse suo. q ista ratificatio sic potius quedam
declaratio quam ratificatio propria ut. l. i. i. z. iiii. de li.
causa. Nam sanguine coniuncti redimētes sanguinem
suum possunt etiam eo inuito ad utilitatem eius pacisci
in hoc casu qui tangit casum totius agnationis ad hoc
facit q no. in. l. non ratū. j. de appel. Dubium tamen fa
cit q pax requirit extrema hinc z inde q unus faciat
pacem uni z alter alteri. Ego dico uerum quādo offen
se fuissent mutue. secus si ab una parte facit insti. de in
iur. s. si. facit ad statum nostrum de cōcordia.

Alter dotem Quando quis succe
dit ei que promisit
ratum habiturum cōsumpta est rati promiss
suo qui h3 necesse ratificare factum suum z ra
tificat tacite eo ipso qd succedit. h. d. no. A se z sic
erat profecticia un3 actio ē cōis patris z filie. Mōr
tua ē z ammodo ratum haberi nō pōt nec p cā q mor

tua nec per eius success. q3 hoc iure non h3 heredem z
ideo uidebatur stipulatio cōmitti. Sed contrarium est
uerum q3 casus superueniens est eiusdem effectus cui3
est ratificatio z iō cōsumpta est stiplo. Restum ipsi
maruo ex cautione rati. z est rō q3 statim esset restau
tur3 restituenti ut sequitur.

Procura Qui promittit de rato intelligitur
promittere rebus sic se habent
tibus z non statu actionis prescriptione mutato siue
corrupto. h. d. z est no. s. est hic casus q falsus uel legi
timus procurator non interrūpit pscript. z si cōpleta
prescriptione factum eius habetur ratum non preiudi
cat pscriptenti z per istum. s. dicit Bar. q statum nō
pōt per suam pscript. tollere oblonē naturalez z no.
uerbum non pōt q3 statum loquitur hic pte q3 tolla
tur z iō propter iniquitatem statuti recurrimus ad cu
ria ecclesiasticā. Ibi liberato. No. q qui pscriptit
dicitur liberatus sic. s. de fidei. l. si quis postq3. z acce
qd no. s. de solu. l. cum quis. s. si quis p reo. Cum
procurator. cum procurator qui exegit pōt agi ut red
dar pecu. z fundatur ista petio in ui pscript. z su
mit glo. ar. q debitum longo tpe pscript. postea solut
pōt repeti. Argumentum ar. istud procedit loco a
surrogatione q3 qui loco alterius surrogatur eius natura
assumit. z est ar. q pscriptio statutaria. x. anno surro
gata loco pscript. xxx. an. assumat sibi stat z qual. xx.
an. Nulla stipulatio de rato. **Conditio indebiti.**
Procuratorum. s. falsum. In locum ut. s. eo. si sine
s. i. Baldus prestantissimus legum interpres.

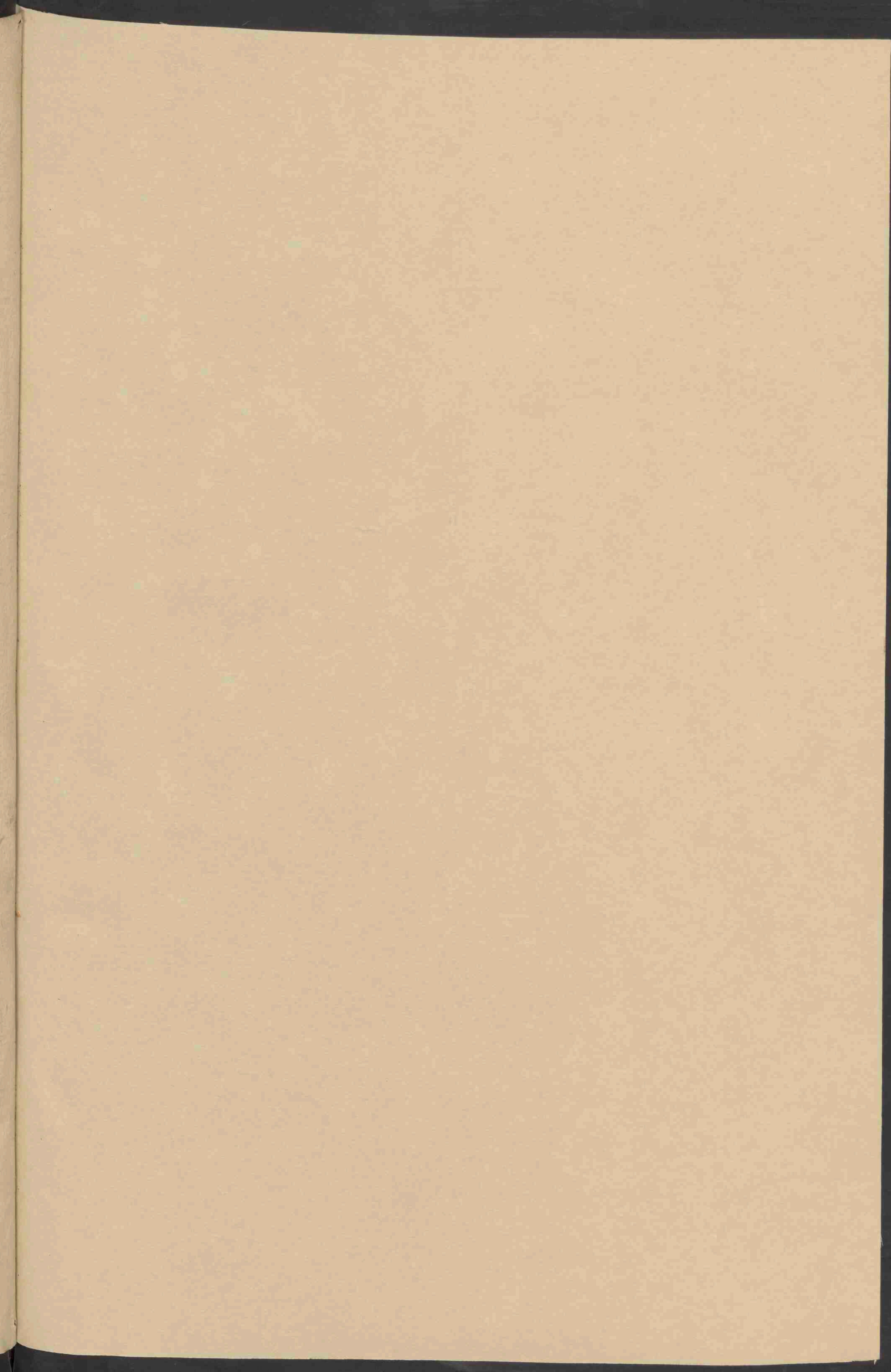
**Impressum Mediolani p Aldericum scinzenzeler theu
tonicum Opa z impensa Reuerendissimi vni Pctrian
tonij o Castellano ciuis Mediolanensis Anno domini
M. cccc. lxxxviii. Die. xxvii. Februarij.**

Registrum	Operis.
a	c
Prima alba	dominorum
Lectura aurea	Seruum
pena	ad interrogatōne
aut ad	trahatur
b	f
tatem	mum
in quo	quod
Si proprietari	Si credi.
nem	ratio
c	g
uerso ab	Sed si
Intellige	actorum
Stipulatio	contumax
z alius	
d	
Ibi pro	
fructus	
lo. an	
etcetera	

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT.

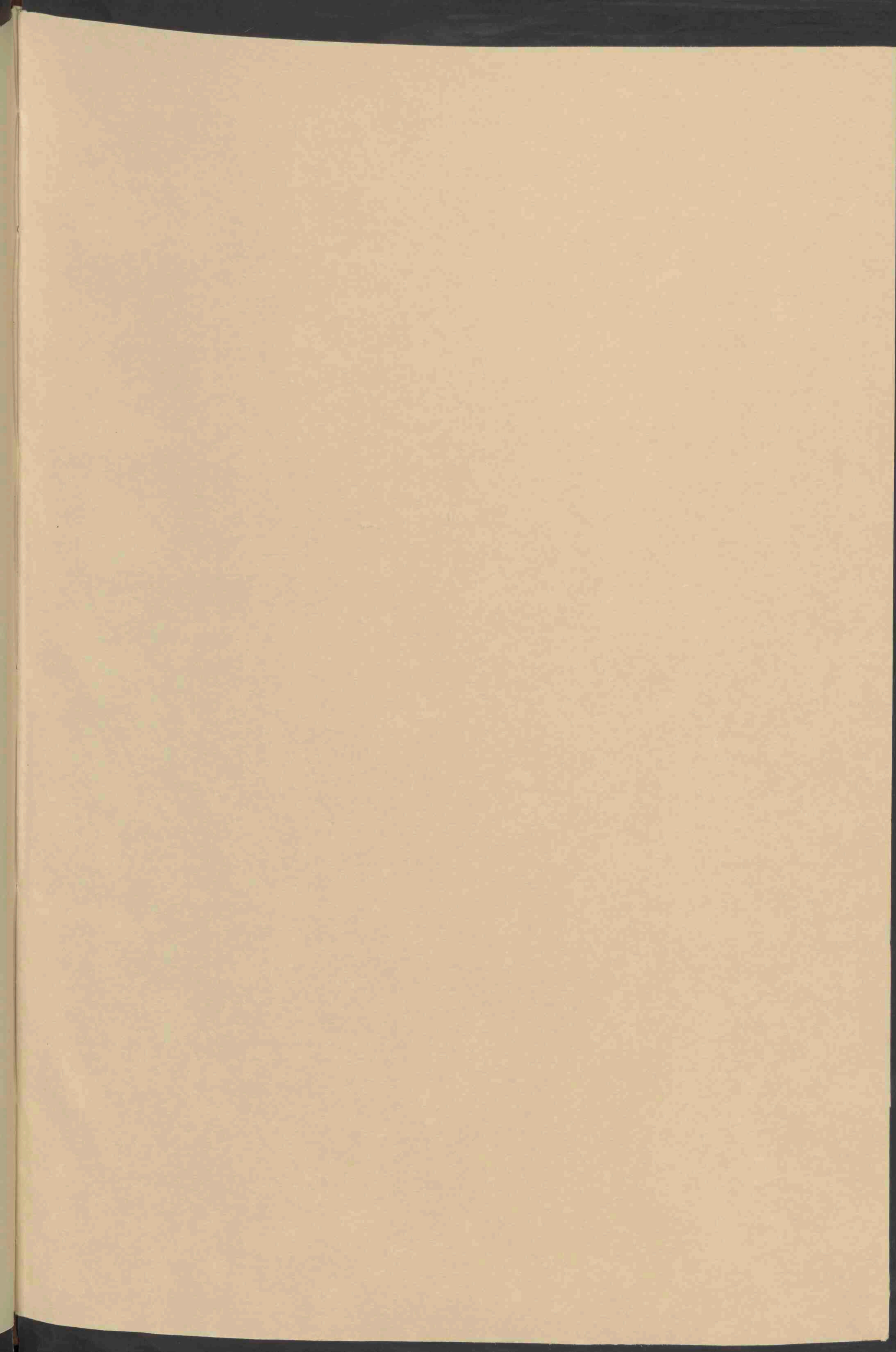

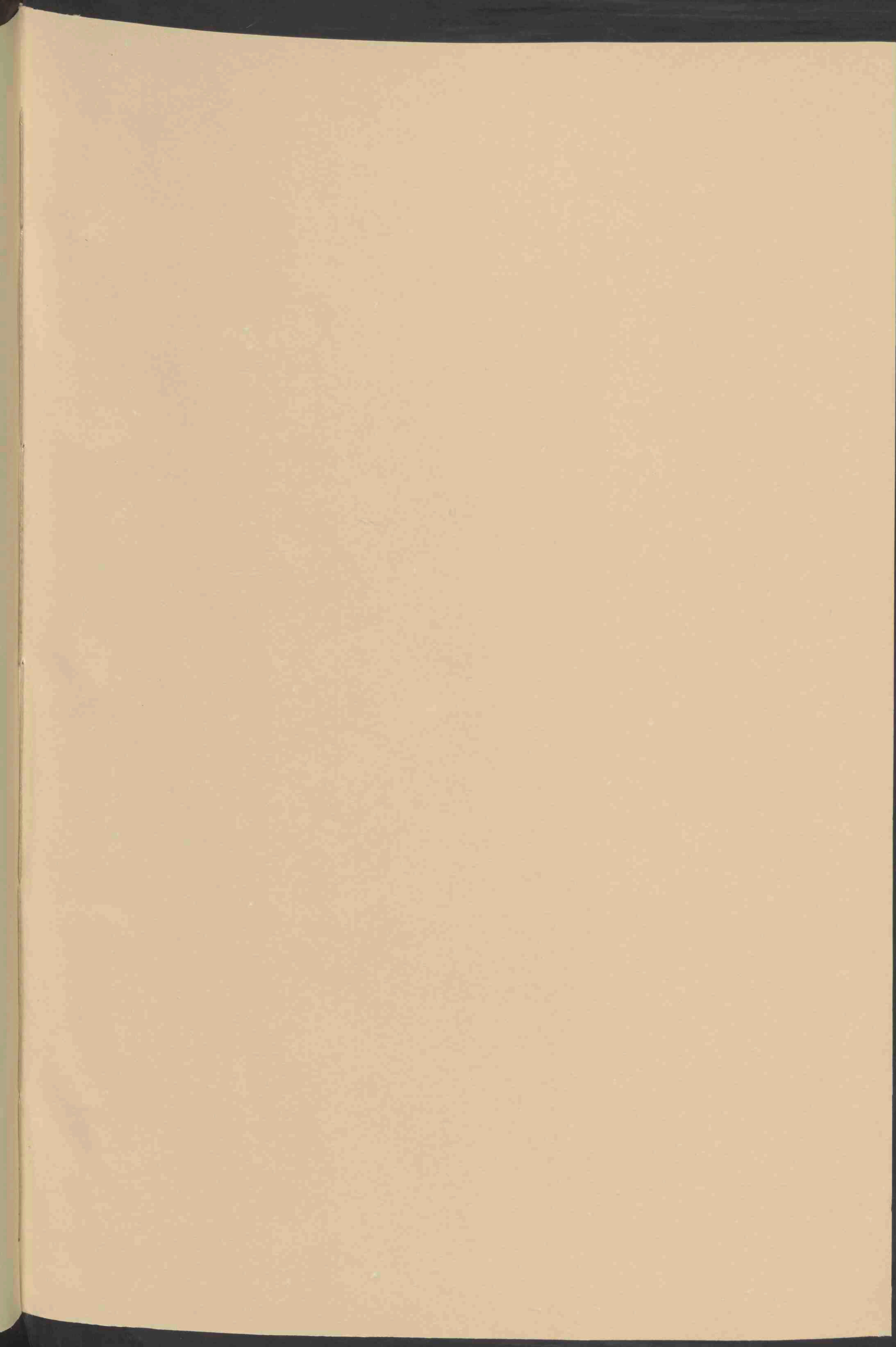

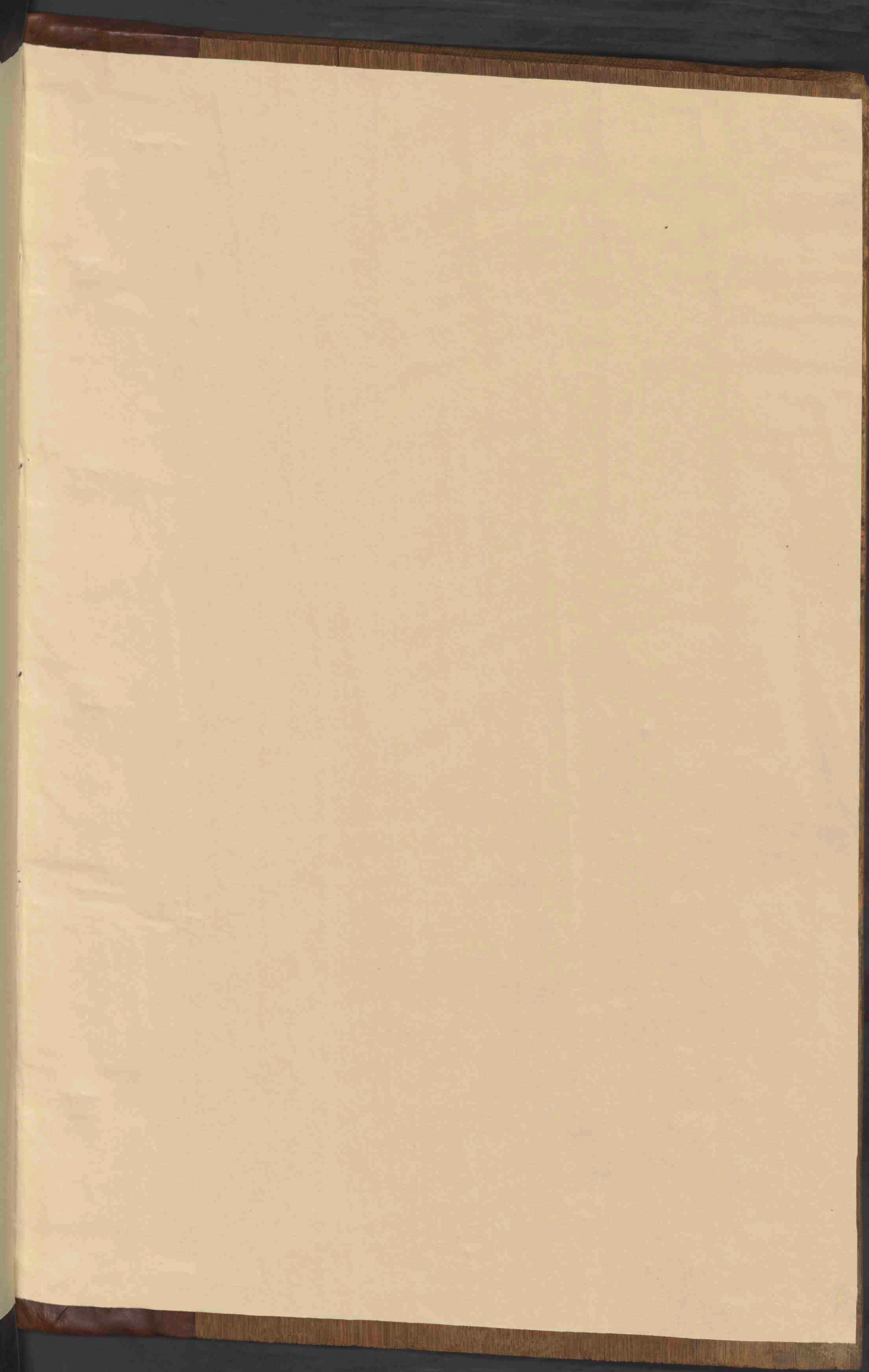

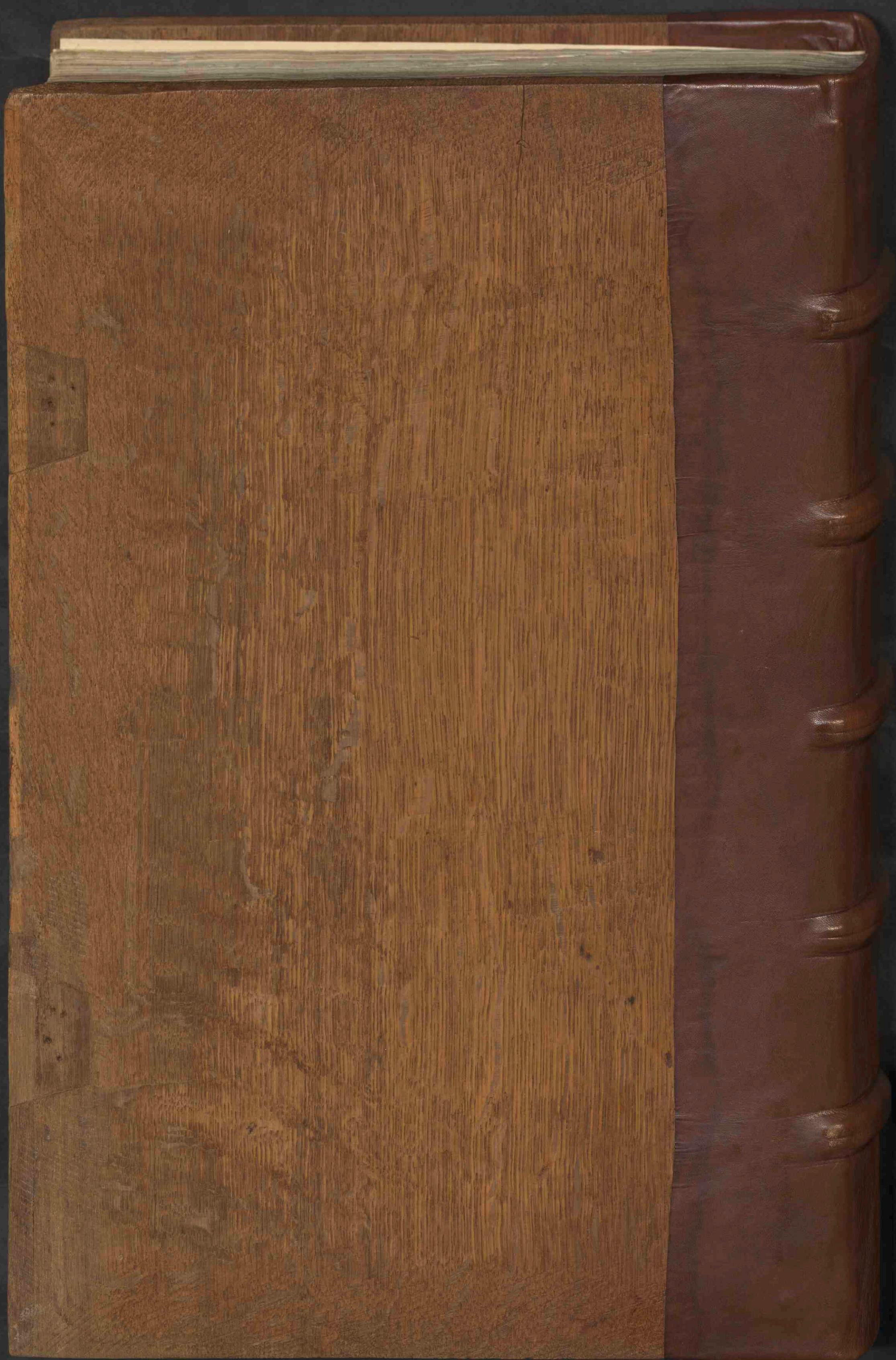

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

